Jan Kozák

SAMURUL NEGRU
URSUL CAFENIU

Editura Albatros

JAN KOZÁK

SAMURUL NEGRU, URSUL CAFENIU

În românește de JEAN GROSU

EDITURA ALBATROS
BUCUREȘTI ● 1989

I

TAIGAUA SAMURILOR

Cred că în acea înserare caldă de august am început să simt pentru întîia oară ce înseamnă cu adevărat taigaua. Și Davșa — unde locuisem cu părinții timp de o săptămînă — era înconjurată de sălbăticie, dar oricum era un cătun în ale cărui căsuțe scunde, ridicate din bîrne, cu obloane frumos crestate la ferestre, trăiau cîteva zeci de familii — oameni de știință, paznici și lucrători ai rezervației. Clocotea în ea viața, cu joaca gălăgioasă a copiilor, huruitul bărcilor cu motor și lătratul cîinilor. Vara, la malul Baikalului, în dreptul unui cheu îngust de scîndură, acosta, de două ori pe săptămînă, un vapor la al cărui bufet se putea cumpăra ceea ce lipsea în momentul respectiv în prăvălioara din vecinătatea unei mici brutării mirosind veșnic a pîine proaspătă. Tot de două ori pe săptămînă, pe o pajiște aflată chiar în spatele cătunului, ateriza un mic biplan de tipul Anka. Aducea ziare, poșta și tot felul de provizii. Bineînțeles numai în condiții atmosferice prielnice, în măsura în care pajiștea nu era desfundată de ploaie sau năpădită de un strat gros de zăpadă și, firește, cînd nu era biciuită de vînturile puternice sau înecată în cețurile ce bîntuiau adeseori țărmurile Baikalului. Cînd am aterizat acolo, în ultima zi a lui iulie, avionul a trebuit să se rotească de două ori deasupra cătunului — pe pajiște pășteau niște vaci, ba chiar și un elan domesticit de administratorul aeroportului.

Aici însă era cu totul altfel. Coliba, în dreptul căreia am aterizat în aerul limpede al sfîrșitului de zi, era decolorată, bătută de vînturi, de ploi torențiale și de geruri năpraznice, aidoma țărmului pustiu, năpădit de zîmbri tîrîtori, de zade cu vîrfurile frînte, de brazi cu trunchiurile strîmbe, îmbrăcate în licheni albicioși, iar la gurile Tarkulikului — un rîuleț ce se rostogolește în Baikal — de un desiș de plopi-tremurători, de plopi tineri, de scorușî și de puieți de mesteceni.

Înăuntru, cocioaba duhnea a pește și de fumul ce se strecura prin găurile unei sobițe ruginite. Pe măsuța de scîndură, și pe pereții înnegriți, pe dușumea și chiar pe prici se uscau solzi de pește. Aici

urma să înnoptăm. Toate acestea, singurătatea și apropierea adevăratei sălbăticii — căci aici era, într-adevăr, sălbăticia însăși, crudă și neîncătușată — erau motivul emoției mele nestăvilite. Poate că o simțeam cu mai multă intensitate și pentru faptul că trebuia să aleg dacă ziua următoare aveam s-o petrec alături de mama, de profesie biolog, care de mai bine de un an se ocupa cu cercetarea mușchilor ce creșteau pe țărmurile Baikalului, sau cu tata care, împreună cu Malgaci și Sașa, urmau să încerce, cu ajutorul cîinilor, să prindă și să marcheze un samur. Controlul densității în diferitele zone ale rezervației, felul lor de a se hrăni în variate anotimpuri, precum și migrația lor erau acum misiunea principală a tatei. La noi în țară se ocupa cu studierea nevăstuicilor. Fără să stau prea mult pe gînduri, m-am decis pentru a doua variantă, în ciuda faptului că mama nu mai contenea să mă convingă să renunț. M-am decis astfel nu numai pentru faptul că, de bună seamă, voi avea mult mai multe ocazii să hoinăresc cu mama pe malul Baikalului decît să vînez samuri — ci fiindcă eram încredințată că în adîncul taigalei mi s-ar putea ivi prilejul să zăresc măcar un urs. Ursul era pentru mine regele neîncoronat al ținutului sălbatec și a-l zări era visul meu încă de pe vremea cînd tata mă ducea la grădina zoologică din Praga și cînd îi vedeam pe mițoși în filmele de doeumentare științifică pe care le adoram. Dar poate că ursul a început să mă pasioneze cel mai mult pe cînd citeam scrisorile pe care părinții ni le trimeteau cu regularitate, mie și bunicii, o dată la două săptămîni, de-a lungul anului ce s-a scurs. În timp ce bunica voia să afle ce anume mănîncă ai noștri în locurile acelea îndepărtate, cu ce se îmbracă și cum se poate trăi pe asemenea geruri cumplite, eu mă bucuram pentru ei, dar totodată îi invidiam pentru faptul că li s-a oferit șansa de a pleca să lucreze doi ani în șir în rezervația de samuri din Barguzia. Înghițeam fiecare cuvînt despre animalele ce trăiau pe acele meleaguri sălbatice ale naturii virgine, de pe imensele întinderi ale taigalei din preajma țărmului nord-estic al Baikalului, în locuri ce nu cunoșteau încă securea sau ferăstrăul, și cu atît mai puțin drumurile sau șoselele. Iar acum, la o lună încheiată de la moartea subită a bunicii, tot nu eram în stare să pricep de ce visul meu a trebuit să se împlinească tocmai după plecarea ei — cu care încă nu puteam să mă împac. (Nu, tot nu-mi venea a crede că visul s-a realizat!). Și totuși, ca din senin, m-am trezit deodată la Davșa înarmată cu manuale școlare de clasa a opta (trecusem de treisprezece ani și examenele urma să le dau abia după întoarcerea la Praga). Învățam bine, dar pentru a nu pierde totuși un an, tata și mama s-au înțeles și au hotărît să frecventez ultimul an al școlii locale de cinci ani, ca să învăț, cum trebuie, limba rusă. (Clase superioare la

Davșa nu erau ; elevii mai vîrstnici, întocmai ca elevii din alte sate și cătune ale raionului Baikalului de nord, plecau cu avionul la școala-internat din Nijnieangarsk).

Iată-mă deci aici. În clipa în care ne-am strecurat cu barca cu motor printre pietroaiele pleșuve, spălate și netezite de valuri, de la gurile Tarkulikului, și am acostat, Malgaci și Sașa ne așteptau la mal. În spatele lor, lîngă cocioabă, se înălța spre cer un fuior subțire de fum albicios și se auzea un lătrat asurzitor de cîini. Malgaci tocmai își hrănise cei doi cîini *laika*, Silka și Nondo, dresați anume pentru vînătoarea de samuri, și-i legase. Acum nu făceau decît să ne aștepte pe noi.

— Ei, ce se aude ? întrebă tata și, pășind pe mal, se grăbi să adauge : Am întîrziat un pic.

— Nu-i nimic, Vojtěch Antonovici, totul e în ordine, răspunse Malgaci. Între timp am prins cu Sașa niței pește. Acum pun de ciorbă, s-o mîncăm proaspătă.

Malgaci era evenc, părea mărunt de stat, dar dacă-l priveai mai bine era un bărbat robust și vînos. Avea o față aspră, și totuși nimeni n-ar fi spus despre el că bîntuia de aproape șaizeci de ani prin taigaua în care se născuse. Mai bine de patruzeci de ani îi trăise în rezervație, iar acum îl ajuta în muncă pe tata. Îi era călăuză și în același timp colaboratorul cel mai apropiat. Sașa, cam de aceeași vîrstă cu mine, era nepotul lui, dar cum părinții săi, amîndoi păstori de reni și vînători iscusiți, pieriseră undeva în nordul îndepărtat, înecați de puhoiul apelor — Malgaci l-a luat în familia sa ca pe propriul său copil. (Pe urmă Sașa a început să meargă la școală — cu doi ani mai tîrziu — iar acum urma să devenim colegi de clasă).

Priveam în jurul meu plină de curiozitate — aici țărmul arăta cu totul altfel decît Davșa. Pretutindeni în preajma lui se întindea un șes neted, și abia la o distanță de cîțiva kilometri începea să se înalțe adîncul pădurii și peste ea, în depărtare, răsăreau coamele prelungi ale lanțului muntos al Barguzinului. L-am auzit pe tata întrebîndu-l pe Malgaci despre starea vremii.

— Ar fi mai bine dacă s-ar răcori niței, îi răspunse Malgaci. De fierbințeala asta n-am avea nevoie acum. Dar în taiga n-ai de ales.

— Cred că n-o să mai țină mult așa, reluă tata ; pe cîte îmi amintesc, anul trecut pe vremea asta a nins.

— Uneori se întîmplă, în a doua jumătate a lui august, încuviință Malgaci.

Deodată se auzi vocea mamei :

— Ei, Saşa, au muşcat peştii ? îl întrebă, lăsîndu-şi mîna pe umărul băiatului.

— A mers, răspunse acesta, dar fără s-o privească pe mama, mă cerceta pe mine, în ciuda faptului că ne mai văzusem la Davşa.

Ceva mai tîrziu, nici nu ne instalaserăm bine, cînd tata a strigat către mine şi Saşa :

— Hai, duceţi-vă şi adunaţi nişte lemne, să ne ajungă şi pentru dimineaţa.

Am rupt-o imediat la fugă, de parcă am fi vrut să ne demonstrăm unul altuia şi nouă înşine, care va aduna mai mult. În timp ce eu am pornit-o de-a lungul arboretelui din spatele vetrei — aici nu se vedea însă nici urmă de vreascuri sau găteje —, Saşa s-a şi întors dinspre mal cu o grindă uscată şi albită la soare. Am lăsat deci baltă pădurea şi m-am apucat să explorez depunerile de nisip care, pe alocuri, împingeau taigaua la zeci de metri depărtare de mal. Aici zăceau în neştire crengi, beţe şi ciotîuri albicioase-cenuşii, azvîrlite la ţărm de valurile Baikalului.

În spatele unui par uscat, aproape putregăit, am surprins pe neaşteptate în nisip nişte urme neobişnuite de lăbuţe. M-am lăsat pe vine şi am început să le cercetez cu atîta interes, încît nici nu l-am auzit pe Saşa apropiindu-se de mine. Ba chiar a mai durat un timp pînă să-i bănuiesc prezenţa, şi abia atunci mi-am ridicat privirea şi l-am întrebat :

— Ce animal a fost ăsta ?

— O vidră, mi-a răspuns fără să pregete. De bună seamă că a trecut pe aici cu foarte puţin timp în urmă, căci urmele sînt proaspete. Iar pescăruşii n-au apucat încă să ciugulească ce-a rămas după ea.

Ne-am uitat un timp unul la celălalt fără să scoatem o vorbă. În ochii lui abia deschişi, dar adînc sfredelitori, am citit deopotrivă uimire şi batjocură.

— Chiar n-ai recunoscut urmele ? sparse în sfîrşit tăcerea.

— Nu, i-am răspuns, răsucind din cap. Eu... am mai bîiguit în şoaptă, făcîndu-mă mică de tot.

În clipa aceea pupilele lui prinseră un luciu scînteietor ; acum aduceau cu nişte picături de smoală încinsă.

— Nici asta n-ai văzut ? mă întrebă din nou şi pe faţa lui se înfiripă un zîmbet.

În acest timp se uita cînd la mine, cînd la urmele din nisip.

Obrajii mi se aprinseră de parcă mi-ar fi dat cineva o pereche de palme zdravăne.

Pînă să apuc să-i răspund, nu i-am mai zărit decît spatele. Mergea fără să se mai uite înapoi. În drum se aplecă să ridice un

trunchi neted, cu multe ramificații și-l tîrî prin nisip pînă aproape de vatră.

Deodată am auzit-o pe mama strigîndu-mă. Clătise pe malul lacului ceainicul și acum se îndrepta spre tabără cu o găleată plină cu apă. Se opri, lăsă găleata în nisip și, ștergîndu-și mîinile umede de blugii ponosiți, mă așteptă să mă apropii de ea cu parul în brațe.

— Știi, Helka, astăzi supa n-o fac eu. Ai să guști din alta. Tare sînt curioasă să văd toți peștii pe care Malgaci i-a pus la fiert de vii. Nici nu-mi pot da seama cîți au fost.

Abia după ce rosti aceste cuvinte surprinse chipul meu posomorît.

— Ce-i cu tine, s-a întîmplat ceva ?

— Nu, nimic, i-am răspuns sec.

— Pentru tine totul e nou aici, nu-i așa ?

Și apucînd cu putere găleata de sări și apa din ea, ținu să adauge :

— Ești cam grăbită. Prea te înfigi în toate... Sper că mîine o să fii atentă, să nu-ți pricinuiești cine știe ce necaz. Fii răbdătoare și ai să vezi că nimic n-o să-ți scape.

Din glasul ei răzbea îngrijorarea. Se gîndea, de bunăseamă, la toate cîte mi se puteau întîmpla în timpul vînătorii din ziua următoare. Am preferat să tac și să-mi rotesc privirea în jurul meu.

Saşa nu era lîngă foc, nu-l zăream nicăieri.

Mama intră în cabană și se apucă să deretice — mătură praful, pînzele de păianjen și adună murdăria de șoareci. O auzeam bodogănind. Era supărată că în chițimia asta nu fusese niciodată o mînă de femeie, iar dacă da, cu siguranță nu una care să facă aici un pic de ordine — asta se vedea de la o poștă. Eu însă știam că supărarea și bodogănelile ei n-aveau nimic comun cu povestea asta ; știam ce o supără.

M-am așezat pe o piatră lîngă grămada de lemne și de-acolo priveam la ceaunul cu toartă ce atîrna deasupra vetrei. Flăcările îl lingeau din toate părțile, din apă se înălța un abur gros, iar mie, așa ca din senin, mi se făcu o foame cumplită. Uitasem de Saşa și nici vocea mamei n-o mai auzeam. Bucățile de pește tăiate cu aripioare și capete cu tot începuseră să se rostogolească în clocot de parcă ar fi înotat. La suprafața apei apărea și dispărea cînd o burtă albă de lipan sau de scobar, cînd coada de culoare închisă a unui mihalț cu trupul alungit, ca de șarpe. Din apa învolburată țîșneau mereu două-trei boturi întredeschise cu ochii holbați și printre ele, ca o momeală, se învîrteau boabe de piper și cuburi de cartofi, răsăreau și se cufundau foi de dafin și codițe de ceapă

sălbatică. Pe măsură ce din carnea peștelui se scurgea grăsimea, la suprafața apei se formau ochiuri unsuroase. Se învîrteau și se contopeau, pînă cînd supa se acoperi de un strat gros de untură. Odată cu el se ridica în clocot și o spumă albicioasă, în care, ici-colo, se iveau cîte un solz mărunt și fire de cetină. La un moment dat flacăra săltă calota spumegîndă și supa dădu în foc. Focul începu să sfîrîie de parcă și-ar fi lins buzele de plăcere. Calota de spumă prinse să se destrame. Prin fisură se putea vedea că fiertura, la început tulbure, se purificase și devenise limpede. În schimb, ochii holbați ai peștilor erau tulburi-albicioși.

Între timp sosise Malgaci. Se uită o clipă la supa aburindă și bolborositoare, după care trase ceaunul de deasupra focului.

— Acum carnea e tocmai bună. Și carnea, și zeama. Se cunoaște după ochii peștelui. Cînd sînt tulburi-albicioși, mîncarea e gata. Altfel carnea ori e prea fiartă, ori nu dă din ea tot ce ar trebui să dea.

Stătea în dreptul meu ; îi simțeam răsuflarea. În același timp se auzea scheunatul disperat al cîinilor. Mirosul de supă îi atîța.

— Asta n-am știut, i-am spus eu. Va să zică ochii...

— Ai să mai afli tu și altele. Nu pe toate, dar destule. Un an e puțin timp. Totul e să înveți să privești. Să privești și să înțelegi.

Ținea capul plecat, de parcă n-ar fi stat de vorbă cu mine, ci cu el însuși sau cu bucățile de pește ce nu se mai răsuceau în fiertură.

Mă privi îngîndurat. Pe urmă am văzut pentru prima oară un zîmbet firav fluturînd pe fața lui latră și osoasă. Ochii săi oblici ascundeau nesupunerea înverșunată a ținutului în care-și petrecuse toată viața. Zîmbetul acela mut, ce trăda răbdarea, dezvăluia totodată în el calmul și căldura încrederii omenești. Lăsa impresia că trecuse în viață prin toate, că nimic nu-l mai putea surprinde, că viața îi imprimase în suflet ceva inevitabil, veșnic și, totodată, plin de înțelegere.

Iar eu mi-am adus aminte în clipa aceea ce-mi povestise tata despre el, urmașul de veacuri al vînătorilor și păstorilor nomazi. Se trăgea din neamul Kindighinilor, care, din vremuri imemoriale, se îndeletniceau pe această bucată de pămînt cu vînatul animalelor. Crescuse printre cei de-o vîrstă cu el care, multă vreme după ce samurul fusese aproape stîrpit și locul unde era vînat fusese transformat în rezervație de samuri, n-au fost în stare să înțeleagă interdicția vînătorii și de aceea nici n-au știut s-o respecte. Iar el a devenit, în cele din urmă, unul dintre cei ce s-au decis să păzească această rezervație de toți urîtă, ca o bucată de carne sfîșiată din propriul lor trup. Tata mi-a spus ce greu trebuie să-i

fi fost şi cît trebuie să fi suferit, ce schimbare trebuie să se fi petrecut în sufletul lui, ca să poată întrerupe, să curme acel îndelungat fir al sîngelui de vînător nomad, să renunţe la o moştenire seculară, transformîndu-se, statornicindu-se într-un loc anume şi în plus să devină paznicul şi ocrotitorul animalelor, în locurile în care străbunii lui le vînaseră în libertate.

Se răsuci un pic, şi acum era cu ceafa întoarsă spre mine. Împinse ceainicul în locul unde cu puţin timp în urmă fiersese supa, dar eu mai vedeam şi acum pe chipul lui îngîndurat expresia aceea uşor surîzătoare. Simţeam şi izul trupului său ; un amestec de sudoare şi fum îmbibat în cămaşa ponosită, pe alocuri presărată de pete şi în pantalonii cu cracii vîriţi în nişte cizme de cauciuc. Nu numai prin îmbrăcămintea lui, dar şi de pe faţa lui simţeam mirosul focului deasupra căruia adeseori se şi întindea să-şi încălzească un pic oasele şi în sinea mea îmi spuneam : Da, el a ştiut. A ştiut să privească şi să şi înţeleagă.

Pe urmă, cînd începu să se lase înserarea, stăteam cu toţii aşezaţi departe de foc. Mai era cald. Soarele dogorîse toată ziua şi, în ciuda faptului că apa Baikalului răcorea plăcut aerul, nisipul era şi acum încins. Mîncam. Din cînd în cînd se auzeau zdrăngănitul lingurilor, zgomotul stîrnit de sorbitul supei fierbinţi şi de scuipatul oaselor.

Pentru mine această cină era un adevărat ritual. Nu din pricina gustului şi mirosului mîncării, ci mai curînd pentru că această mîncare mi se părea a fi un extract dintr-o putere simplă şi firească, absorbită în felul ăsta de adevăraţii vînători, pescari şi pădurari siberieni, de seama lui Malgaci. Iar acum o absorbeam şi eu. Da, acum o gustam, îmi spuneam în sinea mea. Şi, odată cu mirosul acela, odată cu gustul neobişnuit al supei şi al peştelui din care muşcam, în conştiinţă îmi pătrundea adevărata apropiere de taiga şi gustul ei autentic. Era, nu se putea să nu fie gustul ei, în ciuda faptului că pînă acum nu-l mai cunoscusem. Dar această senzaţie, această convingere creşteau şi se întăreau în mine, pentru că acum mă aflam la numai o azvîrlitură de băţ de adîncul pădurii a cărei suflare o simţeam în preajma noastră.

Aceeaşi senzaţie am avut-o şi mai tîrziu, odată cu lăsarea nopţii, cînd împreună cu mama şi tata zăceam întinşi în coliba noastră. (A trebuit să mergem devreme la culcare, căci pe urmele samurilor urma să pornim la primul revărsat de zori). Stăruia în mine această senzaţie, în ciuda faptului că nu înnoptam afară ca Malgaci şi Saşa. La început l-am invidiat pe Saşa. Pe urmă însă, după ce m-am întins pe scîndura dură a priciului, ca să dorm, m-am săltat un pic în capul oaselor şi, privind afară prin ferestruica deschisă, n-am văzut în faţa ochilor decît zidul negru, de ne-

pătruns al taigalei. Un zid în care arborii, arbuștii și hățișurile se contopeau atît de dens și atît de înspăimîntător, încît avu darul să trezească pe neașteptate în mine sentimentul unei cumplite apăsări.

— Nu, încă n-am gustat din puterea aceea... Abia mîine... îmi spuneam în sinea mea.

Și în acest timp mă înfioram, căci freamătul și clipocitul valurilor, care răzbăteau pînă aici, se împleteau cu zidul acela mut, tainic și amenințător al sălbaticei păduri virgine. După ce m-am întins la loc și mi-am lipit pleoapele, zidul acela dens și impenetrabil continuă să stăruie în fața ochilor mei. Credeam că de atîta tulburare n-aveam să adorm.

Apoi, pe neașteptate, tata mă trezi.

— Gata, Helenka, scularea !

Au fost primele cuvinte pe care le-au auzit în dimineața aceea. De fapt, nici nu era dimineață. Cînd am deschis ochii — pleoapele abia mi se dezlipeau și a trebuit mai întîi să le frec în lege — chipul tatei se apleca deasupra mea în plină beznă. Alene și fără nici un chef, m-am ridicat în capul oaselor și am privit pe fereastră afară. N-am văzut decît lumina focului scăzut, în dreptul căruia stătea Malgaci — fuma, iar din ceaunul lins de flăcări se înălțau aburi, astfel că în prima clipă am avut impresia că din momentul în care m-am culcat se scurseseră doar cîteva minute. Dar cu trei ceasuri în urmă începuse o nouă zi.

Mama mai stătea lungită — de aceea tata nu aprinse lampa. Dar nici ea nu mai dormea. Am auzit-o întinzîndu-și oasele, de trozniră și scîndurile priciului. Nu-i vedeam chipul, dar știam că ține ochii deschiși, și am auzit-o răsuflînd din adînc.

— Ascultă, Helka ! Nu te-ai răzgîndit ?

— Nu.

Abia acum am sărit din pat, de parcă abia în clipa asta mi-aș fi dat seama ce mă așteaptă.

Mama oftă și, ridicîndu-se în capul oaselor, se așeză pe marginea priciului.

— Hai, aprinde lampa, Vojta, îi spuse tatei ; acesta, gata îmbrăcat, doar cu cizmele în mînă, stătea în pragul ușii deschise, prin care pătrundeau în cabană reflexele slabe ale focului.

— De ce nu dormi ? Mai ai timp berechet.

— Da, ai dreptate. Așa o să și fac.

Tata aprinse lampa cu petrol, înnegrită de fum ; acum totul mergea mai lesne. De afară sufla răcoarea jilavă dinaintea crăpatului de zi, toate lucrurile erau ude de rouă.

Tremuram din tot corpul. Eram nedormită și țeapănă. Nici de mîncare nu prea aveam chef. Malgaci încălzise pentru gusta-

rea de dimineață supa de pește din ziua precedentă și după ea un ceai tare, îndulcit din belșug. Căldura din stomac avu darul să-mi risipească pofta de somn, încet, încet, sîngele prinse să-mi circule cu putere. Mi-l încălzea și speranța aventurii care mă aștepta. Cu cana de ceai fierbite în mînă mă uitam la Malgaci cum gonea cîinii din preajma lui. Înainte de vînătoare nu căpătau nici un dumicat.

În schimb Sașa, în clipa în care m-am apropiat de vatră și m-am ghemuit lîngă el înfrigurată, deși abia izbutea să clipească, îi dădea zor cu lingura, mînuind-o așa cum scrie la carte. Îl urmăream cu coada ochiului. Înainte de ceai mai luă o porție din supa groasă și, în timp ce scuipa oasele de pește direct în foc, își lingea cu poftă buzele de parcă n-ar mai fi mîncat de-o veșnicie. După ce sorbi toată zeama, mai șterse bine farfuria cu o bucată de pîine, apoi turnă în el o cană de ceai supraîndulcit.

— Ei, ar fi cazul să ne pregătim de plecare, spuse tata, ridicîndu-se în picioare.

Abia începeau să mijească zorile. În bătaia luminii plăpînde ce se înfiripa la răsărit, se zărea sclipirea rece a stropilor grei de rouă — luna nu apucase încă să apună. Mama sta în prag, sprijinită de canatul ușii — își trăsese peste cămașă o bundă groasă și în reflexele focului se vedea cît era de nedormită. Ne însoți îndelung cu o privire îngîndurată.

— Helka, te rog să ai grijă! strigă în urma noastră, apoi cu o voce fermă și limpede se adresă tatei: Iar tu, Vojta, să n-o scapi o clipă din ochi. Ai să ții minte?

Tata începu să rîdă, de i se văzură dinții strălucind la lumina focului, pînă și ochii prinseră să-i scapere de o veselie spontană.

— Nu, răspunse el, după o pauză plină de rîs zeflemitor; așa ceva nu-ți putem făgădui, nici eu, nici Malgaci... De altfel, nici nu văd cum am putea!...

Mama oftă din adînc.

— Și nu uita că diseară trebuie să ne întoarcem. Malgaci și Sașa, pe cîte știu, pot să mai rămînă.

— Cum? În seara asta? am izbucnit, dezamăgită. Credeam că mai stăm o noapte...

— Nu, spuse tata, de data asta categoric. Mama și cu mine avem mult de lucru în laborator. Dar nu-ți fie teamă, drumuri din astea o să mai ai destule de făcut.

După care se uită înapoi și, făcîndu-i un semn cu capul mamei, care stătea neclintită în prag, porni cu pas energic spre desișul pădurii.

Sașa și Malgaci ne așteptau cu cîinii struniți în lesă.

Zidul pădurii, care la lumina după-amiezii tîrzii nu mi se păruse atît de impenetrabil, se înălța acum în fața noastră sumbru și amenințător. Nici nu apucaserăm să păşim bine în desișul lui și mă luă din nou cu frig. Clarobscurul se îngroșă pe neașteptate. Pătrundeam în perdeaua aceea de foioase și conifere, mergînd pe o potecuță abia vizibilă, bătătorită de animale — o potecuță ce șerpuia și se răsucea — nu departe de albia unui rîu mic. Dar și așa eram nevoiți să înaintăm încet, croindu-ne drum pas cu pas. De cîte ori dădeam laoparte crengile și crenguțele umezite de rouă, taigaua se întredeschidea în fața noastră, ca în clipa următoare să se închidă în spatele nostru. Eram udă leoarcă ; crenguțele umede mă plesneau pe obraji și mă orbeau. Da, taigaua amintea, într-adevăr, de un perete năpădit de o vegetație deasă, aparent de nepătruns.

Ne strecuram ținîndu-ne foarte aproape unul în urma celuilalt, așa fel încît crengile legănate de trupul celui din față să nu împiedice înaintarea celui din spate. În frunte mergea Malgaci cu cei doi cîini — lesa se încurca la tot pasul de cîte o tulpiniță chircită sau de un arbust — și, după ei, inhalam aerul acela aspru, mereu rece, al dimineții, eu. În spate îl auzeam pe tata. Ultimul venea Saşa, dar pe el nu-l mai auzeam.

Ne strecuram anevoie, pătrunzînd tot mai adînc în desișul pădurii. Potecuța era atît de îngustă, încît cu mare greutate ar fi putut s-o descopere cineva ; în anumite momente aveam impresia că mi-a dispărut dinaintea ochilor. Deocamdată, pe unde umblam, domnea tăcerea, ici-colo doar se făcea auzită cîte o pasăre singuratică. În meandrele mlăștinoase ale rîului se trezeau măcăind rațele sălbatice.

Mă speriam de orice sunet neașteptat. Și nu numai de sunet. Ori de cîte ori îndepărtam o creangă și, uitîndu-mă în jurul meu, zăream undeva într-o parte un arbore smuls din rădăcini zăcînd printre arbuști sau vreo împletitură ciudată de ramuri, mi se tăia răsuflarea. Și în ciuda faptului că cei doi cîini adulmecau la numai cîțiva pași de mine, nu eram în stare să mă descotorosesc de impresia că văd mereu în preajma noastră o fiară care ne cercetează tăcută, fără să se clintească din loc.

Dar nu se întîmpla nimic. Multă vreme nu se întîmplă nimic. (O singură dată, doar, țîșni dintr-un tufiș un stol de ierunci, care zbură chiar pe sub nasul lui Nondo și al Silkăi). Abia după ce desișul din jurul nostru se mai rări — poteca ducea acum pe malul scund al apei și sub noi se întindea o fîșie de arini tineri, viguroși —, cîinii începură să latre și să se zbată. Malgaci avea serios de furcă să-i poată ține în frîu. În același timp am auzit cu

toții un tropot greu ce se îndepărta cu repeziciune, amortizat de pămîntul jilav și moale.

N-am apucat să surprind nici măcar umbra animalului în fugă. Doar sub bolta cerului, care o dată cu revărsatul zorilor se luminase, se vedea mișcîndu-se în ariniș o dîră de frunze, din care se scurgeau picuri de rouă.

— Ce-a fost ? Un cerb ? am întrebat abătută.

— Nu, spuse tata. Era un elan. Privește desișul în care a dispărut. Dar privește cu atenție.

Abia atunci am observat lăstarii jumuliți ai vegetației. Pe alocuri atîrnau pleoștite și gata ve tejite, mlădițe tinere, mușcate de botul animalului. Dar pînă și unii arbuști cu tulpine deosebit de înalte și subțiri păreau retezați, drept în creștet, cu un cuțit bont, sau, mai curînd, cu satîrul. Erau gata uscați și ici-colo atîrnau din ei franjuri de rafie.

— Atît de sus a ajuns ? am întrebat, oftînd de uimire. Cum e cu putință să...

— A fost zăpada înaltă, mă întrerupse tata.

Am amuțit ; simțeam cum mi se aprind obrajii.

Am cercetat cu toții urmele de copite. Erau pe aici cu duiumul. Proaspete și vechi. Pămîntul răvășit părea, pe alocuri, brăzdat cu plugul.

— Și eu nici măcar nu l-am văzut, am piuit cu părere de rău în glas.

— Din ăștia ai să vezi tu destui, mă liniști tata zîmbind, și, înălțîndu-și privirea, cercetă cerul. O să avem o zi frumoasă, spuse apoi. Poate chiar prea frumoasă.

Acum soarele începea să răsară. În fața noastră, mai întîi se ivi printre coamele munților nu prea îndepărtați, o dîră de foc, care se lărgi cu repeziciune drept în fața ochilor noștri și astrul strălucitor se arătă deodată în plenitudinea lui. În clipa în care primele raze atinseră peisajul sălbatic și pustiu, roua își pierdu luciul ei mat. Picăturile ardeau acum irizînd sclipirea culorilor tremurătoare ale curcubeului. Mireasma crudă, ușor amăruie a taigalei ce se maturiza în toiul verii devenise mai puternică.

Abia acum vedeam și eu împletirea de arbori și arbuști ce ne împrejmuiau. Crengile lor se încîlceau și se țeseau între ele, alcătuind un gard viu de netrecut, care numai pe alocuri se retrăgea și se rărea. În acele locuri, sub picioarele noastre se întrezăreau mușchi și licheni, sau răzbeau tufele de merișor. Așa arăta peisajul în jurul malului. Eu însă țineam capul sus și priveam mai departe, mai adînc în interiorul taigalei, spre care Malgaci nu contenea să ne conducă. Acolo, în fața ochilor mei se înălța și se revărsa pînă aproape de colinele ce se înșirau la poalele lanțului muntos

al Barguzinului, masivul întunecat al unei păduri înalte de zîmbri (Pe atunci încă nu știam cît de cuprinzătoare poate fi denumirea de „taiga a cetinei întunecate"). Abia acolo urma să dăm drumul cîinilor și să încercăm să prindem și să marcăm un samur.

În mine mai stăruia și acum răcoarea dimineții, în ciuda faptului că soarele începuse să lumineze din plin. Toți, pînă la unul — eu, tata, Malgaci, Saşa și cei doi cîini — eram uzi pînă la piele, de parcă ne-am fi croit drum printr-un vad adînc. Cu toate acestea, pe lumină mă simțeam mai la largul meu în tăcerea aceea încremenită a dimineții. Doar țînțarii ne chinuiau țîșnind din vegetația jilavă. Pe alocuri, în dreptul mocirlelor din apropierea rîului, roiau pur și simplu prin fața ochilor noștri. Nu prideam să-i alungăm. Pînă și Silka și Nondo, care adulmecau pămîntul tîrîndu-și nasul printre ierburi și frunziș, își scuturau mereu capul și se scărpinau cu labele pe bot.

— Sus, în pădure, o să fie mai bine, spuse tata.

Malgaci încuviință dînd din cap.

— Îndată începem urcușul și lăsăm rîul în spatele nostru, interveni el, privindu-mă îndelung : pînă atunci nu se uitase la nici unul din noi, fusese tot timpul cu ochii îndreptați spre munți. Pe urmă dăm drumul cîinilor, mai ținu să adauge.

Acum mersul era mai lesnicios. Peisajul se schimba și el și, încet-încet, devenea altul. Terenul se unduia, iar vegetația scundă începea să se rărească. Jepii, ale căror ramuri inferioare se tîrau de-a dreptul pe pămînt, băteau în retragere. Tulpinile zîmbrilor se lungeau, devenind din ce în ce mai groase ; ici-colo, din arborete prindea să răsară cîte o coroană stufoasă și întunecată. Zadele erau și ele mai rotunde și tot mai des își făcea apariția cîte un pin. Păsările se auzeau din ce în ce mai tare. În preajma unui zîmbru înalt și singuratic zbura zglobiu un stol întreg. Ca mărime îmi aminteau de porumbeii tineri. Aveau capul și trupul de un cafeniu închis, presărate cu pete albicioase aducînd cu scoarța copacilor, iar aripile întunecate cu marginea albă. Din cînd în cînd se așezau pe crengile superioare și se hrăneau, ciugulind cu ciocul lor lung și puternic semințele din conurile zîmbrului. Strigătul lor hîrîitor și gîlgîitor aproape că nu mai contenea. Hrr... Hr... se auzea de parcă le-ar fi rămas pe gîtlej o alună și, înecîndu-se, ar fi încercat s-o scuipe. Erau alunari sau, cum li se mai spune, gaițe-de-munte.

Acum nu mai mergeam încet ca gîștele, drumul era mai degajat. Saşa se uita și el cu atenție, la alunari.

— Uitați-vă la ei, cum se hrănesc ! spuse, grăbindu-se să adauge nerăbdător : Ce ziceți, n-ar fi cazul să dăm drumul la cîini ?

— Ba da, cred că e timpul, răspunse tata.

În clipa aceea am surprins în ochii lui Saşa o fulgerare aproape febrilă, o sete nestăvilită de a vîna.

Malgaci se aplecă. Nondo şi Silka se cabrară, învîrtindu-se nerăbdători în jurul lui. Malgaci îi apucă pe rînd de cap, zgîlţîindu-i uşor.

— Hai, fugiţi ! le porunci. Urme ! Găsiţi urme !

După care îi lăsă să gonească spre adîncul pădurilor de zîmbri.

Alergară un timp, adulmecînd în jurul lor, apoi dispărură. În urechi mi se strecură un trosnet de tufiş, care se risipi numaidecît.

După un timp, răsună undeva în faţa noastră, un lătrat stăruitor.

M-am oprit în loc şi m-am uitat la tata.

— L-au găsit, am izbucnit entuziasmată ; au dat de urma unui samur.

Tata răsuci uşor din cap, ochii lui mă priveau cu un zîmbet abia perceptibil.

— Nu. Trebuie să fie o veveriţă. Fii atentă la lătratul lor. Cînd vor da de un samur, ai să-ţi dai seama după felul cum latră.

Pe urmă lătratul cîinilor slăbi, pînă se stinse de tot.

De data asta se scurse o pauză mai mare pînă să-i aud lătrînd din nou ; pînă în clipa aceea ne strecuram de mult prin pădurea înaltă de zîmbri.

Şi atunci am auzit şi acea deosebire de care-mi vorbise tata. Acum o desluşeam. Era cu totul alt fel de lătrat. Sălbatic, furios, de o tonalitate mult mai ascuţită ; transformîndu-se în anumite clipe într-un urlet pătrunzător, de parcă prin lătratul acela ar fi curs sînge, îmi spuneam în sinea mea.

— Da. Ăsta e un samur. Acum îl hăituiesc, am auzit vocea tulburată a tatei.

Şi odată cu ea un tropot sau, mai curînd goana lui Malgaci înaintea noastră ; apoi un trosnet de crengi ce zăceau în neştire printre arbori, pe cale să putregăiască, ieşite din pămînt cu rădăcină cu tot. Saşa striga ceva, chemînd cîinii, dar nu-l vedeam.

Am pornit şi noi după ei. Inima îmi bătea cu putere, să-mi spargă pieptul, nu alta. Lătratul era din ce în ce mai violent şi mai bătăios. Acum răzbea din el şi un ton de mînioasă isterie. Mai tîrziu am înţeles această înverşunare disperată a cîinilor.

În timp ce Saşa stătea întins pe burtă de-a lungul unui trunchi putregăit, năpădit de mărăcini, căutînd să descopere, într-o încîlceală de pietre şi ramuri, gura vizuinii în care dispăruse samurul, Nondo şi Silka îşi vîrau botul pînă în nasul lui, încercînd sălbatic, cu colţii şi cu ghearele, să sfîşie trunchiul şi totodată să

scormonească pămîntul. Mirosul tare al vizuinei avea darul să-i aţîţe şi să-i întărîte pînă la disperare.

Apoi, deodată, în zgomotul acela infernal am auzit glasul tatei:

— Gata, ajunge, luaţi-i de aici! Fir-ar să fie de treabă!

— Le-a scăpat, spuse Saşa, ridicîndu-se fără chef. Dacă erau un pic mai iuţi, acum îl aveam în mînă. Dar eu cred că ar putea să-l facă să iasă din pămînt, adăugă el, uitîndu-se fix la tata, cu o lucire stranie în ochi.

— Nu, răspunse în locul tatei Malgaci. Nu-i nevoie, acum nu-l mai prindem. Îl lăsăm pentru data viitoare.

— Acum ştim bine unde îşi are bîrlogul, ţinu să menţioneze tata şi, aplecîndu-se, cercetă bine locul de jur împrejur.

Între timp Malgaci legase cîinii şi încerca să-i îndepărteze. Dură destulă vreme pînă izbuti acest lucru, mai cu o vorbă bună, mai cu strigăte răstite, şi chiar cu cîteva lovituri de curea.

Tata, Saşa şi cu mine ne-am apucat să examinăm cu atenţie vizuina. Eu am deslușit o potecuţă îngustă, bătătorită, care, ceva mai încolo de trunchiul răsturnat, se ramifica, răsfirîndu-se în cele mai diferite direcţii ale rezervaţiei de samuri. I-am aruncat tatei o privire întrebătoare. Dar după expresia feţei lui mi-am dat seama că descoperise ceea ce căutase, ceea ce-l interesa. Chipul lui se lumină deodată de o satisfacţie nemărturisită.

— Măcar atît, spuse în cele din urmă.

Desfăcu nişte crenguţe de coacăz care asaltau trunchiul putregăit şi, lăsîndu-se în genunchi, adună cu grijă într-o pungă de plastic scoasă din raniţa petrecută peste umăr, o grămăjoară de fecale.

Stăteam în spatele lui şi mă uitam cum notează pe pungă data şi locul descoperirii.

În săptămîna petrecută la Davşa l-am surprins de două ori cercetînd în laborator conţinutul fecalelor pe care le strînsese cu răbdare în nişte pungi bine închise. La început m-am mirat. Ştiam că nu se îndeletniceşte cu studierea excrementelor, şi că nu făcea această treabă cu prea mult entuziasm. Şi totuşi, de fiecare dată îi sticleau ochii cînd scotea din fecale, cu penseta, fire de păr de veveriţă, de şoareci sau pene de păsări, uneori mari şi robuste cum ar fi de pildă cocoşul de munte. Da, pînă şi acest gen de muncă desfăşurată pe teren îl ajuta în activitatea lui; afla cu acest prilej cu ce se hrăneau samurii în diferite zone ale taigalei, în diferitele anotimpuri, în perioadele recoltelor bune sau proaste ale roadelor pădurii.

Tocmai se ridicase şi îşi depunea prada în raniţă, cînd lîngă noi îşi făcu apariţia Malgaci.

— Am găsit ceva, spuse el, veniţi să vedeţi.

În tot acest timp uitasem de-a binelea de Saşa şi nici nu mi-am dat seama de faptul că lătratul cîinilor încetase cu desăvîrşire.

(Malgaci îi trăsese într-un loc, unde nu mai simțeau mirosul de samur și, după ce-i legase de un copac, se înapoiase pe același drum pe care câinii urmăriseră samurul.

— Aici, spuse, cam după o sută de metri. Aici au dat de el. L-au deranjat cînd tocmai izbutise să gîtuie o ieruncă, a mai tîrît-o o bucată de drum, pe urmă a auzit lătratul cîinilor. Dîra de sînge n-a apucat încă să se usuce în locul ăsta umbros...

— O ieruncă de anul ăsta, menționă tata. Luați-o pentru cîini. Sper ca pînă diseară s-o merite.

Malgaci ridică pasărea și-o aruncă în tolbă. Acum stătea într-un loc însorit, presărat cu tufe rare de afini și merișor. Din foaia de cort a hainei lui jilave, plină de pete și ponosită, se ridica acum un abur slab. Soarele dogorea din ce în ce mai tare.

— Diseară îl înhață, ținu el să precizeze.

Ne-am întors să luăm cîinii, și am pornit din nou, cu greu, prin desișurile acestei sălbăticii tăcute și pustii. Din cînd în cînd se mai auzeau doar alunarii sau cîte o ciocănitoare izbind cu ciocul în scoarța unui arbore pe cale să se usuce. M-am uitat la ceas. Acul mic se apropia de cifra nouă.

Din clipa în care, pe întuneric, am pornit la drum, trecuseră cel puțin șase ore, și, de fapt, era încă dimineața.

Mai tîrziu am descoperit un loc, unde alt samur apucase să se ospăteze. Pălăriile a doi hribi dispăruseră cu desăvîrșire, iar a treia era ronțăită aproape pe jumătate. Era o urmă proaspătă și cîinii se năpustiră după ea. Curînd însă se opriră, descumpăniți, în dreptul unui hățiș de zîmbri. Pierduseră urma. Adulmecau iritați trunchiul unui copac pe care samurul se cățărase pînă dispăru în desișul coroanelor înalte și stufoase.

Malgaci se întoarse spre tata și-i spuse :

— Ați băgat de seamă ? Urma asta tot Nondo a găsit-o.

— Da, încuviință tata, așa e. Nondo e un copoi mai bun decît Silka.

— Numai în ultima vreme. Cățeaua a început să îmbătrînească. Mi s-au făgăduit doi pui, dar deocamdată n-au făcut încă ochi. Știți, Nondo i-a ajutat să vină pe lume.

Și, rostind aceste cuvinte, Malgaci zîmbi cu zgîrcenie, arborînd însă o expresie ce trăda aproape mulțumirea de sine.

Mă sprijineam tăcută de un copac. Eram udă leoarcă ; acum pe tot trupul mi se prelingeau șiroaie de sudoare. Pînă și la adăpostul copacilor simțeam cu toții cum se întețește dogoarea soarelui.

Cam peste o oră eram gata frîntă de oboseală — ne-am croit drum printr-o rîpă năpădită toată de arbuști tineri, spre alt brîu de zîmbri. De data asta cîinii izbucniră într-un lătrat sălbatic, chiar

în preajma noastră, și aproape în aceeași clipă răsunară în jurul meu strigătele lui Sașa, Malgaci și ale tatei, îndemnîndu-i pe Silka și Nondo la atac ; apoi un tropot surd însoțit de trosnete de crengi. Și, pe neașteptate, m-am trezit în desiș singură cuc ; priveam buimacă în toate direcțiile, și, de atîta tulburare, simțeam cum îmi bate inima tocmai în gîtlej.

La un moment dat, ceva mai încolo, se auzi o mișcare ; mi se păru că, prin desiș, cineva își croiește drum direct spre mine ; pe urmă însă trosnetul răsună undeva în fața mea. O clipă am avut impresia că, după piciorul pe care-l zărisem, cel ce gonea de-a curmezișul pădurii era Sașa. L-am strigat și am rupt-o la fugă pe urmele lui, în sus, pe povîrniș. După cîțiva pași, în ciuda faptului că mă țineam de crengi, am alunecat și am căzut grămadă pe pămîntul umed și clisos, de-am văzut stele verzi. Cînd mi-am ridicat capul din frunzele putrezite, pentru o frîntură de secundă am surprins într-adevăr chipul lui Sașa încordat și plin de o febrilă înfrigurare. Pe urmă l-am auzit strigîndu-mi :

— Fugi încolo și încoace ! Agită-te și țipă ! Țipă tare ca să nu se furișeze pe aici !

Și din nou s-a făcut nevăzut, de parcă ar fi intrat în pămînt. Auzeam doar răcnetele sale adresate cîinilor și trosnetul tufișurilor îndepărtîndu-se.

Și iar am rămas singură. M-am ridicat în picioare și, orbită parcă, am început să mă cațăr din nou pe povîrniș, împleticindu-mă la tot pasul. Toate îmi jucau în fața ochilor ; deodată m-a cuprins înspăimîntătoarea senzație că desișul, crengile și mlădițele ce-mi șfichiuiau mereu obrajii nu se mai sfîrșesc nicăieri, că acoperă întregul glob pămîntesc. Dar gălăgia din jur, peste care se revărsa lătratul cîinilor, contopit cu strigătele furioase ale bărbaților, era totuși din ce în ce mai mare.

Pe urmă am surprins sus, deasupra mea, sub crengile unor tufe de scoruși, de mălini și măceși, o împletitură de picioare în cizme de cauciuc și printre ele, fremătînd și agitîndu-se parcă în transă, labele cîinilor. Aveam impresia că se află acolo o haită întreagă. Alergau parcă de colo pînă colo, și totuși rămîneau mereu în același loc.

În cele din urmă am dat într-o parte ramurile tufișului din fața mea și deodată m-am trezit sub un zîmbru singuratic și stufos, pe jumătate ars de trăsnet. Înainte încă de a coborî în rîpă, arborele acesta îmi atrăsese atenția cu înfățișarea lui. Mă aflam acum chiar în mijlocul ghemului aceluia dănțuitor, dar în primele clipe nimeni, nici măcar tata nu mă băgă în seamă. El și Malgaci țineau capetele în sus, privind spre înălțimea copacului, în timp ce Silka și Nondo lătrau furios, și, agitîndu-se de zor, își înfigeau

ghearele cu atîta sălbăticie în trunchiul zîmbrului de făceau să sară din el bucăți întregi de scoarță.

Atunci abia l-am zărit pe Saşa aşezat cu picioarele răscrăcănate pe una din crengile inferioare ale zîmbrului ; striga ceva nedesluşit, în timp ce, deasupra lui, un animal mic, amintind mai mult de un motan negru, cam jigărit, dar de o neobişnuită sprinteneală, obrăznicie şi combativitate, ce sărea descumpănit de pe o ramură pe alta, pufnind şi scuipînd mînios ; hăituit de cîini, se cățărase în copac.

Un samur !

Am uitat brusc de orice oboseală, tîmplele îmi zvîcneau cu putere, şi tulburată la culme, căscam ochii în sus.

Samurul se cocoțase acum în vîrful unei ramuri ce depăşea partea necrozată a coroanei şi, de-acolo, ghemuit printre crenguțele de cetină, se uita în dreapta şi-n stînga. Căuta un drum de scăpare; ochişorii lui scăpărau de atîta mînie. Picase în capcană, dar încă nu se dădea bătut. Îşi cocoşa spinarea, şi firele de blană atinse de razele soarelui căpătau un luciu sclipitor ; la umbra cetinei însă rămîneau întunecate, mult mai întunecate decît scoarța copacului.

Nu, îmi spuneam în sinea mea. Pe creanga aia nimeni n-ajunge pînă la el.

Apoi l-am văzut pe Saşa.

Se întinsese pe creangă, ca un şarpe, şi, întocmai ca un şarpe, se tîra, apropiindu-se tot mai mult de animalul încolțit. Creanga începu să se îndoaie ; Samurul mai făcu un pas înapoi ; acum se întoarse cu fața spre Saşa, chircindu-se de tot. Mîrîia, pufăia şi scuipa de mama focului, lăsînd impresia că se pregăteşte să sară.

De atîta emoție, ochii mi se holbaseră cît cepele. Răsuflam la unison cu Saşa. Ne lega prada noastră, tulburarea noastră comună, chiar dacă el era cel ce vîna, iar eu nu făceam decît să-l asist. Toți, tata, Malgaci, Saşa şi cu mine, țineam unul de altul, țelul nostru comun fiind capturarea samurului. Acesta ne unea.

Deodată l-am auzit pe tata strigînd :

— Fii atent, Saşa !

Vocea lui sunase şters şi parcă de departe, în ciuda faptului că atît el cît şi Malgaci se aflau acum lîngă mine, chiar sub creanga pe care Saşa continua să se tîrîie. (De bună seamă, aşteptau acolo ca să-l prindă în eventualitatea că ar fi alunecat de la înălțimea aceea sau dacă creanga s-ar fi rupt sub greutatea lui).

Nu l-am auzit pe Saşa să răspundă ; pulsația puternică a sîngelui în tîmple avea darul să mă asurzească. În schimb am văzut, pe neaşteptate în mîna lui un bastonaş scurt, de al cărui capăt era prinsă o plasă de silon, deasă ca o sită, — mai bine zis, un săculeț adînc şi trainic. Aducea cu o plasă de prins fluturi, dar şi mai mult

cu unealta de culeș fructe, în care, la sfîrșitul vacanței de vară, adunam în grădina bunicii merele din vîrful crengilor, de unde nu le puteam rupe cu mîna.

Sașa se mai tîrî un pic ; creanga se îndoi și mai mult. L-am văzut cum întinde mîna în care ținea plasa, și mîna aceasta mi se părea din ce în ce mai lungă ; se întinse încet și cu multă băgare de seamă, pînă cînd i-am surprins o mișcare bruscă și zmucită. Și în clipa aceea începu povestea. Creanga prinse să se legene și l-am văzut pe Sașa căzînd de pe ea. Capul și trupul îi atîrnau în jos, și abia peste puțin timp mi-am dat seama că, de fapt, Sașa se agățase cu genunchii de cracă, iar tălpile — era descult, cizmele lui zăceau la poalele copacului — erau încleștate una într-alta. Rămase cîteva clipe cu capul atîrnat, în timp ce samurul se zbătea sălbatic în plasa din mîna lui. În momentul acela — îmi aduc perfect de bine aminte — am avut senzația că eu însămi mă aflam agățată deasupra unei prăpăstii ; de atîta teamă și îngrijorare, simțeam cum mi se strîng în mine toate măruntaiele. În spaima ce mă cuprinsese nu mai auzeam nici lătratul cîinilor, nici vocea tatei și a lui Malgaci. Știu doar că-i strigam ceva lui Sașa, în timp ce eu — poate de frică să nu mă înec de emoție — țineam gura deschisă într-o mutenie desăvîrșită.

Inmărmurită îl priveam pe Sașa cum strînge șnurul, închizînd săculețul acela zvîcnitor. Samurul căzut în captivitate se zvîrcolea neputincios, încercînd totodată să se cațere înapoi în sus.

După un timp am auzit, în fine, vocea tatei :

— Dă-i drumul, că-l prindem noi.

Sașa, mereu cu capul în jos, își întoarse privirea spre locul unde ne aflam cu toții.

— Nu, lăsați, îl aduc eu. Cobor îndată și vi-l dau să-l însemnați.

Nici n-apucasem bine să mă dezmeticesc și ne aflam iar cu toții laolaltă, aplecați deasupra plasei zvîcnitoare. (Numai Malgaci se străduia zadarnic să calmeze cîinii, care nu mai conteneau să latre și să se zbată cu sălbăticie. Chiar și în timp ce-i trăgea într-o parte, ca să-i lege de un trunchi mai gros, capetele tot întoarse spre noi le țineau). Cînd se înapoie Malgaci, tata avea mîna îmbrăcată într-o mănușă de piele groasă, zgîriată și zdrelită de ghearele samurilor. Introduse mîna înmănușată în plasa pe care Sașa i-o întredeschise, și înșfăcînd de ceafă ca pe un iepure de casă samurul ce se zbătea cu îndărătnicie, îl cercetă cu atenție.

— Frumos mascul, spuse. Să-l măsurăm.

Malgaci preluă samurul și, lăsîndu-se pe vine, îl strînse cu putere între genunchi, în timp ce tata deschise rania. Acum totul mergea strună, ca pe roate ; cei doi ajunseseră la o coeziune per-

fectă. Ajungea o privire — și poate că nici asta nu era nevoie în cooperarea lor armonioasă — ca fiecare să știe ce are de făcut în clipa respectivă. Și, totuși, atunci mi-am dat seama pentru întîia dată, ori poate această cunoaștere abia începea să încolțească în mine — da, abia atunci am început să-mi dau seama cît erau de diferiți.

Amîndoi cercetară samurul, îl măsurară și-l cîntăriră ; în timp ce tata înregistra totul cu grijă, pe fața lui se citea o expresie de însetată bucurie, de emoție, dar și de satisfacție — un fel de nerăbdare ce trăda totodată o mare speranță. Din privirea lui Malgaci răzbea, dimpotrivă, calmul, cumpătarea, o experiență serioasă și firească, — un echilibru perfect între el și viață.

Sașa și cu mine ne uitam — cu toate că el mai văzuse de multe ori asemenea scene — cum tata scoate acum din raniță o plăcuță subțire de aluminiu și se pregătește s-o prindă cu un cleștișor de lobul urechii samurului.

— Helka, spuse el, fără să se întoarcă spre mine. Ia carnetul și înregistrează acest număr.

Cu mare bucurie am luat caietul lăsat în dreptul raniței și am trecut în el numărul pe care mi l-a dictat : „28338 — și data și locul unde am capturat samurul : 6.VIII ; 1974. Pădurea de zîmbri — malul nordic al rîului Tarkulik.

Și gata povestea.

— Acum poți să-l cercetezi și tu, îmi spuse tata, ștergîndu-și fruntea de sudoare. Apoi adăugă : Am avut noroc că n-a găsit pe unde să se strecoare.

Și, rostind aceste cuvinte, se dădu cîțiva pași înapoi, în timp ce Malgaci ținea animalul de ceafă. Samurul, care, la început, cînd tata îl scosese din plasă, pufnea și se sucea mînios, începuse acum să se liniștească.

— Tare aș vrea să știu încotro o s-o rupă la fugă cu cercelul ăsta, cînd o să-i dăm drumul, se auzi deodată vocea lui Sașa. O să se întoarcă înapoi în desiș, sau o să pornească în sus spre codrul de zîmbri ? Eu unul aș fi în stare să pun rămășag că arde de dorința să ajungă acolo cît mai repede.

Nu-mi vorbea mie, cuvintele lui erau adresate tuturor.

— Ești sigur ? am întrebat plină de curiozitate.

— Cred că dintr-acolo a venit, și acum o să caute s-o întindă cît mai repede înapoi.

— Un lucru știu, cît se poate de precis, interveni Malgaci, după o clipă de tăcere — că n-o să fugă în partea aceea, unde sînt legați cîinii. De locul acela se va feri ca dracul de tămîie... Ei, ce zici ? spuse apoi, uitîndu-se la mine. Iarna au blana mai bună și mai frumoasă. Probabil că ți-ar plăcea mai mult.

Mă măsură cu ochii săi oblici, în care licări deodată o privire ce trăda curiozitatea.

— Nu, m-am grăbit să-i răspund. Îmi place acum.

În clipa aceea nu mă gîndeam deloc la o haină confecționată din blana acestui animal atît de rar : nimic din ceea ce încerca să-mi sugereze Malgaci nu-mi trecea acum prin cap. Mă tulburase doar faptul că puteam privi samurul, această superbă fiară din familia jderilor, că aveam prilejul să-l cercetez de aproape, viu și în mediul său natural, chiar dacă istovit de hăituiala cîinilor. Părul lui negru ca smoala sclipea în bătaia directă a soarelui. Pe urmă, cînd i-am atins trupșorul (era încovrigat și gros cît brațul tatei de la cot la umăr, dar o idee mai lung) i-am simțit în palmă catifelarea vie și moale ca puful. Savuram din plin această atingere. Și în timp ce-l mîngîiam, doi ochișori de cristal mă țintuiau cu o privire ce trăda o încrîncenare nemiloasă. Și peste ei se ridicau pavilioanele negre ale urechilor rotunde și puternice ; numai în interiorul lor părul era mai deschis, căpătînd culoarea caldă a ciocolatei cu lapte și a cafeniului aproape trandafiriu. Mustățile lungi, zbîrlite, parcă tremurau în jurul botișorului închis într-o înverșunată încleștare. Știam că în el se ascund, ca niște dăltițe, dinții ascuțiți și tăioși ai animalului, dinți care, împreună cu ghearele lui în formă de seceră și ascuțite ca acele, pot să spintece și să sfîșie gîtlejul și să răpună cu ușurință o pasăre sau o fiară mai mare și mult mai grea decît el.

— Gata, acum dați-i drumul și lăsați-l să plece, se auzi lîngă mine vocea tatei. Nu e bine să întindem povestea prea mult.

Am dat din cap în semn de încuviințare. De atîta emoție nu eram în stare să rostesc un cuvînt. Cu toate acestea am apucat samurul în clipa în care Malgaci mi l-a întins.

Acum simțeam în vîrful degetelor căldura vie a sîngelui ce pulsa sub blana catifelată a micuței fiare. Și deodată m-a cuprins o pasiune ciudată, pînă atunci necunoscută, un fel de dorință febrilă.

M-am aplecat și cu respirația mereu tăiată de emoția ce mă copleșise, am lăsat samurul să atingă pămîntul cu lăbuțele ; apoi l-am eliberat din strînsoarea mîinilor mele.

O frîntură de secundă nu s-a clintit din loc, de parcă nu și-ar fi dat seama, sau nu-i venea a crede că e liber. Pe urmă, într-o clipită, a țîșnit cu putere, și a pornit ca săgeata de-a lungul malului nu prea înalt al rîpei. Zbură din lumina directă a soarelui în clarobscurul vegetației, contopindu-se cu umbra ei.

M-am mai uitat un timp în urma lui, dar nu se mai zărea nici o mișcare.

La amiază, nu, greșesc, amiază încă nu era, corect ar trebui să spun după masa de prînz pe care am luat-o cu mult înainte ca

acul ceasornicului să fi arătat ora douăsprezece, ne-am întins să ne odihnim. Ne-am instalat la umbra codrului de zîmbri, din a cărui coastă izvora un fir subțire de apă ce se prelingea la vale. Am mîncat fiecare cîte o bucată de pîine cu brînză de oaie și cîteva fire de usturoi sălbatic, smulse de Malgaci pe drum și spălate de el în apa cristalină a izvorului. Cozile aveau un gust iute, plăcut, înviorător, ce izgonea din gură senzația de uscăciune. Pe urmă am băut un ceai tare, aproape negru la culoare.

Ne odihneam — pînă și cîinii se liniștiseră. Se adăpaseră plescăind în voie și acum zăceau cu limba scoasă în dreptul izvorului, printre pietrele năpădite de mușchi și licheni. Soarele frigea, sînt sigură că mercurul termometrului urcase iar spre treizeci de grade. Kilometrii întregi ai nesfîrșitei păduri cotropite de vară degajau o liniște adîncă, nepăsătoare. Pretutindeni în jurul nostru domnea un calm desăvîrșit; pînă și alunarii amuțiseră în fierbințeala din jur. Nu se auzea nici un sunet, nici un semn de viață, doar susurul apei. Ochii mi se lipeau de atîta oboseală. Aţipisem cînd tata, de bună seamă, în toiul reflecțiilor sale, izbucni pe neașteptate :

— Ascultă ! Nu-i dealul din fața noastră acela unde anul trecut am descoperit un bîrlog de urs ? Am impresia că nu mă înșel...

Întrebarea era adresată lui Malgaci, dar pe loc m-am dezmeticit și am început să fiu atentă.

— Așa e, încuviință Malgaci, ăsta e.

Ședea rezemat de trunchiul unui copac și tocmai își aprindea o altă țigară. Pe tot timpul odihnei n-a scos țigara din gură. (Abia acum mi-am dat seama că în timpul marșului nu fumase deloc).

— Pe cîte îmi aduc aminte, l-ați și măsurat. Am găsit acolo urmele unui mascul bătrîn, mai ținu să precizeze încercatul evenc.

— Excelent ! strigă tata, înviorîndu-se. Mă reped pînă acolo cu Helena, să-l vadă și ea.

Abia atunci se întoarse cu fața spre mine :

— Sînt sigur că ai fi bucuroasă să cercetezi un bîrlog de urs, ce zici ? Iar eu aș fi curios să aflu dacă mițosul a hibernat în el anul acesta.

Am fost de acord, fără să mai stau pe gînduri. Respirația începu să mi se accelereze, și oboseala îmi trecu ca prin farmec.

— Bine. Deci, noi doi mergem să vedem bîrlogul, decise tata. Pe urmă urcăm dealul și coborîm în spatele lui. Unde ne vom reîntîlni. Dacă-mi aduc bine aminte, la vale se întinde o rîpă nu prea adîncă. Puteți porni direct într-acolo.

— Cum vreți, spuse Malgaci. Dar, pentru mai multă siguranță, luați cu dumneavoastră un cîine. V-o dau pe Silka. Cine știe, s-ar putea să aveți nevoie...

— Nu, nu ne trebuie, vouă însă o să vă folosească. După cum am observat, un singur cîine nu-i în stare să se descurce cu samurul. Vă auzim dacă, întîmplător, mai dibuiți vreunul.

Și, rostind aceste cuvinte, tata apucă ranița ce zăcea la picioarele lui.

— Iar acum, voi doi — de data asta ni se adresă nouă, mie și lui Sașa, care pînă în clipa în care tata apucase să strige primele cuvinte, dormise în lege — voi doi turnați apă peste foc, să nu rămînă în urma noastră nici măcar o scînteie.

Eu eram în picioare, cînd Sașa începu să se ridice, călcîndu-și parcă pe inimă. Somnoros, și totodată înmărmurit, se zgîia la tata, plin de nedumerire. Cred că deciziile tatei avuseseră darul să-l mîhnească și să-l indispună ; în cele din urmă se bosumflă, lăsînd să-i cadă buza inferioară. De bună seamă nu pricepuse că indicațiile tatei nu se refereau cîtuși de puțin la el. Ca și mine de altfel. Tata știa, fără doar și poate, cît de mare era deosebirea dintre mine și Sașa în timpul marșului nostru prin taiga și de aceea se comporta și acționa în consecință. Se vedea limpede că nu dorea să-mi atragă atenția asupra unui lucru pe care-l vedeam la fiecare pas și pe care îl suportam destul de greu. Deosebirea dintre noi era cam așa : eu aveam atîrnat la gît un căpăstru cu care eram strunită, în timp ce Sașa putea să alerge și să zburde fără grijă în jurul meu, liber și nestingherit ; am înțeles acest lucru numaidecît după ce am stins focul cu Sașa — fără să ne spunem o vorbă, — și am rămas singură cu tata în drum spre bîrlogul ursului.

— De ce nu merge și Sașa cu noi ? l-am întrebat.

— Sașa a avut de cîteva ori prilejul să vadă asemenea bîrloguri. Și nu numai că le-a văzut : dar nu de mult a descoperit și el însuși unul și m-a dus să-l văd. Pentru tine, însă, prilejul ăsta înseamnă mai mult decît pentru el.

Am tăcut.

Coboram prin pădurea înaltă și umbrită și totuși orice mișcare solicita un efort. După un timp pădurea începu să se rărească ; ajunseserăm la poalele colinei. La tot pasul dădeam peste trunchiuri doborîte, pe cale să putrezească, năpădite de tufe de merișori și mesteceni tineri. Aici, soarele, pur și simplu, frigea ; pămîntul era crăpat. Sudoarea țîșnea din mine gîrlă — abia mai izbuteam să-mi mișc picioarele. Fără voia mea, îmi imaginam că mă cufund toată în apa răcoroasă a Baikalului ; că mă arunc în ea cu capul înainte de pe digul de protecție împotriva valurilor de la gurile Davșinkăi și înot de zor. În prima zi, după ce am aterizat la Davșa, pe la ceasul amiezii am plecat cu tata să ne plimbăm cu o barcă cu motor. Cînd, după un timp, am privit în jos spre adîncul apei, am rămas încremenită, așteptînd momentul în care

aveam să ne facem zob, izbindu-ne de o stîncă sau de un pietroi. Vîrfurile lor se înălțau pînă aproape de fundul luntrei. Iar tata se comporta de parcă nu ne-ar fi amenințat nici o primejdie. L-am întrebat — cu vocea sugrumată de emoție — cam ce adîncime are apa de sub noi ? Aici încă nu-i adîncă, mi-a răspuns el, zîmbind. Curînd am intrat într-un golf, unde luciul apei se liniștise de-a binelea. Tata a oprit motorul și, scotocindu-se în buzunarul pantalonilor, a scos o monedă albă și lucioasă și mi-a spus : Privește ! A aruncat moneda în apa verzuie, de o puritate strălucitoare ; și eu m-am uitat îndelung cum încet-încet bănuțul strălucitor se ducea spre fund. La un moment dat au apărut în preajma lui, ca niște umbre mute, cîțiva pești, care, dintr-o zvîcnire au dispărut într-o clipită. Bănuțul continua să coboare spre fundul de piatră, luminat de razele soarelui. Ai văzut ? m-a întrebat tata. În zilele însorite și fără vînt poți deslușl fundul pînă la patruzeci de metri sub oglinda apei.

Aveam acum în fața mea imaginea vie a acelei adîncimi străvezii și răcoroase. Pentru o clipă am regretat chiar că n-am rămas cu mama pe malul lacului...

Deodată, tata se opri în dreptul unui trunchi intrat în putrefacție, ce zăcea aruncat printre tufele de roiniță, în iarba aproape uscată.

— Aici se hrănea cînd era flămînd și nu găsea nimic mai consistent.

N-a spus ursul, dar mi-am dat seama că de el era vorba.

Acum îi vedeam și urmele. Nu erau amprentele labelor, ci doar ale ghearelor cu care sfîșiase scoarța trunchiului, căutînd sub ea furnici, larve și gîndaci. Frînturi de scoarță și grămăjoare de putregai se vedeau pretutindeni în jurul trunchiului. Am recunoscut și un loc, mai îndepărtat, unde putrezea un buștean pe care ursul îl rostogolise și-l ronțăise ; și pămîntul scormonit, de mult uscat, acolo unde găsise și devastase niște mușuroaie de furnici.

Stăteam neclintită, uitîndu-mă la aceste urme vechi, de mult răcite.

— Dar a fost aici, mi-am spus în șoaptă.

În clipa aceea m-a cuprins o neliniște apăsătoare la gîndul că nu aveam cîinii cu noi.

Am ridicat capul și mi-am rotit ochii în jurul meu.

Pretutindeni, încotro mă uitam, se zăreau aceleași urme. Iar în preajma noastră tufișuri, arbuști, și cioturi înnegrite.

Simțeam cum mi se strînge inima de o tristețe înfricoșătoare.

— Aici s-a hrănit, dar e mult de atunci, se auzi deodată vocea tatei. Și acum să mergem, mai avem puțin și ajungem la destinație.

Am început să urcăm. După un timp urmele au dispărut. În locul tufișurilor se înălțau iar deasupra noastră pini și zîmbri. Pămîntul, așternut cu ace de cetină, conuri bătrîne și vreascuri uscate, trosnea sec sub picioarele noastre. Pe alocuri țîșnea din adîncul vegetației cîte o piatră albicioasă, spălată de ploi, cîte un bolovan năpădit de mușchi sau licheni și mănunchiuri rare de merișori. Aici pădurea era mai luminoasă și asta avu darul să mă liniștească un pic.

Apoi tata — pășind mereu înaintea mea — se opri și, sprijinindu-se de trunchiul unui pin puternic, se uită după mine. Aveam impresia că se odihnește. Urcușul era destul de abrupt; ceva mai într-o parte, soarele lumina un mal pietros și un povîrniș golaș, cu iarba cosită cu violență.

Acolo trebuie să fie, undeva, printre pietroaiele acelea, gîndeam în sinea mea.

M-am oprit din mers și, în timp ce-mi ștergeam fața nădușită, l-au auzit pe tata spunînd:

— Ei, ce-i cu tine? Nu te uiți? Așa cum se vede, anul ăsta tot aici a hibernat.

Nicăieri în jur nu creștea o tufă; în clarobscurul taigalei seculare nu se zărea nici un desiș sau vreo încîlcitură de trunchiuri doborîte. Doar o pădure relativ rară, străluminată ici-colo de razele soarelui.

Deodată, privirea îmi fu atrasă de o deschizătură aflată sub spinarea lată a unei pietre, presărată, întocmai ca tot pămîntul din jur, cu ace de cetină. Marginea pietrei atingea piedestalul pinului de care se sprijinea tata. Spre deschizătura amintită se întindea o brazdă nu prea adîncă, și în fața ei zăcea o grămăjoară de frunze uscate, de iarbă, licheni și crenguțe de conifer. Aducea cu o grămadă de gunoi adunat la un loc.

Așa arată un bîrlog de urs? mă întrebam în sinea mea, parcum dezamăgită.

— Aici a dormit. Și, precum vezi, e un animal curat. A scos așternutul afară, ca să se usuce. Dacă la iarnă se întoarce, îl trage înapoi în vizuină.

— Și-acum... acum e... am bîiguit eu cu vocea sugrumată de emoție.

— Nu-ți fie teamă, mă liniști tata. Aici l-ai putea surprinde, în cel mai bun caz, pînă la mijlocul lui mai. Înainte de a porni la vale spre Baikal, ca să găsească vreo mortăciune pe care apa a azvîrlit-o la mal înainte de începerea înghețului. Și, mai cu seamă ca să pîndească apariția gîzelor și a muștelor, care la vremea aceea încep să roiască pe pietrele de pe țărmul lacului. Îi place de asemenea să se înfrupte și cu peștișorii care tocmai atunci se află

în perioada împerecherii și o depunerii icrelor. Despre toate astea ți-am scris și eu și maică-ta. Ar trebui să le știi.

— Da. Dar, oricum... am obiectat eu. Lacul nu este departe și ar putea foarte bine să...

— Acum nu mai dai de el nici acolo. Ca să-l găsești, ar trebui să mai urci, nu glumă, tocmai pe pajiștile alpine de sub coamele munților Barguzini. Acolo e acum locul lui de vînătoare, unde la vremea asta pasc animalele marî. Mițoșii ăștia știu prea bine unde trebuie să meargă, ca să obțină cîte ceva de-ale gurii. Așa fac ei în fiecare an.

Și, după o scurtă pauză, reluă, uitîndu-se cu atenție în ochii mei :

— Uite, nu se mai zărește nici o urmă proaspătă prin preajma locului. Nu vrei să intri și să vezi și tu cum arată înăuntru un asemenea bîrlog ?

Stăteam nemișcată, ca țintuită în cuie ; inima îmi bătea speriată, să-mi spargă pieptul, nu alta. Îmi auzeam, cu claritate, răsuflarea întretăiată.

— Cum vrei, reluă tata. Credeam că ai să fii bucuroasă să-l vezi...

Mi-am lins buzele. Prinseseră o crustă uscată ; pînă și cerul gurii mi se uscase de tot.

— Da..., am piuit, abia perceptibil.

În ochii lui sclipi o scînteie de mulțumire.

— Eram sigur, spuse el, zîmbind. Eram sigur că pînă la urmă o să te încumeți.

Și din nou amuți, după care, lăsîndu-și ușor mîna pe umărul meu, continuă :

— Anul trecut am măsurat bîrlogul. E destul de încăpător. Dacă lași capul în jos poți să stai în el în picioare. Iar dacă ai vrea, ai putea să te și întinzi. Ai să vezi...

M-am lăsat în genunchi la gura vizuinii adăpostite sub povîrniș între un bolovan și rădăcinile unui pin bătrîn. Drumul pe unde ursul se strecurase în bîrlogul lui aducea cu un șănțuleț săpat de apa de ploaie ce se prelingea de pe bolovan. Am încercat să arunc o privire în interiorul bîrlogului, cînd deasupra mea am auzit glasul tatei.

— Stai. Ia asta cu tine, îmi spuse întinzîndu-mi bricheta. Și să mai iei și o bucățică de scoarță de copac. Dar s-o arunci afară înainte de a arde de tot. Hai, du-te, că ți-o dau eu după ce intri.

Vocea lui trăda acum calmul și mulțumirea.

— Dă-mi-o acum, mă strecor eu și cu ea, i-am răspuns.

M-am tîrît înlăuntrul bîrlogului, cu o ușurință neașteptată. Deschizătura măsura cel puțin șaptezeci de centimetri, iar mai în-

colo spațiul se lărgea din ce în ce mai mult. Acum în jurul meu domneau clarobscurul și răcoarea. De parcă, deodată s-ar fi lăsat înserarea — o înserare atît de bruscă și atît de adîncă, încît îți întuneca și sufletul. În același timp m-a izbit mirosul de aer stătut al cavernei. Mi se părea că simt duhoarea ursului (niciodată pînă atunci n-o cunoscusem), că pereții bîrlogului erau pătrunși de izul animalului, aidoma unei încăperi în care se fumează și rămîne îmbibată de fum. Simțeam cum îmi pierd răsuflarea. Cu mîna tremurîndă am aprins bucățica de scoarță uscată, care luă foc numaidecît. Mi-am aruncat privirea în jurul meu. În bătaia luminii vioaie a flăcării am zărit niște pereți strîmbi, din pămînt și piatră, zgîriați de ghearele animalului, și o rădăcină groasă rontăită în lege ; sub mine mai zăceau, în neștire, resturi de așternut.

— Va să zică aici a dormit, mi-am spus în șoaptă. Da, aici își face dumnealui timp de aproape șase luni somnul său hibernal.

În clipa aceea îl și vedeam ; îl aveam în fața ochilor aproape la fel de limpede, așa cum văzusem pentru prima oară în viața mea samurul. Ursul ! Această uriașă vietate mițoasă, despre care citisem doar, sau auzisem, și care din anii copilăriei avusese darul să-mi tulbure fantezia !...

Acum flacăra îmi frigea degetele, și am început să simt în vîrful lor o ușoară durere. Am aruncat restul de coajă pe cale să se stingă spre gura vizuinei. Deodată clarobscurul se transformă în beznă. Mi-am mijit ochii și am stat un timp nemișcată și plină de încordare... Va să zică am făcut-o și pe asta...

M-am aplecat, apoi, pentru cîteva clipe, m-am întins pe restul de așternut. Pămîntul era răcoros, dar nu rece — și totuși, pe neașteptate am început să tremur din tot corpul ; mușchii și poate și oasele mi se cutremurau. Știam că tata era afară, ba, mai mult, îi auzeam și glasul. Cu toate acestea m-am simțit deodată îngrozitor de părăsită. Nu singură, ci părăsită. M-am ridicat în picioare și curînd mă aflam din nou afară, unde am fost asaltată de aerul cald, fierbinte ; acum însă mirosea mai puternic a cetină și a rășină. Și iar domnea în jurul meu un fel de vid liniștit, pătruns de pace și singurătate. (Doar o ciocănitoare se făcu din nou auzită, izbind de zor, cu ciocul ei puternic, în scoarța uscată a unui copac).

— Vezi, mă întîmpină tata mereu cu zîmbetul pe buze. Acum totul e în ordine... Dar ia spune, ai băgat de seamă încotro e îndreptată gura bîrlogului ?

Mi-am aruncat privirea în jur și deodată mi-am amintit de drumul soarelui care ne însoțise din primele ceasuri ale dimineții.

— Cred că ne aflăm pe coasta sudică a colinei.

— Așa e, încuviință tata. În timpul acestui an pe care o să-l petreci aici, o să ți se mai ivească prilejul să vezi asemenea bîrloguri și-ai să vezi că toate sînt orientate spre sud, spre sud-vest sau spre sud-est. De cele mai multe ori sub rădăcinile unor zîmbri, pini sau zade înalte. Numai rareori poate fi descoperit în curmătura unor dealuri stîncoase sau în vegetația scundă și deasă. Dacă te interesează, pot să-ți dau să citești cîte ceva despre asta. De altfel am și cîteva fișe cu însemnări, pe care am reușit, deocamdată să le fac.

— Da... desigur... mă interesează, am gîngăvit, buimacă încă, și tulburată de emoția prin care trecusem. Dar, spune-mi... te rog, de ce sînt toate bîrlogurile orientate spre sud ?

Rămase un pic pe gînduri.

— Poate pentru că, odată cu venirea primăverii, pe coastele dinspre miază-zi zăpada se topește mai repede și e mai ușor de găsit ceva de mîncare, în timp ce pe crestele umbrite dinspre miază-noapte, iarna mai zăbovește. S-ar putea ca ăsta să fie unul din motive. Nu știu... Dar acum e cazul să plecăm... Am cam întîrziat și cei doi ne așteaptă cu siguranță jos, așa cum ne-am înțeles.

Înaintam de-a lungul acelui povîrniș nisipos și pietros, aproape golaș, de parcă iarba ce-l acoperise ar fi fost cosită cu violență. După cîțiva pași m-am mai uitat o dată înapoi, dar locul în care se afla bîrlogul ursului dispăruse ca prin farmec din raza ochilor mei. Se contopise atît de perfect cu pădurea, de parcă nici n-ar fi existat.

La un moment dat m-am oprit. Aici soarele ardea peste măsură. Am cules cîteva merișoare și m-am apucat să le mănînc, ca să mă mai înviorez un pic. În zona însorită erau aproape coapte. Sub noi, din grohotiș, răsărea verdele ciudat al tufelor de roiniță, iar mai jos se înălța un lăstăriș peste care se revărsa un clin de arini tineri. Cu siguranță că acolo se afla o mlaștină. Totul jur era cufundat într-un vid inert.

Dar iată că, deodată, am surprins totuși o mișcare. Putea fi doar o sclipire, o simplă impresie. Am rămas o clipă înmărmurită. Pe urmă, am zărit, jos în ariniș, o pată mare de un cafeniu întunecat, mistuindu-se în verdele desișului, ca după un timp să-și facă din nou apariția.

Și din nou am simțit o strîngere de inimă și aveam răsuflarea violentă și scurtă, atît de violentă, de parcă ar fi fost nevoită să mi-o țin cu mult timp înainte. Acum mi se părea că aud chiar și un troznet surd.

Nu lăsam să-mi scape din priviri petele acelea întunecate ce abia se mișcau. Tata surprinse și el mișcarea și, ducînd binoclul la

ochi, cercetă cu atenție desișul. Apoi, fără să scoată o vorbă, îmi întinse și mie binoclul.

Cînd l-am dus la ochi, mîinile îmi tremurau cu febrilitate și, zăpăcită cum eram, la început am reglat lentilele anapoda.

În cele din urmă am reușit să le potrivesc cum trebuie și să văd totul cu claritate.

— Nu, nu e urs ! am strigat răsuflînd din adînc. Nu e urs, e un elan...

Din izbucnirea mea răzbise deopotrivă sentimentul ușurării și al dezamăgirii. Puternicul și masivul animal stătea acum în mijlocul arinișului, cu capul încornorat îndreptat în sus. Adulmecă. În clipa aceea încetă să mai mestece mlădițele proaspăt jumulite, care-i atîrnau din gură. Peste puțin timp se urni din loc și păși mai departe nepăsător.

— Da, ai dreptate. E un elan, spuse tata. Ceva mai încolo curge un pîrîu ; în preajma căruia se află un loc mlăștinos — probabil că într-acolo țintește.

Își lăsă din nou mîna ușor pe umărul meu.

— Ai observat ce liniștit și lipsit de griji se mișcă ? mă întrebă, după care se grăbi să adauge : Ursul nu poate fi pe aproape...

* * *

De mai bine de un ceas ne strecuram din nou toți patru prin pădurea deasă de zîmbri. În locurile unde răzbeau razele soarelui, peste coroanele arborilor și deasupra vegetației neumbrite, se vedea fremătînd aerul încins de atîta dogoare. Din clipa în care luaserăm prînzul, Silka și Nondo nu mai descoperiseră nici o urmă proaspătă de samur. Cu nasul în pămînt și cu limba scoasă de-un cot, alergau de colo pînă colo, dar fără nici un rezultat. Malgaci și Sașa nu conteneau să-i îndemne și să-i atîțe ; îi chemau în locuri ce li se păreau promițătoare, îi trimiteau pe niște potecuțe greu de observat, bătătorite de animale.

Abia îmi mai tîram picioarele. Transpirația țîșnea din mine gîrlă și mi se prelingea pe tot corpul, în timp ce Sașa era încă plin de energie. O dată îl auzeam chemînd cîinii de undeva din dreapta, ca în clipa următoare să răcnească la ei din stînga — apoi se făcea auzit de departe, înaintea noastră, și din nou, de undeva din spatele nostru. La un moment dat l-am auzit mustrînd de zor cîinii, care, într-un loc anume dăduseră peste o colonie de lemingi și, renunțînd să mai caute urmele de samur, se apucaseră concentrați să vîneze lemingi într-o liniște desăvîrșită.

Acum totul începu să mă copleșească. Străbăteam de aproape douăsprezece ore niște locuri ale taigalei aproape de nepătruns ;

și unde mai pui, pe o arșiță în care omul se înăbușea chiar și fără să facă vreo mișcare. Aveam impresia că din momentul în care am pornit de la cabană trecuseră cel puțin o săptămînă. Și cînd mă gîndeam cîtă cale mai aveam de bătut, mă apuca, pur și simplu, disperarea. Eram înconjurați mereu de pădurea înaltă, ceea ce însemna că pînă la țărmul Baikalului mai era de mers, nu glumă. Nu mă mai interesa nimic — oboseala își spunea cuvîntul.

Țineam capul plecat, și broboanele de sudoare mi se prelingeau de pe frunte, făceau să mă usture ochii ; abia mai vedeam drumul, cînd, pe neașteptate, am ajuns într-un loc unde, chiar în mijlocul pădurii, în spatele unui perete scund de arbuști, se ivi o pajiște verde, curată, peste care se așternea un covor de mușchi presărat cu merișori. Ici-colo mai răsăreau niște tufe scunde de coacăze și, foarte puțin deasupra lor cîteva zade tinere, împrăștiate din loc în loc.

Și deodată începu povestea. Chiar sub ochii mei, dintr-o parte se năpusti Silka — de data asta ea — și, lătrînd furios, o rupse la fugă înainte. Pe urmă am văzut un samur țîșnind din pajiștea roșită de merișori. Zbura ca un fulger negru. Iarba din jurul lui unduia și, din cînd în cînd, se zărea, sclipind ca un guler de blană aruncat peste ea, spinarea întunecată a animalului : aveai impresia că samurul nu aleargă ci înoată. Țintea spre pădure.

După cum se prezentau lucrurile, se părea că e salvat, că va izbuti să scape, furișîndu-se în adîncul pădurii — cînd, deodată, dintr-un hățiș își făcu apariția în fața lui, Nondo, tăindu-i drumul.

Într-o clipită samurul făcu cale întoarsă și, alergînd în zig-zag, trecu gonind prin preajma Silkăi, iar eu am auzit cățeaua clămpănind în gol în plină fugă.

Între timp își făcură apariția din adîncul pădurii tata și Malgaci. Strigau, tropăiau și dădeau de zor din mîini, căutînd să-l înspăimînte și să-l zăpăcească și mai tare pe fugar.

Toate se învălmășeau în fața ochilor mei : cîinii, oamenii și iarba ce se unduia în jurul lor. Se stîrni deodată o larmă asurzitoare. Strigătele, lătratul și tropăitul se amestecau contopindu-se într-un vacarm infernal, de parcă întreaga pădure s-ar fi trezit pe neașteptate la viață.

La un moment dat am văzut cum samurul — urmărit de aproape de cei doi cîini — țîșnește din iarbă și pur și simplu își ia zborul, sărind pe tulpina unei zade tinere, ca apoi, pufăind și scuipînd, să se cocoațe tocmai în vîrful celei mai înalte rămurele care se îndoia sub greutatea lui. Nondo sări după el și, izbindu-se cu pieptul de tulpina tînără a arbustului, îl făcu să se scuture cu putere. În urma lui sări și Silka, numai că în clipa aceea samurul izbutise să coboare și trecînd ca fulgerul pe lîngă ea, o zbughi

într-o parte. Acum îi tăie drumul Malgaci. Zăpăcit de-a binelea, scuipînd și pufnind furios, animalul încolțit se opri o clipă, dar numaidecît făcu din nou un salt într-o parte ; părea că nu mai scapă de colții amenințători ai cîinilor, cînd, deodată, în vălmășagul acela, din ce în ce mai strîns, răsări ca din pămînt Sașa. De fapt țîșnise din desiș scoțînd din gîtlej un strigăt puternic.

Am rupt-o la fugă spre el, cel puțin așa am vrut, dar în realitate abia îmi urneam picioarele ce mi se împleticeau prin iarba înaltă. Mă aflam acum la doi pași de el, cu ochii încețoșați de atîta emoție și oboseală. Și totuși l-am observat pe Sașa care încremenise cu brațele desfăcute și cu gura căscată gata parcă să-și dea duhul, cuprins de o spaimă cumplită.

Amuțise de-a binelea privind cu ochii holbați undeva în gol. Cred că în clipa aceea nici măcar nu răsufla. Dar iată că pe neașteptate începu din nou să țipe, scoțînd de data asta un răcnet strident. Și continuă să țipe ca din gură de șarpe, iar țipătul lui era atît de puternic, încît se auzea cu claritate peste lătratul cîinilor și peste toată hărmălaia din jurul lui. Atunci abia mi-am dat seama că stam pironită locului și mă holbam la el, cuprinsă de o uimire nemărginită. Nu-mi venea să-mi cred ochilor ; aveam senzația că în fața mea se afla o arătare dintr-un vis urît. Mi-am frecat bine pleoapele, dar tabloul a rămas neschimbat.

Deodată Sașa, pămîntiu încă la față și cu o expresie de om năuc de-a binelea își reveni din spaima sa cumplită și aruncîndu-și brusc brațele în sus, înșfăcă la iuțeală samurul care, pufnind și scuipînd furios, i se cuibărise ghem drept în creștet. (Părul negru ca smoala al samurului nu se deosebea aproape de loc de părul încercatului vînător, astfel că în primul moment am avut impresia că Sașa își făcuse un coc). Prezența de spirit nu și-o pierduse însă nici în acele momente de adîncă uluire.

— Gata ! L-am prins ! Ce naiba, nu vedeți ? Goniți odată afurisiții ăștia de cîini ! răcnea cît îl ținea gura, izbind furios cu picioarele în Silka și Nondo, care nu mai contenecau să se năpustească asupra lui ; țopăia ca scos din minți, cu mîinile ridicate sus deasupra capului și strîngea cu putere samurul, alergînd spre Malgaci, care se și repezise spre el însoțit de tata.

— L-am prins ! Priviți-l ! continuă să strige Sașa. Luați repede dihania păroasă din mîna mea, pînă n-o fac praf javrele astea blestemate ! Hei, unde naiba sînteți ?

Între timp tata și Malgaci apucaseră să înhațe cîte un cîine, străduindu-se să-i strunească, dar aceștia se zbăteau sălbatic și se încordau în strînsoarea lor nemiloasă ; în cele din urmă Malgaci izbuti să-i ia în primire pe amîndoi, iar tata înșfăcă de ceafă samurul, care nu mai înceta să scuipe, ca un cotoi înfuriat. Îl ținea

cu putere în mîna ridicată și, în sfîrșit, izbuti și buimacul Sașa să cerceteze neastîmpăratul animal.

— Dumnezeule! strigă tata cu ochii numai scîntei de bucurie. Ce bine că l-ai prins.

— L-am prins ?! ! Ori mai degrabă m-a prins bestia pe mine?! replică, Sașa, continuînd să țipe în gura mare. Mai întîi am crezut că e un drac. S-a cățărat cu iuțeala fulgerului pe pantalonii mei și, pînă să mă dezmeticesc, jivina mi se cuibărise drept în creștet. Deodată glasul i se frînse :

— Fir-ai tu să fii de bestie păroasă, spuse oftînd. Uitați-vă la el, e gata însemnat și are urechea dreaptă sfîșiată. Pe ăsta cred că l-am mai prins noi o dată. Ce părere aveți ?

— Stai un pic, interveni tata, de data asta vizibil mai calm. Mai întîi să-l cercetăm cum se cuvine.

— Ce număr are ? întrebă Malgaci, care tot mai strunea cîinii ce nu se lăsau domoliți.

— N-am nevoie de nici un număr, îl recunosc și așa. E ăla pe care l-am prins astă primăvară. Avea urechea proaspăt sfîșiată în urma unei încăierări. Vă amintiți ? Am căzut cu el grămadă, după ce s-a rupt sub mine craca aia uscată, care ziceai că ar ține și o namilă de urs.

În timp ce Sașa vorbea, tata se uită cu atenție la plăcuța ce atîrna de urechea animalului.

— Da, s-ar putea să ai dreptate, se grăbi el să-i răspundă ; dar acum să-l măsurăm și să-l cîntărim. Fișa lui o am acasă.

— Un lucru, însă, nu mi-e clar, reluă Sașa. Craca aia s-a frînt sub mine într-un copac aflat la cîteva zeci de kilometri de aici, undeva lîngă pîrîul Trei Urși. Îmi amintesc de treaba asta foarte bine, fiindcă la început n-ați vrut să mă luați cu voi, deși învățătoarea se îmbolnăvise și nu aveam ore.

— Din ce în ce mai bine, spuse tata rîzînd pe sub mustață, apoi adăugă : Dacă așa stau lucrurile, va trebui să vedem cam cîtă cale a trebuit să bată hoinarul ca să ajungă pînă aici.

Malgaci îl trimise pe Sașa cu cîinii la marginea pădurii, să-i lege de un copac ; pe urmă cercetă și el samurul și deodată prin ochii lui trecu o fulgerare întunecată, trădînd îngîndurarea.

— Mda, s-ar putea să fie așa, spuse după un timp. E un cotoi tare bătrîn. De bună seamă un altul mai tînăr și mai puternic l-a biruit în luptă, izgonindu-l de pe domeniul care pînă atunci îi aparținuse. După mine, ăsta nu va mai face multă vreme umbră pămîntului. De obicei ăștia își dau duhul cam la cincisprezece, șaisprezece ani. Se sting și putrezesc în bîrlog, ori le vine de hac vreun mîncăcios sau vreun urs.

— Așa-i, încuviință tata. Dar, precum se vede, ăsta e încă plin de viață. Niciodată n-aș fi crezut însă una ca asta...

Apoi, răsuflînd ușurat, se grăbi să adauge :

— Da, aș fi fost în stare să jur că așa ceva nu se poate întîmpla. Ai mai auzit dumneata vreodată o asemenea poveste ?

Malgaci tăcu. Părea purtat de gînduri undeva departe. Stam nemișcată, așteptînd răspunsul lui, căci ceea ce se petrecuse cu cîteva clipe în urmă, sub ochii mei, mi se părea pur și simplu de necrezut. Și regretam nespus că Saşa nu era de față. Abia atunci ajunsese la marginea pădurii, căci cei doi cîini se zbăteau ca ieșiți din minți, iar pe mine m-a cuprins deodată o dorință nebună să fug după el. Dar am rămas pe loc.

În sfîrșit, se auzi vocea lui Malgaci.

— O dată, începu el, pe îndelete, cufundat încă în noianul amintirilor, o dată în viață am auzit de o poveste asemănătoare. În iarna aceea, în taiga era foamete și un samur pornise pe Baikalul înghețat, în căutarea unor resturi de hrană rămase pe lîngă copcile în preajma cărora pescarii prindeau pește sub gheață ; acolo s-a întîmplat povestea. A fost atacat de cîinii unor vînători și, pe oglinda de gheață, n-a avut unde să se ascundă — mirosul de om îl stînjenise, ca și pe ăsta, mai puțin decît colții fioroși ai cîinilor. A plătit-o scump, sărăcuțul.

Tata îl ascultă cu toată atenția ; povestea îl captivase atît de mult, încît uită să mai scoată din raniță întredeschisă carnetul de însemnări.

Am pornit grăbită pe urmele lui Saşa, poticnindu-mă la tot pasul ; în clipa aceea însă uitasem de-a binelea de toată oboseala ce mă cotropise.

— Ce s-a întîmplat ? mă iscodi Saşa.

Chiar atunci reușise să lege cîinii de un zîmbru în jurul căruia creștea un pîlc de zade. Mai încolo începea pădurea deasă.

I-am spus dintr-o suflare tot ce auzisem.

Se uita fix la mine, dar aveam impresia că nu aude. Își șterse cu dosul mînecii fața mînjită și transpirată ; pe frunte, sub părul ciufulit și năclăit de sudoare, se întindeau două zgîrieturi ușor sîngerînde, de a căror existență părea că nu-și dă seama.

— Te-a zgîriat. Îți curge sînge din frunte, i-am spus.

— Nu-i nimic, îmi replică el, dînd din mînă cu un aer nepăsător.

Își petrecu totuși palma peste frunte și apoi o cercetă cu indiferență.

— Să mergem ! l-am îndemnat eu. Să-ți panseze tata zgîrieturile. El are întotdeauna în raniță septonex și plasture.

— Ce are ?! întrebă Saşa plin de mirare şi, deodată în ochi îi scăpărară scîntei. Ştiu eu un leac mai bun ; se grăbi apoi să adauge : Vrei să-l vezi ?

Zîmbea şi rînjea în acelaşi timp. După ce se uită atent în jurul lui, ocoli două-trei zadè, apoi scoţînd din buzunar cuţitul, reteză de pe un trunchi un cocoloş de răşină. Sub pojghiţa întărită, răşina era moale, de parcă o topise căldura soarelui. Luă cu degetul un pic de clei şi îl întinse încet pe cele două zgîrieturi (acum, de bună seamă, le simţea).

— De ce faci asta ?

— De ce ? Pentru că ăsta-i leacul cel mai bun. Nu ştiai că smoala de zadă se adună pentru achiziţii ? Din ea se prepară un praf pentru vindecarea rănilor deschise.

— Nu ştiam...

Rîse din nou. Apoi scobi cu cuţitul în interiorul cocoloşului gata să se usuce, scoţînd din el o bucăţică de răşină, o băgă repede în gură.

— Gumă de mestecat de zadă. E mai bună decît a voastră. Şi are mereu acelaşi gust. Vrei ?

L-am surprins, punîndu-mi la iuţeală o bucăţică pe limbă. Era cleioasă, foarte aromată şi, colac peste pupăză, neplăcut de caldă. Dogoarea fierbinte a soarelui de amiază avusese darul să topească smoala.

N-am scuipat-o, deşi aş fi avut un chef nebun s-o fac.

Saşa se uita la mine şi eu la el, cu aceeaşi privire cercetătoare, de parcă abia atunci ne-am fi văzut pentru prima dată.

Deodată se auzi vocea tatei. Ne chema. Am pornit înapoi spre tabăra noastră.

— He-le-na... silabisi Saşa. Ce nume mai e şi ăsta ? Ce vrea să însemne ?

— Lena, i-am răspuns scurt, ca să-l lămuresc.

Aşadar, din clipa aceea eram Lena, după cum tata era Vojtéch Antonovici, iar mama Jana Pavlovna.

Saşa nu mai scotea o vorbă. Tăcea mîlc. Iar eu parcă mi-aş fi recăpătat pe neaşteptate vederea.

Am privit încă o dată, îndelung, samurul pe care Malgaci îl mai ţinea în mînă, în timp ce tata tocmai închidea carnetul cu însemnări.

— Azi am avut un noroc nemaipomenit, l-am auzit spunînd cu bucurie în glas.

Abia acum observă zgîrieturile de pe fruntea lui Saşa.

— Cum văd, ai încercat să-ţi oblojeşti singur rănile. Foarte bine. Cînd ajungem în vale, mă mai uit şi eu un pic la ele.

Apoi, întorcîndu-se spre mine îmi spuse :

— Hai, dă-i drumul. Nu știu cînd o să te mai întîlnești cu asemenea ocazie. Dar vezi, fii atentă să nu te zgîrie și pe tine cum l-a zgîriat pe iscusitul nostru vînător.

— Cu norocul, mă rog, să zicem că așa e, interveni deodată Sașa. Nu înțeleg însă de ce ar trebui să fie ultimul samur pe care-l vede, de vreme ce rămîne aici un an întreg.

— Și cu școala ce facem ? Ai uitat de ea ?

— Ei, fir-ar să fie ! oftă Sașa, vărsîndu-și năduful.

Între timp eu m-am aplecat, ținînd samurul de coadă cu toată strășnicia și cercetîndu-i încă o dată, cu mare atenție, ghearele subțiri, dar tari și ascuțite, ce țîșneau ca niște seceri din tecile aflate sub blana deasă de pe lăbuțe.

A zvîcnit și de data asta ca o rachetă, zbughind-o în direcția pădurii ; din cînd în cînd iarba se desfăcea și se unduia deasupra lui așa cum se întîmplase în timpul îndelungatei hăituieli. După cîteva clipe l-am zărit chiar la marginea desișului, sărind ca o săgeată pe trunchiul unui zîmbru. Am avut impresia că o pasăre neagră, întunecată, mult mai întunecată decît scoarța copacului, și-a luat zborul de pe pămînt, înălțîndu-se spre coroana stufoasă și pierzîndu-se brusc printre ramurile ei.

Ne-am adunat lucrurile și am pornit din nou la drum. Razele soarelui frigeau atît de tare, încît simțeam cum îmi sleiesc puterile și mă ia cu amețeli. Și totuși, n-am mai făcut nici un popas.

Cam peste un ceas am pătruns într-o pădure mai scundă, populată mai mult de tufe și arbuști. În fața noastră nu se mai zăreau acum zîmbri și pinii înalți. Din loc în loc, se ivea din desiș cîte un ciot de copac frînt de vînt ; pretutindeni în jurul nostru se întindeau pîlcuri de jepi, de zade sfrijite și sălcii tîrîtoare. În locul mușchilor, apărea acum din ce în ce mai des cîte un covor albicios de licheni. (La un moment dat mi-a trecut prin minte ideea că greșiserăm direcția și ne apropiam de poalele unui masiv muntos. Pe atunci însă nu știam, — n-aveam de unde să știu — ce influență are suflarea răcoroasă a Baikalului asupra vegetației și a întregii vieți ce se desfășoară de-a lungul țărmului).

Ne strecuram cînd prin tufișuri — pămîntul aici era presărat cu un covor gros de cetină uscată și tufe de merișori, cînd prin rîpe jilave, puțin aînci, pline de coacăze de munte și de merișor.

După un timp am început să ne tîrîm picioarele pe un teren mlăștinos, — o încîlceală de trunchiuri intrate în putrefacție, năpădite de răchițele — unde, din iarbă și tufișuri, se înălțau nori groși de țînțari ce aduceau — cel puțin așa mi se părea — cu o ploaie mai neagră ca bezna. Nu mai prideam să-i gonesc. Transpirația care-mi udase de mult bluza și-mi îmbibase și blugii, continua să se prelingă șiroaie pe tot corpul, iar mirosul ei avea darul

să atragă asupra mea toate insectele și toate gîngăniile din jur. Îmi amintesc la ce efort eram supusă trăgîndu-mi piciorul din pămîntul clisos, ca să pot trece peste un trunchi răsturnat, sau să ocolesc tufișurile ale căror ramuri îmi șfichiuiau trupul și obrajii. Abia mă mai tîram. Cu toate că tata, Malgaci și Sașa se aflau mereu în preajma mea — doar Sașa mai dispărea din cînd în cînd și-l auzeam cum asmute cîinii — aveam totuși senzația că mă pierdusem, că pur și simplu mă înecasem în sălbăticia aceea mută și nepăsătoare, care acum duhnea a putregai și era învăluită de pînza verzuie a unui clar-obscur nesuferit. Senzația asta avea darul să-mi taie respirația, — inima mi-o luase razna, să-mi spargă pieptul, nu alta, și-i simțeam bătăile pînă în gîtlej.

Și iar mi-am adus aminte de bunica ; ce bine și ce plăcut era acasă unde, bucurîndu-mă de tot confortul, citeam și răsciteam scrisorile în care tata și mama ne scriau despre viața în sălbăticie și în rezervația de samuri. Cînd mi-era cald și voiam să mă răcoresc, mă duceam în baie și făceam un duș sau deschideam frigiderul și beam o limonadă rece sau un suc de portocale înviorător. Pe urmă mi-a revenit în minte momentul din zorii acelei zile — oare, cît a trecut de atunci ? — cînd mama, întinsă pe prici, mă sfătuia să nu plec, să rămîn cu ea și s-o ajut să adune mostre de mușchi de pe malul Baikalului. Imaginile astea se amestecau și-mi cotropeau gîndurile.

Deodată am alunecat și am început să mă împleticesc, tîrîndu-mi, ca oarbă, picioarele prin pămîntul desfundat ; ochii mi-erau înecați de sudoarea ce mi se prelingea de pe frunte, pleoapele mi se umflaseră și în sinea mea îmi spuneam că nu voi mai ajunge niciodată la destinație. Cred că numai gîndul la cele ce mă așteptau în tabără m-a ajutat să-mi birui starea de epuizare ce mă copleșise.

Nici nu mi-am dat seama cînd anume pămîntul redeveni uscat și tare sub picioarele noastre ; ne aflam cu toții în dreptul unui trunchi răsturnat, năpădit de licheni și de tufe scunde de merișori, încărcați de roade. Am cules cîteva. La un moment dat, tata mi-a pus o întrebare, dar nu i-am putut răspunde — gîtul mi se uscase de tot, iar limba îmi înțepenise de-a binelea, refuzînd orice mișcare. Nu-mi aduc prea bine aminte ce s-a întîmplat după aceea. Știu doar atît, că eram la capătul puterilor, cînd, pe neașteptate — soarele tocmai se înclina spre asfințit — desișul taigalei începu să-și destrame urzeala, rărindu-se din ce în ce mai mult. Nu-mi venea să cred că mă aflam, așa, ca din senin, înconjurată de ultimele pîlcuri de zîmbri cu trunchiurile măcinate de vînturi, și de ultimele zade cu tulpinițe pirpirii și strîmbe. Iar în fața mea, la numai cîțiva zeci de metri, dincolo de întinderea golașă de nisip și de brazde

de bolovani ce se înșirau de-a lungul țărmului, lucea, încrețindu-se ușor, oglinda de necuprins ai Baikalului. Lăsa impresia că respiră în voie. Sclipirea ei, pur și simplu mă orbea. Am zărit, apoi, undeva, mai într-o parte, cîinii noștri care se adăpau lăpăind de zor. Lîngă ei, lăsat pe vine, Saşa aduna apă în căușul palmelor și-și stropea obrajii, să se răcorească.

Am simțit deodată că nu mai sînt în stare să mă mișc. Totuși, mi-am zis în șoaptă, am reușit să trec un examen greu... Soarele se pregătea să apună, dar mie mi se părea că abia acum răsare. De această senzație îmi aduc foarte bine aminte. Pe urmă l-am auzit pe tata — era din nou lîngă mine — spunîndu-mi :

— Ai vrea să te scalzi, nu-i așa ? Ai grijă însă, nu te pripi. Mai bine așteaptă puțin. Întîi clătește-te.

Am dat din cap aprobator, fără să scot o vorbă ; parcă și această mișcare neînsemnată m-a costat un efort istovitor.

Tălpile mi se cufundau acum în nisip. Am făcut cîțiva pași, apoi m-am așezat și mi-am scos cizmele. Picioarele mi-erau opărite, dar cred că ele erau singura parte a corpului nepi cată de țînțari. Am lăsat cizmele să zacă la întîmplare în nisipul încins de soare și, dezbrăcîndu-mă din mers, m-am apropiat de mal. Am intrat în apă și, lăsîndu-mă în genunchi, într-un loc puțin adînc, am început să-mi spăl obrajii. Cînd mi-am umplut din nou căușul palmelor cu apa aceea răcoritoare — de o puritate de cristal și am dus-o la gură, ca să-mi sting setea, pe buze mai simțeam gustul neplăcut al sării de pe urma transpirației.

Nu știu cît am mai stat după aceea pe nisipul umed, lăsînd unduirea clipocitoare a micuțelor valuri să-mi spele picioarele și coapsele. Cu ochii întredeschiși, savuram cu nesaț mîngîierea lor răcoritoare. După un timp m-am ridicat și, descotorosindu-mă de tot ce mai aveam pe mine, am aruncat lucrurile pe un pietroi înalt ce răsărea din apă în preajma mea. (La mică distanță, în spatele acestui pietroi, tata, Saşa și Malgaci, stăteau așezați pe mal, cu picioarele întinse în apă). Puțin îmi păsa de prezența lor. Goală pușcă, am început să înaintez, cufundîndu-mă tot mai mult la fiecare pas. Pe urmă am intrat sub apă. Străluminată de razele soarelui în asfințit, era atît de străvezie, încît fundul ei sclipea sub ochii mei ca o fereastră luminată sărbătorește în seara de Ajun. O răcoare plăcută îmi pătrundea tot corpul. Pielea respira prin toți porii și, în același timp, se desfăta cu voluptate de atingerea gingașă și înviorătoare a apei. Mă simțeam cuprinsă de o adîncă ușurare ; de sentimentul unei neobișnuite eliberări, de liniște și pace.

Cînd am ieșit la mal, i-am văzut pe cei trei, tata, Saşa și Malgaci, umblînd agale de-a lungul apei — desculți, cu pantalonii sufleca ți pînă peste genunchi și cu cizmele în brațe.

În sfîrșit, am zărit-o pe mama. Stătea pe țărm, ne aștepta cu nerăbdare. (Știa cu mult înainte de a ne vedea că sîntem pe aproape ; Silka și Nondo, hămesiți de foame, îi dădeau de multă vreme tîrcoale și i se încurcau printre picioare). Mîncarea era gata, eu însă, deși flămîndă, n-am avut bucuria să mă înfrupt din ea. Abia apucasem — urmărită mereu de zîmbetul plin de îngrijorare, dar acum parcă mai liniștit al mamei — să adulmec mirosul de fum și carne friptă, și să mă așez, ca să nu mai fiu în stare să țin ochii deschiși. Oricît m-aș fi străduit, oboseala își spunea cuvîntul. Pleoapele mi se lipeau, în ciuda faptului că înserarea abia începea să se lase. Nu, de dormit încă nu dormeam. Eram doar pe cale să mă fure somnul. De undeva, de foarte departe răzbeau pînă la urechile mele cuvintele mamei :

— Ți-am spus să n-o iei atît de tare de la bun început ! Uite în ce hal ai adus-o !

Și imediat după aceea, glasul tatei, care spunea :

— S-a ținut bine. Acum cred că știe unde se află și ce se întinde în jurul ei. Cine vrea să cunoască taigaua, trebuie s-o simtă pe pielea lui. Hai, și-acum dă-ne repede ceva de mîncare că mi-e o foame de lup.

Au fost ultimele cuvinte pe care le-am auzit. În clipa următoare dormeam dusă.

II

ÎN MUNȚII BARGUZIN

Era pe la mijlocul lui septembrie ; școala începuse exact de două săptămîni, cînd mama i-a cerut profesoarei să mă învoiască de la cursuri pentru o zi. În ziua aceea trebuia să sosească elicopterul, urmînd s-o ducă în inima taigalei. În lunile de vară pilotul elicopterului avea misiunea specială de a zbura deasupra rezervației, în cadrul serviciului de prevenire și limitare a incendiilor, care, așa cum îmi spunea mama, izbucneau aici destul de des. Iarna elicopterul făcea, din cînd în cînd, cîte o cursă cu oameni din personalul rezervației ; zburau deasupra zonelor proaspăt așternute de ninsoare, căutînd să descopere dacă nu cumva se strecurase în rezervație vreun braconier, sau, după urmele lăsate în zăpadă, să socotească efectivul animalelor mari.

In ziua aceea pilotul avea misiunea s-o debarce pe mama undeva în preajma cursului superior al Davșinkăi, în locurile unde

rîul își începea vijeliosul coborîș, din masivul stîncos al munților Barguzin, spre luncile alpine. Acolo au sălășluit părinții mei preț de trei săptămîni, în tabăra lor de primăvară, timp în care au bătut în lung și-n lat împrejurimile, cercetîndu-le cu amănunțime, fiecare în funcție de propriul său interes. S-au strecurat prin deschideri de stînci, împleticindu-se printre jepii pitici ce se tîrau pînă la poalele unor grohotișuri golașe, adeseori primejdioase. Îmi amintesc cu cîtă emoție și încîntare ne-au scris despre aceste peripeții. (A fost ultima scrisoare primită de la ei pe care a mai apucat s-o citească și bunica — la trei zile după aceea, sărăcuța, s-a prăpădit). Acum mama se pregătea să strîngă din cîteva locuri, pe care și le însemnase de cu primăvară, niște mostre de mușchi tomnatici și totodată de plante și ierburi ce creșteau printre ei în zonele de mare altitudine. La rugămințile mele stăruitoare, mama s-a înduplecat, acceptînd în cele din urmă s-o însoțesc în această călătorie.

Zile în șir m-am bucurat în așteptarea acestui eveniment, de două ori însă a trebuit să amînăm plecarea din pricina condițiilor atmosferice neprielnice. O dată ne-a împiedicat un vînt nemilos ce bătea în rafale puternice, a doua oară o ceață groasă ce acoperea țărmul ca o pilotă. În culmea nerăbdării, alergam de colo-pînă colo cercetînd barometrul sau ascultînd buletinul despre starea vremii, transmis pentru regiunea noastră de stațiunea institutului meteorologic din Ulan-Ude. Mereu același comunicat dezolant. Pînă cînd, într-o zi, pe la amiază, vremea începu totuși să se deschidă, ceața se risipi ca din senin și soarele își făcu din nou apariția pe bolta albastră a cerului. O rază de speranță prinse să se înfiripe în sufletul meu, dar, în același timp, mă încerca o ușoară neliniște la gîndul că dimineața ar fi putut să ne rezerve cine știe ce surpriză. De data asta însă totul a fost așa cum îmi dorisem.

Abia am apucat să mă trezesc, cînd am zărit soarele luminînd prin fereastră soba văruită, pe a cărei plită încinsă sfîrîia apa ce se prelingea ușor din ceainicul supraîncălzit. Și pe unul din pereții bucătăriei, chiar în fața patului în care dormeam, cădea un mănunchi de raze, tresărind pe policioara cu vase, în timp ce spălătorul, așezat pe o măsuță scundă, se mai afla în umbră.

M-am ridicat în genunchi, și, de la marginea patului, m-am uitat pe fereastră afară. Cerul era albastru ; ici colo, doar, mai rătăcea pe el cîte un norișor alb-fumuriu. M-am mai întins un pic în pat, satisfăcută. Cealaltă încăpere (despărțită de bucătărie doar de o perdea prinsă în deschizătura ușii), în care de obicei dormeau părinții mei, era pustie. În noaptea aceea rămăsesem iar singură cu mama, căci în după-amiaza zilei precedente, de îndată ce vremea

se îmbunătățise, tata plecase în taiga, însoțit de Malgaci și cîinii lui.

Acum o auzeam pe mama trebăluind prin tinda, în care se intra dintr-o curticică îngrădită cu un gărduț scund, urcînd trei trepte de scîndură scîrțîitoare. Tinda ținea și de cămară. Mă desfătam cu gîndul că, în afara gustării de dimineață, mama mai pregătea și niște merinde pentru drumul pe care-l visam de atîta vreme. Deodată patul a început, pur și simplu, să mă ardă ; am sărit în picioare, ca friptă, deși pînă la plecare mai era timp din belșug.

Și timp mai era berechet, chiar și după ce am luat amîndouă un mic dejun pe săturate. Cu toate acestea ne-am luat echipamentul și am pornit spre locul unde urma să sosească elicopterul. Eram cuprinsă toată de fiorii emoției și ai nerăbdării. Plină de speranță, dar și de temeri ascunse — (pînă nu apărea elicopterul n-aveam nici o certitudine) — scrutam de zor bolta albastră a cerului. Inima parcă se prinsese în întrecere cu mine și mi-o luase cu mult înainte, căci veșnic mă trezeam privind, peste coroanele copacilor, colorate de penelul toamnei, spre munții înalți, ale căror creste, îmbrăcate de pe acum în zăpadă, sclipeau în bătaia blîndă a soarelui. Deodată m-am simțit cotropită de o bucurie atît de mare, încît nu lipsi mult să mă sufoc. Mă cuprinsese pe neașteptate un zor nestăvilit, de nu mai eram în stare să-mi stăpînesc nici inima, nici picioarele. Tocmai mă pregăteam să-mi iau avînt spre locul unde aterizase elicopterul, cînd mama mă apucă de umăr și-mi spuse pe un ton binevoitor :

— Stai, fetițo ! Ai răbdare ! Nu te prosti !

Mă ținea țintuită locului și rîdea pe-nfundate, în timp ce motorul elicopterului uruia, să-ți ia auzul, nu alta.

Pe urmă am simțit aerul învolburat, șfichiuindu-mi obrajii și, brusc, ochii mi se umplură de lacrimi, de parcă m-ar fi lovit cineva, cu putere, drept în moalele capului. Dar în ciuda lacrimilor ce-mi luau vederea, am izbutit să surprind fuzelajul trepidînd al aparatului, și chipul pilotului ce se întrezărea prin sticla hubloului. Apoi, deodată, se făcu liniște. Elicea se învîrtea acum fără zgomot, și continuă să se învîrtească și în clipa în care se deschise ușa cabinei.

— Precum vedeți, am sosit ! strigă pilotul și, făcînd o ușoară plecăciune, îi zîmbi prietenos mamei. Puteți să vă urcați, prea multă vreme n-avem la dispoziție. După ce vă debarc pe dumneavoastră, mai am o mulțime de treburi de făcut. Pe la patru mă întorc să vă iau, că, știți, aș dori să ajung acasă înainte de a se lăsa întunericul.

— Bine, spuse mama. De data asta sper să-mi ajungă timpul...

De altfel așa m-am gîndit și eu... Cred că Helena ar fi bine să stea în față. Hai, du-te, adăugă ea, împingîndu-mă ușor din spate.

În clipa aceea zîmbetul se risipi de pe fața smeadă, bătută de vînt a pilotului.

— Cum adică ? se minună el și, aruncîndu-mi o privire plină de uimire, cu ochii săi ușor adînciți, dar foarte pătrunzători, adăugă : Doar n-oți fi vrînd să zburați amîndouă ?

— Și de ce nu ? îi răspunse mama, clătinînd din cap. Dînsa e fiica noastră, Helena, v-am povestit noi o dată despre ea...

— Mda, spuse, măsurîndu-mă din priviri. Numai că mie nu mi s-a dat nici o dispoziție în legătură cu dumneaei... De ce n-ați anunțat că veți fi două... Acum ce mă fac ? Știți doar că avem și noi un regulament. În foaia de raport figurați numai dumneavoastră.

Mi se tăie, pur și simplu, răsuflarea ; nu eram în stare să scot o vorbă, în schimb auzeam răsunînd în mine ecoul înăbușit al unei voci disperate. Mă uitam la mama, descumpănită.

— Cred că la mijloc e o neînțelegere, spuse ea. Cei de la administrație știu despre amîndouă. Acum zece zile cînd ne pregătiserăm prima oară pentru această călătorie, o trecuseră și pe Helena în foaia de zbor. Crede-mă, Kostea, c-am fost de față... Altfel n-aș stărui.

Din glasul ei de un calm desăvîrșit răzbea totuși o insistență ce avu darul să fie convingătoare.

— Ei, drăcia dracului, își vărsă Kostea năduful. În cazul ăsta înseamnă că au greșit ai noștri... Ce mai, au uitat s-o treacă... Afurisită treabă !

Părea necăjit și totodată dezorientat. Drăcuia de mama focului. Un timp lăsă impresia că se gîndește la ceva anume. Șovăia... Apoi oftă și spuse :

— Știți, mie nu-mi place să încalc regulamentul cu privire la securitate, și, trăgînd adînc aer în piept, continuă : zău dacă-mi place. Noroc însă că toate regulile au cîte o portiță...

Se uită o clipă la mine, îndelung, după care reluă :

— De pildă, dacă în timpul zborului aș zări-o în rezervație și mi-ar face semn ar trebui oricum s-o iau. Atunci ar fi totul în perfectă ordine. Așa că, fă bine matale și urcă chiar de pe acum. În felul ăsta mai și cîștigăm cîțiva litri de benzină pentru aterizarea forțată. Gata, fetițo, ce mai stai, dă-i bătaie ! Ce naiba !...

Și, rostind aceste cuvinte, îmi zîmbi mie, la fel de prietenos, așa cum îi zîmbise mamei cu puțin timp în urmă.

Încordarea din mine începu să cedeze ca prin farmec și deodată m-am trezit, zîmbind, în ciuda lacrimilor care nu conteneau să-mi împînzească ochii.

Am urcat în față, lîngă pilot, iar mama, așezată pe scaunul din spatele meu, ținea capul aplecat spre mine, atît de aproape, încît îi simțeam răsuflarea în urechi. În sfîrșit, ne-am luat zborul.

— Așa! De-acum înainte n-ai altceva de făcut decît să privești, îmi spuse ea.

N-am mai apucat să-i răspund, căci în clipa aceea se ivise sub mine arcul larg al golfului Davșinkăi.

Apa avea o culoare verzuie dar, totodată, lăsa impresia că pe luciul ei s-ar întinde niște pete cînd luminoase, cînd întunecate. Oglinda lacului unduia necontenit, încrețită de bătaia valurilor, ale căror coame erau zbîrlite de o spumă albă, glacială. Aveam senzația că aud vuietul Baikalului contopindu-se în urechile mele cu zgomotul asurzitor al motorului.

Pe urmă apa dispăru de sub privirile noastre, în schimb vuietul ei imaginar mai stăruia în auzul meu.

Am zărit apoi clădirea prelungă, construită din lemn, în care era instalată administrația rezervației, și acoperișurile căsuțelor din bîrne, înșirate la mică distanță una de alta. Am deslușit-o pentru o clipă și pe a noastră — aceea în care locuiam acum. Îndată însă am fost captivată de priveliștea taigalei.

Din imediata apropiere a micilor curți ce împrejmuiau aceste căsuțe, pornea, strecurîndu-se printre două ridicături stîncoase, un brîu pitic de vegetație riverană, înaintînd de-a lungul albiei erpuitoare a Davșinkăi pînă în largul unei vaste cîmpii împădurite cu arbori de toate esențele, învești mîntați în superbul colorit de toamnă. Dincolo de pădure, pe colinele subalpine, taigaua începea să se întunece de verdele închis al zîmbrilor, în timp ce sus, peste coroanele acestora, în aerul de o puritate cristalină, sclipeau scăpărător crestele ninse ale munților, conturate de bolta de azur a cerului. Masivul larg, adînc brăzdat, al munților Barguzin, ce se desfășoară pe o lungime de trei sute cincizeci de kilometri, înainta aproape paralel cu țărmul Baikalului. Acum profunzimea taigalei zbura în întîmpinarea noastră...

De atîta emoție mi se tăiase pur și simplu răsuflarea; priveam sorbind cu nesaț splendoarea aceea aproape ireală, de o ciudățenie gravă; dar în același timp echilibrată. Deodată mi-am adus aminte de ceva; am scos repede din buzunarul pufoaicei o hartă pe care o cercetasem adeseori înainte, și am desfășurat-o pe genunchi. De-a lungul țărmului nord-vestic al Baikalului se vedea un marcaj din linii scurte și întrerupte, închipuind o boccea turtită, ușor desfăcută. Urmărind-o acum pe viu, „bocceaua" mi se părea cînd înglobată, cînd ieșită din imensul țărm de șase sute șaptezeci de kilometri al lacului, care nu înceta să mă fascineze. În apropierea Davșei această „boccea" măsura aproximativ cincizeci de kilo-

metri, iar în direcția taigalei începea să se umfle, lățindu-se și adîncindu-se, astfel că în dreptul pereților muntoși de care se sprijinea — pe hartă masivul se întuneca, împrumutînd culoarea cafeniului închis — măsura, în linie aeriană, cel puțin de două ori pe atît. În interiorul ei se întindeau aici peste un sfert de milion de hectare — aparținînd unei sălbăticii seculare, de nimeni tulburată.

— Cum te cheamă ? am auzit deodată vocea pilotului.

— Lena, i-am răspuns pentru mai multă siguranță.

— Auzi, Lenocika, reluă el numaidecît, ai face bine dacă ai strînge harta aia. Uitîndu-te pe hîrtie n-o să vezi mare lucru. La nevoie îți spun eu ce trebuie urmărit.

I-am dat ascultare.

Ne îndreptam direct spre lanțul muntos ; sub noi însă continua să se desfășoare un peisaj de cîmpie. Pe alocuri, doar, malurile Davșinkăi se întunecau cu niște pete de culoarea verdelui închis, marcînd prezența unor pîlcuri de brazi și molizi — în rest, de jur-împrejur, nu se zărea decît revărsarea nesfîrșită de culoarea scorțișoarei a desișurilor de zadă, gata să sa vestejească, întrețesute de firele galben-aurii și cafenii ale foioaselor. În anumite locuri aveam impresia că sub noi ardeau niște vetre încinse, în preajma cărora ficăreau, aruncate la întîmplare, grămezi de jăratec închipuite de frunzele ca împurpurate ale tufișurilor. Apoi, ca din senin își făceau apariția mici zone de pămînt negru, mlăștinos, presărate ici-colo cu cioturi de arbori fără viață și cu pete de iarbă ofilită, în puternic cotrast cu verdele strident al insulițelor de mușchi și iarbă-de-mlaștină, aflate în imediata lor vecinătate. Culorile de toamnă ale acestei sălbăticii alternau necontenit — se aprindeau și se stingeau, se estompau, și iar se îngroșau. În ciuda varietății lor, nu aveau în ele nimic ce ar fi putut aduce cu orgia sau măcar cu capriciul. Răzbea din adîncul lor un suflu puternic, de o gravitate calmă și severă. Da, acum știu, — suflarea taigalei armoniza perfect indiferența glacială și sobrietatea liniștitoare. Pe atunci însă, captivată și tulburată mult mai mult de imensitatea și strania ei încremenire, nu eram în stare să descopăr și să deslușesc întreaga-i frumusețe, de o neasemuită profunzime. Dă, am spus *încremenire* și socot că acesta-i cuvîntul potrivit. Aveam la vremea aceea treisprezece ani împliniți și, din toate, cel mai mult îmi doream să văd și să urmăresc animalele sălbatice. De aceea taigaua mi se părea moartă, stăpînă parcă de farmecele unei puteri necunoscute. Doar pe oglinzile sclipitoare ale micuțelor lacuri ce răsăreau din cînd în cînd în toiul vegetației — cele aflate în umbră îmi aminteau de sticla afumată a unei lămpi de gaz) — se mai zărea puțină viață ; în împletitura de trunchiuri doborîte, pe jumătate cufundate în apă,

rațele sălbatice se pregăteau să-și ia zborul pentru îndelungata lor călătorie spre zări mai calde. De altfel, de cîteva zile, stoluri întregi de rațe și gîște sălbatice, ce veneau dinspre miază-noapte, treceau pe deasupra întinselor ținuturi ale Baikalului, îndreptîndu-se spre miază-zi. Alte vietăți nu se mai zăreau.

După un timp — cînd pădurea tocmai prindea să se cațere pe colinele subalpine, iar vegetația multicoloră începea să se izbească de zidul încîlcit al pădurii de zîmbri ce domina împrejurimea cu verdele ei întunecat, — pilotul de lîngă mine se făcu din nou auzit :

— Spune, ai mai zburat vreodată cu elicopterul ? mă întrebă el.

— Nu, i-am mărturisit, cu sfială în glas.

— Asta înseamnă că pînă acum n-ai văzut taigaua de sus...

— Ba da, din avion, cînd am sosit...

— În cazul ăsta n-ai văzut mare lucru, zîmbi el, mijindu-și ochii. Dar nu-i nimic, ne putem despăgubi acum, ce zici ?

Și, întorcîndu-se cu fața spre mama, continuă :

— Ce părere aveți ? De vreme ce tot sînteți împreună, n-ați vrea să vă iau mai întîi puțin cu mine ? Oricum trebuie să mă duc pînă la cursul superior al Bolșaiei, să văd ce se întîmplă acolo cu o alunecare de teren destul de serioasă, pe care am descoperit-o nu de mult ; sper însă că nu s-a agravat și totul va fi în regulă. Pe urmă vă las la locul dumneavoastră, și eu îmi văd mai departe de drumul meu...

Pe chipul lui ce trăda o atenție concentrată nu se clintea un mușchi ; și totuși mie mi s-a părut că zîmbește. Asta, de bună seamă, datorită faptului că în sufletul meu se înfiripase, pe neașteptate, o speranță legată de posibilitatea pe care nici măcar nu îndrăznisem să o visez ; o surpriză plăcută ce pica din senin. Așteptam. De atîta emoție, abia mai răsuflam. Știam cît de grăbită era mama și cu cîtă nerăbdare aștepta ea sosirea elicopterului.

— Cam cît crezi că o să întîrziem ? întrebă ea, în cele din urmă. Va trebui să aterizezi ?

— Nu, spuse pilotul. Îmi arunc doar o privire de sus. Și uitîndu-se din nou la mine, adăugă :

— Cum văd, ți-ar plăcea să zbori, așa-i ?

— Da, am izbucnit eu fără șovăire.

— Bine.

Acum zîmbea cu-adevărat, căci i se vedeau dinții sclipitori de albi. Nici nu știu dacă în spatele meu mama a dat din cap în semn de încuviințare, dar cred că da. Important era că aparatul, înscriind în aer un semicerc, se abătu brusc din zborul lui în direcția munților, îndreptîndu-se acum spre sud-est.

— În ce loc se află surpătura aceea? se auzi deodată vocea mamei.

— Pe cursul superior al rîului; avem însă noroc de o vreme prielnică. În douăzeci de minute am ajuns. Una peste alta, o oră de întîrziere — cel mult!

Și, cu aceeași voce, mi se adresă mie:

— În felul ăsta cel puțin o să mai vezi și tu ceva. La drept vorbind, bazinul dintre Davșinka și Bolșaia e destul de plicticos.

Mie însă nu mi se părea așa; eram tot timpul într-o stare de extaz. N-am mai spus nimic.

Apoi, pe neașteptate, aparatul se înclină spre dreapta. Masivul întunecat al pădurii de care tocmai ne apropiasem se înălța brusc, și vîrfurile zîmbrilor acoperiră tot orizontul, turtindu-se parcă în fereastra cabinei. Pe urmă, însă, coroanele copacilor începură din nou să se îndepărteze și să coboare, și pădurea prinse iar să alunece în jos. Cînd aparatul a revenit în poziția orizontală am zărit — dincolo de marginea unui golf de mesteceni, de sălcii îngălbenite și de scorușii purpurii, un brîu sclipitor de zăpadă.

În clipa aceea am avut impresia că văd într-adevăr zăpada alunecînd la vale, de pe înălțimile întroienite ale munților cu crestele înfipte în nori.

Deodată, însă, albul zăpezii încetă să-mi mai rețină atenția. Chiar sub noi, pe o luncă jilavă, desfundată și bătătorită de tot felul de copite — ceva mai încolo pînă și tufișurile erau din loc în loc răvășite de picioarele animalelor — își făcu apariția un elan masiv de o robustețe neobișnuită.

Sta nemișcat, de parcă ar fi fost cioplit în piatră și, în nemișcarea lui, părea a nu lua în seamă zgomotul motorului.

Ținea capul plecat sub povara grea a lopeților larg ramificate, iar blana neagră, năclăită de sudoare, era cînd lucioasă, cînd mată. În nemișcarea-i statuară, plină de o forță sălbatică și amenințătoare, privea țintă spre un desiș de sălcii, călcat în picioare.

Ceva mai încolo se aflau trei ciute.

Două stăteau neclintite, uitîndu-se una la cealaltă, în timp ce a treia ciupea nepăsătoare din rămurelele tufișului.

Peste puțin timp, imaginea aceasta se destrămă; animalele dispărură ca prin farmec.

Și, deodată, totul se contopi din nou sub privirile noastre. De data asta a fost rîndul meu să alunec de pe scaun, și să simt cum mă strînge centura de siguranță. M-am izbit cu nasul de geamul lateral al cabinei unde — cel puțin așa mi se părea — în clipa următoare avea să se năpustească și să se îndese tot coloritul acestei vegetații pitice. Trăiam senzația că ne prăbușim în picaj și că, într-o clipită, avea să se aleagă praful de noi. Ca și cînd nu noi

ne-am fi înclinat, ci pămîntul însuşi. Bolta cerului nu se mai zărea, în schimb, îmi amintesc asta cît se poate de bine — ramuri încărcate de scoruşe coapte dădeau parcă să-mi şfichiuiască obrajii. Am surprins apoi un colţ de cer şi, îndată după aceea, întinderea vastă, uşor înclinată, a taigalei.

Au apărut din nou cele trei ciute — apoi elanul. Două din ele au sărit într-o parte, şi s-au oprit ceva mai încolo, rotindu-şi privirile în jurul lor. A treia a rupt-o la fugă, gonind nevoie mare.

Elanul nu se clinti din loc. Corpul lui masiv şi greoi, acoperit cu smocuri lungi de păr (sub burtă îi atîrnau ca o perdea cu falduri) se vedea acum în întregime : sta aşa cu botul plecat, iar de una dintre lopeţi îi atîrna un şomoiog de iarbă uscată. De pe spinare i se prelingeau dîre de sînge. Sta acolo puternic, încremenit parcă în locul unde se încheiase crîncena bătălie, în urma căreia rivalul învins se retrăsese.

Părea că mai aşteaptă, pregătit să-şi calce duşmanul în picioare, dacă acesta s-ar mai fi încumetat să apară.

— Stă cu urechile pleoştite, asta înseamnă că e gata de atac, strigă Kostea, rîzînd răguşit, după care se grăbi să adauge : Nici nu ne aude. La vremea împerecherii, e surd ca o ciubotă. Poţi trage cu puşca la urechea lui, că tot nu-l sperii. În sîngele lui clocoteşte doar nevoia de a procrea şi atîta tot, de altceva nu-i mai pasă...

Huruitul motorului şi sîngele fierbinte, care făcea să-mi vîjîie capul, îmi înfundaseră urechile ; cu toate acestea vorbele lui Kostea aveau în mine un ecou puternic, întipărindu-se adînc în mintea mea.

Mi s-a tăiat pur şi simplu răsuflarea, uitîndu-mă la elanul rănit, stînd în picioare pe locul întunecat al bătăliei, bătătorit de copite şi, ici-colo, parcă săpat cu hîrleţul. Pînă şi blana lui, bătută de soare, avea o culoare neagră, întunecîndu-se ca un pămînt jilav, proaspăt arat.

După un timp tabloul acesta se risipi şi mie mi se păru că văd iar în faţa mea un cîmp înzăpezit. Mi-am dat însă repede seama că zburam deasupra unor vaste hăţişuri de bumbăcăriţă, cu toate că, pentru o clipă, imaginea zăpezii îmi reveni, datorită unui nor alb, vaporos, ce se înălţa învolburîndu-se în bătaia razelor puternice ale soarelui.

Ca şi cînd un vîrtej pribeag se rotea deasupra unei cîmpii întroienite, răscolind zăpada ce se împrăştia uşor, în timp ce vîntul stîrnea mereu alţi fulgi, gonindu-i tot mai departe.

— Uite-l ! strigă deodată pilotul. Aici e !

Al doilea elan îşi tîra anevoie picioarele prin „lanul" de bumbăcăriţă. Desfăcea cu pieptul tulpinile înalte, croindu-şi drum prin-

tre ele. Puful alb al capsulelor de bumbăcăriță, înțesat cu semințe, se înălța plutind în jurul lui.

— Ați văzut ? N-are decît o singură lopată ! spuse mama. A doua a pierdut-o în duel.

— Așa-i, încuviință pilotul. Bătrînul și-a dovedit superioritatea. E încă puternic... Acum, cu o lopată lipsă, s-a zis cu tinerelul... Nu mai are nici o șansă de însurătoare...

Tăceam mîlc și priveam ca vrăjită. Altceva nu eram în stare să fac.

Deodată, elanul învins se opri. Se vedea limpede că era sleit de orice vlagă, abia se mai ținea pe picioare. Zăream norul de puf din jurul lui rărindu-se și destrămîndu-se. De bună seamă, nenorocitul, avea părul năclăit de sudoare și sînge, nu de altă, dar semințele pufoase de bumbăcăriță se agitau și se lipeau de el, blana lui aducînd acum cu un halat murdar, purtat de un bolnav internat în spital.

Imaginile se perindau cu iuțeală, învălmășindu-se în fața ochilor mei, iar eu aveam senzația că trăiesc între vis și realitate. Mai curînd în vis decît în realitate. Și zborul continua. Ședeam lîngă pilot și degetele mamei îmi frămîntau umărul, iar eu simțeam strînsoarea ei, care avea darul să-mi demonstreze că totul se petrecea în realitate și că nu visam.

Abia după un timp am început din nou să percep peisajul.

Se schimba, deși nu contenea să rămînă în aceeași stare de imobilitate crudă, pustie. Acum, sub noi, se desfășura o pădure întunecată de zîmbri, iar ceva mai la dreapta, în partea în care ședeam eu, își făcu apariția apropiindu-se vertiginos, un uriaș masiv de piatră, ce se înfigea viguros și dur în zona subalpină. M-am uitat pe hartă.

Era marginea masivului Zarod. Mai tîrziu am aflat că așa erau numite aici, pe meleagurile Siberiei, căpițele de fîn. Și, într-adevăr, de departe, partea aceasta a masivului stîncos aducea cu un stog de paie.

Jos, la poalele lui, șerpuia, unduindu-și apele, rîulețul Nijnaia Zarodnaia. Dar nici n-am apucat să-l văd bine, căci într-o clipită apele lui erau înghițite de albia Bolșaiei, iar în fața noastră, în preajma arboretelui de pădure și a lăstarilor din luncă ce tiveau malurile Bolșaiei, se rostogoleau, înălțîndu-se ca din pămînt, vălătuci de aburi, cînd mai subțiri, cînd mai groși, de parcă ar fi aprins cineva niște focuri și le-ar fi înăbușit cu frunze de cartofi umede, ca să ardă mocnit. Pe tot cursul apei, preț de șase-șapte kilometri, iar în unele locuri chiar și pe malurile terasate, aburii pluteau lin, iar în preajma teraselor golașe, cu „vetrele" ascunse, se înșirau niște insulițe de un verde exuberant. În miezul acestui

teren, năpădit de severitatea glacială a toamnei, colțul acesta era într-adevăr de o prospețime ireală. Chiar în vecinătatea verdelui intens al ierburilor și a tufișurilor înalte, unde se întindea, întunecîndu-se, o mocirlă pe care se zăreau dîrele unei cruste de culoarea albului-cenușiu, provenită din depunerile de sare, sclipeau ochiurile ruginii ale unor lacuri de dimensiuni reduse.

Aici țîșneau din pămînt izvoare fierbinți de apă minerală, care, printr-o împletitură de canale mici încălzeau apa născută din zăpadă a rîului. Acestui loc i se spune *„La izvoarele fierbinți"*.

Zburam atît de jos, deasupra rîului grăbit, încît vălătucii de aburi se învolburau în imediata noastră apropiere, iar eu simțeam acum mirosul lor de hidrogen sulfurat.

Dumnezeule mare, ce stațiuni balneare ar mai putea fi aici! mi-a trecut deodată prin minte. Un brîu nesfîrșit de izvoare ieșind la suprafață, și în ce cadru natural! Și cine știe pe unde se mai ascund și altele, prin aceste împrejurimi atît de misterioase. Un izvor își vărsa apa direct în Davșa, strecurîndu-se pe la poalele unor cocioabe ce populau lunca.

Cu zeci de ani în urmă, cînd a fost întemeiată această așezare, în dreptul izvorului a fost clădită o „bania" scundă și încăpătoare, ce putea fi umplută, pe cale naturală, cu apă fierbinte sulfuroasă. De-a lungul anului, pe orice vreme, locuitorii Davșei aveau posibilitatea să meargă acolo să-și încălzească sau să-și odihnească trupul obosit. În dreptul lavițelor și al cuielor în care își agățau hainele se întindea, pe o lungime de cîțiva metri, o podină de lemn, înclinată, străjuită de niște pereți de scîndură, alcătuind astfel un bazin adînc, ce amintea de o căruță cu obloane aplecată în față și cu partea din spate săltată. Lemnul, spălăcit și mîncat de vreme, era îmbibat de mirosul de pucioasă, care nu ieșea nici în ruptul capului. Să te îmbăiezi însă aici era o adevărată desfătare. De două ori ne-am bălăcit și noi acolo, mama și cu mine. (Un număr destul de mare de bărbați și femei puteau să se tolănească aici în același timp, lăsîndu-se spălați de apa binefăcătoare care șiroia neîncetat). Apoi, după baie, era de-ajuns să scoți cepul și apa se scurgea din bazin în iarbă, printr-o țeavă ruginită. Ceva mai încolo, la cîțiva zeci de metri era suptă și absorbită de depunerile de pietriș ale Baikalului. Adeseori, femeile adunau apa fierbinte în găleți și, chiar acolo, în apropierea băii, spălau cu ea rufele.

Mama și tata lucraseră cu ani în urmă în preajma acestor izvoare și îmi împărtășiseră, în scrisori, bucuria lor nețărmurită: „Pentru noi a fost o adevărată minune faptul de a fi găsit, din senin, în mijlocul acestor meleaguri înghețate, un colț de rai unde, sub cerul liber, în apropierea unor izvoare fierbinți de aproape

șaptezeci și patru de grade, cresc plante termofile. Am descoperit într-adevăr un colț de natură cu o floră și o faună cu totul diferite".

Acum zburam deasupra acestui mic paradis.

Aburii abia apucau să se destrame sub noi cînd vasta regiune subalpină, străpunsă de săgețile taigalei se schimbă la față ca prin farmec, dînd parcă ascultare semnului unei baghete magice. Pătrundeam deodată într-o vale adîncă, străjuită de stînci, ce se întindea de-a lungul povîrnișurilor apusene ale lanțului muntos al Barguzinului. Prin această vale își croia drum rîul Bolșaia.

— Ce zici ? spuse pilotul, făcîndu-mi vesel cu ochiul. Îți place ? Știa dinainte ce aveam să-i răspund.

Deasupra noastră, de-o parte și de alta, țîșneau în sus pereți golași de stîncă, brăzdați de numeroase văiugi și rîpe cu grohotișuri învelite de un strat subțire de zăpadă. Șoldurile stîncilor mute și severe, de culoarea cenușiului fumuriu, cînd se închideau ca un lacăt, cînd se deschideau, — împletindu-se sau grupîndu-se haotic, pretutindeni împrejurul nostru.

Intraserăm în miezul zonei centrale a masivului Barguzin. Piscurile sale cele mai înalte, dintre care se desprindea semeț Veliki Civerkui, mi se păreau acum foarte aproape (să întind mîna și să le ating, nu alta). Sclipeau orbitor cu învelișul lor de zăpadă. Aveam impresia că albastra cupolă a cerului, luminată de soarele puternic, nu se înalța deasupra lor, ci pur și simplu se sprijinea în ele, ca în niște stîlpi de susținere.

Ne îndreptam spre nord, spre cursul superior al Bolșaiei, care șerpuia printre stînci, sub privirile noastre schimbîndu-și mereu culoarea în bătaia soarelui. Acum strălucea scînteietor, ca apoi, în locurile umbroase, să se întunece, revărsîndu-se peste bolovani și grohotișuri, pe care timpul și intemperiile le măcinaseră surpîndu-le de pe povîrnișuri. Rareori, în vale, se ivea, răsfirîndu-se, cîte un desiș de zîmbri sau cîte un mesteacăn tîrîtor, răvășit de vînturi, cu frunzele pe cale să îngălbenească.

Dar privirea mea era ațintită mai tot timpul asupra pereților stîncoși. Eram fascinată de apropierea lor de-a dreptul fantastică ! În unele momente aveam strania senzație că din clipă în clipă ne vom izbi de un colț de stîncă sau de o suprafață povîrnită, de care parcă ne frecam. De îndată ce le depășeam, deslușeam limpede pietroaiele grohotișului năruit în jurul rîpelor năpădite de zăpadă. Din cornișele lor se prelingeau, pe alocuri, șiroaie de apă, alunecînd printre faldurile țurțurilor de gheață aidoma unor fire de argint patinat. Pe unii colți și pereți de stîncă se întrezăreau pojghițe subțiri de licheni gălbui, albicioși sau portocalii, dar în fața ochi-

lor mei se perinda, îndeosebi, cenușiul aspru și glacial al piscurilor de piatră, amintindu-mi de coastele golașe, descărnate pînă la os ale acestui nesfîrșit masiv muntos. Faptul că puteam zbura deasupra atîtor piscuri, fără nume, pe o distanță de peste o sută cincizeci de kilometri spre miază-noapte sau miază-zi, avea darul să mă uluiască, dar totodată să mă înspăimînte un pic. Și unde te uitai numai piatră și iar piatră. Să te rătăcești aici, s-a zis cu tine, îmi spuneam în sinea mea. Munții aștia sînt ca niște fălci uriașe gata să ne înghită.

În toiul acestor gînduri aud în spate vocea mamei :

— Uite... Helka, acolo jos ! Îi vezi ? În dreptul cotului...

Nu zăream nimic, decît un grohotiș cenușiu și, dincolo de el, cîteva pietroaie, nu prea mari, toate de aceeași culoare și zăcînd împrăștiate alandala pe verdele unui covor subțire de licheni sau mușchi.

Mă uitam cu atenția încordată. Nimic. Abia după un timp am izbutit să surprind o mișcare. Un bolovan, apoi un altul se urneau ușor din loc ! Erau spinări de ren !

Cînd animalele și-au ridicat capetele am deslușit și piastroanele lor de un alb imaculat, ce captiva privirea mai mult decît coarnele lor înalte, bogat ramificate.

Păsteau în voie, nestingheriți de nimeni.

Să-mi sară inima din piept, nu alta : vedeam pentru prima oară în viața mea reni sălbatici !

— După mine sînt cam o duzină, strigă Kostea. Hai, uită-te bine la ei !

Și elicopterul prinse să coboare.

În aceeași clipă însă Kostea se apucă să înjure de mama focului și eu mi-am dat seama numaidecît de ce.

Aparatul începu să se prăbușească, iar eu aveam senzația că sub noi se căscase o prăpastie în care ne prăvăleam vertiginos.

Ne aflam acum în imediata apropiere a turmei de reni, ceva mai într-o parte. Eram încremenită de spaimă. Apoi, slavă Domnului, căderea aceea amețitoare încetă, dar bubuitul asurzitor al motorului și aerul învolburat de elice, repercutat de pereții stîncoși, sfîșiau pur și simplu urechile.

Animalele trebuie să se fi speriat de moarte, căci în timp ce eu cu gura cotropită de un gust ciudat nu-mi doream în clipa aceea decît să fiu legată de ceva trainic, renii, zăpăciți la culme, o zbughiră într-o goană sălbatică, împrăștiindu-se, sărind dezorientați, care încotro, cîte unul, cîte doi. Unul din ei se aruncă nebunește în apa rîului. Se opri o clipă privind în jurul lui, ca apoi s-o rupă la fugă în susul apei. Într-acolo se năpustiră cu toții în zăpăceala ce-i cuprinsese pe neașteptate, iar eu îl mai auzeam și acum pe

Kostea înjurînd cu atîta foc, încît vocea lui răzbea cu putere peste tot vacarmul acela infernal. Spinările renilor săltau, unduindu-se ușor în timp ce copitele din față zvîcneau mult înaintea capetelor încoronate.

Deodată am simțit cum aparatul începe din nou să se ridice, ce-i drept cu o zdruncinătură zdravănă, de parcă s-ar fi poticnit undeva în aer. Dar, spre marea noastră bucurie, a prins iar să plutească, țîșnind înainte.

În sfîrșit prăpastia în care apucaserăm să ne prăbușim dispăru în spatele nostru.

Lac de o sudoare lipicioasă, — ce-mi înecase și ochii — am surprins din nou mica turmă de reni.

Zburam chiar deasupra lor și-i vedeam cît se poate de bine. În goana aceea disperată, trupurile lor sure îmi sugerau imaginea vîntului sau, mai degrabă, a unei pulberi din care vîntul stîrnea niște ghemotoace cenușii-albicioase, pe care le mîna de zor, ducîndu-le tot mai departe.

Peste puțin timp — acum totul se petrecea cu o repeziciune uimitoare — pulberea de sub noi se risipi, mișcîndu-se undeva în urma noastră.

Aparatul depăși turma de reni. Am oftat din adînc.

— A naibii treabă ! l-am mai auzit pe Kostea blestemînd. Cred că am exagerat un pic, se grăbi el să adauge. În locurile astea golurile de aer se țin lanț și uneori intri în ele cînd nu te aștepți. De aceea trebuie multă atenție, mai ales acolo jos, între dealurile și rîpele alea afurisite.

Mi-am dat seama numaidecît că, deși nu clintise capul, cuvintele lui îmi fuseseră adresate mie.

— Am vrut să-ți dau răgazul să-i cercetezi un pic, continuă el, de data asta uitîndu-se la mine. Renii ăștia sălbatici sînt altfel decît puținii domesticiți pe care-i poți vedea oricînd la Davșa. Sînt mai robuști, au în ei mai multă energie și, îndeosebi, cu totul alte obiceiuri și alte reacții. Sînt animale libere.

— Mi... mi... se făcuse inima cît... un purice, am bîiguit anevoie. Acum însă e... e bine. (Mă străduiam să acopăr cu vocea mea zgomotul răgușit al motorului și, poate, și pe mine însămi. Mai simțeam și-acum în gură amăreala aceea ciudată, cu un gust destul de neplăcut).

— Acum totul e în ordine, ținu să precizeze Kostea. Dar, cinstit vorbind, mie nu-mi place ce s-a întîmplat acolo jos, sub privirile noastre. O dată... mai de mult...

Aci se opri brusc și, după o clipă de ezitare, reluă :

— Dacă nu mă înșel, pe asta v-am mai povestit-o. Afurisită treabă! De fapt nici nu vreau să-mi aduc aminte. De data asta cred că i-am speriat, nu glumă.

Strînse buzele și își încruntă sprîncenele; apoi tăcu un timp, supărat pe el însuși. Tăceam cu toții. Peste cîteva minute Kostea se întoarse spre mama și-i spuse oftînd din adînc:

— Am ajuns.

Tonul vocii sale se schimbase ca prin farmec, răzbea din el o liniște profundă, de parcă i s-ar fi luat o piatră de pe inimă.

În locul acela valea începea să se deschidă, dar eu nu vedeam nimic deosebit. Poate doar munții din dreapta, ce se înșirau în susul apei (acum rîul era mai degrabă un pîrîu alunecînd într-o albie mai largă, plină de pietroaie), păreau ceva mai înalți, sclipind imaculat ca o glazură de zahăr.

Abia în clipa în care Kostea începu să manevreze aparatul, am observat în partea stîngă, acolo unde Bolșaia curgea la poalele unui perete abrupt, un morman uriaș de bolovani și o grămadă de pietriș, ce se surpase de curînd. Pietrele acestea erau presărate pe întreaga albie, împrăștiindu-se care mai de care prin împrejurimi. Aici se formase, în spatele lor, un mic lac de acumulare, dar firul apei se strecura pe lîngă el, ca apoi, după circa șaptezeci-optzeci de metri, să-și croiască drum spre vechea matcă.

Elicopterul prindea înălțime. Zburam acum de-a lungul platoului de pe care se rostogolise la vale lavina de pietre, lăsînd în urma ei niște semne ce se deslușeau fără nici o dificultate. Coastele peretelui stîncos erau ciocnite zdravăn, iar covorul de licheni era zdrelit în asemenea hal, încît aducea cu o piele omenească plină de zgîrieturi lungi.

— Aici s-ar putea face un baraj pe cinste, și ce lac de acumulare ar mai ieși, se auzi deodată vocea mamei.

— Eu m-aș mulțumi să pescuiesc și în ăsta, spuse Kostea, zîmbind. Se vedea limpede că era într-o dispoziție mai bună.

— Pe cît se pare, tot ce a trebuit să cadă a căzut, reluă el apoi, vorbind la obiect. Acum nu mai există nici un pericol serios iar eu vă pot lăsa unde doriți.

Făceam calea întoarsă.

Alte priveliști, mereu altele și, totuși, parcă mereu aceleași, atît de mult se asemănau între ele. Pur și simplu de necrezut!

— Și nicăieri o ființă omenească, am spus eu, mirată. De-atîta timp, de cînd zburăm, n-am văzut nici țipenie de om!...

— Știi, poate vreun nebun care s-ar încumeta să bîntuie pe aici? întrebă Kostea.

Pe mama o pufni rîsul.

Se pare că abia în clipa aceea își dădu Kostea seama ce-i ieșise din gură. Se uită spre noi și zîmbi ușor descumpănit, dar în același timp amuzat. La un moment dat am surprins totuși o mișcare în fața noastră.

Erau renii „noștri".

De data asta însă nu goneau în susul apei ci, înșirați unul după altul, alergau la vale ca niște trăpași. De bună seamă, zgomotul asurzitor al aparatului îi înspăimîntase în asemenea hal încît, îngroziți, se străduiseră să se îndepărteze cît mai repede de noi.

Acum se întorceau pe obișnuitul drum al migrației lor de toamnă. Auzind zgomotul motorului, se opriră și își întoarseră speriați capetele încornorate. Dar Kostea făcu ceva cu totul neașteptat. Începu să urce și renii noștri, după cîteva clipe de șovăială, își reluară trapul lor liniștit. I-am depășit. Acum, de sus de tot, păreau un pîrîiaș ce-și unduia în voie apele cenușii.

— Renii ăștia, ținu să precizeze Kostea, clătinînd din cap, sînt cu siguranță ultimii care mai coboară din munți. În vale n-o să-i mai necăjească nici țînțarii, nici tăunii. Eu unul, vă spun drept, nu mă așteptam să-i mai vedem pe aici.

* * *

Am auzit apoi elicopterul îndepărtîndu-se și peste puțin timp aparatul dispăru cu pilot cu tot. Ascultam savurînd cu nesaț liniștea adîncă ce se așternea în jurul nostru din ce în ce mai pătrunzătoare. A trebuit să mai treacă însă timp pînă să pună stăpînire deplină pe împrejurimi. (De bună seamă zgomotul motorului se stinsese, dar noi tot îi mai auzeam ecourile, mistuindu-se încet-încet în urechile noastre). Și, în această liniște, aproape desăvîrșită, nu ne săturam trăgînd în piept aerul tare de munte.

Ne aflam pe un fel de platformă de piatră; cît cuprindeai cu ochii, acesta era pînă hăt-departe singurul loc unde ar fi putut să aterizeze elicopterul. Sub noi coborau, gonind spre poalele munților, povîrnișuri abrupte pe care, din loc în loc, alunecau spre adîncuri bolovani și grohotișuri, în timp ce la deal se cățărau, cu încăpățînare înverșunată, insulițe verzi de jepi și zîmbri pitici. Din încîlceala lor răzbea cenușiu presărat de pietroaie al luncilor alpine vestejite, ce se întindeau dincolo de granița de sus a pădurii de zîmbri. Mama privea acum o coamă stîncoasă despicată în două, chiar deasupra capului nostru.

— Să mergem, îmi spuse la un moment dat. Nu departe de aici ne-am instalat tabăra, tata și cu mine.

Înainta cu pas grăbit, în timp ce eu nu mă săturam să cercetez împrejurimile.

— Nu-i departe, reluă mama, cum trecem de rîpa din faţa noastră am şi ajuns. Pe acolo urcuşul e mai uşor, şi poţi urmări în voie tot ce te interesează. Locul ăsta parcă ar fi fost creat anume pentru mine. Creasta dealului e brăzdată de la un cap la altul şi e plină de pereţi şi rîpe ce se îndreaptă în toate direcţiile.

Nu prea era în apele ei, nu de alta, dar timpul ne cam păcălise. Păşea dreaptă, cu o sprinteneală neobişnuită pe terenul pietros, iar eu abia mă puteam ţine după ea. Ici-colo răsărea cîte un smoc de paie uscate, muşchi şi licheni ce creşteau din belşug, alcătuind un covor verde. În văgăunile pe care le ocoleam (nici soarele amiezii nu pătrundea în ele), zăcea un strat de zăpadă tasată. Ne apropiam de rîpa cu pricina cînd, deodată, mama se opri brusc şi se aplecă.

— Eram sigură ! izbucni ea fericită.

Vocea i se înviorase, ca prin farmec devenind mai caldă, încinsă parcă de o satisfacţie pe care o aşteptase de mult.

— Păcat că tata nu e cu noi, să se bucure şi el ! Uite, vezi, au luat-o pe acelaşi drum ca ultima oară, numai că de data asta au mers în sens invers. În sus, spre culmile muntoase. Merita să-i fi văzut cum mărşăluiau la cîţiva paşi de cortul nostru...

Nu pomenise numele animalelor despre care vorbea, dar eu am înţeles numaidecît că se referea la reni. În josul prăpastiei, de-a lungul pereţilor de stîncă golaşă, printre pietroaie şi pe marginile limbilor de zăpadă, şerpuia o cărare uşor bătătorită, abia perceptibilă. Pe cîte o piatră năpădită de muşchi se putea distinge urma unei copite care alunecase, iar în jur zăceau împrăştiaţi în toate felurile bobi negri de excremente uscate.

— Dar vreun urs, vreun urs n-aţi întîlnit pe aici ? am întrebat eu.

— Cum văd, miţoşii ăştia ţi-au luat somnul. Dar află de la mine că ursul şi samurul nu sînt cei mai importanţi pe aceste meleaguri.

Firește, ştiam că pentru mama un animal n-o să fie niciodată lucrul cel mai important. Pentru chestia asta aş fi putut să pun mîna în foc. Ea avea muşchii şi lichenii ei. De altfel, aceştia au fost preocuparea ei principală şi în timpul cît am stat în rezervaţia de samuri. Şi mi-am amintit pe loc cum uneori, la Davşa, după masa de seară, se lua la ceartă cu tata pe tema care dintre ei să-şi întindă hîrtiile pe măsuţa din bucătăria din cabana noastră de bîrne, măsuţă pe care mama pregătea mîncarea şi, cînd şi cînd, călca rufele. Da, au fost şi asemenea momente, deşi, cinstit vorbind, fiecare preţuia aşa cum se cuvine munca celuilalt. (Cu toate acestea, de obicei tata era acela care, pînă la urmă, spunea : „În definitiv

nici n-aș putea să fac mare brînză cu voi aici!" și, adunîndu-și la iuțeală însemnările, pleca înapoi la birou, de unde abia venise înainte de cină). Alteori, cînd zilele mai erau calde, se așeza cu hîrtiile lui în curticică, sub streașina bucătăriei de vară, la măsuța la care pînă aproape de sfîrșitul lui august, luam, în fiecare zi, gustarea de dimineață, prînzul și cina, măsuță din care nu ieșea niciodată mirosul de pește, oricît se străduia mama s-o frece cu peria și cu nisip. Așa se face că acum așteptam amuzată s-o aud pe mama spunîndu-mi ceva despre munca ei; așteptam, zîmbindu-mi cu fereală căci în sinea mea o și auzeam vorbind.

Dar mama tăcea. Așa că a trebuit să fiu eu aceea care să reînnoade firul rupt al discuției.

— Și-atunci ce e mai important? am întrebat, cu un tainic adaos de rîs în glas, ce nu putea fi înăbușit.

Abia în clipa aceea ne pusesem din nou în mișcare — mama s-a uitat la mine îngîndurată.

— Pădurea, spuse în cele din urmă. Da, pentru noi pădurea e cea mai importantă dintre toate. Închipuie-ți numai cîte n-ar mai fi, dacă n-ar exista pădurea, dacă noi înșine am distruge-o cu mîinile noastre.

Deodată am simțit cum mi se taie răsuflarea. I-am aruncat mamei o privire mirată și, într-o clipită rîsul acela ascuns s-a risipit în adîncul sufletului meu. Îmi răsuna acum ecoul cuvintelor ei calme și limpezi, spunîndu-mi un lucru pe cît de simplu pe atît de convingător, adevăr la care nu mă gîndisem niciodată pînă atunci, dar care, din clipa aceea, îmi aparținea întru totul. (Vocea ei de un calm desăvîrșit, fără nici o inflexiune, mă făcea să înțeleg acest adevăr ce mi se părea atît de firesc, încît aveam impresia că mama nu făcuse decît să rostească un lucru pe care-l știam de mult).

Pădurea, mi-am spus în sinea mea. Da, pădurea e lucrul cel mai important.

Pe urmă mama mi-a povestit cum, o dată, nu departe de aici văzuse, împreună cu tata, un pui de urs înfometat, adulmecînd în gura unei vizuini de marmotă, aflată sub un morman de pietroaie prăvălite din vîrful munților.

— Interesant spectacol. Merita să-l vezi cum se repezea în zidul acela de piatră, ca un buldozer la demolări. Așa și arăta, spuse mama rîzînd, grăbindu-se să adauge: În cele din urmă a reușit să urnească din loc un bolovan mare, și nu a lipsit mult ca să stîrnească o adevărată avalanșă. Ne-am speriat, nu glumă, căci pietrele zburau pur și simplu peste capetele noastre. Bietul ursuleț! A răsturnat o sumedenie de pietre ca, pînă la urmă, să nu se aleagă cu nimic; de furie a început să pufăie și să scuipe, căci

vizuina era pustie. Marmota izbutise să se strecoare chiar sub nasul lui ca apoi, ceva mai încolo, să se furișeze în altă gaură.

Cînd ne-am oprit în dreptul fostei tabere a părinților mei mi-am zis în sinea mea că eu nu voi avea niciodată norocul lor, de a vedea un asemenea spectacol.

Pe platformă se mai vedeau și acum pietrele cu care împrejmuiseră poalele cortului. Pînă la intrarea în rîpă mai erau cam o sută de metri, în timp ce la cîțiva pași de noi, dintr-un flanc al stîncii care apăra tabăra de vînturile dinspre apus, răsărea un fel de cornișă, din care se scurgea, ca dintr-un jgheab, într-o albie de piatră zdrobită, o apă cristalină, provenită din zăpezi. Era un loc de tabără ideal.

— Hai, așează-te să mîncăm, spuse mama. Mai tîrziu n-o să avem timp.

Și într-o clipită despachetă mîncarea aflată în tolba agățată de gît cu o curelușă de piele.

Am luat o gustare, de fapt gustarea și prînzul, cu toate că pînă la amiază mai erau două ore bune. Am mîncat pîine cu slănină, stropind dumicatul cu ceai fierbinte, bine îndulcit, pe care mama îl pregătise în termos. În timp ce mîncam își ridica mereu capul, uitîndu-se de-a lungul masivului stîncos, ce se înălța în dreptul rîpei.

— În partea cealaltă a rîpei, a început ea, arătîndu-mi direcția cu capul, se află un fel de firidă acoperită de o cornișă. Acolo așezam lemnele, să le ferim de ploaie și adăposteam lucrurile care trebuiau să rămînă uscate. O dată, pe cînd ploua cu găleata, iar eu găteam în această firidă, a apărut ca din senin în fața mea un pui de ren. Era totul numai stropi de apă, și mie mi-a dat prin minte că venise să se adăpostească și el de ploaie. Pe urmă s-a auzit mugetul ciutei-mamă care-l chema. Dar puiul n-avea chef să plece. De două ori s-a oprit în ploaia aceea nemiloasă, chibzuind parcă ce-are de făcut. După ce a dispărut, tata mi-a spus rîzînd: „L-a atras mirosul de gulaș. De bună seamă, s-a răspîndit prin împrejurimi vestea ce bine știi să-l faci. Ai văzut? De dragul gulașului a uitat și de frică, altfel nu știu cum să-mi explic povestea asta".

Spusele mamei au avut darul să mă amuze. Ascultînd-o, mi-am adus deodată aminte de zborul nostru deasupra turmei de reni și de înjurăturile suculente ale pilotului, căruia îi venise în minte o întîmplare cu reni, despre care refuzase să vorbească.

— Ce-a fost cu renii ăia, despre care a pomenit Kostea? am întrebat cu gura plină.

— Kostea?... A, da, oftă mama din adînc. Mda, a fost o întîmplare cu totul diferită de asta pe care ți-am povestit-o acum.

Ce să-i faci, se mai petrec și de astea... În viață te lovești uneori de niște lucruri despre care ai fi mai bucuros să nu le afli niciodată.

Și începu să-mi povestească.

Așa am aflat că înainte vreme Kostea zbura departe în nord, undeva prin preajma bazinului Kolîmei. Totul, spunea el, fusese în perfectă ordine, pînă în ziua în care l-au repartizat ca pilot la flotilele de elicoptere ce asigurau transportul de persoane și provizii pentru administrația unei mari expediții geologice. Șeful expediției, un specialist de renume, cunoscut în toată țara, descoperise mai de mult două zăcăminte cu bogate rezerve de țiței și gaze naturale. Un savant cu multă experiență și, totodată, un excepțional organizator, plin de energie, aspru și neînduplecat în muncă față de el însuși și față de ceilalți. Un om cu calități pe care nu le întrunește prea des una și aceeași persoană. Se putea spune, deci, despre el că era un om care știa să meargă conștient și fără menajamente spre țelul propus. Succesele i-au adus după sine, foarte curînd, recunoașterea și cinstirea publică și nu exista poate om să i se pună în cale, atunci cînd își propunea ceva. O dată, însă, — cum spunea mama — s-a întîmplat ca pilotul nostru Kostea să fie nevoit să înlocuiască un membru al echipajului ce deservea elicopterul personal al șefului expediției, elicopter folosit de acesta ori de cîte ori inspecta locurile de muncă, răspîndite pretutindeni în adîncul tundrei. Cu acest prilej Kostea a fost, fără voia lui, martorul unei întîmplări ciudate : colegul său, care pilota aparatul, zăbovise neobișnuit de mult deasupra unei zone ce putea fi depășită cu ușurință. Abia mai tîrziu a înțeles de ce. Șeful era dornic să vîneze. Se știa despre el că e un vînător pasionat și destoinic, și se spunea că numai în anul acela împușcase singur doisprezece urși. După ce au „pieptănat" cu elicopterul mai bine de o oră întreaga regiune, au zărit, în cele din urmă, o turmă de reni. In clipa aceea, pînă să apuce Kostea să se desmeticească, mecanicul s-a și repezit spre ușă și scoțînd-o din țîțîni în plin zbor a așezat-o de-a lungul cabinei deschise, în timp ce comandantul expediției, care se și lăsase în genunchi sprijinindu-și pușca de ea, a început să tragă, ca din spatele unei meterez, foc după foc, în animalele care goneau mîncînd pămîntul. Pilotul zbura rotindu-se deasupra lor la mică înălțime. Pe Kostea nu-l lua nimeni în seamă ; revolta lui fu măturată de pilot cu un gest plin de mirare. Ceilalți făceau, fără să crîcnească, ceea ce erau obișnuiți să facă în asemenea situații. Kostea numărase nu mai puțin de patru reni împușcați, care încercau zadarnic să scape prin fugă. Cădeau și se ridicau, iar cădeau, se tîrau pe picioarele frînte, se zbăteau, se zvîrcoleau, și abia după aterizare, șeful i-a răpuns de-a binelea.

Kostea nici nu s-a încumetat să privească cumplitul măcel, adevărat masacru mișelesc împotriva unor animale lipsite de orice șansă de scăpare. Ca să nu mai vorbim de faptul că o asemenea execuție era împotriva tuturor regulamentelor și legilor în vigoare, lucru pe care Kostea i l-a spus șefului pe loc, de la obraz. A refuzat, firește, sacul pătat de sînge în care se afla partea lui din carnea împărțită membrilor echipajului. Șeful a rîs de el, luîndu-l peste picior și nici nu s-a sinchisit de amenințările lui; atît era de sigur pe el. Iar pilotul: „Ține minte ce-ți spun, băiete! N-ai văzut și n-ai auzit nimic! Și lasă-te păgubaș, dacă nu vrei s-o pățești!" Kostea însă nu era omul să se împace cu o asemenea samavolnicie. A scris la iuțeală un articol pentru ziarul local, dar redactorul, obișnuit să scrie la adresa șefului și întregii expediții numai articole de proslăvire, l-a chemat la el și, sincer revoltat, l-a luat la zor, întrebîndu-l cum de-și permite el, un simplu pilot, să condamne și să defăimeze un om care a făcut atîtea pentru întreaga țară, un om care muncește pentru înflorirea ei, îngrijindu-se s-o îmbogățească și s-o ridice pe noi culmi ale civilizației. Iar dacă vînătoarea e singura lui pasiune care-i aduce destinderea și-l face să mai uite un pic de toate grijile ce-l copleșesc în timpul muncii, are tot dreptul la ea. „Cine dă mai mult decît ceilalți, ar trebui să aibă și drepturi mai multe." Articolul, firește, nu l-a publicat, în schimb l-a trimis șefului expediției. Dar Kostea nu s-a lăsat intimidat nici de data asta; nici prin gînd nu-i trecea să-și plece capul cu una cu două și o ținea cu încăpățînare pe a lui. Înainte însă de a izbuti să-și impună punctul de vedere, a avut parte de două detașări nedorite, ca, în cele din urmă să se trezească aici, pe melagurile Baikalului. Abia după trei ani, Kostea, — care era convins în sinea lui că fusese adus aici, în batjocură, pe post de paznic zburător al rezervației — a aflat că, datorită înfumurării și aroganței sale fără margini, șeful expediției provocase un accident mortal, drept care a fost destituit și trimis în fața instanțelor judecătorești. Se spune că vestea aceasta i-a adus lui Kostea cea mai mare satisfacție din viața lui.

Îmi amintesc de chipul mamei în timp ce-mi povestea această întîmplare. Buzele parcă i-ar fi înțepenit, iar în ochi i se citea deopotrivă indignarea și oboseala, ca și cînd ar fi ascuns în ei un suspin adînc.

Bucata de pîine n-am mai terminat-o, căci îmi pierise cheful să mai mănînc. Pe dinaintea mea se perindau parcă aievea renii ce goneau speriați care încotro, acolo jos sub noi, în valea Bolșaiei, și imaginația mea prinse să lucreze. Mă aflam în cabina elicopterului, zburînd deasupra turmei ce alerga în derută; și tremuram

toată de ciudă și de o revoltă neputincioasă, dublată de o ură copilărească împotriva celui ce trăsese în renii lipsiți de apărare; în același timp, cu ochii înecați în lacrimi, mă holbam la bietele animale rănite. Încet de tot, cu vocea sugrumată de spaimă, șopteam îngrozită: Fugiți! Fugiți.

Deși mama își isprăvise povestirea, eu tot nu eram în stare să mă eliberez de sub imperiul emoției. Abia îmi trăgeam răsuflarea și obrajii îmi ardeau ca focul.

Îmi amintesc că tot atunci mi-am pus întrebarea cum se poate ca un om atît de capabil și atît de instruit, să se poarte așa cum se purtase acest șef de expediție științifică. (Nu, pe atunci nu eram în stare încă să înțeleg că a ști și a putea face ceva, sau a dobîndi o poziție înaltă, prestigiul și puterea, nu înseamnă neapărat a avea și caracter; pe atunci mai eram convinsă că legile sînt respectate cu cea mai mare strictețe, în primul rînd de cei ce le emit. Pe atunci abia începeam să înțeleg că în realitate, nu rareori, lucrurile se petrec altfel).

Căzusem pe gînduri atît de adînc, încît am și uitat de mama. Ședea lîngă mine și tăcea mîlc. Mai tîrziu — în sînge mai simțeam încă arsura aceea ciudată — mi-am dat seama că îmi sfredelește ochii cu privirea, de parcă m-ar fi iscodit și totodată s-ar fi gîndit la un lucru asupra căruia nu luase încă o hotărîre. În mîinile lăsate pe genunchi, ținea strîns termosul, de mult închis.

— Helka, spuse ea pe neașteptate, am zăbovit prea mult și cred că nu mai am timp să fac tot ce mi-am propus. Sus e de lucru nu glumă, și dacă vreau să cercetez toate locurile pe care le-am marcat nu mai apuc să culeg din plantele care au crescut aici, între cele două grohotișuri și granița de sus a jepilor. N-ai vrea să mă ajuți un pic? Mi-ar prinde grozav de bine. Numai că, în cazul ăsta ar trebui să rămîi singură. Ce zici, n-o să-ți fie teamă?

Cuvintele ei pur și simplu m-au uimit. Se pricepea grozav de bine cum să mă ia. Ce mai, era limpede că nu voia să bată cu mine terenul stîncos și întinderile acelea de zăpadă bătătorită. Se temea să nu pățesc ceva, ăsta era adevăratul motiv pentru care dorea să mă lase aici. Și se mai gîndea desigur puțin că prezența mea ar avea darul s-o rețină prea mult. (Nu din mers, asta nu! De mică eram obișnuită să cutreier munții, căci ai mei mă luau cu ei în fiecare vacanță. Îmi lipsea însă ceva: perseverența ei, răbdarea aceea de furnică cu care mama ședea pe vine, aplecată deasupra unui petec de pămînt năpădit de mușchi sau de licheni, ca să culeagă, sau să numere tot soiul de buruieni pitice ce creșteau sălbatic, împletindu-se între ele. Așa o cunoșteam din excursiile noastre în munții de acasă, Krkonoš și Tatra. Nu, răbdarea asta în-

tr-adevăr, n-o aveam, cu toate că florile îmi plăceau de cînd mă știam pe lume). Și iată, acum mama mă lua pe ocolite : *N-ai vrea să mă ajuți un pic? N-o să-ți fie frică singură aici?* Ar fi fost cazul să știe, — iar eu sînt sigură că știa dinainte cum voi răspunde la această întrebare, și cum voi reacționa la prilejul pe care, de fapt, mi-l oferea.

Dar eu continuam să stau nemișcată, de parcă ar fi fost încremenită (Auzeam acum cît se poate de clar clipocitul apei ce se prelingea de pe stîncă ; picura încet, ca o ploaie liniștită, stăruitoare).

Ne-am uitat una la cealaltă.

— Sigur, am izbucnit deodată, fără voia mea. Și ce anume... ar trebui să fac ?

Simțeam cum îmi piere glasul.

Mama mi-a răspuns zîmbind :

— Păi, așa cum ți-am spus, dragă Helka. Îmi culegi un mănunchi din toate soiurile de plante pe care le găsești aici în stratul de mușchi sau de licheni. Pînă la patru mă întorc. Dacă ești atentă, nu ți se poate întîmpla nimic. Asta-i tot. Ce zici... s-a făcut ? Ar fi cazul să plec..., încheie cu o voce tărăgănată ; și, ridicînd mîna, îmi întinse termosul (pe care abia acum m-am dumirit de ce îl ținuse tot timpul afară, deși celelalte lucruri le aranjase mai de mult în tolba, pe care între timp o și închisese).

Îndată după aceea mama se ridică și porni la drum.

Am însoțit-o pînă în dreptul rîpei cu malurile tăiate în terase, a cărei gură era aproape baricadată de bolovani uriași. Am văzut apoi trupul svelt, al mamei, călit de mișcare pe terenuri anevoioase, îndepărtîndu-se încet ; urca domol, îmbrăcată într-o bluză de vînt de culoare roșie, trasă peste pantalonii groși, frumos matlasați. (Părea echipată într-un costum Salvamont, atît de bine putea fi zărită de departe. Mărturisesc sincer că mi-a făcut mare plăcere, nu de alta, dar și eu eram „gătită" la fel).

De două ori s-a oprit pe terasele de piatră, așezate la mică distanță una deasupra alteia, și de fiecare dată, văzîndu-mă tot acolo, jos la gura rîpei, mi-a fluturat din mînă, în semn de bun rămas. Pe urmă nu s-a mai oprit decît o singură dată, acuma se afla însă departe și silueta ei începea să se topească în zare. Îndată după aceea s-a săltat pe altă terasă, pierzîndu-se din ochii mei în spatele unui perete stîncos ieșit în afară.

În momentul acela m-au trecut prin tot corpul fiori reci ca gheața, stîrniți de sentimentul neplăcut al singurătății...

De aceea mi-am zis că ar fi mai bine să mă pun pe treabă.

* *

Și, iată, m-am trezit deodată în toiul după-amiezii. Soarele, ce-i drept, împrăștia acum o dogoare plăcută, și totuși în atmosferă se simțea o adiere răcoroasă. Adunasem un mănunchi frumos de plante alpine uscate sau pe cale să se ofilească. Într-o îngrămădire de piatră surpată, printre straturile subțiri de licheni și pernițele de mușchi, țîșneau în sus firicele de iarbă plăpîndă. Verzi, în adevăratul sens al cuvîntului, se mai menținеau doar frunzele unor plante ce se tîrau pe pămînt, înfigîndu-și rozetele frunzelor rezistente, cu perii și rizomii tîrîtori în sfărîmăturile de piatră pe care, pur și simplu, le cotropeau. Peste frunzele larg desfășurate se înălțau tulpinițe uscate, grele de roadele ce stăteau să se coacă: păstăi, capsule, silicve, sau bace pline de sămînță. Nu era deloc ușor să le deosebești, așa cum erau, fără flori, numai după forma frunzelor, după așezarea lor pe tulpinile uscate, sau după înfățișarea fructelor, dar pe cîteva dintre ele tot am reușit să le deslușesc, căci, vorba ceea, de la primii mei pași în viață (de fapt cu mult înainte, din clipa în care am început să mă tîrăsc în casă, pe covor), m-am mișcat și am trăit printre cele mai diferite atlasuri, tratate, manuale de botanică. De vremurile acelea nu-mi mai aduc aminte, dar mama mi-a povestit mai tîrziu cu cîtă însuflețire înverșunată aruncam prin casă tomuri întregi pe care le trăgeam „cu pasiune" de pe rafturile etajerelor înșirate de-a lungul pereților. O dată, spunea ea, am reușit să smulg dintr-un raft un ierbar de toată frumusețea și am început să dau iama în el mototolind foile pe care erau lipite cu grijă tot felul de frunze, boboci, flori și semințe de plante presate, mai-mai să fac praf toată bogăția adunată de mama cu atîta trudă de-a lungul anilor. Așa se face că — în măsura în care mă ajută memoria — m-am întîlnit din fragedă copilărie cu cele mai diferite desene colorate înfățișînd tot soiul de flori, îndeosebi pe acelea de care mama se ocupa cu precădere și ale căror caracteristici obișnuia să le deseneze. Lucrurile s-au petrecut așa și mai tîrziu, după ce mă dezbărasem de mult de obiceiul de a trage și a împrăștia prin casă cărțile din rafturile bibliotecii. Dar, cinstit vorbind, desenele mamei ocupau în inima mea un loc mai mic decît pozele colecționate și clasificate de tata — erau fotografii de ființe vii, de animale sălbatice, care aveau darul să-mi tulbure și să-mi încite imaginația.

*

* *

Nu e, deci, de mirare că treaba pe care mi-o dăduse mama s-o fac o făcusem cam de mîntuială. Asta, cu atît mai mult cu cît în

mintea mea mai stăruia bănuiala că ajutorul — mai bine zis sarcina pe care mi-o încredințase și eu o acceptasem — fusese, de fapt, un pretext ca mama să rămînă singură. De aceea, poate, nu mă mustra conștiința de a nu fi călcat măcar prin locul dintre cele două surpături, darămite să-l fi cercetat ca lumea. Dar și așa am izbutit să identific multe dintre plantele pe care apucasem să le adun. Alături de smocurile de firuță, timoftică și păiuș, uscate și împletite de vînt, mai creșteau, printre pietroaiele golașe, coșaciul tîrîtor, caprifoiul de munte, spînzul și căldărușa. Am recunoscut, de asemenea, capsulele de stirigoaie și ciorchinii uscați ai silicvelor de gîscariță de munte — cu boabele ticsite, la vremea aceea, cu semințe înaripate.

În locurile luminate de soare și ferite de vînt, înflorea, ici-colo, iarba-grasă trandafirie. Tulpinile ei scunde, îmbrăcate cu frunză deasă, care, în condițiile de aici, creșteau menținîndu-se cît mai aproape de pămînt, începeau să se vestejească. Pe cele mai multe dintre ele bacele cu fructe stăteau gata să se coacă, în ciuda faptului că unele tulpini mai păstrau și acum resturi de corole, vestigii ale unor flori micuțe și plăpînde de culoare galbenă. Pe aceste plaiuri de munte, biciuite de vînturi, cu o climă aspră — mă aflam totuși la o altitudine de o mie cinci sute de metri — mai toate plantele creșteau înghesuite unele în altele ca niște tufe dese ce alcătuiau un fel de zid de apărare. În orice crăpătură sau despicătură, în care se afla un pic de humus, se îngrămădeau în smocuri spre a se adăposti de urgia vîntului și a frigului de lungă durată și în felul acesta să reziste mai bine și să supraviețuiască gerurilor năpraznice care fac să crape pietrele, și zilelor toride din timpul verii, cînd soarele nemilos le pîrjolește cu dogoarea lui fierbinte. Da, toate astea le știam, și n-aveau deloc darul să mă surprindă. Un lucru însă mi-a atras, totuși, atenția.

Cînd am trecut dincolo de mormanul de piatră pe care, potrivit dispozițiilor mamei, nu trebuia să-l depășesc, am zărit deodată, într-o văiugă nu prea adîncă și ferită de vînt, pitulită în preajma unor jepi de zîmbru și sălcii tîrîtoare, o gențiană în floare!

Caliciile ei în formă de clopot, de culoarea albastrului închis cu reflexe roșiatice, străluceau atît de puternic, încît, pur și simplu, te orbeau. Cîteva tije de plante multiflorale, ce răsăreau printre firele de păiuș și frunzele grase de măcriș, începuseră să se usuce, aplecîndu-se sub povara grea a ciorchinilor cu capsule prelungi, pețiolate, în timp ce gențiana înflorea ca o adevărată provocare. Frumusețea ei arzătoare, de o nespusă gingășie, a avut darul să mă înduioșeze.

M-am aplecat deasupra ei și am cercetat-o cu atenție. Aveam de gînd s-o smulg, dar cînd să mă încumet la faptă, brațul mi-a căzut

neputincios. Poate din admirație pentru curajul ei de a înflori, de a nu se da bătută în fața vicisitudinilor și de a lupta, împotriva timpului, în ciuda unei eventuale zădărnicii, ca să poată zămisli, cu sămînța ei, o altă generație. Și s-ar putea ca tocmai acest curaj provocator de a înfrunta cu o îndîrjire înverșunată condițiile aspre și nemiloase, a avut darul să mă impresioneze atît de mult.

Mă gîndeam în sinea mea ce frumos trebuie să fie aici în toiul verii, cînd seva proaspătă trezește din amorțeală această pustietate și tot ce crește pe aceste meleaguri își croiește drum spre soare, înflorind în toată splendoarea, cînd deodată am auzit în spatele meu un foșnet ciudat. Prima senzație a fost de teamă (Trecuseră două săptămîni — soarele, la ceasul amiezii, mai dogorea — de la întîmplarea aceea cumplită cînd într-o rîpă stîncoasă din apropierea Davșei, era cît pe ce să dau buzna peste o viperă încolăcită ghem). Am simțit, deodată, o strîngere de inimă iar tîmplele-îmi zvîcneau cu putere.

Mi-am dat însă numaidecît seama că șerpii și-au luat de mult tălpășița de aici. Ca să nu mai vorbim de faptul că eram echipată cu niște cizmulițe înalte și călduroase, din piele de ren.

Așa că m-am liniștit.

De undeva, de departe, răzbea pînă la mine un șuierat înăbușit. Părea atît de îndepărtat, încît era cu neputință să fi fost emis de vietatea ce stîrnise cu cîteva clipe în urmă foșnetul pe care-l auzisem din apropiere.

M-am ridicat în picioare și, cu multă precauție, m-am ascuns în spatele unui trunchi de zîmbru, de unde am început să scrutez malul năpădit de iarbă, ce cobora în pantă lină spre miază-zi. A durat cîteva secunde pînă să surprind o mișcare abia perceptibilă. Și, în sfîrșit, le-am văzut și am înțeles pe loc despre ce-i vorba.

Erau niște viețuitoare micuțe, de vreo douăzeci de centimetri lungime, din familia iepurilor de pădure : așa numiții iepuri-șuierători ai nordului ! Cînd i-am văzut pentru prima oară împăiați în micul muzeu de lucru al administrației din Davșa, mi-am spus în sinea mea : ăștia nu-s nici șoareci, nici iepuri. Tata mi-a explicat atunci că acestui rozător (o specie asemănătoare trăiește și în stepă) rușii îi spun *sepostavka*. Odată cu apropierea iernii, cam de pe la jumătatea lui august, acești „iepurași" încep să strîngă cu febrilitate rezerve de iarbă pe care le duc în vizuinile lor subterane. Se zice că-i de-ajuns să răstorni o piatră sau să scurmi pămîntul în locurile acelea, ca să găsești în gaură o căpiță de fîn.

În clipa în care i-am surprins am simțit cum mi s-a luat o piatră de pe inimă. Așadar nu eram singură ! Asta înseamnă că aceste locuri nu-s chiar atît de pustii și lipsite de viață cum mi se păruse la început...

Şi, deodată, s-a trezit în mine curiozitatea. Voiam să văd ce provizii îşi adună aici şuierătorii, pentru îndelungata iarnă boreală, care durează aproape o jumătate de an.

Stăteam neclintită şi urmăream forfota „iepuraşilor". A fost însă de-ajuns o mişcare cît de mică, aproape nesesizabilă, un foşnet stîrnit de crenguţa zîmbrului pe care o dădusem într-o parte, ca să se facă auzit un şuierat prelung de alarmă.

Agitaţia pe povîrnişul rîpei s-a stins ca prin farmec. Un „iepuraş" care alerga cel mai aproape, îndreptîndu-se spre grohotiş pe o cărăruie bătătorită, a încremenit. Nu l-aş fi observat niciodată, dacă nu l-aş fi văzut mai înainte cum gonea în sus, ducînd ceva în boticul lui ascuţit. Acum aduce cu un bulgăraş de piatră cenuşie.

M-am ocărît în sinea mea pentru această nebăgare de seamă.

Peste cîteva secunde, micuţul animal s-a întors cu faţa spre mine, într-o linişte desăvîrşită. I-am surprins năsucul cu mustăcioara zbîrlită şi în botic un lăstar subţire de jep proaspăt retezat, cu con cu tot. Deşi speriat, nu-l lăsase să-i scape din gură. Aşa cum se chircise lipit de pămînt, trupşorul lui micuţ şi durduliu semăna cu un cobai.

Apoi de undeva, dintr-o parte, se auzi din nou un ţiuit prelung şi strident ce trăda, parcă, o spaimă cumplită. Dar numaidecît mi-am dat seama că mă înşelasem; era mai curînd un piuit ce sugera semnalul reînceperii unei activităţi febrile, după o pauză de odihnă.

De data asta nu m-am înşelat, căci iată, în clipa următoare, iarba prinse iară să foşnească în surdină, de parcă s-ar fi stîrnit, pe neaşteptate, o adiere uşoară de vînt. Şi peste această adiere răsună întretăiat un şuierat scurt şi ţiuitor, aducînd, în unele momente, cu un scîncet tînguitor.

Am deslușit la iuţeală vreo şase-opt iepuraşi, agitîndu-se de zor. Povîrnişul se trezise din nou la viaţă. Ici-colo tremura cîte o tijă de plantă viguroasă, pe care o vedeam apoi aşezată printre pietre, ca în cele din urmă să alunece încet într-o direcţie necunoscută.

Forfotă mare — iepurii-şuierători munceau fără răgaz, şi eu nu mă mai săturam privindu-i. Tot ce duceau în botic sau trăgeau după ei pe potecuţele bătătorite dispărea într-o clipită în găurile de sub grohotiş.

Am surprins mai tîrziu un iepuraş venind în goană mare din cealaltă parte a surpăturii, tîrînd în urma lui cîteva tulpiniţe mai lungi, ce-şi mai păstrau şi acum prospeţimea verdelui. Curiozitatea nu m-a lăsat în pace şi i-am tăiat drumul.

Şuierătorul nu-şi părăsi însă prada. De spaimă, ce-i drept, o parte din „încărcătură" îi căzu din botic, dar, cu restul, se făcu nevăzut cît ai zice peşte, strecurîndu-se într-o crăpătură ce se căsca sub piatra netedă.

Și din nou se așternu o liniște desăvîrșită. M-am apucat să-i cercetez prada care era, deopotrivă, și a mea ; mie nu-mi trebuia decît o dovadă și, iată, o aveam.

Am holbat ochii cît cepele, cînd mi-am dat seama că era vorba de două coji aproape veștede de usturoi sălbatic, la capătul cărora se vedeau două căpățîni coapte, cu învelișul clasic de solzi albicioși și, lîngă ele, un lujer de omag ronțăit de colții rozătorului. Usturoiul, mă rog, înțelegeam... Dar de unde pînă unde omagul, această plantă otrăvitoare ! (M-am resemnat acceptînd această realitate, căci n-aveam nici un motiv să presupun că micuțul șuierător s-ar fi putut înșela... De bună seamă, pînă și o plantă atît de otrăvitoare, cum e omagul, e pe gustul lor.) Am vîrît la iuțeală prețioasele achiziții în buzunarul bluzei de vînt. Un asemenea trofeu nu se putea să nu i-l arăt mamei ; și firește și tatei, cînd avea să se întoarcă acasă.

După aceea însă am început să-mi frămînt mintea, întrebîndu-mă de unde apăruse aici usturoiul sălbatic... (Asta crește, pe cîte știu, numai în locuri umede ; niciodată nu l-am văzut la o asemenea altitudine.)

În cele din urmă, am descoperit și locul cu pricina. M-a dus la el potecuța aceea bătătorită, abia perceptibilă, pe care micuțele animale alergau încolo și încoace. Potecuța se termina la doi-trei metri sub granița superioară a jepilor. De bună seamă, dedesubt curgea un pîrîu. Apa nu se vedea nicăieri, dar era limpede că pămîntul dintre pietre sorbea din ea — căci avea culoarea pămîntului jilav. Aici iarba creștea deasă și printre firele ei, se furișa un „răzor" de usturoi sălbatic. Șuierătorii dăduseră iama în el — ca și în tufele mărunte de salvie și salcie îndesate printre jepi. Roseseră pînă și lăstarii ce se tîrau pe pietrele năpădite de mușchi și licheni.

Apucasem să culeg cîteva căpățîni de usturoi (voiam să-l sădesc în ghiveci) cînd deodată am auzit, în spatele meu, un nou șuierat, de data asta mai ascuțit și mult mai pătrunzător decît înainte.

*

* *

Ce-o mai fi și asta ? m-am întrebat amuzată. Te pomenești că s-au supărat pe mine că le-am atacat răzorul. Așteptam să se ivească vreunul, dar nici vorbă de așa ceva.

În schimb, a răsunat pentru a doua oară acel șuierat pătrunzător, ca un tînguit prelung ce nu se mai sfîrșea. Probabil că în liniștea aceea adîncă ce se înstăpînise în jurul meu, ecoul lui se răspîndea pînă hăt-departe.

M-am urcat cu grijă pe piatra cea mai apropiată și mi-am rotit privirea în toate direcțiile. A durat o bună bucată de timp pînă să surprind o mișcare pe povîrnișul din față, departe de colina iepurașilor-șuierători, chiar în creștetul rîpei despicate ale cărei maluri coborau pînă la nivelul jepilor.

Impricinatul era mult mai mare decît iepurașii șuierători, dar aveam impresia că și el se spetește tîrînd în urma lui o povară grea. Era o marmotă! Da, acum am recunoscut-o. N-am izbutit însă s-o cercetez mai bine, căci de îndată ce m-am mișcat s-a auzit din nou acel șuierat pătrunzător, de data asta foarte scurt, și animalul a dispărut fără urmă.

Așadar, o familie de marmote se pregătea și ea de hibernare, numai că ele făceau acest lucru cu mai multă prudență. Din clipa în care unul din membrii ei a apucat să mă vadă, nici una nu și-a mai făcut apariția, de parcă le-ar fi înghițit pămîntul.

Le-am așteptat multă vreme, dar fără nici un rezultat. Așa stînd lucrurile, m-am apropiat de rîpa despicată, să văd ce se întîmplă. Vizuina am dibuit-o destul de ușor. Gura ei se deschidea între două pietroaie netede aflate la capătul unei cărări presărate cu o vegetație călcată în picioare. În comparație cu potecuțele abia perceptibile, umblate parcă de șoareci, ale iepurilor-șuierători, aceasta, bătătorită de trupurile cilindrice și grase ale marmotelor, părea o șosea tăvălugită. Marmotele însă nu s-au arătat nici mai tîrziu, după ce m-am îndepărtat un pic, așteptînd ascunsă în spatele unui tufiș. Într-atît erau de prudente.

Cu toate acestea mă simțeam cuprinsă de o nespusă bucurie știindu-le aici în preajmă — ca și pe alte viețuitoare drăgălașe ce-mi îndulceau singurătatea pe aceste meleaguri aparent pustii.

M-am așezat pe un colț de piatră cu gîndul să mai aștept. Soarele îmi bătea drept în față, aerul străluminat de razele lui era de o puritate cristalină... Sub mine, în spatele unor grohotișuri și al brîiului de jepi prin care se întrezăreau niște petice de luncă alpină gata ofilite, de jur împrejur se unduia coama întunecată a unei păduri înalte de zîmbri. Înainte de a ateriza, apucaserăm să vedem din elicopter, undeva departe, îndreptîndu-se spre miază-zi, o fîșie a taigalei de zîmbri, ce se desfășura de-a lungul bazinului Tarkulikului, acolo unde, în urmă cu două luni, împreună cu tata, Malgaci și Sașa, am prins și am însemnat cîțiva samuri negri. (După aceea tata mi-a spus că asemenea fîșii de zîmbri sau pini, legate strîns una de alta, se întind, în taigaua de aici, pe o lățime de douăzeci pînă la douăzeci și cinci de kilometri pătrați). În locurile unde lanțul colinelor subalpine se pierdea, mistuindu-se în cîmpia netedă, coama întunecată a pădurii se destrăma,

contopindu-se cu petele colorate ale taigalei de pe țărmul Baikalului.

Și, deodată, în sufletul meu se trezi, din nou, cu mai multă tărie, sentimentul pe care îl încercasem în timpul zborului, cînd profunzimea taigalei abia începea să se deschidă sub privirile noastre.

În ciuda coloritului autumnal, de o strălucire aparent debordantă, peisajul degaja o ciudată armonie ce îmbina calmul și sobrietatea cu sinceritatea rece și ușor distantă. Abia acum am izbutit să-mi dau seama unde anume trăiam. În mijlocul a două sute șaizeci de mii de hectare de absolută sălbătăcie virgină, superb împărțită între lanțul de nepătruns al munților și apele Baikalului. Și, unde mai pui, împresurată pînă hăt-departe de alte cîteva milioane de hectare de pădure. Și nicăieri, pe tot întinsul acestei imense rezervații și mult peste granițele ei, nu există nici o șosea! (De la Davșa pînă la Ust-Barguzin, orașul cel mai apropiat, pierdut undeva în părțile de miază-zi ale taigalei sînt o sută douăzeci de kilometri, iar pînă la sediul raionului Nijnieangarsk, aflat undeva la nord, o sută optzeci).

* * *

Dumnezeule mare, rezervația asta nu se aseamănă deloc cu rezervațiile pe care mă obișnuisem să le văd în filme. Nu era un ținut cu mici hoteluri de lux, cu alei late și bine întreținute, șerpuind printre hățișuri, cu drumuri drepte, frumos asfaltate sau betonate, de unde vizitatorii, sosiți cu automobilul, privesc, cercetează, direct din mașină, animalele — era să zic „sălbatice"! Leii sau tigrii, pe care trebuie să-i îndemni îndelung cu claxonul ca să-i faci să se urnească de pe betonul pe care se tolănesc ca niște trîndavi, încălzindu-se la soare.

Mă simțeam grozav de bine în liniștea aceea desăvîrșită, contemplînd această superbă sălbăticie, în însăși inima ei. Ce putea fi mai minunat? Și sînt încredințată că nu greșesc afirmînd că atunci, în cele cîteva săptămîni petrecute la Davșa, m-am lămurit mai bine ca oricînd de marea deosebire, de adevărata prăpastie ce există între cele văzute de om cu ochii lui și simțite pe propria-i piele și cele citite din cărți sau auzite de la alții.

Și iar mi-a revenit în minte întîmplarea cu renii speriați care goneau haotic, încercînd să scape de urmăritorii ucigași, și de experiența amară dobîndită de Kostea. Și mi-am adus aminte de speciile de animale nimicite fără milă și fără noimă, în diferite colțuri ale lumii, de om, stăpînul tehnicii și, implicit, al mijloace-

lor de distrugere ; cîte asemenea specii n-au pierit pe toate continentele pentru totdeauna. Şi cu atît mai mare a fost, de data asta, bucuria mea de a mă afla aici, de a putea să-mi desfăt ochii şi sufletul, privind aceste meleaguri de o frumuseţe şi de o puritate fără seamăn. Şi deodată inima mi s-a umplut de o nespusă mîndrie şi fericire, că părinţii mei contribuie la cunoaşterea naturii, sprijinind, în felul lor, ocrotirea şi păstrarea netulburată a circuitului vieţii. Ştiam acest lucru, dar acum îmi dădeam şi mai bine seama că munca pe care o făceau cu atîta rîvnă nu era altceva decît modul, mai bine zis, raţiunea lor de a exista, pentru care ar fi fost în stare să întreprindă orice, să îndure cele mai cumplite lipsuri, ba, uneori, să-şi rişte şi viaţa, convinşi fiind, fără doar şi poate, că activitatea lor era pusă în slujba omului.

M-am uitat la ceas — era timpul ca mama să se întoarcă. În clipa aceea am deslușit răsunînd, ca din senin, şuieratul acela cunoscut, răspîndindu-se stăruitor în jurul meu. (Purtată de gînduri, era cît pe ce să nu-l mai iau în seamă.) De data asta, răzbea din el o neliniște, trădînd parcă o grabă panicată.

Nu-mi dădeam seama ce ar putea să însemne această schimbare. Zadarnic mi-am aruncat privirea în toate direcţiile — nicăieri în jur nu se petrecea nimic.

Răspunsul a venit abia peste o jumătate de oră, cînd undeva, în zare, s-a ivit pe bolta cerului o umbră, care, curînd s-a transformat într-un nor greu, din ce în ce mai negru, gonit, de bună seamă, de un vînt puternic, căci se apropia vertiginos.

Am sărit repede în picioare. Nervoasă şi îngrijorată la culme, am început să scrutez creasta pe care ar fi trebuit să apară mama. N-o zăream ; stîncile erau pustii. Bunda ei roşie nu se vedea nicăieri, nici în rîpă.

La gîndul că i s-ar fi putut întîmpla vreo nenorocire, am simţit cum mă trec fiori de gheaţă pe şira spinării. Şi mintea mea începu să se frămînte : dacă vremea ne face vreo figură, şi pilotul nu se mai poate întoarce să ne ia ?

Simţeam neapărat nevoia să fac ceva. Am dat repede fuga spre grămăjoara de ierburi pe care le culesesem şi, după ce le-am îndesat la iuţeală într-o pungă de plastic, am aşezat-o în dreptul rucsacului (Îl lăsasem în locul unde mîncasem împreună cu mama) — şi iar mi-am ridicat privirea, să văd ce se întîmplă în zare.

Zadarnic. Stîncile ascuţite ce se profilau cu claritate pe fundalul albastru al cerului erau pustii. Şi, totuşi, aveam senzaţia că în jurul meu totul se precipită într-o direcţie anume.

Şuieratul tînguitor al iepurilor şi al marmotelor, care făcea acum să crească şi mai mult în mine sentimentul singurătăţii, mi se strecura în urechi ca un scîncet prelung ce mă asalta din toate

părțile. În cele din urmă am încetat să mai privesc norul acela care, pur și simplu, se rostogolea vertiginos asupra munților, și mă uitam doar cum umbra lui înghițea peisajul strălucit de razele soarelui.

Am rupt-o la fugă spre rîpă, nutrind în suflet speranța că n-o zărisem pe mama coborînd printre terasele și buclele stîncoase și aveam s-o văd acum apropiindu-se de locul unde trebuia să ne întîlnim.

În clipa aceea se stîrni ca din senin un vînt puternic, făcînd iarba să se înfioare și jepii să freamăte, și un curent de aer prinse să scheaune șuierător printre stîncile golașe. Praful răscolit se ridica în văzduh, învolburîndu-se ; dar nu, nu era praf, era un nor, un nor de resturi vegetale ce zburau în neștire spre înălțimi, ca apoi să coboare revărsîndu-se pe pămînt, aidoma apelor unui riu sălbatic, scăpat din matcă. Iureșul lor avea darul să mă orbească.

Abia după un timp mi-am putut da seama că odată cu praful mai era ceva ce-mi șfichiuia obrajii ; erau tot soiul de fructe, semințe de plante și ierburi ; ciucurei întregi de seminţioare, păstăi, boabe, capsule și achene, prăvălindu-se prin aer, izbindu-se de pietre, trosnind și plesnind și, de îndată ce se deschideau, semințele din ele se revărsau împrăștiindu-se care încotro. Unele, prevăzute cu peri sau aripioare, săltau în aer, plutind mai departe, peste peisajul înnegurat. Și deodată am început să tremur de frig, de parcă vîntul acela rece ca gheața mi-ar fi pătruns într-o clipă pînă la oase.

Abia apucasem să-mi ridic gulerul bundei și să-mi trag gluga peste cap cînd primii fulgi de zăpadă au pornit să zboare fugărindu-se prin aer, în ciuda faptului că bolta cerului era însemnată, pe alocuri, cu petice de senin. Norul greu, stratificat, se rostogolea acum chiar de-a lungul masivului muntos, iar peste marginea lui se mai revărsa lumina gălbui-albicioasă a soarelui.

*
* *

Priveam în jurul meu neputincioasă. Punga de plastic, în care îndesasem ierburile adunate cu atîta rîvnă zburase de la locul ei și acum, aproape dezumflată, mai bine zis turtită, se izbea mînată de vînt de toate pietroaiele ce se iveau în calea ei. Într-o clipită dispărea, ca apoi să răsară ceva mai încolo, de parcă ar fi alergat într-o cursă cu obstacole.

S-a ales praful de ele, mi-am spus în sinea mea. Ce-o să zică mama ?! Dar numaidecît mi-am scos această grijă din cap. Gîndul că mamei i s-a putut întîmpla ceva și perspectiva de a rămîne

pierdută în singurătatea asta sălbatică, — pentru mine absolut necunoscută, — aveau darul să mă înspăimînte. De atîta groază m-a năpădit o sudoare rece și lipicioasă. Singură ! Singură de tot ! Spaima ce mă cuprinsese făcea să tremure în mine toate mărunțaiele. Ce mă fac ? ! ? Ce mă fac ? ! ? Să caut repede un loc să mă adăpostesc.

Cotropită de panică, nu mai știam încotro s-o apuc ; simțeam cum mi se moaie picioarele.

În cele din urmă mi-am adus aminte de streașina aceea de stîncă despre care îmi povestise mama. Am pornit într-acolo bîjbîind, căci totul se petrecuse cu o asemenea repeziciune, încît soarele dispăruse de-a binelea și întunericul pusese stăpînire pe toată împrejurimea. Rafalele puternice ale vîntului se opinteau sălbatic în mine și fulgii mari de zăpadă îmi șfichiuiau obrajii, luîndu-mi, pur și simplu, vederea. Alunecam la tot pasul pe pietrele umede. Vîntul ce gonea năpraznic de-a lungul stîncilor m-a doborît de două ori. Cu mari eforturi am izbutit, totuși, să ajung la streașina aceea cu pricina.

M-am trezit deodată într-un loc ferit de vînt, la adăpostul unei cornișe sub care veacurile săpaseră în stîncă o adîncitură ce aducea cu o cămăruță pustie, fără ușă. Și, totuși, vîntul nemilos mai azvîrlea și aici, din cînd în cînd, cîte un pumn de fulgi, dar acum puțin îmi păsa căci mă aflam la adăpost. Cu toate acestea abia îmi trăgeam răsuflarea și tremuram toată de groază, la gîndul celor ce putea să ni se întîmple mamei și mie. În vijelia cumplită ce se stîrnise în jurul meu șuierînd atît de înfricoșător, în bezna aceea albă care mă împresurase și mi se părea compactă ca un zid de netrecut, aveam senzația că mă aflu într-o închisoare. Abia acum simțeam cum mă cuprinde o spaimă vecină cu nebunia, și-mi doream, cu disperare s-o am pe mama lîngă mine, s-o pot atinge, să fiu cu ea !

Nu știu cît timp am stat ghemuită acolo, în starea aceea de neputință totală. O spaimă cumplită, de-a dreptul paralizantă, îmi zguduia pieptul, și în clipele acelea de disperare nemărginită secundele mi se păreau minute și minutele ore. Și, iată, cînd mă așteptam mai puțin, să văd și să nu cred, s-a întîmplat minunea : prin perdeaua aceea de zloată, albă și deasă, am zărit silueta mamei apropiindu-se de mine.

Căscam ochii cît cepele și nu eram în stare să scap de impresia că totul nu-i decît o nălucire, că de fapt o vedeam pe mama într-un vis frumos, în care totul se sfîrșește cu bine. Și asta, poate, datorită faptului că apăruse în chip atît de surprinzător din altă direcție decît aceea din care mă așteptam să vină și, poate, și datorită vuietului asurzitor al vîntului din pricina căruia n-o auzi-

sem, iar acum stătea în fața mea ca o fantomă într-un tablou înrămat pe peretele de zăpadă ce nu mai contenea să cadă.

Ne-am holbat cîteva clipe una la cealaltă atît de nedumerite, de parcă ne-am fi văzut pentru prima oară în viață.

Mama era lividă la față, mai curînd albă ca varul și în felul ăsta chipul ei încadrat de zăpada ce i se așezase pe glugă, pe umeri, se contopea cu peisajul acela hibernal.

Dar iată, mama dădu buzna înăuntru, mă cuprinse în brațe, și strîngîndu-mă la pieptul ei, începu să mă frămînte cu putere. Și, deodată am simțit acel iz deosebit de zăpadă topită amestecat cu mirosul de păr și piele umedă. Mereu îmi aduc aminte de momentul acela emoționant, de mirosul acela drag — pentru mine adevărat balsam înviorător!

— Dumnezeule, Helka. Hel — bîigui ea, în cele din urmă, și glasul i se frînse brusc.

Respira greu; îi auzeam răsuflarea întretăiată, în ciuda vuietului vîntului sălbatic, necruțător. Se desprinse un pic de mine și, ținîndu-mă de mijloc, își lăsă capul într-o parte, iar eu i-am văzut în clipa aceea ochii luminoși strălucind ca două torțe aprinse. Pupilele ei păreau două văpăi gata să izbucnească. Mă măsură din nou din cap pînă în picioare, de parcă ar fi vrut să se încredințeze că nu lipsește vreo bucățică din mine. După aceea clătină îndelung din cap, pînă ce gluga îi alunecă pe ceafă. Atunci abia se dezvălui în fața ochilor mei chipul întreg al mamei, împodobit de părul ei frumos. Obrajii ei înghețați și albi ca varul au început deodată să se dezghețe și să prindă viață. Stropii de apă, picurînd din zăpada topită — unul îi atîrna ca o mărgeluță de cristal în vîrful nasului — făceau să-mi sporească această senzație.

— Doamne-Dumnezeule, ce bucuroasă sînt că te văd. Nici nu știi ce teamă mi-a fost pentru tine, șopti ea într-un tîrziu. Cum de-am putut să te las singură aici!... Eram convinsă că nu ți se poate întîmpla nimic, urșii nu mai mișună de mult pe aici, s-au retras în vale, unde se pregătesc de hibernare... Și, deodată, vremea asta păcătoasă!... Orice-aș face, nu mă pot obișnui cu ea... Aici e cu totul altfel decît la noi acasă... Noroc că ai izbutit să găsești ascunzătoarea asta.

Și, rostind aceste cuvinte, răsuflă din greu, apoi continuă:

— Mi-am închipuit eu că trebuie să fii aici sau dincolo, în partea cealaltă, unde am mîncat împreună. Și, totuși... nu-mi pot ierta faptul că te-am lăsat singură...

Abia acum își șterse fața cu dosul palmei și, oftînd din adînc, se grăbi să adauge:

— Munții ăștia, știi...

Și, din nou tăcu, privindu-mă îndelung. Apoi reluă:

— Eu îi dau cu gura și tu dîrdîi de frig, nu-i așa ?!

— Nu, mămico. Eu...

Abia atunci am reușit să-mi descleștez buzele și să murmur cîteva cuvinte. Dinții, ce-i drept, îmi clănțăneau de zor, dar nu din pricina frigului și tremuram toată, pradă acelui sentiment spontan de puternică ușurare. O căldură plăcută îmi inunda tot corpul. Era momentul relaxării — efectele spaimei și ale încordării obositoare prin care trecusem. Mama umplea acum tot spațiul cu prezența ei binefăcătoare. Cumplitul simțămînt de groază se risipise din sufletul meu.

Inima prinse să-mi bată mai tare și mă podidiră lacrimile.

Mama continua să mă țină de mijloc și nu mai contenea să se mustre pentru faptul de a mă fi lăsat aici singură, de i ea însăși îi ceruse tatei cu insistență, de atîtea ori, să nu se îndepărteze de mine nici măcar un pas...

După ce se liniști, îmi spuse că, de îndată ce a ajuns sus și a început să cerceteze locurile pe care și le însemnase în primăvară, a simțit în aer o mișcare ce prevestea schimbarea vremii. Voia să se înapoieze cît mai repede cu putință. De aceea a dat o raită foarte scurtă, străbătînd doar creasta cea mai apropiată, ca apoi, în dorința de a scurta drumul, s-o ia la vale, trecînd printr-o regiune aflată la circa doi kilometri de aici, în direcția miază-zi.

— Dar acum, slavă Domnului, sîntem iar împreună și, în ceea ce privește munca, socot că a meritat oboseala drumului. Nu crezi ?

Și rostind aceste cuvinte, mă strînse din nou la pieptul ei și-mi zîmbi drăgăstos. De mult n-o mai văzusem atît de speriată și totodată atît de fericită. Eu, însă, în ciuda acestei bucurii tot nu eram în stare să dau uitării zloata și vijelia înfiorătoare ce vuia amenințător în preajma noastră. Și un nou fior, ca de gheață făcu să mi se cutremure tot corpul.

— Ție ți-e frig, nu-i așa ? spuse mama, cu o voce ce trăda îngrijorarea. Apoi, uitîndu-se repede în jurul ei, mă întrebă :

— Ce zici, să nu aprind un foc ? Ar fi cazul să te încălzești un pic. Așa cum se prezintă situația, va trebui să mai zăbovim aici. Sper să nu țină mult vremea asta zăpăcită. Prea repede a venit, ca să nu treacă la fel de repede. De obicei, așa se întîmplă pe aceste meleaguri.

— Un foc ? am întrebat cu mirare în glas.

Abia atunci am zărit o grămăjoară de vreascuri și cetină uscată, zăcînd la piciorul stîncii, chiar sub streașina adăpostului nostru. Deasupra vetrei, de mult răcite, peretele era înnegrit de fum. Vestigii ale fostei „bucătării de campanie“ a mamei.

— Nu, nu-i nevoie, m-am împotrivit eu scuturînd din cap. Nu mi-e frig, mămico. Eu...

S-a uitat la mine îndelung, apoi, apucîndu-mă cu brațul pe după umeri, mă trase lîngă ea și-mi spuse :

— Bine. Atunci să mai așteptăm...

* * *

Stăteam lipite una de alta și ne uitam afară. Ninsoarea se mai potolise, doar vîntul își mai făcea de cap.

Ce se va întîmpla dacă pilotul nu poate veni ? mă frămîntam în sinea mea. Gîndul acesta mă apăsa, dar pe chipul mamei se citea din nou o siguranță și un calm atît de firesc, care avea darul să mă liniștească.

Și în clipa aceea mi-am adus aminte că în toiul bucuriei sale nestăvilite de a mă fi regăsit vie și nevătămată, spusese că munca pe care o făcuse meritase osteneala și mi-am zis, în sinea mea, că, de bună seamă, mama conta pe exemplarele de plante pe care mă rugase să le adun.

— Știi, mamă, vîntul ăsta !... am izbucnit speriată. Da, vîntul ăsta afurisit a împrăștiat tot ce-am strîns și, crede-mă, adunasem o grămadă destul de frumoasă. Și-acum, nu mai am nimic. S-au dus toate pe apa sîmbetei...

Vorbeam repede și gîfîit, în dorința de a scăpa cît mai iute de o situație atît de neplăcută ; și abia așteptam să văd ce-o să se întîmple, nu de alta, dar mi-era teamă, totuși, să nu se supere.

M-a privit îndelung, fără să sufle o vorbă.

Și în timpul ăsta zîmbea...

— Mda... spuse într-un tîrziu și amuți pentru o clipă, ca apoi să adauge : Vîntul...

Pînă și în pauza ce a urmat se mai întrezărea pe chipul ei o umbră de zîmbet amuzat, de parcă ar fi uitat cu desăvîrșire ce-mi ceruse să fac, și i-ar fi ieșit din minte că ar putea să-i lipsească, în munca ei, ceva de care ar avea neapărată nevoie.

— Ceva tot am pentru tine ! mi-am adus deodată aminte. Și, scotocindu-mă prin buzunare, am scos la iveală o coadă mototolită de usturoi și o tulpiniță de omag.

— Spune-mi, te rog, iepurele șuierător mănîncă omag ? am întrebat-o plină de curiozitate. Știi, l-am văzut cu ochii mei cum mergea cu el în bot...

— Da, îmi răspunse mama. Astora le prieste totul. Nimic nu le face rău, nici măcar omagul. Va să zică i-ai văzut pe acești simpatici iepurași șuierători. Îți pare bine, nu-i așa ?

— Da. Am surprins o colonie întreagă. Și una de marmote...

— Cel puțin te-ai ales cu ceva. Ai observat ceva mai deosebit, spuse mama căzînd deodată pe gînduri.

— Da' tu, tu ai văzut ceva ? Ai găsit ceva ? am întrebat-o pe un ton iscoditor.

Tăcu o clipă ; îmi frămîntă un timp umerii cu degetele ei aspre și apăsarea lor mi se părea acum mai plăcută, mai intimă și mai stăruitoare. Apoi spuse :

— Stai, să-ți arăt ceva...

Apucă tolba (tot timpul îi atîrnase de gît), dar îi dădu drumul numaidecît, de parcă i-ar fi fost teamă să nu frîngă sau să nu strice ceva, apoi își duse mîinile la gură și își sufla în palme. Avea mîinile înăsprite, zdrelite și învinețite de vînt și de truda cu care trebuia să scormonească și să dea la o parte pămîntul ca să ajungă la rădăcinile firave ale plantelor erbacee pe care le căuta. De unghii nici nu mai vorbesc, erau toate rupte sau îndoite.

Abia după cîteva clipe de răgaz mai îndelungat, apucă din nou tolba și, desfăcînd-o cu atenție, îmi întinse un pumn de mușchi, adunat într-o pungă de plastic legată cu multă grijă.

— Uite !

În vocea ei răsuna o bucurie stranie, trădînd o tulburare adîncă. Mi-aș fi dat seama de acest lucru chiar dacă nu m-aș fi uitat la chipul ei. Obrajii îi ardeau de parcă ar fi stat aplecată deasupra unui foc puternic. Pînă și ochii îi sclipeau plini de strălucirea acelui foc nevăzut.

— Niciodată, nici măcar în visele mele cele mai frumoase nu mi-ar fi dat prin minte că aș putea să descopăr, aici, o specie ca asta. După toate aparențele e o varietate de mușchi ce crește doar dincolo de cercul arctic. Da, acesta e mușchiul arctic *Pohlia crudoider,* spuse, oftînd zgomotos, ca apoi să adauge : Și eu care crezusem astă-primăvară că nu-mi mai rămîne nimic de cercetat în această zonă !

Am avut impresia că, în clipa aceea, uitase cu desăvîrșire că-mi vorbea mie, și vorbea mai curînd cu ea însăși.

— Asta ar fi, deci, un nou zăcămînt, al treilea, mi se pare, pe tot cuprinsul masivului muntos al Barguzinului.

Privirea ei — pînă atunci ațintită asupra pungii din mîna mea — se ridică deodată spre mine :

— Știi că pe malul cursului superior al Tomtudei, a fost găsit un loc unde crește *Didimondon rididulus ?* E, de altfel, unicul „zăcămînt", dacă i se poate spune astfel, pe întreg cuprinsul acestei țări întinse ! În Europa nu apare decît în Alpi și la noi, în Tatra Mare. Îți amintești ? O dată l-am cercetat împreună cu Vojta (N-a spus cu tata, așa cum spunea de obicei cînd vorbea cu mine — a spus *cu Vojta !)*

Nu-mi aminteam să fi auzit vreodată de un asemenea muşchi, cu toate că atunci — aveam unsprezece ani — petrecusem împreună trei săptămîni încheiate, călărind de dimineaţă pînă seara crestele munţilor Tatra. Pe vremea aceea însă eu eram înnebunită după caprele negre şi prea puţin îmi păsa de grijile mamei ; pe muşchi nici măcar fluturii nu se aşezau. În timp ce tata şi cu mine ne străduiam de zor căutînd urme şi sălaşuri de capre negre, mama, aşezată pe vine, zăbovea îndelung într-un singur loc, scormonind, fără răgaz, pămîntul din jurul ei. (O dată, asta îmi amintesc prea bine, tata s-a oprit lîngă ea şi, apucînd-o de umeri, i-a spus încet, pe un ton glumeţ : „Ai grijă, Jana, să nu-ţi strici ochişorii, că, zău, ar fi păcat de ei". Şi în timp ce rostea aceste cuvinte, s-a aplecat uşor şi i-a atins părul cu buzele. Da, momentul acela mi-a rămas întipărit în minte. De muşchi însă, nu-mi ardea pe atunci). Mai tîrziu, după ce începusem să mai ştiu şi eu cîte ceva, am aflat că alţi muşchi cresc în păduri, alţii în tundră sau pe stînci, că fiecare tip de sol îşi are varietatea specifică de muşchi ce se mai deosebeşte şi în funcţie de locul unde creşte : la adăpost de vînt sau în bătaia vîntului, pe stînci golaşe, sau în grohotişuri uscate, pe malurile pîraielor sau în regiunile mlăştinoase. Şi toate aceste varietăţi, începînd cu cele mai minuscule ce nu dau floare niciodată, dar de o fineţe asemănătoare cu ţesătura pînzei de păianjen, şi sfîrşind cu cele aspre şi ţepoase, tunse parcă scurt sau cu cosiţe lungi (indiferent dacă unul dintre semnele distinctive ale acestor plante în formă de periuţe erau cele mai diferite nuanţe de verde, mie tot de părul unui roib sau rotat îmi aminteau), deci toate, — cîte mi le arătase vreodată mama şi cîte le văzusem în viaţa mea — se contopeau în faţa ochilor mei, alcătuind un desiş gros, ca un ansamblu haotic. Aşa mi se întîmpla şi la Davşa, ori de cîte ori mă uitam — ce-i drept destul de rar — la coala de hîrtie ce aducea cu un afiş, avînd un titlu scris cu literă de-o şchioapă : *Cercetarea muşchilor din zona ţărmului nordic al Baikalului şi a lanţurilor muntoase învecinate.* Uneori întindeam uriaşul afiş pe masa din bucătărie, în locul feţei de masă. Era de-ajuns să mă uit, de pildă, la coloana intitulată : *muşchi cu frunze fibriforme, ce cresc dincolo de limita superioară a pădurii,* ca să mă cuprindă, pe loc, o stare de inhibiţie vecină cu apatia. Din aceste varietăţi mama trecuse pe coală nici mai mult, nici mai puţin decît o sută zece, şi astea, chipurile, nu reprezentau decît cincizeci şi cinci la sută din varietăţile ce puteau fi întîlnite pe ţărmul nord-vestic !

Acum însă mama se uita la mine aşteptînd, fără îndoială, răspunsul meu.

* * *

Ca să-i fac o bucurie, am întrebat-o :

— Și tu crezi că e vorba chiar despre mușchiul acela ? (denumirea latină o și uitasem).

Mi-am dat însă numaidecît seama că mă înșelasem.

Se uita, ce-i drept, senină la mine, dar de văzut nu mă vedea, și nici nu auzea ce-i spun, pentru simplul motiv că era cu gîndul în altă parte. Avea, de bună seamă în fața ochilor ceva ce eu nu puteam vedea.

— Crezi că e vorba într-adevăr de specia aceea arctică ? am întrebat-o pentru a doua oară.

Se dezmetici brusc, de parcă atunci s-ar fi trezit dintr-un somn adînc ; mi-a răspuns :

— Așa cred, mai bine zis, sînt sigură. Toate elementele confirmă credința mea.

Și, rostind aceste cuvinte, introduse cu grijă punga înapoi în tolba pe care o strînse apoi cu putere la pieptul ei, de parcă i-ar fi fost teamă să nu i-o fure cineva. Pe urmă și-a ridicat privirea.

Fața ei smeadă, arsă de soare și bătută de vînt, nu mai ardea, ca înainte, de acea înflăcărată dorință a cunoașterii, sau, mai bine zis, de acea beție febrilă, vecină cu extazul, care avuseseră darul să mă uimească la început. Pe chipul ei se citea acum o liniște desăvîrșită. Mama părea cufundată în adîncurile unei bucurii mute, care o cuprinsese toată. (În clipa aceea fața ei avea aceeași expresie pe care i-am surprins-o o dată, într-o dimineață de vară, cînd am dat buzna pe neașteptate în dormitorul părinților și am văzut-o în pat ; odihnindu-se alături de tata, care în noaptea aceea se întorsese din una dintre îndelungatele sale călătorii. Stăteau întinși unul lîngă altul — mama îi ciufulea părul, în timp ce el o ținea cu brațul pe după gît și, plin de gingășie, îi mîngîia umărul cu palma).

Mă uitam la ea uluită. Da, în clipa aceea în care strîngea la pieptul ei tolba cu marea-i descoperire, nu înțelegeam nimic din toată povestea ; mai bine zis, nu eram încă în stare s-o înțeleg pe deplin, ca să-mi pot da seama ce însemnau toate astea pentru mama.

— Mă bucur. Mă bucur că ai reușit, i-am spus, nu pentru că ea ar fi vrut să audă aceste cuvinte din gura mea, ci pentru bucuria de care simțeam că e atît de copleșită și de care mă molipsisem deodată și eu.

Mama îmi aruncă doar o privire scurtă, apoi, cu fața numai zîmbet, începu să se uite în jur.

— Uite, vremea se îndreaptă, se pare că pe noi nu ne-a prins decît coada furtunii.

Am ieșit amîndouă din ascunzătoare. Ninsoarea încetase, iar pe boltă se presimțea apariția soarelui. Doar vîntul mai șuiera asurzitor. Simțindu-l mi-au revenit temerile și îndoielile legate de întrebarea : cum vom ajunge înapoi la Davșa...

— Și-acum ce facem ? am întrebat-o pe mama răpusă iar de vechea neliniște, chiar dacă prezența ei avea darul s-o mai înăbușe un pic.

— Așteptăm, fată dragă, așteptăm, mi-a replicat ea cu promptitudine, ca și cînd își pregătise de mult un răspuns la o întrebare la care se așteptase. Pentru moment nu avem nimic mai bun de făcut, se grăbi să mai adauge cu toată claritatea, cuprinsă subit de un nou val de energie. Îl așteptăm frumos pe Kostea și, dacă nu reușește să aterizeze, ne aruncă din elicopter cele trebuincioase ca să putem înnopta. Și, în cel mai rău caz, dacă nu vine, ne descurcăm noi o noapte și singure. În cazul ăsta va fi nevoie să tăiem multă cetină de zîmbri, ca să încropim un așternut, nu de alta, dar pămîntul o să fie rece. Și să mai aducem și niște vreascuri uscate pentru foc. Unde ți-ai lăsat rucsacul ?

— Acolo, în locul unde am mîncat azi la prînz, i-am răspuns cu o voce stinsă, de parcă mi s-ar fi pus un nod în gît.

L-am găsit acoperit de o zăpadă fleșcăită, în dreptul stîncilor, și ne-am grăbit să bem restul de ceai fierbinte rămas în termos.

Acum soarele strălucea din nou pe cer ; iar norul acela întunecat gonea mai departe spre miază-noapte. La umbră și în locurile aflate în bătaia vîntului mai stăruia un strat subțire de zăpadă moale, plină de apă ; pe firele de iarbă, însă, de care se sprijineau razele luminosului, își făcuseră apariția stropi cristalini ce sclipeau pe povîrnișuri, irizînd culorile curcubeului. Peste puțin timp am simțit o adiere binefăcătoare, aducînd cu ea un iz plăcut de iarbă jilavă. Era de fapt un amestec de ierburi, răspîndind o aromă misterioasă ce-mi amintea, totuși, de mirosul amețitor pe care-l inhalam pe vremea cînd, în vacanțele de vară petrecute la bunica, uscam cu ea în pod florile de mușețel, coada-șoricelului și cimbrișor. Atîta doar că acesta nu era atît de leșinător. Pe măsură ce în locurile însorite zăpada se mistuia, aerul, din nou de o puritate străvezie, răspîndea o răcoare din ce în ce mai umedă.

— Ce-or fi făcînd șuierătorii tăi ? mă întrebă mama, pe neașteptate. Unde i-ai descoperit ? (Sînt sigură că știa unde se află colonia lor și totuși mi-a pus această întrebare).

Aș fi fost în stare să pariez că pe o vreme ca asta s-au vîrît cu toții în vizuina lor și pe afară nu se mai vedea nici o umbră de iepuraș.

Ne-am apropiat de surpătura cu pricina, să vedem ce se întîmplă. Și, deodată, am rămas înmărmurită.

Șuierătorii mei porniseră din nou la treabă!

Se pare că zăpada pe calé să se topească îi îmboldea și mai mult să adune de zor provizii, amintindu-le probabil de ceea ce-i așteaptă în zilele sau poate chiar orele următoare. Această demonstrație a naturii putea fi ultima mărturie a ceea ce avea să se întîmple după ce lumea aflată deasupra adăpostului lor avea să se închidă, luni în șir, în somnul vrăjit al gerurilor năpraznice.

— Viețuitoarele astea, fără să-și dea seama, fac o treabă folositoare, spuse mama. Trăgînd semințele în vizuinele lor, le împrăștie și le fac să încolțească în locuri unde altfel nu ar ajunge niciodată. Intocmai cum fac jos, în pădure, veverițele sau alunarul. Despre asta nu știi tu prea multe, nu-i așa? Cu ciocul ei ascuțit, pasărea asta scormonește pămîntul și îngroapă în el semințele de zîmbri, acoperindu-le în felul ăsta cu humus de pădure. Împrăștiind aceste semințe prin întreaga regiune, își asigură provizii pentru iarnă. Acelea pe care nu mai izbutește să le scormonească de sub zăpadă, încolțesc și dau naștere puieților de zîmbri. Asta zic și eu pădurar!

Parcă ar fi uitat cu desăvîrșire de timpul care zbura pe nesimțite; soarele coborîse binișor spre asfințit, sclipirea ierbii începuse să se stingă văzînd cu ochii. Dar mamei nici că-i păsa, lăsînd impresia că nici nu se mai gîndește la tot ce ne așteaptă. O ascultam, dar totodată ciuleam urechile și aruncam privirea chinuită spre bolta cerului unde speram, totuși, să-și facă apariția elicopterul. Mă cuprinsese iar acea teamă apăsătoare — și fața mi-era din ce în ce mai încordată. Devenise un lucru obișnuit, încă din fragedă copilărie, să dorm adeseori cu părinții sub cerul liber și aș zice că ăsta era, de fiecare dată, un prilej mare de bucurie pentru mine. Numai că pe atunci lucrurile stăteau cu totul altfel. Era vară, aveam saci de dormit și, la nevoie cortul. Pe cînd aici!...

Ingrozită la culme, îmi doream din tot sufletul reîntoarcerea lui Kostea și să mă văd cît mai repede înapoi la Davșa!

Mai tîrziu, cînd umbrele începură să se întindă și să se lase întunericul, ne-am apucat amîndouă să tăiem și să frîngem crengile de zîmbru cele mai bogate. Strînseserăm o grămadă frumușică, și focul prinsese să trosnească drept sub streașina de piatră a adăpostului nostru, cînd, deodată, am auzit din depărtare un huruit

de motor. Ne-am uitat una la alta în lumina aceea sumbră, ce avea darul să te înghețe.

— Kostea ! am izbucnit eu.

Mama a mai rămas o clipă nemișcată cu cuțitul și cu crengile tăiate în mînă. Pe urmă a aruncat crengile și, apucîndu-mi palma, mi-a strîns-o cu atîta putere, de mi-au amorțit buricele degetelor.

— În sfîrșit, a strigat și ea, emoționată.

Iar eu am auzit, din aceste două cuvinte, cum i s-a luat de pe inimă o piatră grea, ce parcă se rostogolea într-o prăpastie adîncă. Glasul ei avea iar o rezonanță tinerească, dîndu-mi impresia că mama se pregătește să cînte.

Abia acum mi-am dat seama la ce anume se gîndise mama tot timpul. Ca să-și ascundă teama pentru mine mi-a vorbit întruna despre iepurii-șuierători, despre veverițe și alunar, încercînd să-mi distragă atenția de la cele ce se întîmplă, să mă liniștească prin aparența ei lipsită de griji și, totodată, prin luciditatea și interesul ei față de lucrurile concrete. Căci, într-adevăr, nu lipsise mult ca să fim silite să dormim aici, între stînci, pe pămîntul gol, fără pături și să dîrdîim toată noaptea în preajma unui foc plăpînd.

Am zărit în fine elicopterul.

— Vasăzică totuși..., am gîngăvit mai mult pentru mine, cu răsuflarea aproape tăiată.

Și în clipa următoare am început să tremur toată, scuturată de friguri. Plîngeam cu sughițuri și în același timp rîdeam. Dinții îmi clănțăneau de zor, dar nici prin gînd nu-mi trecea să-i încleștez, de teamă să nu-mi muște limba.

III

LIȘIȚĂ

La o săptămînă după aceea, într-o după-amiază mai caldă ne-am dus să culegem coacăze. Mama, eu, Kolodina — nevasta lui Malgaci — și veșnic neastîmpăratul Sașa. De fapt, enumerarea trebuie făcută invers, nu de alta, dar ei au fost aceia care ne-au călăuzit pe noi, ducîndu-ne în niște locuri anume, unde în anul acela coacăzele se copseseră din belșug. Mereu hoinar prin împrejurimi, Sașa le știa cel mai bine.

Înarmați cu găleți, cu un făraș și cu o mătură bine spălată, înaintam anevoie, croindu-ne drum printr-un desiș de răchițele, plopi tremurători pitici și tufe de scorușI. Pe alocuri, taigaua era

presărată din abundență cu tufe de afini și muri, iar din arbuștii de coacăzi atîrnau, grei, ciorchini micuți, încărcați cu bobițe roșii ca niște mărgeluțe de coral. În alte părți ne tîram picioarele prin mocirle năpădite de iarbă-neagră, de mușchi și roiniță de baltă. Ici-colo, în zonele umbroase, cîte o pojghiță subțire de gheață, aducînd la culoare cu mica, trosnea încet sub tălpile noastre. De trei zile, în timpul nopții și spre dimineață, pămîntul începuse să înghețe ușor. Era exact momentul pe care-l așteptam.

În drum spre locul cu pricina întîlneam la tot pasul merișori de mlaștină — un fel de coacăzi — dar Sașa nu-i învrednicea nici măcar cu privirea, și își vedea mai departe de drumul lui. Apoi, pe neașteptate, s-a deschis în fața noastră un mic podiș, pe a cărui întindere se înălțau, strecurîndu-și crestele spre soare, arbuști mărunți de ienupăr și zade tinere, iar în preajma tulpinelor subțiri ale acestor conifere plăpînde, pămîntul se umfla ca niște mușuroaie de cîrtițe, cotropite de mușchi și roiniță. Și toate aceste mușuroaie păreau scăldate într-o baie de sînge.

Căci pernițele mai săltate și expuse la soare, de strașnic, mușchi de pădure, veșnic verde, și chiar de lichenul cîinelui — acel lichen solzos, verde cenușiu, pe care-l pasc cu atîta plăcere renii — erau străpunse de tufe dese de coacăzi. Umflate de zeamă, roadele lor de culoarea roșului aprins, perpelite parcă de flăcările unui foc puternic și aducînd, ca mărime, mai curînd cu scorușele, sclipeau într-o adevărată orgie.

Îmi venea să chiui de bucurie, și însuflețirea mea crescu mai mult văzîndu-le pe mama și pe Kolodina la lucru. Era o treabă cît se poate de simplă : așezau găleata pe jos, cu o mînă vîrau fărașul sub mușuroiul năpădit de mușchi, iar cu cealaltă, folosindu-se de mătură, curățau pur și simplu coacăzele de pe movilițele de mușchi sau licheni. Și treaba mergea strună. Gerul slab avusese darul să îndulcească și să coloreze fructele de toată frumusețea, dar, în același timp, făcuse să degere codițele lor ca niște vinișoare subțiri, prin care se alimentaseră cu seva nutritivă și astfel boabele căzeau ușor, rostogolindu-se pe făraș ca niște mărgele rubinii. Și, nu știu de ce, mi-am adus deodată iar aminte de bunica. Poate pentru că aici treaba asta era atît de lesnicioasă, în timp ce la noi acasă, eram nevoite să ne cocoșăm și să nădușim, nu glumă, pînă izbuteam să adunăm o cană de merișoare.

Singurul care nu culegea era Sașa. Bătea, fără încetare, locurile din jurul nostru, rotindu-și mereu privirile, agitat și plin de nerăbdare, de parcă ar fi așteptat ceva. Puțin îi păsa de strigătele și ocările cu care-l blagoslovea Kolodina (în dorința ei de a-i muta, cel puțin, găleata de la un mușuroi la altul). În ceea ce mă privește, ce să mai spun, nu s-a învrednicit în tot acest răs-

timp să-mi arunce măcar o privire, ca și cînd nici n-aș fi existat, în ciuda faptului că eram colegi de clasă, iar la școală catadixea, din cînd în cînd, să mai schimbe cu mine o vorbă. Nu greșesc spunînd o vorbă. Uneori cînd mă duceam la magazinul aflat la celălalt capăt al așezării, în imediata vecinătate a casei lor și dacă se nimerea să mă vadă, își ștergea nasul cu dosul mînecii și mă urmărea îndelung cu ochii întredeschiși, lăsîndu-mi de fiecare dată impresia că întreaga sa înfățișare împroșca în jurul lui numai dispreț. Iar acum, cînd m-am îndreptat din șale ca să mut găleata care se umpluse la iuțeală, i-am surprins, fără să vreau, ochii, în spatele unui ienupăr. Sclipirea lor provocatoare trăda în același timp o surescitare bizară, dîndu-mi iar a înțelege că Saşa își bătea joc de mine fiindcă știa ceva ce eu nu știam sau despre care nici măcar nu apucasem să aud.

— Hei, Saşa, te văd, ce-i cu tine, m-am grăbit să-l întreb.

— Ce să fie ? Nimic, mi-a răspuns rînjind.

Și într-o clipită dispăru, fără să se mai arate. Degeaba își strica gura Kolodina strigîndu-l — hoinarul nici nu se învrednicea măcar să-i răspundă. Am rămas din nou singure.

Peste puțină vreme am pornit înapoi spre casă, ducînd fiecare cîte o găleată plină vîrf, iar Kolodina avea în plus și o cutie de tinichea înaltă, cu mîner de sîrmă, meșterit în casă.

Înaintam anevoie, abia tîrîndu-ne picioarele, și la tot pasul ne vedeam silite să ne oprim ca să trecem povara grea dintr-o mînă într-alta. În sfîrșit, cînd ne-am apropiat de podețul ce trecea peste Davșinka, Saşa ne-a ieșit în cale.

Obrajii îi ardeau ca flacăra, iar el nu băga pe nimeni în seamă — nici măcar pe Kolodina care, de îndată ce-l zărise, se apucase să-l ocărască și să-l blesteme de mama focului. Ochii lui erau ațintiți numai asupra mea. În cele din urmă izbucni cu o voce sugrumată de emoție :

— Gata, sînt ai noștri. Îi am aici. Unul e-al tău, unul al meu. Chiar acum ni i-a adus tătuca Malgaci.

De atîta grabă și atîta tulburare uitase pur și simplu să spună ce anume căpătasem amîndoi de la Malgaci.

Acum era rîndul meu să mă holbez la el făcînd ochii cît cepele. Nu înțelegeam nimic și, de atîta mirare — căci nu-l mai văzusem niciodată pe Saşa într-o asemenea postură — uitasem să las găleata jos, deși trăgea greu și mîna începuse să mă doară.

— Hai, spune, pe care-l vrei ? Pe care-l vrei ? strigă, din nou, precipitat.

Cred că abia în clipa aceea și-a dat seama — ne opriserăm toate trei — că nici una nu știam despre ce-i vorba și ce anume îl răscolise atît de mult.

Și, deodată, își strecură mîna sub pufoaica descheiată, strînsă doar în jurul brîului, și scoase de sub ea, unul cîte unul, doi pui micuți de laikă siberiană, pe care-i încălzise pînă atunci la pieptul lui... Unul, alb, parcă ușor presărat cu un praf cenușiu, iar celălalt în trei culori. Avea în creștetul capului o pată neagră ce se întindea, estompîndu-se, pînă la rădăcinile urechilor. Pe spinare parcă ar fi avut o șa cafenie, în timp ce pe unul din șolduri i se zărea o oglinjoară aburită, cu o idee doar mai mată decît cele ce luminează poponeața căprioarelor. Puișorii se făcuseră ghem și tremurau amîndoi, ca varga, în brațele lui Sașa.

— Ce spuneai că avem? am întrebat, în șoaptă, la fel de prostește și de zăpăcită, ca Sașa în primele clipe.

Stăteam și acum năucă și mă uitam la el neîncrezătoare.

— Vrei să spui că avem doi căței? Ce, puișorii ăștia sînt ai noștri? Unul al meu și unul al tău? am murmurat în cele din urmă, descumpănită, lăsînd, în sfîrșit, găleata din mînă.

— Ai cui ar putea să fie, de vreme ce noi sîntem doi și ei tot doi. Cum vezi, n-avem nici unul de prisos, așa că, hotărăște-te pe care-l vrei. Eu l-aș păstra pe ăsta.

Și trăgîndu-l pe cel alb la pieptul lui, mi-l întinse pe celălalt. L-am luat — alegerea fusese făcută dintr-o singură mișcare. Îl țineam în mînă și simțeam căldura plăcută a trupușorului său firav și vedeam cum sub blănița lui moale ca puful, inimioara-i plăpîndă începuse să bată cu putere, cînd, pe neașteptate, Sașa mă întrebă din nou, de data asta cu o voce mai potolită:

— Pe al meu l-am botezat Sniejok. Pe al tău cum o să-l cheme? Acum nu ne-au dat nici o cățeluș, ne-au făgăduit una pentru data viitoare.

Stam înmărmurită și nu-mi venea să-mi cred ochilor, incapabilă să înțeleg cum de mi se împlinise, așa, ca din senin, visul meu dintotdeauna. (La Praga tata mi-l refuzase cu înverșunare; nu-mi îngăduia să am un cîine, cu toate că bunica îmi reținuse unul la niște cunoscuți, pe care cred că-l și plătise).

Mi-am întors privirea spre mama. Zîmbea.

— Vezi, acum ai și tu cățelușul tău...

În clipa aceea mi-am dat seama că părinții mei știau de toată povestea, și că, de fapt, ei îmi pregătiseră această plăcută surpriză. Inima mi-o luă razna de atîta fericire, să-mi spargă pieptul, nu alta. Stăteam și acum țintuită locului, de parcă aș fi fost vrăjită. Strîngeam cu putere la pieptul meu puișorul de Laikă siberiană, care se încolăcise de tot și își pleoștise urechile, tremurînd ca o pasăre căzută în capcană. Îmi aducea aminte de un boboc de lișiță rănit, pe care l-am găsit odată împreună cu părinții mei;

tata l-a îngrijit și, mai tîrziu, după ce se pusese pe picioare, i-a dat drumul.

— Ei, mă luă Saşa repede, tot nu știi cum o să-i spui ?

— Lișiță ! am izbucnit eu, pe un ton categoric, de parcă zile în șir nu m-aș fi gîndit la nimic altceva decît la numele pe care aveam să i-l dau, și nu așteptam decît momentul spre a-l putea rosti în gura mare.

Și numaidecît m-am răsucit cu fața spre podeț și am rupt-o la fugă.

— Helka, strigă mama în urma mea. Nu uita că mai ai aici și o găleată plină cu coacăze. Și asta îți aparține.

*

* *

Cred că Lișiță făcuse taman două luni cînd am dat buzna cu el în odaie, abia trăgîndu-mi răsuflarea ; l-am hrănit, apoi m-am apucat să-i pregătesc culcușul pentru primele zile — o lădiță joasă, așternută cu niște zdrențe. Dorința mea era să țin lădița în bucătărie, sub patul în care dormeam ; în felul ăsta ar fi fost de-ajuns să întind mîna și să-i mîngîi blănița pufoasă, la orice oră din noapte. Lișiță era un cățeluș fermecător de frumos, dar în același timp nespus de neajutorat și lipsit de apărare. Din prima clipă m-am îndrăgostit de el și-l iubeam ca o mamă, care voia să-și aibă puișorul cît mai mult în preajma ei. Numai că, pe urmă s-a întors acasă și tata. Rîdea, era fericit că-mi făcuse o asemenea bucurie.

— Uite ce i-am pregătit, m-am grăbit să-i spun, plină de mîndrie, arătîndu-i lădița de sub pat.

Într-o clipită deveni grav și, privindu-mă îndelung, îmi spuse :

— Nu, fetiță dragă, asta nu. Cum a putut să-ți treacă prin minte așa ceva ? Sper că nu vrei să-l nenorocești. Nu uita că locul lui e în taiga și că acolo va trăi. Nu poți face din el un cățeluș de salon.

— Dar bine, tată, Lișiță nu-i decît un pui de două luni, i-am replicat eu, cu ochii umeziți de lacrimi.

— Păi, tocmai de-aia, el trebuie să se deprindă cu condițiile de aici. Iar ție nu trebuie să-ți fie teamă pentru el, căci vorba ceea, e un cîine de proveniență siberiană.

Și, din nou, cu fața numai zîmbet, adăugă :

— Deocamdată însă, pentru început, poți să-i așterni culcușul în tindă.

Cuvintele lui „pentru început" avură darul să mă sperie. Nu de alta, dar ușa de la tindă se deschidea mai tot timpul și din curticică trăgea nu glumă, iar vîntul, care acum gonea pe țărm

aproape fără încetare, pătrundea acolo și prin crăpături. Cînd mă aflam încă la Praga, mama îmi scrisese o dată că iarna poate folosi tinda ca frigider. Cu tata știam însă că nu e chip s-o scot la capăt. Mi-am dat seama de asta după tonul cu care-mi vorbise. Mai tare însă cred că m-a speriat ideea că Lișiță va trebui să trăiască în taiga. Asta nu era pentru mine o noutate, dar în clipa aceea încolțise în mintea mea un gînd neliniștitor ; nu voise oare să spună prin asta că atunci cînd vom pleca... Nu, mi-am strigat în sinea mea, refuzînd să-mi duc gîndul pînă la capăt, numai că, în adîncul sufletului apucase să prindă rădăcini. Știam foarte bine că nu mai aveam de stat la Davșa decît opt luni (Da, îmi aduc aminte că atunci mi-a venit în minte pentru prima oară cuvîntul : „decît".)

Dar iată că însuși Lișiță a fost acela care m-a făcut să uit repede de acest gînd ce se înfipsese în mine ca un ghimpe. Creștea văzînd cu ochii, umplîndu-mi toată viața, iar eu nu mai zăboveam acum pe nicăieri și cînd plecam de la școală, mă grăbeam să ajung cît mai repede acasă. Datorită lui lumea înconjurătoare devenise pentru mine mai luminoasă, în ciuda faptului că în zona de miază-noapte a Baikalului vremea începuse să-și arate colții. Vîntul sufla adeseori cu o furie năpraznică, șuierînd sălbatic, cu un scîncet tînguitor, printre crengile copacilor, de mult despuiate. Valuri de frunze uscate se rostogoleau pe pămînt, iar sub zadele golașe se întindea un covor de ace cărămizii. Doar ramurile zîmbrilor mai erau încărcate cu verdeața lor luxuriantă : În zilele acelea mohorîte culoarea lor era și mai întunecată trădînd parcă o indiferență glacială. Din adîncul taigalei răsunau necontenit trosnete și foșnete triste, răscolitoare, ce se contopeau cu vuietul apelor dezlănțuite ale Baikalului într-un cîntec de jale, plin de nostalgia verii scurte ce s-a dus, risipindu-se ca aburul.

Dar și pe o asemenea vreme ieșeam cu Lișiță și alergam împreună pe pajiștea ce se întindea între case și malul Baikalului (De la ea își trăgea de fapt numele Davșa, căci în evencă asta înseamnă pajiște deschisă sau poiană). Mai des însă ne fugăream pe țărmul Baikalului. N-aș putea spune ce anume mă atrăgea într-acolo, ca o adevărată ispită. Poate tocmai acel vuiet înverșunat și forța aprigă ce răzbăteau din el în zilele acelea cu o furie atît de îndîrjită. Crestele spumegînde ale valurilor umflate se izbeau parcă mînioase de stîncile de pe mal. Aveam impresia că apa, deși înspumată, se îngroșase și devenise mai grea, revărsîndu-se departe, peste aluviunile de prundiș altă dată uscat, pe care, nu de mult, mă întindeam la soare, ca să mă bronzez. În schimb am aflat și acum știam prea bine cè anume îl ademenea într-acolo pe Lișiță.

Mai întîi mi-am zis că, fire jucăușă, îl amuză să alerge după undele ce se retrăgeau, lăsînd în urma lor, printre pietricele și pe nisipul umed și neted, dîre prelungi de spumă efervescentă. S-ar putea ca în primele zile să fi făcut asta, într-adevăr, dintr-o zburdalnică bucurie. Curînd însă a descoperit că joaca lui nu era lipsită de un anume profit. Așa se face că se năpustea asupra peștișorilor pe care apa îi azvîrlea în anumite răstimpuri la mal și se zvîrcolcau printre pietre, pînă cînd un alt val venea să-i mături înapoi în apele Baikalului. Asta îl atrăgea pe Lișiță cel mai mult în aceste locuri. Puțin i-a păsat lui, la început, cînd un val în explozie l-a împroșcat de cîteva ori cu un duș rece ca gheața. O dată un val era cît pe ce să-l ia cu el în larg. Sărăcuțul începuse să dea stîngaci din lăbuțe și să se zbată cu atîta disperare, de-am crezut, la un moment dat, că s-a zis cu el:

— Lișiță! am strigat atunci îngrozită, alergînd spre locul dezastrului, dar, printr-o întîmplare fericită, drăgușul stătea din nou în patru labe și, cu blana udă și linsă de val, își croia drum înapoi spre mal. Tremura ca varga, dar ținea în bot cu strășnicie peștișorul pe care-l prinsese. Și cînd m-am aplecat cu sufletul la gură ca să-l mîngîi, afurisitul a început să se scuture cu putere, împroșcîndu-mi obrajii cu apa rece ca gheața. Abia după aceea a binevoit să se gudure în jurul meu.

Baia asta nedorită l-a învățat să fie mai prevăzător. Din clipa aceea a început să ciulească urechile, ascultînd cu atenție încordată vuietul și freamătul fiecărui val, și în clipa în care acesta se apropia, strengarul îl evita sărind într-o parte, la momentul potrivit. Drăgușul, devenise un adevărat mîncător de pește și de aceea își găsise pe mal două locuri preferate...

Alcătuit din două brațe largi, clădite din trunchiuri groase de zîmbru, și umplute cu bolovani grei, peste care se așternea o podea de scîndură șubrezită de valuri și de vreme, digul spărgător de valuri al Davșinkăi ferea rîul de apele dezlănțuite ale Baikalului. Acesta era locul cel mai frecventat de pescarii de toate vîrstele, unde adeseori putea fi găsit, cu ușurință, cîte un pește aruncat la întîmplare; pilonii de întărire a digului, frecați și juliți de sloiuri, erau îmbibați de sînge și, pe alocuri, îmbrăcați în întregime cu solzii peștelui vînat. Locul acesta avea darul să-l aducă pe Lișiță într-o adevărată stare de extaz și nu e de mirare că, de fiecare dată, aceasta era țința lui de predilecție. De aici o pornea apoi grăbit spre faleza portului, aflat cam la două sute de metri depărtare, în partea cealaltă a golfului, unde, atunci cînd vremea era favorabilă, acosta, de două ori pe săptămînă, cîte un vapor. Călătorii coborau și, pînă să se descarce mărfurile, zăboveau pe cheu; așa se face că pe pietrele din preajma cheului rămînea întotdeauna

cîte ceva ce-l incita pe Lișiță. Dar nu asta era lucrul cel mai important. Ceva mai încolo, în malul înalt, care cobora aproape perpendicular în apa lacului, erau săpate cîteva nișe, rezervate micului debarcader pentru ambarcațiunile cu motor. Pînă și aici, printre petele de motorină, Lișiță descoperise mirosul de pește. De obicei cînd se întorceau din larg, mai toți pescarii aruncău prada pe mal și, de fiecare dată, cîte un peștișor cădea din sac sau din raniță, sau, agățat cu operculul de firul sau de nuiaua undiței, izbutea să se smulgă și să scape. Oricum ar fi fost, pentru Lișiță se găsea aici, din cînd în cînd, cîte ceva de-ale gurii.

Cîteodată își făcea apariția pe țărm și Sașa, însoțit de Sniejok (Eu îi spuneam Snijek — adică Fulg de nea). Cățeii noștri alergau întotdeauna, plini de bucurie, unul în întîmpinarea celuilalt, apoi începeau să se fugărească și să zburde, ținîndu-se de joacă, dar, adeseori se întîmpla să se ia la harță în lege, de obicei pentru un peștișor sau pentru o altă pradă, așa că, nu odată eram nevoiți. Sașa și cu mine, să-i luăm la zor și să-i despărțim. Aveam impresia că, încet-încet, intram și eu în grațiile lui Sașa. (Din clipa în care mi-l adusese pe Lișiță, începuse să mă ia mai mult în seamă, în ciuda faptului că, pentru el, continuam să rămîn fetița de la oraș, și unde mai pui, dintr-o țară fără taiga). Uneori avea chiar, față de mine, o atitudine mai prietenoasă; grija comună pentru cățeii noștri avea darul să ne apropie. Într-o zi, în timp ce se îndepărta cu Snijek, s-a oprit pe neașteptate, și întorcîndu-se, mi-a strigat :

— Mai pune-i și tu din cînd în cînd în mîncare cîte o linguriță de miere !

Și, fără să mai aștepte vreun răspuns, a rupt-o la fugă. Cu toate acestea, întîlnirile noastre în afara școlii rămîneau întîmplătoare.

Hoinăream cu Lișiță, cutreierînd țărmul în lung și-n lat, fără încetare.. De multe ori ne înapoiam acasă uzi leoarcă, bătuți de vînt sau înghețați bocnă. Mama începuse să se supere :

— Ai să răcești, o să te apuce tusea și-o să trebuiască să zaci în pat !

Lișiță, în schimb, se atașase de mine, și numai în drăgălășenii mă ținea. Era de-ajuns să strig : — Lii-șii-țăă, ca să gonească spre mine, lătrînd de bucurie.

Mă însoțea de fiecare dată cînd mă duceam cu găleata după apă — pompa conductei ce fusese trasă pînă în preajma căsuțelor se defectase de mai multă vreme — așa că ne duceam s-o aducem din Davșinka, mai bine zis din cotul pe care-l făcea la vreo douăzeci de metri de cabana noastră, sub povîrnișul ce se prelun-

gea spre digul spărgător de valuri. Mă lăsam în genunchi, umpleam găleata și după ce o așezam pe podișca de scîndură, Lișiță se năpustea asupra ei, și o cerceta de parcă n-ar fi vrut să creadă că n-am acolo nici un peștișor. Își ridica lăbuțele, se agăța cu ele de mînerul lăsat în jos, sărea în jurul găleții și adulmeca de zor. Așa se face că de fiecare dată răsturnam găleata și vărsam apa în fața lui, iar el părea dezamăgit, lăsînd impresia că nu înțelegea de ce am mai umplut-o. Curînd însă, povestea asta se transformă într-o nouă joacă pentru el : își înfigea colții în pantalonii mei și trăgea de ei, zmucind din cap și dînd din codiță, îndemnîndu-mă pînă și cu privirea să răstorn găleata. Abia după aceea îmi dădea drumul și, drept răsplată, începea să se gudure zglobiu în jurul meu, încrețindu-și năsucul cu o bucurie de-a dreptul euforică, în timp ce ochii îi jucau de fericire. Pur și simplu rîdea, zbîrlindu-și sprîncenele care cînd se ridicau, cînd i se lăsau în jos. În asemenea momente însă nu trebuia să simtă vreun miros care să-l atîțe.

O dată, s-a întîmplat să mă întorc cu apa pe alt drum decît cel obișnuit, ocolind cu acest prilej o grămadă de lemne de foc, aduse din pădure și răsturnate în fața curții, cînd o veveriță de pămînt — un burunduc, cum îi spun localnicii — i-a tăiat calea. Pînă să se desmeticească, veverița s-a și strecurat într-o gaură aflată chiar la marginea grămezii de butuci bătrîni. (Pe cei care înainte acoperiseră gaura, îi cărasem împreună cu părinții în tindă, ca să avem la îndemînă o rezervă și Lișiță dormea în preajma lor, și adeseori își ascuțea pe ei colții). A început deodată să mîrîie sălbatic și să scurme cu atîta furie pămîntul, făcîndu-l pur și simplu să zboare în jurul lui — amestecat cu rumegușul și cu scoarța de copac putrezită. Dar lăbuțele lui erau încă plăpînde. Cînd dădu de stratul de pămînt mai tare, și nu mai avu putere să continue, făcu o mutriță nefericită ce trăda, deopotrivă, neputința și disperarea.

Atunci i-am dat noi o mînă de ajutor căci, de fapt, Lișiță fusese acela care descoperise vizuina burunducului. Oricum, tata își propusese mai de mult să cerceteze și să constate ce fel de provizii își face pentru hibernare o veveriță de pămînt, și cum ne aflam la jumătatea lui octombrie și peste trei-patru zile burunducul urma să se culce pentru somnul de iarnă (tata spunea că adoarme cu o săptămînă înaintea ursului), acum era momentul cel mai potrivit pentru dezgroparea vizuinei. Ne-am pus, deci, pe treabă.

Cămara era făcută în adînc, spre a fi ferită de ger, în ciuda faptului că la suprafață lemnele încălzeau bine pămîntul. Așa se face că ne-am spetit săpînd și, pînă să dăm de provizii, a trebuit să-l

gonesc mereu pe Lișiță, și nu lipsise mult să se aleagă, sărăcuțul, din cînd în cînd, cu cîte o lovitură de tîrnăcop peste bot. Nu scăpa o clipă din ochi gaura ce se lărgea întruna, lătrînd fără încetare și clămpănind din fălci, amenințător. Cînd însă burunducul, înspăimîntat a țîșnit din vizuină, zbughind ca o săgeată chiar pe sub nasul lui, Lișiță a rămas pur și simplu înmărmurit, de atîta uimire. Pînă să se dezmeticească, prada atît de mult rîvnită se făcuse iar nevăzută, cuibărindu-se printre butuci.

Tata și cu mine ne-am apucat să scoatem și să cîntărim proviziile din cămara burunducului. Se aflau în ea, nici mai mult, nici mai puțin, decît șaptezeci și opt de kilograme de nucă de zîmbru!

A trebuit să alerge, nu glumă, biata veveriță pînă să le adune pe toate! O dată am urmărit o asemenea veveriță la lucru în pădure. Ținea conul strîns între lăbuțele ei din față și, cu o viteză de-a dreptul uluitoare, dezghioca nucile cu dinții săi ascuțiți. Nici nu prideideam să le număr, atît de iute îndesa cîte șapte-opt deodată în pungile din fălci, apoi dispărea, ca după treizeci de secunde să revină și să ia din nou în primire conul neterminat.

Tata se arătă satisfăcut; ne bucuram amîndoi de descoperirea noastră, chiar dacă mie mi-era milă de sărmanul burunduc. Iar Lișiță? Cîteva clipe se gudură pleoștit, frecîndu-se de mine cu un aer de vinovăție, după care o șterse în casă și se cuibări în culcușul lui, așternut într-un colț al tindei, și rămase acolo cu ochii mijiți, închipuindu-și, pesemne, că nu-l vede nimeni.

Firește, nu l-am lăsat pe burunduc să moară de foame, nici să înghețe de frig. I-am răsturnat toate nucile înapoi în cămară lui, iar tata a avut grijă să întindă deasupra ei un acoperiș de scîndură pe care l-a astupat cu lut, lăsînd firește și o deschizătură spre a-i înlesni hăituitului animal să-și sape galeria, fără să se obosească prea mult.

A lipit, deci, coada tîrnăcopului de grămada de nuci, apoi am aruncat amîndoi peste ea pămîntul desfundat și l-am bătătorit în lege, după care am stivuit peste el butucii, așa fel, încît să acopere cămara și galeria, lăsînd însă un loc special, atît cît să poată ajunge cu mîna la coada tîrnăcopului rămasă sub mormanul de butuci. În cele din urmă, tata a tras de coadă, cu mare băgare de seamă, scoțînd-o la suprafață.

— Acum n-o să mai aibă multă bătaie de cap și-ai să vezi ce repede o să nimerească iar la nucile lui, spuse tata mulțumit.

A doua zi gura vizuinei era gata făcută, dar Lișiță nu mai avea cum să ajungă la ea. Îl vedeam tot timpul dîndu-i tîrcoale, adulmecînd-o și arătîndu-și colții cu un mîrîit amenințător. De cîteva ori a încercat să pătrundă cu lăbuța sub stiva de lemne și să scor-

monească, dar n-a reușit. După două zile s-a lăsat păgubaș.

— Cred că burunducul nostru s-a cuibărit iar în pătucul lui, spuse tata. Am izbutit să-l surprindem la momentul potrivit, și să aflăm ceea ce ne-a interesat, iar el, hîrciogul, n-a pățit nimic și n-a pierdut nimic. Deci, sîntem chit.

* * *

La o săptămînă după aceea, iarna a arătat ce știe, așa cum scrie la carte. (De nins mai ninsese de cîteva ori la Davșa, în luna septembrie, dar zăpada n-a apucat atunci să-zacă multă vreme). Acum însă, mercurul termometrului coborîse pentru prima dată la minus șaptesprezece grade, iar gerul călise pămîntul, acoperindu-l cu o plapumă tare. Vîntul se mai domolise, dar Baikalul tot nu contenea să vuiască în legea lui. Cînd, după trei zile de iarnă așezată, i-am privit talazurile înspumate spărgîndu-se la mal, nu mi-am putut imagina că vreun val de ger, oricît de crîncen, ar fi fost în stare să-l cotropească vreodată, încătușîndu-l într-un blindaj de gheață impenetrabilă. Pe țărm însă, printre pietrele netede, împroșcate de valuri, se zăreau pojghițe groase de gheață, iar bolovanii mărginași luceau de parcă ar fi fost vopsiți cu lac.

După un timp vremea a prins să se mai încălzească un pic; cerul se acoperise de nori groși, de culoarea cenușiului alburiu. Mă întorceam de la școală, îndreptîndu-mă spre casă — în ziua aceea gerul pișca ușor, așa ca să te înveselească — cînd, deodată, au început să se presare, lin, primii fulgi de nea. Nu se simțea nici cea mai mică adiere de vînt, de jur împrejur domnea un calm desăvîrșit.

Cădea o ninsoare rară și molcomă, cu fulgi ciufuliți și gingași ca-n basme — fulgi mari, nespus de mari, cum nu mai văzusem vreodată în viața mea și care-mi aduceau aminte de niște căciulițe albe anume împletite pentru păpuși. Aveam senzația că visez. Și, deodată, m-am oprit ca vrăjită în mijlocul drumului, cu masa aceea de apă bubuitoare a Baikalului, rostogolindu-se vijelios în urma mea, și mi-am lăsat capul pe spate.

Fulgii coborau molatic, așezîndu-se ușor pe obrajii mei, și pe buzele mele zîmbind de fericire. Cu ochii întredeschiși, priveam, fascinată, la puful acela catifelat ce cobora încet, cu gingășie, și prin el mă vedeam pe mine pe cînd eram mică, mică de tot, și nu știam încă să număr. Știam doar atît că doi e puțin și opt e mult. Mă aflam cu mama pe stradă, ningea și deodată o aud spunîndu-mi:

— Uite, Helenka, ce ninsoare bogată, frumos, nu-i așa?

Mă uit cu mirare la fulgii căzători, întind mîinile înmănușate (ca să nu-mi înghețe) — privesc cum se așterne pe ele zăpada pufoasă și spun :

— Cade opt, cade opt.

Mi-am lipit pleoapele și, deodată, am simțit cum mi se așază pe față fulgi mai mărunți și mai deși, care mi se lipeau de gene. După un timp am deschis ochii și minunea s-a stins, ca prin farmec.

Acum se cernea o zăpadă uscată, din ce în ce mai măruntă. Ningea de zor, de parcă s-ar fi produs, pe neașteptate, o rupere de nori.

Dimineața, lumea înconjurătoare era albă, de o puritate nespusă... Acoperișul bucătăriei de vară „crescuse" ca din senin, ramurile zîmbrului de lîngă gărdușul ce străjuia curticica noastră se îndoiau sub povara grea a mantiei de zăpadă. Iar Lișiță, uimit, amușină, un timp zăpada, apoi se aruncă în ea și începu să zburde și să se zbenguie, ca ieșit din minți. Se cufunda, se îngropa în ea pînă mai sus de nas și cînd încerca să-și scuture cojocul, în jurul lui se ridica un nor micuț de pulbere imaculată.

Era timpul să merg la școală. Cînd m-am întors acasă, nici n-am apucat bine să iau masa de prînz și am și ieșit în curte, să văd ce se întîmplă și ce ar mai fi de făcut. Curtea, plină de zăpadă afînată, fusese parcă arată în jumătatea aceea de zi, iar Lișiță, cu blana înrourată se uita la mine cu o privire nerăbdătoare.

Abia atunci mi-am dat seama că în fața gardului se oprise vecinul nostru Taras. Celalt nume nu i-l știam. Toată lumea din Davșa îi spunea, pe scurt, Taras, de parcă nici n-ar fi avut alt nume. Muncea într-o brigadă care se ocupa de toate lucrările de lemnărie ale rezervației. Fire cam ciudată, mărunt de stat, cu fața gravă, Taras era renumit prin hărnicia și conștiinciozitatea lui de dulgher foarte îndemînatic. N-avea pe nimeni lîngă el, trăia singur ; singur se îngrijea de toate cîte îi trebuiau. În coliba cu obloane frumos crestate și vopsite în albastru, domnea o ordine desăvîrșită ; sub ferestre se întinde o mică grădină, în care, vara, înfloreau floarea-soarelui și maci de grădină cu petale mari, mirosea a mărar și se vedeau castraveții în creștere. Într-un țarc ținea patru reni domesticiți (Aceștia hoinăreau mai tot timpul, hrănindu-se în voie pe pajiștea din preajma țărmului). Părea că se descurcă bine în toate. Era zgîrcit la vorbă și ocolea societatea. Mama povestea că, o dată, l-a invitat să vină în vizită la noi, așa cum se obișnuiește între vecini ; ba, mai mult, s-a dus chiar să-l aducă. Spunea că nu s-a simțit deloc la largul lui, a stat tot timpul pe marginea scaunului, neștiind ce să facă cu mîinile. A băut un pic

de ceai și, gata, s-a și ridicat să plece... Pe mine, de cînd mă aflam aici, abia dacă mă băgase în seamă. O dată, doar, pe cînd treceam prin dreptul curții lui, unde trebăluia, ca de obicei, mi-a aruncat o privire și, în clipa aceea, pe chipul lui a mijit un zîmbet firav — avea o față aspră, cu sprîncene stufoase, fruntea lată și ochii albaștri în care se citeau, deopotrivă, blîndețea — o blîndețe stranie — sfiala și amărăciunea.

— A, va să zică tu ești, mi s-a adresat atunci, pe un ton blajin. Știi că sîntem aproape concetățeni ?...

Era ucrainean și venea de undeva de prin părțile Zitomirului. Din ziua aceea îmi răspundea întotdeauna la salut, clătinînd doar din cap, de parcă ar fi mereu cu gîndul în altă parte.

Cu atît mai mare a fost acum mirarea mea, cînd mi-a spus :

— Știi, mă duc după fîn. N-ai vrea să vii cu mine ?

Cuvintele lui sunau de parcă, pe măsură ce vorbea, și-ar fi dat curaj spre a lua o hotărîre asupra căreia încă nu se decisese.

— Unde ? am întrebat.

— În pădure. Am de cu vară un stog undeva, lîngă mlaștini. Acum pămîntul a înghețat și e acoperit de zăpadă, așa că pot să-l aduc înainte de a apuca să mi-l împrăștie animalele mari.

— Cred c-o să merg, i-am răspuns, cu o ușoară ezitare, dar în aceeași clipă m-am hotărît. Pot să-l iau și pe Lișiță ? m-am grăbit să întreb.

— Cîinele ? rosti el tărăgănat, lăsînd impresia că stă să chibzuiască. Nu, spuse apoi, întorcînd capul într-o parte. Mai bine nu... În cabină m-ar stînjeni, iar în pădure ar putea să se piardă... Și, vorba ceea, prea mult timp nu avem. (Dacă aș fi fost înzestrată cu darul de a prevedea, mi-aș fi putut da seama pe loc ce anume avea să se întîmple mai tîrziu. Dar pînă atunci a trebuit să mai treacă niște luni).

— În cabină ? am întrebat eu, cu oarecare dezamăgire în glas. Credeam că ne ducem cu caii...

În Davșa, puțini erau gospodarii care aveau cai. În timpul verii, seară de seară, cîte unul păștea alături de renii lui Taras, pe pajiștea din preajma Baikalului... Pentru mine, fetiță crescută la oraș, o făptură vie mi-era mai dragă și mai apropiată decît orice mașină. De aceea, adeseori mă opream lîngă ei, încercînd să mi-i fac prieteni.

— M-da, acum urșii s-au retras în bîrlogul lor și s-ar putea merge în taiga cu caii... numai că tălpigile sînt înghețate și caii nu le-ar urni din loc... Dar, mă rog, tu faci cum vrei.

Și, rostind aceste cuvinte, se întoarse cu spatele spre mine.

Nu era vreme de stat pe gînduri. Primul drum în taigaua înzăpezită mă ispitea nespus.

— Vin numaidecît! am strigat în urma lui și am dat repede buzna în bucătărie, cu Lișiță, ca o vijelie, după mine, fără să fie nevoie să-l îndemn. S-a strecurat ca fulgerul printre picioarele mele și s-a ghemuit lîngă piciorul mesei aflate în dreptul cuptorului spoit în alb și împodobit cu ocru ; în ciuda faptului că varul începuse să se coșcovească, răzbea din el o dogoare plăcută.... Acesta era locul lui de preferință cînd izbutea să se furișeze în bucătărie, de unde, adeseori încerca să smulgă draperia ce despărțea bucătăria de odaia din spate. De acolo mă pîndea acum, drăguțul, așteptînd, cu nerăbdare, să vadă ce se va întîmpla. Am aruncat la iuțeală în sobă doi butuci de zadă, apoi, dintr-un borcănel în care se afla un rest de marmeladă de coacăze am scos un vîrf de linguriță și l-am pus în strachina cu mîncare a credinciosului animal. (În felul ăsta îmi plăteam trădarea.)

Am așezat apoi borcanul pe masa așternută, de la prînz, cu o față de masă cerată și, în timp ce Lișiță s-a repezit să se delecteze cu marmelada de coacăze — căci în afară de pește îi mai plăceau la nebunie și dulciurile — am tras repede ușa în urma mea și într-o clipită am ajuns în fața porții.

Tractorul, cu ajutorul căruia brigada tracta, din cînd în cînd, din împrejurimile Davșei, material lemnos pentru construcții sau lemnele de foc — aici toate căsuțele erau încălzite cu lemne — tușea răgușit în mijlocul ulicioarei înzăpezite. Taras mă aștepta.

Abia lăsaserăm în urma noastră cîteva căsuțe, cînd drumul a făcut un cot mare, începînd să șerpuiască prin pădure ; curînd însă n-a mai rămas din el decît un indiciu de drum, ce ducea, de bună seamă, spre locurile de hibernare a animalelor. O căruță cu cai trecea, pe aici, o dată sau de două ori pe an, și n-ar fi exclus ca ultima să fi bătut acest drum în urmă cu un an sau chiar doi. Pe măsură ce înaintam, drumul se acoperea tot mai mult cu vegetație și era plin de pietroaie și rădăcini ascunse sub învelișul de zăpadă.

Stăteam așezată lîngă Taras, și, în timp ce șenilele tractorului treceau peste hîrtoape, zgîlțîindu-ne în lege, observam cum ne împresoară, ca niște nori, pereții albi ai taigalei. Judecînd după vegetație — printre zade, răsăreau, pe alocuri, pîlcuri mici de brazi și molizi, împrejmuite de desișuri de arbuști pitici — albia Davșinkăi trebuia să fie undeva pe aproape. Pătrundeam tot mai adînc în noaptea taigalei și în jurul nostru nu se întindea decît peisajul acela alb, lipsit de viață, cînd, deodată, chiar în fața noastră, și-a luat zborul, din coroana unui molid bătrîn, un cocoș de munte, de toată frumusețea. Bătea din aripi greoi, aproape supărător — aducîndu-mi aminte de un înotător obosit care abia își mai mișcă brațele. În urma lui se prefira de după crengi un norișor de zăpadă.

Mai încolo, printre zadele golașe — pe alocuri zăpada de sub ele mai era înțepată de acele de cetină ruginie, — începură să apară, mai des zîmbrii, pe ale căror ramuri, se ivea, din cînd în cînd, cîte o veveriță siberiană, de culoarea cenușei. Puțin după aceea, în fața noastră, soarele și-a revărsat lumina din plin.

Ne aflam acum pe un smîrc netezit de îngheț, din care, ici-colo, mai răsărea cîte un tufiș mărunt, îmbrăcat în zăpadă. Mai încolo terenul urca în pantă ușoară, și pe această pantă am zărit un stog înzăpezit, ce sclipea în bătaia soarelui ca o căpiță de zahăr uriașă.

Ne-am oprit chiar în dreptul lui. Zadarnic îmi frămîntasem, pînă atunci, capul, punîndu-mi întrebarea cum anume voia Taras să transporte fînul, de vreme ce nu aveam cu noi nici o căruță. Abia acum m-am dumirit. Stogul, împrejmuit cu un țarc din pari, fusese clădit pe un fel de prici, fixat la rîndul lui pe niște tălpigi late, ca de sanie. În felul ăsta, sania putea fi atașată de tractor cu stog cu tot. Aici totul părea a fi în perfectă ordine ; într-un singur loc însă, gărduțul era răsturnat și în partea aceea stogul era jumulit și cu moțul desfăcut. Urme însă nu se vedeau pe nicăieri, de bună seamă zăpada le astupase pe toate.

— Ia te uită ! îmi spuse deodată Taras, care, mai tot drumul nu scosese o vorbă. Asta trebuie să fi fost un ren !

Și, privind spre creștetul stogului, reluă.

— Ce bine c-am venit mai devreme, nu de alta, dar afurisitul ar fi fost în stare să mi-l împrăștie de tot... Și-acu, tu fă bine de te plimbă nițel prin jur, să nu te ia cu frig. În timpul ăsta eu o să desprind tălpigile din zăpada înghețată.

Și numaidecît se puse pe treabă.

Am dat mai întîi tîrcoale stogului de fîn. Aveam senzația că sînt ruptă în bucăți — pe drum, picioarele îmi înghețaseră bocnă de atîta nemișcare. Am fugit mai într-o parte, și am început să cercetez împrejurimile.

În jurul smîrcului se ridica o sălbăticie mută, meditativă și nepăsătoare, învăluită într-o lumină albă cu sclipiri orbitoare. În fața ochilor mei se înălțau, falnici și siguri de ei, munții înzăpeziți. Undeva, prin locurile acelea, mai adunasem nu de mult, cu mama, tot soiul de ierburi și plante și tot acolo mama găsise faimosul mușchi polar. (Era, într-adevăr, o specie rară de mușchi arctic ; directorul adjunct al rezervației, botanistul șef Dașeiev, i-a confirmat acest lucru). Încotro mă uitam nu se zărea nici un semn de viață. În liniștea aceea mormîntală se auzea orice foșnet al zăpezii care aluneca de pe crengile copacilor din apropiere. Apoi au început din nou să răsune loviturile puternice stîrnite de tîrnăcopul lui Taras.

Am mers mai departe, și, după cîțiva pași, am surprins, în omătul afînat și pufos, niște urme micuțe, rotunde — un șirag de amprente lăsate de lăbuțele unui animal micuț, care gonise prin preajma locului. Un samur — acum îi recunoșteam urmele — dăduse tîrcoale pe aici, în căutare de hrană.

Am pornit pe cărăruia croită de el.

Ceva mai încolo am descoperit locul unde benchetuise. Movilița de zăpadă de la poalele unei zade tinere era răscolită pînă în dreptul unei tufe verzi de merișor, ale cărui roade le plăceau samurilor la nebunie. În anumite locuri zăpada împrumutase o culoare trandafirie. Am mai răvășit și eu un pic de zăpadă, cu piciorul. Movilița era presărată cu un strat de merișoare sîngerii, de parcă ar fi fost luminată de o flacără rubinie cu reflexe întunecate. Ca și cînd un giuvaergiu iscusit ar fi răsturnat un pumn de granate de Boemia, mari și sclipitoare, pe tăblia unei mese îmbrăcate în pluș verde, iar samurul știa cu siguranță de existența lor, căci potecuța pe care și-o croise ducea direct aici! (În clipa aceea mi-am adus aminte de Sașa; și el știa întotdeauna unde și ce să caute).

Un pic mai încolo am găsit un rest de fecale.

Le-am cercetat cu atenție.

În urmă cu două săptămîni — ninsese și atunci, un pic, dar zăpada subțire n-a rezistat mai mult de două zile — tata mi-a arătat la circa o sută de metri depărtare de căsuța în care locuim o urmă de samur și mi-a spus:

— Vezi, pe aici a trecut un cotoi bătrîn, care a avut curajul să se apropie de așezarea noastră.

N-am înțeles cum a putut să-și dea seama că era vorba de un mascul și nu de o femelă, nici măcar atunci cînd m-a condus pînă la locul unde, printre urmele samurului, a găsit în zăpadă o grămăjoară de fecale.

— Uite!

Priveam descumpănită, cu semnul întrebării înscris pe față.

— Prostuțo, mi-a spus tata rîzînd.

Apoi, plesnindu-mă ușor cu palma pe spinare, m-a întrebat:

— Nici acum nu vezi nimic?

După care, mi-a arătat în dreptul grămăjoarei de fecale o pată gălbuie de urină. — Nici asta nu-ți spune nimic?

De rușine, am roșit (Și, deodată, mintea mi s-a luminat, spunîndu-mi cît sînt de proastă!)

De data asta însă pata galbenă se contopea aproape cu culoarea fecalelor.

— A fost o femelă, mi-am zis în sinea mea, plină de mîndrie, socotindu-mă deodată un adevărat cercetător de urme.

Pe urmă am auzit vocea lui Taras, care mă chema înapoi, căci tocmai se pregătea să lege stogul de tractor.

— Un samur s-a înfruptat aici cu merișoare. Era femelă, m-am grăbit să-i spun dintr-o răsuflare, uitîndu-mă la spinarea lui puternică.

Nici măcar nu s-a învrednicit să se răsucească, puțin îi păsa lui de spusele mele. În clipa aceea mi-a venit în minte o idee trăznită :

— Ce-ar fi să mă sui în vîrful stogului și să mă duceți așa pînă acasă ? l-am întrebat cuprinsă parcă de o stare euforică.

— Pe un drum ca ăsta ?! mi-a răspuns el, întorcîndu-se cu fața spre mine. Nu, nu, așa ceva nu se poate. Mai cazi sau te doboară vreo creangă, și-am dat de dracu. Să fim bucuroși dacă ajungem acasă cu tot fînul. Hai, urcă-te în cabină.

A trecut un timp pînă să reușească tractorul să urnească din loc stogul clădit pe tălpigile înțepenite în pămîntul înghețat — ca apoi să mai dureze cîteva clipe pînă să se scuture de pe ele depunerile de zăpadă și fîn. Pe urmă treaba a mers mai bine. Dar iată că abia am lăsat în spatele nostru smîrcul cu pricina și am pătruns în zona cu vegetație, că stogul a și început să se legene și să se clatine șfichiuit și măturat de crengile copacilor, care făceau să cadă de pe ele zăpada și smocuri întregi de paie. Acum înaintam atît de încet, încît aveam senzația că abia ne mișcam. Și așa era. Ba, mai mult, din cînd în cînd trebuia să ne și oprim, ca să dăm la o parte cîte un trunchi căzut de-a curmezișul drumului peste care, la dus, trecuserăm cu ușurință. De cîteva ori, Taras s-a văzut chiar nevoit să reteze cîte o creangă care tăia calea fînului. Așa se face că am ajuns acasă cînd soarele începuse să asfințească și să se lase înserarea. Ai mei nu se întorseseră, pe coș nu se vedea ieșind nici umbră de fum, iar eu abia atunci mi-am adus aminte de Lișiță. O fi tras și el un pui de somn, la căldură, mi-am spus în sinea mea. Între timp, afară se făcuse iarăși frig, în toată legea.

Ne-am oprit și am lăsat stogul de fîn în mijlocul drumului, între căsuța noastră și a lui Taras. Mai departe nu putea fi dus : curtea lui Taras n-avea o poartă destul de largă, iar el mai avea de făcut niște treburi ce nu puteau fi amînate, așa că, intenționa să descarce fînul abia a doua zi în zori. Așadar, nemaiavînd nimic de făcut, n-am mai zăbovit afară și am rupt-o la fugă spre casă.

— Lișiță ! am strigat, intrînd în tindă ca o vijelie.

Nici un semn. Mi-am aruncat privirile în jur — Lișiță, ia-l de unde nu-i. Doar strachina răsturnată zăcea aruncată într-un ungher al bucătăriei, de parcă ar fi dat cineva cu ea de-a azvîrlitelea.

iar un colț al feței de masă atîrna pînă jos, în podea. În clipa aceea mi-am dat seama că s-a întîmplat ceva.

— Lișiță ! Unde ești ! Hai, ieși odată, m-auzi ? Lișiță ! am strigat din nou, cu inima cît un purice.

Mi s-a părut, deodată, că aud un sunet slab, abia perceptibil, mai curînd un scheunat, aducînd mai mult cu o adiere șuierătoare, ce venea de departe, ca un suspin înăbușit.

M-am aplecat numaidecît.

Zăcea nemișcat între picioarele din spate ale mesei și laviței, cu boticul prins într-un fel de botniță. L-am privit buimăcită, apoi, cînd mi-am revenit, am tras repede masa într-o parte și m-am repezit spre el.

Botnița cu pricina nu era altceva decît borcanul cu restul de marmeladă de coacăze în care Lișiță își înfipsese boticul ca un dop în gîtul unei sticle, și, acum, nemaiputînd să-l scoată, se sufoca.

Pofticiosul, dăduse borcanul jos, trăgînd de fața de masă și, de bună seamă, intrase în el cu atîta vigoare, încît, la un moment dat, borcanul se opintise în peretele spre care-l împinsese, și astfel boticul lui se înfundase în el atît de adînc, încît prostuțul n-a mai fost în stare să se descotorosească de botnița aceea sufocantă, în ciuda faptului că încercase să se elibereze de ea în chip și fel. În cele din urmă s-a tîrît, desigur, cu chiu cu vai, pînă în locul unde l-am descoperit, și acolo, o scăpărare de scînteie a inteligenței sale native l-a îndemnat să-și îndese boticul cu borcan cu tot între cele două picioare de lemn și să-și frece capul cu ele, cu disperare, zadarnic însă. M-am întors exact cînd trebuia, căci sărăcuțul ajunsese la capătul puterilor și abia-și mai trăgea sufletul.

Cînd, în sfîrșit, am izbutit să-i scot botnița aceea apăsătoare și sufocantă, dacă mai pîlpîia în el un firicel de viață. Abia peste cîteva clipe se auzi un nou scheunat stins, ca un șuierat subțire și tînguitor, ce trăda o deznădejde fără margini. Lișiță stătea mereu întins într-o rînă, cu lăbuțele înțepenite. Capul îi zăcea inert pe podea, iar ochii lui priveau orbește, undeva în gol, în timp ce limba tremurătoare îi atîrna, zvîcnind în răstimpuri, printre fălcile întredeschise

În fine, pieptul începu să salte și inima prinse să-i bată mai cu putere Își ridică pentru o clipă capul, dar nu avu atîta forță să-l țină, sus, și-l lăsă să-i cadă înapoi pe podea. Reuși acest lucru un pic mai tîrziu.

Am simțit, deodată, cum mi se ia o piatră grea de pe inimă — în sufletul meu se cuibărise parcă primăvara și auzeam primele triluri, pline de voioșie, ale păsărelelor.

Cînd, peste un timp, inima i s-a liniștit și Lișiță a început să răsufle iar în voie, drăguțul s-a tras încet sub laviță și de acolo

se uita la mine cu coada ochiului, arborînd un aer de vinovăție, ce trăda, totodată, smerenia mută și înțelepciunea cîinească.

Seara, după ce în timpul cinei, le povestisem părinților de-a fir a păr întreaga tărășenie, stăteam toți trei și ne sorbeam în tihnă, la gura cuptorului ce răspîndea o dogoare plăcută, ceaiul îndulcit și aromat cu marmeladă de coacăze. Ne obișnuiserăm cu acest gust, așa că mama deschisese un alt borcan. Nimeni nu l-a mai gonit în seara aceea pe Lișiță din bucătărie, în schimb sărăcuțul a fost luat mereu peste picior, așa că n-a avut parte de prea multe bucurii. Și, totuși, în timp ce din tindă trăgea, dumnealui se tolănea la căldurică, încolăcindu-se sub laviță, de unde ne privea mijindu-și ochii de atîta voluptate. Mîncarea însă a refuzat-o cu îndărătnicie. Într-adevăr, n-a pus gura pe nimic, în ciuda insistențelor mele. Poate că de aceea am izbutit, în cele din urmă, după stăruitoare rugăminți, să-i conving pe părinții mei să-l lase în noaptea aceea să doarmă în bucătărie.

Tata tocmai își luase ziarul, pregătindu-se să-l citească, iar mama începuse să strîngă masa, cînd, deodată, am auzit din nou un scîncet înăbușit. Mi s-a făcut iar milă de Lișiță. M-am ridicat repede de la masă, am luat strachina pe care pofticiosul o linsese atît de bine după-amiază, încît era ca spălată — am pus în ea trei linguriță de marmeladă, umplute vîrf, și i-am împins-o sub nas.

— Na, pușlama mică! i-am spus cu blîndețe în glas. Și ține minte că azi te-am salvat de la moarte.

Bietul de el se înfioră, și deodată trupul îi fu cuprins de un tremurici cu zvîcniri convulsive. Sări în picioare ca ars, și ochii i se holbară lăsînd impresia că ar vrea să vomite. În clipa următoare însă se năpusti spre ușă și începu s-o zgîrie și să facă frumos, cerînd în felul ăsta să-l lăsăm să iasă în tindă. Mama, care se afla mai aproape îi deschise și Lișiță țîșni pe ușă ca vijelia și dintr-un salt ajunse și se cuibări pe sacul rece de lîngă butucii înghețați, pe care, ici-colo sclipea cîte un pic de zăpadă.

*

* *

Dimineața, pe la șapte și jumătate, luam, ca de obicei, micul dejun în bucătărie. Bolta cerului tocmai se înseninase. Mîncam alene, ținînd în mînă un rest de pîine și sorbindu-mi ceaiul cu încetinitorul, cînd de afară se stîrni un lătrat de cîine furios. Primul meu gînd a fost că Lișiță reușise să iasă din tindă, dar pe loc mi-am dat seama că nu era lătratul lui. Lătratul și zgîrieturile sale în ușă se auzeau dinăuntru. Se lupta să iasă afară, de parcă ar fi trebuit să răspundă la un apel, căruia trebuia să-i dea curs

fără întîrziere, un apel pătruns de o aprigă dorință seculară de a porni la atac. (De acest lucru mi-am dat seama mai tîrziu).

Între timp, lătratul de afară se înteţise. Nu se mai auzea izolat, i se alăturaseră şi alte glasuri, urlînd sălbatic, deşi veneau de mai departe. Erau cîinii închişi în curţile învecinate.

Tata se apropie de fereastră şi o deschise ; geamul era uşor înghețat. M-am dus lîngă el — cana de ceai, o mai ţineam şi acum în mînă — şi ne-am uitat amîndoi să vedem ce se întîmplă afară. N-am zărit decît un cîine, al nu ştiu cui, care dădea tîrcoale stogului de fîn, adus cu o zi înainte, de Taras, şi lăsat în mijlocul drumului. Se învîrtea în jurul lui, urlînd atît de fioros, de parcă şi-ar fi pierdut mințile. In clipa aceea mi-am adus aminte de scena aceea din timpul verii, cînd văzusem cîinii lui Malgaci izbindu-se cu furie de trunchiul unei zade în coroana căreia se cățărase şi se pitise un samur. Cîinele acesta sărea într-una şi scormonea stogul cu labele, de zbura fînul în jurul lui, ca fulgii.

— .Ce-o mai fi şi asta ? se întreba tata. Te pomeneşti că de data asta cotoiul acela de samur s-a încumetat să vină pînă aici ! Categoric, nu poate fi vorba de o vietate mai mică decît samurul, de vreme ce cîinele s-a dezlănțuit în asemenea hal. I-a dat probabil de urmă şi l-a fugărit pînă aici, silindu-l să se ascundă în stog. Cu siguranță că-i pe acolo, pe undeva.

Într-o clipită am devenit mai ageră, aşteptînd, cu atenția încordată, momentul în care trupul negru şi mlădios al samurului, încovrigat şi lipit undeva în adîncul grămezii de fîn, avea să țîşnească afară ca un arc, şi cotoiul furios la culme avea să alerge de colo pînă colo, scuipînd şi fornăind, pe capişonul ei de zăpadă. (Numai mama, pe cîte se părea, nu acorda importanță deosebită celor ce se petreceau afară ; trebăluia mai departe, adunînd pîinea şi untul de pe masă, şi punînd toate la locul lor. Auzeam cu claritate, mişcările ei, nu de alta, dar se potriveau atît de puțin cu momentul pe care tata şi cu mine îl trăiam din plin).

Tocmai atunci se apropie de stog Saşa, însoțit de Fulg-de-nea, care pînă în clipa aceea se învîrtise pe lîngă picioarele lui. Deodată însă, a rupt-o la fugă, gonind ca un nebun, de parcă s-ar fi grăbit să-i dea o mînă de ajutor fratelui său mai mare, sălbăticit de-a binelea de vînatul său.

În clipa aceea chiar, s-a declanşat povestea. Mai întîi am surprins o mişcare în adîncitura, nu prea mare, din moțul stogului de fîn, din care începuse să se scuture şi să cadă zăpada înghețată. Va să zică acolo e, mi-a fulgerat prin minte. Dar iată, că, în clipa următoare, peretele stogului parcă s-ar fi rupt sub tichia jumulită, destrămîndu-se ca un pled miţos de culoarea cenuşiului întunecat şi tulbure, în care se ivi deodată ceva cafeniu mişcîndu-se greoi,

ca o fluturare lentă. Da, așa mi s-a părut în clipa aceea și-mi aduc aminte ce mi-am spus atunci în sinea mea : Cotoiul ăsta s-a cuibărit adînc nu glumă și nu e negru, cum mă așteptam și blana lui are culoarea rășinei de vadă proaspătă, gata să se întărească.

În zăpadă căzu pe neașteptate un smoc de iarbă uscată — și atîta tot. În rest nimic deosebit. Doar vacarmul asurzitor stîrnit de lătratul furios al cîinilor crescu și mai mult. Dulăul acela străin se năpustea neîncetat bătînd aerul cu labele, în timp ce, lîngă el, Fulg-de-nea ținea boticul ridicat, lătrînd cu o voce înăbușită și nespus de ciudată. Acum îl auzeam cu claritate, după cum îl auzeam — mai curînd în subconștient — și pe Lișiță al meu care, zgîriind ușa și lătrînd tînguitor, se străduia din răsputeri să părăsească tinda.

Afară nu se întîmpla nimic — de parcă samurul s-ar fi încăpățînat să nu-și facă apariția.

Deodată l-am zărit pe Taras ; răsărise din spatele stogului cu o găleată în mînă — de bună seamă se ducea după apă. L-am văzut roșindu-se la față și, aruncîndu-i lui Sașa o privire plină de mînie, izbucni :

— Ei, drăcia dracului ! Cine mi-a împrăștiat fînul în halul ăsta ? !

— Cum ?... bîigui Sașa, uitîndu-se la el cu ochii holbați.

Se vede treaba că în clipa aceea altceva nu-i mai venea pe limbă Taras se pornise să-l ia la zor, cînd, deodată, observă o mișcare — stogul de fîn sălta și cobora, și iar sălta și iar cobora. Amuți, de parcă cineva i-ar fi retezat, pe neașteptate limba. Într-o fracțiune de secundă, doar, apucasem să surprind mîinile sale amenințătoare, care rămăseseră încremenite în aer, ca apoi să alunece, parcă lipsite de vlagă, de-a lungul trupului. Căci în clipa aceea priveam și eu, uluită la stogul de fîn al cărui moț se unduia de parcă cineva l-ar fi zgîlțîit cu atîta putere, de cădeau din el smocuri-smocuri.

Nu mai înțelegeam nimic.

Stăteam ca țintuită în dreptul ferestrei, și nu eram în stare să mă clintesc din loc. (Pățisem acum și eu ce pățise Taras, cu singura deosebire că mîna mea se lăsase în jos cu cană cu tot și ceaiul din ea se vărsase pe podea). Și, deodată, — nu-mi venea să cred ochilor — am văzut spinarea fînului cocoșindu-se, apoi desfăcîndu-se, și din ea răsărind un cap de urs.

Mă zgîiam la el cu gura căscată de atîta uimire și tot nu-mi venea să cred că vedeam în fața mea un cap de urs adevărat. Cum adică... Nu, așa ceva nu e cu putință, îmi spuneam în sinea mea, nu... și n-am vrut să dau crezare ochilor nici măcar în clipa în care am auzit un căscat mormăitor ce trăda o furie latentă.

Am văzut în fine ursul cum își deschide botul, ca apoi, pufnind și scuipînd iritat, să se uite în jurul lui somnoros și plin de mirare. Ochii îi sclipeau fioros — se pare că, de adormit ce era, nici nu vedea prea bine. (Mai tîrziu, însă, cînd povestea se terminase, mi-am dat seama că eu îl văzusem ca pe un om, mai bine zis ca pe un flăcău beat, trezit pe neașteptate în șura cu fîn, tocmai atunci cînd avea cea mai mare nevoie de un somn zdravăn, spre a se trezi din beție.)

Într-adevăr, cîteva clipe n-a fost în stare să se dumirească ce se întîmplă cu el. Își răsucea buimac capul, într-o parte blana lui era presată, iar după urechi îi atîrnau smocuri de fîn — în timp ce cîinele, la poalele stogului, își ieșise pur și simplu din minți. (De bună seamă, din adîncul stogului răscolit, răzbea, cu putere, duhoarea de urs care avea darul să-l întărîte și mai mult). Mițosul, în schimb, îi aruncă o privire fugară, de parcă nici nu-i păsa de existența lui.

— Atenție, Sașa! l-am auzit deodată pe tata, strigînd în gura mare. Al cui e cîinele ăla, pentru numele lui Dumnezeu?

Sașa, care mai tot timpul se aflase în imediata apropiere a cîinelui dezlănțuit se dădu un pas înapoi. Atîta tot. Apoi, fără să-și plece capul — căsca și el ochii la ursul ce se ivise din senin — se lăsă pe vine și, pe dibuite începu să-și caute cățelușul. Îl găsi cu ușurință, căci Fulg-de-nea, stătea pe labele din spate și tremura ca varga, scuturat parcă de friguri. Îl înșfăcă la iuțeală și-l trase lîngă el, și numai după ce-l strînse la pieptul lui, se îndreptă și sări într-o parte, fără să-și lase o clipă capul în jos.

Cred că atunci s-a declanșat urgia. Ursul, înfuriat la culme și în același timp cuprins de o spaimă cumplită, se dezmetici pe neașteptate, în asemenea măsură, încît își dădu pe loc seama unde nimerise și ce primejdie îl pîndea — dar, totodată, vedea în preajma lui un singur cîine, deși nu departe se auzea un adevărat cor de lătrături. Cu o sprinteneală neobișnuită se strecură pînă în vîrful stogului și de-acolo își dădu drumul la vale. Și aluneca mițosul ca de pe un derdeluș, cu botul căscat și răcnind nevoie mare.

Mai-mai să cadă peste cîinele întărîtat, care-l aștepta la poalele stogului sărind și ridicîndu-se pe picioarele din spate. În urma ursului, peste vălmășagul acela ce se stîrnise din senin, zbătîndu-se ca un pește pe zăpada înghețată, se mai prăvăli, colac peste pupăză, o grămadă mare de fîn, care, pentru o clipă, acoperi totul.

Pe urmă, din ghemul acela uriaș alcătuit din ursul mormăitor, cîinele lătrător, zăpada spulberată, fînul zburător și găleata zdrăngănitoare, se umflă deodată o spinare lățoasă, și, într-o frîntură de secundă, ursul se săltă în patru labe. Am văzut apoi, cu toată claritatea, smocuri de iarbă încîlcite în blana lui boțită; fire de paie

îi mai atîrnau de altfel pe spinare și pe umeri, în clipa în care se grăbea să ajungă în pădure, ocolind stogul de fîn și cîinele pe care-l azvîrlise într-o parte și acum se văicărea scoțînd un scîncet sfîșietor. Alerga nebunește, nu se mai uita nici în dreapta, nici în stînga, se mai lovi o dată de găleata lui Taras, care zburase cît colo, în calea lui, apoi o rupse la fugă pe drum, lăsînd impresia că l-ar fi cunoscut de cînd lumea.

Pînă să ne dezmeticim, străbătuse cei douăzeci de metri care, din spatele căsuței lui Taras, îl mai despărțeau de valea Davșinkăi, și dispăru fără urmă, de parcă s-ar fi evaporat, înainte ca vreunul dintre noi să apuce să facă vreo mișcare. (Gura mi-era plină de salivă și, totuși, pe cerul ei îmi stăruia un iz puternic de fîn prăfuit)

După un timp, cel dintîi care se făcu auzit fu veșnic neastîmpăratul Sașa. Tocmai își făcea apariția de sub stog, unde numai Dumnezeu știe cum izbutise să ajungă. Eu una nu-mi mintesc să-l fi văzut furișîndu-se acolo (Tata mi-a povestit mai tîrziu că, în clipa în care ursul se prăvălea la vale, Sașa, cu intuiția lui extraordinară, s-a trîntit la pămînt, strecurîndu-se apoi, cu cățelul în brațe, între tălpigile stogului, unde, turtit ca o plăcintă, a rămas nemișcat, așteptînd să se termine balamucul. Și mai spunea tata că neastîmpăratul se achitase de această misiune cu o agilitate nemaipomenită, alunecarea ursului la vale și fuga lui Sașa sub stog se desfășuraseră într-o coordonare atît de perfectă, de parcă o mișcare ar fi fost, deopotrivă, continuarea și componenta celeilalte)

— A spălat putina ! strigă Sașa, cu însuflețire. Frumos animal. n-avea decît doi ani !

— Al cui e cîinele ăsta ? întrebă tata îngrijorat. Cum a ajuns el aici ? ? !

Și, rostind aceste cuvinte, se desprinse de lîngă fereastră și o zbughi repede în curte. Mama, Lișița și cu mine, după el.

Pe urmă — acum ne aflam cu toții pe uliță și în jurul nostru se mai strînseseră și cîțiva vecini atrași de hărmălaia ce se stîrnise — ne-am apucat să cercetăm urmele rămase în zăpadă. Se vedeau, cu claritate, îndeosebi în locurile pe unde ursulețul (se spune că într-adevăr nu avea decît doi ani) gonise de-i sfîrîiau călcîiele. îndreptîndu-se spre albia Davșinkăi. Își croise vad cu ușurință prin apa puțin adîncă, ce prinsese să înghețe doar lîngă mal, pe unde curgea grăbită. Dincolo de rîu, urmele ce se asemănau atît de mult cu amprentele unor labe de om, dispăreau, risipindu-se în desișuri

— Gonea de parcă i-ar fi pus cineva un ardei iute în fund ! se auzi deodată o voce în spatele meu. L-ai văzut ?

— Pun rămășag că și tu ai face la fel, dacă te-ai trezi, din întîmplare, într-un bîrlog de urs, îi răspunse o altă voce, tremurînd de un rîs hîrîitor.

Apoi vocile amuțiră. Am rămas singură, cercetînd cu atenție malul înghețat pe care, în graba lui, ursul alunecase și, după toate aparențele, se și rostogolise, pentru că, în locul acela, zăpada era bătătorită și se mai vedeau în ea, răvășite, cîteva smocuri de iarbă uscată.

Așadar, pe aici a tulit-o dumnealui, mi-am spus în sinea mea, și în clipa aceea am rămas înmărmurită, căci, în sfîrșit, îmi căzuse fisa : da, așa era, mițosul fusese adus de Taras și de mine, ca să nu mai pomenesc de faptul că înainte de a porni la drum îl rugasem pe Taras să-mi dea voie să mă așez în moțul stogului ! La gîndul ăsta, am simțit cum mă trec toate nădușelile. Tremuram ca varga, dar, totodată, îmi venea să rîd.

În cele treisprezece săptămîni de cînd mă aflam la Davșa, nu era zi, cred, să nu mă trezesc dimineața cu gîndul că poate azi o să-l văd. Da, poate azi. Și tocmai în aceste ultime zile închipuirile mele se țeseau cu dezamăgirea și regretul, căci tata îmi spusese că ursii se retrăseseră fără doar și poate în bîrlogurile lor pentru somnul de iarnă, căci pe meleagurile nord-estice ale Baikalului, hibernarea începe la sfîrșitul lui octombrie.

Și, totuși, l-am văzut !

Dîrdîiam de frig — în graba aceea uitasem să-mi iau căciula. Noroc că apucasem să-mi trag pe umeri pufoaica.

— Lișiță ! Lișiță ! am strigat, rotindu-mi privirile în jur.

Voiam să gust din plin acest puternic sentiment de neașteptată și uimitoare bucurie. Alerga spre mine, împleticindu-se ca beat, printre urmele ursului — era zăpăcit și iritat, cuprins parcă de o spaimă copilărească, vecină cu neputința. L-am luat repede în brațe. Nu s-a împotrivit, dar se vedea limpede că nu era în apele lui.

În urechi însă îmi răsuna tot mai stăruitor scîncetul jalnic al cîinelui rănit. Cu Lișiță în brațe, am rupt-o la fugă, făcînd cale întoarsă.

Deasupra cîinelui năpăstuit stăteau aplecați cîțiva bărbați, sosiți între timp la fața locului. M-am oprit în dreptul lor și l-am auzit pe Malgaci, care pipăia animalul rănit.

— Nu-i chiar atît de grav. O fractură a piciorului drept și zgîrietura asta de pe spinare. Ia-l acasă, că vin și eu numaidecît. Și fii pe pace, că-l punem noi pe picioare, încheie el, adresîndu-se unui tăietor de lemne, care strîngea în palme capul cîinelui și înjura de mama focului

Malgaci se îndreptă din șale și spuse, întorcîndu-se de data asta spre tata :

— Mi-e teamă, nu pentru cîine, ci pentru urs.

Văzînd privirea mirată a tatii, zîmbi abia perceptibil și se grăbi să adauge :

— Judecînd după urme, e un exemplar tînăr, căruia, de bună seamă, i s-a întîmplat să fi rămás fără bîrlog, sau cam aşa ceva. O dată, tot aşa, era pe la sfîrşitul lui decembrie, am descoperit în zăpadă urmele unui urs de un an. Rătăcea sărăcuţul prin taiga, deşi anul acela fusese un an destul de bun. Cînd l-am găsit, stătea să-şi dea ultima suflare. Arăta, ca să zic aşa, de parcă-l învelise cineva cu o cergă de împrumut, jumulită şi îngheţată. Se jigărise sărmanul într-un hal fără de hal, dacă mai avea optsprezece kilograme, iar corpul lui era numai o degerătură.

— Optsprezece kilograme! Doamne, Dumnezeule, exclamă tata.

— Iată de ce, zic eu, ar fi bine să pornesc în căutarea acestui oaspete nocturn, care acum rătăceşte speriat prin taigaua îngheţată. Ce părere aveţi?

În clipa aceea mi-am dat seama de un lucru pe care, mai tîrziu, aveam să-l observ tot mai des şi cu tot mai multă claritate. Tata era cercetător ştiinţific, iar Malgaci, mîna lui dreaptă, era de fapt, într-un anume sens, şeful; tata ştia acest lucru, şi sînt încredinţată că la fel de bine îl ştia şi Malgaci, numai că nici unul nu mărturisea deschis. Tata ştia mai de mult că aşa trebuie să fie şi că aşa va fi, pentru că viaţa în taiga nu poate fi învăţată la nici o facultate din lume, şi ca să afli cît mai multe despre ea e nevoie de vreme îndelungată. Pe scurt, tata recunoştea experienţa lui Malgaci, care nu putea fi înlocuită cu nimic, iar Malgaci, la rîndul lui, respecta dreptul tatii de a decide asupra muncii şi misiunilor ce trebuiau îndeplinite.

— Avem cumva vreo treabă mai urgentă de făcut în clipa asta? întrebă Malgaci.

— Nu, îi răspunse tata, trezindu-se deodată din meditaţia lui. N-avem nimic deosebit şi, sincer vorbind, aş fi bucuros dacă l-ai urmări şi l-ai supraveghea un pic pe ursuleţul nostru rătăcitor. Din fericire, pasagerul ăsta clandestin nu era subnutrit, spuse rîzînd şi-apoi... cred că nici nu e prea tîrziu ca să-şi găsească un bîrlog. În momentul de faţă n-am nevoie de dumneata şi într-adevăr n-ar strica să aflăm ce se întîmplă cu el.

— Aşa m-am gîndit şi eu, spuse Malgaci, dînd din cap aprobator. Atunci totul e în regulă. Deocamdată, însă, mă duc să văd de cîinele ăla, se grăbi să adauge, şi porni numaidecît la drum.

Abia atunci l-am băgat de seamă pe Saşa. Stătea ceva mai încolo şi se uita cu mult interes la stogul de fîn, de parcă ar fi fost încredinţat că ursul nu se cuibărise acolo de unul singur şi se aştepta să mai răsară din fîn, cel puţin încă un pui, de miţos. Sînt sigură că asta era dorinţa lui. M-am apropiat de el şi l-am întrebat:

— La ce te gîndeşti?

De cînd ieşise din ascunzătoarea lui, dintre tălpigile stogului, nu avusese timp să-şi scuture de zăpadă pantalonii şi pufoaica.

— Ai să vezi, îmi răspunse el, strigîndu-l pe Fulg-de-nea.

Şi, cînd acesta veni, îl înşfăcă de ceafă şi-l ridică. Apoi se săltă pe marginea saniei şi de-acolo începu să se cațere în stog, dar treaba nu prea mergea, căci mereu îl alunecau picioarele în jos. În cele din urmă izbuti totuşi să se agațe cu o mînă de fînul înghețat, iar pe cealaltă, în care-l ținea pe Fulg-de-nea, o întinsese cît mai aproape de culcuşul din care îşi făcuse apariția ursuleţul nostru, şi-l vîrî pe Fulg-de-nea acolo, cu botul, ca să-i simtă mirosul ce mai persista în fînul răscolit. Sărăcuțul se zbătea şi scheuna, tînguitor, şi se sufoca, nu altă.

— De ce faci asta ?

— Nu ştii ? spuse, fără să-şi întoarcă privirea spre mine, continuînd să-l țină pe bietul cățeluş cu botul în fîn. Vreau să miroasă bine, reluă el, pînă nu dispare duhoarea. În felul ăsta o să ştie şi el ce ar putea să i se întîmple atunci cînd va simți duhoarea asta şi va porni pe urmele ursului. Şi dacă cele văzute şi trăite sub stog n-au avut darul să-i pricinuiască vreun necaz, o să iasă din el un cîine pe cinste, aşa cum se cuvine să fie cîinii în taiga. Aşa ar trebui să faci şi tu cu Lişiță al tău.

Abia acum îşi întoarse capul spre mine, măsurîndu-mă parcă din ochi — mai stătea agățat de stog şi ştia, fără doar şi poate, că sînt cu patru-cinci centimetri buni mai înaltă decît el — şi cu toate astea îmi spuse :

— Hai, dă-l încoace pe Lişiță. Şi ia-l pe Fulg-de-nea să-i dai drumul. Cu el am terminat.

Nici n-apucă bine Saşa să-i vîre botul în fîn şi Lişiță începu să adulmece, să se zvîrcolească şi să schiaune, de parcă l-ar fi apucat toate pandaliile. De atîta emoție şi surescitare mai tremura şi după ce-l aveam din nou în brațele mele.

În clipa aceea, Saşa se afla iar lîngă mine.

— Va să zică am făcut-o şi pe asta, spuse el, cu sentimentul omului care-şi îndeplineşte bine o anumită misiune.

Între timp, Taras se întorcea de la Davşinka, cu găleata plină cu apă, iar nouă ni se păru că el era singurul pe care nu-l mai tulburau deloc cele întîmplate şi nu se mai gîndea acum la nimic altceva, decît la treburile lui de zi cu zi. Eu una, cel puțin, nu-mi amintesc ca, din clipa în care se făcuse roşu la față de supărare că-i răvăşise cineva fînul şi mîna cu care-l amenințase pe Saşa îi căzuse neputincioasă de-a lungul trupului, să se fi comportat altfel decît aşa cum se comportă, de obicei, un om împăcat, pe neaşteptate, cu soarta lui.

— Va să zică, voi ați adus șira asta de fîn, nu-i așa, l-am auzit, deodată, pe Saşa. (Vorbea chipurile cu mine, dar vocea lui răsuna acum atît de puternic, încît mi-am dat seama că nu mi se adresa numai mie). Și-acolo n-ați văzut nimic deosebit? Nici o urmă? Nu se poate să nu fi fost pe-acolo vreo urmă!

Taras se opri din mers și trăgea cu urechea.

— Nu, i-am răspuns eu, n-am văzut nimic. Pesemne că dumnealui s-a cuibărit în stog înainte de căderea zăpezii.

Taras sta pe loc, fără să sufle o vorbă, ținînd mereu în mînă găleata cu apă. Se uita numai la mine și astfel l-am văzut cum deschide gura cu încetinitorul. Spuse:

— Acum înțeleg eu de ce era țarcul rupt și în jurul lui nu se vedea nici o urmă de cerb sau de elan. Simțiseră acolo miros de urs...

Răspunsul mi-l adresase mie, nu lui Saşa. Apoi, vecinul măsură stogul din priviri și ochii lui zăboviră un timp pe fînul ce mai zăcea, răvășit, în zăpadă. După care, se răsuci încet și porni alene, îndreptîndu-se spre casă.

Ne-am uitat în urma lui.

— Cum văd, singurul lucru la care se gîndește acum e fînul, spuse Saşa.

N-am apucat să-i răspund, căci în clipa aceea cineva mă prinsese de umeri pe la spate și mi-i strîngea cu putere.

Era mama. Ne-a cuprins pe amîndoi cu o singură privire.

— Ce-i cu voi? Nu v-ați mai săturat de povestea asta? întrebă ea cu un ușor ton de dojană în glas. Și cu școala cum rămîne? Se vede treaba că nu v-ați mai adus aminte de ea.

Ne-am uitat unul la altul înmărmuriți, incapabili să-i dăm vreun răspuns. Într-adevăr, școala ne ieșise cu totul din minte; trăisem o aventură frumoasă și gîndurile noastre se îndreptau în altă parte.

IV

LEGEA SĂLBĂTICIEI

Într-o zi, era pe la mijlocul lui septembrie, Kostea a venit să ne ia cu elicopterul. Afară bîntuia un ger năpraznic și nici pe la orele zece mercurul termometrului nu urcase peste minus 20 de grade Celsius. În schimb, soarele strălucea, făcînd zăpada să sclipească orbitor. De data asta Kostea ne avea ca pasageri pe

Malgaci, pe tata şi pe mine. Zburam de-a lungul unor regiuni ale taigalei, pe unde ar fi putut să pătrundă în rezervaţie cîte un braconier indezirabil, nu de alta, dar la vremea aceea samurii erau cotaţi la preţul maxim. De aceea blana lor deasă, nedeteriorată încă de intemperii, neroasă de zăpada îngheţată, fără zgîrieturi sau zdrelituri de pe urma încăierărilor dintre ei, ori cu micuţele animale de pradă ce li se împotrivesc, şi nici pătată de stropi de răşină picaţi de pe trunchiurile coniferelor, ce-i pot micşora valoarea era, firește, o ispită mult prea mare pentru nesăbuiţii braconieri. În mai toţi anii, în ciuda primejdiilor şi greutăţilor pe care le aveau de întîmpinat, cîte unul mai încerca să se strecoare în rezervaţie. Inspecţiile periodice făcute de la mică înălţime, deasupra taigalei îmbrăcate în veşmîntul ei de zăpadă imaculată, în care se vede de la distanţă şi cu toată claritatea orice urmă, aveau totuşi darul să-i mai potolească în tentativele lor hazardate.

Acum zborul nostru era cu totul diferit de cel din urmă cu două luni, cînd, împreună cu mama, zburasem în direcţia munţilor, iar taigaua ardea sub noi în vîlvătaia culorilor autumnale. Parcă am fi survolat şi am fi cercetat cu totul alte ţinuturi. Dar nu numai culoarea se schimbase. În afara albului nemărginit, strălucitor în bătaia soarelui, sau umbrit de vegetaţie, taigaua mai era învesmîntată într-o mantie groasă, uşor încreţită ; zăpada înaltă asaltase şi netezise desişurile de arbuşti pitici, orbind totodată mlaştinile şi ochiurile de apă ale lacurilor şi pîraielor. Sălbăticia mi se părea acum mai inexpugnabilă, mai de nesupus ; soarele alb şi glacial îi împrumuta o suflare de moarte, de o severă şi neprefăcută puritate. Existenţa vieţii era amintită doar de cărările bătătorite de tot felul de copite mici şi mari, şi de lăbuţele animalelor în căutare de hrană. Dar nici acestea nu se zăreau prea des. (La ora aceea nu ştiam că micuţele animale, atunci cînd nu se simt ameninţate şi urma duşmanului începe să se şteargă, preferă să meargă pe drumul deschis de acesta, în loc să se istovească fără rost croindu-şi altul prin zăpada cotropitoare.) O singură dată am surprins pe o întindere uşor povîrnită şi pustie o ţesătură întreagă de poteci foarte diferite, îndeobşte înguste, îndreptîndu-se toate spre un punct central, unde, pe zăpada bătătorită, zăcea în neorînduială nişte resturi de stîrv. În bătaia razelor solare, povîrnişul aducea cu o faţă de masă, brodată de mîna unui meşter iscusit.

În coroanele stufoase ale unor zîmbri însinguraţi, Malgaci surprinsese cam o duzină de cocoşi de munte. Stăteau pe ramuri, zgribuliţi şi nemişcaţi, ca nişte cioturi uscate ; la poalele zîmbrilor

zăpada era răvășită de ghearele lor și presărată cu solzi de conuri dezghiocate.

Aveam impresia că sub ochii noștri se desfășura cu totul alt peisaj, dar, după aproape două ore de zbor am început încetul cu încetul să-l recunosc — elicopterul zbura metodic, mai ales deasupra marilor întinderi de păduri înalte, căci sub coroanele ce se contopeau, ca o masă înzăpezită, era mai ușor să te ascunzi, iar prada era și ea mai bogată. Îmbrăcată de sus pînă jos în blamida-i albă, sclipea scînteietor căpățîna de piatră a masivului Zarod, în spatele căreia se deschidea vîlceaua pe unde, în urmă cu două luni, coborîse turma aceea mică de reni. Și pretutindeni pe unde zburam, sălbăticia era de o puritate imaculată ; nepîngărită de vreo urmă de picior omenesc, de rachete sau de faimoasele schiuri scurte și late ale evencilor. Pentru orientarea mea, punctul cel mai sigur era însă norul gros de aburi, ce se rostogolea peste zona Izvoarelor Fierbinți.

— Aici ar trebui să aterizăm, nu credeți ? spuse, deodată, Malgaci, uitîndu-se spre tata cu un aer întrebător. Locul ăsta merită să-l vezi și de o mie de ori.

— Da, răspunse tata, dînd din cap aprobator. Ai dreptate. Nu strică să ne aruncăm o privire pe aceste cotloane, nu de alta, dar la adăpostul cetii își poate găsi o ascunzătoare sigură orice braconier.

— În duhoarea asta ! spuse Kostea morocănos. Dar, mă rog, voia dumneavoastră... O să vă las ceva mai încolo de vechea tabără de iarnă.

— Bine, încuviință tata, ne aștepți acolo. Nu vom zăbovi prea mult.

Am aterizat. Abia se risipise norul de zăpadă pulverizată, stîrnit de elicea aparatului — bucățele din pînza subțire de nea, străluminată de soare, continuau să plutească înălțîndu-se ușor, ca niște zdrențe, în aerul de o puritate cristalină — cînd am rămas din nou uimită de acea liniște adîncă, pe care o mai cunoscusem o dată. Ce-i drept atunci mi se păruse și mai pătrunzătoare.

Gerul pișca al dracului. Am pornit direct spre rîu, ocolind tufișurile, care, în preajma vălătucilor de abur fumegînd, creșteau și se îngroșau devenind tot mai stufoase, în timp ce zăpada se împuțina văzînd cu ochii. În schimb, pe măsură ce înaintam, duhoarea de putregai a hidrogenului sulfurat se înteța tot mai mult. La un moment dat, mi-am pus chiar întrebarea dacă n-ar fi cazul să fac cale întoarsă și să rămîn la aer curat, în tovărășia lui Kostea.

Stratul de zăpadă însă se subția și se rărea, mîncat la tot pasul de aburul fierbinte ce ieșea din pămînt, prin răsuflători, iar

mie mi se părea că mă aflu în toiul unui dezgheț venit pe neașteptate. Dar nu, acum povestea nu mai aducea a dezgheț, ci mult mai mult cu o zăpadă tîrzie, în prag de primăvară, ce se așterne, cu umezeala ei, peste o verdeață crudă, timpurie. M-am aplecat și am mîngîiat firele de iarbă ce străpungeau ușor pînza de nea. La un centimetru-doi deasupra stratului de zăpadă, iarba era mai moale și catifelată ; firele mai înalte însă erau degerate.

În locurile acestea se înșirau, mai peste tot, urme de copite mari și mici. Acum nici prin gînd nu-mi mai trecea să mă întorc din drum, căci povestea începea să fie din ce în ce mai interesantă și mai captivantă.

M-am trezit, deodată, pe o terasă de piatră, umedă și golașă, cu malurile îmbrăcate în gheață, de unde, prin perdeaua groasă a aburului fumegînd și printre micuțele izvoare ce străjuiau ambele maluri ale Balșaiei, se întrezărea întinderea imensă a cîmpului. Ceva mai jos, pe o altă terasă de un cenușiu deschis, acoperită cu un amestec de nisip și pietricele netede, țîșnea din pămînt unul din izvoarele fierbinți de care pomeneam. Apa ce se revărsa din el dădea naștere unui mic lac noroios, pe ale cărui margini zăceau niște depuneri albicioase. Pe partea ușor înclinată a terasei, se prelingeau fire de apă ce se scurgeau într-o rețea de mici canale destrămate și de acolo în albia prunduită a rîului. Aici, apele Balșaiei — ceva mai sus încătușate într-un blindaj de gheață acoperit de zăpadă — zburdau în voie.

Am ocolit unul dintre izvoare și, într-un loc mai puțin adînc al rîului, m-am cocoțat pe o mică platformă de piatră. M-am lăsat apoi pe vine și mi-am muiat mîinile în apa călîie. Mai mare plăcerea. De pe fundul Balșaiei se zăreau ridicîndu-se bulbuci, indicînd locurile de unde răzbăteau la suprafață gazele fierbinți. Spre deosebire de locul acela puțin adînc, unde pietrele erau năpădite de ierburi acvatice, fundul apei era îmbrăcat în evantaie de lut întunecat și nisip greu, punctate ici-colo de pete ruginii. (Mai tîrziu, mama mi-a spus, că izvoarele acestea conțin, de bună seamă, sulfați de fier și mangan).

Deodată am auzit de undeva vocea tatii, care mă striga.

M-am ridicat în picioare și m-am uitat în jurul meu. Ținutul era înecat într-o ceață lăptoasă, care, cînd se îngroșa, cînd se rărea, de parcă ar fi fost într-o continuă mișcare ; iar eu aveam senzația că văd ca printr-o burniță, ceva ce vine, se oprește și iar o ia înapoi.

— Lena !

De data asta era vocea lui Malgaci.

Am pornit grăbită în căutarea lor. Picioarele îmi alunecau pe lutul moale și cleios, din care se ridicau ușor, abia perceptibil,

fuioare de fum tremurătoare, pe pămîntul încălzit, amintind de plăcile călduțe ale unei sobe de teracotă, în care ardea un foc scăzut.

Și, deodată, am rămas înmărmurită, mai-mai să mi se taie răsuflarea. Chiar la picioarele mele — nu lipsise mult să-l calc — ședea un craniu gălbui, de urs, de pe care carnea fusese devorată pînă la os. Clipeam din ochi și nu-mi venea să cred. Și, totuși, era un craniu de urs. Mai bine zis, o bucată din craniu. Falca de sus fusese smulsă și zăcea ceva mai încolo. Un animal îi curățase ambele părți, atît de bine, de parcă ar fi fost anume pregătite pentru analiză, undeva într-un laborator.

Mă holbam la ele cu ochii cît cepele. A durat un timp pînă să mă hotărăsc — pe urmă m-am uitat un pic, după care m-am aplecat și le-am adunat.

Se potriveau de minune. Orbitele goale îmi aruncau o privire moartă. Una din ele, cavitatea nazală și o parte din maxilarul inferior erau înfundate cu noroi.

Abia în clipa aceea mi-am dat seama că pămîntul în jurul meu era bătut de niște labe — mai precis, de niște lăbuțe de animale mici.

— Lena!

Din nou vocea lui Malgaci (Se auzea înăbușit; de cînd îl știu, nu l-am auzit niciodată vorbind în taigă cu voce tare; nici măcar în jurul focului, seara, cînd mîncam. Lăsa impresia că pînă și în somn era într-o permanentă stare de veghe).

A răsărit, pe neașteptate, în spatele meu. Nu-l simțisem, cîtuși de puțin, apropiindu-se. Bătăile puternice ale inimii erau gata să mă asurzească, nu eram în stare de nimic, nici să mă mișc, nici să suflu o vorbă.

— Da, spuse el, uitîndu-se la ceea ce țineam între mîini, ca într-o menghină. Era bătrîn, sleit de vlagă. Uite, vezi? Colțul din dreapta e rupt, dar pe ăsta s-ar putea să-l fi pierdut în timpul încăierării. Celălalt însă e bont, tocit de-a binelea, de atîta cît l-a folosit. Hai, vino să-ți arăt unde s-a întîmplat povestea.

Se răsuci în loc și porni înainte fără nici un zor. Eu, în urma lui. Iarba și tufișurile erau acoperite de o zăpadă îmbibată de apă. În dreptul unei tufe uscate de crucea-pămîntului, ici-colo tăvălită, în spatele căreia se înălța desișul pădurii, l-am zărit pe tata. Stătea aplecat, urmărind ceva, și abia își ridică privirea cînd ne auzi venind.

— Uite, aici s-a întîmplat, rosti Malgaci, cu aceeași voce înăbușită.

Iar eu vedeam acum în fața mea pămîntul săpat adînc și dezgolit. Caprifoiul și mușchiul amestecate cu iarba, crucea pămîntu-

lui ruptă și călcată în picioare. Mai zăceau aici, în neorînduială, cîteva oase albicioase și smocuri de păr cafeniu și, printre ele, pe jumătate ridicată, răsărea o labă — nimic decît oasele dezgolite ale unor degete, cu ghearele bătrîne și tocite și, între ele, cîteva fire de păr de urs, scărmănate...

— Pînă aici l-a tîrît ursul mai puternic, după ce a izbutit să-l doboare în duel, spuse Malgaci.

— În duel ? întrebă tata, cu uimire în glas.

Inima mea o luă iar razna, să-mi spargă pieptul, nu alta.

— Da, în duel, răspunse Malgaci, dînd din cap aprobator. Pînă și ursul cel mai puternic și mai viguros, în fața căruia înainte tremura toată suflarea pădurii, slăbește treptat, atunci cînd încep să i se tocească ghearele și colții. Și, în cele din urmă, poate deveni el însuși o victimă. Se întîmplă și asta, mai ales în anii cu recoltă proastă, cînd taigaua e bîntuită de foamete. Cel mai tare îl ucide pe cel mai slab și-l înfulecă. În felul ăsta se hrănește ca să poată hiberna, și să supraviețuiască.

Am simțit deodată o strîngere de inimă și un gol în stomac.

În clipa aceea tata s-a îndreptat din șale, s-a uitat mai întîi la mine, apoi ochii lui se fixară asupra craniului de urs, pe care-l țineam în mînă ca pe niște sfinte moaște.

— Cum ? ! ? Tu l-ai găsit ! ? !

Dar acum eu nu-l mai băgam în seamă — mă uitam la Malgaci cu o privire plină de întrebări.

— Cum... adică... am șoptit, cu vocea sugrumată de uimire... Ursul... e... canibal ?

— Poate deveni, dacă împrejurările îl silesc. În felul ăsta, măcar unul dintre ei poate să supraviețuiască... Firește, cel mai puternic... vorbi el încet, grăbindu-se să adauge. Dar asta se poate întîmpla și în perioada împerecherii...

Se opri pentru o clipă, apoi reluă :

— Acum nu mă gîndesc la lupta dintre masculii-rivali, pentru dobîndirea femelei sau a prăzii. Uneori e de-ajuns ca masculul să răcnească spre a-și ispiti ursoaica și, odată cu ea, să se apropie de el și puiul. Masculul, furios, poate să-l sfîșie, iar — mai tîrziu, cînd povestea de iubire s-a sfîrșit, îl înfulecă fără nici o reținere, chiar dacă ar fi propriul său urmaș. Pentru el nu e nimic altceva decît o hrană. Carne, și atîta tot.

Amuți, privind undeva, înaintea lui. Apoi pe chipul lui se înfiripă un zîmbet ușor, abia perceptibil, sugerînd parcă ceva ce știa numai el.

— Cine știe, sparse după un timp tăcerea. S-ar putea ca peste cîțiva ani, cînd va îmbătrîni și el și-l vor lăsa puterile, să-și găsească și el nașul — un urmaș care să i-o plătească și lui cu a-

ceeaşi monedă, să-l doboare şi să-l mănînce, ca să-şi salveze viaţa şi să capete puterea de care are nevoie.

În clipa aceea mi se tăiase răsuflarea de-a binelea, în ciuda faptului că stăteam cu gura căscată. Cele auzite mi se păreau de necrezut şi de o cruzime feroce — în sinea mea refuzam cu îndîrjire să le accept şi nu voiam să le dau crezare în nici un chip.

Malgaci mă cercetă cu atenţie, apoi îmi zîmbi pentru a doua oară — de data asta zîmbetul lui trăda o încurajare mută, plină de răbdare şi solicitudine.

— Sălbăticia trebuie şi ea înţeleasă, fetiţă dragă.

Şi, rostind aceste cuvinte, se întoarse şi plecă să cerceteze împrejurimile.

*

* *

Am rămas singură cu tata. Mai ţinea şi acum în mînă craniul de urs. De bună seamă îl studia altfel decît îl studiasem eu, dar povestea asta, cred eu, avea însemnătate, oricum, mai mult pentru mine decît pentru el.

— Nu te aşteptai să găseşti aşa ceva, spune drept, începu el. Unde l-ai găsit ?

— Pe malul rîului.

— Aşa departe ! ? ! Va să zică, pînă acolo l-au tîrît în timp ce împărţeau prada cu celălalt urs. (Se gîndea, firesţe, la samuri şi la vulpi. Urmele lor se vedeau şi aici).

Apoi îmi întinse craniul, spunînd :

— Grozav trofeu !

— Pot să-l păstrez ?

— Cred că da, îmi răspunse după cîteva clipe de gîndire. E al tău. Tu l-ai găsit şi, după toate regulile, îţi aparţine.

— Ai auzit ce spunea Malgaci...

— Da, am auzit. De altfel, Jarov mi-a arătat tabelele cu rezultatele cercetărilor făcute în rezervaţie (Jarov era de profesie zoolog, deci şeful direct al tatii şi îndeplinea funcţia de director adjunct). La început nici mie nu mi-a venit să cred că se pot ivi asemenea situaţii. Cum te ştiu, dacă ţi le-aş fi povestit pe toate, ai fi căscat ochii cît cepele. Într-un an, cînd taigaua a fost bîntuită de o foamete cumplită, aproape un sfert din ceea ce s-a găsit în burţile şi fecalele acestor miţoşi, înainte de a intra în hibernare, erau resturi de păr şi de oase de urs. Dar, în definitiv, nu-i nimic ciudat în toată povestea asta...

Şi, după un timp de tăcere, reluă :

— Nu uita că şi oamenii... uneori... doar ai citit şi ai auzit sper despre canibali... Mai există în lume locuri unde, din obiş-

nuință, din vechi superstiții tribale, sau pur și simplu, de nevoie, se mai mănîncă și azi carne de om. Ai auzit despre asta ? Omul trebuie să ia lucrurile așa cum sînt, să creadă întotdeauna în adevăr și nu în ceea ce ar dori să fie adevărul. E timpul să înveți și tu acest lucru.

— Da. Dar...

Tata trase adînc aer în piept, pregătindu-se, de bună seamă, să continue discuția, dacă în clipa aceea nu și-ar fi făcut reapariția Malgaci, fără să mai dea, ca de obicei, un semnal sonor. Răsărise doar din spatele perdelei de ceață și, fără să scoată o vorbă, ne făcu semn să-l urmăm.

A descoperit, probabil, urmele ursului cu pricina, mi-am zis în sinea mea. De data asta însă, am zărit în zăpadă niște amprente de copite. Malgaci se opri în dreptul lor, și rosti cu gura ușor întredeschisă :

— Maral. O urmă veche de cel mult o zi.

Tata se uita la el, ușor descumpănit. Nu pricepea de ce ne chemase Malgaci să vedem urmele unui cerb care gonise pe aici cu o zi înainte.

— Și ce-i cu asta ? întrebă el. A trecut ieri pe aici... iar azi, cine știe pe unde și-o fi găsit sfîrșitul.

— Ceva nu-i în regulă, îi replică Malgaci. Cerbul ăsta n-a fugit numai de o simplă sperietură. După mine, era înspăimîntat de moarte.

Tata mai făcu doi pași, cercetă cîteva clipe pămîntul, apoi se uită din nou la Malgaci, cu sprîncenele încruntate.

— Și ce vrea să însemne asta ?

Pe alocuri amprentele copitelor păreau, într-adevăr, dezordonate. Cerbul alergase pe aici într-un fel de dans sălbatic, în timpul căruia copitele îl alunecaseră la tot pasul.

Malgaci tăcea mîlc. Fără nici o grabă, cu capul mereu plecat spre șirul șerpuitor al urmelor, ne conducea mai departe. Peste puțin timp am ajuns la locul unde, probabil, se poticnise maralul. În așternutul de zăpadă se vedea o urmă ștearsă, lăsată de genunchiul lui în cădere, și o pată, nu prea întinsă, de urină. Ceva mai încolo, cîțiva stropi mari de sînge atrăgeau atenția prin culoarea lor întunecată.

Și, pretutindeni, unde te uitai, nimic altceva decît urmele maralului.

— Ei, drăcia naibii ! Ce ciudățenie ! spuse tata intrigat. Nu era urmărit de nimeni. Să-l fi împușcat vreun braconier, și totu i să fi reușit să alerge pînă aici, rănit de moarte ?

— Nu, răspunse Malgaci. Nu cred că-i vorba de așa ceva

— Şi-atunci ce-ar putea să fie. Urmele astea sînt prea proaspete ca să admitem ipoteza că l-ar fi putut răni, să zicem, un urs. Aştia s-au retras de mult în bîrlogul lor şi nu-mi dau seama ce altă fiară ar fi putut să-l înspăimînte şi să-l rănească în asemenea hal. Nicăieri, în jur, nu se vede nici o altă urmă... Şi, totuşi, animalul ăsta...

Aici tata făcu o scurtă pauză, după care reluă...

— Da, ai avut dreptate... Asta n-a fost o fugă obişnuită, iscată de frică, ci, mai curînd, o goană disperată, stîrnită de groaza morţii. Acum nu mai încape nici o îndoială — cineva a tras cu arma şi l-a împuşcat...

Nici de data asta Malgaci nu s-a grăbit să răspundă.

Urmele se înşirau acum de-a lungul mlaştinei, un timp au putut fi văzute chiar pe marginea noroioasă a terasei fumegînde de deasupra rîului, ca apoi s-o cotească şi să-şi facă din nou apariţia în stratul de zăpadă rărită, ca şi cînd aici, cerbul ar fi făcut o întoarcere bruscă, pornind înapoi, în direcţia opusă celei în care alergase iniţial.

Deodată am simţit cum mă strînge cineva de cot. Era mîna lui Malgaci care mă ţinea în loc. Tata s-a oprit şi el în spatele nostru. În faţa noastră răsărea, din zăpadă, o cocoaşă întunecată, plină de noroi.

Aici zace, fără doar şi poate, stîrvul cerbului, mi-am zis în sinea mea. Am vrut să merg mai departe, dar mi-am simţit din nou braţul cuprins în strînsoarea aceea puternică, — era, desigur, un avertisment.

Tata şi Malgaci stăteau neclintiţi — cu privirea aţintită undeva în faţa lor.

În clipa aceea mi s-a părut că hoitul animalului îngropat în zăpadă se mişcă. Nu atît trupul, cît capul. Se ridica fără să ciulească urechile pleoştite, se scutura cu zvîcnituri convulsive şi iar se lăsa în jos de parcă l-ar fi zgîlţîit cineva în lege. Probabil că mai trăieşte, mi-a dat mie prin minte.

Şi iată, chiar în clipa aceea — acum capul nu se mai mişca de fel — deasupra spinării cerbului se contură trupul unui animal de dimensiuni nu prea mari. Se sprijinea cu labele de stîrvul ce zăcea ca o raniţă mare aruncată în neorînduială, şi îşi îndreptă capul în direcţia noastră.

Era, cu aproximaţie, cît un cap de cîine (de fapt, în prima fracţiune de secundă am şi crezut că văd în faţa mea un cîine sălbatic), atîta doar că fălcile erau mai puternice şi ţeasta mai boltită. Pe urmă i-am surprins urechile păroase, destul de mici, dar ţepene şi ascuţite.

Animalul ne-a urmărit trei-patru secunde, ca apoi să dispară pentru o clipă, pierzîndu-se în spatele acelui uriaș morman de carne tăvălită, după care și-a făcut din nou apariția și, fără nici o grabă, a pornit agale spre tufișurile din imediata apropiere.

Acum îl vedeam cît se poate de limpede. Aducea cu un cîine flocos cu picioarele scurte, alergînd, țopăit, într-o unduire nespus de ciudată. Avea spinarea arcuită și, în ciuda faptului că părea stîngaci, sărea cu o sprinteneală și cu o elasticitate neobișnuită, de parcă ar fi avut tălpile din cauciuc.

La un moment dat, fiara s-a oprit și s-a uitat în jurul ei, lăsînd impresia că ar fi stat să chibzuiască și să cîntărească bine situația ; apoi și-a văzut mai departe de drumul ei, într-o liniște desăvîrșită, fără nici o grabă, de parcă nici nu s-ar fi sinchisit de prezența noastră. Ba, mai mult, din clipa în care ne-a surprins cu ochii ei de viezure, n-a scos nici un sunet, nici măcar un mîrîit de supărare. Dimpotrivă, răzbăteau din privirea ei un calm și o siguranță stranie — manifestare firească a unei forțe naturale neobișnuite. Fără cea mai mică urmă de panică, s-a făcut nevăzută, mistuindu-se printre tufișuri.

— Un mîncăcios ! șopti tata cu sufletul la gură. A găsit hoitul de cerb și s-a asigurat de hrană, pentru o vreme îndelungată.

Era vizibil tulburat, căci acum văzuse și el pentru prima oară în viața lui un mîncăcios viu. Pînă atunci îi descoperise doar urmele.

Va să zică așa arată mîncăciosul, mi-a fulgerat prin minte. Citisem despre el, auzisem povestindu-se multe despre această nevăstuică de mari proporții, dar n-aș fi îndrăznit să visez măcar că am să-l văd vreodată în carne și oase.

Stăteam toți trei în fața stîrvului, dar eu mă uitam la farfurioarele imprimate în zăpadă de labele late și păroase ale mîncăciosului. Erau într-adevăr incredibil de late, de parcă această nevăstuică, cel mai mare hoinar al taigalei, ar fi purtat rachete speciale de mers în zăpadă. Poate tocmai de aceea sărea cu atîta ușurință, fără să alunece, mi-am zis în sinea mea. Și ce mic și caraghios părea, dacă mă gîndesc la tot ce se scrie și se spune despre el.

— Cred că a găsit hoitul imediat. Sau, știu eu, s-ar putea ca tocmai atunci să-și fi dat cerbul ultima suflare și mîncăciosul i-a sfîșiat gîtlejul cît mai circula sîngele prin el, așa cum face de obicei, spuse tata, cu aerul omului inițiat, grăbindu-se apoi să adauge : După urme, s-ar părea că s-a ospătat aici de cel puțin trei ori. Și s-a ospătat în lege. Măruntaiele le-a dat gata, coastele și pulpele sînt despuiate. Dumnezeule, ce duhoare ! Voi nu simțiți nimic ? strigă el, intrigat.

Abia atunci am luat în seamă mirosul acela urît. Nu pentru că înainte nu l-aş fi simţit. Era o miasmă de o iuţeală înecăciosă, contopindu-se, pur şi simplu, cu duhoarea de pucioasă ce satura aerul pretutindeni în jurul nostru. Acum aveam senzaţia că toate aceste duhori ţîşnesc şi se împrăştie din stîrvul cerbului intrat în putrefacţie. Ca şi cînd acest munte de carne, îndesat în pielea aceea sfîşiată, chelită parcă de un fel de promoroacă gălbuie, n-ar fi fost nimic altceva decît un sac destrămat, plin de mirosuri urîte.

— Va să zică, în felul ăsta îşi înseamnă dumnealui prada, reluă tata. Nici nu mă mir că pînă acum nu s-a mai apropiat nici un alt animal. Uitaţi-vă şi voi, nu se mai vede nici o altă urmă. E limpede că mîncăciosul a fost primul care a ajuns aici.

— Nu, interveni Malgaci, care pînă atunci nu reacţionase în nici un fel la reflecţiile tatei.

Stătea cu picioarele răscrăcănate, aplecat deasupra cerbului, ţinîndu-i capul de urechi. Era un cap greu, de mascul viguros, gîtlejul şi ceafa erau sfîşiate în lege şi capul, din care atîrnau zdrenţe de carne însîngerată şi acoperită de brumă, era aproape desprins de restul trupului.

— Nu, dumnealui n-a venit aici, spuse Malgaci, cu o voce domoală. A plecat de aici, după ce s-a înfruptat prima oară, aşa cum se cuvine. Firesc, după ce s-a terminat întreaga poveste.

— Ce vrei să spui cu asta? întrebă tata intrigat şi rămase înmărmurit, de parcă l-ar fi lovit cineva în clipa aceea cu un par, drept în moalele capului.

— Da, aşa e, îşi întări spusele Malgaci. S-a întîmplat pe undeva, pe aproape. Dacă ne întoarcem pe urmele lui, dăm cu siguranţă de locul cu pricina. Nu poate fi departe.

— Ce loc? spuse tata pe un ton oarecum răstit şi obrajii i se aprinseră de parcă i-ar fi luat foc.

Malgaci se răsuci pe călcîie şi, fără să sufle o vorbă, porni înapoi, pe urmele noastre. Mergea agale, cu pasul omului care presimte ceva, care ştie precis ce caută şi, de bună seamă, va găsi, fără doar şi poate, ceea ce caută. Tata şi cu mine îl însoţeam în tăcere.

Deodată, propriile noastre urme, după care ne ghidam făcînd calea întoarsă, au dispărut ca prin farmec. Mai departe nu se mai vedea decît cărarea şerpuitoare, bătătorită în zăpadă de copitele cerbului, în goana lui sălbatică.

La mai puţin de două sute de metri de acolo, la poalele unei terase din care ţîşnea un izvor fumegînd cu putere, am dat de o bucată de pămînt desfundat. Şi aici se vedeau înălţîndu-se fuioare de abur şi fum. Ceva mai încolo se ivi o mică pajiste aco erită

de un strat de zăpadă subțire și rară. Pajiștea era mai toată bătătorită de copitele cerbului și se zăreau pe ea, din loc în loc, pete verzui de iarbă proaspătă.

— Aici ar trebui să fie, sparse tăcerea Malgaci.

De data asta fu rîndul tatii să nu-i răspundă. În schimb se puse imediat pe treabă. Ocoli pajiștea de cîteva ori, apoi se opri brusc, cu privirea ațintită în pămînt.

— A fost aici, izbucni el. Mîncăciosul a bîntuit într-adevăr pe aici, dar asta încă nu înseamnă nimic. Se pare că a dat tîrcoale pajiștei, dar, judecînd după urme, aș zice că au fost aici amîndoi, și cerbul și mîncăciosul, și nu o dată, ci de mai multe ori. Uitați-vă și voi la urmele astea!

În locul unde cerbul răscolise zăpada și mușcase din iarba proaspătă, se vedeau, pe lîngă amprentele copitelor sale, și niște urme adînci în formă de farfurioare. Erau cu duiumul.

Nu știam ce să mai cred. Mă uitam în jurul meu și, în același timp, nu-l scăpam nici o clipă din ochi pe Malgaci. A stat multă vreme încovoiat, pe urmă s-a lăsat pe vine și a început să îndepărteze, cu un bețișag, ceva dintr-una dintre gropițele lăsate de laba mîncăciosului. După ce a terminat această operație, s-a îndreptat din șale și, cu multă precauție, ca să nu calce urmele, a făcut cîțiva pași mai departe.

În cele din urmă și-a întors privirea spre mine. Nu zîmbea, dar printre pleoapele întredeschise am surprins în ochii săi întunecați o sclipire ce trăda o anumită ușurare; poate chiar o mulțumire ascunsă, vecină cu o mare satisfacție.

— Da, spuse el, într-un tîrziu. Aici s-a întîmplat. Aici i s-a agățat dumnealui de gît, ca pe urmă să-și înfigă colții în ceafa lui și să nu-l mai lase pînă nu l-a doborît. De aici a pornit cerbul pe ultimul său drum.

— Stai puțin! izbucni tata ușor iritat. Nu cumva vrei să spui că ditamai încornoratul era nevătămat, că nimeni nu-l rănise înainte și nevăstuica aceea care nu cîntărește mai mult, ci aș zice, mai puțin chiar decît un cîine adult, bine hrănit, a sărit în spinarea acestui cerb viguros și robust și l-a răpus? Asta vrei să-mi bagi dumneata mie în cap?!

— Da, răspunse Malgaci, cu glasul său domol, ce trăda o răbdare fără margini. Așa a fost. Numai că biruitorul n-a fost un cîine, ci un mîncăcios.

Tata rămase ca bătut în cuie.

— Urme sînt aici cu duiumul, spuse după un timp. Și nu știu cum ai putea dumneata să-ți dai seama că așa s-au petrecut lucrurile, admițînd chiar că ar putea fi așa cum spui. Vreau dovezi.

N-a spus *admițînd chiar că ar fi așa*, ci *admițînd chiar că ar putea fi așa*. Am auzit bine cum a spus și am reținut, nu de alta, dar nici eu nu eram în stare să pricep ce s-a întîmplat în realitate. De aceea, fără să spun nici pis, stăteam și mă uitam cum Malgaci se apleacă iar asupra urmelor pe care le descoperise și le recunoscuse printre celelalte și cum, într-o tăcere desăvîrșită, arată spre amprentele labelor care, în locurile unde se terminau, erau vizibil mai adînci, apoi numai spre amprentele adînci și neclare ale copitelor de cerb.

Acum, în timp ce ne arăta, fără să sufle o vorbă, amprentele cerbului, mi se părea că, într-adevăr, aici ar fi putut să înceapă șirul urmelor după care ne-am luat, ca să ajungem de la stîrvul sfîșiat pînă aici.

Tata se trase mai aproape de mine și, aplecîndu-se și el asupra locurilor arătate de Malgaci, spuse cu jumătate de gură :

— Asta tot nu dovedește nimic... Ce-i drept, urmele mîncăciosului se pierd aici, dar, pe cîte știu, acestei nevăstuici îi place să se întoarcă pe propriile sale urme.

Malgaci dădu din cap aprobator și în ochii lui scăpăra acum o scînteie de mîndrie.

— Numai că el nu s-a întors, replică cu fermitate. De-aici a sărit în spinarea victimei și mai departe nu se mai văd urmele lui, ci doar ale cerbului.

— Pesemne s-a întors...

Pe chipul lui Malgaci fulgeră iar ceva, aducînd cu încrederea în sine a omului inițiat.

— Dacă ar fi așa, gropițele lăsate de ghearele lui ar fi trebuit să apară și în direcția opusă. Dar nu apar. Uitați-vă.

Tata se aplecă și mai mult, ațintindu-și privirea asupra ultimelor urme adîncite în zăpadă de labele mîncăciosului. Pe marginile lor din față se deslușeau cu claritate gropițele frămîntate și alungite de ghearele mîncăciosului.

Tata continua să tacă. Nici nu se mișca. Pe chipul lui însă se citea o expresie ce avea darul să mă uluiască. În tulburarea ce-l cuprinsese, se strecurase deodată ceva nou. O uimire nemărginită, împletindu-se cu o speranță și cu o anumită dorință, acum greu de înăbușit.

Abia atunci mi-am dat seama despre ce-i vorba.

Tata își dorea acest lucru. De la bun început își dorise ca spusele lui Malgaci să se adeverească, și în felul ăsta să fie martorul unei întîmplări atît de neobișnuite și atît de uluitoare, care, pentru el, ca zoolog, însemna foarte mult, dar în același timp se temuse că Malgaci nu va fi în stare să-i ofere o probă destul de concludentă, spre a-i demonstra cum s-au petrecut lucrurile cu

adevărat. Avea nevoie de o certitudine, și abia acum începea să se apropie de ea.

— Mă rog, făcu el după un scurt răgaz de gîndire. Să zicem că ar putea fi așa, eu aș fi chiar dispus să cred că e așa, dacă pe aici ar fi măcar un copac, din care mîncăciosul să fi sărit în spinarea cerbului, așa cum face, de pildă, rîsul. Chiar dacă o fiară atît de mică... și tata amuți înainte de a-și rosti gîndul pînă la capăt, ca apoi să se grăbească să-l întrebe pe Malgaci : Dumneata ești, într-adevăr, atît de sigur că n-a fost împușcat și că nu fusese slcit de puteri, înainte de a-l răpune mîncăciosul ?

Deodată se îndreptă din șale și rosti cu o voce aproape autoritară :

— Să ne întoarcem, vreau să cercetez stîrvul cu toată atenția, să văd dacă nu cumva mai există pe el și alte urme de dinți decît ale acestei fiare.

Se răsuci pe călcîie și, cu un pas energic, porni la drum.

Acum mergea el în față. Înainta din ce în ce mai repede, fără să se uite nici în dreapta, nici în stînga, lăsînd impresia că era mînat de o grabă spontană ce nu putea fi stăpînită, ca și cînd acum ar fi sosit momentul pe care-l aștepta de atîta timp cu atîta nerăbdare.

Ne aflam din nou aplecați asupra stîrvului și, în timp ce tata și Malgaci se străduiau să urnească .din loc această uriașă rană de carne sfîșiată, ca apoi s-o întoarcă și să îngenuncheze în fața ei ca s-o cerceteze bucățică cu bucățică, pe mine mă cuprinsese, pe neașteptate, o stare depresivă ce devenea din ce în ce mai puternică și mai îngrijorătoare. Tremuram ca varga, asaltată de o sudoare rece ca gheață — degetele de la picioare îmi amorțiseră de-a binelea. (În tot acest timp cărasem cu mine craniul ursului, fără să-l fi lăsat o clipă jos, ci doar mutîndu-l mereu dintr-o mînă într-alta). La un moment dat am auzit vocea tatii :

— Uitați-vă la zgîrieturile astea de pe spate și de pe piept ! Ai zice că l-a legat cineva în lanțuri de trupul cerbului ; dar nu, n-a fost așa, cred că mai curînd și-a încleștat ghearele și dinții în carnea lui cu atîta putere, încît a rămas ca ferecat. Ce bine că de data asta n-am luat cîinii cu noi. Mi-ar fi părut rău să-l pierd pe vreunul din ei, chiar dacă Silka a îmbătrînit.

M-am cutremurat. Starea aceea de deprimare mă apăsa în clipa aceea și mai mult. Aveam senzația că acum se făcea simțită pînă și în măduva oaselor. Ce s-o fi întîmplat cu mine, de unde această slăbiciune amestecată cu un neașteptat sentiment de neliniște și compasiune în același timp ? mă întrebam în sinea mea.

Și, deodată, am avut impresia că sînt singură, pierdută în tăcerea aceea sumbră care mă împresura. Abia mai puteam să ră-

suflu în aerul jilav, saturat de aburii izvoarelor și de duhoarea cu care mîncăciosul își însemnase prada. Și mai simțeam în mirosul acela urît și prezența morții. Moartea cerbului și, înaintea acestuia, moartea ursului, ale cărui rămășițe roase pînă la os zăceau nu departe de aici. Două animale mari ale căror vieți se stinseseră aproape în același loc. Știam că mila și compasiunea nu se potrivesc cu legile taigalei; știam de mult că aici, pe aceste meleaguri și, în general, în natură, viața unora e răscumpărată, adeseori, cu viața altora. Începusem să înțeleg rigorile stricte ale acestor legi neînduplecate. Și totuși...

Inima îmi bătea zgomotos, să-mi spargă pieptul, nu alta... și deodată am avut senzația că, în jurul meu, aerul s-a împuținat de tot; senzația asta m-a stăpînit cîteva clipe bune — peisajul din fața mea începu să se estompeze, să se mistuie într-o negură groasă, și stomacul mi se întoarse pe dos. Nu, n-ai voie, n-ai voie, îmi repetam mereu în sinea mea.

M-am retras un pic și am încetat să mai privesc cum tata și Malgaci se omoară trebăluind cu hoitul acela urît mirositor; mergeam, îndepărtîndu-mă de locul în care aburul nu mai contenea să se ridice, preschimbînd atmosfera într-o ambianță încețoșată, ce aducea cu o pînză fluidă, tremurătoare.

— Nu, n-ai voie, n-ai voie, îmi repetam întruna.

Apoi, deodată, aerul parcă n-ar mai fi fost îmbibat de atîta umezeală și duhoare. Mă înconjura acum o taiga liniștită, de o ciudată sobrietate, și totuși mai limpede. (Era ca atunci cînd o dimineață mohorîtă devine brusc mai luminoasă, dar soarele nu și-a arătat încă razele sale strălucitoare). În locul unde mă aflam, zăpada nu sclipea; zăcea însă ca un înveliș greu de argint patinat.

Respiram mai ușor; bătăile accelerate ale inimii începură să se domolească. Nu m-am lăsat copleșită de slăbiciunea aceea stăruitoare. Lăsasem însă jos craniul de urs, care acum zăcea în zăpadă, la picioarele mele, iar eu îmi frecam de zor palmele și suflam în ele, să le încălzesc. Pînă și glasurile celor doi trădători — tata și Malgaci — răzbeau din nou spre mine, stimulîndu-mi auzul, chiar dacă îmi era cu neputință să deslușesc vorbele lor.

Mi-am plimbat iar privirile în jurul meu. Peisajul mă cotropea, infiltrîndu-se în mine prin ceea ce-mi oferea în clipa aceea să descopăr, prin ceea ce pustietatea, aparent moartă, a taigalei încătușată de vrajă, deschidea, încet-încet, în fața ochilor mei. Nici o mișcare, nimic nu se clintea.

Apoi, deodată, l-am revăzut.

Mîncăciosul țopăia acum undeva, mai într-o parte, de-a lungul unui zid gros de vegetație întroienită, din care răsăreau crestele înalte ale mîlizilor și zîmbrilor; părea la fel de calm, ca atunci

cînd îl zărisem pentru prima oară. Se opri. De data asta însă nu pentru a-şi întoarce capul spre noi, ci pentru a mirosi ceva.

Dintr-un arbust îşi luă zborul o potîrniche albă ca neaua.

Mîncăciosul îşi văzu mai departe de drumul lui, alergînd cu pasu-i săltat. În clipa aceea am avut impresia că din pustietatea seculară a taigalei ieşea la iveală, răzbind din el, spiritul materializat şi nepieritor al sălbăticiei.

Din nou, cotropită de uimire, dar mult mai liniştită, am mai cercetat o dată cu atenţie locurile în care dispăruse ; pe urmă l-am auzit pe tata spunînd în spatele meu :

— Aici erai ?! Hai, vino, e timpul să ne întoarcem.

M-am răsucit şi l-am privit drept în faţă, dar am avut impresia că nu prea mă ia în seamă, era preocupat de propria-i persoană, de propriile sale gînduri.

— A fost aşa cum a spus Malgaci. Nicăieri nimic, decît semne de colţi şi... zgîrieturi... Afurisită poveste ! Ce nu ştiu însă e cum de l-a lăsat cerbul să se apropie de el atît de mult. Căci, vorba ceea, are pasul mult mai iute, ca să nu mai vorbesc de faptul că la fugă nu-l întrece nici dracu'...

Am văzut apoi capul lui Malgaci, răsucindu-se încet.

— Cred că ştiu cum s-a întîmplat, rosti el, agale, cu o voce domoală, de parcă ar fi vrut să mai cîştige un mic răgaz de gîndire.

Printre pleoapele întredeschise ale ochilor săi oblici, am surprins deodată o sclipire stranie. În clipa aceea Malgaci părea că se cufundă în nişte vechi amintiri datînd dintr-o vreme cînd el încă nu era pe lume. Toată înfăţişarea lui aducea aminte de ceva străvechi şi nepieritor, care, aici, pe meleagurile acestei nemărginite sălbăticii, trăia nestingherit din vremuri imemoriale ; aidoma acestui animal, apărut din preistorie, şi pe care, cu cîteva clipe în urmă, l-am văzut pentru prima oară în viaţă.

— Cum adică ?! izbucni tata, cu violenţă. Îmi spui asta aşa, într-o doară, ca să mă fierbi ? Chiar aşa ? Ce naiba ! Hai, spune, odată, omul lui Dumnezeu, cum a fost ?

Nu-mi deslipeam ochii de pe chipul lui Malgaci. O clipă mi s-a părut că citesc pe el un aer de uşoară vinovăţie.

— Lăsaţi că vă povestesc eu. Acum însă e cazul să plecăm. Am zăbovit prea mult. Ne aşteaptă Kostea, şi nu numai el, ci şi Rodionov, care a aflat, fără doar şi poate, că bîntuim prin preajma locului. Şi-apoi, nu uitaţi că, pe urmă, Kostea trebuie să se întoarcă la Nijnieangarsk.

* * *

Erau aceleași păduri, deasupra cărora zburaserăm pînă atunci ; întroienite și tăcute, neatinse de secure, sau de joagăre, nepîngărite de urme omenești. Ici-colo, doar, erau însemnate de potecile șerpuitoare ale animalelor. La un moment dat pilotul — ședeam tot lîngă el — îmi spuse :

— Ce vezi tu acum sub noi nu mai e rezervație. E un parc întins de vînătoare, dat tot de noi ține.

Auzisem de el ; tata îmi povestise cîndva că, de la o anume dată, parcurile de vînătoare mărginașe, capătă de la administrația rezervației niște oameni, îndeosebi paznici.

Pentru vînătorii de profesie, vecinătatea cu rezervația era prea ispititoare. Așa se face că, odată cu venirea iernii, salariații rezervației plecau pentru săptămîni în șir să vîneze în acele parcuri cota de samuri dinainte stabilită și aprobată și, cu acest prilej, să noteze și să adune toate datele necesare pentru cunoașterea vieții acestor animale. Tata spunea că una dintre sarcinile lor mai era și aceea de a conserva în sticlele cu alcool de laborator, pe care le aveau asupra lor, unele organe și țesuturi de samur, în vederea unor cercetări extrem de importante. De altfel, acestea erau, în afara blănurilor, principalele lor trofee de vînătoare. (Mai tîrziu, l-am văzut pe tata studiind în laborator conținutul extras din stomacurile unor masculi și femele de samur). Îmi povestea toate astea cu o anume doză de neascunsă mîndrie, aș zice chiar trufie, încît un ascultător neavizat ar fi putut foarte bine să creadă că în asta consta întreaga sa activitate. De fapt însă nu era decît o manifestare a admirației sale fără margini pentru ideea de a fi creat în jurul rezervației o zonă tampon, un fel de „cordon sanitare"*, cum îl numise el, textual. „Un tampon care îngreunează pătrunderea braconierilor pe aceste coclauri și, totodată, ne ajută pe noi, în munca noastră !" Așa a spus : În munca noastră. Și în acest timp zîmbea, iar în ochi îi scăpăra acea scînteie ce trăda, deopotrivă, mîndria și mulțumirea.

Acel ținut, care nu mai aparține rezervației se desfășura acum sub privirile mele. Multă vreme n-am sesizat nici o schimbare în configurația lui.

Pînă cînd, undeva, în pustiul alb din adîncul încremenit al taigalei — ne aflam în preajma albiei șerpuitoare a Kabanului — am surprins, pe neașteptate, niște dîre late de schiuri, însoțite de niște urme împrăștiate în zăpadă de labele unor cîini neastîmpărați. Aproape în aceeași clipă am zărit în depărtare un fuior

* Cordon sanitar (fr. în text. original)

de fum alb și subțire. Curînd am descoperit, cu toții, alte trei-patru dîre de schiuri, îndreptîndu-se toate spre locul de unde se înalța fumul acela rărit de asprimea aerului rece. Și, în sfîrșit, în fața noastră se ivi acoperișul greu de deslușit al unei mici cabane de vînătoare, întroienite, în dreptul căreia se vedea un bărbat fluturînd din mîini și doi cîini alergînd și țopăind de colo pînă colo, în jurul lui.

— Știam eu că ne așteaptă, spuse Koștea.

— Cu siguranță că ne-a auzit mai înainte de a zbura spre Balșaia, rîse Malgaci, grăbindu-se să adauge : Știe el de ce așteaptă.

Zăpada se învolbură brusc sub elicea aparatului, transformîndu-se la iuțeală într-un nor alb și gros, care învălui totul în jurul nostru. Un timp nu se mai văzu nimic, iar eu aveam senzația că orbesc.

Am aterizat într-un luminiș de mult amenajat și întreținut cu grijă în fiecare vară, pentru a permite elicopterelor să aterizeze în siguranță iarna. A mai trecut însă un timp pînă cînd bezna albă s-a destrămat și s-a risipit. Și, deodată, am recunoscut chipul unui bărbat pe care-l mai zărisem o dată sau de două ori la Davșa. Coborînd dintr-o luntre cu cîinii lui și, mai tîrziu, întorcîndu-se spre debarcader împovărat de două ranițe mari, încărcate cu cumpărături. Numele nu i-l știam, așa că nu mi-a spus nimic cînd l-am auzit azi pe Malgaci spunînd că ne așteaptă Rodionov.

Rîdea cu ochii micuți și sfredelitori, în timp ce ne ocăra de mama focului. Era un bărbat de statură mijlocie, dar vînjos și plin de vigoare ; fața arsă de soare, de vînturi și geruri năprasnice, capul descoperit, iar trupul presărat din tălpi și pînă în creștet de pulberea ca de zahăr a zăpezii răscolite prin care-și croise drum, nerăbdător să vină cît mai repede în întîmpinarea noastră. Pînă și părul lui era pudrat cu praf de nea. În ciuda gerului cumplit, nici prin gînd nu-i trecuse să-și dea osteneala să arunce pe el o haină mai groasă, în clipa în care auzise aparatul apropiindu-se. Pînă și gîtul lui vînos era dezgolit, semn de atîta nerăbdare uitase să-și mai încheie nasturele gulerului șifonat.

— Unde naiba ați zăbovit atîta ? tuna și fulgera, cu o voce, chipurile, dojenitoare. De mai bine de o oră vă tot aștept și voi, afurisiților, nimic. Parc-ați fi intrat în pămînt. M-am întors la cabană de îndată ce v-am auzit pentru prima oară. De două ori am tras mîncarea de pe plită. Gata, acum grăbiți-vă, că de nu, pun cîinii pe voi. M-auziți ? !

Și chiar în clipa aceea începu să-i gonească, dînd cu picioarele în ei, de parcă, într-adevăr, cineva i-ar fi asmuțit împotriva noastră.

— Ei, drăcie! Ce v-a apucat, lighioanelor. Ați înnebunit?! Cărați-vă de-aici! se răsti la ei Rodionov.

Tata se opri, pregătindu-se să spună ceva, dar tocmai în clipa aceea Malgaci aruncă în brațele lui Rodionov o raniță burdușită cu provizii. Se aflau în ea un săculeț cu cartofi, niște paste făinoase, pîine proaspătă, zarzavaturi conservate, pătlăgele roșii murate și trei sticle de vodcă. Pe acestea din urmă Rodionov le ghici din pipăit și un zîmbet de bucurie îi întinse gura pînă la urechi.

— Ajunge, spuse el. În felul ăsta mai fac economie și eu un pic din rația aia nenorocită de spirt medicinal, care, cinstit vorbind, nu prea mă unge la inimă.

Se uită pieziș la tata, care, la rîndul lui, îi aruncă o privire cercetătoare, dar nu spuse nimic. Inițial se pregătise, de bună seamă, să-i povestească lui Rodionov pățaniile noastre din zona Izvoarelor Fierbinți — ciinii simțiseră cu siguranță mirosul de mîncăcios ce răzbea din noi — dar pînă la urmă se răzgîndi. După cîteva clipe de tăcere, spuse:

— Și eu sînt de părere că vodca e o băutură mai bună decît alcoolul de laborator.

— Păi, vedeți, asta zic și eu vorbă înțeleaptă, îi replică Rodionov zîmbind.

Ne croiam vad prin zăpadă, deși spre cabană ducea o potecă gata tăiată, în care la tot pasul și în toate direcțiile se vedeau urmele lăsate de schiurile evence.

Dîrdîiam toată de frig. Sau, știu eu, s-ar putea să nu fi fost atît frigul care mă scutura, cît oboseala și emoțiile prin care trecusem, căci tremuriciul acela neplăcut l-am mai simțit în mine și după ce mă așezasem lîngă soba încinsă, în care lemnele trosneau, mistuite de flăcările unui foc binefăcător.

Rodionov scoase din raniță o sticlă.

— Prima e de bun venit, se grăbi să spună. Azi nu mă mai duc nicăieri, rămîn aici la căldurică și fac, ca să zic așa, pe loc repaus.

Și, rostind aceste cuvinte, desfundă sticla cu dinții, capacul îl scuipă pe stiva de lemne din dreptul sobei, și ne umplu tuturor paharele.

Kostea și cu mine l-am refuzat.

Țineam în palme cana de tinichea cu ceai fierbinte, mă aplecam cu nasul în ea și în felul ăsta îmi încălzeam obrajii. Era un ceai tare, aproape negru și supraîndulcit. Și totuși aroma lui nu era în stare să taie mirosul dulceag și rînced al celor cîteva pici de samur și veverițe, ce se uscau, întinse pe niște suporturi de lemn bătute în pereții cabanei. Spațiul cabanei era mult prea

restrîns pentru patru persoane. Rodionov trăia aici singur cuc doar în sezonul de vînătoare, cînd își îndeplinea și munca în cadrul serviciului de pază a parcului. Cabana era mai mică decît cea de la Tarkulik, în care înnoptasem pentru prima oară în taiga, în schimb era mai intimă, degajînd o agreabilă dezordine bărbătească. Mai sorbeam din ceai, cînd, pe masa aspră, plină de tăieturi și pe alocuri arsă și îmbibată cu sînge de animal, se ivi, în fața mea, o strachină de tinichea, încărcată cu mîncare — o grămăjoară de cartofi fierți și apoi tăiați și rumeniți într-o tigaie înnegrită de fum, și cîteva felii de carne de urs, friptă. Nu mai mîncasem pînă atunci așa ceva, dar citisem și auzisem povestindu-se că laba de urs e o delicatesă cu totul aparte.

Am apucat lingura, cu șovăială. Simțeam cum mi se taie răsuflarea, numai la gîndul că va trebui să înghit această carne nefalsificată, de animal trăit în sălbăticie. Mi-am zis însă numaidecît că mă aflu în taiga, unde mîncarea preparată din vînat e pentru vînător cît se poate de firească și mai puțin neobișnuită decît ar fi, de pildă, friptura de vacă sau de porc.

— Unde l-ai găbjit ? întrebă Malgaci, grăbindu-se să adauge. Era un exemplar tînăr.

— Nu bătuse pădurile mai mult de patru ani, încuviință Rodionov, cu gura plină. Tocmai se pregătea — după ce se îndopase bine — să se retragă în culcușul lui, pentru hibernare. Dăduse prima zăpadă, cînd, într-un loc am descoperit resturile unui căprior siberian pe care mițosul îl făcuse ferfeniță. Pe urmă, cîinii l-au dibuit, nu departe de locul cu pricina.

Abia mai tîrziu am aflat că pînă să devină, în urmă cu opt ani, unul din paznicii rezervației, Rodionov, el însuși fiu de vînător, își cîștigase un timp existența din vînatul urșilor. Malgaci i-a povestit tatii că, într-un an, numai în luna mai, Rodionov doborîse paisprezece urși și, cu acest prilej, pierduse nu mai puțin decît trei din cei cinci cîini pe care-i avea. Fusese un vînător renumit, tot așa cum, mai tîrziu, a devenit un paznic dîrz și tenace. După primele întîlniri cu el, braconierii preferau să ocolească de la distanță locul lui. Unul dintre aceștia, o veche cunoștință de-a lui Rodionov, trăsese în el pe la spate, dar pînă la urmă a sfîrșit-o la spital, după ce însuși Rodionov, rănit în brațul stîng, apucase să-l ducă pînă la Davșa, chiar în barca braconierului. În felul ăsta i-a convins pe toți că nu glumește și că ia în serios misiunea sa de paznic al rezervației. Se spune că Rodionov s-a schimbat cu totul din clipa în care autoritățile au interzis, prin pedeapsă, vînatul liber al urșilor ; și oricine voia să împuște un urs, trebuia să depună, mai întîi, o cerere și apoi să plătească autorizația de vînat. Povestea asta, se spune, l-ar fi su-

părat rău de tot pe pasionatul vînător. Cum adică ? Să nu mai poată vîna el în voie, cînd îi vine pe chelie ?! Să nu mai petreacă el zilele și nopțile în adîncul acestei sălbăticii, al cărui pămînt îl cutreierase în lung și-n lat și al cărui miros dătător de viață, pur și simplu îl inhala ? Să nu mai doarmă el sub cerul liber, undeva în hățișuri, unde, de obicei, se cuibăreau și animalele pe care înainte le prindea și le dobora ? Nu, așa ceva era peste puterile lui. Și-atunci și-a spus să devină cel puțin pazînicul și ocrotitorul lor. La început lăsase să se înțeleagă că renunța pînă și la dreptul său legal de a împușca în fiecare an un urs și un elan în parcul de vînătoare învecinat cu rezervația unde, acum, în sezonul de iarnă, prindea în capcană sau împușca animale de blană. Se mai spune că niciodată nu și-a revendicat acest drept și n-a făcut uz de el, pînă cînd nu i-a adus aminte însăși conducerea rezervației. (Asta la recomandarea lui Malgaci, căci și el, la rîndul lui, pornea în fiecare an pe urmele ursului și elanului său, dincolo de granițele rezervației). De atunci — asta se întîmpla de șase ani în șir — Rodionov mai adăuga în fiecare an și cîte un urs la cocoșii-de-munte, ieruncile, potîrnichile și alte animale mici, pe care le vîna în parcul de vînătoare, ca să aibă mereu cu ce se hrăni. Unul dintre cei nouăzeci pînă la o sută de mițoși care bîntuia taigaua era prada lui. (Pe teritoriul rezervației se apreciază că trăiau circa o sută).

Am mîncat ; m-am înfruptat totuși din această carne neobișnuită, care din timpuri străvechi era hrana de toate zilele a vînătorilor. Va să zică, ăsta-i gustul ei, mi-am zis în sinea mea. Mă uitam în jurul meu, întrebîndu-mă mirată unde mă aflu. Mai exista, într-adevăr, o asemenea lume ?

A mai durat un timp pînă să-mi birui descumpănirea — apoi am rostit cu timiditate :

— Are gustul cărnii de vită. Nu miroase cîtuși de puțin a sălbăticiune. Cum se prepară ? Nici prin minte nu mi-ar fi dat că...

Și, deodată, am amuțit, incapabilă să-mi exprim gîndul pînă la capăt.

Rodionov își înălță privirea, continuînd să-și miște încet fălcile sale late și proeminente. Apoi își șterse gura cu dosul palmei și se uită la mine, măsurîndu-mă îndelung, de parcă abia atunci m-ar fi băgat în seamă.

— Cred că mai bine ar fi să-ți spun cum o prepar eu. Cît se poate de simplu. Arunc carnea în oală și o las pe foc să fiarbă bine, pe urmă o scot, și-o pun să se scurgă din ea toată apa. După ce se usucă nițel, o mai fierb un pic în altă apă, de data asta

sărată, atît cît să dea un clocot și, cînd s-a răcit, e bună de mîncat.

Trase o duşcă zdravănă, după care reluă :

— Rece e mai gustoasă, tăiată felii și unsă cu puțin muștar. Dar și mai bună e cînd o rumenești un pic în untură. Numai carnea de urs tînăr, abia săltat, poate fi gătită și mîncată cît e caldă. Eu unul, cel puțin, o prepar și o mănînc așa de cînd mă știu. Mai precis, de cînd îmi aduc aminte să fi pus în gură o bucată de carne.

Lăsă lingura din mînă, făcînd să sune farfuria, apoi își șterse din nou buzele cu dosul palmei și, uitîndu-se la tata, începu :

— Sînt în stare să pun rămășag că mă pricep să desluşesc carnea de urs, vînată de braconier, de cea provenită de la un urs doborît cu gloanțe, cinstit. Vreți să știți cum, domnule doctor ?

— Cum să nu ? Bucuros, răspunse tata. E cu putință așa ceva ?

— Ba bine că nu ! izbucni Rodionov fericit. Dar să știți că în felul ăsta eu am cîștigat pînă acum cîteva pariuri grase. Dumneavoastră însă v-o spun, așa, dezinteresat, deși sînt încredințat că n-o să vă fie de nici un folos.

Schiță un zîmbet, schimonosindu-se un pic la față, apoi continuă :

— E al naibii de simplu. Ce mai, simplu ca bună ziua. Gîndiți-vă numai cum ascunde braconierul carnea și e de-ajuns ca să vă dați seama. De îndată ce doboară ursul, îl spintecă, îl golește de măruntaie, apoi împachetează carnea la iuțeală, cu piele cu tot și caută s-o șteargă cît mai repede, nu de alta, dar nu se știe niciodată cine-i poate ieși în cale, așa, pe nepusă masă. Pe urmă, carnea caldă, îmbibată de sînge, se aprinde, sau, cum se mai spune, se încinge în lege, și începe să pută ; ca să nu mai spun că trage în ea duhoarea de urs în asemenea hal, încît nici o leșie din lume n-o mai scoate. Carnea de urs, ca să fie bună la ceva, trebuie tăiată pe loc, bucăți-bucăți, și atîrnată în cuie, să se usuce cum trebuie. Numai așa se duce din ea duhoarea de urs. Se pare însă, că nimănui nu-i dă prin cap treaba asta, atunci cînd simte în farfurie mirosul de carne împuțită. Eu unul, fac prinsoare că l-aș putea înșfăca pe braconier de guler numai după acest miros, acum cînd ursii pot fi vînați doar pe baza unei autorizații plătite.

Sorbi din cana cu ceai, cotrobăi apoi prin borcanul cu pătlăgele murate, scoase una și mușcă din ea cu atîta sete, de țîșni zeama cu putere în jurul lui și, după ce mai trase o duşcă zdravănă de ceai, reluă :

— Cum văd, dumneavoastră nu mă credeți, nu-i așa, domnule doctor ?

Și, punînd această întrebare, îl fixă pe tata cu ochii lui sfredelitori de culoarea albastrului-cenușiu.

— De ce nu te-aș crede? Te cred. Numai că mie nu mi-ar fi trecut niciodată prin minte așa ceva, îi răspunse tata cu o voce calmă. (Cred că tot timpul, de cînd am plecat din zona Izvoarelor Fierbinți, nu încetase să reflecteze asupra problemelor care-l frămîntau).

— Bine, acum fiindcă știți, aș zice că ar fi cazul să mai ciocnim un păhărel, ce ziceți?

— De ce nu.

Mă uitam la Malgaci cum savurează din plin căldura sobiței dogoritoare, bucurîndu-se totodată de stomacul plin și de sîngele amorțit de binefacerea alcoolului. Picotea deasupra farfuriei goale. De bună seamă nu auzise nimic din spusele lui Rodionov — pentru el toate astea erau lucruri vechi, de mult cunoscute.

Abia rîsul năvalnic al lui Rodionov și zgomotul paharului izbit de masă avură darul să-l trezească — căci, între timp, Rodionov umpluse din nou paharele și cănile de tinichea.

Malgaci, săltă ușor capul, clipind somnoros.

— Al naibii om! strigă Rodionov. Își îndeasă burta și doarme dus, de parcă nici de moarte nu i-ar mai păsa.

Deodată lăsă paharul pe masă și în aceeași clipă înlemni. Nările i se dilatară și începu să adulmece ca un cîine care, într-un amestec de mirosuri, îl deslușește, brusc, tocmai pe acela care-l tulbură și-l întărîtă.

— Ei, drăcia-dracului! Parc-ar fi gonit pe aici, prin preajma noastră, un mîncăcios. Îl simt... Da, dar dacă ar fi așa, cîinii ar face alt fel de tărăboi, deși, ce-i drept, de cînd ați venit sînt veșnic zbîrliți și puși pe hăituială.

Și mie mi se părea acum că în amestecul mirosurilor de mîncare prăjită, de lemn aprins, de ceai și de blănuri întinse la uscat, se strecurase, pe neașteptate, duhoarea animalului pe care-l văzusem ospătîndu-se în taiga și lîngă a cărui victimă am zăbovit apoi atît de mult. De bună seamă, mirosul acela urît se îmbibase în perii cizmelor de blană ale tatii și ale lui Malgaci, — căci, fără doar și poate, se atinseseră cu ele, fără voia lor, de stîrvul împroșcat cu fecalele mîncăciosului și, la căldură, se făcea simțit cu mai multă intensitate.

Rodionov răsuflă iar, din adînc.

— Ei, drăcie... Să nu-mi spuneți mie că nu v-ați întîlnit pe undeva cu bestia asta afurisită, că tot nu vă cred... Lua-l-ar dracu să-l ia! Dacă un cîine trage adînc în piept duhoarea asta împuțită de mîncăcios, trei zile nu mai e bun de nimic. Nici măcar urma de urs n-o mai adulmecă. Unde naiba l-ați văzut?

— Lîngă Izvoarele Fierbinți, răspunse tata, întorcîndu-se cu fața spre Malgaci.

Acesta, însă tăcea mîlc. Din clipa în care isprăvise cu mîncatul, n-a mai scos o vorbă.

— Va să zică așa, izbucni Rodionov cu o voce răgușită. Dumnealui a început iar să bîntuie pe acolo. Ultima dată l-am surprins în timp ce ucidea o vidră, pe care apoi a înfulecat-o cît ai zice pește. Dacă au mai rămas din ea cîteva fire de păr...

— De data asta a gîtuit și a sfîșiat un ditamai cerb. Ce mai, un taur, spuse tata. Iar Malgaci...

Rodionov îl întrerupse, clipind din ochi :

— Un cerb ați spus ? Afurisită treabă ! Asta înseamnă că i-a sărit în spinare de undeva dintr-un copac, așa cum face rîsul. Ce jigodie blestemată !

Tata se uita din nou la Malgaci.

Acesta strîngea în palme cana de tinichea plină cu ceai fierbinte, pe care o ducea mereu la gură fără nici o grabă și sorbea din ea ușor, pe îndelete. Părea obosit, dar, de fapt nu era decît îngîndurat. Ochii lui își recăpătară deodată acea lucire stranie, plină de mister, de parcă s-ar fi umezit cu aburul ce se ridica din ceaiul încins. Acum ne uitam cu toții la el.

— Nu, rosti el molcom. Acolo unde s-a întîmplat povestea nu era nici umbră de copac.

— Păi, în cazul ăsta, cerbul cu pricina era pe ducă. Se săturase pe semne de viață dintr-un motiv sau altul și, vorba ceea, s-a lăsat păgubaș de ea...

Aici, tonul vocii lui Rodionov, deveni o idee mai ridicat.

Malgaci rămase la fel de calm, manifestînd o răbdare desăvîrșită. Mai sorbi o dată din ceai, pe îndelete, apoi începu :

— Te înșeli. Era la fel de teafăr ca tine.

Rodionov înmărmuri. Mai întîi crezuse, probabil, că Malgaci îl ia peste picior, pe urmă însă, după ce se uită fix în ochii lui, se făcu roșu ca un curcan și izbucni :

— Ai înnebunit ? Am avut de-a face cu bestia asta, de cîteva ori. Dacă mi-ai povesti ce și cît e în stare să înfulece, mă rog, aș fi în stare să cred orice, chiar și ce nu se poate. Dar cu așa ceva să nu-mi vii ! Mă înțelegi ?! strigă furios.

Apoi, întorcîndu-se cu fața spre tata îl întrebă :

— Vă amintiți, domnule doctor, ce mi-ați spus astă primăvară, cînd v-am adus grămăjoara aceea de fecale de mîncăcios, și cîte și mai cîte ați găsit în ea ?

— Cum să nu. Îmi amintesc, și încă foarte bine.

Aici, tata, ca și cînd în clipa aceea și-ar fi dezlipit privirea de pe tabelul pe care-l alcătuise, începu să enumere datele pe dinafară :

— Treizeci la sută resturi de păr și oase de ren, treizeci la sută perișori și dinți de șoareci, douăzeci la sută pene de păsări — cocoș-de-munte și ierunci — și, cîte zece la sută, resturi de căprior siberian, solzi de conuri de cedru și oase de pește. Toate astea într-o singură grămăjoară de fecale.

— O dată mie mi-a mîncat niște cizme ude ce le pusesem să se usuce la soare, ținu să adauge Rodionov.

— Dumnezeule din ceruri ! interveni Kostea, rîzînd. Asta înseamnă că jigodia are un pîntec pe cinste.

Rodionov nu-l luă în seamă. În schimb se uita la Malgaci, cu o privire din ce în ce mai provocatoare, căutînd să-l scoată din calmul său imperturbabil.

— Mă rog, ce-a spus domnul doctor, sînt dispus să cred. Dar de tine nu mă las eu păcălit, pricepi ?

Glasul i se înăspri și mai mult.

Malgaci tăcea, ca și cînd n-ar fi auzit în acest timp pe nimeni. Doar ochii parcă i se mai aburiseră un pic. Întoarse capul încetișor — și eu am avut din nou impresia că e istovit.

— Da, începu el, cu o voce domoală. Știu prea bine cum s-a întîmplat. Da, de la răposatul bunicu-meu. Eram pe atunci un puști, iar lui povestea i s-a întîmplat în tinerețe, pe vremea cînd era socotit cel mai iscusit vînător și cel mai bun descoperitor de urme. Da, el a văzut asta cu ochii lui.

Pe Rodionov îl pufni rîsul.

Malgaci amuți. Cu ochii, în aparență pustii, privea parcă undeva departe, mai departe de zona de pătrundere a propriei sale amintiri, dar unde realitatea anterioară mai dăinuia. Ca și cînd s-ar fi întors cu gîndul la vremurile cînd străbunii lui duceau pe aceste meleaguri o viață de nomazi, îndeletnicindu-se cu vînatul, care, pe atunci, era unicul lor mijloc de trai.

— Da, e o poveste veche, pe care, așa cum v-am spus, o știu de la bunicul, reluă el. De atunci n-am mai auzit de așa ceva, și nici n-am văzut. Era într-o iarnă și bunicul dăduse de urmele unei turme de reni, nu prea numeroasă. Păștea pe o pajiște golașă de pe care vîntul viscolise zăpada înaltă adunînd-o în troiene, ceva mai departe.

Nările nasului său ușor turtit, începură deodată să freamăte și să se dilate, de parcă pînă și cu mirosul s-ar fi întors în trecutul acela îndepărtat, și ar fi tras în piept aerul de odinioară...

După toate prin cîte trecusem în ziua aceea, acum eram numai ochi și urechi. Aveam impresia că îl însoțesc pe tînărul vînător

evenc în peregrinările sale pe nemărginitele oceane ale taigalei, iar în clipa în care a descoperit urma proaspătă a turmei de reni, deveneam eu însămi martorul ocular al celor întîmplate odinioară.

Îl vedeam pe vînător, cu puşca lui străveche în mînă, apropiindu-se încet, cu multă băgare de seamă, de turma ce păştea în tihnă, cu gîndul să doboare un mascul. Dar iată că, tocmai în clipa în care se pregătea să tragă, apăru în partea opusă un mîncăcios; aparent nepăsător, ca şi cînd nimic nu l-ar fi interesat, se apropie de turmă cu pasu-i ţopăit. Renii aflaţi în imediata apropiere se neliniştiră şi o rupseră la fugă. Doar cîteva salturi şi mîncăciosul rămase mult în urma lor, prefăcîndu-se că nu-i ia în seamă. Înainta încet, scormonind zăpada, ca şi cînd n-ar fi avut nimic mai bun de făcut, decît să dibuie şi să vîneze un şoarece amărît. În felul ăsta se apropie iar de turmă care se îndepărtă din nou de musafirul nepoftit. De data asta mîncăciosul se apucă să scurme pămîntul cu elan sporit, alergînd de colo pînă colo şi împrăştiind zăpada ce se învolbura sub lăbuţele lui. Lăsa impresia că, de fapt, nu făcea nimic altceva, decît ceea ce făceau şi renii, care răscoleau zăpada cu copitele lor puternice. La un moment dat făcu înconjurul turmei, şi cînd renii îşi înălţară capetele, se apucă iar să scurme ca apoi, sub privirile renilor care nu mai conteneau să adulmece, să se îndepărteze la fel de nepăsător, cu mersu-i săltăreţ şi să dispară în desişul pădurii. Vînătorul — într-adevăr un băieţandru ce semăna un pic cu Saşa (s-ar putea ca aşa să arate Saşa peste trei-patru ani) — se minună atît de mult de purtarea mîncăciosului, încît nu mai apăsă pe trăgaci ca să-l împuşte, ba, mai mult, se împăcă pînă şi cu gîndul de a renunţa la renul mascul de a cărui carne avea atîta nevoie. Acum trebuia să urmărească şi turma şi fiara aceea vicleană. Mîncăciosul se ţinea mereu în preajma renilor. Aşa se petrecură lucrurile o zi, două, o săptămînă întreagă, pînă cînd renii începură să se deprindă cu prezenţa mîncăciosului în apropierea lor. Mirosul lui încetă să-i mai înspăimînte, iar ei renunţară să-l socotească pe fiorosul animal o fiară periculoasă.

Într-o noapte, un vînt puternic netezi zăpada, ştergînd toate urmele, şi făcîndu-l pe flăcău să creadă că pierduse orice legătură cu turma şi cu mîncăciosul, căci, de cînd se ţinea după ele, animalele se îndepărtaseră cîţiva kilometri buni de locul unde le văzuse prima oară. Iată însă, că după cîteva ceasuri de căutare — cunoscînd bine locurile preferate, de reni pentru păşunat — izbuti să redescopere şi turma şi mîncăciosul.

Acesta se afla acum atît de aproape de un mascul ce păştea nestînjenit, încît, pur şi simplu, mirosea şi scurma zăpada chiar sub botul renului, din ale cărui nări ţîşneau fuioare subţiri de

aburi. Ba mai mult, se mai și învîrti de două ori în jurul lui, adulmecînd nepăsător zăpada, ținînd capul întors într-o parte, ca și cînd nimic nu l-ar fi interesat. Renul își înălță ușor coarnele, se uită un pic la mîncăcios, și, văzînd că nu se întîmplă nimic, lăsă capul în jos și își văzu mai departe de păscutul lui.

Băiatul rămase uluit; comportarea ciudată a mîncăciosului și a renilor era pentru el un lucru cu totul neașteptat, ce se împotrivea tuturor obiceiurilor. Așa ceva nu mai auzise și nu mai văzuse pînă atunci. În cele din urmă, renii nu-l mai luară deloc în seamă pe pașnicul intrus, care-și vedea liniștit de treburile lui. Poate pentru că dintr-un simplu salt puteau oricînd să se îndepărteze de el, sau să se năpustească asupra lui și să-i facă zob cu coarnele lor robuste.

Mîncăciosul se apucă iar să scurme cu înverșunare, chiar sub ochii renului. Acesta se trase un pic mai într-o parte, cu capul lăsat în jos. În clipa aceea, cu o viteză inimaginabilă, mîncăciosul făcu un salt și-l înhăță de grumaz. Fără să-și fi luat avînt, fără să fi scos vreun sunet amenințător. Și-a răsucit doar capul și, odată cu capul, toată partea din față a trupului, ceea ce, zicea flăcăul, a avut darul să-l uimească cel mai mult, apoi, bătînd pămîntul cu picioarele din spate, a țîșnit ca o săgeată și, într-o clipită, atîrna de grumazul și de ceafa renului, în care-și înfipsese colții și ghearele sale ascuțite și tăioase. Saltul lui surprinzător aducea mai curînd cu zvîcnirea fulgerătoare a unui ghem, alcătuit din arcuri de oțel... Renul se clătină, căzu și iar se puse pe picioare și, în timp ce turma se împrăștia speriată, încercă din răsputeri să se descotorosească de fiara ucigașă.

Acum, flăcăul urmărea totul din imediata apropiere. A fost o luptă scurtă, aducătoare de moarte, căci mîncăciosul se ținea de victimă într-adevăr „cu ghearele și cu dinții", în ciuda strădaniilor acesteia de a scăpa de el prin salturi disperate. În cumplita lor încleștare, păreau contopiți unul cu altul, mîncăciosul aducînd cu o cocoașă crescută din senin pe trupul nefericitei sale victime. La un moment dat, îngrozit de moarte, renul, făcînd un nou salt în încercarea sa disperată de a scăpa de fiorosul agresor, căzu pe genunchii din față și începu să-și scuture spinarea cu atîta putere, încît mîncăciosul atîrna de el cu capul în jos, fără însă a-și slăbi victima din strînsoarea sa încrîncenată. Peste cîteva clipe renul se zvîrcolea pe jos. Vînătorul ar fi putut acum să tragă de la cîțiva pași, dar n-o făcu. Se înspăimîntase rău de tot, căci el credea în duhurile taigalei și era încredințat că acest mîncăcios nu era altceva decît un duh rău, reîncarnat în fiară. Se întoarse deci cu spatele, preferind să dispară din fața acestui spectacol înfiorător. Abia după două săptămîni își luă inima în dinți și reveni la fața lo-

culuí, să vadă ce s-a întîmplat. Nu găsi acolo decît niște rămășițe de coarne frînte, roase și acestea cum scrie la carte de colții nesățiosului mîncăcios...

Malgaci amuți, dar eu continuam să răsuflu cu gura întredeschisă, și cu ochii, cred, ieșiți din orbite, de atîta uimire.

Un timp domni în încăpere o liniște desăvîrșită, doar trosnetul lemnelor în sobă se mai auzea.

— Afurisită treabă, sparse tăcerea Rodionov, tușind să-și dreagă glasul. Așa cum o cunosc, bestia asta e în stare de orice, și mai-mai că-mi vine să cred și în această poveste. E o jigodie al dracului de vicleană, unsă cu toate alifiile. De două ori, mi-a golit capcanele cu atîta temeinicie, de n-a mai rămas în ele nici măcar un fir de păr. De parcă ar fi știut cu precizie unde puneam capcanele, din care putea să se înfrupte, pe săturate, fără să se mai obosească.

— Și eu sînt încredințat că lighioana e în stare de așa ceva, încuviință Kostea. Dar vă spun cinstit, că treaba asta nu mă surprinde cîtuși de puțin la o fiară. Căci, vorba ceea, de aia e fiara fiară.

Tata tăcea înmărmurit. Cred că rareori îl mai văzusem atît de tulburat. Ședea pe scaun și privea undeva în gol.

— Mda... reluă Kostea, uitîndu-se la ceas. E timpul să plecăm. Ne mai abatem noi pe la tine, cînd o fi cazul. Acum însă...

Și, pentru mai multă siguranță se sculă în picioare, grăbindu-se să adauge :

— Iar o să ajung acasă pe întuneric.

— Ce să-i faci, mormăi Rodionov. Asta-i situația....

Ne-am ridicat cu toții și am ieșit afară.

Clar-obscurul taigalei hibernale începuse să se întindă, îngroșîndu-se pe măsură ce gerul se întețea.

Tremuram de frig în clipa în care l-am văzut pe Rodionov ieșind din cabană în capul gol, cu pufoaica trasă doar pe umeri și cu cămașa desfăcută la gît. Alerga spre noi strigînd în gura mare, ca să acopere lătratul turbat al cîinilor ce ne însoțeau întocmai ca în momentul sosirii.

— Stați ! M-auziți ?! Stați ! Fir-ar să fie de treabă. Era cît pe ce să uit... Am ceva pentru voi.

Și, rostind aceste cuvinte, se întoarse iute spre *saiba*, un fel de cămară deschisă, aflată deasupra ușii și ferită de streașina cabanei, de unde ne aruncă fiecăruia cîte un cocoș-de-munte, înghețat bocnă.

— Asta așa, ca să știți și voi, pe-acolo pe unde sînteți că trăiți în taiga, și să vă văd iar, cît mai curînd, spuse el cu fața numai zîmbet.

V

PERIPEȚII PE BAIKALUL ÎNGHEȚAT

Îmi amintesc că în ziua aceea de decembrie, cînd am zburat deasupra taigalei așternute de un strat gros de zăpadă și înțepenită de aproape două luni de gerurile cumplite, Baikalul mai respira. Ce-i drept, plămînii lui începuseră să șuiere, din adîncul lor se auzea fără întrerupere scîrțîitul țiuitor al unor răsuflări înăbușite — dar, atunci cînd se umflau, azvîrleau zgomotos la mal sloiurile de gheață care îl sufocau. Vîntul, care peste zi bătea din larg, îi dădea o mînă de ajutor. Îi unduia răsuflarea, și gheața, pe la coturi, începea să plesnească. În schimb, cel de noapte, suflînd dinspre uscat, aducea cu ajutorul apelor ce se scurgeau în Baikal pe sub învelișul de gheață al rîurilor și pîraielor, mereu alte sloiuri, împingîndu-le tot mai departe de țărm. În felul acesta suprafața lacului se acoperea cu o pădure de sloiuri din ce în ce mai compactă, făcîndu-i răsuflarea, de la o zi la alta, mai firavă. Gerul năpraznic avea darul să le unească, ferecînd astfel tot mai mult oglinda lacului.

Apoi, într-o dimineață, — era în ziua de patru ianuarie — o liniște, de-a dreptul grandioasă, m-a făcut să înmărmuresc. În noaptea aceea Baikalul înghețase de-a binelea.

Afară erau minus patruzeci și trei de grade Celsius și gerurile se țineau lanț de mai bine de trei luni, chiar dacă, mai ales la început, mercurul termometrului urcase, uneori, aproape de zero.

Stăteam în gerul acela înfiorător pe malul lacului, înfofolită toată ; mă mutam mereu de pe un picior pe altul și nu mă mai săturam privind. Cît cuprindeam cu ochiul, în fața mea se desfășura o oglindă de gheață, pe alocuri zbîrcită de sloiuri culcate de-a curmezișul și de alte bariere de gheață încărcate de promoroacă. Această măreață tăcere glacială era, pentru mine, cu totul neobișnuită ! Mai toată toamna și îndeosebi în perioada în care pe țărm începuse să domnească iarna, auzisem, fără întrerupere, freamătul, vuietul sau chiar bubuitul furtunos, întunecat și de-a dreptul asurzitor al Baikalului. Iar acum, iată-l zăcînd la picioarele mele inert și rece — fără viață.

Deodată mi-am adus aminte de cuvintele lui Malgaci ; stăteam atunci amîndoi lîngă luntrea pe care tocmai se apucase s-o repare, spunea că Baikalul răsuflă în voie numai primăvara, la sfîrșitul lui mai și la începutul lui iunie, cînd apele lui prind să se dezgheațe ; aidoma unui convalescent care apucă să-și recapete puterile. Curînd, însă, începe să-și piardă suflul, de parcă l-ar goni ci-

neva, se înfurie și devine furtunos, lăsînd impresia că ar vrea să sfarme lanțurile de stîncă ce l-au ținut atîta vreme încătușat. La sfîrșitul anului, sleit de încrîncenarea acestei lupte zadarnice, se culcă și doarme ca un urs în bîrlogul lui. Somnul lui odihnitor durează cam cît al ursului în hibernare — aproape șase luni — ca apoi, cînd se trezește, să se arunce iar, cu forțe noi, în această luptă istovitoare.

Și, mi-am mai adus aminte de ceva.

— Nu-mi place cînd i se spune lac, mi-a mărturisit Malgaci, oftînd. Lacuri în taîga și în tundră sînt cu nemiluita. Baikalul însă e Baikal. Baikal, nu-i decît unul, fără pereche.

Cu cît îl cunoșteam mai bine, cu atît mai mult îi dădeam dreptate încercatului Malgaci. De altfel, în vremea aceea, căutam și citeam cu rîvnă tot ceea ce era legat de numele Baikalului. Astfel, am aflat că, deocamdată, două sînt părerile cele mai răspîndite cu privire la originea numelui său. Unii socotesc că e vorba de traducerea din iacută a cuvintelor bai (bogat) și kel (lac). Deci „lacul bogat". O interpretare ulterioară îl aduce din cuvîntul turcmenomongol Baikaal, ceea ce înseamnă „rezervor de apă", „multă apă", sau „bazin mare"'. Buriații, care trăiesc în imediata apropiere a Baikalului, îl denumesc Baigaal-dalai, adică, „rezervor de apă întins cît marea". Dar toate astea nu sînt decît presupuneri. Căci această imensă vale stîncoasă, acumulînd aproape o cincime din apa potabilă a tuturor lacurilor și rîurilor din lume, de o limpezime de-a dreptul cristalină, dăinuiește de zeci de milioane de ani.

Singurul și cel mai mare adevăr era atunci, pentru noi — mă refer la mine și la părinții mei — realitatea pe care o trăiam și o cunoșteam împreună zi de zi pe meleagurile din preajma Baikalului.

Îmi amintesc, de pildă, cît de uluită am fost la început făcînd surprinzătoarea constatare că, în locurile pe care se întinde rezervația, temperatura medie anuală este de minus patru virgulă patru grade Celsius, iar perioada de iarnă era o durată de o sută șaptezeci pînă la două sute de zile. (Influența microclimatului baikal, face aici iarna mai blîndă cu șase pînă la șapte grade Celsius, iar vara mai răcoroasă decît în regiunile învecinate ale Siberiei). Prima ninsoare cade la sfîrșitul lui august, luna cea mai fierbinte a anului, în prima sa jumătate ! Drept care, temperatura ei medie este de plus douăsprezece grade Celsius. Ultima zăpadă se întîmplă să cadă, uneori, și la sfîrșitul lui iunie.

O dată — vîntul sufla sălbatic de două săptămîni ziua și noaptea, gonind, fără încetare, niște nori grei și apăsători — m-am repezit pînă la postul de observații meteorologice, care se afla la capătul opus al Davșei, nu departe de casa lui Malgaci. Citind da-

tele statistice m-am îngrozit, aflînd că pe ţărmul Baikalului zilele fără vînt sînt doar nouăsprezece la sută pe an, iar la munte aproape că nu există. Şi mai rău se prezenta situaţia cu privire la zilele senine, însorite. Nici măcar cincisprezece la sută pe an! În regiunile nord-vestice ale Baikalului, vremea era predominant închisă, sau, pur şi simplu, mohorîtă. Precum vedeţi, aveam destule lucruri de învăţat, cu care trebuia să mă obişnuiesc...

Abia aici mi-am dat seama cît de proastă eram atunci cînd le scriam, împreună cu bunica, părinţilor mei la Davşa, şi eu îi întrebam cum e vremea pe meleagurile Baikalului. Tata îmi răspundea cît se poate de simplu : „Ia harta Baikalului, cerceteaz-o, notează-ţi poziţia lui şi pe urmă măsoară cei şase sute şaptezeci de kilometri care, cum bine ştii, însumează lungimea lui de la nord la sud (Lăţimea de douăzeci pînă la optzeci de kilometrii şi adîncimea atingînd pe alocuri o mie şapte sute de metri, nu le mai punem la socoteală, nici eu, nici mama). După aceea măsoară această distanţă pornind de la Praga spre nord sau spre sud".

Aşa am şi făcut. Am luat o bentiţă de hîrtie, închipuind distanţa amintită, şi am întins-o pe hartă. La nord am atins insula Bornholm din Marea Baltică, iar la sud Marea Adriatică, în apropierea portului Triest. Am înţeles cum stau lucrurile.

În scrisoarea următoare am întrebat : „Cum e vremea la voi, la Davşa ?"

Răspunsul la această scrisoare n-a mai sosit, căci între timp murise bunica şi eu, pînă să mă dezmeticesc, m-am trezit în Davşa.

Acum, cînd mă aflam aici de o jumătate de an şi ştiam că în capătul de sus — capătul „nostru" cum obişnuim să-i spunem — Baikalul îngheaţă în medie cu paisprezece zile mai devreme şi se dezgheaţă tot cu atîtea zile mai tîrziu în partea sa de miază-zi, puteam să-mi răspund singură la această întrebare : aici clima e surprinzător de aspră, la fel de aspre sînt aici şi peisajul şi viaţa, dar nespus de frumoase.

Şi iarna, tot aşa era, în ciuda tuturor greutăţilor pe care le aveam de întîmpinat.

Stratul de zăpadă în Davşa era de aproape un metru — în zona muntoasă a rezervaţiei de două ori pe atît. Iar în ianuarie — luna cea mai rece în ţinutul Baikalului — mercurul termometrului coborîse, de cîteva ori, spre dimineaţa, pînă la minus patruzeci, o dată chiar pînă la patruzeci şi opt de grade sub zero. Mă miram eu singură că afară mai eram în stare să respir. Şi totuşi eram nevoiţi să ne ducem după apă, mai bine zis după gheaţă, pe care trebuia s-o tăiem cu securea (staţia de pompare fusese ce-i drept reparată, dar acum conducta avea o altă defecţiune : îngheţase tubul de alimentare).

De aprovizionarea cu apă se îngrijea de obicei tata, dar el nu era întotdeauna acasă. Așa se face că, acum, mama și cu mine aveam mai multe de trebăluit! Povestea asta avea totuși un avantaj. Ducîndu-ne mereu după gheață am învățat să ghicim, din scîrțîitul zăpezii, tăria gerului. Cu cît era mai puternic, cu atît glasul zăpezii era mai gingaș și mai clar. În jur de minus patruzeci de grade, scîrțîitul și scrîșnetul pîrîitor se preschimbau în tonuri subțiri, țiuitoare, amintind de foșnetul scurt, ușor șuierător, al coasei. Ne amuzam în felul ăsta, ghicind după sunetele scoase de zăpadă sub tălpile cizmelor noastre de blană, înalte și călduroase, cu cîte liniuțe a urcat sau a coborît în ziua aceea mercurul termometrului. Abia pe urmă dădeam fuga să văd. Era în povestea asta un fel de autentic joc siberian „de iarnă", căruia mama începuse să-i spună „arctic".

Zile erau scurte. Soarele, dacă se întîmpla să apară, rătăcea jos de tot pe bolta alburie. În schimb, odată cu înserarea, cerul era presărat de stele încărcate de o lumină cu sclipiri ruginii, de-a dreptul înțepătoare. Iar acasă — la numai cîțiva metri de zîmbrul cu ramurile împovărate de zăpadă — domnea o atmosferă plăcută, binefăcătoare. Obloanele de la ferestre erau închise, vîntul, după ce înghețase Baikalul, se mai potolise, iar soba încinsă dogorea răspîndind în casă o căldură liniștitoare. Butuci de pus pe foc aveam destui, și trosnetul lor în bătaia flăcărilor mistuitoare se auzea neîncetat, nu numai în bucătărie, ci și în întreaga locuință, unde se simțea și parfumul lor îmbietor. Prin gura sobei se vedeau tresărind limbi de foc, ce proiectau pe dușumea un cerc de lumină caldă. Înainte de unsprezece stingeam lumina (becul începea să pîlpîie, semnalizînd deconectarea agregatului și ora de culcare), dar eu nu mă săturam să mă desfăt privindu-l și să visez. De cîteva ori, în ciuda faptului că pereții sobei erau încinși în lege, am coborît din pat în puterea nopții și am mai pus lemne pe foc, numai pentru a întreține cercul acela vrăjit care avea darul să mă farmece cu lumina lui limpede și atît de vie. Cred că tot în zilele acelea am descoperit și farmecul pricinuit de atingerea lemnului. Nu-mi aduc aminte să fi simțit vreodată nevoia să ating peretele de cărămidă sau de beton al unei locuințe, să-mi lipesc obrajii de el, sau chiar să-l mîngîi. În căsuța „noastră" de bîrne din Davșa am simțit această nevoie.

Duceam acum o viață de familie aproape exemplară. Atît cît se putea, unul din noi rămînea peste zi acasă; părinții își luau pe rînd de lucru „la domiciliu" și pretutindeni unde te uitai zăceau tot felul de cărți și tratate, reviste științifice de specialitate, caiete de însemnări și cutii cu fișe. Uneori aproape nu găseam un loc să mă așez — dar povestea asta oferea un avantaj. De fie-

care dată cînd mă întorceam de la școală sau de la plimbare, dădeam buzna la căldură. Și Lișiță, se înțelege de la sine — țuști după mine. Dar el trebuia să rămînă în tindă, deși de multă vreme făcea parte din familie. Crescuse și se făcuse un cîine tînăr și voinic. Mai mare dragul să-l privești : labele solide, pieptul puternic și ochii veșnic scînteietori. Se pare că pe el gerul nu-l stînjenea prea mult. Zăbovea afară ore în șir, alergînd prin curte, adulmecînd orice colțișor întroienit, scurmînd de zor zăpada sau lătrînd la corbii ce se așezau pe gard sau pe ramurile zîmbrilor. De îndată însă ce se simțea „acasă", în tindă, se trăgea înfrigurat spre căldură. În perioada gerurilor arctice i-am așternut din nou culcușul în colțul din spate al tindei, acolo unde „locuise" pentru scurtă vreme, în urmă cu cîteva luni, după ce mi-l adusese Sașa. De data asta mutatul lui n-a fost chiar atît de ușor.

Lișiță, care pînă atunci dormise afară în ger și uneori dimineața firele de păr din jurul botului și genele îi erau pline de o promoroacă atît de groasă încît sărăcuțul abia își mai deslipea ochii, și-a dat seama numaidecît care-i va fi locul cel mai prielnic, chiar și în această „ghețărie". (Tinda nu era construită din bîrne ; pretutindeni, în crăpăturile dintre scîndurile groase, se întindeau, ca niște tiruri mițoase, bentițe albe de promoroacă — și toate scoabele, cîrligele și cuiele luceau în învelișul lor de gheață). A încercat pe loc să se mute în partea opusă, lîngă peretele ce dădea spre bucătărie. A tras la iuțeală de pe polița de jos sacul de dormit al tatii și tocmai se pregătea să se instaleze în el. M-am luptat cu el cîteva clipe, dar fără nici un rezultat. Pe urmă a intervenit în bătălia noastră tata. În cele din urmă Lișiță a fost învins, dar înfrîngerea lui n-a fost decît temporară. Dimineața l-am găsit din nou acolo.

Nu ne-a rămas decît să agățăm sacul de dormit într-un cîrlig, iar lui să-i „așternem" culcușul pe polița de jos (Sub ea nu încăpea). De altfel, istețul avusese grijă să-și „aștearnă" singur culcușul mult dorit. Tîrîse pur și simplu acolo toate țoalele pe care eu i le pregătisem în colțul opus. Pe urmă s-a declarat mulțumit.

Îi lipseau însă plimbările îndelungate pe care le făceam împreună. Abia apucam să deschid ușa bucătăriei, că mă și trezeam cu labele lui pe mine. Mă îmbrățișa, mă strîngea la pieptul lui și era de-ajuns să mă aplec un pic, ca să simt numaidecît pe față limba lui umedă și caldă. Ori de cîte ori auzea din bucătărie vreo discuție mai aprinsă sau rîsete, începea să zgîrie ușa și scîncea. Era dornic de societate.

* * *

În perioada aceea am învățat mai mult și am și citit pe rupte. Tata se îndeletnicea și el acum cu o treabă mult mai interesantă. La administrația rezervației începuseră să sosească prin poștă plăcuțele numerotate ale samurilor vînați în locurile cele mai îndepărtate din jurul rezervației. Corespondența, proviziile de alimente și, în general, tot ce era necesar se aducea acum cu GAZ-urile sau cu autocamioanele. Baikalul se transformase într-o uriașă magistrală a transportului rutier. Îmi amintesc ce mult s-a bucurat tata într-o seară cînd, deschizînd o scrisoare, a căzut din ea o plăcuță îngustă de aluminiu, pe care era înregistrat numărul 28.339, și, odată cu ea, o filă mototolită, ruptă dintr-un caiet de școală pe care o mînă neiscusită scrisese :

„Mi-a picat în capcană, în noiembrie, undeva pe malul lacului Losinovo".

Într-o clipită ne-am năpustit toți trei asupra hărții și am început să căutăm. Lacul Losinovo se afla la șaizeci de kilometri depărtare de granițele rezervației și tata o marcase (era o „samuriță") în mai, undeva, în preajma cursului mijlociu al Davșinkăi. Dar și mai mare i-a fost bucuria cînd a primit o plăcuță cu care, în urmă cu patru ani, zoologul-șef Jarov însemnase un mascul pe meleagurile Tarkulikului. Samurul acesta fusese împușcat de un vînător într-un loc aflat la o distanță de două sute optzeci de kilometri de rezervație !

Cînd a citit în fișă data însemnării samurului, tata i-a aruncat mamei o privire radioasă.

— Asta zic și eu migrație, a exclamat el fericit, grăbindu-se să adauge : Vezi ce importantă e această muncă ?

Ca și cînd ar mai fi fost nevoie s-o convingă... Mama ședea pe scaun cu capul sprijinit în palme și-i zîmbea.

— Aiuritule !

— Ce-ai spus ? izbucni tata într-o veselie gălăgioasă. Ferească sfîntul să se întindă în felul ăsta mușchii tăi, și să năpădească într-o bună zi întreaga planetă !

Și, rostind aceste cuvinte, o cuprinse pe mama pe după umeri, apoi aplecîndu-și spre ea fața numai zîmbet de fericire, o strînse cu putere la pieptul lui. (Lișiță, pînă atunci de un calm desăvîrșit, voia, firește, să participe și el la acest joc de familie ; începu să zgîrie ușa cu sălbăticie, dar nimeni nu-l lua în seamă).

— Ce-ai spus ? repetă tata. Îndrăznește să mai spui o dată !

— Aiuritule ! spuse mama rîzînd și ochii îi scăpărau de fericire.

Incercînd să se desprindă din strînsoarea lui, dădea din cap, făcînd să-i zboare părul în toate părțile.

În bună dispoziție, tata se trînti pe patul meu care, pentru împrejurări asemănătoare, era așternut cu o pătură groasă ; își împreună mîinile sub ceafă și, în această poziție, privi un timp spre tavan, fără să sufle o vorbă. Apoi, un zîmbet de veselie i se așternu pe toată fața, și începu să se milogească :

— Ceva bun de-ale gurii nu se găsește în casa asta ?

Ochii mamei se ațintiră asupra mea.

— Și eu aș avea poftă de ceva bun, i-am ținut isonul tatii.

— Mîncăilor ! strigă mama bucuroasă.

Și am căpătat fiecare cîte o bucățică dintr-o delicatesă cum scrie la carte : cîte o felie de limbă de ren fiartă, cu garnitură de „ceremușă" murată — cu alte cuvinte, ceapă sălbatică. Chiar în ziua aceea, la amiază, un autocamion adusese din Nijnieangarsk o nouă provizie de carne, după o pauză de două luni : carne de ren și de oaie, înghețată bocnă. Pentru toate familiile din Davșa evenimentul a fost o adevărată sărbătoare de mult așteptată, nu de alta, dar de la o vreme începuserăm să gătim mîncarea numai din conserve, cel mai frecvent din carne de oaie.

În timp ce mînca, lingîndu-și buzele cu voluptate, tata nu mai contenea să ne expună cîte mai avea de făcut, de îndată ce gerurile aveau să se moaie.

— Aiuritule, a-iu-ri-tu-le, îi șoptea mama încet, cu duioșie, de parcă l-ar fi legănat, să adoarmă.

A fost una din frumoasele noastre seri ale acelei ierni. Eu îl înțelegeam pe tata foarte bine și, în plus, aveam sentimentul că tot ceea ce vorbea și avea darul să-l bucure, mă privea și pe mine. Doar fusesem și eu la Tarkulik ! Ce-i drept, ceva mai tîrziu, dar, oricum, am fost în locurile pe unde bîntuise samurul însemnat. Și am fost acolo, în aceleași locuri, cînd echipa „noastră" a vînat și a marcat alți doi samuri ; m-am strecurat atunci prin hățișurile acelea vrăjmașe, am alergat, mai-mai să-mi dau și sufletul de atîta oboseală, ca apoi să cad grămadă și să văd cum razele soarelui strălucinează blana întunecată și lucioasă a samurilor. Ba, mai mult, am dat chiar și o mînă de ajutor, să i se prindă de ureche unuia dintre ei tăblița de aluminiu cu numărul de înregistrare.

Și mă întrebam în sinea mea : pînă unde or fi ajuns oare cei doi, pe care i-am vînat vara trecută împreună cu tata, cu Sașa și Malgaci, ca apoi să le dăm drumul, să-și vadă de rostul lor. Unde se vor statornici ca să aducă pe lume o nouă generație de animale atît de frumoase și atît de prevăzătoare, animale micuțe care, cu șaizeci, ba chiar cu cincizeci de ani în urmă fuseseră aproape exterminate.

Da, toate astea le știam la vremea aceea. Iar unul din meritele cele mai mari pentru faptul de a nu se fi produs această exterminare și, cum spunea Malgaci : „samurul a fost readus de pe lumea cealaltă și pus să se înmulțească", l-a avut un concetățean de-al nostru, pe nume Zenon Svatoš (Părinții lui se trăgeau din împrejurimile Chrudimului, din Cehia centrală). Venise aici făcînd parte din conducerea expediției de la Barguzin, care, din însărcinarea Academiei de științe din Petrograd, avea misiunea să cerceteze condițiile pentru ocrotirea și salvarea de la pieire a samurului. Pe atunci blana lui prețuia mai mult ca aurul. În anul 1910, la Nijnieangarsk, centrul unde se făcea comerțul cu blănuri, se plătea pentru o pielicică de samur pînă la șase sute de ruble, în timp ce un cal se putea cumpăra doar cu cincizeci. Cu alte cuvinte, doisprezece cai pentru o singură blană „imperială" !

De aceea, cu atît mai mare era pericolul de nimicire totală ce-i amenința pe puținii samuri rămași în viață și care trăiau risipiți de-a lungul rîurilor mici, în adîncul sălbăticiei. Așa se face că amintita expediție a recomandat atunci înființarea rezervației de samuri din zona Barguzinului, alegînd, de altfel, și locul ce i se păruse cel mai potrivit, pe care Svatoš îl colindase și-l străbătuse în lung și în lat. Se strecurase în toiul iernii pînă și prin înalta trecătoare, socotită aproape inaccesibilă, ce se deschidea printre sălbaticile piscuri stîncoase ale masivului Barguzin, ca să coboare în valea Bolșaiei și de-acolo să-și croiască drum, mai departe, spre țărmul Baikalului (E vorba tocmai de acel labirint, de acea încîlceală de stînci și grohotișuri surpate, care avuseseră darul să mă îngrozească numai văzîndu-le din elicopter, în timpul zborului din septembrie, cînd am însoțit-o pe mama în „expediția" ei).

În această sălbăticie, închisă de munți și de Baikal, pe a cărei uriașă întindere înzăpezită expeditionarii nu număraseră nici măcar zece urme de samur, și care de veacuri fusese parcul de vînătoare al evencilor, trebuiau începute lucrările de amenajare a rezervației.

Svatoš, deși n-avea studii superioare, nici titluri științifice, ajunsese mai întîi locțiitor al directorului pentru problemele activității științifice și, curînd după aceea, datorită capacității, energiei și tenacității sale, a fost numit directorul rezervației. Abia apucase să angajeze primii paznici — și treaba asta nu era nici ea deloc ușoară, căci la început unii plătiseră munca aceasta cu viața — cînd a izbucnit revoluția... Svatoš a trecut numaidecît de partea roșilor. Pe vremea aceea nimeni n-ar fi crezut — cel puțin așa se zice — că rezervația avea să reziste. Cu atît mai mult, cu cît, în perioada ciumei pricinuite de foamete și a neîncetatelor

tulburări, nici unui guvern nu i-ar fi dat prin minte nici măcar în vis să se intereseze de o rezervație care abia începea să se nască, darmite s-o mai și ajute cu fonduri pentru întreținerea ei. Cei mai mulți dintre paznici au dat bir cu fugiții. Nimănui nu-i ardea să aibă de-a face cu un nebun sărac lipit pământului, căruia nu-i aparținea nimic, ba mai mult, nimeni nu-i plătise de luni și ani de zile un sfanț pentru munca lui.

În ciuda acestor neajunsuri, Svatoš nu și-a părăsit postul ce-i fusese încredințat. Fără nici un fel de echipament și fără bani s-a pus pe treabă, înfruntînd cu bărbăție foametea nimicitoare (pretutindeni, în jur, animalele erau decimate). Împreună cu soția sa (între timp se căsătorise cu o învățătoare rusoaică), trăia într-o căsuță de bîrne pe care și-o clădiseră în plină sălbăticie. Se spune că, aidoma evencilor, își coseau singuri îmbrăcămintea și singuri își apărau, cu furca în mînă, „teritoriul lor". La început numai această parte, și nu numai împotriva evencilor, care nu erau în stare să priceapă de ce așa, netam-nesam, nu mai aveau voie să vîneze pe pămîntul ce le aparținea, de veacuri, ci și împotriva braconierilor și a dezertorilor care se ascundeau în locurile ferite ale taigalei.

Tata care citise pe apucate despre această poveste, spunea că pe vremea aceea nimeni n-avea răgazul să se așeze la masă, ca să completeze tot felul de registre și rapoarte; în lunile și anii aceia de restriște, singurul lucru valabil era fapta, acțiunea. De parcă epoca însăși ar fi știut că despre ea va rămîne înscris întotdeauna numai ceea ce va continua să trăiască. L-am auzit o dată spunîndu-i mamei: „Isprava reușită de Svatoš a fost un adevărat miracol. Închipuiește-ți că toată munca lui, întreaga sa viață au atîrnat zi de zi, ani în șir, de un fir de păr și, cu toate acestea, n-a fost niciodată doborît. A izbutit să reziste și să supraviețuiască numai datorită faptului că niciodată nu s-a lăsat cuprins de panică și nu s-a dat bătut. În tenacitatea lui înversunată, n-a încrucișat niciodată brațele și nu s-a lăsat în voia soartei".

Se spune că numai așa — în ciuda tuturor opreliștilor și a împotrivirilor de tot felul pe care le-a avut de întîmpinat și care, de fapt, nu l-au ocolit niciodată — a fost în stare să scoată rezervația din pămînt, la propriu și la figurat. Pe urmă, condițiile s-au mai îmbunătățit un pic și Svatoš avea iar în jurul lui cîțiva colaboratori, chiar dacă, la început, aceștia se schimbau atît de des, încît abia apuca să-i cunoască. Printre ei se strecurau și dușmani, care deschideau cuștile samurilor, prinși în urma unor eforturi uriașe, și a căror viață și obiceiuri Svatoš voia să le studieze

în rezervație. Îi otrăveau cîinii, obligîndu-l din nou să păzească totul de unul singur — de data asta, pentru variație, și cuștile. Treptat însă, a izbutit să cîștige de partea lui un număr de paznici credincioși — printre care și cîțiva evenci. Unul dintre ei a fost și tatăl lui Malgaci. În taiga se mai auzeau schimburi de focuri, se spune că se înregistrau morți de-o parte și de alta dar, în sectorul lui, Svatoš reușea totuși să pună o oarecare ordine.

De vremurile acelea își mai aducea aminte și Malgaci. Îi povestise tatii cît de grea și neîndurătoare fusese lupta cu oamenii și natura, și cîte tragedii de tot felul se petrecuseră aici, în inima acestei sălbăticii, pînă să izbutească Svatoš să-și impună punctul său de vedere, menit să aducă „triumful samurului". (Da, așa spune tata că s-ar fi exprimat Malgaci). Iar tata care citise și era la curent cu lucrările științifice scrise de Svatoš, era încredințat că meritul lui nu a fost doar acela „de a întoarce samurul de pe lumea cealaltă, și de a-l face să se înmulțească", ci și acela de a fi adunat la vremea respectivă un imens material despre biologia samurului, pînă atunci necunoscut. După o muncă de optsprezece ani, consacrată rezervației și samurului (Svatoš a rămas directorul rezervației pînă în 1945, și, cum spunea tata, numai faptul în sine era un act de adevărat eroism, demonstrînd calitățile lui mult mai bine decît întreaga cinstire și glorificare ulterioară), samurul popula din nou vastele întinderi împădurite ale masivului munților Barguzin, și se răspîndise și pe povîrnișurile versantului său răsăritean, în valea rîului cu același nume. Și nu numai atît. Înainte de a ieși la pensie, Svatoš mai contribuise și la repopularea cu samurii capturați a unor locuri aflate pe nesfîrșitele plaiuri ale Siberiei și ale Orientului Îndepărtat. Malgaci își amintea și de propriul său ajutor la prinderea cîtorva femele și masculi — era pentru prima oară cînd făcea acest lucru și avea atunci doisprezece ani, deci cu jumătate de an mai puțin decît aveam acum Sașa și cu mine. Ținea minte că aceste perechi de samuri urmau să fie puse în libertate undeva pe insulele Santar. Reținuse bine acest nume, pentru că în urechea lui avusese o rezonanță bizară, iar pe atunci el nu era în stare să-și imagineze nici în ruptul capului unde ar putea să existe asemenea insule, căci în viața lui nu văzuse o altă apă mare, în afara Baikalului. Cu mult timp mai tîrziu, abia la sfîrșitul celui de-al doilea război mondial, cînd se înrolase și lupta ca cercetaș în Armata Sovietică și participase la eliberarea Chinei de sub ocupația japonezilor, aflase că insulele Santar se înșiră aproape de țărmul Oceanului Pacific. Dar Svatoš a mai avut și un alt merit de mare importanță. În laboratoarele Academiei de științe din Leningrad și din Moscova, unde trimisese zeci de exemplare din primii samuri capturați, oamenii

de știință au reușit în cele din urmă (încercase și Svatoș acest lucru, dar fără nici un rezultat), să crească samurul în captivitate. Cu siguranță că de însemnătatea acestui eveniment nu-și dăduse seama prea bine nici entuziastul Svatoș.

Într-o seară însă, mama și cu mine am încercat să facem o socoteală — era vorba totuși de blănuri, poate cele mai frumoase și mai fine din lume. În momentul de față se achiziționează de la vînători sau de la fermele crescătoare de samuri între o sută optzeci și două sute de mii de piei anual. Și pentru o piele de cea mai bună calitate a așa numitului „aur catifelat al taigalei" — blana de samur negru cu părul fin și des, de culoarea alabastrului glacial, se plătește la licitațiile internaționale de blănuri pînă la două mii de dolari !

Și tot gîndindu-mă la Svatoș, mi-au revenit iar în minte cuvintele rostite o dată de tata : „Unicul trofeu adevărat pentru a cărui dobîndire merită să trudești, să nădușești, să îngenunchezi sub povara misiunii pe care singur ți-ai asumat-o, ca apoi iar să te ridici și să mergi mai departe, este viața cinstită, închinată muncii".

Și iar am fost silită să mă gîndesc la condițiile în care Svatoș a reușit să facă tot ce-a făcut. Era de-ajuns să-mi amintesc — fără voia mea — de nemilosul ger arctic ce domnea afară, care deîndată ce ies din casă îmi lipește nările, îmi arde obrajii și-mi taie răsuflarea, de frigul ce-mi pătrunde pînă în măduva oaselor, ca să mă treacă fiori de gheață pe șira spinării, chiar și în căldura molcomă mirosind frumos a lemn conifer, ce sălășluia în bucătăria noastră.

* * *

În a doua jumătate a lui februarie au venit zile în care frigul, în afara faptului că era de suportat, aducea cu el și bucurii neașteptate. Pe Baikal, gheața era mai groasă de un metru, iar atunci cînd mercurul termometrului a început să oscileze „doar" în jurul liniuței ce indica minus douăzeci de grade, golful Davșei s-a transformat în piața cea mai încăpătoare și totodată în cel mai mare patinoar pe care-l văzusem în viața mea. Aici (dacă trecem cu vederea îngrămădirea cîtorva sloiuri sparte), gheața era netedă, avînd culoarea unui albastru aproape străveziu ; doar pe alocuri se zăreau limbi de zăpadă înghețată, pe care vîntul o suflase de pe mal. Cine putea, circula pe gheață, scurtîndu-și în felul ăsta drumul. Căci era mai obositor să-ți croiești vad prin troienele înalte, de-a lungul malului. Eu una mă duceam pe gheață chiar și după cumpărături.

În micuța brutărie (înzestrată cu o instalație de campanie) se cocea, o dată la două zile, o pîine foarte bună — o cumpăram, de fiecare dată, proaspătă.

Atunci cînd pe Baikal sosea autocamionul cu mărfuri, în magazin se mai puteau cumpăra, din cînd în cînd, ceva mai mult decît obișnuitele articole — cum ar fi zahărul, sarea, pastele făinoase, conservele și tot felul de alte obiecte de uz curent ; se găseau, de pildă, oale și crătiți, căciuli cu urechi, cuțite de diferite mărimi, securi etc etc. Și, totuși, ori de cîte ori îmi aduc aminte de iarna aceea petrecută la Davșa, revăd, înainte de toate, clipele pe care, în zilele libere sau după terminarea orelor de învățămînt, le puteam petrece fără grijă, alături de ceilalți, pe această nesfîrșită oglindă de gheață, atît de ispititoare, peste care — din fericire pentru noi și pentru cei de pe țărmul pus, aflați la cincizeci-șaizeci de kilometri de Davșa — circulau, la vremea aceea, una după alta, dinspre sud spre nord, coloane întregi de autocamioane, buldozere și excavatoare, transportînd mii de tone de materiale, mașini și utilaje pentru șantierul proaspăt deschis al magistralei Baikal-Amur. Spre norocul nostru, zgomotul stîrnit de forfota de pe „calea de gheață", nu răzbea pînă la noi ; era înghițit cu desăvîrșire de binecuvîntatul spațiu protector.

În schimb, din clipa în care ne descotoroseam de ghiozdane și sacoșe, liniștea aceea posomorîtă era spartă de strigătele și chiotele de veselie ce țîșneau ca o explozie din gîtlejurile noastre, făcînd să răsune golful ca atunci cînd zboară deasupra lui un stol de vrăbii speriate. În vălmășagul ce se stîrnea, rostogolindu-se pe gheață de colo-colo, se îmbulzeau și colegii mei de școală. Cei de vîrsta mea mergeau pe vremea aceea la școala-internat din Nijnieangarsk. Așa și cu mine — firește în măsura în care acesta se arăta pe gheață, căci veșnic își găsea cîte ceva de lucru și dispărea — nu prea ne simțeam în apele noastre în tovărășia lor. Cu atît mai mult, cu cît acești elevi își aduceau cu ei, fie pe jos, fie trăgîndu-i cu sania, surioarele și frățiorii mai mici — uneori chiar sugari — de care trebuiau să aibă grijă.

Îmi amintesc cum o dată, într-o după-amiază, alunecînd ușor pe gheață am ajuns mai departe ca de obicei, în încercarea de a-l rechema pe Lișiță care, cînd te uitai, își băga nasul în cîte o gîlceavă cîinească. Stăteam și-l priveam cum țopăie pe lîngă doi cîini care tocmai se luaseră la harță. Și unul și altul erau înhămați la niște săniuțe cu spetează, de un singur loc, meșterite în casă, în care se afla instalat cîte un țînc. Printre copiii ce alergau de colo-colo — băieții, ca întotdeauna, jucau hochei — mai goneau vreo trei „atelaje" asemănătoare.

Strigam după Lișiță, dar în zadar, nu izbuteam să-l atrag nici în ruptul capului. În anumite clipe îl pierdeam chiar din vedere. La un moment dat se pierduse într-un ghem de copii încotoșmăniți în cojoace ponosite sau în pufoaice lungi tăvălite în zăpadă: în picioare cu cizme înalte de blană, pe cap căciulițe cu urechi, iar mîinile îmbrăcate în mănuși de lînă, cu un singur deget, pe care țîncii le purtau legate cu un șnur petrecut pe sub gulerele cojoacelor.

În sfîrșit, m-am răstit la el furioasă și, cu chiu cu vai, m-a ascultat. Nici nu-și făcuse bine apariția, cînd i-am întors spatele și am rupt-o la fugă pe gheață; așa obișnuiam să-l stîrnesc ca să-l fac să vină după mine. De data asta însă, dumnealui tăndălea, de parcă ar fi stat în cumpănă în pragul unei hotărîri importante.

Așa stînd lucrurile, m-am oprit în dreptul unui sloi al cărui vîrf țîșnea din oglinda de gheață; în clipa aceea am zărit pe evantaiul imaculat al troienelor de zăpadă din preajma mea două mărgele rotunde, de un luciu întunecat. Le-am privit un timp, plină de uimire. Abia după aceea mi-am dat seama că de fapt mă uitam în ochii aspri și scînteietori ai unei hermine, ce se contopea întru totul cu albul peisajului înconjurător — codița neagră nu i se vedea. Ținea boticul în sus și mă cerceta atent, cu ochii ei scăpărători.

Stăteam neclintită. Se părea că strigătele ce răzbeau pînă aici nu prea aveau darul s-o stînjenească pe micuța fiară învești mîntată de sus pînă jos în „mantia-i" de un alb strălucitor.

Ia să ne uităm un pic, să vedem ce caută dumneaei aici, mi-am zis în sinea mea. Sloiul de gheață răsărea la mai bine de o sută de metri de marginea cea mai apropiată a țărmului acoperit de tufișuri înzăpezite.

Vreme de chibzuit nu prea aveam, nu de alta, dar Lișiță care, în sfîrșit, catadicsise să vină după mine, îi mirosise fără doar și poate urma, căci într-o clipită zvîcni ca săgeata, scoțînd un strigăt de război. Pe urmă a început povestea.

Într-un vacarm asurzitor se năpusti spre noi o haită întreagă de cîini, cu săniuțe cu tot. (Lătratul și rînjetul cu care pînă atunci se amenințaseră între ei, încetară ca prin farmec). Două săniuțe derapară și, ciocnindu-se, se răsturnară; o a treia veni buluc peste ele. Văicărelile și chiotele se amestecau cu lătratul cîinilor, care goneau mîncînd pămîntul; pe gheață zăceau doi țînci, țipînd ca din gură de șarpe — un al treilea, ridicîndu-se cu stîngăcie, privea uluit în jurul lui. Cîinii care în timpul ciocnirii se smulseseră din hamuri, și alți doi, tîrînd după ei două sănii răsturnate, fără pasageri, se dezlănțuiră într-o adevărată întrecere nebunească. Abia am izbutit să mă feresc din calea lor.

În hărmălaia aceea am uitat pentru o clipă de hermina „mea" — mă repezisem să ridic un prunc care zăcea cu burta pe gheață și răcnea să-ți sfîșie inima, nu alta. Dar pînă să ajung la el, fratele mai mare îl ridicase și, deodată, țîncul a izbucnit într-un hohot de rîs convulsivant. Între timp ceilalți copii porniseră urlînd pe urmele cîinilor întărîtați.

M-am uitat în jurul meu. Lișiță și, îndată după el, alți doi cîini ajunseseră în dreptul barajului de sloiuri îngrămădite de-a lungu digului spărgător de valuri de la gura Davșinkăi. Se opriseră descumpăniți neștiind ce să mai facă, în schimb, nu mai conteneau să latre furios. Apoi, împreună cu ceilalți care continuară să sosească însoțiți de droaia de copii, încercuiră mormanul acela de sloiuri ce se înghesuiau unele peste altele.

Acolo se adăpostise hermina. Se furișase printr-o fisură mică, ce se deschidea între crestele de gheață și dispăruse într-un loc unde cîinii n-auveau cum să pătrundă. Prada le scăpase printre degete.

Lișiță îndură greu acest eșec. Am avut serios de furcă pînă am izbutit să-l liniștesc. În cele din urmă s-a lăsat înduplecat și s-a întors cu mine spre locul unde descoperisem hermina Și ce să văd. Chiar la marginea sloiului ce țîșnea din oglinda albastră a lacului se aflau, ferecate în gheață, resturi de pești ciugulite de păsări. De bună seamă hermina aștepta acolo să-i pice o pradă. Și nu fusese aici pentru prima oară. Ceva mai încolo zăcea în zăpadă o grămăjoară de pene mărunte.

Din iarna aceea îmi stăruie mereu în minte un moment de neuitat : într-o după amiază — întorcîndu-mă acasă de la cumpărături — l-am zărit pe vecinul nostru Taras ieșind din gurile Davșinkăi, într-o așa numită *nartă* — sanie evencă, de construcție ușoară — trasă de cei patru reni ai săi. Se ducea să încarce un trunchi de copac, pe care pusese mai de mult ochii, cu gîndul să-l prelucreze. Mîna renii prin dreptul meu și, spre marea mea surprindere, îmi zîmbi, făcîndu-mi semn cu mîna, cu alte cuvinte, întrebîndu-mă dacă nu vreau să merg cu el.

Întîmplător, Lișiță nu era cu mine, îl luase tata care se dusese să dea o raită prin pădure. Ca prin farmec am uitat și de frig și de obrajii ce-mi amorțeau, șfichiuiți de o adiere rece ca gheața. Am rupt-o la fugă ; un timp am alergat un urma saniei, să mă încălzesc nițel, după aceea m-am aruncat în ea.

Renii goniră un timp, străbătînd golful, ca apoi s-o coteaască, ieșind de-a lungul malului pe nemărginita întindere ușor înzăpezită a Baikalului. Taras îi mîna cu o prăjină lungă. Din cînd în cînd se mai rățoia la ei și atunci sania zbura ca din pușcă. Nu știam încotro să mă uit mai întîi. De-o parte se desfășura taigaua ri-

verană, învelită într-un strat gros de zăpadă, pe alocuri pur și simplu înecată în troiene, iar de cealaltă, imensa suprafață de gheață, pustie și netedă, ca o masă presărată de o ninsoare proaspătă, doar ici-colo tulburată, de cioturile unor sloiuri îmbrăcate în promoroacă. Și pretutindeni în aer se învolburau norișori de zăpadă fină, care-mi înțepau ușor pleoapele, silindu-mă să închid ochii. O simțeam și pe obraji, și-mi dădea senzația că se trezește în ei sîngele amorțit.

Zăpada zvîcnea de sub copitele renilor înaripați, și din boticul lor țîșneau fuioare albe de abur, în a căror vîltoare pluteau capetele lor încornorate. Sforăitul și tropotul lor îmi asaltau auzul o dată cu scîrțîitul zăpezii de sub tălpigile saniei.

Savuram acea rapidă mișcare înainte și, deodată, m-am simțit cuprinsă de un sentiment de neașteptată ușurare și veselie. Mă îmbăta mersul vijelios al saniei și mi se părea că acestor clipe le datoram capacitatea de a percepe mișcarea ce-i însoțise dintotdeauna pe aceste meleaguri și pretutindeni în ținuturile nordice, pe nomazii evenci. Aveam impresia că drumul acesta exercita asupra lui Taras același efect. Vecinul nostru, de obicei posomorît și cufundat în adîncul sufletului său, zîmbea acum tot timpul, firește numai pentru el. Părea destins și, aș zice, chiar fericit. În clipele acelea nici prin gînd nu mi-ar fi dat că s-ar trage tocmai din Vestul îndepărtat al Ucrainei. Aș fi zis că s-a născut undeva în tundră sau în taiga, iar dulgheritul nu era pentru el decît slăbiciunea unui trăitor al acestor locuri, care niciodată nu și-a dorit să fie altceva decît păstor și crescător de reni. (Atunci nu înțelegeam, și nici nu puteam să înțeleg de ce era așa...)

Mi-a părut nespus de rău că drumul n-a durat mai mult.

Peste un ceas și jumătate eram înapoi. Tot timpul am avut senzația că sînt înghițită de euforia vitezei, și de aerul acela scînteietor și rece ca gheața, în care veșnic se învolburau norișorii de zăpadă fină.

*
* *

Dar alta e imaginea care se desprinde cel mai puternic din amintirile mele despre iarna baikală. Nu cred s-o uit vreodată. Nu lipsise mult ca aventura cu pricina să aibă un sfîrșit tragic. De cîte ori îmi amintesc de ea, am senzația că o retrăiesc aievea.

Pe la sfîrșitul lui martie gerul se muiase și mai mult. La vremea aceea începuseră să ne ducem, uneori cu toții, — eu, mama și tata — la cinema. De bine, de rău, salonul bibliotecii în care de obicei aveau loc tot felul de ședințe, festivități sau petreceri

(în Davșa nu exista nici un restaurant), putea fi încălzit. Cu toate acestea spectatorii stăteau cu paltoanele pe ei, așa cum veneau. Se prezentau, îndeobște, filme mai vechi, pe care toată lumea le văzuse, dar sala era întotdeauna plină. Fie că aveau sau nu acces tinerii sub paisprezece ani, din întuneric răsunau mereu glasuri și strigăte de copii, și mereu se găsea cîte un țînc ce trebuia potolit. Se pare însă că povestea asta nu stînjenea pe nimeni. Din punctul acesta de vedere locuitorii Davșei alcătuiau o singură familie — numeroasă.

În ziua aceea rula un film de-al nostru — de producție cehă. După terminarea spectacolului, abia am apucat să ieșim — era o seară geroasă, cu cerul spuzit de stele scînteietoare, iar zăpada scîrțîia ușor sub tălpile cizmelor — cînd ne-a oprit Rodionov. Venise la Davșa după provizii și cu acest prilej rămăsese să vadă și filmul.

— Nu, în filmul ăsta eu nu pot să cred, ni s-a adresat el cu un zîmbet larg, ca atunci cînd ne poftise la friptura de urs cu cartofi prăjiți.

Așteptam să văd ce urmează, cum avea să-și susțină Rodionov afirmația. Raționamentul lui era cît se poate de simplu : cei doi bărbați care stăteau în cîrciumă și beau bere de Pilsen, s-au ridicat brusc de la masă și au părăsit localul, deși paharele lor mai erau aproape pline.

— Cum adică ? Unde s-a mai pomenit așa ceva ? Să-și lase omul berea nebăută ? Nu, ăsta nu-i film să-i dai crezare !

Vorbea cu toată seriozitatea. Tata mai discuta cu el, cînd Sașa se apropie de mine. Citeam din privirea lui că voia să-mi comunice ceva important.

Am făcut împreună cîțiva pași.

— Ce s-a întîmplat ? l-am întrebat plină de curiozitate.

— Mîine... pricepi ? Mîine ar fi momentul cel mai potrivit...

Habar n-aveam despre ce-i vorba.

Mă măsură scurt și se dumiri.

— Cum ? Ai și uitat ? întrebă cu uimire, continuînd pe un ton insistent și deopotrivă batjocoritor. Dacă nu mă înșel voiai să vezi focile, ori poate nu ? ! Parcă așa mi-ai spus o dată...

Am simțit cum îmi sare inima din loc ; da, așa e, mi-am adus aminte numaidecît. Într-adevăr, vorbisem o dată cu el de treaba asta. Pînă atunci urmărisem de cîteva ori, în timpul verii, aceste simpatice animale pinipede. Firește cu ocheanul. Se încălzeau la soare pe pietroaiele din preajma digului în formă de coasă ce închidea flancul nordic al golfului. În dreptul capului Nemniada. În zilele calde obișnuiau să se tolănească acolo, dar să te apropii de ele nu era deloc ușor. La cea mai slabă mișcare alunecau de

pe derdelușul pietroiului și, într-o clipită, dispăreau în apă. Rareori cîte una se aventura mai departe, încumetîndu-se să se cațere chiar pe coasta de piatră a digului. Acesta era locul cel mai apropiat de unde le-am putut urmări. Nu se deslușeau de fel de luciul cenușiu, cu ușoare sclipiri argintii, al bolovanilor spălați de valuri. Acest colorit specific este unul din semnele distinctive ale focilor din apele Baikalului. Doar burta lor e mai deschisă la culoare, avînd nuanța gălbuie a nisipului. Un colorit de protecție adaptat cum nu se poate mai bine la condițiile de pe țărmul Baikalului.

Dar cum ne apropiam mai mult de ele — o însoțeam pe mama care, ca de obicei, era în căutare de mușchi — focile, ajutîndu-se cu înotătoarele lor greoaie, se rostogoleau spre apă într-o mișcare ciudată ce-mi amintea de datul de-a dura.

O dată am alergat după ele, dar fără nici un rezultat; erau șase, cele mai mari măsurau pe puțin o sută treizeci de centimetri.

Îmi scăpaseră.

În nisip rămăseseră doar amprentele înotătoarelor osoase, terminate cu niște gheare puternice și urmele lăsate de coada lor lungă și cărnoasă care, în timp ce animalele se tîrau, zvîcnea dintr-o parte în alta. De atunci datează dorința mea de a vedea focile de aproape, iar acum Sașa îmi oferea acest prilej.

— Tu le-ai și văzut? am întrebat cu vocea sugrumată de emoție.

Învățaserăm la școală că la finele lui martie și începutul lui aprilie, focile lărgesc răsuflătoarele prin care au respirat toată iarna sub stratul de gheață și atunci ies la suprafață; de altfel, tot atunci e și perioada cînd femelele încep să nască. În ciuda faptului că aceste animale își petrec cea mai mare parte a vieții sub apă, puii lor se nasc pe gheață.

— Acum cîteva clipe m-am întors de-acolo, încuviință Sașa, din cap. Te așteptam pe tine. Știu exact unde le găsim. Dacă pornim cu schiurile înainte de zece, pe la amiază sîntem acolo. E ceasul la care avem toate șansele să vedem măcar una. Zăbovim și noi un pic în dreptul teraselor de gheață, iar pe la patru sîntem înapoi. Ce zici? Vrei?

Școala era închisă pentru două zile; profesoara noastră plecase de dimineață cu GAZ-ul la Nijnieangarsk, ca să participe la o conferință. Și totuși am tresărit. Nu știam ce să-i răspund. Eram descumpănită. Șovăiam, întrebîndu-mă cum să aranjez lucrurile acasă. Mă îndoiam că părinții mei s-ar fi învoit să mă lase să hoinărească o zi întreagă cu Sașa, undeva pe gheața Baikalului.

Și cu atît mai puțin în urmărirea focilor ale căror coridoare și sălașuri se află de cele mai multe ori între barierele de gheață îngrămădite una într-alta, sau printre crevasele și troienele de zăpadă ce se înșiră de-a lungul sloiurilor înțepenite de-a curmezișul lor.

— La ce te gîndești ? m-a întrebat Sașa.

— Mi-e teamă să nu se strice vremea, l-am mințit eu de la obraz.

Simțeam ochii lui sfredelitori ațintiți asupra mea.

— Crezi că ai tăi o să te lase ?

L-am privit cîteva clipe, incapabilă să fac vreo mișcare. După această ultimă întrebare știam că a doua zi va trebui să merg cu el, întîmplă-se ce s-o întîmpla.

— De ce nu, i-am răspuns în cele din urmă, dînd din cap aprobator. De ce să nu merg, am adăugat.

Și tocmai cînd voiam să-l întreb ceva, Sașa s-a grăbit să-mi spună :

— Bine. Atunci, mîine înainte de zece, te aștept.

După care îmi întoarse spatele și într-o clipită se făcu nevăzut.

Așa a început de fapt expediția noastră în căutarea focilor.

Poate că totul ar fi fost altfel, dacă le-aș fi spus celor de acasă, încotro țintim. De data asta însă n-am făcut acest lucru. Cu cît reflectam mai mult, cu atît eram mai convinsă că părinții mei n-aveau să-și dea consimțămîntul. Pe atunci începuseră să meargă iar la lucru, în laboratoarele lor. Așa că, eram singură în toată casa. Mama gătise de cu seară (din cînd în cînd făcea acest lucru, căci la amiază nu prea avea timp). Așadar — calea era liberă.

Abia am apucat să-mi pregătesc tot ce-mi trebuia — am încălzit la iuțeală un pic de gulaș așa, ca să murdăresc o farfurie și chipurile „să uit" s-o spăl. Apoi am vîrît în sobă un butuc gros, ca să întrețină bine focul, după care am tras pe mine hanoracul, mi-am pus schiurile și, însoțită de Lișiță, am pornit spre Baikal. (În casă, toate lăsau să se întrevadă că n-avusesem răbdare să aștept prînzul, că mîncasem ceva înainte, ca pe urmă să fug cît mai repede afară, așa cum făceam de obicei).

Sașa mă aștepta. Vremea ținea cu noi. Termometrul arăta minus nouă grade și erau speranțe ca pînă la amiază mercurul să mai urce cu cinci-șase grade.

În prima parte, drumul mi s-a părut foarte scurt. Eram amîndoi odihniți și schiurile alunecau fără opreliști pe oglinda înzăpezită a gheții. Curînd am lăsat în urmă golful și în fața noastră s-a deschis peisajul imensei întinderi de gheață acoperită de zăpadă. Spre miază-noapte sau spre miază-zi, cît cuprindeai cu o-

chiul, n-avea sfîrșit; doar spre apus, în depărtare, se înălța spre cer, strălucind de albeață în lumina acelei zile senine, lanțul muntos ce aducea mai curînd a nor decît a parte pămîntească. Ori de cîte ori am trecut pe aici, în urma mea se afla întotdeauna taigaua năpădită de ninsoare, iar dintr-o parte mă însoțea malul Baikalului.

De data asta ne îndepărtam de mal văzînd cu ochii.

Sașa era tot timpul în fața mea. Schiurile lui scurte și late (în evancă li se spunea ciumițe), cu tălpile îmbrăcate în piele de ren, tăiau pîrtia și în același timp îmi arătau drumul. Erau deosebit de avantajoase în taiga unde, adeseori, omul trebuie să se strecoare prin hățișurile pădurii, dar și în zăpada înaltă și afînată, pentru faptul că nu se afundau, lăsînd în urma lor doar o mică adîncitură. Iar pîrtia croită de ele tot ciumițe se numea). Am încercat și eu să merg cu ele dar, cinstit vorbind, nu prea am reușit. Trebuiau prinse de picior doar cu niște curele de piele, iar eu nu eram obișnuită cu sistemul ăsta, cu toate că îți dădea posibilitatea să rămîi în picioare cu cizmele de blană călduroase. Acum însă gerul nu ne mai pîndea, bocancii mei de piele erau solizi, și schiam cu destulă ușurință pe urma trasată de Sașa. Ne îndreptam spre sud-vest, înaintînd tot mai mult în interiorul acestei ciudate lumi de gheață.

Cam peste un ceas, malul din stînga începu să coboare vertiginos în urma noastră, înscriind un arc adînc, iar noi aveam impresia că a luat-o la goană și se îndepărtează. Deșertul de gheață din jurul nostru se lărgi pe neașteptate. Nicăieri nici o mișcare. Doar Lișiță și Fulg-de-nea alergau zburdalnic, fugărindu-se de colo-colo, dar nu era nevoie să-i chemi, căci nu era nimic ce ar fi putut să-i tulbure sau să-i întărîte. Și, totuși, ceva se schimbase.

Înaintea noastră se ridicau acum din ce în ce mai des acele baraje de sloiuri înghesuite. Unele erau atît de înalte, încît aduceau cu niște stînci uriașe. La un moment dat am ocolit un cîmp întins de gheață sfărîmată, amintind de o magazie în care erau depozitate cioburi de porțelan de culoarea zăpezii imaculate, lăsate aici în părăsire ca niște obiecte netrebuincioase. Ne aflam în locurile unde, înaintea înghețului, pe oglinda deschisă a lacului se ciocneau, se frecau între ele și se sfărîmau insulele de gheață aduse din golf de vînt și de curentul rîurilor afluente. Întîlneam tot mai des crevase cicatrizate de ger. Pînă și sub zăpadă se deslușeau, pe alocuri, crăpături radiale, asemănînd gheața cu un ghem de sticlă plesnită în urma unei lovituri.

Înaintarea noastră începea să se încetinească. Poate și datorită faptului că Sașa se oprea mai des, să privească în jurul lui.

Apoi, deodată, am văzut capul lui răsucindu-se încet spre mine, și fața lui era numai zîmbet.

— Uite ! îmi spuse, arătînd cu brațul într-o parte. Uite, acolo, în stînga...

Stătea pe loc și continua să mă urmărească.

Mi-am concentrat privirea spre locul pe care mi-l arătase și, în sfîrșit, am surprins în depărtare ceva ce aducea cu anvelopa unei roți de camion, aruncată în praful de zăpadă ce acoperea ușor întinderea de gheață cu sclipiri glaciale. A trecut pe aici vreo mașină, mi-am zis în sinea mea. Și gîndul meu era întemeiat pe faptul că în drumul nostru tăiaserăm de cîteva ori niște urme de roți vizibil întipărite în zăpadă. (Ici-colo, se mai zăreau ce-i drept, răsărind din gheață — în ciuda faptului că erau îmbrăcate în chiciură — și cîte o creangă sau cîte un trunchi de copac, aduse de pe mal de sloiurile dezlănțuite).

Numai că roata cu pricina dispăru pe neașteptate, de parcă ar fi înghițit-o pămîntul. Nici nu-mi dau seama dacă am surprins vreo mișcare, căci lumina soarelui ce strălucea pe un cer ușor acoperit, pur și simplu mă orbea.

— Era o...

— Păi da, mă întrerupse Sașa. Era... Și aș zice să ne grăbim, nu de alta, dar aici n-avem unde să ne ascundem.

Și porni din nou la drum. De data asta îndreptîndu-se direct spre apus, spre terasele alcătuite din sloiuri masive, îngrămădindu-se unele peste altele.

Pînă și aici se putea constata că Pămîntul e rotund. Cînd am văzut pentru prima oară înghesuiala aceea de ghețuri, mi s-a părut că undeva în spatele ei, pe oglinda de gheață, ardea o lanternă aprinsă de cineva chiar în clipa aceea. Mai tîrziu, ridicată parcă și așezată pe o grămăjoară de gheață, lumina aceea a început să se înalțe și să crească neîncetat.

Acum, în fața noastră terasele acelea aveau strălucirea glacială a unui alb aproape înțepător ; umbra pe care o proiectau, avea culoarea argintului patinat, iar în preajma lor începuseră să se reverse, din nou, scînteile unui alb imaculat.

Eram încercuiți de o liniște adîncă, rece ca gheața.

— Am ajuns, îmi șopti la un moment dat Sașa, deși pînă la prima terasă din dreptul zidului de sloiuri sfărîmate — care, aidoma gardurilor de pe marginea șoselelor, opreau în loc troienele de zăpadă — mai erau cel puțin o sută de metri.

— Leagă cîinele !

Abia atunci am observat că el îl ținea de zgardă pe Fulg-de-nea.

— Îi lăsăm chiar la marginea primelor sloiuri. De aici încolo mai mult ne-ar încurca.

Și uitîndu-se fix în ochii mei, se grăbi să adauge :

— Iar tu să faci numai ce-ți spun eu. Nimic în plus. Pricepi ? pentru moment nu ne pîndește nici o primejdie — acum răsuflătoarele sînt făcute atît cît să se poată strecura prin ele o focă. Peste o lună va fi mai rău. Atunci am putea să cădem în ele ca într-un bazin... Și vezi, ai grijă să ocolești troienele, ținu să-mi mai atragă atenția.

— Bine, i-am răspuns. Știu la ce te gîndești. Știu...

Am deschis ușor gura și am tras aer în piept.

Ne aflam într-un loc cu totul neobișnuit. Terasele și zidurile de gheață se încrucișau pătrunzînd unele în altele, de parcă ar fi alcătuit aici un peisaj fără seamăn, o lume în sine. Se înșirau în lung și-n lat pe oglinda de gheață a lacului, pornind din partea expusă vînturilor și presărată peste tot cu troiene de zăpadă.

Mergeam acum fără schiuri și fără cîini. Sașa mă conduse pînă la o răsuflătoare în dreptul căreia văzuse cu o zi înainte, odihnindu-se, cîteva foci.

Răsuflătoarea amintită se afla la numai trei metri depărtare de o stîncă de gheață vineție, în spatele căreia ne puteam ascunde. Sașa îmi arătă locul de la distanță și în clipa aceea știam cu precizie ce aveam de făcut.

Înaintam, ținîndu-mă strîns în urma lui. Pășeam amîndoi în același ritm de parcă am fi fost un singur om. Cînd am ajuns în dreptul stîncii cu pricina eu m-am oprit, iar el și-a văzut de drumul lui — acum cu pas ceva mai apăsat — ocolind de la distanță răsuflătoarea și locul în care-l așteptam.

Mă uitam ca vrăjită la deschiderea aceea rotundă și întunecată care, la numai cinci pași de mine, străpungea grosimea de un metru și jumătate a stratului de gheață. Apa, în acest ciudat ochi de lac, părea neagră și nu era acoperită decît de aschiile fragile ale unei pojghițe de gheață, abia perceptibilă. Zăpada din jurul lui era bătătorită de trupul greu al voluminosului animal.

Acum, ținutul acesta bizar mi se părea nespus de pustiu și mut, dar știam că, nu de mult, prin ochiul acela întunecat se furișase, fără doar și poate, o balenă, căci altfel „pleoapele" lui ar fi fost închise de gerul necruțător.

Mă uitam țintă la ochiul cu care uriașul Baikal privea, din captivitatea sa de gheață, spre bolta înaltă a cerului.

Stăteam neclintită și așteptam, dar în același timp îmi imaginam cum în iarna aceea îndelungată foca trebuia să iasă din adîncuri cam o dată la douăzeci de minute, ca să respire la suprafață, așa cum face scafandrul a cărui rezervă de oxigen e pe

sfîrșite. Și în închipuirea mea vedeam cum străpunge cu botul prima gheață, mai subțire, iar pe cea mai groasă zdrobind-o cu lovituri puternice ale înotătoarelor din față. Și mai vedeam cum pe gerurile acelea năpraznice, cînd într-o singură noapte gheața se întinde peste Baikal ca o carapace groasă, incasabilă și sufocantă, foca își înfige în gheață ghearele ascuțite ale înotătoarelor, agățîndu-se de ea cu corpul greoi și diform învelit în grăsime, cum își lipește botul (ca o ventuză) de carapacea de gheață, ca apoi, cu suflarea-i caldă s-o topească încet, cu răbdare, pînă cînd începe să se subțieze, topindu-se și la suprafață. Chiar și zăpada ce astupă gura canalului de aerisire și cea din jurul ei se subțiază, pînă cînd în interior ia naștere o cameră de aer ce nu permite înjghebarea deasupra ei a unui strat de gheață mai gros. Așa se și explică de ce și-au ales focile pentru iernat tocmai aceste locuri. Urmînd porunca instinctului lor înnăscut, și-au găsit *loviștea* de iarnă în preajma teraselor și a zidurilor de gheață, care reținеau troienele de zăpadă — pentru ele un adevărat cojoc, aruncat peste răsuflătoare.

Știam că în perioada celor mai aspre geruri, simpatica viețuitoare își croiește cu suflarea ei doar un mic orificiu cu o circumferință de cel mult doi centimetri și jumătate, dar că zăpada din jurul ei nu îngheață, permițînd astfel pătrunderea în interior a unei cantități de aer îndestulătoare. (În plus, apa, oxigenată, atrage în preajma răsuflătorii peștii — unica lor hrană). Mai tîrziu, cînd gerurile cedează, foca își scoate botul la aer, iar la sfîrșitul lui martie deschiderea e atît de largă, încît își strecoară prin ea tot corpul și se odihnește, tolănindu-se pe gheață. La vremea aceea, femelele își pregătesc patul de zăpadă, scurmînd nămeții cu înotătoarele din față, de parcă ar vrea să lărgească deschiderea în jurul răsuflătoarelor, pînă cînd își încropesc culcușul, asemănător unui cort de zăpadă.

Așteptam. Din păcate nu se întîmpla nimic. Pe urmă m-a luat cu frig, tremuram toată, picioarele începuseră să-mi amorțească. Se va arăta ? Fiecare focă își întreține o răsuflătoare principală și cîteva secundare aflate, uneori, la zeci și sute de metri una de alta.

La gîndul acesta m-am speriat. În Baikal trăiesc acum aproximativ treizeci și cinci de mii de foci, din care cele mai multe aici, în partea de miază-noapte a lacului. Iar în partea din preajma rezervației, aflată între gurile Bolșaiei și ale Tarkulikului este una din cele mai populate cu aceste mamifere acvatice. Așa se explică de ce — fără să mă prevină direct — tata mi-a vorbit o dată despre primejdia plimbărilor solitare pe Baikalul înghețat. „În lunile de primăvară, gheața în aceste locuri e ca un ciur. Știi

cîte răsuflători pot fi aici, potrivit aprecierilor făcute de oamenii de știință ? Jumătate de milion !"

Amintindu-mi de cuvintele lui, mi-am plimbat repede privirea peste această stranie întindere de gheață brăzdată de șiruri lungi de zăpadă întroienită. În clipa aceea m-a cuprins o tristețe ciudată ; fără să-mi dau seama, mi-a venit să-mi pun schiurile în picioare. Dar m-am liniștit numaidecît...

Saşa stătea în spatele meu... Se apropiase furișîndu-se încet, ca o pisică, atît de încet, încît nici scîrțîitul zăpezii nu l-am auzit.

Timpul trecea... Simțeam acest lucru în picioarele mele din ce în ce mai amorțite și în tot corpul chircit de frig. Și mereu nimic, nici o mișcare. Tremuram ca varga, mutîndu-mă de pe un picior pe altul cînd, deodată, Saşa, fără să se clintească din loc, întoarse capul spre mine arătîndu-mi din ochi răsuflătoarea.

Și, ca din senin, m-am trezit privind capul unei foci, ce răsărea din deschiderea canalului. Părea un cap pleșuv ; părul lins lucea mat pe țeasta aceea ovală, lipsită de pavilioanele urechilor. În clipa aceea am uitat de toate — și de frigul care pusese stăpînire pe mine. Priveam fascinată botul acela ridicat, în jurul căruia se zbîrleau niște mustăți lungi, albicioase, punctate deasupra de niște ochi rotunzi, strălucitori. Cu o mișcare aproape imperceptibilă capul acela se răsucea ușor într-o parte și alta. Fără să vreau mi-a dat prin minte că, de fapt, nu auzisem nici un trosnet, nici un pîrîit, cît de subțire, al aşchiilor de gheață ce acoperiseră pînă atunci gura canalului ca o perdea de dantelă fină. Atît de încet și cu atîta precauție își furișase pesemne capul acest simpatic animal... Acum mi se părea că se afla acolo de multă vreme, și eu am apucat să-l văd abia în clipa aceea.

Deodată se auzi în spatele nostru o hărmălaie asurzitoare.

Speriată, m-am zăpăcit de tot și, fără voia mea, m-am clintit din loc.

Capul focii rămase o clipă încremenit, după care, cu o mișcare lină, fără nici o grabă, alunecă în jos dispărînd sub oglinda apei. In urma lui nu rămăseseră la suprafață decît aşchiile de gheață sclipitoare, iar mie mi se păru, pentru a doua oară, că de fapt nici nu fusese vreodată acolo.

Saşa începu să drăcuiască.

Cîinii, înnebuniți de apariția unei foci în preajma locului unde-i legase Saşa, se smulseseră din strînsoarea curelelor și acum goneau sălbatic spre noi. Se năpustiră mai întîi furioși spre gura canalului în care dispăruse foca apoi, decepționați, porniră în direcția noastră. Dar, la numai cincizeci de metri distanță de noi se opriră brusc și, aruncîndu-se cu capul într-un troian de zăpadă, se apucară să-l scurme de zor. Deodată Lișiță dispăru, ca

din senin, așa cum dispăruse și foca în urmă cu cîteva clipe. Numai că dispariția lui a fost însoțită de un lătrat sălbatic, înăbușit de zăpada ce se năruise peste el.

— Lișiță ! am izbucnit eu, pornind repede într-acolo.

Dar Sașa mi-o luă înainte, căci picioarele mele erau înțepenite. În culmea disperării am alunecat și m-am întins pe gheață, cît eram de lungă. Apoi, cînd, orbită de teama pentru Lișiță, de frig și strălucirea albă a zăpezii, am ridicat capul și m-am uitat în fața mea, l-am văzut pe Sașa strîngîndu-l pe Lișiță în brațele sale puternice.

— A avut noroc ! strigă el, zîmbind radios. S-a scufundat la numai un pas de groapa aia blestemată. Da ce-i cu tine ?

— Nimic.

M-am săltat în picioare. Acum Lișiță venea iar în goană spre mine și, după ce l-am luat în brațe, amîndoi — și eu și Lișiță — ne-am liniștit.

— Așa... Și-acum, povestea s-a terminat, spuse Sașa cu tristețe în glas.

— Mie îmi ajunge, am văzut-o, i-am răspuns oftînd.

— Ce-ai văzut ? Niște mustăți... Te mulțumești cu atît ?

— Am văzut-o, am ținut să spun pentru a doua oară. Și-apoi... mi-e frig.

Sașa mă privi un timp, fără să scoată o vorbă.

— Bine, spuse apoi, am să fac un pic de ceai...

În raniță pe care o cără de obicei cu el, avea un ceaun mic și cîteva cuburi de spirt solid.

— Am ceai în termos, l-am întrerupt eu din activitate. Să-l bem și să ne grăbim, să ajungem cît mai repede acasă. Mi-au înghețat picioarele.

— Mi-am închipuit eu...

— Ce ți-ai închipuit ?

— Altceva...

Mă măsură din cap pînă-n picioare, îmi cercetă bocancii și nu mai spuse nimic.

Pe urmă ne-am apucat să mîncăm, stropind dumicatul cu cîte o dușcă de ceai fierbinte. Era o adevărată plăcere să ții în palme cana din care se înălțau aburi dogoritori. Eu m-am declarat mulțumită cu ceea ce văzusem, deși Sașa socotea că e prea puțin. Pentru mine întîmplarea cu foca era începutul unei descoperiri ; pentru el, care văzuse și știa mai multe era, într-adevăr, prea puțin ; în asta consta deosebirea dintre noi.

În timp ce Sașa, sprijinit de un colț al terasei de gheață se lăfăia cu fața la soare, rontăind în voie o bucată de carne fiartă, eu înfulecam cu poftă pîine cu salam. (Îl ținusem împachetat în

buzunarul de la piept al hanoracului și căldura corpului îl încălzise în timpul mersului. Pîinea, în schimb, era rece, dar nu înghețată).

I-am aruncat o felie de salam lui Fulg-de-nea, care ne asalta necontenit. Tocmai mă pregăteam să-i dau una și lui Lișiță, cînd acesta se întrerupse brusc din mișcarea de lup înfometat cu care se avîntase spre mîna mea, ca în aceeași clipă să ciulească urechile, cuprins de o neliniște subită. Era limpede că auzise ceva.

Îndată după aceea — de fapt, aproape în același timp — am avut și eu senzația că aud un sunet stîrnit parcă de un vînt ce tocmai se isca. Și totuși în aer nu se simțea nici cea mai mică adiere. Dar, după o fracțiune de secundă, se auzi un sunet prelung ce devenea din ce în ce mai puternic — ca atunci cînd vîntul aduce furtună — de data asta cu o viteză însutită. Gheața începu să vibreze ; un timp am avut senzația că mă aflu pe o scară rulantă sau, mai curînd, pe o trambulină. Mi se părea că, odată cu gheața, sălta întreaga lume. Și-n clipa următoare izbucni un trosnet însoțit de o bubuitură înfiorătoare, care mă asurzi pe loc. Era cu neputință să-ți dai seama de unde vine și încotro se îndreaptă acest amestec infernal de zgomote înfricoșătoare. Parcă ar fi țîșnit din înseși măruntaiele pămîntului, aducînd ca violență cu o puternică explozie subterană ; mie, cel puțin, mi se părea că sub noi lucrează un ciocan pneumatic de dimensiuni uriașe.

Gheața continua să vibreze sub picioarele mele ; la un moment dat, am auzit năruindu-se pe aproape o bucată de terasă. Toate îmi jucau în fața ochilor. Atunci l-am zărit pe Saşa.

Cu gura căscată, se uita undeva departe. Chipul său livid se transformase într-o mască rigidă. În fine, l-am văzut mișcîndu-și buzele, dar eu n-am auzit nici un cuvînt. Una din două, ori amuțise el, ori asurzisem eu.

În urechi îmi mai stăruiau zgomotele acelea cumplite, deși bubuitul aproape se stinsese. În clipele următoare se preschimbă într-un sunet mai subțire, tînguitor, de o rezonanță mai puternică, ca apoi să se risipească undeva în pustietatea spațiului glacial.

În jurul nostru se așternu o liniște mormîntală.

Abia atunci mi-am dat seama că gheața de sub mine devenise stabilă și tare ca pămîntul și că, de fapt, de tremurat nu tremurau decît genunchii mei. Ochii mi-erau încă împăienjeniți și toate continuau să joace înaintea lor. Deodată mi se păru că totul în jurul meu e învăluit în ceață, de parcă m-aș fi trezit pe nea tăptate într-o mare de fum. Nu era o iluzie optică.

— Uite !

Sașa ! De data asta l-am auzit. Stătea la numai cîțiva pași de mine, la marginea unei dîre lungi de fum ce se înălța chiar în spatele lui. Mă privea drept în față.

— Hai, vino să vezi ! strigă el, în gura mare.

M-am apropiat de el, cu pasul încă nesigur.

Acolo abia, mi-am dat seama că de fapt nu ne încercuia un brîu de fum, ci unul de aburi — era suflarea lacului ce răzbea prin gheața fisurată și, în contact cu gerul, se condensa, lăsînd impresia că ar fi fost cu adevărat suflarea unei ființe vii ce se eliberase din captivitatea unei presiuni sufocante.

Fisura, în formă de potcoavă, se întindea în ambele părți pe o distanță de mulți kilometri, aducînd cu un șarpe uriaș tolănit la soare, iar norul de aburi, din ce în ce mai rar, se destrăma treptat — risipindu-se în cele din urmă undeva în zare. Acum aveam impresia că nu gheața, ci întreaga lume se despicase în două, de parcă s-ar fi desmembrat, transformîndu-se pe neașteptate în două continente, separate de un canal larg de circa patruzeci metri, cu apă strălucitoare, neagră în comparație cu albul imaculat al zăpezii. Da, acum era iar imobilă, aducînd cu o pîrtie lungă, proaspăt defrișată, care despărțea pădurea în două. Numai că apa asta avea o adîncime de sute de metri.

Priveam la ea uluită, și nu eram în stare să mă dumiresc ce putea să însemne pentru noi această prăpastie întunecată.

Și iar l-am auzit pe Sașa drăcuind, în timp ce umbla de colo pînă colo, cercetînd crevasa cu un aer îngrijorat.

— Fir-ar să fie de treabă ! Numai asta nu ne lipsea.

Cred că abia în clipa aceea mi-am dat seama de gravitatea acestei situații neprevăzute. Într-adevăr o întîmplare nefericită. Drumul nostru de întoarcere acasă era tăiat ! Rămăseserăm fie pe un sloi uriaș de gheață, fie la marginea unei crevase ce se putea întinde pe o distanță de zeci de kilometri.

— Și-acum ce ne facem ? am întrebat cu o voce stinsă, tremurătoare, ce trăda disperarea.

Imaginația începu să lucreze. Cîteva clipe m-am gîndit cu groază la ce ne așteaptă dacă nu izbutim să trecem de partea cealaltă a canalului și va trebui să petrecem noaptea aici.

— Cum văd, n-a lipsit mult, după cutremurul ăsta, să ne trezim cu un picior aici și cu unul dincolo, strigă Sașa, grăbindu-se să adauge : După cum la fel de bine am fi putut nimeri direct în apa asta rece ca gheața. Povești din astea se întîmplă în fiecare an. Dar omul nu poate totuși să stea în fund, la gura sobei, și să nu iasă nicăieri de teamă că, din întîmplare, ar putea să-și rupă piciorul. Să mergem să ne luăm schiurile, că doar n-o fi crăpătura asta peste tot la fel de lată. (Nu știu, nu-mi mai a-

mintesc cu precizie, căci în momentul acela eram prea zăpăcită, dar am avut impresia că în timp ce rostea aceste cuvinte, Saşa mi-a zîmbit, cum ştia el — schimonosindu-şi faţa — ba, mai mult, mi-a ars şi una pe spate, în semn de încurajare).

Speranţa mi-a dat un pic de putere.

Ne-am luat inima în dinţi şi am pornit la drum îndreptîndu-ne spre ţărm, în direcţia din care venisem cu cîteva ceasuri în urmă. Ţărmul, ce-i drept, se vedea în depărtare, dar crevasa o cotea mereu spre sud şi asta însemna că, de fapt, în loc să mergem spre casă mai mult ne îndepărtam de ea. Era un drum lung şi istovitor. Eram obligaţi să ne ţinem tot timpul de marginea canalului ca nu cumva să ne scape vreun prilej de a trece de partea cealaltă. Albia lui arăta de parcă ar fi tăiat-o cineva cu joagărul. Pe alocuri se strîmta sau se lărgea, dar nicăieri nu era atît de îngustă încît sau s-o poţi trece cu schiurile, sau să sari peste ea. Şi cît cuprindeam cu ochiul, în jurul nostru se desfăşura iar întinderea aceea netedă, largă şi pustie, presărată pe alocuri de îngrămădiri de sloiuri sfărîmate, adevărate coline de gheaţă ce te orbeau cu sclipirea lor glacială.

Îmi amintesc cît de părăsită m-am simţit atunci în deşertul acela înspăimîntător, unde nu întîlneai nimic altceva decît gheaţă sau zăpadă, unde nici măcar o pasăre în zbor nu se vedea. Apoi, în calea noastră răsări un cîmp prelung de sloiuri scunde şi ţepoase, ce se îngrămădeau unele în altele, încrucişîndu-se în fel şi chip. Pe măsură ce înaintam, situaţia se înrăutăţea.

M-am oprit să-mi trag niţel sufletul dar, cinstit vorbind, n-aveam nici un chef să merg mai departe. Aici, schiurile nu ne mai foloseau la nimic. N-aveam decît o singură soluţie — să încercăm să ocolim această imensă întindere de sloiuri sfărămate.

— Ce facem, ocolim? am întrebat cu o voce tremurată...

Cîteva clipe am avut impresia că Saşa nu mă aude. Stătea cu buzele încleştate şi privea fix înaintea lui. Dincolo de cîmpul impenetrabil al sloiurilor înşirate de-a curmezişul se vedea cum albia o coteşte mereu spre sud-est.

— Mai bine ne întoarcem, spuse Saşa în cele din urmă. Aşa nu e bine. Dacă ai noştri pornesc să ne caute şi se lasă întunericul nu ne mai vede nici dracu. Abia acum se întoarse spre mine şi-mi spuse: Or să se ia după urmele noastre... şi-apoi, mi-a venit o idee. Să mergem!...

Făceam deci cale întoarsă, numai că în ochii mei se instalase acum un gol de nu mai vedeam nici locul pe unde păşeam. Un singur gînd mă frămînta: cum să ajung acasă, la o mîncare caldă, la patul meu cald. Am început să şchiopăt şi în felul ăsta mi-am rupt un schi. Acum îmi tîram picioarele şi mai încet, iar Saşa era

nevoit să care și schiurile mele. La un moment dat mi-am zis să mă descotorosesc de ele, nu de alta, dar mai mult mă încurcau. Sașa însă era grăbit, de parcă-l trăgea ceva înainte și nu-mi dădea o clipă de răgaz, să-mi trag un pic sufletul.

Cînd, în sfîrșit, cu chiu cu vai am izbutit și eu să ajung la cîteva minute după el în locul de unde cu două ore în urmă porniserăm să căutăm o trecere peste canal — la ora aceea potrivit planului stabilit de Sașa trebuia să fim acasă — Sașa stătea în dreptul terasei deformate și o cerceta cu atenție. Chiar la poalele ei se vedea deschiderea întunecată a crevasei, acoperită în cea mai mare parte de o pojghiță subțire de gheață proaspătă, ca o pînză de păianjen pe alocuri destrămată. (Așa cum auzisem, începînd din aprilie aceste fisuri nu mai îngheață decît rareori, chiar și în condițiile unor geruri destul de aspre).

Am avut impresia că între timp Sașa descoperise ceva. Îl vedeam frămîntîndu-se, de bună seamă se gîndea la ceva, dar mie nu-mi adresa o vorbă. Se însera văzînd cu ochii, iar gerul începuse să se întețească.

— Spune-mi și mie la ce te gîndești, l-am întrebat cu o curioasă nerăbdare.

— Ai răbdare... Să vedem, poate că reușim ceva. Cred că ar trebui să încercăm.

Pe urmă mi-a cerut să-i dau ceva ce se putea lega de zgarda unuia dintre cîini, după care ce-i de-acasă să-și dea seama pe loc că emisarul canin era trimis de mine. Cel mai nimerit — zicea el — ar fi o fișie mică din căptușeala roșie a hanoracului sau a pantalonilor, iar mesajul trebuia trimis prin Lișiță, căci Fulg-de-nea nu s-ar duce la ai mei, iar Malgaci cu siguranță nu-i acasă.

— Fir-ar să fie! începu el din nou să drăcuie. Puteam să ne gîndim mai de mult la treaba asta. Greșeala e de fapt a mea — am crezut că pînă la urmă găsim noi undeva o trecere...

— Pe Lișiță vrei să-l?... am bîiguit cu sufletul la gură, nevenindu-mi a crede. Și cum vrei să faci? Să zicem că apa o trece înot, dar pe malul celălalt nu văd cum ar putea să se cațere.

Marginea ieșită din apă a peretelui de gheață era netedă și abruptă — iar profunzimea apei întunecate avea darul să mă îngrozească.

— Nu ne rămîne decît să încercăm, reluă Sașa — deși sînt sigur că ai noștri vor începe curînd să ne caute. Dar, oricum, ceva trebuie să facem. De îndată ce-l va vedea pe Lișiță, tatăl tău va porni în căutarea noastră — pentru chestia asta pun mîna în foc. Și, scoțînd cuțitul din buzunar, adăugă: Hai, spune, ce semn legăm de zgarda aia?

— Și cum crezi tu că o să ajungă Lișiță pe malul celălalt? am întrebat pentru a doua oară.

— Sărind, îmi replică el cu promptitudine.

Am izbucnit într-un hohot de rîs isteric. Ce spunea el era o adevărată prostie. Știam, mai bine zis eram sigură că nu exista pe lumea asta un cîine care să încerce măcar să facă un asemenea salt, în asemenea condiții.

— Cum văd, tu ai înnebunit! Da, ai înnebunit de-a binelea! m-am răstit la el și ochii mi se umplură de lacrimi, pe care nu le mai puteam stăpîni.

Surprins de ieșirea mea, Saşa rămase înmărmurit. Cîteva clipe doar.

— Ai să vezi c-o să sară, spuse el apoi, arătînd spre marginea din față a terasei, al cărui capăt atingea pur și simplu crevasa, alcătuind parcă unul din pereții ei. Din el răsărea o mică platformă, un fel de cornișă îmbrăcată într-o promoroacă groasă, cornișă ce ieșea ușor în afară la nivelul frunții lui Saşa, chiar deasupra prăpastiei de apă întunecată.

— Asta vrei? am întrebat speriată, acoperindu-mi ochii cu mîinile.

— Ihî, îmi răspunse cît se poate de calm. Nu te speria, Lena, îl ajut și eu un pic, și-ai să vezi că totul se va sfîrși cu bine.

Mi-am șters lacrimile cu dosul palmei — pe urmă am căutat batista și o bucățică de hîrtie, ca să scriu la iuțeală un mesaj prin care să-i anunț pe ai noștri unde ne aflam, dar n-am găsit nici măcar un petic. Creion aveam — în buzunarul rucsacului se găsea întotdeauna un pix, pentru orice eventualitate. Am tras repede un schiu pe genunchi și am întins batista pe el.

— Ce să scriu? l-am întrebat pe Saşa. Știi măcar unde ne aflăm?

— Știu și fără să mă uit pe hartă, fu răspunsul lui. Am înaintat mereu în aceeași direcție, spre sud-est; asta înseamnă că sîntem undeva, destul de departe, la apus de Tarkulik. Scrie așa, și mai scrie că fisura are o lățime de patru sau cinci metri. Mai ales asta să scrii.

Toate bune și frumoase, numai că pixul refuza să scrie. Pe semne că s-a terminat rezerva, mi-am zis în sinea mea, ori poate a înghețat pasta. Am suflat în el cîteva clipe, dar degeaba, tot nu voia să scrie. În cele din urmă Saşa mi l-a smuls din mînă și, scoțînd la iuțeală reverva, a rupt-o în două; cu degetele înțepenite de frig am izbutit astfel să scriu pe batistă — mai bine zis să zgîriu, căci pînă la urmă am rupt batista — un cuvînt și o cifră: „Crăpătura 5 m". Atîta tot, mai mult n-am fost în stare să scriu.

— Ajunge, mi-a spus Saşa, pe un ton încurajator. Să vezi tu ce repede or să ne găsească. Acum leagă-i lui Lişiţă batista în jurul zgărzii, dar bine de tot, aşa ca să n-o piardă nici dacă ar vrea să se descotorosească de ea. Pe urmă, cînd ţi-oi spune eu, mi-l dai în braţe.

Şi, rostind aceste cuvinte, dispăru în spatele terasei. La puţin timp după ce reuşisem cu mîinile îngheţate bocnă să leg batista de gîtul lui Lişiţă aşa cum îmi ceruse Saşa, acesta îşi făcu din nou apariţia ; cu genunchii uşor îndoiţi, înainta încet pe o streaşină ce ieşea în afară de-a lungul întregii terase, ca un fel de punte suspendată, subzidită la poalele acelui munte de gheaţă. Cînd ajunse la capătul streaşinei se lăsă în genunchi şi, aplecîndu-se deasupra mea, îmi spuse :

— Dă-mi-l.

L-am ridicat pe Lişiţă şi i l-am întins ; dar nici n-apucă bine să-l înşface, şi sărăcuţul începu să se zbată cu atîta furie, încît mi-era teamă să nu-l doboare pe Saşa.

— Lişiţă ! Lişiţă ! Fugi ! Fugi acasă ! strigam la el cît mă ţinea gura. Din păcate însă, îmi clănţăneau dinţii de frig şi încercarea mea de a acoperi lătratul lui era zadarnică.

Nu ştiu cum a procedat Saşa, dar pînă la urmă a reuşit să-l potolească şi să-l domine. L-am văzut apoi întins cît era de lung pe cornişa cu pricina, unde ajunsese furişîndu-se ca o pisică de-a lungul punţii ; şi acum zăcea acolo pe burtă, ca o broască, ţinîndu-l cu amîndouă mîinile pe Lişiţă, căruia îi şoptea nişte cuvinte pe care eu nu le puteam desluşi. Îi vedeam doar buzele mişcîndu-se încet la urechea cîinelui. Pe urmă Saşa se deplasă şi mai mult spre marginea cornişei şi, îndoindu-şi uşor picioarele, se lăsă în genunchi, firesţe cu Lişiţă în braţe.

Răsuflarea mi se tăiase de-a binelea — mă aşteptam ca din clipă în clipă să se prăbuşească amîndoi în prăpastia aceea întunecată. În ciuda frigului cumplit, pe frunte mi se prelingeau şiroaie de sudoare.

Şi iar l-am văzut pe Saşa murmurînd ceva la urechea lui Lişiţă şi în clipa următoare se încordară amîndoi, iar Saşa, săltîndu-se din nou pe vine îi făcu vînt lui Lişiţă peste canal. Trebuie să fi fost într-adevăr o mişcare perfect sincronizată, o fracţiune de secundă doar, în care forţa cîinelui se unise cu forţa celui ce-l ajutase să sară. Căci aproape în aceeaşi clipă l-am surprins pe Lişiţă aterizînd pe marginea opusă a crevasei. Un picior din spate îi alunecă, dar isteţul animal dibui la iuţeală peretele abrupt al prăpastiei şi, rîcîind de zor gheaţa, izbuti numaidecît să se cţere şi să stea pe cele patru picioare.

Saşa alunecase şi el, iar eu am avut impresia că zboară direct în apă ; acum însă, avînd mîinile libere nu i-a fost greu să se prindă cu ele de marginea cornişei. În alunecarea lor picioarele păreau gata să tragă după ele tot corpul, dar într-o clipită se chircirâ, ca apoi să se îndrepte şi să rămînă pe poziţie.

În sfîrşit, am răsuflat uşurată văzîndu-l iar pe Saşa întins pe cornişă, de unde mă privea cu ochii săi oblici şi întunecaţi ca smoala. Nu eram în stare să înţeleg nici în ruptul capului cum au izbutit cei doi — Saşa şi Lişiţă — această performanţă nemaipomenită.

— Au izbutit, au izbutit, îmi şopteam pentru mine, în timp ce stăteam ţintuită locului şi nu mai conteneam să mă holbez, cînd la unul, cînd la celălalt.

Numai că Lişiţă, de îndată ce-şi reveni din cumplita spaimă prin care trecuse şi apucase să ne vadă pe toţi — inclusiv pe frăţiorul său Fulg-de-nea, aflat la cîţiva paşi de mine chiar pe marginea prăpastiei — începu deodată să zburde şi să se ţină de ghiduşii, convins, de bună seamă, că se achitase întru totul de misiunea ce-i fusese încredinţată, iar acum îşi aştepta răsplata sau cel puţin un cuvînt de laudă. Îşi încreţea nasul, buzele, îşi arăta colţii şi rînjea, lăsînd impresia că rîde cu adevărat. Şi în acest timp se foia de colo pînă colo, privind sub el în prăpastia întunecată ; ba, la un moment dat, mi s-a părut că se pregăteşte să sară înapoi şi să înoate spre noi, cu firească credinţă că „n-o să-l lăsăm noi acolo, să se înece".

— Fugi, Lişiţă ! Fugi acasă ! M-auzi ! ? ! Strigam la el cu o voce ce trăda o disperare nemărginită. Acasă, Lişiţă ! Acasă !

L-am auzit şi pe Saşa, strigîndu-i cu glas poruncitor :

— Fugi, Lişiţă ! Acasă ! Acasă !

Dar lui nici prin gînd nu-i trecea că noi am putea să-l gonim de aici, închipuindu-şi, fără doar şi poate, că era vorba de o joacă.

Acum, Saşa stătea lîngă mine.

— Cum văd, am feştelit-o. Ar fi poate mai bine să nu ne vadă.

Ne-am ascuns după terasă, ca şi cînd nu ne-am mai fi interesat de soarta lui, şi am rămas acolo o bună bucată de timp, urmărind doar cu coada ochiului ce se petrece dincolo, pe malul opus al crevasei.

Vreo două-trei minute, Lişiţă a căscat ochii în dreapta şi-n stînga, lătrînd ca un martir jignit. Văzînd însă că nu ne arătăm, ne-a întors plictisit spatele şi a pornit încet în direcţia de unde veniserăm. Nu ne mai încumetam să ieşim din ascunzătoare, în

schimb îl urmăream amîndoi, cu emoție, din spatele zidului de gheață protector.

S-a mai oprit o dată, uitîndu-se înapoi, de parcă ar fi vrut să se încredințeze că totul nu fusese decît o joacă și acum aveam să-l strigăm să revină; pe urmă însă n-a mai întors capul și a rupt-o la fugă înainte.

Nu-mi mai desprindeam ochii de pe el. Alerga, devenind din ce în ce mai mic, pînă se topi cu totul în depărtarea învăluită în pîcla deasă a amurgului, care tocmai se lăsase. Dispăru în deșertul de gheață.

Pe urmă veni noaptea, o noapte scăldată în lumina aspră a clarului de lună siberian. Aerul tăios mirosea a ger, și noi așteptam mereu în același loc. Din cînd în cînd ne lipeam unul de altul să ne mai încălzim, dar treaba asta nu prea ajuta împotriva frigului care ne pătrunsese pînă la oase. Aveam senzația că am înțepenit de-a binelea. Și de nicăieri nu se auzea și nu se vedea nimic.

— Crezi c-or să ne găsească? am întrebat cu o voce ce trăda îndoială.

Dinții îmi clănțăneau în gură, de teamă și de frig.

— Nici o grijă, Lena. Vin ei pe urmele noastre. Ai să vezi. Curînd o să-i auzim.

— Eu nu aud nimic, am bîiguit încet printre dinții care nu mai conteneau să-mi clănțăne. Dacă dădeau de urmele noastre erau de mult aici.

— Sînt sigur că-s pe drum.

— Chiar dacă Lișiță n-a ajuns?

— Chiar, îmi spuse Saşa, încurajator. De asta poți fi sigură. Numai că eu nu eram în stare să mă dezbar de gîndul că Lișiță n-a apucat să ajungă la ai mei și în felul ăsta n-avea cine să ne găsească. In definitiv, o fisură se putea ivi și în drumul spre Davșa, după cum nu era exclus ca Lișiță să fi fost sfîșiat de lupi. Nu de mult, ne spusese tata că paznicul Kostia îi zărise din elicopter. Uneori, în timpul iernii, haite de lupi traversează Baikalul înghețat, pornind din Iakuția de miază-noapte spre miază-zi și de acolo, mai departe, spre apus. Despre toate astea auzisem de la Malgaci și de la părinții mei... Și ce ne facem dacă acum aceste fiare își fac apariția chiar aici, în preajma noastră!

La gîndul ăsta mi s-a tăiat răsuflarea și nu m-am liniștit decît în clipa în care mi-am adus aminte că se mai afla cu noi și Fulg-de-nea. Zăcea cuminte, încolăcit la picioarele noastre... Cu toate acestea m-am strîns mai aproape de Saşa.

Stăteam amîndoi ghemuiți, fiecare pe rucsacul lui așezat peste schiurile evence, care, cît de cît, ne izolau un pic de blocul de

gheață ce aducea cu treapta unei scări imaginare urcînd spre cumplita terasă producătoare de frig. (Sașa mă îndemna mereu să alerg, dar eu n-aveam nici un chef, deși știam că așa trebuie să fac dacă vreau să nu îngheț sau să nu mă îmbolnăvesc). Desigur, nu voiam așa ceva, dar picioarele îmi înghețaseră bocnă și nu eram în stare să le mișc, de parcă erau paralizate. Aici era buba. Mă învățasem cu cizmele îmblănite, călduroase, în care nu-mi înghețaseră picioarele nici pe gerurile arctice cele mai aspre. Ah, bocancii ăștia blestemați! În clipa aceea, mi-am făgăduit în sinea mea că toată iarna nu voi mai scoate din picioare cizmele de blană. Niciodată de-acum încolo!

In același timp îmi spuneam că nu voi supraviețui acelei nopți. La gîndul ăsta m-am văzut silită să-mi încleștez buzele ca să nu izbucnesc în hohote de plîns.

Nu mai văzusem niciodată pînă atunci un ținut atît de mort, atît de înspăimîntător. Luna lumina cu strălucirea ei sloiurile îngrămădite și nemărginita întindere de gheață. O întreagă lume de gheață — un autentic peisaj selenar pustiu și lipsit de viață. O graniță nesfîrșită între spațiu și timp. Și deodată m-am simțit cuprinsă de sentimentul unei nespuse singurătăți. Mi se părea în clipele acelea că Sașa și cu mine eram singurele ființe omenești pe această lume. Unde erau ceilalți?

Nu se auzea de nicăieri nici un sunet, nici un semn de viață. Doar stelele licăreau pe bolta îndepărtată. Și din nou începură să mă năpădească frica și îngrijorarea — gînduri sumbre cum nu mai cunoscusem vreodată. Cu cîtă bucurie aș fi schimbat această lume de gheață cu taigaua! În taiga exista, cel puțin, posibilitatea să rupi cîteva crengi de conifere, să le așterni pe zăpadă și să aprinzi un foc la care să te încălzești. „Măcar un foc cît de mic!" mi-am spus în șoaptă, tremurînd toată ca un plop tremurător; tînjeam după un pic de căldură.

Și, deodată, m-am trezit punîndu-mi întrebarea: În definitiv, ce caut eu aici? De ce mă aflu aici? Cine m-a pus să vin pe aceste meleaguri? De ce n-am rămas acasă, la Praga? Ce viață e acolo! Puteam... Ah, Doamne, cîte n-aș fi putut să fac acum la noi acasă! Și în clipa aceea mi s-a făcut un dor nebun de Praga, de casa mea — să fiu acasă, la căldură, să ascult o muzică plăcută cu prietenele mele. „Ce-ar fi să ne ducem mai bine la un cinema". Asta-i vocea Zuzanei, îi și văd chipul drăgălaș, „Nu", se aude glasul Mașei. „Mergem la cofetărie. E ziua mea și trebuie s-o sărbătorim. Pentru numele lui Dumnezeu, Helena, ce-i halul ăsta pe tine. Schimbă-ți repede rochia și pantofii și să plecăm! Gata, dă-i bătaie!" Cotrobăiesc prin șifonier să scot de acolo rochia cea mai frumoasă. Îmbrăcată cu ea, zăbovesc un timp în fața oglin-

zii. Într-adevăr, superbă. Mi-o dăruise mama, în urmă cu cîteva zile. Să te ții ce ochi o să facă fetele !... Apoi, deodată, mă trezesc în fața valizelor pline cu rochii. Le țin în mînă, le mîngîi, dar mama mă oprește și-mi spune : „Nu, de astea n-ai nevoie, ce vrei să faci cu ele acolo ? Cui vrei să te arăți ? Focilor ?" Dinții îmi clănțăneau cu putere. Ce... ce naiba caut eu aici ?! În frigul ăsta ! În frigul ăsta cumplit.

Eu... eu vreau acasă ! La mine acasă ! încerc să strig, dar gura mi-e înțepenită. Cu chiu cu vai o deschid... Chipul lui Sașa se estompează în fața ochilor mei. Îmi spune ceva, dar nu-l înțeleg. De bună seamă mă îndeamnă iar să mă ridic și să încep să tropăi, ca să mă mai dezmorțesc un pic.

— Lasă-mă în pace ! mă răstesc la el, furioasă.

De data asta m-am auzit. Deschid din nou gura, cu gîndul să-l trimit la toți dracii, dar glasul mi s-a stins de parcă ar fi înghețat brusc în imensitatea tăcerii.

— Vreau acasă, izbutesc să murmur. Vreau...

Și iar mă aflu la bunica. O zi senină, pe cer soarele strălucește în toată splendoarea lui. Îl simt cum mă încălzește cu razele lui dogoritoare. O ajut pe bunica la culesul florilor de tei... Apoi bem împreună cîte o cană cu ceai de tei, îndulcit cu miere de albine... Bunica își lăsă mîinile pe genunchii mei și eu simt o căldură plăcută...

— Lena !

Sașa mă strîngea de mînă cu toată puterea.

— Scoală, Lena, și încălzește-te și tu un pic ! Hai !

Abia atunci mi-am dat seama de unde venea căldura aceea. La picioarele mele ardea un foc cu flacără mică.

Cu chiu cu vai am izbutit să mă aplec, să-mi scot mănușile și să-mi întind mîinile deasupra flăcărilor. N-a lipsit mult să mi le ard. Picioarele mi le-am tras chiar la marginea focului.

Sașa, lăsat pe vine, tăia cu cuțitul surcică după surcică din schiurile noastre înghețate. Cîinele zăcea întins lîngă el cu botul pe labe.

— Te dezmorțești un pic, pe urmă aducem apă și facem ceai, spuse Sașa, fără să mă privească.

Tăceam mîlc. Dinții îmi clănțăneau și nu eram în stare să scot o vorbă. Nu simțeam nimic, decît căldura aceea slabă ce răzbea pînă la mine.

Sașa mai trebălui un timp, acum doar cu resturile de schiuri, după care își înălță capul. În bătaia focului scăzut, ochii lui aveau o strălucire stranie și, pentru o clipă, am surprins sclipirea dinților săi drepți, tăiați parcă dintr-un colț de mamut.

Ne-am uitat unul la altul. În ciuda faptului că stătea chircit și era oricum mai mic de stat ca mine, mi s-a părut în clipa aceea mai mare și mai maturizat. Viața în mijlocul naturii și experiența legată de această viață îi dăruiseră ceva ce eu nu puteam avea. Zîmbea. Dar zîmbetul pieri brusc de pe chipul lui. Se pare că surprinsese în expresia feței mele ceva ce nu-i plăcea. Aruncă repede cuțitul și, ridicîndu-se în picioare, mă cuprinse pe după umeri.

— Gata, Leno, acum mergi cu mine după apă, pricepi ? Fără discuție, spuse pe un ton autoritar.

— Nu merg nicăieri ! am strigat mînioasă la culme și ochii mi se umplură iar de lacrimi.

— Ba ai să mergi ! a ripostat el, cu aceeași mînie. Lasă-te de mofturi ! Nu faci nimic cu încăpățînarea ta de a te da bătută, pricepi ? Nici atîta lucru nu știi ? Ce dracu !

În timpul ăsta mă zgîlțîia fără milă și, după ce mă zgîlții în lege, mă trase în sus cu forța.

Abia mă țineam pe picioare și frigul începu din nou să mă scuture cum scrie la carte.

Mă ducea de mînă. Era silit să mă ducă, nu de alta, dar eu abia îmi mai simțeam picioarele. Pe urmă, cu ochii încețoșați, l-am surprins pe Sașa aplecîndu-se și am auzit cum umple gamela cu apa aceea întunecată, care acum mi se părea mai neagră ca bezna. Luna plutea pe luciul ei, tăioasă și rece. O clipă am avut senzația că de acolo, din prăpastia aceea, țîșnește spre noi frigul însoțit cu noaptea. M-am dat înapoi, abia trăgîndu-mi picioarele — mi-era frică să nu mă prăbușesc în întunericul acela blestemat.

Și iar m-am ghemuit lîngă foc, așteptînd să dea apa în clocot. Timpul abia se tîra. Eram sigură că e cel puțin miezul nopții și va trebui să așteptăm aici pînă în zori. (Mai tîrziu, cînd mă aflam la adăpost, în căsuța „noastră" din Davșa, nu mi-a venit a crede că din clipa în care Lișiță pornise la drum, nu trecuseră mai mult de trei ore). Cît am stat aplecată deasupra focului, Sașa a avut grijă să-l întrețină. Cu mare chibzuială ; schiurile mele și unul de-al lui căzuseră de-acum pradă flăcărilor. Nu mai aveam răbdare să aștept pînă fierbe ceaiul și am luat un pic de apă înainte de a da în clocot.

Am băut-o, mai bine zis am dat-o pe gît așa fierbinte cum era cînd, deodată, Sașa a sărit în sus ațintindu-și ochii în noaptea străluminată de clarul de lună. Cu privirea încordată, părea că adulmecă aerul, întocmai ca un animal. Fulg-de-nea stătea lîngă el într-o stare de tensiune.

Și, în clipa următoare, Sașa începu să țopăie și să chiuie de bucurie.

— Vin! Vin! Îi auzi, Lena! Vin! striga el în gura mare, tărăgănînd parcă anume cuvintele.

— Uite! Vezi lumina aceea, în fund de tot, acolo unde a dispărut Lișiță!? Vezi? Uite, acolo! continua el să strige, rîzînd și bucurîndu-se ca un copil.

— Gata, ai să bei ceaiul acasă! Ți-am spus eu c-or să vină? Acum nu ne mai rămîne decît să ne urcăm în sanie și să-i dăm bătaie.

În ciuda strădaniei mele, nu izbuteam să văd și să aud nimic. Absolut nimic. Cînd însă, cu cana de tinichea în mînă, am făcut cîțiva pași îndepărtîndu-mă de mormanul acela de gheață, am surprins totuși, undeva la răsărit, o lumină care, în ochii mei clipitori aducea mai curînd cu o fulgerare.

Abia după un timp am reușit s-o deslușesc cu claritate. Se întindea în depărtare, pe masa de gheață, înaintînd încet spre noi. Un con de lumină ce creștea îngroșîndu-se tot mai mult, aidoma unui nor de culoare deschisă. În sfîrșit, m-am trezit la viață.

— O motocicletă, strigă Sașa. O motocicletă cu ataș... Nu, nu e ataș, e o barcă... o barcă... se corectă el în timp ce ochii lui scăpărau scîntei de bucurie. (Cred că nu se bucura atît pentru el, cît pentru mine).

Pe urmă lumina ne atinse și încet, încet, începu să ne împresoare. Pereții teraselor și hornurile de sloiuri îngrămădite căpătară brusc o strălucire tăioasă. Acum puțin îmi păsa că masivul acela de gheață ardea ca flacăra. Farul motocicletei continuă să lumineze și după ce motorul al cărui huruit îl auzisem un timp din ce în ce mai puternic, amuți ca din senin. Și liniștea adîncă se așternu din nou în jurul nostru.

L-am recunoscut pe tata. L-am văzut sărind de pe motocicletă și uitîndu-se la noi.

— Totul e în ordine? strigă el.

Nu mai așteptă răspunsul, căci ne văzusem pe amîndoi postați chiar la marginea crevasei. Pătrunse pentru o clipă în conul de lumină, umbrindu-l un pic, și în felul ăsta mi-am putut da seama că răsuflă adînc și agitat; din gură aburii i se rostogoleau doar cu mici întreruperi.

Dispăru numaidecît în umbră, ca apoi să-l revăd aplecat peste șaua din spate a motocicletei.

— Da, spuse Sașa. A adus și scîndura. E legată acolo, în spate.

— Da? ce-ai crezut, strigă tata. C-am venit aici să văd cum o mai duceți?

Lemnul căzu pe gheață bubuind — acum se vedea limpede că de fapt erau două scînduri groase.

Dintr-un motiv anume tăceam amîndoi — și eu și Sașa — și ne uitam doar la tata cum trage o scîndură și o îndreaptă spre noi. Nici el nu vorbea, de parcă voia să-și păstreze toată energia pentru efortul pe care-l făcea în acel moment. Deodată se îndreptă din șale și își plimbă ochii de colo-colo pe crevasă, ca și cînd ar fi măsurat-o, după care își îndreptă din nou privirea spre noi.

— Afurisită treabă! Nu credeți că jocul ăsta a fost cam periculos? Singuri n-ați fi scăpat voi așa ușor din povestea asta.

— Așa e, încuviință Sașa. Nu degeaba l-am trimis noi pe Lișiță...

Tata rosti un blestem; simțise de bună seamă nevoia să-și verse năduful. În aceeași clipă însă i se adresă lui Sașa pe un ton cît se poate de domol.

— Acum îți arunc frînghia, e înfășurată în jurul scîndurii. Vezi s-o apuci bine și ai grijă cum o tragi, să nu se ude lemnul. Pricepi? Altfel, într-o clipită s-ar acoperi cu gheață.

Capătul frînghiei, îngreunat cu o bucată de lemn, aterizează la picioarele lui Sașa. Sașa îl ridică. Pe urmă l-am văzut pe tata încordîndu-și spinarea și împingînd scîndura cu toată puterea.

— Salt-o și trage! strigă el, acum cu o voce poruncitoare.

Îl auzeam pe Sașa icnind. În sfîrșit, am văzut cele două scînduri așezate una lîngă alta, atît de strîns, încît aproape se contopeau și iar l-am auzit pe tata strigînd, de data asta spre mine:

— Hai, vino repede!

Și în timpul ăsta dădea din mîini, îndemnîndu-mă să trec pe malul celălalt al canalului. Tata și Sașa stăteau fiecare la cîte un capăt al punții de scînduri, apăsînd-o cu strășnicie ca să nu alunece sau să nu joace prea mult atunci cînd voi păși pe ea. Era bine ce făceau, căci picioarele mi-erau atît de înțepenite, de parcă nici nu mi-ar fi aparținut.

— Stai! strigă Sașa. Să-ți dau bețele.

Am apucat bețele de schiuri și m-am sprijinit în ele. Cu toate acestea, simțeam o apăsare ciudată în urechi; pesemne cu gîndul la adîncimea aceea de două sute de metri a apei de sub mine. Scîndura se lăsa și se legăna ușor. Mergeam, mergeam mereu, dar puntea aceea parcă nu se mai sfîrșea. Apoi, deodată, m-am simțit în brațele tatii, strîngîndu-mă la pieptul lui. În clipa aceea Sașa se afla și el lîngă mine, și eu aveam sentimentul că trecuserăm împreună oceanul, străbătînd un spațiu ireal.

— Lișiță... am bîiguit speriată.

— Fii liniștită, din pricina lui nu trebuie să-ți faci griji. A sosit cînd ne aflam de mult în căutarea voastră. Numai că GAZ-ul și sania cu motor erau plecate cu alte treburi. În clipa în care am

făcut rost de motocicletă și mă pregăteam să pornesc, a sosit și Lișiță. După ce-am citit mesajul vostru, m-am dus să mai fac rost de scîndurile astea.

Abia acum îl vedeam de aproape. Era palid la față, iar pe frunte, sub căciula cu urechi, o vînă umflată i se întindea pînă la sprînceana dreaptă.

— Și cum... ne-ai găsit ? am întrebat eu cu voce stinsă.

— Cum ? Foarte simplu... După urmele lăsate de schiurile voastre în zăpadă. Numai unui orb i-ar fi scăpat din vedere...

Trase adînc aer în piept, oftă și iar ne măsură pe amîndoi din ochi.

— Mda, și-acum să-mi spuneți drept, care dintre voi se alege cu cîteva la fund pentru isprava asta ? întrebă el cu o voce mai blîndă decît mă așteptam.

— De ce noi ? îi replică Sașa. Doar nu noi am stîrnit cutremurul.

Tata îi aruncă o privire fugară.

— Cutremur ? rîse el scurt și sec, parcă numai pentru sine. Aha. Dar schiurile... schiurile unde le-ați lăsat.

— Schiurile ?... Le-am ars.

— Aha, făcu tata pentru a doua oară. Le-ați ars. Înțeleg... Și-acum gata, îmbarcarea !

Trase de pe bărcuță pînza țeapănă, „scrobită" de ger și tivită pe margini cu chiciură, apoi mă luă în brațe și, pînă să mă dezmeticesc, m-am și trezit întinsă pe o blană mițoasă și învelită cu o pătură caldă.

— Și tu ce stai ? i se adresă lui Sașa. De ce nu te urci ? Ori poate vrei să te ajut și pe tine ?

Răspunsul lui Sașa nu l-am mai auzit, știu doar atît că în clipa următoare, se afla și el în bărcuță, iar tata instalat în șa. Fulg-denea, în spatele lui.

— Da' cu scîndurile cum rămîne ? Le lăsăm aici ? răsună deodată vocea lui Sașa care se străduia să acopere huruitul motorului.

— Ducă-se naibii. N-au decît să putrezească aici, sau, cine știe, s-ar putea să-i fie cuiva de folos, îi răspunse tata.

— Da, așa e, să se cațere pe ele focile ! strigă Sașa, vîrîndu-și repede capul înapoi în bărcuță.

Pe urmă am pornit. Am fost nevoiți să tragem pătura deasupra capului, nu de alta, dar în timpul mersului aerul rece ca gheața ne biciuia pur și simplu obrajii. Chircită, răpusă de oboseală, dar totodată relaxată, de neașteptata căldură a adăpostului sigur și primitor, mă lipeam toată de fundul acelui leagăn diform, ce-mi

amintea de o mică vizuină. Spun asta nu pentru că mă bucuram acum de un anume confort, ci pentru toate prin cîte trecuserăm și cîte ne mai așteaptau. Și, totuși, am început iar să dîrdîii de frig.

— Cei cu tine ? am auzit glasul lui Sașa.

Dinții îmi clănțăneau în asemenea hal, încît abia am izbutit să-i răspund.

— Pi... cioa... re... le...

Dar și asta mi-a trecut. De atîta istovire mi se lipiră pleoapele. Moțăiam în clipa în care, ca prin vis, am avut vaga senzație că se întîmplă ceva cu picioarele mele ; cineva îmi scotea parcă bocancii cu ciorapi cu tot și tălpile mele începeau să simtă o ușoară căldură. Mi se părea că mai stau aplecată spre focul acela plăpînd, dar atît de plăcut, pe care-l aprinsese Sașa, numai că, acum, la flacăra lui nu-mi încălzeam mîinile, ci picioarele. Abia după un timp mi-am dat seama că Sașa, ghemuit și el sub aceeași pătură cu mine, își desfăcuse jacheta de lînă pe care o purta întotdeauna sub pufoaică, pe urmă și cămașa, ca să-mi țină tălpile înghețate pe pieptul său dezgolit. După aceea s-a înfofolit la loc.

— Sașa...

Și din nou am auzit cum mi se stinge vocea.

— Așa se face întotdeauna, mi-a spus el pe un ton cît se poate de firesc. Acolo, la voi, nici măcar asta nu v-au învățat la școală ? întrebă apoi, plin de mirare. Știi, ăsta-i un vechi obicei evenc — să dai căldură de om cuiva care a înghețat. Adică, aceeași căldură cu care e învățat corpul omenesc. Pricepi ?

M-am strîns și mai tare sub pătură, scuturată de friguri și de simțăminte tulburi, stîrnite de toate necazurile prin cîte trecuserăm și le lăsaserăm în urma noastră ; și, fără voia mea, am observat în clipa aceea cît de slab și osos era pieptul lui Sașa și totuși ce căldură plăcută îmi dăruia. Nu știu de ce, dar parcă îmi pierdusem capacitatea de a mai percepe ceva în afara sentimentului de siguranță și de ușurare sufletească. Și iar mi se lipiră ochii.

M-am trezit din mahmureală abia în clipa în care tata a tras pătura într-o parte și privirea lui a căzut pe picioarele mele desculțe și pe pieptul dezgolit al lui Sașa, care tocmai se încheia la cămașă. A rămas cîteva clipe înmărmurit, după care a întrebat :

— Ce înseamnă asta ?!?

În aceeași clipă însă, am auzit-o pe mama care dăduse buzna din casă, în timp ce Lișiță și Fulg-de-nea asaltau mereu bărcuța, sărind de bucurie și izbindu-se de ea cu toată puterea.

— I-am încălzit un pic picioarele, asta-i tot, răsună calm vocea lui Sașa. Cred că va trebui s-o duceți în brațe.

— Ia te uită ! spuse tata, lungind cuvintele ce trădau uimirea

și admirația deopotrivă. Ia te uită!? Interesant... Nu vii să bei cu noi o ceașcă de ceai? Ce zici?

— Cred că și ai mei mă așteaptă acasă, răspunse Saşa.

Acasă! Din nou acasă! Încercam și eu să spun ceva, dar nu eram în stare. Abia izbuteam să țin ochii întredeschiși, iar limba nici gînd să-mi dea ascultare.

VI

PRIMĂVARA PE MELEAGURILE BAIKALE

Săptămînile care au urmat mi s-au părut șterse față de întîmplările trăite în tovărășia lui Saşa, în aventura noastră pe urmele focilor. Din fericire răceala aceea cumplită mi-a trecut fără urmări — îmi degeraseră ușor doar două degete de la piciorul stîng, care se umflară și, un timp, am simțit, în ele niște usturimi și mîncărimi banale. Și totuși, în primele zile după întoarcerea din „expediție" am avut o mare dezamăgire. Și eu și Saşa trăiam cu convingerea fermă că primejdia care ne amenințase și din care scăpaserăm mulțumită tatii și credinciosului Lișiță, se datorase unui cutremur de pămînt. Pentru mine, care venisem la Davșa, dintr-o țară unde despre asemenea catastrofe aflăm din auzite sau din ziare, cunoașterea aceasta avu darul să mă tulbure în mod deosebit. Cu mult înainte, pe vremea cînd mă aflam încă la Praga și nici prin gînd nu-mi trecea că într-o bună zi aveam să ajung la Davșa — pe atunci părinții mei abia se pregăteau de drum, iar eu citeam, mai bine zis devoram tot ceea ce se scrisese despre Baikal — pe vremea aceea deci, mă neliniștea nespus gîndul că tata și mama se duceau să muncească în niște locuri unde seismografele înregistrează anual peste o mie de cutremure subterane. Aproape toate reportajele anunțau despre un eveniment petrecut la gurile rîului Selenga, unde, o dată, pămîntul s-a deschis pe neașteptate, și în apa fierbinte, din care țîșneau nori de aburi, s-au prăbușit în Baikal cîteva sate riverane; căsuțele, clădite din lemn de zîmbru, se mai văd și acum destul de bine pe fundul lacului, cu toate că de atunci au trecut mai bine de o sută de ani. Cînd i-am povestit bunicii despre toate astea, sărăcuța mi-a spus oftînd: „Și ei se duc acolo! Pot să știe că nu se va întîmpla nimic? O viață au și ei!" Iar eu am avut parte să cunosc un asemenea cutremur de pămînt în timpul căruia o carapace de gheață groasă de un metru și jumătate s-a spart ca o coajă de nucă. Pentru mine evenimentul acesta a însemnat o aventură nemaipomenită cu care nu te întîlnești în fiecare zi.

Dar cînd i-am pomenit tatei despre povestea asta — eram singuri acasă, mama tocmai plecase după cumpărături — și l-am întrebat dacă cutremurul acela a fost într-adevăr atît de puternic ca să se simtă și la Davșa, tata m-a privit cîteva clipe cu fața îngîndurată, dar nu mi-a răspuns, lăsîndu-mi impresia că nici nu auzise întrebarea mea. După un timp însă, l-am auzit :

— Nu fetițo, cutremurul ăsta n-a fost cutremur de pămînt. Înainte credeam și noi așa, mama și cu mine. Și cum e și firesc, cei mai mulți dintre bătrînii acestor meleaguri continuă să creadă acest lucru. La rîndul lor, strămbunii lui Malgaci credeau că zeul Baikalului se supără din cînd în cînd și atunci cere și el cîte o jertfă. Iar Malgaci... Știi ce spune Malgaci ? Că Baikalul a răsuflat din adînc...

— Și tu ce spui ? am izbucnit brusc. Eu știu ce a fost ! Și Sașa știe ! Am fost doar acolo și am simțit amîndoi cutremurul pe pielea noastră...

Prea puternic stăruia în mine trosnetul acela înfiorător al gheții ce pleznea și se ridica — imensitatea aceea de gheață înălțîndu-se atît de amenințător, încît la un moment dat am avut senzația că alunec pe ea, că mă răstorn și mă ridic, și iar mă răstorn... și... Și peste toate astea vacarmul acela infernal rostogolindu-se asupra noastră, și prăpastia de apă fumegîndă, căscîndu-se pe neașteptate în jurul nostru, pe o distanță de zeci de kilometri... Și-acum, tata voia să-mi bage în cap că povestea aceea cumplită prin care trecusem și din care scăpasem ca prin urechile acului, n-a fost cutremur de pămînt !

— Cine știe, am reluat, cu o voce domoală ; s-ar putea ca aici să nu se fi simțit nimic. Dar acolo... acolo a fost cutremur.

— Stai să-ți arăt ceva, spuse tata.

În clipa următoare se ridică de pe scaun și cotrobăi un timp prin cărțile și caietele de pe policioară ; pe urmă se duse și mai umblă prin tot felul de hîrțoage, rînduite frumos pe șifonierul din odaia alăturată — dormitorul lui și al mamei — dar nu găsi ceea ce căuta. (Era vorba, zicea el, de un studiu pe care-l citise nu demult. De obicei printre lucrurile de care nu se ocupa pe moment, ordinea lăsa un pic de dorit.)

— Mda, zise el oftînd în clipa în care se așeză din nou pe scaun. Apoi, surîzător, se grăbi să-mi spună :

— Îți amintești că o dată, într-o iarnă, cînd erai micuță am umplut împreună cu apă două sticle de bere. Pe urmă tu le-ai dus pe balcon și a doua zi dimineața, înainte ca mama și cu mine să ne trezim, ai dat fuga să vezi ce s-a întîmplat cu ele. Îți amintești ?

— Da, i-am răspuns.

Aveam pe atunci șase ani și ceva și tocmai începusem să merg la școală. Acum, imaginea aceea îmi reveni în fața ochilor cu toată claritatea. Plină de uimire am cercetat în dimineața aceea cioburile sticlei pe care o înfundaserăm în toată legea. Dar și mai uluită mă uitam la cealaltă sticlă din al cărei gît neastupat țîșnise un țurțur de gheață netedă, ca și cînd peste noapte în timp ce eu dormeam, cineva ar fi introdus în ea o lumînare scurtă albă. Da, îmi aminteam perfect de această imagine și de sentimentul pe care l-am avut în acel moment. Nu înțelegeam însă de ce ținea tata să-mi aducă aminte de toate astea. (De fapt, cred că atunci aș fi putut să înțeleg, ba poate că și începusem să înțeleg, dar pur și simplu nu doream să înțeleg — pe scurt mă împotriveam cu îndîrjire să dau crezare unui lucru pe care nu-l doream, la care nu voiam măcar să mă gîndesc, darmite să-l și admit.)

Tata întinse pe masă harta Baikalului, deși știa — nu se putea să nu știe — că o cunosc atît de bine, încît n-am nevoie să mă uit pe ea ca să am în față imaginea imensei întinderi a lacului, de sus, de la miază-noapte, pînă jos, la miază-zi, — întregul cazan închis de stînci și lanțuri muntoase, în care se găsește mai multă apă decît în Marea Baltică.

— Ce vrei să-mi demonstrezi cu harta asta ?

— Privește, începu el, plimbîndu-și degetul pe liziera de culoarea cafeniului întunecat, ce împrejmuia albastrul lacului. Nu crezi că ar exista vreo legătură între asta și cele întîmplate ? Chiar nu crezi ?

— Nu... nu înțeleg ce vrei să spui... (Deși în clipa aceea începusem să bănuiesc unde țintește).

Și iar mă privi drept în față — și iar îmi zîmbi :

— Ba da, mă înțelegi... E cît se poate de simplu. Marea asta uriașă de apă, încătușată de stînci, nu-ți spune nimic ? Orice oglindă de apă, atunci cînd îngheață își extinde suprafața — numai că aici nu are unde, pricepi ? Pe alocuri, ar crește în lățime cu cincisprezece metri. Iar în lungime ? Calculul ăsta l-ai putea face singură, de vreme ce-i cunoști lungimea și lățimea. Dar îți spun eu : cu o sută douăzeci și doi de metri. Îți poți imagina această gigantică forță dezlănțuită ca un puhoi ? S-ar putea spune foarte bine că Baikalul plesnește la cusături. Îți amintești doar de sticla aceea pe care gerul ți-a spulberat-o făcînd din ea numai cioburi... ținu el să repete pentru a doua oară acest amănunt. Baikalul e și el, dacă vrei, o sticlă înfundată cu stînci și de aceea gheața lui crapă lăsînd impresia că e frîntă și sfărîmată de cutremure de pămînt. Acum mă înțelegi ?

În clipa aceea m-a cuprins acel simțămînt neașteptat, de luciditate și de dezamăgire în același timp. Și asta, fiindcă îmi dori-

sem atît de mult să mă bucur de faptul că fusesem martoră, ma bine zis, că participasem la ceva mai puternic și mai misterios decît această explicație rece și logică a unui lucru atît de simplu și atît de banal. Și totuși continuam să mă împotrivesc, nesigură încă de ce anume voiam să nu cred :

— Există vreo dovadă că de data asta n-a fost vorba totuși de un cutremur ? am întrebat cu încăpățînare.

— Dovadă ? rosti tata, ridicîndu-se în picioare.

Apoi își întinse oasele și, ocolind masa, se opri în spatele meu În aceeași clipă i-am simțit mîinile sprijinite ușor pe umerii mei (Cred că, inițial, acesta fusese obiceiul lui, chiar dacă acum, în clipele de intimitate, îl preluase mama).

— Nu, reluă el, cu o voce calmă. Afirmațiile mele nu sînt o dovadă — ele pot sugera, cel mult, o probabilitate, o mare probabilitate... Firește, atîta timp cît seismografele nu confirmă înregistrarea unor cutremure de pămînt. Și, pe cîte știu, în momentul acela, pămîntul nu s-a clintit cîtuși de puțin.

— Ai întrebat ?! am izbucnit eu intrigată.

— Da, am întrebat, mi-a răspuns, aplecîndu-se încet deasupra mea. Adevărul, scumpa mea fată, trebuie căutat. Întotdeauna. Și știi desigur de ce-ți spun asta...

În clipa aceea m-am simțit cotropită de un val de rușine — obrajii îmi ardeau, cuprinși parcă de niște flăcări puternice.

Cînd, mai tîrziu, i-am povestit despre toate astea lui Sașa, acesta s-a uitat la mine uluit și cu vădită neîncredere. Pe urmă însă, revenindu-și parcă brusc din nedumerirea lui, dădu din mînă cu un aer de indiferență și spuse la obiect :

— La urma urmei, e tot una cine sfarmă gheața — important e că o face. Altfel peștii s-ar sufoca și ar muri, iar noi n-am avea ce pune în oală. Și, așa cum am băgat de seamă, ție îți cam place peștele. Peste cîteva săptămîni o să ne ducem într-un loc unde lipanii și linii mușcă de mai mare dragul. Ai să vezi.

Sașa avea grijile lui, dar, ce-i drept, pescuitul mă ispitea și pe mine. Pînă atunci însă, pînă la clipele acelea de desfătare pe care mi le oferea, și pe care începusem să le aștept cu nerăbdare, mai lipseau cel puțin două luni !

*

* *

Din cîte citisem sau auzisem povestindu-se despre primăvara siberiană, mă așteptam ca după îndelungatele luni de iarnă, gerurile să se curme brusc și în locul lor să vină zilele calde de vară — cu alte cuvinte, să mă trezesc într-o bună dimineață în plină primăvară. După toate aparențele, așa ar fi trebuit să se întîmple.

Pe la mijlocul lui aprilie a venit, ca din senin, un dezgheț puternic. În ciuda faptului că soarele nu se vedea, la amiază mercurul termometrului se ridicase la plus zece grade. Zăpada se lipea de tălpi și se tasa, din streșini și din copaci începuseră să picure stropi de zăpadă topită. Pietrele și ramurile coniferelor căpătaseră o culoare întunecată, iar scoarța mestecenilor, deși pe alocuri umedă, începuse parcă să strălucească. În noaptea următoare a plouat și zăpada s-a topit cu repeziciune. Unde te uitai, curgeau șiroaie de apă.

Peste două zile însă, spre marea noastră surpriză, ne-a întîmpinat din nou o dimineață geroasă, iar gerul a ținut toată ziua. A urmat apoi o perioadă lungă în care, peste zi, soarele răspîndea o dogoare plăcută; în zonele însorite și pe povîrnișurile cu vegetație mai rară, pămîntul pur și simplu respira, în schimb în fiecare dimineață era încărunțit de un îngheț puternic. Cînd mă duceam spre școală, gheața de pe băltoace nici măcar nu trosnea sub pasul meu apăsat.

Și cînd te gîndești că nu departe de Baikal, primăvara era în toi.

Ori de cîte ori se întîmpla să ascult starea vremii transmisă de stațiunea institutului meteorologic din Utan-Ude, nu încetam să mă minunez. În locuri aflate la numai treizeci de kilometri de țărmul Baikalului, temperaturile erau, de cele mai multe ori, cu paisprezece grade mai ridicate decît în Davșa. (De regulă diferența era de șase pînă la opt grade). În timp ce, după instalarea iernii, pămîntul înghețat și acoperit de zăpadă fusese încălzit săptămîni în șir de suflarea furtunosului Baikal, care avea darul să stăvilească și să înăbușe puterea gerului, acum lucrurile se petreceau altminteri : Baikalul înghețat aducea cu un uriaș răcitor deschis, din care mai răzbate săptămîni de-a rîndul o suflare rece ca gheața.

Îmi amintesc că de 9 mai — tocmai sărbătoream ziua Victoriei — am dat o fugă în taiga, trecînd puntea peste Davșinka ieșită din matcă. Era o zi frumoasă, însorită — pretutindeni dogorea o boare plăcută plină de miresme ce răzbăteau din umezeala mușchilor și a cetinei, în aer plutea mirosul putregaiului de pădure amestecat cu aroma pătrunzătoare a rășinei. Mugurii mestecenilor, ale zadelor și sălciilor, și arbuștii din desișurile de arini se umflau cu seva trasă din pămîntul dezghețat. Deasupra pămîntului ce respira în voie, plutea un aer limpede, de o puritate cristalină, iar eu auzeam foșnetul slab de aripi al păsărilor în zbor. De două săptămîni începuseră să zboare în lanț deasupra Davșei — stoluri întregi de rațe, gîște și lebede și, din cînd în cînd, de ierunci negre îndreptîndu-se spre miază-noapte. În smîrcu-

rile inundate de apele Davşinkăi se instalaseră bodîrlăii-cu-ferăstrău, şi măcăitul lor zgomotos nu mai contenea cît era ziua de mare. Aerul ameţitor, de primăvară, mai răsuna multă vreme după revărsatul zorilor de toacă uruitoare a cocoşilor-de-munte. Cîntecul lor de dragoste, amintind de ţăcănitul castanietelor, aluneca prin văzduh, făcînd să vibreze aerul pînă hăt-departe, în liniştea dimineţii. Bărbăţuşii de ciocănitoare se puseseră şi ei pe treabă. În dimineaţa aceea mi-a fost dat să aud cîţiva. În perioada peţitului dumnealor nu ciocănesc în trunchiurile şi crengile copacilor doar ca să scoată viermişorii dăunători din scoarţa putregăită. Izbeau în ele fără încetare, cu atîta rîvnă şi cu o pasiune atît de pătimaşă, ca s-o convingă pe femeiuşca aleasă de puterea ciocului lor şi, deci, de capacitatea de a asigura hrana pentru urmaşi („Culturist cu ciocul" mi-a spus odată tata zîzînd. „Dar e o manifestare foarte necesară, fiindcă slujeşte vieţii", a ţinut să precizeze.)

M-am oprit şi am stat un timp să ascult freamătul din jur.

Pe urmă, într-un loc însorit şi adăpostit de vînt, în iarba uscată şi tăvălită am descoperit, printre arbuştii de merişori cu boabele sîngerii mustind de zeamă, un răzor întreg de flori de culoarea violetului deschis. Era un pîlc de dediţei. Nu întîmplător în Siberia li se spune ghiocei. M-am aplecat deasupra lor şi astfel am putut să văd că se deschideau pe nişte tulpiniţe scunde şi sănătoase, năpădite de puf, răsucindu-se cu jind spre soare. Primii dediţei îi văzusem cu o săptămînă în urmă — răcisem un pic şi a trebuit să stau cîteva zile în pat. Mi-i adusese mama, întorcîndu-se din obişnuita-i plimbare zilnică prin taiga.

— Cupele lor, în formă de clopoţei, anunţă pe aceste meleaguri venirea primăverii — mi-a spus mama cu acest prilej. Sînt frumoşi, nu-i aşa? Pe aici răsar cu duiumul — ai să vezi.

S-a aşezat pe marginea patului şi un timp m-a privit cu faţa zîmbitoare, fără să-mi spună o vorbă. Pe urmă, mi-a povestit cum odată cu înserarea sau pe vreme urîtă, florile lor gingaşe se închid, transformîndu-se în nişte cojocele pufoase, de o rezistenţă şi de o elasticitate nemaipomenită. Se încotoşmănesc în ele atît de bine, spunea mama, pentru ca frigul din timpul nopţii să nu găsească nici cea mai mică deschizătură prin care să poată pătrunde şi să le ardă sînul sensibil pe care nu şi-l dezgolesc decît în faţa soarelui. În felul acesta îşi feresc de la pieire stigmatul şi anterele, ca să poată dărui noi seminţe pămîntului roditor al taigalei. Şi mi-a mai povestit că aceste prime flori ce vestesc sosirea primăverii pe aceste meleaguri nu sînt mîncate doar de cocorii sălbatici, de ierunci şi alte păsări, ci şi de urşi, de marali, de elani sau chiar de samuri. „Din fericire aici înfloresc pretutindeni cu milioanele, în văi, pe terenurile povîrnite, în luminişuri."

Și iată că acum mi-era dat să văd cu ochii mei primul răzor de dediței înfloriți.

Am rupt cîteva fire. Era sărbătoare. Pe urmă am pornit înapoi spre casă. Cînd am ajuns pe malul Baikalului a trebuit, pe alocuri, să ocolesc terasele de arbuști în plină efervescență primăvăratică... Și, pe ponositul veșmînt de gheață al lacului, înaintau spre Davșa două motociclete cu vînători de foci.

Mă uitam la ei cu gura căscată. Gheața era acum „obosită" — în ultima săptămînă se scufundaseră sub ea două camioane fără să mai poată fi salvate. Apele Baikalului le înghițiseră încărcătura cu oameni cu tot. Șoseaua de gheață nu mai exista. Numai că pentru vînătorii de foci — în cea mai mare parte pescari din colhozuri și sovhozuri — sezonul atingea acum momentul culminant, și motocicletele erau principalul lor mijloc de transport. Și, ce-i drept, se pricepeau al dracului de bine să circule cu ele pe gheața „obosită". (Cred că atunci am răcit.) Oglinda Baikalului părea făcută din lipituri ; de fapt era acoperită de numeroase insule de gheață uriașe, late de cîțiva kilometri, între care se căscau niște crăpături periculoase. Și tata străbătuse cîteva dintre aceste insule, dar niciodată nu se încumetase să-i imite pe vînători. Nu cred că de teamă, ci, mai curînd, din pricina mea, care mă aflam pe șa în spatele lui. Așa se face că o dată am stat doar și am privit amîndoi cum un asemenea vînător de foci și-a întors motocicleta de la marginea unei crevase late de un metru și a pornit înapoi de unde venise. Am crezut că va renunța să meargă mai departe. Și, cînd colo, ce să văd : dumnealui a ambalat motorul la maximum și s-a năpustit, din nou, cu toată viteza, spre crevasa cu pricina. Am rămas înmărmurită. Nu de alta, dar prea îmi amintea povestea asta de clipa aceea în care o asemenea crevasă ne tăiase drumul spre casă — mie și lui Sașa. Cînd motocicleta s-a reapropiat de marginea prăpastiei, de emoție mi s-a pus un nod în gît și am simțit un gol în stomac. Apoi, deodată, l-am surprins pe vînător zmucind cu putere ghidonul în sus, și motocicleta a trecut în zbor peste canal (Am auzit roata din spate izbindu-se cu un zgomot surd de muchea unui sloi.) Un spectacol nemaipomenit, ca atunci cînd călărețul împunge cu pintenii în pîntecele calului, ca acesta să sară din galop peste un obstacol dificil.

Așa cutreierau vînătorii, bătînd în lung și-n lat sectorul parcului de vînătoare ce le fusese repartizat. În bărcuțele-ataș, aidoma celei cu care tata ne transporta atunci acasă pe mine și pe Sașa, își țineau plasele pe care le introduceau în răsuflătorile focilor ; și mai aveau acolo niște prăjini lungi pe care le înfigeau în gheață în preajma răsuflătorilor. Un fel de jaloane cu ajutorul cărora izbuteau să repereze și să regăsească plasele pe imensa întindere

de gheață. Cu prada se întorceau în tabăra lor instalată undeva, într-un loc cît mai potrivit.

Cum spuneam, de data asta treceau doi, de bună seamă li se făcuse dor de societate și se îndreptau și ei spre Davșa. Spre mal însă gheața se cam subțiase și mustea din pricina soarelui și a apelor Davșinkăi ce se prelingeau peste ea. Așa stînd lucrurile, vînătorii lăsară motocicletele și o porniră pe jos, ducînd fiecare în brațe niște saci mici, de pînză, plini cu aripioare de focă ; treceau fără frică peste sloiuri, apropiindu-se încet de țărm. (Aripioarele, mai corect înotătoarele de focă erau socotite o adevărată delicatesă, chiar dacă supa din ele era atît de grasă încît de două ori cînd am mîncat-o nu am putut scăpa de senzația că înghițeam untură de pește. În schimb Lișiță era înnebunit după mărunțaiele de focă. Era prima carne proaspătă pe care o căpăta, după o pauză foarte îndelungată — Malgaci adusese de la vînătorii de foci mărunțaie pentru cîinii noștri, tata însă avea grijă să i le dea cu porția, nu de alta, dar și astea erau pline de grăsime.)

Mă uitam la cei doi cum înaintau agale spre țărm, plescăind liniștiți, cu cizmele lor de cauciuc, prin apa ce curgea gîrlă peste gheața „obosită" ; ultimii metri au fost nevoiți să-i treacă pe niște scînduri, așezate acolo pentru orice eventualitate. Îmi amintesc că deasupra unei depuneri de piatră măruntă, în locul unde peste o grămadă de gheață prăpădită se sprijinea capătul uneia dintre scînduri, se desfășura, solitar și cu sfială, un smoc plăpînd de salvie sfîșiat de vînt, pe ai cărui lăstari pirpirii sclipeau cîteva picături de chiciură topită, aducînd cu niște mîțișori mărunți cît boabele de orez. Și cînd, peste puțin timp, mi-am dezlipit privirea de pe ele, am surprins, nu departe de țărm, un iepure țopăind în dreptul unui tufiș. Părul i se făcuse cafeniu, în schimb picioarele îi erau și-acum încălțate în cizmulițele lui de blană albă și flocoasă.

În amiaza aceea erau douăzeci și două de grade la soare și totul mi se părea un vis.

* * *

Dar iată că a doua zi dimineață ne-am trezit asaltați de un nou val de zăpadă. Cerul se acoperise cu nori plumburii și mie mi s-a părut că iarna se întoarce la Davșa. Noroc că în ziua următoare, pe la ora prînzului, soarele a început din nou să lumineze, topind zăpada cu o repeziciune uimitoare. Însoțită de Lișiță, am dat o fugă să-mi revăd dediței. Lumea din jur strălucea cu miliarde de picături scînteietoare, taigaua trăia toată într-o sclipire de-a dreptul orbitoare. Clopoței „dediților mei" își lepădaseră „cojocelul" și se deschiseseră larg, arătîndu-se iar în întreaga lor

splendoare ; la ora aceea petalele lor mai erau încă brobonite de rouă...

În treisprezece mai se făcu auzit primul ciripit de rîndunele. Soseau, deci, cu cinci săptămîni mai tîrziu decît la noi în Cehia. Seara, cînd sporovăitul lor neobosit ne-a readus aminte de ele, tata a spus așa, ca într-o doară — și cred că nu mă înșel făcînd această afirmație :

— Mda, ciudat, într-adevăr ciudat. Treaba asta am observat-o încă de acum un an. La noi, pe vremea asta, rîndunelele își clocesc ouăle ; precum se vede instinctul de conservare le-a învățat cînd și unde se pot întoarce în perioada migrării de primăvară.

Făcu o mică pauză după care, îndreptîndu-și privirea spre mine, reluă :

— Tare aș fi curios să aflu cum se prezintă lucrurile într-un loc de cuibărit cum e, de pildă, clădirea administrației noastre. Ornitologul nostru, Pipkin, e plecat de mult pe teren ca să verifice harta păsăretului la gura Bolșaiei. Are acolo de lucru pînă peste cap ; în locurile acelea se aciuiesc peste două sute patruzeci de specii, iar eu, cinstit îți spun, nu știu de ce să mă apuc mai întîi. Pînă o veni ziua să ne facem bagajele și să plecăm de aici mai am atîtea de făcut și nu știu, zău, cum să mă împart. Ce zici, Helka, nu te-ar ispiti să-mi dai o mînă de ajutor în treaba asta ?

Cît a vorbit nu și-a luat o clipă ochii de pe mine.

— Știu bine, a mai ținut să precizeze, că după ce ne întoarcem acasă te așteaptă examenele. Nu vreau să te silesc. Totul depinde numai de tine. Tu hotărăști.

Propunerea lui m-a luat prin surprindere. Desigur, faptul în sine avea darul să mă bucure, însă munca pe care mi-o oferea mi se părea destul de plicticoasă. Rîndunele ! Eram convinsă că nu este om pe această lume să nu știe totul despre ele. La bunica își făceau cuibul sub streașina unui vechi hambar din fundul curții. În fiecare an cînd le auzea primul ciripit, bunica se uita pe fereastră și spunea înduioșată : „Vasăzică, rîndunelele noastre s-au întors la cuibul lor. Drăguțele, își regăsesc în fiecare an căminul pe care l-au înjghebat cu atîta trudă". O poveste cît se poate de simplă, îmi spuneam în sinea mea. Se întorc la cuibul lor, și ciclul vieții, mereu același, continuă pentru toate milioanele de rîndunele ce-și fac cuibul pe tot cuprinsul globului pămîntesc. Și-atunci, mă întreb : la ce bun să-mi pierd eu vremea cu o asemenea treabă ? Dacă mi-ar fi spus să-l ajut în munca lui cu samurii, ar fi fost cu totul altceva. Căci tată era pe cale să termine un studiu — după mine interesant — referitor la felul cum își schimbă hrana masculii și femelele la sfîrșit de iarnă și început de primăvară. Ori de

cîte ori pomenea de treaba asta, i se aprindeau ochii de atîta înflăcărare... Iar eu îl ascultam cu răsuflarea tăiată de emoție aflînd că tocmai în perioada asta samurițele gravide își schimbă „lista de bucate". În restul anului, chiar dacă rămîn „grele" în luna iunie — așa s-a exprimat tata — ele au același menu cu al samurilor. Asta înseamnă că la vremea aceea sînt pe jumătate carnivore, pe jumătate vegetariene. Tata întocmise o asemenea listă de bucate pe anotimpuri și, în parte, chiar pe luni. Această listă se alcătuia din : șoareci, veverițe, burunduci, pui de iepuri-șuierători și tot soiul de păsări, de preferință ierunci ; apoi fragi, merișoare, coacăze, mure, scorușe, măceșe și ce-i important — tot timpul anului — semințe de zîmbru. În perioada asta însă, samurițele au poftă de carne, și o consumă de două ori mai mult ca de obicei.

Cînd ne-a spus povestea asta, tata și-a lăsat mîna pe brațul mamei și, rîzînd fericit, a rostit aproape în șoaptă : „Ca tine, Jana, cînd erai însărcinată cu Helka. Ce pofte aveai ! Cu totul altele decît înainte, îți amintești ?" În clipa aceea eu am simțit cum mi se urcă tot sîngele la cap, și tîmplele au început să-mi zvîcnească vijelios. Tot ce povestea tata despre femele și mașculi, avea darul să mă tulbure și să-mi stimuleze fantezia. (Aveam aproape paisprezece ani și cîte ceva mai discutasem eu cu fetele la Praga. Știam însă mult mai multe despre lucrurile astea și, totuși, ori de cîte ori se vorbea despre ele, eram numai urechi.) Va să zică și ele ?! Mă gîndeam firește la samurițe...

Și tata îmi vine acum cu rîndunelele ! De asta stăteam eu în cumpănă — nu din cauza examenelor. De ele nu mi-era mie frică ! — învățasem cu destulă rîvnă, toată iarna... Fugeam cu ochii după mama care, între timp, își căutase de lucru în jurul plitei, prefăcîndu-se, firește, că nu ne ascultă.

— Și ce-ar trebui să fac ? l-am întrebat pe tata, căruia nu-i dădusem încă răspunsul și se vedea limpede că abia îl aștepta.

— Un lucru cît se poate de simplu, mi-a spus. Însemnăm cu inele cîteva perechi pe care, tu, dacă vrei, le urmărești trei-patru zile, dimineața, înainte de a-și părăsi cuibul.

Acel „însemnăm" avu darul să risipească toate ezitările cu care mă confruntam.

— Bine, am spus, s-a făcut. Și cînd începem ?

— Mîine, dacă vrei. Între timp eu pregătesc tot ce trebuie, și mîine seară ne apucăm de treabă.

* * *

Am început din timpul zilei să dăm tîrcoale clădirii. Pretutindeni în jurul ei, dar mai ales sub cornișele acoperișului, cuibu-

rile de rîndunele se înșirau atît de des, încît, pur și simplu, păreau lipite unele de altele. Îndeosebi pe fațadă, ale cărei ferestre împodobite cu cornișe și obloane sculptate — ce-i drept cam ponosite — se aflau cu *spatele* spre Baikal, fiind astfel ferite de urgia vînturilor reci, adeseori biciuitoare. Și, deodată, mi-am adus aminte că și anul de dinainte, după ce sosisem la Davșa cu avionul, clădirea administrației era învăluită din zori și pînă-n noapte de un nor de aripi învolburate. Acum aerul din jurul ei vibra de zborul iute și întretăiat al rîndunelelor avîntate, în timp ce altele stăteau înșirate, cu zecile, pe acoperiș, pe cornișe și pe lucarne. Clădirea aceasta alcătuia centrul unei imense colonii de rîndunele, avînd numeroase alte cuiburi împrăștiate sub streșinile căsuțelor, mai ales acolo unde locuitorii Davșei creșteau pe bătătură cîte o pasăre sau un animal.

Am ochit cu tata opt cuiburi — pe care le-am socotit cele mai accesibile și oarecum mai izolate, pentru ca „furtișagul" nostru nocturn să nu stîrnească prea multă zarvă în uriașa colonie. In plus, viața acestor cuiburi putea fi urmărită cu destulă ușurință, de jos, fără să ne mai cocoțăm pînă la ele. (Mie, însă, opt cuiburi mi se păreau prea puține.) După masă, cînd aproape toate rîndunelele erau plecate în căutare de hrană, am adus din clădirea administrației o scară dublă și tata s-a apucat să fixeze deasupra cuiburilor „noastre" niște bucăți dintr-o oglindă tăiată cu diamantul. Eu stăteam pe un fuscel de partea cealaltă a scării și-i dădeam la mînă tot ce-i trebuia, și în timpul ăsta cercetam cuiburile care, pustii, mi se păreau neprimitoare, ca o casă părăsită de multă vreme. „Podeaua", un fel de strachină, mi se părea rece ca piatra. Ici-colo doar mai zăceau prin cuiburi resturi mucegăite de găinați sau de pene lipite, rămase acolo de anul trecut.

Cînd am fost gata și ne aflam din nou cu picioarele pe pămînt, nu mi-am putut stăpîni un sentiment de adîncă admirație față de tatăl meu. Prin oglinjoarele înclinate, pe care tata le fixase cu atîta iscusință, privirea mea pătrundea fără nici o dificultate în cele opt cuiburi alese pentru observațiile noastre. Deocamdată însă, erau pustii și nu se petrecea în ele absolut nimic. Nu ne rămînea decît să așteptăm apropierea nopții, și păsările să adoarmă.

În seara aceea mi s-a părut că întunericul a coborît nespus de încet. Ziua se destrămase de mult, mistuindu-se în lumina palidă pe cale să se stingă. În cuiburi însă ciripitul gureș al păsărilor nu mai contenea, ca atunci cînd niște vecine de palier guralive mai zăbovesc la taifas înainte de a se duce la culcare. Abia după ce s-a întunecat de-a binelea și colonia a amuțit, obosită de îndelungata lor călătorie, păsările se cufundaseră într-un somn

adînc — am înălțat din nou scara, de data asta cu mai multă precauție, și tata, înarmat cu o plasă din fir subțire de bumbac, asemenea plasei de prins fluturi, s-a apucat să golească pe îndelete, unul cîte unul, cele opt cuiburi de rîndunele. În timpul ăsta eu îi făceam cu lanterna o lumină difuză, pe care o lăsam să se strecoare printre degetele mele, atîta cît să-i permită tatei să prindă de piciorușul fragil al păsării capturate un inel multicolor, ce putea fi reperat cu multă ușurință. Inelele erau confecționate dintr-un material plastic, de culori nuanțate. Cele mai deschise le punea femelelor, cele mai închise masculilor. Povestea mă amuza. Aveam impresia că asist la ceremonia unei cununii, în care tata apărea ca oficiant. Dar iată că numai în primele cinci cuiburi înnoptau perechi, în următoarele două se aflau doar femele, iar în ultimul un mascul însingurat. După cîteva clipe de bătăi din aripi și de zbor descumpănit — în întreaga colonie se simțise totuși o oarecare neliniște, iar din cuiburile mai apropiate răsunase din cînd în cînd cîte un piuit speriat, însoțit de un foșnet scurt — întreaga colonie se cufundă din nou într-o tăcere adîncă.

În timp ce ne întorceam spre casă, tata mă cuprinse cu brațul pe după umeri și-mi spuse :

— Din clipa asta, eu nu mă mai amestec. E munca ta. Azi însă, mai poți să dormi după pofta inimii. Nu-i nevoie să te duci la ele cu noaptea-n cap.

— De ce ? am întrebat, cu mirare.

— Pentru că azi știm unde se vor trezi. O zi de somn în plus, n-o să-ți strice. Dimpotrivă, o să-ți prindă bine.

Nu prea l-am înțeles și, mai cu seamă, nu mă puteam dumiri de ce-a spus „unde se vor trezi", de vreme ce se aflau în cuiburile lor. Dar n-am mai apucat să-l întreb nimic, căci Lișiță ne simțise apropiindu-ne de poartă și începuse să latre de zor.

În noaptea aceea am avut un somn agitat și cum, contrar tuturor obiceiurilor, m-am trezit în revărsat de zori, curiozitatea a ieșit biruitoare — de altfel începuse să pună din ce în ce mai puternic stăpînire pe mine din clipa în care tata se apucase să prindă inelele de piciorușele gingașelor zburătoare. M-am dat jos din pat încetișor și m-am furișat din casă pe nesimțite. În împărăția rîndunelelor totul părea în ordine, unele își luaseră zborul, altele, așezate în jurul cuiburilor, își întindeau aripile și ciripeau zgomotos. Patru din cuiburile noastre erau pustii, iar eu nu găseam pe nicăieri nici una din păsările marcate. Următoarele două cuiburi mi s-au părut în perfectă ordine. Perechile *roșii* și *albastre*, se mai aflau și acum în cuiburile lor. Din cele două în care înnoptaseră împreună femelele, rămăsese *acasă* doar una, iar masculul solitar stătea pe acoperiș, scuturîndu-se și umflîndu-se în

pene. Cu mare greutate i-am surprins inelul verde — de *văduv*, îmi spuneam în sinea mea. Tocmai mă pregăteam să fac calea întoarsă cînd, deodată, ceva m-a făcut să rămîn țintuită locului. Într-adevăr, ceva nu era în regulă! Și, în clipa aceea, m-am minunat pentru prima oară.

Perechea *roșie* nu dormise în noaptea aceea acasă și acum se trezea în cuibul *albaștrilor*, deși cuiburile lor nu erau chiar atît de apropiate; iar *albaștrii* înnoptaseră în cuibul masculului însingurat! În primul moment mi-a dat prin minte că agitația din timpul nopții îi zăpăcise în asemenea hal, încît încurcaseră locurile și acum aveau să se întoarcă toate la „casele lor".

Dar iată că în dimineața următoare am avut parte de o nouă surpriză — aș numi-o mai curînd spaimă.

Colonia începuse să freamăte de ciripitul ascuțit al rîndunelelor, ici-colo, cîte una mai matinală țîșnea din cuib, își scutura aripile, zbura ceva mai încolo, se lăsa pe marginea unui oblon sau pe o cornișă, unde-și purica penele cu ciocul sau ciripea nevoie mare; iar mie să-mi iasă ochii din cap de atîta holbat. În șapte din cuiburile „noastre" se trezeau acum niște oaspeți cu totul necunoscuți!

Doar perechea *roșie* mai rămăsese, dar și asta dormise în altă parte!

Pe urmă, l-am mai zărit o dată pe *văduvul* solitar. Tocmai își lua zborul dintr-un cuib lipit, undeva într-o parte, de colțul unei grinzi ce susținea acoperișul. Eram năucă de-a binelea și, într-adevăr, nu știam ce să fac.

Am rupt-o la fugă spre casă. Mama tocmai pregătea gustarea de dimineață, iar tata se dădea jos din pat, cînd am dat buzna peste ei cu vestea cea mare.

— Au dispărut! strigam cît mă ținea gura. S-au dus! N-a mai rămas decît o singură pereche, dar și asta doarme în fiecare noapte în altă parte. Povestea a început de ieri! i-am spus tatei dintr-o suflare. De ieri! A mai rămas doar perechea de care ți-am pomenit și rîndunelul acela singuratic. Ce-i de făcut?

— De ieri? întrebă tata. Ca să vezi.

Ciufulit încă, își trăgea ciorapii în picioare; unul îl mai ținea în mînă, dar deodată se opri și brațul îi alunecă încet de-a lungul scaunului pe care ședea.

— La așa ceva nu mă așteptam, a continuat el. Chiar din prima noapte... pe întunericul acela...

Și, rostind aceste cuvinte, pe chipul lui se așternu un zîmbet firav.

Așteptam să-mi răspundă, trebuia să știu ce am de făcut în continuare. Munca asta mă captivase, devenise o chestiune care

mă privea personal și nu puteam să admit ca tot ceea ce pregătisem acolo cu atîta trudă — oglinzile, foile de observație pentru fiecare cuib în parte, să nu ducă la nici un rezultat. Voiam și trebuia să aflu neapărat ce se petrece în cuiburile acelea.

— Și-acum ce facem ?... am întrebat oftînd din adînc.

Stătea pe scaun cu spinarea încovoiată, fără să scoată o vorbă. La întrebarea mea își înălță capul și, întorcîndu-și privirea spre mine, zîmbi din nou — de data asta i-am văzut dinții sclipind.

— Păi, ce putem să facem, începu el tărăgănat. Nimic, decît s-o luăm iar de la început. Diseară ne-apucăm să le punem verighete noilor chiriași. Altceva nu văd ce-am putea face.

— Și cu ceilalți, cum rămîne ? am întrebat eu cu sufletul la gură.

— Îi urmărești mai departe. Ar fi mai bine însă să-ți iei un binoclu. Și nu uita că principalul sînt cuiburile. Pe astea trebuie să le păzești cu sfințenie.

— Nici o grijă, o să le păzesc, i-am replicat, de parcă aș fi rostit un jurămînt.

Nici nu băgasem de seamă că, între timp, mama așezase mîncarea pe masă.

— Pînă una alta, hai să mănînci, am auzit deodată vocea ei. Gata, amîndoi la masă ! S-a înțeles !

Simțeam privirea ei ațintită în ceafa mea. Aveam sentimentul că-i nemulțumită de ceva.

— De două zile nu mai dormi deloc, și azi urmează a treia... (Va să zică asta era.) Credeam că măcar serile ai să te culci și tu mai devreme, dacă tot te scoli cu noaptea în cap, a ținut ea să precizeze.

— O să dorm peste zi, ai să vezi. După masă mă culc și o să dorm pe rupte, i-am promis ca s-o liniștesc.

Tata, în schimb, părea mulțumit.

În noaptea aceea i-am însemnat pe noii locatari ai cuiburilor noastre. Frumușel, unul cîte unul, cu inele de logodnă de aceeași culoare. Cu singura diferență că, de data asta, fiecare verighetă avu niște dungi albe transversale. Toți chiriașii erau străini ! Aveam acum marcate treizeci și una de rîndunele, dintre care zece perechi, șase celibatare și cinci celibatari.

Și totul se repetă aproape la fel ! Cu singura deosebire că perechea *roșie* se trezise într-un cuib pe care nu-l înregistrasem. În schimb într-unul din cuiburile noastre am surprins o pereche *adulteră :* femela era marcată cu o verighetă negru-gălbuie, iar masculul cu negru-albastră.

Ceva mai tîrziu, am zărit pe o cornișă perechea cu dungi negre și verzui. Numai perechea *albastră,* care în urmă cu două zile

schimbase cuibul cu perechea *roşie* dispăruse cu desăvîrşire. (Abia peste patru zile, cînd mă duceam să cumpăr pîine, am descoperit-o cu totul întîmplător : poposise pe o cornişă de sub mansarda micuţei brutării, aflată la o distanţă de cel puţin o sută de metri de colonie. În general, mi s-a părut că în dimineaţa aceea colonia se rărise simţitor. Dispăruseră pe puţin cîteva zeci de rîndunele care, ori îşi luaseră zborul peste noapte, ori înnoptaseră undeva în taiga.

Cînd m-am plîns de dezordinea şi debandada ce domneau în colonie, spunîndu-i, pe un ton tînguitor, că nimeni nu-şi păstrează locul lui, că nici măcar perechile nu rămîn toate împreună, tata a privit un timp, îngîndurat, undeva în gol, după care mi-a spus :

— Cine ştie, poate că aşa trebuie să fie. Te pomeneşti că această debandadă, cum o numeşti tu, ţine de o anumită ordine, de un ritual care, de fiecare dată la vremea asta, se săvîrşeşte în întreaga colonie. Trebuie să le observi în continuare...

Povestea asta avea darul să mă zăpăcească. Nu mai ştiam ce să fac. În zilele următoare am trăit momente de totală dezorientare. Mă simţeam neputincioasă şi mă încerca tot mai mult sentimentul că mă duc după apă cu cofa găurită. Aşa treceau toate zilele, asemănîndu-se între ele ca două picături de apă. În colonie domnea un haos de nedescris ; nimic nu mai era la locul lui. Din cele zece perechi marcate, doar trei mai rămăseseră în colonie, dar nici astea nu dormeau două nopţi în acelaşi cuib. O pereche făcuse schimb de parteneri, iar alta se înfiripase din masculul *verde* şi femela *cu dungi negre şi roşii*. De văzut însă, nu le vedeam decît din cînd în cînd şi cu totul întîmplător.

De obicei, în zilele acelea, după masa de prînz mă întindeam şi trăgeam un pui de somn — într-o după-amiază dormeam atît de adînc, încît mama nu m-a trezit decît spre seară. Cu toate acestea, deşteptatul zi de zi la primul revărsat de zori începuse să mă obosească. Mă gîndeam la un moment dat să las totul baltă, dar curiozitatea nu-mi dădea pace. (Şi, totuşi, într-o dimineaţă m-a furat somnul. Era o zi întunecată şi ploua cu găleata. Stropii de ploaie ţîrîiau la fereastră şi pe deasupra mai bătea şi un vînt vijelios. Cînd am deschis ochii şi m-am uitat la ceas, era aproape şapte. Tata şi mama erau treji, dar mai stăteau întinşi în pat, de teamă să nu-mi tulbure somnul. M-am îmbrăcat în mare grabă, am tras la iuţeală pe mine fulgarinul cu glugă şi am rupt-o la fugă spre colonia „mea". Cînd am ajuns acolo mi s-a luat o piatră de pe inimă.

Somnul nu mă furase doar pe mine. Rîndunelele se mai aflau în cuiburi, moţăiau ori se lipeau una de alta, să se încălzească ; şi în timpul ăsta ciripitul lor nu mai contenea.

În rest, nici o schimbare. Totul era ca în zilele precedente. Abia la 25 mai mi-a fost dat să surprind aceeași pereche trezindu-se a doua oară în același cuib. (Firește, un cuib „de-al nostru"). Erau masculul *verde* și femela *neagră cu dungi roșii*. În celelalte șapte cuiburi înnoptaseră păsări străine, fără semn distinctiv.

În seara aceleiași zile am făcut un al treilea marcaj, însemnîndu-i de data asta pe toți chiriașii cu aceleași inele, de culoare albă. În zilele următoare în cuiburile noastre sălășluiau cinci perechi. (Printre ele și cuplul *roșu*, pe care înainte îl zărisem cu totul întîmplător pe cornișa de sub mansarda brutăriei.)

În sfîrșit, începea să se schimbe ceva. Abia în a paisprezecea zi și a cincisprezecea zi de la sosire, rîndunelele se instalau în cuiburile pe care și le aleseseră; pesemne atunci se trezea în ele instinctul statorniciei. Cînd mi-am dat seama de acest lucru, m-am opus cu îndîrjire ideii ca mama să mă înlocuiască în dimineața următoare. Era duminică și ar fi vrut să mă lase să dorm mai mult, să mă tolănesc în pat așa cum făceam, de obicei, în zilele de sărbătoare, cînd nu mă duceam la școală. De data asta nu-mi mai găseam liniștea, eram nespus de agitată și ardeam de nerăbdare să aflu ce avea să se mai întîmple în colonia „mea". N-aș fi crezut vreodată că munca pe care mi-o oferise tata — el o numea colaborare — și eu o acceptasem călcîndu-mi pe inimă, — avea să-mi intre în sînge atît de puternic încît să nu mai pot renunța la ea. Aveam sentimentul că aș fi intrat în pămînt de rușine dacă aș fi trădat tot ceea ce făcusem pînă atunci, toate străduințile și chinurile, pe care le suportasem și care acum se apropiau de sfîrșit; pe scurt, simțeam nevoia să-mi îndeplinesc misiunea pînă la capăt.

În dimineața aceea iar n-am putut să dorm. Eram în picioare înainte de a se crăpa de ziuă, cînd totul în jur era cufundat încă în liniște și întuneric (Abia atunci mi-am dat seama că, de fiecare dată, cel dintîi se trezea cucul. Chemarea lui se auzea înaintea celorlalte păsări. Răsuna în noapte, cînd luna plină mai strălucea pe cer.) Și iar mă uitam spre răsărit, așteptînd să se ivească zorile — cucul se mai auzea de unul singur — pînă cînd o fantă de foc subțire, veni să destrame întunericul de pe bolta cerească. În lumina, încă mohorîtă, se auzeau acum și mierlele; celelalte păsări începeau și ele să se trezească, iar din colonia rîndunelelor, odată cu sfielnicul piuit de dimineață, își luau zborul primii locatari. Nici cu binoclul nu era ușor să-i urmăresc, ca să le pot deslușì la iuțeală inelele.

Se dovedi însă că albele erau cele mai potrivite. În colonie, nici o schimbare față de ieri sau alaltăieri. Dar, după ce păsările împerecheate părăsiră cuiburile „noastre" și, acum, înșirate pe cornișe, se scuturau de zor sau își luau zborul despicînd aerul cu ari-

pile lor puternice, am simțit deodată bătăile inimii drept în gît-lej. În patru cuiburi am zărit primele așternuturi de puf, iar în alte două am surprins niște pete neuscate, întinse peste vechile fisuri — exact în locurile ce trebuiau lipite! În clipa aceea am înțeles cît de mult mă înșelasem considerînd zicala rostită de bu-nica: „Rîndunelele noastre s-au întors la noi", ca un lucru de la sine înțeles, ca o realitate firească, asupra căreia nu încercasem niciodată să reflectez, darmite s-o mai și pun la îndoială. Acum, fără să mai fie nevoie să-mi consult însemnările, știam că în pri-mele zile după sosire rîndunelele nu sînt statornice, că în această perioadă cuiburile nu aparțin unor perechi anume — și nu numai acestora, pentru că o parte din ele abia se înfiripă. În prima pe-rioadă cuiburile sînt un fel de bărăci sau aziluri de noapte, mai bine zis un acoperiș temporar sub care își găsesc adăpost și acele păsări care, după un scurt răgaz de odihnă, își iau zborul, ple-cînd mai departe spre miază-noapte. Abia după două săptămîni, perechile încep să populeze cuiburile și, pe măsură ce se trezește în ele instinctul statorniciei, cuiburile încetează a mai fi un simplu dormitor comun și se îngrijesc de ele ca de propriul lor cămin — se apucă să le dreagă și să le „mobileze", ca să-și asigure o viață de familie așezată. (Povestea asta mi-a adus aminte de ceva, chiar dacă mai tîrziu am avut prilejul să constat o anumită deosebire — rîndunelele nu făceau niciodată stricăciuni în dormitoarele lor provizorii.)

Nici nu-mi dădeam seama cum zboară timpul, atît eram de fascinată de cele ce vedeam. Era o dimineață neobișnuit de caldă, razele soarelui începuseră să mîngîie fațada de lemn a clădirii ad-ministrației, ce părea a fi, totodată, „administrația" coloniei rîn-dunelelor din Davșa. Stăteam și observam viața ce se trezise de mult în jurul meu și acum pulsa în ritmul ei normal. Urmăream cu interes forfota neobosită a rîndunelelor. Unele veneau, altele plecau, altele brăzdau de zor văzduhul, învîrtindu-se în cercuri largi. Zburau, vînau, se întorceau la cuiburi să depună pene și fire de iarbă uscată, ca apoi să-și ia din nou zborul. Am avut la un moment dat impresia că, în toiul acestei agitate zile de lucru a întregii colonii, ai cărei locatari nu-și mai vedeau capul de atîtea griji, am surprins, ici-colo, și alte rîndunele marcate de noi. Erau însă licăriri scurte, iar cuiburile lor habar n-aveam unde se află. Mi-am dat seama atunci că pretutindeni în jur se stîrnise un nou vîrtej, asemănător talazurilor învolburate ale unei mări agitate. Momentele primelor uimiri trecuseră și, bucuroasă la culme, mă pregăteam să fug acasă, să le sar de gît părinților și să le povestesc tot ce văzusem în colonie cînd, deodată, am rămas țintuită locului, cu auzul încordat. Peste hărmălaia aceea de glasuri ciri-

pitoare, ce se amestecau cu zgomotul foșnitor al bătăilor de aripi avîntate, a țîșnit pe neașteptate un sunet aparte pe care nu-l mai auzisem pînă atunci. M-a captivat. Era o voce de rîndunea, cu totul neobișnuită și solitară, o voce melodioasă care cînta și, în același timp, adresa o chemare.

Izvora din gîtlejul unui rîndunel ce poposea pe marginea crestată a unui oblon deschis. Comportarea lui era cu totul deosebită. Codița lungă, în formă de furculiță, îi atîrna în jos și, la capătul ei, penele de culoarea albastrului închis, presărate cu pete albe, zvîcneau de zor. Cu aripile pleoștite și spinarea încovoiată își sucea mereu gîtul în dreapta și-n stînga. Apoi, deodată, aplecîndu-și capul atît de adînc, de nu i se mai vedea gîtul cafeniu cu reflexe ruginii, dumnealui și-a întors ciocul spre o rîndunică așezată un pic mai jos, și s-a apucat să-i cînte cu foc. În ciripitul lui gingaș și atrăgător, de o puritate cristalină, se amestecau din cînd în cînd niște sunete prelungi, de o asprime expresivă. Ca și cînd ar fi recitat o poezie de dragoste și gîtlejul i s-ar fi sugrumat de atîta emoție. Melodia nu era lungă, dura cam zece secunde, dar n-apuca să se stingă bine, cînd, rîndunelul, întorcîndu-și gîtul spre rîndunneaua lui mai făcea un „pas" spre ea și iar o lua de la început.

Eram pur și simplu fermecată de această scenă înduioșătoare. Nici nu mă clinteam, de teamă să nu-l tulbur din înflăcărarea lui amoroasă. Bărbățușul nici nu vedea, nici nu auzea. N-o lua în seamă decît pe aleasa inimii sale. Femeiușca stătea chircită, nemișcată, cu ciocul însă îndreptat spre curtezanul ei și, din cînd în cînd, răspundea la cîntecul lui ademenitor cu cîte un sfielnic „vittvitvittvit" de o sonoritate cristalină. Glăsciorul ei subțire, cu rezonanță de argint, răsuna încet și moale, trădînd supunerea totală ; atît de încet, încît în ciuda faptului că se auzea de aproape, lăsa impresia că vine de undeva din zarea îndepărtată.

Cu cît mai mult se apropia bărbățușul de aleasa lui — cel puțin așa mi se părea — cu atît mai mult se înăspreau melodioasele sale cadențe de dragoste. De bună seamă, îl tulbura dorința ce sporea cu fiecare pas. Căci sunetele prelungi, ce-i întretăiau acum ciripitul ademenitor, îți dădeau senzația că glasul lui era zgîriat de niște ghimpi sfîșietori.

Cînd se apropie de tot și mai „întonă" o dată melodia sa de dragoste, un fior puternic îi scutură tot corpul. Apoi, ca hipnotizat, își ridică aripile și, dintr-un salt, se lăsă pe femeiușca lui. Îl aștepta. Acum dădeau amîndoi din aripi, și aripile lor se zbăteau de zor încurcîndu-se între ele — la un moment dat cei doi încercară să se agațe de marginea oblonului, dar nu izbutiră și, îmbrățișați cum erau, alunecară și plutiră în jos într-un zbor lin.

Stăteam încremenită și priveam. În clipa aceea cred că uitasem să mai și respir. Eram martora primelor efuziuni amoroase în „tabăra" rîndunelelor. Asta se întîmpla la 30 mai.

Deodată, am auzit vocea mamei. Mă chema la gustarea de dimineață și era supărată că nu-i răspund. În fața ochilor mei însă, mai pîlpîiau și-acum aripile celor două păsări împerecheate.

Am alergat repede în întîmpinarea ei. Cînd am îmbrățișat-o a rămas înmărmurită, uitîndu-se fix în ochii mei.

— Ce s-a întîmplat ? Ce-i cu tine ? De ce ești atît de agitată ?

— Acasă, am izbucnit, acasă vă spun tot ce-am văzut...

— Atunci, să mergem, mi-a spus mama, de data asta pe un ton mai liniștit.

Pe drum nu mi-a mai pus nici o întrebare.

Tata tocmai își strîngea uneltele de bărbierit, dar, pe masă, lîngă farfurioarele și ceștile gata pregătite se și afla o carte deschisă. S-a uitat la mine îndelung, cu o privire plină de curiozitate.

— Ei, acum e totul în ordine ?

— Da... Știi... eu... .

Simțeam cum mă sufoc și nu mai sînt în stare să suflu o vorbă.

Tata schimbă cîteva priviri cu mama, apoi mă întrebă :

— Și ce părere ai acum despre toate astea ?

— Nici prin minte nu mi-ar fi trecut..., am bîiguit eu cu sufletul la gură.

Și din nou am simțit pe umăr mîna liniștitoare a tatei :

— Hai, povestește !

Și le-am povestit. Le-am povestit pe îndelete tot ce mi-a venit în minte după cele optsprezece zile de observare, cînd, zi de zi, am stat și am urmărit ce se petrece în tabăra de rîndunele și tot ce mi-am imaginat, descoperind schimbările atît de surprinzătoare survenite în viața acestor zburătoare.

— Nici în vis nu mi-ar fi dat prin minte așa ceva, am ținut să repet în încheierea istorisirii mele.

— Da, așa se întîmplă în viață, spuse tata.

Acum îi sclipeau lui ochii de parcă ar fi stat cu ei în bătaia unui foc puternic.

— Iată de ce trebuie să știi să privești. Să privești și să vezi, ținu el să precizeze. Eu unul mă bucur foarte mult că ți-ai dat seama de acest lucru.

Și, strîngîndu-mă cu căldură la pieptul lui, se grăbi să adauge :

— Eram sigur, că pînă la urmă o scoți tu la capăt. (De data asta n-a spus „o scoatem noi la capăt") Amîndoi știam, și eu și mama, că ai să reușești. Da, ai dus la bun sfîrșit o treabă importantă, pe care singur n-aș fi putut s-o fac. Asta am așteptat de

la tine. Acum sînt sigur că ai putea să înveți să privești și să vezi, încheie el, cu însuflețire.

A spus „ai putea". Dar și așa m-am bucurat. Eram într-adevăr fericită, de ceea ce-mi spusese, de ceea ce simțeam în adîncul sufletului meu că dobîndisem în plus față de ceea ce știam. Nu cred că există sentiment mai frumos decît acela de a putea să aduni niște crîmpeie ale cunoașterii, ce abia se nasc, într-o imagine cu totul diferită de aceea pe care ți-o închipui inițial. Cred că în timpul acestei activități pe care o socotesc, totodată, o aventură, am simțit pentru prima oară gustul fericirii obținute cu prețul unui efort susținut.

Aveam parte de o zi frumoasă. Simțeam cum îmi crește inima de bucurie, și-i auzeam bătăile puternice, să-mi spargă pieptul, nu alta. În clipele acelea puțin îmi păsa că tata, după toate probabilitățile, știa totul dinainte. (Mai mult ca sigur citise sau auzise despre toate astea și dorise să învăț și eu să privesc și să văd lucrurile sub învelișul lor și abia în felul ăsta să le cunosc, să simt nevoia și, totodată, să am voința, răbdarea și, firește, curajul de a privi adevărul în față. Și cred că se mai gîndise și la discuția noastră în legătură cu exploziva despicare a gheții pe oglinda Baikalului). Nu pot să afirm asta cu toată certitudinea — nu mi-a mărturisit niciodată acest lucru și nici eu nu l-am întrebat. Dar nu asta era important. Hotărîtor pentru mine era faptul că îmi asumasem o misiune pe care o dusesem la bun sfîrșit, și, în plus, îmi și plăcuse.

În sfîrșit, ne-am așezat la masă. Un mic dejun pe cinste, cu adevărat sărbătoresc. Cel puțin mie așa mi se părea. Ouă cleioase, tăiate bucăți, și stropite cu unt topit — mama a trebuit să-l reîncălzească — și peste ele cozi de „ceremși", — ceapă sălbatică siberiană — tocate mărunt ; la vremea aceea erau fragede și suculente și aveau un gust picant, înviorător. (În drumurile ei prin taiga, mama descoperise un răzor întreg, des ca peria ; precum se vede, primăvara începuse totuși să zburde.) Cînd mi-am ridicat nasul din farfurie am surprins chipul mamei luminat de o bucurie lăuntrică, întocmai ca atunci, înainte de venirea iernii, cînd ne aflam amîndouă în creierul munților și ea îmi arătase un mușchi pe care tocmai îl descoperise.

— Sper că acum, după terminarea școlii o să găsești timp să te mai uiți și prin cărți. Pînă începe la noi vacanța mare, mai ai la dispoziție o lună întreagă. Tare n-aș vrea să pierzi anul ăsta, chiar dacă ți-a prins bine să mai vezi și alte meleaguri, nu-i așa ?

Mama se frămînta mereu din pricina examenelor, care mă așteptau la Praga înaintea deschiderii noului an școlar. În privința învățăturii mă supraveghea întotdeauna, cu mai multă strictețe

decît tata. Și, a doua zi, școala din Davșa își închidea porțile.

Am dat din cap, în semn de încuviințare. În timp ce ștergeam farfuria cu o bucățică de pîine, s-a auzit vocea tatii :

— Bineînțeles.

Terminase și el de mîncat, și acum își sorbea ceaiul pe îndelete.

— Da, acum te apuci de învățătură, reluă după ce mai trase o dușcă de ceai. Ai isprăvit „lucrarea" la țanc. Zile întregi, de-acum încolo, o să fii liberă.

Se șterse la gură și își miji ochii.

— Da, zile întregi, repetă el. Mîine pun barca la punct și seara, de vreme ce Baikalul ne îngăduie, facem o plimbare de-a lungul țărmului. Am auzit că ursii au și coborît la vale și mișună acum pe malul lacului. În sfîrșit, ai să ai tu ocazia să-i vezi.

N-a lipsit mult să scap din mînă cana cu ceai.

Într-o seară — era pe la jumătatea lui aprilie — tata s-a întors acasă și mi-a spus că, în urmă cu două zile, Malgaci descoperise pe o coastă de deal, cu fața spre miază-zi, la numai șapte kilometri depărtare de Davșa, primele urme ale unui urs mascul. În bătaia soarelui, mițosul scormonise acolo pămîntul „trebăluind" printre tufele de merișori. De fapt, mai încercase să pătrundă și în vizuina unui burunduc, dar nu reușise, căci pămîntul, la vremea aceea mai era înghețat bocnă. Malgaci a mers pe urmele lui, vechi de cel mult o zi și în felul ăsta a descoperit bîrlogul ursului, unde și-a dat seama, după amprente, că lățosul își părăsise pentru prima oară culcușul hibernal cu o zi înainte, deci la 18 aprilie (Data asta mi-o amintesc cu precizie, căci o trecusem pe loc în carnetul meu de însemnări). Cînd tata mi-a atras atunci atenția că, în curînd — adică pe la sfîrșitul lui mai — ursii încep să coboare pe malul Baikalului, am dat din umăr plictisită și am spus :

— Asta va fi abia peste șase săptămîni.

Și, cinstit vorbind, în ultimele zile uitasem de-a binelea că mai există și ursi.

Mai tîrziu însă, mi-am putut da seama că, odată cu primăvara, evenimentele încep să se precipite dînd năvală unele după altele.

VII

CALEA URȘILOR

A doua zi dimineața vremea s-a răcit din nou — mercurul termometrului coborîse pînă la minus trei grade. La amiază însă, soa-

rele dogorea în lege și, în bătaia razelor sale fierbinți, mercurul se cățără pînă la douăzeci și șapte de grade. După masa de prînz, la ora aceea certificatul era de mult acasă (n-aveam nevoie de el, era doar un document simbolic, școala o frecventasem numai pentru a învăța mai bine rușește), am mai făcut un popas în „tabăra" rîndunelelor, prilej de a-mi da încă o dată seama de minunata forță triumfătoare a vieții.

Colonia era în plină efervescență. Suflul acela nou, clocotitor, de care fusese cuprinsă în ultimele zile, devenise acum mai puternic, mai impetuos. Cîntecul de dragoste al masculului și piuitul duios al femelei — acel înduioșător dialog pe care-l auzisem cu o zi înainte pentru prima oară, răsuna acum din toate părțile. Melodiile se învălmășeau și se contopeau, făcînd văzduhul să vibreze într-un imn de slavă închinat iubirii conjugale. Peretele încins în întregime de soarele dogoritor, ferind cuiburile de suflarea răcoroasă a Baikalului, toate cornișele, obloanele și marginea acoperișului păreau puse în mișcare. Împletirea aceea incredibilă de sunete — unele ciripitoare de o puritate cristalină, altele gingașe, înăsprindu-se sub asaltul emoției, și freamătul foșnitor al bătăilor de aripi încărcau aerul pînă la saturație. Cînd am închis ochii pentru cîteva clipe, am avut senzația că tabăra se umflă ca aluatul pus la dospit.

De data asta însă, n-am zăbovit aici ca deobicei. Însoțită de Lișiță, care se zbenguia în jurul meu și se repezea în toate părțile la orice mișcare, am rupt-o la fugă spre Baikal, străbătînd pajiștea presărată și ea acum cu dediței înfloriți. Carapacea de gheață care-l ferecase atîtea luni, se muiase totuși și începea să răsufle. Se frîngea — printre sloiuri apăreau de la o zi la alta spărturi din ce în ce mai largi și între ele se iveau fîșii de apă lucitoare.

Pe sloiurile plutitoare din golf ciripeau, neobosite, stoluri întregi de vrăbiuțe, și mai țopăiau pe ele o mulțime de codobaturi — spargheți cum li se mai spunea prin partea locului — încercînd parcă să verifice rezistența sloiurilor. Mai poposeau pe ele și pescărușii, cu țipătul lor strident, de pasăre veșnic flămîndă — nici nu se așezau bine și își roteau privirea să vadă ce mai e de ciugulit. Iar mai încolo, în spatele golfului, pe platoul întins al lacului, zăream din cînd în cînd cîte o focă încălzindu-se în tihnă pe sloiurile plutitoare, luminate de razele fierbinți ale soarelui. Bucățile de gheață cenușie ce se mișcau încet pe luciul apei îmi aminteau de niște petice cusute pe o pînză albastră.

Într-o dimineață — cred că nu trecuse nici o săptămînă pe atunci — am băgat de seamă că golful se degajase. Să-mi sară inima din piept, nu alta, de atîta bucurie. După-amiază însă, cînd m-am-

dus să văd de rîndunelele „mele", era din nou acoperit de insule și insulițe de gheață. Am dat o fugă pînă la mal și, de la marginea digului spărgător de valuri, am privit apele înspumate ale Davșinkăi revărsîndu-se vijelios în Baikal, printr-o ecluză adîncă. Venea cu forțe noi, primăvăratice, vălurind și încreținд oglinda liniștită a golfului, pînă la o distanță de douăzeci-treizeci de metri. Acolo puterile ei slăbeau. Un vîntuleț rece ca gheața, ce bătea dinspre Baikal împotriva curentului, mîna peste zi alte petice, mereu altele, de parcă s-ar fi străduit să-i stăvilească avîntul și cursul ei normal. Davșinka însă, nu se lăsa. Curentul ei întorcea cu răbdare blocurile de gheață, adeseori destul de înalte, și le măcina pe îndelete. Sloiurile se ciocneau și, frecîndu-se între ele, se dezmembrau încet, unul cîte unul.

Urmăream cu sete această încleștare de forțe și aveam impresia că visez.

Un sloi de un alb spălăcit, în aparență încă destul de rezistent care, capturat de marginea curentului, abia începuse să se învîrtească și să se răstoarne, se trezi deodată în captivitatea unei mase de gheață plutitoare. După cîteva clipe de trosnete și scrîșnete foșnitoare, din vălmășagul acela de sloiuri rotitoare se înălțară două-trei ace lungi de puritatea cristalului, sclipind orbitor în bătaia razelor solare. Peste trei-patru secunde, sloiul, degajat în lăuntrul său, se deschise ca o floare nespus de ciudată. Nenumăratele ei petale de un alb lucios și străveziu începură deodată să tresară și aproape în aceeași clipă se ofilîră. Apoi, cu un trosnet înnăbușit, urmat de un foșnet melodios, amintind atît de mult de sunetul bătăilor din aripi al lebedelor cîntătoare în zbor, sloiul cu pricina se dezmembră. Acele, luminate de soare, împroșcau în jurul lor culorile sclipitoare ale unui curcubeu glacial. Un timp se învîrtiră, dese, pe oglinda apei încrețite, apoi din ce în ce mai rare, pînă se pierdură de tot.

Alt sloi, însoțit de foșnetele și scrîșnetele ca de sticlă ale gheții se punea în mișcare...

Cînd am văzut acest miracol pentru prima oară, mi s-a tăiat pur și simplu răsuflarea Vîntul de zi mîna din larg insulele de gheață, împingîndu-le în golf, direct spre gurile rîului, — ca la moară, îmi spuneam în sinea mea. Iar vîntul de noapte, suflînd dinspre uscat, „mătura" cioburile de gheață și resturile de sloiuri, împrăștiindu-le pe luciul degajat al apei unde, în plină mișcare și cu ajutorul soarelui se topeau mai repede.

Am crezut că-mi sare inima din loc, cînd mi-am dat seama că aceleași golfuri, care la începutul iernii „trimiseseră" pe vastele întinderi ale Baikalului înfuriat primele sloiuri de gheață ca să-l încătușeze, ajutau acum, în lunile de primăvară, la elibe-

rarea lacului, făcînd să dispară de pe oglinda lui resturile unei ierni necruțătoare.

Și ar mai fi o imagine care avea darul să mă fascineze la gurile Davșinkăi. Ori de cîte ori mă așezam sau mă lungeam pe marginea scîndurii șubrezite a digului spărgător de valuri și-mi lăsam capul în jos, vedeam țîșnind din puhoiul rîului tulburat de mîl și înnegrit de apele scurse din zăcămintele de turbă, niște umbre întunecate de pești ce se avîntau vijelios în apa cristalină a Baikalului. Din cînd în cînd, deasupra pietrelor și nisipului de pe fundul lacului, zvîcnea ca o fulgerare, arătîndu-se în toată splendoarea, șoldul argintiu al peștelui presărat cu pete și tilde violaceea, în timp ce înotătoarele din față, roșii ca para focului, nu mai conteneau să se agite în mișcarea lor unduitoare. Erau lipanii care se întorceau de la locurile lor de fecundare. Dar departe nu ajungeau.

Abia apăreau, catapultați parcă în apa limpede a Baikalului, și iar dădeau buzna ca bezmeticii în gurile revărsate ale Davșinkăi. Apele ei, umflate de zăpadă, spălau în calea lor ochiuri mocirloase, pîlcuri de ierburi și arbuști, de pe care smulgeau crisalide și larve de insecte, iar de pe mal și de pe lemnele putregăite măturau gîndăcei și viermișori — hrană bine venită pentru gurile înfometate ale lipanilor. Slăbiți de drumul anevoios spre locul de fecundare, avînd de biruit curentul apei, cataractele și chiar „ritualul de nuntă", se repezeau acum în întîmpinarea hranei plutitoare. Unii, mai întreprinzători, se aruncau în crestele valurilor înspumate dintr-o parte, încercînd astfel să pună stăpînire pe prada mult rîvnită înaintea „mulțimii" ce aștepta cuminte la gurile rîului. Din cînd în cînd aluneca printre ei o umbră, mai mare și atunci lipanii se retrăgeau — căci umbra aceea era a unui lenok venit și el să se înfrupte din hrana aceea binecuvîntată. Sașa spunea, că, în preajma lor, lipanii ar muri de foame.

O dată, cînd stăteam aici lungită și priveam în jos, spre oglinda apei, a apărut, ca din senin, chipul lui Sașa. Fără să scoată o vorbă. Tăcuți, ne uitam amîndoi în apă, unde își făcuseră apariția doi lenoci puternici ; prudenți, lipanii se împrăștiară într-o clipită care încotro. Cei doi veniseră să „culeagă" un roi de musculițe care tocmai se așezase pe luciul curat al Baikalului (Cu ele se hrăneau, de altfel, și rîndunelele „mele").

După consumarea acestei scene, Sașa începu :

— Îți mai amintești ce ți-am promis eu odată ?... Că o să mergem într-o zi să pescuim într-un loc unde peștii mușcă mai grozav ca oriunde ? Îți amintești ? (Sașa știa prea bine că de la o vreme încoace mă ocup zi de zi de soarta rîndunelelor, dar pe el rîndunelele nu-l interesau cîtuși de puțin).

— Cum să nu, i-am răspuns. De cînd aștept clipa asta...

Mă uitam mereu în jos, spre oglinda lacului, în care se reflecta imaginea lui Saşa. Peste chipul lui își făcu deodată apariția un lipan care înghiți o musculiță. Peștele parcă intrase în părul lui Saşa și i-l răvășise. În clipa aceea m-a pufnit rîsul.

— De ce rîzi ?

— Ghici.

Ochii lui priveau în ai mei care pluteau pe apă. În loc să-i răspund, continuam să rîd. Nu mă puteam stăpîni.

— Mă rog... spuse el tărăgănat și, după o scurtă pauză reluă : Să vezi ce mulți o să prindem... și să te ții ce-o să-i mai înfulecăm. Primăvara toată lumea e flămîndă în taiga. Și ursul și omul... Da, da, primăvara taigaua se înveselește numai cu lipanul.

Avea dreptate. Nici mama nu mai știa de săptămîni în șir ce să mai gătească. Carne ni se adusese ultima oară la începutul lui mai — de berbec ; de porc și de vacă nu mai gustasem de multă vreme. Pe urmă „șoseaua" peste Baikal a fost închisă — la fel și aeroportul, care, odată cu topirea stratului gros de zăpadă, se desfundase, de tot. În perioada aceea ne hrăneam îndeosebi cu paste făinoase.

— Abia aștept să mănînc și eu o bucățică de pește, i-am spus în cele din urmă, înghițind în sec. Unde ziceai că mușcă...

— Ai să vezi.

În oglinda lacului l-am văzut pe Saşa cum se ridică. În clipa următoare dispăru așa cum venise, fără să scoată o vorbă. Am stat un timp și m-am gîndit de ce n-a răspuns la întrebarea mea și mi-am zis că, de bună seamă, aceasta era răsplata pentru rîsul meu. În definitiv, nici eu nu i-am spus ce semnificație avea. Iar acum rîdeam, din nou, pentru mine. În tot acest timp, nu ne-am uitat nici măcar o dată unul la celălalt. Saşa parcă nici n-ar fi fost aici, în realitate. Doar chipurile noastre de pe oglinda apei au stat de vorbă între ele.

În ziua aceea mă gîndeam cu jind la o bucată de pește, și abia așteptam să mă duc cu Saşa la pescuit. Aici însă, nici măcar n-am oftat după ei, cu toate că Lișiță alerga mereu, cu disperare de-a lungul țărmului și ori de cîte ori vreun lipan în goană după muște zvîcnea fulgerător pe la nasul lui, drăguțul clămpănea din dinți, și uneori voia chiar să se arunce în apă după el. Acum mă frămîntau alte griji.

Plină de îndoieli, cercetam din priviri suprafața golfului ; prinsese să se acopere iar cu gheață. Începuse să sufle un vînt mai tare și mai tăios, și golful mai lucea de apă tocmai în dreptul capului Nemnianda — abia acolo mai era Baikalul degajat. Apoi am băgat de seamă că barca pe care tata, ajutat de Saşa și Mal-

gaci, o scosese ieri după-amiază din „șantierul naval" nu mai era la locul ei. Scoseseră și barca lui Malgaci, iar alte trei se aflau dinainte pe mal). Mi-a dat prin minte că, între timp, tata o pusese iar la „păstrare" — cu lucrurile de care avea nevoie și-l slujeau în munca lui era foarte grijuliu. Acum eram aproape sigură că plimbarea pe lac programată pentru după-amiază s-a dus pe apa sîmbetei. Mă necăjeam, deși mai exista speranța — chiar certitudinea! — că o puteam face a doua sau a treia zi. Poate va mai fi timp în cele paisprezece zile înainte ca urșii să înceapă — așa cum auzisem — să părăsească iar țărmurile Baikalului... La vremea aceea, o dată cu venirea zilelor calde și pline de insecte, renii, elanii și maralii pornesc spre regiunile muntoase și de-acolo mai departe spre pajiștile alpine, care între timp prind să înflorească. Iar urșii îi vor urmări și-i vor aștepta pe potecile croite și bătătorite de aceste copitate de-a lungul pîraielor și pîrîiașelor. Timp, ce-i drept, mai aveam, dar eu ardeam de nerăbdare.

Am dat fuga pînă la laborator (rîndunelele nici nu le-am luat în seamă). Tata stătea în fața microscopului cu lamele de sticlă și penseta în mînă.

— Ai dus barca înapoi la adăpost? am izbucnit cu sufletul la gură.

S-a uitat la mine cercetător, și, după cîteva clipe de meditație, mi-a răspuns :

— Desigur. E acolo unde trebuie să fie.

Tăcu un timp, preocupat de munca lui. Apoi, pe neașteptate, mă întrebă :

— Ascultă, fetițo, nu crezi că uneori ți-e capul prea înfierbîntat? De ce ești atît de nerăbdătoare? Ori poate vrei să ți se facă totul, bătînd din palme... Și-acum, du-te, vezi prea bine că am de lucru.

Tonul cu care-mi vorbise și privirea lui avură darul să mă pună în gardă. Am preferat deci să bat în retragere; eram atît de dezamăgită încît n-a lipsit mult să mă podidească plînsul. Noroc că afară mă aștepta Lișița și n-am rămas singură.

Seara, pe la șapte, cînd tocmai terminaserăm cina, tata s-a uitat la mine cu aceeași privire cercetătoare — chiar dacă de data asta în ochii lui se citea o expresie mai veselă — și spuse :

— Ce-i cu tine? De ce ești așa abătută? Ți-am spus doar că barca e acolo unde trebuie să fie. Vezi, ai grijă și îmbracă-te bine, pe apă e răcoare.

Abia mai suflam. Mi se părea că nu-mi auzisem bine urechilor.

— Sper să nu zăboviți prea mult, interveni mama. Nu-i nici o plăcere să stai în barcă la ora asta.

Tata adăpostise barca dincolo de capul Nemnianda, într-un loc anume, unde niște steiuri ce răsăreau din apă o fereau de asaltul îngrămădirilor de gheață. Aici oglinda apei era mai degajată, în ciuda faptului că prin preajmă începuseră să plutească cioburi de gheață — snopi de ace lungi și fragile ce înaintau încet dinspre gurile Davșinkăi:

— Ei, ce mai aștepți, țuști ! îmi spuse tata.

Stătea lîngă mine pe țărm, la pupa bărcii ; în picioare avea cizmele lui de pescar răsfrînte, în care-și îndesase bine pantalonii bufanți, iar pe spate pufoaica veche, atît de comodă care, în timpul muncii în taiga, îi ținea de cald și de „camuflaj" deopotrivă. Pe cap, căciula cu urechi, pe care în urmă cu cîteva zile o pusese la păstrare.

N-am mai așteptat nimic și, plină de nerăbdare, am sărit în barcă. Tata o desprinse de mal, o împinse cîțiva pași prin apa puțin adîncă, apoi se săltă și el în ea. Apa se împrăștia și cioburile de gheață se desfăceau în fața noastră. Curînd am ajuns la apa adîncă și tata a pornit motorul.

— Înfofolește-te bine și trage-ți gluga pe cap, am auzit în toiul zgomotului care spărsese într-o clipită liniștea ce ne înconjurase pînă atunci. Eu însă, o făceam pe grozava, spunîndu-mi în sinea mea că sînt călită și n-a lipsit mult să mă socotesc chiar jignită. Aveam pe mine o salopetă cu tigheluri și pe cap o șăpcuță de lînă, tricotată. Iar soarele abia se pregătea să coboare în asfințit.

Tata tăcea mîlc, în timp ce eu priveam curioasă în jurul meu. Mai aveam, pe alocuri, de străbătut cîte un covor de gheață mai gros. Prova se înfigea ușor în el, și gheața se despica frecîndu-se de șoldurile bărcii cu un scrîșnet hîrîitor. M-am uitat înapoi — în urma noastră rămînea o dungă, cînd mai lată, cînd mai îngustă, de apă șerpuitoare presărată cu cioburi de gheață zdrobite.

După un timp, am reușit totuși să ne eliberăm din strînsoarea sloiurilor și a cioburilor și, deodată, elicea prinse să lucreze într-un ritm mai vesel. Cu o mișcare dibace tata întoarse barca spre stînga și aceasta, înscriind un arc de cerc, se îndreptă în direcția Tarkulik.

Apa, în fața noastră, scăpăra scîntei, botul ascuțit al bărcii tăia pur și simplu oglinda lacului, ca un diamant. Vîntul îmi înțepa acum obrajii ca niște ace de gheață — și eu tremuram de frig. M-am uitat la tata cu coada ochiului și într-o clipită mi-am tras gluga pe cap și m-am ghemuit toată. Priveam spre malul opus al golfului care, încet-încet, se nivela, lungindu-se mai departe spre miază-zi. Cu două luni în urmă trecusem pe aici cu Sașa, alunecînd cu schiurile pe zăpadă, în căutarea focilor. Spre deosebire

de atunci, acum stăteam cu tata în barcă și așteptam să apară pe malul lacului un urs. Soarele începuse să asfințească ; pe lac se întindea o strălucire glacială și taigaua se învăluia în haina neagră a nopții. M-am simțit din nou cuprinsă de o tristețe apăsătoare. Pretutindeni de-a lungul țărmului zăceau întinderi mari de gheață. Luciul lor, de un cenușiu mat, era doar pe alocuri luminat de scînteierea apei. Și cum ne apropiam de țărm, în fața noastră apăreau alte sloiuri, unele mici, altele lungi de sute de metri și toate la un loc, mi se păreau, în nemișcarea lor, un arhipelag de insule durabile. Și totuși, abia perceptibil, ele înaintau fără încetare lipindu-se de mal.

Tata se strecura printre ele cu iscusință și, uneori, făcînd un ocol mai mare, reușeam să ne apropiem de țărmul care acum începea să se înalțe. Zidul întunecat al taigalei — masivul Capului Valukansk — privea tăcut și sumbru în oglinda pătată a gheții și a apei. Eu însă nu urmăream nimic decît fîșia de depuneri — iată doar de cîțiva metri — ce se întindea ca o vipușcă de-a lungul țărmului. În unele locuri malul, răscolit și măcinat de furtuni, se înalța brusc ; în altele se ridica ușor tivind în schimb lacul cu bolovani, cu trunchiuri de arbori răsturnați și cu lemne aduse de ape.

Vasăzică aici umblă dumnealor la vremea asta, îmi spuneam în sinea mea. O să-i vedem ? Măcar unul, îmi doream din tot sufletul. Fantezia intrase în acțiune. De cîteva ori am tresărit speriată — cînd pe mal răsărea ceva întunecat : un ciot înnegrit de trăsnet, sau o umbră de stei. Curînd însă ochii mi-au obosit — de bătaia vîntului și de atîta încordare.

— Îi vezi ? am auzit, deodată, vocea tatii. Uite, pe mal, chiar în fața ta.

Am întors capul. Într-adevăr erau acolo, acum îi deslușeam.

Pe malul pietros al Capului Valukansk, bătut încă de o lumină slabă, apăruse o pată cafenie și, ceva mai încolo, pe un strat subțire de depuneri, alte două mai mici. Ca niște bile. Apoi, mult mai departe, încă două, voluminoase, mișcîndu-se în voie.

În sfîrșit ! mi-am spus în sinea mea. Și într-o clipită am uitat și de vînt și de frig.

Cu privirea încordată, urmăream animalul care se afla cel mai aproape. Adus din spate, stătea cu capul lăsat între pietroaie. Unul din pui se și ivise în preajma lui și-i dădea tîrcoale.

— O ursoaică, am murmurat în șoaptă, ca pentru mine. Da' ce ursoaică ! Numai să n-o sperie zgomotul motorului !

Și, totuși, în sinea mea îmi doream să ne apropiem de ei cît mai mult.

— Tată, i-am spus pe un ton rugător. Mergi... Mergi cît mai aproape. Și oprește motorul. Oprește-l !

— De ce să-l opresc ?! strigă tata în gura mare. Motorul nu-i sperie !

Încetini, lăsînd motorul să meargă. Apoi se ridică în picioare și începu să cerceteze cu binoclul malul și conturul sloiurilor printre care am fi putut, eventual, să ne strecurăm. Și cît ai zice pește se așeză din nou la cîrmă. Cu multă băgare de seamă, ocoli un colț de gheață, proeminent, ce ne stătea în cale, și astfel am pătruns într-o mică strîmtoare la capătul căreia barca s-a izbit cu botul de marginea unui sloi ce închidea accesul spre țărm. Gheața începu să scrîșnească, să pîrîie, dar nu cedă, se ținea tare. În cele din urmă sloiul se lăsă în jos și barca rămase cu prova agățată pe suprafața lui.

— Mai mult nu puteam înainta. Observă-i măcar de aici, îmi spuse tata, întinzîndu-mi binoclul.

Mi-era teamă că i-am speriat. Unul dintre ei — un mițos înalt și robust, de bună seamă un mascul — și-a înălțat capul, s-a uitat un pic la noi dar, ca și cînd nu s-ar fi întîmplat nimic, și-a văzut mai departe de treaba lui. Mi-am frecat ochii, înlăcrimați de vînt și de frig, apoi mi-am îndreptat binoclul spre ursoaică.

Acum o vedeam de aproape. În blana-i cafenie, lăbărțată parcă și umezită de rouă, plescăia cu labele ei greoaie într-o margine îngustă de apă, străjuită de pietroaiele riverane, mirosind și cercetînd, pe îndelete, piatră după piatră. Se sucea și se învîrtea în jurul lor — pe unele le răsturna cu botul sau cu labele. De bună seamă căuta ceva. La un moment dat își ridică din nou capul, să vadă ce se întîmplă cu puii ei. Apoi, frecîndu-și nasul, se apropie încet de unul dintre ursuleți care, cu mișcări stîngace, se cocoțase pe un bolovan ascuțit de unde, cu capul înainte, își dăduse drumul „la vale", alunecînd într-un ochi de apă. Îl trase afară. Cînd ursulețul se săltă și, țopăind, se agăță cu lăbuțele de coada unuia dintre frățiori, ursoaica se scărpină din nou și își croi vad prin apa puțin adîncă. De cîteva ori își lipi de ea botul, o bătu cu laba, împroșcînd-o în toate părțile. Pe urmă, nemulțumită de ceva, se cățără morocănoasă pe mal și se apucă iar de „vechea ei muncă", răsturnînd și întorcînd de zor pietroaiele ; și, pe cît se părea, se delecta, înfruptîndu-se cu ceva pe gustul ei.

— Linge muștele de pe pietre, vezi cu ce poftă le înfulecă ? îmi șopti tata la ureche.

Vorbea încet, cu vocea sugrumată, ca să nu acopere mormăitul surd al motorului ce continua să meargă fără întrerupere.

Auzisem — îmi vorbiseră despre asta tata și Malgaci — că urșii, aceste uriașe animale sălbatice se mută pe țărm în perioada

în care încep să zboare muștele cărora aici li se spune rusaliile baikale. Le văzusem și eu zburînd și plutind pe luciul lacului, dar niciodată nu mi-aș fi închipuit că ursul, această fiară cunoscută ca o pofticioasă fără pereche și cu gusturi rafinate, ar putea să se hrănească cu niște muște amărîte. Povestea asta nu-mi ieșea din cap și mă bătea gîndul să-l întreb pe tata cum devine cazul, dar în clipa aceea nu mă încumetam să spun nici pîs.

La un moment dat, tatii i se păru că era cazul să mă satur de atîta privit, și spuse :

— Aici nu mai e nimic de văzut. Să mergem să vedem ce se mai întîmplă și în altă parte. Că n-or fi ăștia singurii...

— Stai ! am izbucnit, fără voia mea. Doar n-oi fi vrînd să... și iar am amuțit.

Nu puteam să pricep, nici în ruptul capului, cum era în stare să mă facă să părăsesc, așa dintr-o dată, tabloul acela aproape ireal, după care tînjisem atîta vreme și care acum se desfășura viu în fața ochilor mei.

Dar tata nu mai zăbovi nici o clipă. Apucă vîsla și se opinti cu toată puterea în blocul de gheață. Elicea începu să lucreze, împroșcînd apa în urma noastră. Mergeam de-a îndărătelea, întorcîndu-ne în strîmtoarea de gheață. După ce am trecut-o și am ajuns iar pe luciul degajat al apei, tata a pornit mai departe spre miază-zi.

Mîinile îmi amorțiră din nou, ca din senin, și-mi alunecară în jos cu binoclu cu tot. Încet-încet, ne îndepărtam. Cînd mi-am întors privirea înapoi, cei doi urși nu mai erau pe mal. Iar ursoaica abia am reușit s-o deslușesc, cu ajutorul binoclului. Se topea în umbră, la marginea unui desiș.

— De ce-ai făcut asta ? am întrebat, cu părere de rău în glas. Alții nu mai vedem...

— Ba da. Cel puțin trebuie să credem că da. Să încercăm. Încercarea moarte n-are.

Și iar a avut dreptate. De data asta erau doi urși pe care, din păcate, i-am surprins într-o buclă înfundată cu gheață. Trebăluiau, ca și ceilalți, printre pietroaiele de pe țărm, dar nu era chip să ne apropiem de ei.

Am pornit mai departe. Mînat de vînt, brîul de gheață plutitoare continua să încingă țărmul, dar peisajul riveran începea acum să se schimbe. Dealurile stîncoase, acoperite de conifere, și rîpele sălbatice începeau încet-încet să se piardă ; în jurul golfului — puțin adînc — în formă de tipsie, de la gurile Tarkulikului se deschidea larg taigaua cu adîncimile ei întunecate. Deasupra ei, peste penumbra ce se lăsa pe nevăzute, țîșni deodată lumina munților înzăpeziți — erau spinările albite de nea ale masivului Barguzin, scăldate într-o lumină blîndă, spre deosebire de piscurile mai înalte

care mai scînteiau şi-acum în reflexele soarelui care coborîse în asfinţit. Pe urmă se stinse şi ultimul licăr de pe crestele cele mai înalte.

În aerul de o puritate desăvîrşită munţii mi se păreau nespus de aproape — îngrădiţi de albastrul-cenuşiu al unui cer glacial, în timp ce, la apus, bolta era mai luminoasă.

Priveam spre ţărmul bine cunoscut. Aici mi-am petrecut prima noapte — în urmă cu aproape unsprezece luni — în taigaua plină de mistere. Aici am adunat în seara aceea lemne de foc — împreună cu Saşa. Pe acest teren nisipos am păşit, istovită de moarte, în timp ce ne întorceam din expediţia noastră pe urmele samurilor.

Şi, deodată, în toiul acestor amintiri, am rămas înmărmurită. La marginea unei depuneri de nisip, străjuită de sloiuri, stătea o ursoaică. Cu capul plecat, căuta ceva printre pietroaie. În preajma ei, pe plajă, se zbenguiau în voie trei ursuleţi. Doi se luau la trîntă, în timp ce al treilea se juca de zor cu o bucată de lemn. Pe nisipul de culoare deschisă se vedea, cu claritate, întreaga familie.

Priveam uluită şi, pînă să mă dezmeticesc, s-au scurs cîteva clipe bune.

— Tată! am murmurat apoi, arătînd cu mîna spre mal: Uite! Acolo!

Tata întoarse capul şi ochii începură să-i sticlească. I-a fost de-ajuns să-şi arunce o singură privire asupra locului unde zăboveau ursoaica cu puii ei — şi asupra brîului de gheaţă ce ne despărţea de ţărm, — ca să ştie imediat ce are de făcut.

— Ne apropiem de ei pe un drum mai scurt!

Altceva n-a mai spus.

— Ne apropiem!?! am întrebat, plină de mirare.

Nu mi-a răspuns. Motorul pur şi simplu vuia, barca gonea ca vîntul, îndepărtîndu-se cu repeziciune de galbenul deschis al depunerii de nisip. Ursoaica dispăruse din cîmpul nostru vizual. Între noi şi familia mitoşilor se înfigea acum o limbă de pămînt ieşită din mal, năpădită de pîlcuri de jepi, zîmbri, pini mijlocii, plopi tremurători şi zade. Îmi amintesc că printre tulpinile arbuştilor se întrezărea peretele înnegrit de vreme al cabanei în care am înnoptat atunci cu părinţii mei. (Vara nu putea fi văzută de pe apă — se pierdea în verdele dens al vegetaţiei.)

— N-o să fugă? I-am lăsat mult în urma noastră! am strigat cît mă ţinea gura.

Nici acum nu mi-a răspuns. Privea înaintea lui cu o încordare concentrată, preocupat de ceva anume. La un moment dat a răsucit cîrma cu o mişcare violentă şi barca s-a întors brusc la

stînga, îndreptîndu-se spre mal. Curgea pe acolo, netulburat, un fir de apă izvorît din gurile Tarkulikului. Deodată, zgomotul motorului se stinse și, în clipa următoare, stăteam amîndoi cu picioarele pe pămînt.

În clipa aceea tata se uită la mine și, în sfîrșit, îmi spuse :

— Ne putem apropia de ei numai pe uscat — firește, dacă vrei. Altă soluție n-avem. Dacă ești atentă și mă asculți, nu ni se poate întîmpla nimic. În felul ăsta am ajuns o dată pînă la opt pași de o ursoaică, dar atunci puii se aflau în spatele ei... Plaja, precum vezi, e pustie și vîntul ne e prielnic. O lăsăm să se apropie la cel mult cincizeci de metri. Repet, dacă vrei.

Am rămas înlemnită. Cîteva clipe n-am fost în stare să scot o vorbă.

— Cum adică... o lăsăm să se apropie ?... am bîiguit în cele din urmă, cu vocea sugrumată de emoție, în timp ce mă uitam uluită în ochii lui.

— Simplu, îi dăm de veste că sîntem acolo și atîta tot. Nici o grijă, atîta timp cît are puii lîngă ea nu se îndepărtează de ei. În asemenea situații ursoaica evită orice contact.

Am dat doar din cap, în semn de încuviințare — vocea mi-ar fi trădat teama și înfrigurarea ce mă cuprinsese. Dar, la urma urmei, nu eram singură ! Eram cu tatăl meu !

Am pornit. Făceam, de fapt, calea întoarsă, înaintînd de-a lungul malului printre pîlcurile de vegetație ce deveneau acum din ce în ce mai rare. Tata pășea înainte, iar eu mă țineam strîns în urma lui, așa cum mă învățase. La început ne-am grăbit, pe urmă am luat-o mai ușor, cu pas domol. Călcam încet, cu băgare de seamă, de teamă să nu troznească vreun vreasc sub tălpile noastre. Cu toate acestea îmi simțeam picioarele grele și țepene, de parcă le-aș fi tîrît ceasuri întregi prin niște locuri mlăștinoase. Acum, în preajma noastră apăreau luminișuri așternute cu covoare de mușchi și licheni. În sfîrșit, tata se gîrbovi în fața mea și, fără să-și întoarcă privirea, îmi arătă cu mîna un pîlc de zade scunde și golașe, împănat cu arbuști de zîmbri, în spatele cărora se întindea o plajă luminoasă. Mai înaintă cîțiva pași și se opri. După ce se uită cîteva clipe fix înaintea lui, se întoarse cu fața spre mine și, cu degetul la gură, îmi făcu semn să tac. Nu era nevoie ; gîtlejul mi-era uscat în asemenea hal, încît n-aș fi fost în stare să scot din mine nici măcar un piuit.

Între timp tata se ghemuise în spatele unui zîmbru și de-acolo îmi făcea semne cu capul, îndemnîndu-mă să-l urmez.

M-am apropiat de el cu inima cît un purice ; tremuram ca varga și în sinea mea îmi doream ca între timp ursoaica să fi dispărut cu pui cu tot. Capul îmi vîjîia, de nu mai vedeam cu ochii.

Și totuși am văzut-o.

La nici o sută de metri distanță de noi rostogolea o piatră de la marginea unui ochi de apă. În liniștea aceea desăvîrșită se auzea un pleoscăit surd, stîrnit de labele ursoaicei ; la un moment dat își lăsă botul în jos și linse cu lăcomie partea întunecată a pietrei pe care tocmai o răsturnase. Pe urmă, cu pas domol, porni în direcția noastră, mirosind în calea ei nisipul de pe mal. În felul acesta mai dădu peste cap cîteva pietroaie și pietre mai mici, pe care le linse cît ai zice peșteș. Abia după aceea se opri și își întoarse privirile înapoi. Unul dintre ursuleți țopăia în urma ei, încercînd să-și vîre boticul în crăpăturile ce se căscau între pietroaie, ceilalți doi se luaseră la harță.

Ursoaica își văzu mai departe de drumul ei, apropiindu-se și mai mult de locul în care ne aflam. De data asta zăbovi în dreptul unui bolovan ce ieșea cu totul din apa puțin adîncă.

Intră cu labele în apă și, ocolind pietroiul, se apucă să-l lingă liniștită, arătîndu-și cu acest prilej colții galbeni și fioroși. În clipa aceea, de undeva de aproape se auzi un măcăit de rațe în zbor. Ursoaica rămase pe loc, uitîndu-se atentă în toate părțile. Ursulețul stingher continua să țopăie în preajma ei, fără să-i pese de cele ce se petreceau în jurul lui. Tocmai atunci descoperire un pietroi rotund și neted ce răsărea din nisipul jilav ; se cățără cu stîngăcie pînă în vîrful lui și de-acolo își dădu drumul în jos de-a rostogolul. Nici n-apucă să-și scuture bine nisipul de pe cap și o rupse iar la fugă, venind în întîmpinarea noastră. Pe urmă se urni și ursoaica.

În clipa aceea l-am văzut pe tata cum bîjbîie în jurul lui și după ce găsi un con de brad îl azvîrli undeva, mai într-o parte.

Ursoaica încremeni. Întoarse capul cu urechile ciulite și începu să adulmece aerul. Acum îi vedeam, cu toată claritatea, botul ud leoarcă. Ursulețul se opri și el și rămase țintuit locului.

Simțeam cum mă trec toți fiorii și, într-o clipită, eram lac de transpirație. Am auzit apoi un mormăit surd, țîșnit din adîncul gîtlejului și în aceeași clipă cei doi ursuleți jucăuși se opriră din „încăierarea" lor și își ciuliră și ei urechile. Ursoaica le aruncă o privire fugară — din gîtlejul ei răsună acum al doilea mormăit prevenitor, și ursuleții începură să bată în retragere. Dădeau înapoi fără nici un chef, în timp ce ursoaica pășea agale în fața puiului „răzleț". Și iar adulmecă aerul, de parcă ar fi simțit o primejdie ce se apropia. La un moment dat se opri și, îndreptîndu-și botul spre desișul întunecat ce se înălța de-a lungul plajei, fornăi zgomotos. Puiul răzleț îi întoarse spatele, dar pînă la urmă se cuminți și se duse și el spre desișul cu pricina. După cum se foia, era limpede că nici lui nu-i ardea să părăsească plaja. Cînd își văzu

puiul în apropierea pădurii, ursoaica-mamă porni și ea într-acolo. La mijlocul drumului mai făcu un mic popas și își întoarse capul în direcția în care ne aflam noi. Stătu așa cîteva clipe, cu urechile ciulite, așteptînd parcă să vadă ce se mai întîmplă.,

Între timp puii ajunseseră chiar la marginea pădurii. Mai departe — se vedea limpede — nu-i mai îndemna inima să meargă.

Abia acum porni ursoaica pe urmele lor. Cu pas mărunt, fără nici o grabă, călcînd ușor și cu băgare de seamă, ca nu cumva să stîrnească vreun trosnet de vreasc sau vreun foșnet de piatră mișcată pe nisip, ajunse cu bine la puișorii ei. Cu același calm desăvîrșit desfăcu apoi ramurile desișului și într-o clipită dispărură toți patru în adîncul lui. La puțin timp după aceea, bătrîna își arătă din nou capul din spatele unui zîmbru. Stătea proțăpită pe două picioare, cu privirea ațintită spre noi. Rămase așa cîteva secunde, după care se făcu iar nevăzută, de parcă ar fi înghițit-o pămîntul.

— Gata, a plecat și nu mai vine, spuse tata.

Am răsuflat ușurată, de parcă mi s-ar fi luat o piatră de pe inimă...

Stăteam aplecați și priveam urmele labelor adînc întipărite în nisipul de la marginea lacului, care încet-încet se umpleau cu apă curată ce răzbătea din stratul aluvionar. Pietrele spălate și șlefuite de valuri se contopeau într-o masă cenușie. Ceva mai încolo însă, din direcția din care venise ursoaica cu puii ei, șerpuia spre noi, o dată cu firul urmelor, o brazdă de pietroaie proaspăt răsturnate.

Tata stătea la cîțiva pași în dreapta mea și arăta cu mîna în jos. Pe partea laterală, umezită de valuri, a unui pietroi la care ursoaica nu mai apucase să ajungă, se îngrămădea, spre a se feri de răcoarea nopții, un roi întreg de rusalii baikale. Stratul gros și dens îmi aducea aminte de faimoasa noastră plăcintă cu afine.

— O turtă ca asta merită oboseala s-o lingi, ce zici ?

Am dat doar din cap. Nu eram în stare nici acum să vorbesc, de parcă îmi pierise graiul de-a binelea. M-am întors iar la urmele întipărite în nisipul umed — adîncimea lor demonstra cu prisosință forța și robustețea acestei ursoaice.

Și iar m-am gîndit la nemaipomenita lor asemănare cu amprentele piciorului omenesc. Stăteam și priveam o urmă adîncă, mustind de atîta apă, și nu-mi venea să-mi dezlipesc ochii de pe ea. Nu zăboveam deasupra ei pentru că ar fi fost prima pe care o vedeam — mai văzusem pînă atunci destule urme de urs — dar, cu excepția amprentei ursului de doi ani care fugise speriat din stogul de fîn, toate erau stinse. Pe cînd aceasta mai era caldă, vie, și, în plus, știam cui îi aparținea. Și mai știam că acest animal

uriaș, această fiară puternică și temută, care își lăsase amprentele aici, în nisipul umed, dispăruse în bezna taigalei din pricina mea, iar acum stătea acolo, ascunsă în spatele desișului și pîndea.

În clipa aceea, din întunericul tot mai dens al taigalei se auzi un trosnet de crengi. Venea de aproape. O pasăre trezită din somn scoase un țipăt de spaimă, în timp ce bătăile aripilor ei se contopeau cu zgomotul unui con ce se rostogolea încet printre ramuri. Mi-am îndreptat ochii într-acolo și mi s-a părut că văd ursoaica adăpostită și acum în spatele desișului de zîmbri, de brazi și plopi-tremurători, de jepi și zade năpăstuite, cu ramuri noduroase și vîrfuri frînte de vînt. Stătea acolo, printre trunchiurile putregăite ale arborilor răsturnați și pîndea. Stătea și pîndea, iar eu aveam senzația că-i aud răsuflarea grea, fornăitoare.

— Gata, spuse tata, ai scăpat. Ai văzut și urșii. Acum poți fi mulțumită.

Liniștea din glas i se citea și pe chip — o liniște molcomă ce nu trăda cîtuși de puțin sentimentul eroismului sau înfumurarea triumfătorului. Nici vorbă de așa ceva. În schimb izvora din el satisfacția și, poate, și bucuria. Sigur, se bucura de bucuria mea încă nemărturisită.

— Da, am piuit eu cu vocea sugrumată, convinsă că ursoaica se mai afla pe undeva prin preajma noastră.

Tata îmi apucă mîna și mi-o strînse cu putere.

— Să mergem. E timpul să ne întoarcem.

— M-am răsucit în loc — emoția celor trăite era încă prea puternică și stăruitoare...

Relaxarea și bucuria aveau să vină mai tîrziu, cînd ne aflam din nou în barca noastră — după ce mă înfofolisem în lege și mă instalasem pe bancheta din spate, iar tata pornise motorul.

Elicea prinse iar să răscolească oglinda apei. Plaja rămînea pustie și lipsită de viață, damnată parcă în nemișcarea eternă, închisă și cufundată în ea, ca și cînd n-ar fi călcat pe ea vreodată labă sau copită de fiară sălbatică și cu atît mai puțin picior de om... Zîmbeam fericită.

Tata alegea acum locurile degajate ale lacului, nu mai încerca să pătrundă printre insulele de gheață plutitoare ca să ne apropiem cît mai mult de desișul întunecat al taigalei. Malul se contopea cu zidul ei compact, aparent impenetrabil, și numai pe alocuri se mai putea deslușì dîra îngustă, abia perceptibilă, a brîului riveran ce amintea un șiret de gheață mototolit și aruncat acolo la repezeală, sau un fir de undiță mai gros. Acum, oricît mi-aș fi încordat privirea, nu mai zăream pe ea nici o umbră mișcătoare.

Vasăzică i-am văzut, îmi spuneam în sinea mea fericită — i-am văzut de aproape și au fost nu mai puțin de unsprezece pe

porțiunea asta de țărm, atît de mică, între gurile Davșinkăi și ale Tarkulikului. Și în clipa aceea mi-a venit în minte ideea că aceste animale mișunau pe aici de milenii în căutare de hrană, ca să-și astîmpere cumplita foame de primăvară.

— Calea Ursilor, m-am trezit rostind fără voia mea, cuprinsă de vaga senzație că tocmai descoperisem — împreună cu tata — un colț de viață al glacialei și severei taigale, aparent cufundat în propria-i încremenire.

Deodată am simțit cum mă ia cu frig. După apusul soarelui aerul se răcise, nu glumă. Bolta era acum presărată de stele clipitoare, pe luciul apei și pe sloiurile de gheață plutitoare se revărsa lumina tot mai strălucitoare a lunii, în timp ce mie îmi amorțeau și buzele și ochii și toată fața.

În fine, am ajuns în golful nostru. Peste capul Nemnianda se profila, înălțîndu-se aproape amenințător spre fundalul întunecat al cerului, conturul colinei, plină încă de resturile unei păduri de mult pîrjolită — țepi, trunchiuri și cioturi de zade înnegrite de para focului — dar, ceva mai jos, la poalele ei, sclipea șiragul ochiurilor de lumină de la ferestrele căsuțelor țărănești. Ici-colo se mai ridicau din hornuri, ca niște voalete subțiri, fuioare albe de fum.

Uruitul motorului se însoțea acum cu zgomotul ciobîrilor și cu scrîșnetul scîrțîitor al gheții — între timp așchiile fine, rămase de pe urma sloiurilor dezmembrate se îmbinaseră între ele, țesînd o nouă „pînză de păianjen"... În sfîrșit, am acostat. Tata sări iute în apă și, croindu-și drum prin ea, trase barca la mal.

— Gata, sîntem acasă. Debarcarea! dădu el comanda pe un ton vesel.

M-am ridicat de pe banchetă, dar genunchii, înțepeniți de frig, refuzau să se îndoaie.

— Hai, naufragiato! strigă el rîzînd, și-mi întinse mîna să mă ajute. Ei, ce zici, acum ești cu sufletul împăcat?

— Sufletul e fericit, am bolborosit eu, clănțănind din dinți. Și, lipindu-mă de el, l-am sărutat pe obraz.

— Mda, făcu el bucuros, grăbindu-se să mă întrebe pe un ton glumeț: Și-acum ce-ai mai vrea să vezi?

— Patul, am răspuns căscînd.

Aș fi vrut în același timp să zîmbesc, dar n-am reușit. Îmi doream din tot sufletul să mă văd cît mai repede acasă, la căldurică, și să meditez în liniște la tot ce văzusem și trăisem în ziua aceea de neuitat. Și-mi mai doream un ceai fierbinte, aromat, și revederea cît mai grabnică cu mama, ca să-i povestesc pe îndelete despre nemaipomenita noastră aventură cu ursii. La gîndul ăsta m-a luat iar cu frig.

Și, vorba ceea, era ultima zi din mai! A doua zi începea cireșarul...

VIII

MAREA AVENTURĂ

Frigul pe care-l mai simțeam încă în oase și avalanșa de impresii ce-mi cotropeau gîndurile au făcut ca somnul să se lipească greu de mine în seara aceea. Dar oboseala drumului și sentimentul ușurător că scăpasem de obișnuita corvoadă matinală de a „inspecta" colonia rîndunelelor și-au spus pînă la urmă cuvîntul și am adormit cufundată într-un somn adînc și prelungit. Așa se face că înainte de a deschide ochii am simțit cum mă gîdilă pe la nas un miros plăcut, ademenitor. Mă desfătam cu el într-o stare de semisomnolență. În sfîrșit, cînd am început să mă dezmeticesc, mi-am dat seama că era miros de lipan prăjit în unt!

Așadar, furată de somn, pierdusem prima zi de pescuit. Cu gîndul acesta am sărit din pat ca arsă.

— De ce nu m-ai trezit?

— Dormeai dusă și mi-am zis să te las să-ți faci somnul pînă la capăt, mi-a răspuns mama zîmbind. De pescuit o să mai pescuiești tu, că n-au intrat zilele în sac Și-acum, dă-i bătaie — gustarea de dimineață e gata.

Vocea ei trăda deopotrivă mulțumire și bucurie. De bună seamă pentru că dormisem atît de bine și poate și pentru faptul că lipanii o scutiseră de grija gătitului.

Tata apăru vesel din tindă. Se uită la mine cu un aer conspirativ și, totodată, plin de vinovăție.

— Au început să muște, spuse. Mușcă zdravăn... și cred că Sașa te așteaptă. Undița e în spatele ușii.

Buimacă încă, am dat ușor din cap. În clipa aceea eram așezați toți trei în jurul mesei și începusem să ne înfruptăm din carnea trandafirie, fragedă și delicioasă, care pur și simplu se topea în gură, lăsînd pe limbă un gust discret de miez de nucă timpurie. Aveam fiecare în față cîte un lipan a cărui coadă și cap depășeau marginea farfuriei; îl degustam pe îndelete și, după ce l-am dat gata, ne-am mai delectat și cu sosul aromat de carnea lui suculentă, ștergînd farfuria cu o bucată mare de pîine.

— După mine, azi e prima zi de primăvară, spuse mama fericită. Pînă or aduce carne proaspătă la magazin, toată lumea o să

sibă din ce să gătească. Sînt în stare să pariez că la ora prînzului toată Davșa o să miroasă a ciorbă de pește.

Și, rostind aceste cuvinte, se ridică de pe scaun și se apucă să strîngă de pe masă.

Am zbughit-o repede afară. În prag era cît pe ce să mă împiedic de Lișiță, care tocmai lichidase porția lui de pește crud, și își mai lingea botul cu poftă. Am înșfăcat la iuțeală undița și am rupt-o la fugă spre gurile Davșinkăi.

Golful, la ora aceea, era iarăși degajat și apa lui de o puritate strălucitoare. Stăteam în dreptul stăvilarului și căscam gura de uimire. Partea din față a celor două diguri spărgătoare de valuri era, pur și simplu, presărată cu pescari de toate vîrstele. Stăteau în picioare sau așezați pe scînduri, atît de înghesuiți unii în alții, încît îmi aminteau de un urdiniș gigantic asaltat de un roi imens de albine. Pînă și pe fundul rîului, din a cărui albie apele învolburate ale Davșinkăi cădeau năvalnic spre adîncul Baikalului, picioarele pescarilor se îmbulzeau cu duiumul. În cizme de cauciuc, înalte sau scurte, se înghesuiau ca sardelele în puhoiul acela sălbatic și rece ca gheața, care le biciuia pulpele și coapsele mai-mai să le frîngă picioarele. Stăteau acolo proptiți bine pe picioarele desfăcute, lăsînd încet acul cu momeală să alunece pe apa înspumată care îl trăgea cu fir cu tot spre fundul lacului. Pe praguri și deasupra bulboanelor juca neîncetat un pîlc întreg de plute — perișoare albe de poliester sau dopuri de șampanie vopsite în culorile cele mai țipătoare. În timp ce un pescar smucea varga undiței și trăgea lipanul din apă, altul lansa undița în locul lui. Și, spre marea mea mirare, nimeni nu se supăra. De bună seamă, pentru că pește era din belșug. Mereu vedeam cîte unul tras împotriva curentului, de firul gros al undiței; zvîcnea, se zbătea, ca apoi, în pragul stăvilarului să salte și să se ridice brusc în aer. Holbam ochii cît cepele, căci spectacolul ce se desfășura în fața mea era o adevărată orgie pescărească.

În fine, l-am descoperit pe Sașa, care tocmai aruncase un pește în „sicriu". Așa numeam noi partea uscată din interiorul digului, plină și-acum de bolovani acoperiți de zăpadă. Era atît de pasionat de pescuitul lui încît habar n-avea de existența mea. Stătea jos, la poalele stăvilarului, cu picioarele înfipte în bătaia curentului și nici prin gînd nu-i dădea să ridice capul. Între timp, unul dintre adulți, un bărbat înalt și robust îi luase locul. Sașa rămase în spatele lui și, fără să mai stea pe gînduri, strecură la iuțeală undița printre picioarele desfăcute ale concurentului; peste cîteva clipe l-am și auzit strigînd:

— Al meu e!

Lipanul zvîcnea într-o parte și alta cu atîta putere încît, la un moment dat, firul gros al undiței se agăță de cizma lunganului. Acesta încercă să ridice piciorul, dar se împletici și, pierzîndu-și echilibrul, începu să țopăie și să dea din mîini cu disperare. În felul ăsta, cîteva fire se încîlciră între ele și plutele prinseră să zboare deasupra apei, de parcă atunci ar fi fost „împușcate" din gîtul sticlelor de șampanie. Apa, strălucită de razele soarelui, se înspumă. Lunganul, furios la culme, înjura de mama focului, în timp ce toți din jurul lui se amuzau chicotind sau izbucnind în hohote de rîs.

Sașa puse mai întîi mîna pe lipanul lui, și abia după aceea se apucă să descurce firul. Cînd termină, își înălță privirea și, deodată, mă zări ; cîteva clipe rămase nemișcat cu ochii țintă la mine. Era limpede că se gîndea la ceva anume. În fine, își șterse nasul cu dosul mînecii și îmi făcu un semn ușor cu capul. Apoi, croindu-și vad spre scîndura pe care stăteam, culese la iuțeală de pe marginea „sicriului" vreo cinci lipani de toată frumusețea și, după ce-i înșiră pe o nuia de salcie, îi întinse unui țînc nespălat care, așezat pe vine ceva mai încolo, se uita la el cu ochii plini de invidie

— Na, ia-i și du-i acasă, Petia, i se adresă Sașa.

Petia, cel mai mic dintre copiii lui Malgaci — n-avea cinci ani — înșfăcă repede nuiaua cu pește și, deodată, se lumină la față. Ardea de atîta mîndrie, de parcă el i-ar fi prins. Abia putea să-i ducă, în timp ce eu mă uitam cu jind la doi dintre ei — erau cei mai mari, cu laturile întunecate de pete violete, ale căror înotătoare măturau pămîntul.

Sașa se apropie de mine și-mi spuse :

— Vrei să prindem ca lumea, așa cum scrie la carte ?

— Mă mai întrebi ?

— Bine. Atunci să pornim.

Îl priveam, oarecum surprinsă, în timp ce el își freca de zor mîinile roșite în apa rece ca gheața.

— Unde vrei să mergi ?

— La gurile Bolșaiei.

— Bine... dar pînă acolo e...

— Cu luntrea sîntem acolo cît ai zice pește, îmi curmă vorba. La ora asta nu-i nici țipenie pe mal... Nici o barcă n-a ieșit încă în larg, nu de alta, dar oamenii abia acum se duc la lucru...

Ne-am uitat cîteva clipe unul la altul, fără să scoatem o vorbă.

— Am pus deoparte o bucată de momeală pe cinste, reluă Sașa, văzînd că stau în cumpănă. Am păstrat-o numai pentru noi. La momeala asta lipanii se înfig ca diavolii, ai să vezi.

N-am mai stat pe gînduri. Cu atît mai puțin, cu cît Lișiță se și înfățișase gudurîndu-se de zor la picioarele mele.

Am pornit, deci, spre luntrea lui Malgaci. Cînd am ajuns în dreptul ei, vocea lui Saşa se învioră și mai mult.

— Vezi, Fulg-de-nea ne și așteaptă. Mîncătorul ăsta de pești nu mai are răbdare.

M-a pufnit rîsul. Cum să nu aștepte, de vreme ce era legat vîrtos de belciugul ruginit din vîrful luntrei ; de îndată ce ne văzu apropiindu-ne, își cocoșă spinarea și începu să se zbată, mai-mai să răstoarne luntrea. Lătra și scheuna de bucurie, întîmpinîndu-ne în felul ăsta pe toți trei, dar mai cu seamă pe Lișiță care se năpustise asupra lui și-i „ronțăia" prietenește coada stufoasă.

— Țuști în barcă, derbedeilor ! se răsti la ei Saşa.

Dar n-apucă să se întoarcă bine, că Fulg-de-nea se și instalase la prova. În timpul saltului îl doborîse pe Lișiță, care acum își scutura de zor blana, împroșcînd apă în toate părțile.

Nu știu de ce, așa, deodată, mi-am adus aminte de seara din ajun și m-am apucat să-i povestesc lui Saşa cîți urși am văzut și prin cîte am trecut cu acest prilej.

— Unei ursoaice bătrîne i-am stat aproape sub rîas. Ca să nu mai spun că asta avea și puii în jurul ei, am precizat, sperînd să-l impresionez.

Pe Saşa însă îl lăsă rece istorisirea mea.

— Acum doi ani mi-a fost dat să număr mai bine de douăzeci, într-o singură seară. A fost un an de foamete în taiga și cred că de hămesiți ce erau li se lipise pîntecul de spate. N-apucase nici să se întunece și dumnealor începuseră să se foiască pe mal. Hoinăreau de colo-colo, așteptînd să se așeze pe pietroaie roiurile de rusalii. La ora asta n-ai să vezi nici unul umblînd pe mal...

Dezinteresul lui avu darul să mă indispună. Pentru mine întîlnirea cu ursoaica însemna mult mai mult. Nu i-am ripostat, căci acum ne duceam la vînătoare de lipani.

Am împins împreună luntrea pe apă. Eu am sărit repede în ea și Saşa i-a mai dat vînt cu piciorul ; cu acest prilej a luat apă într-o cizmă și cu toate că apa era rece ca gheața, lui puțin îi păsa. Acum avea treabă cu motorul. În sfîrșit trase de sfoară, motorul porni și peste cîteva clipe, luntrea aluneca pe oglinda lacului. Mi-am întors capul — în spatele nostru se desfășura un evantai scînteietor de apă străvezie.

Saşa amuțise de-a binelea. Urmărea cu interes malul și în acest timp scărpina urechile cîinelui care, sprijinit cu labele din față pe marginea luntrei, privea atent în jurul lui. Lișiță se tolănise la picioarele mele și, lipindu-se bine de fundul bărcii — ca să nu-l bată vîntul — se încălzea la soare.

M-am uitat la pantalonii lui Saşa. Erau uzi leoarcă.

— Ascultă, Saşa, nu crezi că ar fi cazul să scoţi apa din cizmă ? i-am spus pe un ton stăruitor.

— A, da, am uitat, răspunse el cu un aer indiferent. Vrei să ţii un pic cîrma ? mă întrebă apoi.

Am trecut unul în locul celuilalt. Saşa îşi scoase la iuţeală cizma cu pricina şi o scutură bine ; pe urmă îşi scoase şi ciorapul de lînă şi după ce-l stoarse în lege îl ţinu nitel să se usuce în bătaia vîntului. După care îl trase repede înapoi pe picior.

— Ai să răceşti, i-am spus. N-ai cumva în cutie vreo cîrpă uscată ?

Dădu din cap nepăsător.

— N-are nimic, s-a zvîntat, răspunse ştergîndu-şi nasul cu mîneca pufoaicei.

Înaintam spre miazănoapte. De-a lungul ţărmului începeau să răsară din apă pietroaie mari, stinghere. La un moment dat m-am răsucit un pic, să mă uit înapoi spre Davşa, dar căsuţele ei nu se mai vedeau — dispăruseră toate în spatele buclei. Cu acest prilej n-a lipsit mult să ciocnesc barca de un pietroi...

Acum se deschidea în faţa noastră o imensă întindere de apă sclipind într-o baie de lumină solară ; ici-colo doar se mai zăreau pe suprafaţa ei insulite de gheaţă plutitoare. Apăreau pe oglinda uriaşă ca nişte gheţari, alcătuiţi din sloiuri strîns lipite unele de altele. Uşor cufundată de propria-i greutate, gheaţa mai era şi acum tare, avînd culoarea limpede-verzuie a sticlei turnate, prin care se vedea cu toată claritatea fundul lacului, semănat din belşug cu pietre şi pietricele netede, de toate mărimile.

Şi, unde te uitai, sub ochii noştri înotau tot soiul de peşti. Uneori spinările lor se desluşeau cît se poate de bine, alteori se vedeau ţîşnind din cîrduri doar nişte umbre, unele mici, altele mai mari. Nu trecusem niciodată printr-o zonă atît de calmă şi de însorită a Baikalului. De la sosirea mea la Davşa, pînă să dea îngheţul, apele lui au fost răscolite timp de şase luni de valurile ce nu mai conteneau să se rostogolească din larg.

Tăceam amîndoi, de parcă n-am mai fi avut nimic să ne spunem. Saşa, care pe mal fusese atît de vorbăreţ şi sigur de el, se comporta acum ca şi cînd i-ar fi fugit pămîntul de sub picioare. De fapt, de la o vreme i se întîmpla adeseori să cadă pe gînduri aşa, ca din senin, şi tot aşa să dea la iveală, aproape cu ostentaţie, firescul său obişnuit. Ba, uneori, se străduia să vorbească mai literar, şi mie asta nu-mi displăcea ci, dimpotrivă, căci eu-noşteam temeiul acestei schimbări. De aceea începusem să-l îndrăgesc, şi-mi devenise din ce în ce mai apropiat. Acum nu-şi mai

desprindea ochii de pe mal. Tăcea și-l urmărea cu o încordare înverșunată.

Într-o zi, nu de mult, după ce mă îmbolnăvisem și rămăsesem acasă, Sașa se foise prin preajma cabanei noastre. Venise cu gîndul să întrebe cum mă simt și mama, care-l văzuse învîrtindu-se în jurul gardului, a ieșit în prag și l-a poftit înăuntru. (Din pricina părului său negru și des, mama îl poreclise Corbul — și cred că pentru prima oară i-a spus așa, atunci cînd ne-am întors din nereușita noastră expediție pe urmele focilor). Sașa însă se codea, dar pînă la urmă, la insistențele mamei și-a luat inima în dinți și a intrat. Eu stăteam pe pat, așezată în capul oaselor, pregătindu-mă să închei o lucrare facultativă, inspirată de o hartă pe care tocmai o desfășurasem în fața mea. (Sașa, așa cum aflasem, nu intenționa s-o facă; nu se schimbase). Era vorba de o considerație pe marginea denumirilor date celor trei sute treizeci și șase de rîuri și rîulețe care se varsă în Baikal. Mă gîndeam la cîteva dintre ele și-mi dădeam seama cît de cuprinzător sugerau aceste nume frumusețea apelor și a locurilor pe unde curgeau. Îmi veneau în minte nume ca Sniejna (Înzăpezita), Bolșaia (Măreața), Sosnovka (Rîul din valea pinilor), Jezovka (Zăgăzurita) și-mi spuneam în sinea mea că numai un om sensibil și cu mult spirit de observație putea să boteze „Șumilih" (Murmurătorul), un rîuleț al cărui susur răsună, ca un ecou cristalin, în liniștea adîncă a codrului adînc, în timp ce altuia ce-și prăvălește apele peste stînci, croindu-și zgomotos drumul în vale, i-a dat numele de Gromotoh (Bubuitorul). Eram bolnavă și fantezia mea lucra din plin. Încercam să-mi imaginez de ce a fost ales numele de Nevidnaia (Nevăzutul), pentru un rîuleț ce șerpuiește, pe ascuns, printre hățișuri de sălcii și plopi tremurători, furișîndu-și firul pe sub atîtea îngrămădiri de crengi uscate și trunchiuri putrede, năpădite de tufe de fragi și coacăzi, și numai rareori își scoate, pe alocuri, ochiul curat la lumina soarelui. Dar Poșmurnaia (Mohorîtul)? Îmi amintesc că apucasem să scriu patru pagini și mă poticnisem de un nume asupra căruia zăbovisem frămîntîndu-mi mintea în zadar: Tîia...

Am pus deoparte caietul și am strîns și harta de pe genunchi. Sașa s-a așezat pe un scaun în dreptul patului și am început să sporovăim — mai mult eu, căci Sașa nu prea avea chef de vorbă. Mama ne-a adus ceai și gogoși cu dulceață de merișoare. (Cînd eram bolnavă, mă răsfăța cu toate bunătățile). Deodată mi-am adus aminte de numele acelui rîu și l-am întrebat pe Sașa ce înseamnă Tîia.

N-a înțeles de ce-l întreb. Pe urmă însă, s-a amuzat spunîndu-mi o poveste nostimă pe care, zicea el, o auzise de la bunica

lui. Cîndva de mult, pe vremea cînd în văile rîurilor baikale nu vînau decît triburile evence, a apărut ca din senin pe apa unui rîu, în care de cînd lumea vînase neamul Kindigirilor, o luntre străină. În luntrea aceea se afla un bărbat înalt și puternic, cu o barbă mare și stufoasă, ținînd în mînă o pușcă și o plasă de pescar. Nimeni nu știa de unde se ivise, dar evencii l-au întîmpinat prietenește, ca pe orice oaspete venit de pe alte meleaguri, omenindu-l, așa cum se cuvine, cu tot ce aveau mai bun : rasol din limbă de ren, cap de taimen, fiert cu ochi cu tot, o strachină cu merișoare roșii ca sîngele, stropite cu lapte de ren și, ca băutură, ceai de buruieni tămăduitoare. Își închipuiseră că străinul era doar în treacăt prin ținutul lor. Curînd însă, și-au dat seama că, de fapt, vînătorul venise cu gîndul să se statornicească pe rîul lor. Nu se înțelegeau — fiecare vorbea în graiul lui — dar, pînă la urmă, străinul a deslușit din semnele evencilor că aceștia îl întrebau : „Cine o să vîneze aici, în valea acestui rîu ?" Drept care, voinicul cu pușca în mînă — nici o clipă nu se despărțise de ea — a arătat spre cel dintîi care-i pusese întrebarea, și a spuse : „Tî i ia" (Tu și eu).

— Cam așa a fost, și-a încheiat Sașa istorisirea.

Și-acum, eu, însoțită de urmașul acelor evenci, cărora le aparținuseră odinioară aceste nesfîrșite întinderi de pămînt — cu rîuri, cu păduri, cu Baikal cu tot — mă duceam alunecînd pe oglinda imensului lac, la vînătoare de lipani.

În toiul acestor gînduri, m-am întors spre Sașa și i-am zîmbit.

— De ce rîzi ? m-a întrebat.

— Ți i ia, i-am răspuns, amintindu-i de vechea poveste.

M-a cercetat cîteva clipe cu ochii întredeschiși, apoi pe negrul lor întunecat au început să scapere scîntei de veselie.

Malul de-a lungul căruia înaintam acum era stîncos și plin de neregularități. Pereți de piatră golașă coborau direct în apă, retezați parcă din dealurile înconjurătoare, acoperite cu păduri de zîmbri, printre care se iveau pîlcuri izolate de pini și zade. Pe alocuri, arborii își fixau rădăcinile tocmai jos, în grohotișurile de pe țărm, străjuite de pietroiae înalte și colțuroase. Alții, uscați și sfîșiați de vînturi, se transformaseră în cioturi negre, năpădite de licheni. La un moment dat am surprins printre ele rămășițele putrezite ale unei ambarcațiuni de pescari, strivită, de bună seamă, de mînia unei furtuni nemiloase.

Dar tocmai atunci Sașa mi-a făcut semn, arătînd cu mîna spre largul lacului. Ochii îmi fugiră repede într-acolo, dar oricît de mare mi-era străduința, nu izbuteam să deslușesc nimic deosebit. Începusem să cred că pe Sașa îl captivase un bloc de gheață ce plutea în voie, sclipind în lumina blîndă a soarelui primăvăra-

tec. Deodată însă am surprins pe oglinda lacului ceva ce aducea cu un periscop închis la culoare. Un cap de focă! Și încă unul, lîngă el!

Apoi își făcu apariția, rostogolindu-se deasupra apei, un trup cu luciu întunecat. Și, numaidecît, un altul. Se cufundau și iar se arătau — două trupuri mlădioase ce se dădeau de-a dura și se frecau unul de altul cu șoldurile lor netede, lovindu-se în acest timp, ușor, cu aripile înotătoarelor.

Peștii focilor! Auzisem de la tata, și mai și citisem undeva, că aceste mamifere acvatice se împerechează la suprafața apei. Era tocmai vremea lor. Și cît de frumoasă era această priveliște, în comparație cu spectacolul acela oribil, de acum o lună, cînd trupurile însîngerate ale acestor animale atît de drăgălașe zăceau fără viață, aruncate la întîmplare în tabăra vînătorilor de foci...

Curînd însă ne observară. Foca mai mică — de bună seamă femela — deveni deodată atentă. Un botic mustăcios și doi ochișori rotunzi erau îndreptați spre barca noastră. Apoi, pe neașteptate, într-o mișcare perfect sincronizată, cele două trupuri dispărură cufundîndu-se atît de lin, încît oglinda apei nici măcar nu se înfioră...

Înfățișarea țărmului începea să se schimbe. Dealurile, întunecate de verdele intens al coniferelor, băteau acum în retragere, făcînd loc colinelor unduite cu vaste întinderi aluvionare, pe alocuri de-a dreptul înnămolite de depuneri peste care zăceau la întîmplare tot soiul de trunchiuri și ramuri cenușii, aduse și spălate de ape. În spatele acestor aluviuni, străjuite de un brîu de jepi și de vîrfuri de arbuști uscate, răsărea, departe de mal, o pădure înaltă și deasă.

Botul luntrei spinteca acum apa în imediata apropiere a țărmului — pe luciul ei începeau să apară, din ce în ce mai des, niște pete negre de funingine, mînate parcă de o adiere de vînt, stîrnită ca din senin. Erau roiuri de rusalii — amintita specie de muscă baikală — care, pe alocuri, întunecau pur și simplu oglinda cristalină a lacului.

— Sașenka! am strigat dezamăgită. Uite ce de muște mișună pe aici. Peștii o să se îndoape cu ele și n-o să mai ciupească din momeala noastră. E de ajuns să caște botul...

— Numai că noi avem ceva ce le place mai mult, se grăbi Sașa să mă liniștească. Ai să vezi... Mie, puzderia asta de muște nu-mi place, așa... fiindcă nu-mi plac muștele, dar de speriat nu mă sperie...

Ne apropiam de gurile Bolșaiei. Mai fusesem odată pe aici, cu tata, dar numai în treacăt. Atunci însă nu mă aștepta o partidă de pescuit. Și, deodată, mi-am adus aminte de vîntul sălbatic ce

se stîrnise, pe neașteptate, în timp ce ne aflam pe lac. Valurile azvîrleau barca de colo-colo de parcă s-ar fi jucat cu o coajă de nucă, iar apele dezlănțuite ale Baikalului se rostogoleau ca talazurile mării pe depunerea subțire de pietricele rotunde și netede (Pe atunci mi se părea subțire), împingînd curentul rîului înapoi în albia lui.

Acum, Bolșaia arăta cu totul altfel. Alimentată din belșug de zăpada topită și de apa scursă din mlaștinile inundate ale taigalei, gonea nebunește la vale, ca un cal cu botul înspumat, năpustindu-se peste Baikal într-o revărsare tulbure, ce continua să salte zeci de metri pe oglinda lacului, unduindu-se și zbîrlindu-se ca o coamă stufoasă de armăsar nărăvaș. Abia după o sută de metri, și chiar mai bine, coama aceasta se pleoștea și, încet-încet, se risipea. Obosit și îmblînzit de adîncimea și forța Baikalului, cursul rîului i se supunea, contopindu-se cu el. Dar vuietul clocotitor al apelor căzătoare — nestînjenite ca ale Davșinkăi de profunzimea golfului — se răspîndeau în ecouri peste împrejurimea îndepărtată.

— Ăsta-i locul de care-ți vorbeam, spuse Sașa. Precum vezi, am și ajuns.

Opri motorul, dar lăsă luntrea să mai înainteze cîțiva metri. Abia după aceea aruncă ancora și într-o clipită se și afla cocoțat în vîrful unuia dintre pietroaiele ce țîșneau din apa lacului. Am sărit amîndoi de pe o piatră pe alta și cînd am ajuns pe depunerea netedă, de pietricele și nisip, cîinii ne și așteptau nerăbdători, lătrînd și dînd din coadă fericiți.

Nici nu ne pregătisem bine undițele — în acest timp cîinii zburdau mirosind ceva prin jurul nostru — cînd Sașa pescui din buzunarul pufoaicei o hîrtie de ziar mototolită, din care despachetă un bulgăre de icre uscate.

— Vezi ? se bucură el cu un zîmbet triumfător, întinzîndu-mi cîteva bobițe. (La gurile Davșinkăi pescuise cu viermișori albi de făină ; delicatesa preferată a răpitorilor o păstrase pentru noi).

— O dată am prins aici doi taimeni destul de mari, dar amîndoi nu cîntăreau cît unul pescuit de Malgaci. Al lui avea peste șaizeci de kile.

— Cît ?

— Așa cum ai auzit !

În clipa aceea însă, apucasem să pun în vîrful cîrligului o bobiță de icre și, plină de nerăbdare, am aruncat undița chiar în vîltoarea de la gurile rîului. Pluta zbura pe apă, zvîcnind ca o săgeată. Apoi începu să joace și să sară de colo-colo, pe apa învolburată. Cu degetul arătător, lipit de bățul undiței, struneam firul ce aluneca în voie. La un moment dat mi s-a părut că tre-

buie să scot undița din apă — pluta se agățase parcă de ceva și începuse să se răsucească în mijlocul vîrtejului, ca apoi să zboare mai departe pe oglinda Baikalului ; deodată însă se smuci și într-o clipită dispăru sub apă. Firul, care între timp se lenevise înaintînd ușor sub atingerea mea, prinse din nou să gonească.

L-am strîns bine și am înfipt varga în pămînt.

În vîrful arătătorului simțeam acum o fierbințeală tăioasă. Firul se încorda vîrtos, varga se curbă ca un arc. Și, numaidecît, din mijlocul coamei zbîrlite a curentului, țîșni la lumina soarelui trupul argintiu al peștelui.

— L-ai prins ! L-ai prins ! Uite-l ! jubila Sașa, țopăind în jurul meu cu ochii aprinși de emoție.

Se bucura ca un copil, fericit că primul pește îl prinsesem eu. Mă invitase, mă adusese aici și-acum se socotea, de bună seamă, amfitrion.

În timpul ăsta varga se zbătea în mîinile mele din ce în ce mai tare și se încovoiase de tot. Trăgeam încet, cu mare grijă, căci mulineta abia se învîrtea.

— Nu smuci ! Trage ușor, dar nu smuci ! M-auzi ? ! striga Sașa la urechea mea, mai-mai să mă asurzească... Sînt sigur că ai agățat ceva mai mare... Sînt sigur... Uite-l, ai văzut ? Am avut dreptate ! Un lenok ! Da, un lenok !

Apa Baikalului se încrețea, despicată parcă de un izvor subteran ce țîșnea cînd în dreapta, cînd în stînga — de-a curmezișul năvalnicului torent al rîului. Pe urmă răpitorul zbură din nou peste oglinda lacului, înscriind în aer un arc de cerc și încovoindu-se ca secera luminoasă a lunii noi. Dar în clipa în care trupul său argintiu se strecură fulgerător prin jerba de stropi ce irizau culorile curcubeului, soarele mai apucă să-i surprindă steagul de foc, filfîitor, al înotătoarelor pectorale.

— Lenok ! Am zis eu că-i lenok ! continua să strige Sașa, sărind în sus de bucurie. L-ai văzut ce acrobații face ? Bun de dus la circ !

Sînt sigură că prinsese pînă atunci destui lenoci, dar acum pur și simplu îi tremura vocea de emoție.

Lenokul nu se dădea bătut, ci dimpotrivă, se lupta mereu cu aceeași îndîrjire nestăvilită ; a trebuit să-mi adun toate forțele ca să nu scap varga, căci în anumite momente aveam senzația că „acrobatul" mi-o smulge din mînă cu braț cu tot... Pînă și în partea liniștită a lacului, din imediata apropiere a țărmului, lenokul continua să se zbată și să se zvîrcolească, împroșcînd sălbatic apa în jurul lui. În clipele acelea aducea cu o cometă însoțită de o coadă din scîntei sfîrîitoare.

În sfîrșit, ajunse în apă cu adîncime mică ; trupul zvîcnitor, curbat ca un arc, atinse un colț al stratului de pietriș și țîșni din nou în sus, cu toată puterea. Saşa se repezi într-acolo și trîntindu-se peste el îl înșfăcă și-l trase cît mai departe de apă. Apoi, într-o clipită, fu iar în picioare și luă în șuturi cîinii care se năpusteau asupra peștelui. În acest timp striga ceva — de bună seamă îi ocăra pe neastîmpăraţii patrupezi — dar eu nu înțelegeam nimic din ce spunea.

Stăteam și priveam ca vrăjită minunea din fața mea. Mai văzusem pînă atunci cîteva exemplare de lenok și mă și ospătasem cu carnea lor delicioasă. Dar de fiecare dată erau ofiliți, cu pielea mată, de parcă ar fi fost învăluiți în lumina sumbră a amurgului. Acum însă vedeam acest superb răpitor siberian în toată splendoarea lui, în deplinătatea forțelor sale de o sălbăticie neobișnuită. Parcă n-ar fi fost același pește. Trupul lui tare și robust părea acum plămădit și scos din însăși forja măruntaielor incandescente ale pămîntului. Pe înotătoarele pectorale mai fîlfîia și acum coama aceea roșie, arzînd ca flacăra, iar pe netezimea laturilor sale argintii, amintind de lumina sclipitoare a lunii, mai stăruiau o sumedenie de vinișoare aprinse, ca rămășițe ale unui foc cu pîlpîiri violacee. Nu apucaseră însă să se stingă, spre deosebire de coadă care începuse să pălească și să se întunece încet, căpătînd culoarea cenușie a fumului. În schimb burta te orbea, pur și simplu, cu albul ei imaculat.

— Al tău e ! spuse Saşa care stătea așezat pe vine, în fața mea. Asta are pe puțin trei kile, ce zici ?

Priveam și nu-mi venea să-mi cred ochilor care, sînt sigură, se făcuseră mari cît cepele. Și mai știu că, în clipa aceea, ardeam de nerăbdare să le arăt cît mai repede părinților mei prețioasa pradă.

Apoi, deodată, m-a cuprins o cumplită părere de rău. Pînă să ajung acasă peștele ăsta o să arate la fel ca ceilalți pe care-i mai văzusem ! Trecut... ofilit...

— Păcat, mi-am mărturisit gîndul, oftînd din adînc. Peste puțin timp pălește, n-o să mai fie ce-a fost...

Saşa tocmai se pregătea să-i dea în cap cu o piatră. Auzindu-mă, se întoarse spre mine și mă privi cu mirare. Fără să clipească o geană, apăsă cu genunchii peștele zvîcnitor și, scoțînd din buzunarul pantalonilor o bucată de ață pescărească mai groasă, o trecu la iuțeală prin operculele lenokului, apoi legă ața de o creangă fixată între pietroaiele de pe malul lacului și, lăsîndu-se iar pe vine, împinse peștele în apă.

M-am așezat lîngă el, să urmărim spectacolul împreună. Un timp lenokul se smuci serios, încercînd să se descotorosească de

căpăstrul care-l împiedica să înoate în voie. Dar după cîteva tentative nereușite se potoli, părînd împăcat cu noua sa soartă. Stătea nemișcat, însă gata oricînd să se avînte înapoi în adîncul apei critaline, străluminate de razele unui soare strălucitor. Am rămas multă vreme așa, să-l văd cum se comportă și nici nu mi-am dat seama că, între timp, rămăsesem singură.

Sașa se îndepărtase (Pînă să dispară de lîngă mine, mai trebuise să alunge cîinii care nu se mai astîmpărau, încercînd mereu să se arunce în apă după peștele sechestrat). Eram singură și, ca din senin, m-a cuprins din nou acea stranie părere de rău, împletindu-se, însă, de data asta, cu un sentiment de adîncă bucurie și de nemărturisită recunoștință. Atunci nu putea fi decît un simțămînt confuz, o presimțire, care mai tîrziu s-a maturizat. Mă gîndeam la felul în care natura sărbătorește viața. (Și asta poate pentru că tocmai atunci mi-am adus aminte de bunica, de clipa în care am văzut-o întinsă în sicriu. Alta era fața ei vie și alta după ce s-a stins, cînd devenise pămîntie, fiindcă inima bunicii nu mai bătea și sîngele încetase să-i mai circule prin vene).

Pe urmă am auzit iar vocea lui Sașa. Prinsese și el un lenok — mult mai mic — și-l scosese la mal fără nici o dificultate. Și din nou izbucni strigătul de război al cîinilor, care se repezeau cu furie asupra peștelui zvîcnitor.

Și, deodată, oboseala și uimirea, amestecate cu acel sentiment de duioasă compasiune ce pusese stăpînire pe mine cu cîteva clipe în urmă, începură să se risipească, cedînd iar locul pasiunii vînătorești...

M-am ridicat în picioare și am pornit înapoi spre rîu.

Am mai prins un lenok, nu prea mare, în schimb, din partea revărsată a curentului am scos patru lipani de toată frumusețea; se hrăneau acolo cu rusalii plutitoare, țîșnind mereu după ele la suprafața apei. Și totuși au mușcat, ispitiți, de bună seamă, de bunătatea icrelor. Trei erau femele — aveau înotătoarele pectorale mai mici și mai moi, cu marginea rotunjită în formă de evantai pleoștit. În schimb înotătoarele masculului erau tari și ascuțite, stînd țepene, gata de luptă.

Eu aveam șase pești, Sașa nouă.

— Mie îmi ajung, am spus după o ultimă încercare nereușită, cînd peștele, zbătîndu-se furios, mi-a scăpat din undiță.

Mai înainte agățasem și trăsesem la mal două mănunchiuri de așchii, provenite dintr-un sloi de gheață ce plutea încet de-a lungul țărmului, venind din partea de miază-noapte a Baikalului. Începuse să se destrame în clipa în care puhoiul nestăvilit al

Bolșaiei îl prinsese și-l dăduse peste cap, iar acum frînturi din el se învîrteau pe apă, răsucite de vîrtejuri.

— Mie nu-mi ajung, îmi răspunse Sașa. Noi avem mai multe guri la masă.

— Bine, Sașa, te aștept. E tare frumos aici și-mi face mare plăcere să mai stau.

Cu vînatul înșirat pe o nuia de frasin, m-am întors să văd ce face „superbul" meu. Stătea cuminte, strălucind ca argintul în apa liniștită.

M-am așezat și mi-am lăsat capul pe spate. Priveam în sus cu ochii întredeschiși. Soarele răspîndea o dogoare dulce, pe albastrul senin al cerului pluteau doar cîțiva norișori albicioși. Mă odihneam, desfătîndu-mă cu emoția vînătorească ce începea să se stingă, transformîndu-se încet într-un sentiment de satisfacție — de nețărmurită bucurie.

În toiul acestei relaxări, Lișiță dădu buzna peste mine ca o vijelie și mă linse de cîteva ori pe obraji. Nu-i era pe plac odihna mea, avea chef să zburde. L-am mîngîiat și i-am ars una peste ureche. O zbughi într-o parte și începu să se tăvălească în nisip. Apoi se ridică, se scutură și iar se dădu de-a dura și tot așa de cîteva ori ; în timpul ăsta își ciulea urechile, le pleoștea și iar le ciulea, străduindu-se să mă ademenească — dar mie nu-mi ardea de joacă. După cîteva tentative, se lăsă păgubaș și se retrase jignit, fără să mă mai ia în seamă. Simțeam cum mi se lipesc pleoapele.

Cînd am redeschis ochii, Sașa stătea aplecat deasupra mea.

— Zece... zece bucăți, îmi spuse după ce m-am săltat în capul oaselor. Au mai fost doi, dar i-am dat cîinilor, așa că nu-i pun la socoteală... I-am dus pe toți în barcă, și pe ai tăi, înșirați pe nuiaua de frasin.

— Ai dat cîinilor doi pești ? l-am întrebat plină de uimire.

— Da. Dar mai întîi i-am dresat cu bățul ca să-i învăț să facă aport. Abia pe urmă i-am răsplătit. Ai observat vreodată cum pescuiesc Silka și Nonda ? Aștia stau pe mal ca încremeniți, nu se mișcă, nu latră, și cînd zăresc un pește înotînd, ochii lor nu se clintesc nici în dreapta, nici în stînga, ci se uită fix la el, de parcă l-ar hipnotiza. Și cînd simt că a sosit momentul se avîntă asupra lui cu capul înainte și ies din apă cu peștele în dinți. Îl mai țin și cu labele și dacă Malgaci e pe undeva, pe aproape, se uită la el așteptînd să le facă un semn. Dacă-l face, peștele e al lor. Aștia se pricep să vîneze în liniște, pe neauzite, așa cum vînează vidra, în timp ce zăpăciții noștri sînt niște mîncăcioși fără leac, care nu știu decît să sperie peștele, se plînse Sașa, oftînd din adînc. Unii cîini, reluă el, învață treaba asta de la sine, pen-

tru că așa i-a dăruit natura. Alții trebuie învățați cu bățul, așa cum o să facem și noi cu ai noștri. Căci altfel nu văd cine o să se îngrijească mereu de hrana lor. Pînă și lupii se hrănesc, din cînd în cînd, în felul ăsta. (Atunci nu mi-am dat seama că de fapt aceasta era prima aluzie cu privire la lupi, pe care o auzeam din gura lui Sașa).

Mă gîndeam că eu nu mai apuc să-l învăț pe Lișiță nimic din toate astea, că în curînd vom părăsi Davșa și ne vom întoarce la Praga, unde o să trebuiască iar să stau ceasuri în șir în școala noastră construită din panouri prefabricate.

Sașa trebăluia ceva la mulinetă. De fapt, undița lui nu era decît un băț scurt și gros, mai bine zis o bîtă de care era legată strîns, în chip de mulinetă, o bobină de tinichea, de dimensiunea unei rotițe de trotinetă, înfășurată cu ață tare de pescuit. În timp ce se omora s-o dreagă, începuse iar să smiorcăie și să-și șteargă nasul cu mîneca pufoaicei. Avea mîinile roșii, arse de apa rece ca gheața. Cred că frigul îl pătrunsese pînă la oase. Am intrat și eu o singură dată în curent și, în ciuda cizmelor înalte care-mi protejau picioarele, am simțit pe loc cum îmi amorțesc pulpele, strînse parcă într-o menghină de gheață. Curînd picioarele mi-erau înțepenite în asemenea hal, încît cu chiu cu vai am izbutit să le tîrîi înapoi pe mal — în degete și-n glezne mi se puseseră niște cîrcei de-a dreptul paralizanți. Și cînd mă gîndesc că, înainte de a porni încoace, Sașa mai zăbovise atîta vreme în gurile Davșinkăi și, colac peste pupăză, mai luase și apă într-o cizmă. Așa stînd lucrurile, mi-am zis în sinea mea că ar fi mai bine să ne întoarcem acasă.

Sus de tot, în văzduh, își făcu deodată apariția o pasăre de pradă. Rătăcea, învîrtindu-se în cercuri mari pe fundalul albastru al cerului. Aproape în aceeași clipă se făcu auzit măcăitul unui cîrd de bodîrlăi-cu-ferăstrău. Măcăiau zgomotos, undeva în susul rîului, și băteau de zor apa cu aripile lor puternice, grăbindu-se să se ascundă cît mai repede sub tufișul de la marginea malului. Cîțiva bodîrlăi, surprinși pe Baikal, se cufundară într-o clipită, ca după un timp să reapară pe oglinda lacului, mult mai departe de locul unde se cufundaseră.

Dinspre malul opus al Bolșaiei răsună deodată un răcnet sălbatic de urs. Surpriza a fost atît de mare, încît pur și simplu m-am înspăimîntat. Într-o frîntură de secundă eram în picioare.

Cîinii deveniră și ei atenți. Fulg-de-nea parcă încremenise. Ciulea urechile și se uita la Sașa cu ochi întrebători și plin de nerăbdare. Lișiță alergă un pic înainte scoțînd din gîtlej un mîrîit hîrîitor, apoi se întoarse spre noi desfăcîndu-și buzele și arătîndu-și colții. În ochi îi ardea flacăra nerăbdării.

Răcnetul mînios al ursului se auzi pentru a doua oară, de data asta însă, răzbătea din el un ecou tînguitor.

Saşa ascultă cîteva clipe cu auzul încordat. Se mută de cîteva ori de pe un picior pe altul apoi, fără să sufle o vorbă, o rupse la fugă, îndreptîndu-se spre locul unde se afla ancorată luntrea noastră. Deodată se opri, de parcă abia atunci şi-ar fi adus aminte că mai exist şi eu.

— Vino repede, Lena ! strigă precipitat. Să mergem să vedem ce se întîmplă.

Am zbughit-o după el. În graba aceea era cît pe ce să uit de lonokul meu. M-am întors să-l iau. Saşa alerga acum spre mine, dar cu capul răsucit spre malul celălalt al rîului, de unde se auzise răcnetul acela înfiorător.

*

* *

Ne apropiam de al doilea braţ al Bolşaiei. Aici, apele ei cădeau mai direct în Baikal. În schimb malurile erau acoperite de o vegetaţie scundă, mai deasă, ce străjuia o pădure de conifere, de înălţime mijlocie. Dintr-acolo se auzi din nou răcnetul acela mînios.

Mi se făcu frică, în ciuda faptului că, în luntre, ne aflam amîndoi în deplină siguranţă. Ca să nu mai spun că aveam cu noi şi cîinii. Erau, ce-i drept, tineri şi neîncercaţi, dar aprigi şi plini de energie ; apropierea fiarei urlătoare îi scosese pur şi simplu din minţi.

Pe măsură ce înaintam, ne dădeam seama tot mai mult că răcnetul acela, ce trădase pînă atunci o furie agresivă, slăbea în intensitate, preschimbîndu-se în anumite momente într-un strigăt răguşit, de jale.

— Ce poate fi ? am întrebat cu o voce piţigăiată, de parcă nici n-ar fi fost vocea mea.

Nu mi-a răspuns. Era prea concentrat, urmărind cu încordare ce se petrece dincolo de mal. Poate nici n-a auzit. Asculta răcnetul ursului care se împletea, cînd mai slab, cînd mai tare, cu uruitul motorului. În cele din urmă Saşa îl opri.

Se aşternu o linişte în care se desluşea cu claritate un mormăit prelung, ce se preschimbă încet într-un gîfîit şuierător, de parcă tocmai în clipa aceea fiara şi-ar fi dat ultima suflare. Şi iar acel scîncet sfîşietor, urmat pe neaşteptate de cunoscutul răcnet înfricoşător.

Mă uitam la Saşa şi în timpul ăsta îl strîngeam la pieptul meu pe Lişiţă, care se încorda opunîndu-mi o rezistenţă îndîrjită.

Strînsoarea mea era atît de puternică, încît îi simțeam în palme și în vîrful degetelor pulsația sîngelui sub blana lui flocoasă.

Timpul parcă bătea pasul pe loc; mai trecuseră cîteva clipe bune pînă să se deschidă noua poartă a rîului. Abia apucasem să-mi rotesc privirea cînd l-am auzit pe Sașa strigînd :

— Uite-l ! Îl vezi ! ? ! Uite-l.

Stătea neclintit, privind înaintea lui, cu ochii holbați de atîta uimire.

Deodată am surprins și eu, chiar pe liziera pădurii, ceva de o culoare întunecată, aducînd cu un buștean gros ori cu un bărbat înalt și robust, îmbrăcat într-o blană deasă sau într-o pelerină de stofă groasă ce-i atîrna pînă în pămînt. La un moment dat ființa aceea ciudată se săltă un pic și zvîcni înainte, cu o sprinteneală surprinzătoare.

Un urs !

Abia acum începea să-și dea seama de noua primejdie ce se apropia; lătratul cîinilor trezise în el un nou val de energie. În loc să se retragă, spre a evita pericolul, mițosul scoase un urlet prelung, trădînd o agresivitate feroce. Se propti pe picioarele din spate și, cu labele întinse, se aruncă asupra unui arbore din preajma lui (Acum aducea iar cu o ființă omenească). Era însă prea greu și ghearele îi alunecară pe trunchiul ciopîrțit al unui zîmbru de înălțime mijlocie, cu ramurile zbîrlite, în a cărui coamă stătea agățat un vîrf de zadă uscată, rupt și adus acolo de suflarea unui vînt puternic.

Cu burta lipită de trunchiul zîmbrului, mițosul rîcîia scoarța cu ghearele sale ascuțite și, totodată izbea și zgîlțîia copacul cu o furie sălbatică, făcînd să zboare în jurul lui o ploaie de așchii albicioase. În timpul ăsta, din gîtlejul lui țîșnea mereu acel răcnet înspăimîntător, de intimidare, ca o adevărată explozie de mînie oarbă, din care se desprindea, totuși, ecoul unei disperări fără margini. Aveam senzația că urletul acela înfricoșător, izvorît din lăuntrul fiorosului animal, izbucnea și se revărsa ca lava incandescentă din craterul unui vulcan în erupție.

Cuprinsă de groază, tremuram din tot corpul.

Deasupra labelor întinse ale ursului am surprins deodată două picioare chircite — erau picioare de om ! Fără să-mi dau seama, am început să-mi frec ochii, crezînd, probabil, că în fața mea se afla o nălucă. Dar nu era nici o nălucă.

Acum deslușeam picioarele cît se poate de bine. Unul era vîrît într-o cizmuliță verde, de cauciuc, iar celălalt era desculț. Peste ele am zărit apoi un trup de om, ghemuindu-se printre crengile de cetină. Cu o mînă se ținea de trunchiul copacului și cu cealaltă făcea niște semne disperate. Se vedea că strigă ceva, dar

pînă la noi nu se auzea nimic, căci glasul lui se pierdea în răcnetul asurzitor al animalului.

Am scos un țipăt strident. Într-o clipită inima îmi umplu tot pieptul, izbind în el cu putere, să-l spargă, nu alta.

La un moment dat cînd ursul s-a oprit din urlat ca să-și tragă un pic sufletul, am desprins peste mîrîitul lui hîrîitor, o voce slabă, omenească, gata parcă să se stingă.

— Ajutor ! Goniți odată bestia asta !

Atîta tot. După care, glasul omului se înecă într-un val de răcnete asurzitoare.

— Saşa !... am murmurat îngrozită.

În loc de răspuns, mi-a fost dat să aud un plescăit de vîslă în apă ; malul era acum aproape de tot, mai-mai să atingem cu prova bolovanii ce răsăreau din adîncimea redusă a lacului. Nu înțelegeam nimic.

Pentru o clipă ursul încetă să mai scuture copacul și, aplecîndu-se ușor înainte, se uită spre lac, vrînd parcă să vadă mai bine inamicul ce se apropiase de poziția lui. Se proțăpi pe picioarele din spate și își încordă spinarea, căutînd, probabil, să pară cît mai puternic și cît mai înfricoșător. Botul deschis, colții săi rînjiți și îngălbeniți, erau plini de spumă. Ochii, neclintiți și congestionați, se uitau țintă în direcția noastră. Pe cap și pe grumaz părul i se zbîrlea.

O ursoaică ! Am încercat să rostesc acest cuvînt, dar din gîtlejul meu n-a ieșit nimic. Am rămas cu gura căscată.

O clipă am avut impresia că apropiata primejdie va avea darul s-o întărîte, îndemnînd-o să pornească la atac. Înainta cîțiva pași, cu mersu-i legănat, și iar își întorcea capul spre zîmbrul în care stătea chircit omul acela înspăimîntat de moarte — acum mi se părea mărunt, mărunt de tot... În sfîrșit, ursoaica se opri și în aceeași clipă, am auzit în spatele meu un plescăit zgomotos.

M-am speriat. În primul moment am crezut că un urs înota spre barca noastră. Pe urmă, abia, mi-am dat seama că Saşa aruncase ancora în apă.

— Ce vrei să faci ?! am izbucnit îngrozită.

— Așază-te și stai cuminte. Nu te miști de aici, ai înțeles ? îmi spuse Saşa, pe un ton poruncitor. Și fii cu ochii în patru, se grăbi să adauge.

Apoi se ridică, sări repede din barcă și, aplecîndu-se deasupra cîinelui, strigă :

— Fugi !

Nici nu dăduse bine comanda și Fulg-de-nea zbură din luntre ca din pușcă, făcînd să țîșnească apa în jurul lui ; și cît ai zice peşte era pe mal. Îl strîngeam pe Lișiță în brațe, străduindu-mă

din răsputeri să-l reţin. Voiam să stea cu mine ca să nu rămîn acolo singură şi părăsită. Dar se zbătea atît de sălbatic, să răstoarne luntrea, nu alta. Şi se desprinde din strînsoarea mea tocmai în clipa în care, pe dinaintea ochilor mei fulgeră, pentru o frîntură de secundă, chipul lui Saşa, aprins de atîta înfrigurare.

— Dă-i drumul ! Dă-i drumul ! l-am auzit ţipînd în gura mare.

Nu mai aveam cui să dau drumul. Mîinile goale îmi căzură deodată grele şi neputincioase şi într-o clipită eram lac de transpiraţie ; şedeam pe scîndura băncii de parcă mă lipise cineva de ea, anume, ca să nu mă pot mişca. Şi în timpul ăsta Saşa stătea pe mal, cu vîsla în mînă.

Pădurea era toată un vacarm infernal. Cîinii, lătrînd şi chelălăind, goneau ca ieşiţi din minţi spre locul unde se afla ursoaica, în vreme ce Saşa îi întărîta şi cu vîsla bătea nebuneşte în toţi arborii din jurul lui. Ursoaica, la rîndul ei, scotea nişte răcnete sălbatice şi ameninţătoare. Atacul neaşteptat o înfuriase şi mai mult.

Deodată, însă, rămase ţintuită locului, de parcă ar fi stat să chibzuiască ce anume are de făcut ; apoi, ca şi cînd ar fi luat o hotărîre importantă, începu să se retragă agale, cu blana înfioratră, scoţînd o nouă serie de urlete sălbatice.

Se retrăgea mergînd de-a-ndăratelea, dar se vedea limpede că o făcea fără tragere de inimă. Se ţinea în două picioare, lovind cu labele în dreapta şi-n stînga, apărîndu-se de cîinii asmuţiţi, care-i dădeau mereu tîrcoale şi-o asaltau din toate părţile.

N-o lăsau în pace, se repezeau la ea, o hărţuiau, dar cînd se apropiau mai mult vădeau semne de panică. Ursoaica era pentru ei o fiară mult prea mare şi, de bună seamă le trezea o spaimă subconştientă, dublată de presimţirea că i-ar fi fost deajuns o singură lovitură ca să-i zdrobească pe amîndoi.

La un moment dat, după ce Fulg-de-nea atacase din faţă şi scăpase ca prin urechile acului de o labă fulgerătoare a ursoaicei, Lişiţă sări din spate şi îşi înfipse colţii în fundul ei. Ursoaica se descotorosi de el fără nici un efort — o răsucire zvîcnită din şold şi Lişiţă zbură cît colo. Căzu grămadă, rămase o clipă întins, apoi se ridică.

Spectacolul ce se desfăşura acum în faţa ochilor mei mi se părea ireal, de domeniul fantasticului. Şi, deodată, impulsionată de ceva — probabil de teama de a nu rămîne acolo singură, de vreme ce Saşa şi cîinii, care nu mai conteneau să atace ursoaica în retragere, începuseră să se îndepărteze, ori poate de nevoia subită de a fi în preajma unei fiinţe omeneşti — mi-am biruit, fără să-mi dau seama, starea aceea de toropeală ce mă ţinuse pînă atunci legată de mîini şi de picioare şi, luîndu-mi inima în dinţi, m-am ridicat de pe bancă.

Cu mișcări greoaie — genunchii mi se îndoiau la tot pasul — am coborît pe mal. Picioarele străinului, pe care inițial le văzusem chircite sub crengile zbîrlite ale zîmbrului, se lăsau acum în jos, într-o mișcare lentă. Omul se ținea cu mîinile de o creangă mai groasă bălăbănindu-și trupul de-a lungul trunchiului rîcîit și brăzdat de ghearele fiorosului animal. Peste cîteva clipe își dădu drumul și căzu în capul oaselor ; rămase un timp așa, frecîndu-și de zor picioarele amorțite. Apoi încercă de cîteva ori să se ridice — în cele din urmă izbuti, și, fără să mai stea pe gînduri, porni — înjurînd și poticnindu-se la tot pasul — spre marginea tufișului, la poalele căruia zăcea un rest de cizmă sfîșiată. Tîrîș-grăpiș, de parcă ar fi mers pe un drum desfundat, ajunse pînă la ea și, aplecîndu-se, o ridică și începu s-o cerceteze pe față și pe dos.

Abia atunci l-am recunoscut. Era Pipkin, ornitologul nostru, care pregătea pentru administrația rezervației harta păsăretului cuibărit la gurile Bolșaiei. Știam de la tata că plecase și trăia de mai multe săptămîni în inima taigalei.

Palid, la față, cu ochii holbați, se mai uită cîteva clipe nătîng la cizma zdrențuită, apoi, cu un gest necontrolat, o azvîrli peste o brazdă de pămînt răscolit, pe care zăceau aruncate în neștire tot soiul de cioburi și hîrtii. Clătinîndu-se, se mai aplecă o dată și se apucă să adune cu grijă filele rărășite, încercînd să le îndese în buzunarul rupt al pufoaicei.

În acest timp, larma asurzitoare ce cuprinsese taigaua continua să se întețească. Răcnetele ursului, lătratul cîinilor, strigătele lui. Sașa și bătăile de vîslă în trunchiurile copacilor, asemănătoare focului de armă automată, se contopeau cu propriul lor ecou. Vacarmul infernal îmi scormonea creierul și se întipărea în el atît de adînc, încît aveam senzația că nu venea din miezul pădurii, ci se năștea și se revărsa de undeva din lăuntrul meu. Nu înțelegeam nimic — și, mai cu seamă, comportarea ursoaicei. Nu de alta, dar numai cu o zi înainte fusesem martora acelei scene, cînd un foșnet abia perceptibil și mirosul de om determinase o altă ursoaică să se îndepărteze cu prudență, căutînd să dispară cît mai repede în spatele desișului protector. Fiara aceasta însă părea că-și ieșise din minți, zguduită de o disperare fără margini.

Acum, după atacul furios cu care reușise să sperie cîinii, bătea iar în retragere. O ștergea spre adîncul taigalei, abătîndu-se însă hotește spre malul rîului. Desfăcu, jucîndu-se, cîteva hățișuri de salcie, de parcă ar fi fost niște smocuri de iarbă și, după ce coborî „treptele" de piatră, intră în apă croindu-și vad spre țărmul opus. Ajunsă acolo, se opri, urmărind cîinii care se luptau din greu cu puhoiul care-i înhăța, îi trăgea după el și-i dobora. Ursoaica stătea așteptînd parcă să-i atragă.

Pe urmă, foarte atentă, își roti privirea în jur și, fără să mai cumpănească, o porni pe mal în susul rîului. După un timp coborî din nou în apă. Acum înota. În locul acela era, de bună seamă, o groapă desfundată despre care ursoaica știa. Se opri, se ridică în două labe — dreaptă, cu urechile ascuțite. Pieptul i se întunecase de umezeală și sub blana fleșcăită i se vedeau mușchii pieptului încordați. Stătea așa și aștepta în toiul curentului, furioasă, ca o ființă puternică și invincibilă, pe care nici cîinii, nici omul nu puteau s-o pună în primejdie.

Am încremenit de groază la gîndul că în locul acela ursoaica era în deplină siguranță. Va rămîne acolo și va aștepta pînă cînd se va ivi prilejul să treacă la atac. Era la adăpost, ferită de adîncimea apei în care cîinii, dacă ar fi vrut să se apropie ar fi trebuit să înoate, și ursoaica le-ar fi strivit țeasta dintr-o singură lovitură, înainte ca ei să apuce să-și arate colții. Forța înfricoșătoare a morții începea iar să răzbată din fiorosul animal.

Mă uitam năucă în jurul meu — și dinții îmi clănțăneau de groază. Dar Sașa, — în urma căruia îmi tîrîsem pașii ca o umbră — Sașa era mereu în fața mea. Țipa, cu o voce stridentă, încercînd să intimideze ursoaica ; în același timp însă, chema cîinii la el și nu înceta o clipă să facă tărăboi, izbind cu vîsla în toți arborii ce-i apăreau în cale.

Ursoaica nu-l lua în seamă. Urmărea cîinii care se apropiau de ea. Dar furia agresivă și curajul lor nesăbuit începură deodată să slăbească ; suflarea morții, ce răzbea din duhoarea cumplită a namilei din față îi pusese în gardă. Încet, cu băgare de seamă, păstrînd distanța cuvenită, evitară contactul cu dihania și reveniră pe mal, unde începură să se scuture, împroșcînd apa în toate părțile. Cu coada lăsată între picioare, tremurînd ca varga, continuau să se cabreze, să se smucească și să latre ca bezmeticii. La atac însă, nu se mai încumetau să pornească.

Ursoaica nu se mișca. Era într-o situație avantajoasă și își dădea seama de acest lucru. Se descotorosise de cîini și, totuși, nu-i slăbea o clipă din ochii ei congestionați.

— Înapoi ! Înapoi, diavolilor ! țipa Sașa cît îl ținea gura, chemînd cîinii la el, dar aceștia nici gînd să-i dea ascultare.

Intărîtați, cu limba ieșită de-un cot, se învîrteau și se suceau pe mal, chelălăind și scheunînd de supărare. Abia după un timp, Lișiță, de bună seamă zguduit un pic de cele întîmplate, își întoarse capul spre noi, în timp ce Fulg-de-nea își mai făcea curaj.

In sfîrșit, Sașa apucă să mă vadă. Rămase o clipă înmărmurit, cu ochii holbați și gura căscată de uimire.

— Fii atentă, Lena ! Întoarce-te ! Nu mai sta aici ! răcni el cu o voce stridentă. Fugi ! N-auzi ?! Fugi și strigă cît poți de tare !

Zbiera la mine, dar vocea lui amenințătoare se adresa mai mult ursoaicei pe care voia s-o sperie și s-o intimideze. Așa se explică de ce continua să izbească orbește, în dreapta și-n stînga, în toți arborii din preajma lui.

În cele din urmă azvîrli vîsla și, făcînd un salt spectaculos, îl înșfăcă la iuțeală pe Lișiță, și, cu el în brațe, începu să dea înapoi, mergînd de-a-ndoaselea, așa cum făcuse înainte ursoaica ; în schimb Fulg-de-nea, cu capul mereu întors spre fiorosul animal, continua să urle și să latre convulsiv, răscolit parcă de o disperare fără margini. Sașa se retrăgea încet, pas cu pas, pregătit să dea drumul cîinelui, dacă ursoaica s-ar fi urnit din locul ei și s-ar fi încumetat să atace.

— Fugi ! N-auzi ? ! Mișcă odată ! îmi porunci pentru a doua oară.

Ajunsese foarte aproape de mine, cînd am strigat :

— Lișiță !

Îl simțisem frecîndu-se de picioarele mele, pe jumătate încă înțepenite. Dădeam înapoi, în vacarmul acela asurzitor stîrnit de cîini, care nu mai conteneau cu urletele lor.

Pînă atunci ursoaica nu se mișcase. Își răsucise doar capul, uitîndu-se încolo și-ncoace. Acum însă, își concentra atenția spre locul unde o zărisem pentru prima oară, și răcnetul acela hîrîitor, prinse iar să țîșnească din gîtlejul ei.

— Fugi, Lena, fugi ! îmi strigă Sașa aproape în ureche. Du-te repede înapoi și ridică ancora. Ai înțeles ?

În clipa următoare — nu știu cum s-a întîmplat — îl țineam pe Lișiță în brațe și alergam de-mi sfîrîiau călcîiele. Cînd am ajuns la mal mi s-au îndoit genunchii, lui Lișiță însă nu i-am dat drumul din mînă.

Pipkin stătea așezat pe o piatră în fața luntrii, cu piciorul descult înfășat într-o mînecă de la cămașă. Rana îi sîngera.

— S-o ia dracu de bestie afurisită ! blestemă el cu vocea întretăiată, agitînd pumnul amenințător în direcția pădurii.

În sfîrșit, ne aflam cu toții în barcă. Pipkin, pur și simplu se prăbușise. Ne-am apucat repede să-i spălăm rana și să i-o bandajăm. Avea o zgîrietură serioasă de-a lungul pulpei, dar rana nu era adîncă.

Știam că Pipkin fusese adus aici cu sania, pe Baikalul înghețat, și se instalase pentru cîteva săptămîni într-o cabană a paznicilor, situată nu departe de gurile Bolșaiei. În ziua aceea pornise, ca de obicei, dis-de-dimineață, spre a-și continua cercetările cotidiene cu privire la păsările migratoare, care, odată cu venirea primăverii poposesc pe aceste meleaguri ; în felul acesta descoperea și își nota cu grijă obiceiurile și modul lor de viață. Cu un

ceas înainte ajunsese într-un loc anume unde, sub trunchiul unui arbore smuls din rădăcini și năpădit de tufe de merișori, un urs înfometat descoperise cuibul unei ierunci, și înfulecase toate ouălele aflate în el. La cîteva zeci de metri mai încolo găsise, printre pietroaie, cuibul devastat al unui sturz-cîntător. Spectacolul acesta, atît de jalnic, îl întristase și-l supărase pe pasionatul ornitolog. Se bucurase ca un copil cînd, în urmă cu o săptămînă, depistase cuibul sturzului-cîntător — această pasăre rară, pe care o îndrăgise atît de mult. Cîntă tare frumos — spunea el — atît de frumos, de parcă ar avea în gîtlej un flaut de argint. Îl urmărise și-l observase zi de zi, și tocmai se pregătea să aleagă pentru colecția administrației unul din ouăle sale micuțe de un verde-albăstrui — dintre care primul apăruse în cuib cu o zi înainte. Furios la culme, s-a aplecat deasupra panerașului sfîșiat al cuibului și a smuls din el cu penseta două penișoare pierdute din veșmîntul nupțial al masculului, surprins în cuib de blestematul jefuitor. Apoi a scos din tolbă aparatul de fotografiat și, lăsîndu-se în genunchi, se pregătea să fotografieze prăpădul făcut acolo de mițos, cînd, pe neașteptate, s-au dat la o parte crengile unui tufiș, și ursoaica a pornit spre el scoțînd un răcnet înfricoșător. Din fericire nu și-a pierdut prezența de spirit — era un cercetător științific experimentat și învățase destule din viața aspră a taigalei. Fără să mai stea pe gînduri, a aruncat aparatul de fotografiat drept în ochii ursoaicei, și, dintr-un salt, a fost la poalele unui copac. Singurul în care își mai putea găsi salvarea. Din păcate n-a apucat să-și tragă în sus piciorul stîng înainte ca ursoaica să-și înfigă în el ghearele sale ascuțite și să-i smulgă cizmulița gata scîlciată. Abia după ce se ghemuise bine pe craca aceea mai înaltă, și-a dat seama că pulpa îi sîngerează. Cît a stat acolo, dihania nu s-a clintit o clipă de lîngă el. Răcnea întruna și sfîșia scoarța, rupînd chiar de sub fundul lui aschii din trunchiul copacului salvator. Din cînd în cînd, urletele sale sălbatice și amenințătoare alternau cu cîte un scîncet prelung. Iar el, Pipkin, stătea chircit și tremurînd ca varga, se uita neputincios la dezastrul din jurul lui. Printre brazdele de mușchi și ace de cetină, răscolită de labele ursoaicei, zăceau răvășite resturile trusei sale de ornitolog, pe care afurisita jivină o făcuse praf cu instrumentar cu tot. Lentilele sfărîmate și inelele turtite ale binoclului sclipeau răspîndite pe pămîntul proaspăt scurmat, în timp ce balanța farmaceutică de mînă, rămasă intactă, stătea agățată într-o tufă de roință călcată în picioare. Și, de jur împrejur, încotro te uitai, erau împrăștiate rămășițele caietului său de însemnări — pe ăsta îl regreta cel mai mult — file sfîșiate, mototolite, muiate de saliva înspumată, scursă din botul fiorosului animal. Orice fă-

cea, fie că stătea cuminte, fie că-i arunca în cap cu bucățile de lemn pe care cu chiu cu vai reușea să le rupă din trunchiul copacului, ursoaica tot nu se mișca de lîngă el. Sleit de puteri și țeapăn de-a binelea, credea că-i sunase ceasul morții, cînd, deodată, a auzit zgomotul motorului nostru. În clipa aceea s-a apucat să întărîte și să asmută ursoaica, aruncînd în ea, cu furie, tot ce-i cădea la îndemînă. Își rupea unghiile, înfigîndu-le cu disperare în crengile din jurul lui, și răgușise țipînd ca din gură de șarpe, în strădania de a face fiara să urle și să zbiere cît mai tare, așa fel, încît tărăboiul să se audă cît mai departe...

... Sașa tocmai se pregătea să pornească motorul — voiam să-l ducem pe Pipkin cît mai repede la Davșa, dar ornitologul îl reținu.

— Mai stai, spuse. Sînt curios dacă dihania asta puturoasă se mai arată ; căci, vă spun drept, nici acum nu știu ce-a putut s-o scoată din minți în asemenea hal. Pui de urs n-am văzut pe nicăieri... Nu înțeleg ce-a apucat-o... Dacă aveam cu ce, îi zburam creierii fără să mai stau pe gînduri... Dihanie puturoasă ! repetă el, scuipînd cu scîrbă. Noroc că ați apărut voi, ținu să adauge ; altfel mă înhăța blestemata, și mă făcea surcele. Mi se face părul măciucă numai cînd mă gîndesc la ea.

Se uita la Sașa cu o privire plină de recunoștință, și pe fața lui se citea un sentiment de adîncă ușurare.

Fără să scoată o vorbă, Sașa se aplecă ușor peste marginea luntrei. Își umplu cu apă căușul palmelor și își stinse setea, sorbind pe îndelete. Pe urmă, mai luă o mînă de apă și își stropi obrajii să se răcorească ; era copleșit, la capătul puterilor, dar ochii îi ardeau ca două flăcări întunecate. Se apucă să mîngîie cîinii, deprimați de cele întîmplate. Răgușiți, cu limba scoasă de-un cot, aceștia continuau să latre și să scheaune sfîșietor, întorcîndu-se mereu cu fața spre taigaua plină de mistere. Sub pielea lor întinsă toți mușchii vibrau de atîta încordare.

— Eu unul nu înțeleg nimic din povestea asta, reluă la un moment dat Pipkin, cu o voce hîrîitoare. Tu ce crezi, Sașa ? Ce putea fi ?

— Știu și eu... De vreme ce n-ai văzut pe nicăieri nici un pui de urs, înseamnă că a lăsat acolo niște provizii îngropate în pămînt. O fi vînat ceva sau o fi găsit... de pildă, un hoit de focă... Să nu uităm că povestea s-a întîmplat la cîțiva pași de malul lacului.

Vorbise încet, cu vocea slăbită de atîtea strigăte epuizante.

— Mda, mormăi Pipkin, oftînd din adînc, s-ar putea... Dar cum îți explici, totuși, că n-a luat-o la sănătoasa, cînd a simțit în preajmă ei miros de om — și, vorba ceea, eram trei nu unul

— ca să nu mai vorbim de faptul că în tot timpul ăsta, cîinii n-au slăbit-o nici o clipă, încercînd mereu s-o încolţească. (Acest „încercînd" a avut darul să mă jignească atunci.)

— Asta aşa e, înţeleptă Saşa. Şi ce vicleană e, afurisita. Da, unsă cu toate alifiile. Ai văzut, Lena, unde a vrut să-i atragă? mi se adresă de data asta mie. În locul acela nici dulăi de seama lui Silka şi Nondo n-ar fi în stare să se descurce.

Am dat din cap aprobator. Tăceam chitic, căci nu mă simţeam în apele mele. Îmbrăcămintea, îmbibată de sudoare, se lipea de mine dezgustător. Pe frunte şi pe tîmple îmi atîrnau şuviţe de păr năclăit. Cred că arătam ca o fiinţă salvată de la înec în ultimul moment.

Mă uitam la Saşa, şi, fără să vreau, mi-am adus aminte ce faţă înspăimîntată avea atunci cînd, în toiul cumplitei hăituieli, m-a surprins în spatele lui. Ca atunci cînd urmăream samurii şi unul din ei, încolţit de cîinii dezlănţuiţi, se agăţase de haina lui şi i se cocoţase pînă în creştetul capului. Dar, de fiecare dată, această uimire paralizantă n-a durat la el mai mult de o secundă. Şi, în aceeaşi clipă, aproape, mi-am dat seama că Pipkin îl tratase ca pe un bărbat în toată firea; i se adresase, de parcă ar fi avut de-a face cu o persoană de-o vîrstă cu el, sau cel puţin cu aceeaşi experienţă de viaţă. Iar eu aveam încă vie în faţa mea imaginea celor făcute de el, şi-l priveam cu un sentiment de profundă admiraţie. (Cred că, fără voia mea, şi nu fără un pic de invidie, mi-am dat seama că eu nu voi izbuti să fiu niciodată ca el, oricît m-aş strădui. Nu pentru că el avea să devină bărbat şi eu femeie, ci pentru că el avea în sînge experienţa seculară a străbunilor săi, a căror viaţă a fost închinată întrutotul acestor ţinuturi sălbatice, în cea mai desăvîrşită intimitate cu ele, şi de aceea era înzestrat cu însuşirea de a acţiona, întotdeauna, cu acea firească spontaneitate impusă de necesitatea momentului.)

La un moment dat — cînd Saşa se apucase iar să mîngîie cîinii, ca să-i mai liniştească — Pipkin se mişcă uşor, scoţînd un geamăt înăbuşit. Aproape în aceeaşi clipă Fulg-de-nea începu din nou să latre, deşi nu prea tare, iar Lişiţă, se ridică tremurînd din tot corpul, cu zvîcniri convulsive.

M-am răsucit din mijloc, îndreptîndu-mi privirea spre locul unde fioroasa ursoaică ni se arătase prima oară. Tocmai atunci îşi făcuse din nou apariţia în preajma zîmbrului, pîndind cu vigilenţă, să vadă ce se petrece în jurul ei.

Acum stătea în patru labe. Adulmeca de zor şi asculta bănuitoare, dar ceva se schimbase în comportarea ei. Simţea, de bună seamă, că pericolul se îndepărtase, că nu mai avea de ce să-i fie teamă. Îşi întoarse botul spre luntrea noastră, adulmecă şi din

nou își ciuli urechile, scoțînd un mîrîit hîrîitor, ca răspuns la chelălăitul anemic al cîinilor.

Deodată se așează în fund și dădu capul pe spate, arcuindu-și ușor spinarea. Apoi începu să mormăie — de data asta însă fără pic de agresivitate provocatoare — fixîndu-și privirea în sus, spre coroana zbîrlită a zîmbrului. În locul unde se strecura vîrful rupt al zadei, se zărea, lipit parcă de trunchiul zîmbrului, un ciot întunecat, acoperit de cetină.

Ursoaica se făcu din nou auzită ; apoi amuți pentru cîteva clipe, așteptînd parcă un răspuns. Văzînd însă că nu se întîmplă nimic, înaintă cîțiva pași, apropiindu-se încet de locul cu pricina. Aici se săltă pe picioarele din spate, și, sprijinindu-și labele din față de trunchiul zdrelit al copacului, începu iar să mormăie, nerăbdătoare, dar pe un ton liniștitor și încurajator.

În sfîrșit, ciotul acela întunecat se mișcă ușor de tot.

Sus, sub moțul zîmbrului, la cel mult o jumătate de metru deasupra locului în care trebuie să se fi aflat capul lui Pipkin, se lipea cu strășnicie de trunchi, un ursuleț, cu capul cuprins în labele din față. Și-l strîngea cu atîta încrîncenare, de parcă i-ar fi fost teamă să mai vadă, să audă sau chiar să mai simtă ceva. Era atît de înfricoșat, încît pînă și la stăruitoarele chemări, aspre, dar în același timp duioase și încurajatoare ale ursoaicei-mame, ursulețul a mai ezitat cîteva clipe pînă să-și desfacă labele din încleștarea aceea, și să-și arate ochii înspăimîntați. Abia după aceea, speriat încă de moarte și sleit de puteri, începu tentativa de coborîre. Stîngaci, cu mișcări greoaie, încerca să-și împingă lăbuțele din spate de-a lungul trunchiului, dar acestea alunecau ori de cîte ori nu apucau să se agațe de vreun nod sau de o ramură a copacului. Cobora încet, mergînd de-a-ndăratelea, ca un rac. Din cînd în cînd se mai oprea și își rotea privirea să vadă ce se mai întîmplă în jurul lui. Abia după ce ursoaica-mamă, supărată foc, îi mai dădu un imbold încurajator, puiul se încumetă la fapte și, lăsîndu-se pînă la poalele zîmbrului, făcu o tumbă și căzu grămadă la pămînt.

Ursoaica îl mirosi cîteva clipe, apoi se întoarse cu fața spre luntrea noastră, de unde mai răzbăteau pînă la ea mirosul de om și lătratul dușmănos al cîinilor și, înălțîndu-și botul, scoase un urlet prevenitor. După care își îndemnă puiul să se scoale, împingîndu-l ușor cu botul și, într-o clipită, dispărută amîndoi mistuindu-se în verdele întunecat al taigalei...

Am urmărit toți trei impresionantul spectacol într-o liniște desăvîrșită — nici măcar Pipkin n-a mai îndrăznit să blesteme. Slăbită de spaima prin care trecusem, am simțit cum mi se ia o piatră de pe inimă. Și m-a cuprins deodată acea stare plăcută, de ne-

spusă ușurare, ca atunci cînd ți se pune pe fruntea încinsă o compresă rece, tămăduitoare. Certitudinea vieții se întorcea...

M-am uitat la Sașa și pe fața mea rigidă s-a înfiripat un zîmbet sfielnic, involuntar...

— Dumnezeule din ceruri ! izbucni abia acum ornitologul Pipkin, dînd ochii peste cap. Ați văzut ? Lighioana a stat tot timpul deasupra mea, fără să se clintească. Dacă afurisita de maică-sa m-ar fi lăsat în plata Domnului și n-ar fi ținut morțiș să pună laba pe mine, putea pe loc să-l ia și să dispară cu el unde-o trăgea inima. Dar zăpăcita nu-mi dădea pace. Cînd te uitai căsca spre mine botul ei fioros, de-mi mai stăruie și-acum în stomac duhoarea scîrboasă de urs. Să mergem ! strigă el, scuipînd în silă.

Sașa trase de sfoară și motorul porni. Făceam calea întoarsă. Lumea din jur începu iar să-mi placă ; ba, acum, mi se părea chiar mai frumoasă și mai liniștită ca înainte. Soarele își revărsa în voie razele sale strălucitoare, făcînd să scînteieze apa și blocurile de gheață plutitoare, iar pe oglinda lacului „goneau", neauzite, roiuri întregi de rusalii... Și, cînd te uitai, în preajma lor se deschideau niște cercuțe însoțite de sclipiri fulgerătoare. Lipanii și lenocii se hrăneau nestingheriți... Pînă și taigaua ce se desfășura larg sub bolta de un albastru glacial, mi se părea acum inertă și mută. Doar peste creasta unui zîmbru secular, bătut și sfîșiat de vînturi, ce se înălța singuratic pe malul apropiat al Baikalului, zbura în voie un stol de alunari. Acum percepeam totul — cerul, apa și pădurea — cu mai multă sensibilitate... Starea aceea de ușurare ce mă cuprinsese se preschimba treptat într-o veselie ciudată, vecină cu fericirea...

Pipkin mai scuipă de cîteva ori scîrbit probabil de duhoarea de urs, care, așa cum spusese, îi mai stăruia în stomac, apoi începu să se foiască neliniștit pe banca din fața mea. Deodată își răsuci capul într-o parte și își mirosi zgomotos umărul. După care, ajurînd de mama focului, își smulse de pe el pufoaica, o trînti furios pe marginea luntrei și, muindu-și mîna în apă, se apucă să frece de zor o pată, jilavă, încă, ce i se întinsese pe spate, sub umărul pufoaicei.

Lișiță, care zăcea tolănit la picioarele mele și se odihnea, începu deodată să se înfioare. Își înălță capul, atinse cu nasul pufoaica lui Pipkin, umezită de urina puiului de urs înspăimîntat, și scoase un scheunat sfîșietor. Părul, pe spinare, i se zbîrli ca o perie...

Iar eu am izbucnit într-un hohot de rîs, ce avea darul să-mi ușureze inima și sufletul.

IX

PUIUL DE LUP

În sfîrșit eram acasă. Nerăbdătoare, le-am spus alor mei, chiar din pragul odăii, tot ce mi se întîmplase. Pe șleau.

— Cum ?! a izbucnit tata, uitîndu-se la mine cu un aer neîncrezător. Ai fost cu Saşa ?!... Cu...

Și deodată amuți, făcîndu-se galben la față. Mamei, care stătea lîngă el, i se aprinseră obrajii și abia izbuti să îngăime :

— Cum ai putut să faci una ca asta ? Îți dai seama...

Și gura i se încleștă. Se prinse cu mîine de marginea mesei și o strîngea cu atîta putere, de se vedea cum i se albesc degetele.

— Gata, povestea asta pune capac la toate ! izbucni tata furios. Cine ți-a dat voie să te duci cu Saşa pe Bolșaia ?! Cine ?! Ei drăcia-dracului ! Cînd o să isprăviți odată cu aiurelile voastre ?...

Se uită o clipă la mine, apoi la mama și iar se dezlănțui :

— O vezi ?! Nu se astîmpără ! Povestea aceea de astă iarnă cînd era să rămînă țeapănă pe gheața Baikalului nu i-a fost învățătură de minte ! Fata asta nu vrea să înțeleagă nimic....

În timp ce tata vorbea, mama apucă să-și revină, și-acum, solidari, se porniră amîndoi cu gura pe mine. Îi ascultam uluită și la un moment dat nu mai știam încotro să-mi îndrept privirea. În cele din urmă mi-am luat inima în dinți și i-am întrerupt :

— Stați... ce vă repeziți așa... În definitiv n-am făcut nici un rău... am vrut doar să-l ajutăm pe Pipkin, care se afla în primejdie... Adică... Saşa... da, Saşa, l-a ajutat, m-am grăbit să adaug.

În clipa aceea nu mă gîndeam la ceea ce putea să mi se întîmple, ci la ceea ce se întîmplase.

— Și-apoi ciinii, am reluat brusc. Da, ciinii, Lișiță și Fulg-de-nea erau cu noi, iar luntrea în imediata apropiere...

Nu-mi venea să mărturisesc că, de fapt, părăsisem luntrea și pornisem pe urmele lui Saşa, de teamă să nu rămîn singură. Aluzia la apărătorii noștri patrupezi avu darul să-l irite și mai mult.

— Ai auzit-o ?!... Cică au avut cu ei ciini ! Dumneaei nume te ciini niște prostănaci lipsiți de experiență !

Țipa, de bună seamă, ca să-și verse năduful, și în felul ăsta să se liniștească.

Lișiță, care dăduse buzna în odaie odată cu mine și acum se uita buimac în jurul lui, căutînd un loc de refugiu, își dădu seama că în clipa aceea se vorbea despre el, și, lăsîndu-și botul pe labe, se uita la noi cu un aer plin de vinovăție, de parcă ar fi săvîrșit un lucru nepermis, sau pe care-l făcuse altfel decît ne-am

fi așteptat să-l facă. Își răsuci capul spre ușă, dar, văzînd că-i închisă, bătu în retragere și, cu multă grijă, să nu se atingă de picioarele mamei, se furișă sub masă.

Între timp tata îl luase la zor pe Saşa. Tuna și fulgera, amenințînd că de data asta nu-l mai iartă, că se răfuiește cu el așa cum se cuvine ca să-l învețe minte, o dată pentru totdeauna. Și, totuși, mie mi se părea că printre trăsnetele și blestemele ce cădeau peste capul bietului băiat, răsuna, fără voia tatii, ecoul unui sentiment de ascunsă recunoștință și mulțumire, și poate chiar de admirație.

După ce-și descărcă nervii și se mai potoli un pic, se apropie de mine și, apucîndu-mă de umeri, îmi spuse cu severitate în glas :

— Așa... Și-acum îmi promiți că nu mai ieși niciodată din Davșa cu sălbaticul ăsta afurisit ! Ai înțeles !?!

Am rămas cîteva clipe înmărmurită. Văzînd că nu răspund tata repetă, de data asta pe un ton poruncitor :

— Ai înțeles, Helena ?!

M-am uitat cu coada ochiului la mama, apoi, cuprinsă de o liniște neașteptată, am spus :

— Da, dînd din cap aprobator.

Mă temusem de ceva mult mai grav. Oricum, în momentul acela n-aveam nici un plan sau, cel puțin, nu știam să aibă Saşa ceva în perspectivă. Încuviințasem, dar în sinea mea mă simțeam nedreptățită. Chiar ofensată. În definitiv, de cînd trăiau aici trecuseră și ei prin atîtea primejdii în timp ce băteau în lung și-n lat meleagurile sălbatice ale taigalei. Iar mama, chiar acum, în perioada în care ursoaicele-mame coborau cu puii lor pe țărmul Baikalului, frecventa zilnic cîteva posturi de observații meteorologice, aflate în împrejurimile mai apropiate sau mai îndepărtate ale Davșei. Cutreiera pădurea, croindu-și drum prin hățișuri, se cățăra pe povîrnișuri însorite sau umbrite, notînd cu cea mai mare grijă în caietul ei de însemnări toate diferențele de temperatură, puterea vîntului, umiditatea aerului și a solului, spre a putea urmări în felul ăsta influența condițiilor climaterice asupra dezvoltării diferitelor specii ale vegetației riverane. Și ea socotea treaba asta un lucru cît se poate de firesc, și niciodată n-am auzit-o plîngîndu-se de munca pe care o făcea. Și tot ce avea asupra ei pentru propria apărare — și asta la insistențele tatii — era un fluier obișnuit, din acelea cu care se joacă băieții, pe care-l purta de gît, dar fiindcă-i era rușine cu el îl ținea ascuns sub bluză. Tata o sfătuise să fluiere ori de cîte ori i s-ar părea că aude în preajma ei vreun foșnet sau vreun trosnet suspect, ori, cine știe, poate chiar un mormăit de urs. (Nu ca să-i sară cineva în ajutor

— oricum n-ar auzi-o nimeni — ci ca să sperie animalul și să-l facă să se îndepărteze). Da, o astfel de muncă făcea mama, și pe mine se supăra pentru cele ce mi se întîmplaseră azi, în tovărășia lui Saşa.

Iar tata — de asta sînt sigură — a ținut să-i fac acel jurămînt, pentru că tocmai atunci se pregătea să plece cu Malgaci în taiga și avea să lipsească trei zile. Trebuia să pornească chiar a doua zi în zori, ca să ajungă cît mai repede în zona sudică a rezervației — undeva pe la gurile Kudaldei — ca să afle de la paznicii locali cum au iernat samurii și cam cîte exemplare puteau fi în locurile unde urma să se organizeze prinderea unui număr de masculi destinați creșcătoriei sovhozului Pușkinski, din apropierea Moscovei, unde aveau nevoie de sîngele viguros al sălbaticilor „barguzini", pentru împrospătarea și înviorarea rasei „samurului negru" (Prinderea lor era desigur mai avantajoasă în parcurile mărginașe ale rezervației, aflate în imediata apropiere a așezărilor omenești, pe unde braconierii puteau totuși să pătrundă mai ușor).

Tulburat, încă de pățania mea și vrînd, de bună seamă, să fie sigur că în absența lui nu voi face nici o boacănă, tata ținu să-mi poruncească din nou, de data asta fără țipete, dar pe un ton cît se poate de categoric :

— Pînă mă întorc, nu te miști din sat, ca să fie clar ! Te întorci de la școală și te pui cu burta pe carte că, slavă Domnului, ai multe de recuperat, și știi bine ce te așteaptă cînd ne întoarcem la Praga.

De atîta emoție uitase, că, aici, școala își închisese porțile de cîteva zile. Cînd termină cu dăscălitul, mi-am întors repede capul spre mama și, după un schimb de priviri fugare, pe mama o pufni rîsul :

— Poți pleca liniștit, dragă Vojta, i se adresă tatei, cu o voce domoală. Am eu grijă de ea. Oricum are atîtea de învățat, iar la plimbare poate să iasă cu mine.

După care, tata îl goni pe Lișiță din odaie, și, ieșind după el, se opri în pragul tindei, de unde îl urmări cîteva clipe cu un aer nehotărît. Pe urmă l-am văzut cum ia de pe poliță prada mea de pescar și, după ce o cercetează, alege din ea un lipan și i-l aruncă lui Lișiță, care, în primul moment, rămase pur și simplu năuc. De bună seamă, nu mai știa nici el ce să creadă. Îl fixa pe tata cu o privire plină de uimire, și dădea din coadă încurcat. Pe urmă, făcu un mic pas înainte, și, într-o clipită, expresia lui începu să se schimbe — ba, mai mult, mi se păru că văd înfiripîndu-se pe chipul lui un zîmbet firav și sfielnic. (Într-adevăr, ochii lui rîdeau, dar tot nu și-i dezlipea de pe fața tatii). Deodată însă, se încu-

metă la fapte și, făcînd un salt curajos, înhață peștele în dinți și pentru mai multă siguranță dispăru cu el în spatele stivei de lemne tăiate.

Mi-a trebuit un timp pînă să înțeleg de ce-i aruncase tata lipanul acela lui Lișiță ; după ce m-am lămurit, m-a cuprins un sentiment de adîncă duioșie. I-l dăduse, fără doar și poate, în semn de recunoștință, pentru că, de bine, de rău, hăituise și alungase ursoaica aceea înfuriată.

Era atunci o după-amiază frumoasă, însorită și senină ca sufletul meu. Noaptea însă, a fost cu totul altfel. Mă prefăceam că dorm, dar sub pătura trasă pînă peste ochi, toate mi se proiectau din nou, pe ecranul beznei adînci și mute. Se trezise în mine fantezia și începuse să lucreze cu febrilitate — de data asta însă, mă ataca mișelește, pe la spate, asaltîndu-mă cu închipuirile cele mai chinuitoare.

Îmi reveni în minte ursoaica înfuriată. Stăteam la numai cîțiva pași de uriașa fiară urlătoare, ce se apropia de mine cu ochii congestionați, căscînd amenințător botul ei bălos, din care-și arăta colții galbeni, înfricoșători ; vedeam chiar în fața mea capul zbîrlit, înfipt în giganticul trup, asemănător unui cazan cu aburi supraîncălzit. Se apropiase atît de mult, încît începusem să aud și să simt suflarea grea, țîșnind fierbinte din nările fiorosului animal.

Deodată, am auzit de afară un scheunat tînguitor. Era Lișiță, care gemea în somn. Și, pe neașteptate, începură să mi se perinde pe dinaintea ochilor, într-o goană furibundă, toate întîmplările înfricoșătoare cu urși, auzite de la oameni de cînd mă aflam în Davșa. Vedeam vînătorul sfîrtecat, căruia îi găsiseră capul desprins de trupul ce zăcea mai încolo într-o baltă de sînge, cu carnea sfîșiată de pe oase, îngropat sub un covor de mușchi și cetină frîntă. Mi-o închipuiam pe evenca aceea nefericită, care, întorcîndu-se cu fiica ei de zece ani spre iurta lor, aflată dincolo de granița de miază-noapte a rezervației, au găsit iurta doborîtă și, sub ea, restul unui trup ciopîrțit de ghearele și colții unui urs nemilos. Era trupul soțului ei. Cinci zile și cinci nopți au umblat apoi mama și fiica pe urmele ursului și cînd, în sfîrșit, după toate suferințele și primejdiile prin care trecuseră, au izbutit să-l împuște, i-au ars trupul pe rug, pentru ca nimeni dintre cei ce, întîmplător, l-ar fi răpus, să nu mănînce din carnea soțului și tatălui lor.

Tremuram sub pătură, ca scuturată de friguri, și nu eram în stare să înțeleg, nici în ruptul capului, cum de-am putut să părăsesc luntrea și să fug după Saşa, pe urmele unei fiare turbate. Imaginea trupului însîngerat, cu carnea smulsă de pe oase, al vînătorului ce zăcea sub iurta dărîmată, îmi stăruia în minte

ca o obsesie, și, oricît mă străduiam, nu mă puteam descotorosi de ea. Mă vedeam acum în locul femeii evence — doar peisajul era altul, aducînd leit cu cel al „întîlnirii" de azi. Și din nou prinseră să se zbîrlească în fața mea zadele golașe, firave, bolnăvicioase și, printre ele, în preajma desișului de pe mal, se înălța zîmbrul acela îmbrăcat în ace dese, al cărui trunchi se albise de-a binelea, jupuit de scoarță de ghearele ascuțite ale ursoaicei. Pe urmă chipul evencei dispăru... Acum în locul ei stăteau tata și Sașa, iar la picioarele lor, pe un covor de mușchi răscolit, se întindea o pată imensă de sînge închegat. Sîngele ăsta era sîngele... O clipă am avut senzația că stau aplecată asupra propriului meu cadavru.

În toiul spaimei sufocante ce mă cuprinse, am auzit-o pe mama mișcîndu-se în spatele draperiei despărțitoare. Se întorcea de pe o parte pe alta. M-am ridicat în capul oaselor. Inima îmi bătea cu putere, să-mi spargă pieptul nu alta. Am dat repede pătura la o parte și am început să bîjbîi prin întuneric, căutînd-o pe mama.

— Ce s-a întîmplat ? întrebă cu o voce somnoroasă.

— Vreau să vin la tine, am piuit ca o pasăre speriată, și, săltîndu-mi anevoie picioarele grele, ca de plumb, m-am furișat lîngă ea.

Așa mă milogeam seară de seară, cînd eram mică, rugînd-o să mai rămînă un pic cu mine sau să vină măcar să mă acopere, înainte de a apuca să mă fure somnul...

Pe jumătate adormită, mă cuprinse în brațele ei și îmi șopti ușor la ureche :

— Dormi, Helouska, dormi...

M-am lipit toată de trupul ei. Simțeam din adîncul sufletului nevoia s-o ating și să aținesc odată cu ea... Mă desfătam, savurînd din plin binefacerea relaxării, a siguranței, ce punea încet-încet stăpînire pe întreaga-mi ființă. Pe neașteptate, bezna ce domnea în cabană începu să se destrame și atmosfera mi se păru, deodată, mai agreabilă.

Am adormit...

Cînd m-am deșteptat, tata era în picioare gata de drum. Stătea în dreptul patului, se uita la mine și zîmbea. La un moment dat se aplecă și, intrînd ușor cu mîna în părul meu, mă ciufuli toată.

— Cum văd, ai fi în stare să dormi pînă la amiază, spuse cu fața numai zîmbet.

Într-adevăr, se luminase de ziuă, dar vocea tatii mă trăgea spre lumină de undeva de departe. Buimacă de somn, m-am ridicat alene în capul oaselor.

— În trei, maximum patru zile sîntem înapoi, ne anunță tata, uitîndu-se cînd la mine, cînd la mama, care stătea în preajma mea.

Așa își lua rămas bun ori de cîte ori pornea la un drum mai lung. Ne obișnuisem însă, și mama și eu, cu o întîrziere de cîteva ceasuri sau chiar de o zi, căci asta ținea aici de firea lucrurilor...

Eram în culmea fericirii că nu mă ocolise și își luase și de la mine rămas bun în condiții obișnuite — ca și cînd în ziua precedentă nu s-ar fi întîmplat nimic. Simțeam în atitudinea lui încrederea ce mi-o acorda și în sinea mea îmi făgăduiam solemn să respect cu sfințenie „jurămîntul" pe care i-l făcusem de a nu mai părăsi Davșa în tovărășia lui Sașa.

*
* *
*

Am rămas singure.

Era duminică — dar, așa cum mi-am putut da seama în decursul timpului, asta nu însemna prea mare lucru pentru trăitorii acestor meleaguri. Viața în taiga se conduce în funcție de starea vremii și oamenii se supun aici necesității momentului. Pentru noi însă se deschidea o zi frumoasă, binecuvîntată de soare.

Îmi simțeam inima ușurată, nimic nu mă mai apăsa... O ajutam pe mama la curățenie, la călcatul rufelor... Din cînd în cînd îmi mai aruncam privirea pe fereastră și vedeam pajiștea desfășurîndu-se ca un covor de-a lungul țărmului. Dăduse buzna pe ea o droaie de copilandri... Se zbenguiau, se fugăreau și se tăvăleau în iarba scurtă, și, în preajma lor, pășteau, într-o desăvîrșită armonie, doi cai, un mînz și renii lui Taras. Grădinile învecinate erau și ele pline de animație. Pretitundeni, în pămîntul proaspăt săpat, oamenii semănau cartofi, pregăteau straturile pentru plantarea răsadurilor de roșii, castraveți și varză timpurie. Răsadurile înverziseră mai de mult în borcane și cutii de conserve, înșirate de săteni în spatele geamurilor de la ferestre. Din văzduh, cîntecul păsărilor se revărsa în cascade — micuțele zburătoare se întreceau care mai de care să-și facă auzit viersul ei fermecător — peste tot domnea o atmosferă de relaxare și bună dispoziție. Iar eu simțeam că în ziua aceea viața îmi pria cum de mult nu-mi priise.

La ceasul amiezii, din toate căsuțele răzbătea un miros puternic, aproape amețitor, de pește fiert, aromat cu foi de dafin și boabe de piper negru. Noi însă, aveam de data asta ceva mai

bun. Ciorba de pește o mîncam cu plăcere, dar nici unul dintre noi — vreau să spun din familia noastră — nu știa să se bucure de peștele fiert, așa cum scrie la carte. (În privința asta nici măcar tata nu s-ar putea mîndri că-i un siberian adevărat).

Mama — care apreciase dinainte prada mea — crestă în ambele părți un lenok mai arătos și, după ce-l dezosă, tăie din laturi, pînă jos la poalele burții, două fileuri mari de toată frumusețea (se zice că asta-i carnea cea mai gustoasă a peștelui). Pe urmă le sără, le frecă bine cu cozi pisate de usturoi sălbatic, le presără cu făină de ciuperci uscate și le prăji repede într-o baie de ulei încins. Sub crusta aurie, ușor aromată și picantă, carnea bine friptă mi se părea mai fragedă și mai gustoasă decît a peștelui fiert. Pe scurt — se topea în gură.

În timp ce mîncam, mama se uită la un moment dat la mine și-mi spuse :

— Te bucuri, fiindcă ai două plăceri deodată, nu-i așa ? Nu știu însă care-i mai mare...

Își scoase de pe limbă un oscior mic de tot, apoi reluă :

— Cînd ai văzut lenokul agățat în undiță, cred că ardea în apă ca o flacără... Și eu, ori de cîte ori îl prind, am senzația că-l scot direct din forja fierarului...

Lișiță avu și el parte de o porție zdravănă de lenok, pe care i-am dat-o cu coadă cu tot. A înhățat-o la iuțeală și s-a apucat s-o mănînce pe loc — de data asta n-a mai simțit nevoia să se ascundă cu prada lui. Cu toate acestea mi-am dat seama, de cum îl văzusem în dimineața aceea, că încă nu era în apele lui. Avea anumite ezitări. O dată se grozăvea, ținîndu-se de ghidușii, ca apoi, într-o clipită, să se oprească și să se uite la mine cu un aer de vinovăție, de parcă ar fi vrut să-mi ceară iertare pentru ceva anume. Așa se purta întotdeauna cînd făcea cîte o boroboață. Și asta, din ziua în care, pui fiind, căpătase cîteva după ceafă, pentru că se apucase să roadă o gheată pe care nimeni din casă nu se învrednicise s-o pună bine. Nici pățania cu borcanul de dulceață n-a uitat-o. De atunci a început să ocolească instinctiv borcanele și cutiile de conserve. Dacă se întîmpla să încolțească pe afară vreun șoarece sau încerca să prindă o veveriță-de-pămînt, scormonea și răvășea pămîntul ca un zănatic, nedesmințîndu-și niciodată înnăscuta pasiune vînătorească. De îndată însă ce într-o piatră se căsca o despicătură mult prea mică pentru boticul lui, pasiunea aceasta se stingea văzînd cu ochii. În asemenea situație se străduia să îndrepte lucrurile devenind mai iute și mai perseverent dar, de bună seamă, suferea cumplit cînd prada îi scăpa. Atunci urechile i se pleoșteau, iar el, abătut, își întorcea privirea într-o parte, cu un aer de vinovăție.

Poate că din ziua aceea, cînd era gata-gata să se sufoce şi eu apucasem să-l salvez în ultima clipă, se ataşase de mine mai mult ca de ceilalţi. La rîndul meu — ori de cîte ori mă cuprindea bucuria sau tristeţea şi n-aveam cui să-mi deschid sufletul, îi apucam capul în palme, îl strîngeam la pieptul meu şi-i făceam confidenţe. Iar el mă înţelegea. Cînd mă vedea bine dispusă, se bucura ca un copil. Ţopăia în jurul meu, clămpănea din dinţi, prefăcîndu-se că mă înşfacă de fundul pantalonului, şi făcea la nebunii, de parcă ar fi trăit cu mine bucuria mea. Altă dată, cînd eram necăjită, mă asculta serios, cu o atenţie concentrată, apoi se freca de picioarele mele în semn de afecţiune prietenească şi ochii lui îmi spuneau : Te înţeleg, nu fii supărată, necazul tău e şi-al meu.

După peripeţiile noastre din ziua precedentă, îl simţeam şi mai apropiat. Mă uitam la el cu cîtă poftă înfuleca porţia lui de peşte, care se împuţina văzînd cu ochii.

După-amiază, mama s-a gătit sărbătoreşte — asta însemna că şi-a scos blugii şi şi-a pus pe ea o rochie uşoară „pragheză", iar pe buze şi-a întins un pic de ruj. Părul ei, frumos periat, de culoarea aurului cu reflexe arămii, strălucea de mai mare dragul...

Am pornit-o spre Baikal. Pe malul Davşinkăi stăteau la taclale cîţiva puştani. Saşa, pe care înainte de amiază îl zărisem foindu-se în preajma rîului, nu se arăta pe nicăieri. Înaintam de-a lungul golfului, pe o potecuţă bătătorită deasupra malului presărat cu pietre şi cu tot soiul de lemne şi trunchiuri putregăite, aduse de ape. Soarele răspîndea o dogoare plăcută, rîndunelele se încrucişau zburînd voioase peste oglinda lacului, pescăruşii îşi anunţau prezenţa cu ţipetele lor stridente. Dintr-un desiş se făcea auzit un cuc, mai încolo, o ciocănitoare bătea zgomotos cu „dalta" ei într-o scoarţă de copac uscată.

Cum era şi firesc, Lişiţă ne însoţea. Era de o vioiciune nemaipomenită, alerga de colo-colo şi se ţinea numai de şotii. E drept că, din cînd în cînd, se mai abătea şi pe la picioarele noastre în semn de statornică afecţiune, dar era deajuns să „intercepteze" primul miros ispititor ca să se transforme pe loc în vînător. Şi iată-l gonind bezmetic după o veveriţă-de-pămînt, dispărută într-o tufă de merişor, ca apoi să se repeadă năpraznic, de zbura nisipul şi pietrişul de sub labele lui, grăbindu-se să ajungă pe malul lacului unde, în spatele unui morman de gheaţă cenuşie, lăcrimînd în bătaia soarelui, îşi făcuse apariţia un cîrd de bodîrlăi-cu-ferestrău. Nici n-aveau nevoie să se scufunde după pradă căci, în imediata apropiere, la adăpostul unei bucle de nisip, era acolo atîta forfotă de peştişori în bătaie încît aveai impresia că ochiul acela de apă stătea să dea în clocot. Bodîrlăii îi culegeau

pe îndelete cu ciocurile lor lungi și zimțuite, și se ospătau în liege.

Măcăind de supărare și bătînd zgomotos din aripi, se ridicară în aer chiar sub nasul lui Lișiță, care dăduse buzna peste ei ca o vijelie, împroșcînd apa în jurul lui. Pe urmă rămase acolo singur, uitîndu-se uluit la agitația de sub el. Cînd peștișorii speriați se mai liniștiră, începu să dea cu labele în ei și, cît ai zice pește, înghiți vreo doi-trei, ameți de loviturile lui.

L-am strigat. Mai întîi, pușlamaua s-a făcut că nu m-aude. Abia după ce m-am rățoit la el așa cum se cuvine, dojenindu-l și amenințîndu-l, afurisitul s-a învrednicit să ridice capul. Dar nu s-a astîmpărat. A mai izbit la iuțeală de două ori cu laba în apă, a înghițit într-o clipită unul din peștișorii ameți, iar cu celălalt a venit în dinți și l-a depus la picioarele mele — de bună seamă, ca să mă îmbuneze.

Am ajuns pînă aproape de Birkana, un rîuleț ce se varsă în Baikal dintr-o parte a golfului Davșa. O pereche de tineri dădeau acolo la lipani. La marginea malului ardea un foc scăzut și fata tocmai arunca în ceaun o mînă de pești. Cum era și firesc, Lișiță o rupse la fugă și se pripăși pe lîngă tinerii pescari.

Ne-am așezat pe trunchiul neted al unui plop răsturnat de furtună și ne-am expus cu fața la soare. Chiar sub nasul nostru își împrăștia parfumul o tufă de coacăz proaspăt înmugurită. Cîrlionții frunzulițelor, deschise pe jumătate, își croiau drum spre lumina vieții. Mă și gîndeam cu jind că seara o să opărim cîțiva lăstari tineri în ceaiul nostru cel de toate zilele — îmi plăcea grozav ceaiul în care se simțea gustul acrișor și înviorător al coacăzei sălbatice — cînd, deodată, am auzit-o pe mama oftînd. Cu ochii mijiți, se uita la soare.

— Ce frumoasă e lumea asta, murmură încet, fără să-și întoarcă privirea, de parcă n-ar fi vorbit cu mine, ci cu ea însăși. Simți, Helka ? întrebă apoi cu voce tare. Dacă ai ști tu prin cîte momente de spaimă am trecut eu aici din pricina ta !... Pentru noi, ăștia din Europa centrală, nu-i deloc ușor să trăim pe aceste meleaguri... Deloc... De altfel, ți-ai dat singură seama de acest lucru. Iar tu...

Vorbea iar încet, abia deslipindu-și buzele :

— Ce-ai făcut tu ieri e de-a dreptul de neînțeles... Ursoaica aceea furioasă putea foarte bine să te... Dar mai bine să nu-mi mai aduc aminte de povestea asta... Ca să nu mai spun ce-ai făcut astă iarnă cînd te-ai pierdut în pustietatea de gheață și noi te căutam cu disperare... Noroc de Lișiță că a venit cu batista ta, altfel nu știu zău ce ne făceam... Îți poți închipui măcar prin ce clipe am trecut pînă să ?... Și chiar și atunci, la început, cînd am dat

dovadă de atîta nechibzuință, lăsîndu-te singură, acolo sus, în creierul munților și s-a stîrnit, ca din senin, furtuna aceea de zăpadă...

Rostind aceste cuvinte, își petrecu de cîteva ori mîna pe dinaintea ochilor, de parcă ar fi vrut să alunge o amintire urîtă, apoi reluă :

— Știi tu ce-a fost în sufletul meu în timp ce coboram năucă din vîrful munților ? Și, pe urmă, acolo, în firida în care ne-am adăpostit amîndouă ?... Furtuna aceea putea să țină și o săptămînă... Rîdeam eu și făceam pe grozava, ca și cînd nu ne-ar fi pîndit nici o primejdie... Dar făceam asta ca să nu te sperii și să nu intri în panică... Nimic nu poate fi mai rău în viață, ca atunci cînd îți pierzi capul. Asta, de cînd lumea, oriunde, și mai ales, aici în taiga...

Și iar oftă din adînc.

Deodată, mi-a apărut în subconștient chipul ei în momentul în care m-a regăsit îmbrăcată toată într-o mantie de zăpadă, așteptînd-o cu înfrigurare în bătaia nemiloasă a vîntului aducător de zloată ; fața ei lividă s-a luminat pe neașteptate și în ochi i se citea fericirea unei relaxări binefăcătoare... Și mă strîngea la pieptul ei, o dată și încă o dată și eu simțeam izul acela deosebit, de zăpadă jilavă, amestecat cu mirosul plăcut al pielii și părului ei umezit de ninsoare... Acum, după peripețiile cu uscoaica înfuriată, după spaima cumplită prin care trecusem cu acest prilej, îmi puteam da seama cît de mult trebuie să fi suferit mama, crezîndu-mă pierdută printre mormanele acelea uriașe de sloiuri, printre prăpăstiile ce se căscau în oglinda de gheață a lacului și, de ce nu ? — chiar pe fundul Baikalului. La gîndul acesta am simțit cum mă trec fiori de gheață pe șira spinării.

Mama tăcea, privind mereu îngîndurată înaintea ei. După un timp, șopti cu o voce abia auzită :

— Să nu mai faci niciodată ce-ai făcut ieri... Doar nu vrei să te pierdem... Noi nu vrem... Pricepi ? Simplu, nu vrem...

Apoi, cu o mișcare lentă, își întoarse capul spre mine și mă fericî cu un zîmbet plăpînd, aproape sfielnic.

Vocea ei, zîmbetul ei mai stăruiau, nu însă și cuvintele pe care tocmai le rostise din spatele cărora mi se părea că aud : Acum îmi promiți și mie ce i-ai promis tatii...

Da, cuvîntul îmi venea pe limbă dar, jurămîntul — căci, în fond, de un jurămînt era vorba — l-am făcut lipindu-mă cu putere de ea și atingîndu-i, cu buzele, pielea călduță a gîtului. Și în clipa aceea am simțit cum mă cuprinde o bucurie fără margini, și mi-era bine, nespus de bine...

Lișiță își făcu din nou apariția, ca o vijelie. Mai dădu cîteva tîrcoale prin preajma noastră, adulmecînd de zor, curînd însă se potoli și se făcu ghem la picioarele mele. Mi-am amintit cum tremura ca varga și scheuna în luntre, după cumplita întîlnire cu ursoaica înfuriată. Îi mîngîiam urechile și-i scoteam niște ace vechi de cetină din părul lipit cu rășină de zadă.

— Mă, fălosule... Mă, nătăfletule, îi șopteam încet, la ureche. Dacă te mîngîia dihania aia, cu laba ei zdravănă, unde erai tu acum... Praful și pulberea se alegea de tine, puișorule... De noi ce să mai vorbim... Dacă e să judecăm la rece, am avut de fapt cu toții un noroc chior... Am luat-o la sănătoasa, ca niște adevărați eroi... căci, vorba ceea : fuga e rușinoasă, dar e sănătoasă, nu-i așa ?... Și-acum să-ți dau un sfat : învață și tu să asculți, netotule...

Parcă m-ar fi înțeles. Își miji ochii, își blegi urechile, dar nu se gudură. Tonul vocii mele avu darul să-l liniștească, vorbele însă, de bună seamă, nu-i mergeau la suflet și, de aceea, prefera să nu le audă. Se făcea că moțăie. Pe mine, comportarea lui mă ungea la inimă...

Mă simțeam nespus de bine. Mîngîiam cu privirea fiecare frunză, fiecare buruiană, crenguță sau floare ce-mi răsărea în fața ochilor. Am zăbovit îndelung asupra unei plante pitice. Nu era mai înaltă ca un arbust obișnuit. Pe ramurile sale mlădioase, printre mănunchiurile verzi de ace tinere și fragede, se deschideau în bătaia soarelui niște periuțe mici, pline cu floricele gingașe de un verde-gălbui palid și roșu-trandafiriu. Primele erau masculii, celelalte, aprinse de pudoare, erau femelele...

Era o după-amiază liniștită, făcută parcă anume să aducă mîngîiere. În sufletul meu sălășluia o bucurie fără margini și mă simțeam fericită că trăiam pe această lume !

Spre seară, după ce mîncarăm, soarele începuse să se lase în asfințit. Mai văzusem multe apusuri de soare primăvăratice pe malul Baikalului, dar de fiecare dată aveau darul să mă farmece, și niciodată nu mă săturam privindu-le.

Departe, dincolo de oglinda apei încătușate și-acum de sloiuri, în spatele coamei albite de zăpadă a masivului muntos, soarele aluneca în amurg. Și în timp ce liziera munților mai scînteia, spre lac se întindea o umbră groasă, care, pe țărm, începea să se destrame, devenind din ce în ce mai rară. În locurile unde mai cădeau conuri de lumină sîngerie, aveai senzația că se prelinge pe gheață un rîu de soare ce te orbea cu razele sale strălucitoare. În schimb, acolo unde uriașele sloiuri se desprindeau, îndepărtîndu-se unele de altele, apa capta toată fața soarelui — ochiuri întregi de soare ! Opt-nouă sori deodată îmi luau vederea

în asemenea clipe. Iar eu zăboveam îndelung pe malul înverzit, în mirosul primelor flori de primăvară și percepeam cu ochii și cu inima forța și măreția copleșitoare ale naturii. În momentele acelea mă cufundam toată în mine. Trupul, ce-i drept, se odihnea cît era ziua de mare — dar sufletul nu-și mai găsea astîmpărul. Era cuprins de neliniște și totodată de o vrajă acaparatoare. Visezi și nu știi ce — tînjești după ceva adevărat, sincer, puternic și curat, ca natura virgină ce te înconjoară...

Pe urmă, toți sorii ce se oglindeau în apa rece a Baikalului prindeau să se stingă, dizolvîndu-se parcă în ea, ca apoi să se piardă de tot. Luminosul celest s-a trecut dincolo de crestele munților și o umbră întunecată se furișa cu repeziciune peste plaiuri. Vatra, ascunsă acum undeva în spatele masivului muntos, încărunțea umplîndu-se de cenușă...

De data asta însă, focul de deasupra crestelor nu s-a mai stins nici după apusul soarelui. Stăteam în dreptul gardului, sub streașina bucătăriei de vară și priveam. Cerul se acoperea de sînge, de parcă undeva, dincolo de munții în spatele cărora se ascunsese soarele, ar fi izbucnit pe neașteptate un incendiu puternic și ardeau, nestînjenite, uriașele rezerve ale unor materii inflamabile, naturale. Nu numai cerul, nu numai norii, ci tot spațiul se umpluse de o stranie lumină purpurie, ce se închidea din ce în ce mai mult. Pînă și aerul începuse în clipa aceea să se îngroașe, devenind tot mai compact și mai greu de respirat. Căsuțele, arborii, pădurea, iarba, pietrele, oglinda Baikalului, toate se înroșiră ca din senin, de parcă în fiecare crenguță, în fiecare frunză, în fiecare pietricică și fir de nisip s-ar fi infiltrat, adînc, lumina îndepărtatelor flăcări cerești. Aveam senzația că dacă în clipa aceea aș fi frînt o rămurea sau dacă aș fi înfipt cuțitul într-o bîrnă a cabanei, ar fi țîșnit din ele șiroaie de sînge. Totul amuțise, totul se cufundase în nemișcare.

Deodată, am auzit un zgomot ușor de pași și m-am întors. Mama se apropia încet de mine.

M-am speriat văzînd-o în ce hal o pîrlise soarele. Obrajii îi erau ca opăriți. Dar și părul ei căpătase o ciudată culoare purpurie ; iar mîinile, cu care își ținea șalul aruncat peste umeri păreau, pur și simplu, arse. S-a oprit, s-a uitat la mine și, în aceeași clipă, și-a întors privirea spre curtea vecinului.

— Ce se întîmplă azi ? îl întrebă pe Taras, cu neliniște în glas.

Vecinul se sprijinea cu o mînă de scîndura întinsă între cei doi căpriori de lemn, iar cealaltă, în care ținea rindeaua, îi atîrna de-a lungul trupului.

— Cine știe, aruncă Taras, ursuz.

Ca peste cîteva clipe să adauge încet, de parcă ar fi vorbit numai pentru el :

— O fi ceva în aer... Se mai întîmplă așa, o dată la cîțiva ani...

Și, fără să mai aștepte să i se spună ceva, se întoarse cu spatele. De bună seamă, vorbitul îl obosea.

Mama își înălță privirea spre cer.

— Ce-o fi cu tata ! spuse oftînd și în clipa aceea mă cuprinse de mijloc.

O înțelegeam. În toiul acestei neliniștitoare splendori, gîndul ei zbura spre tata.

Am mai stat un timp împreună. Totul în jur — întregul spațiu — părea acum dezgolit. Lumea, pur și simplu, împietrise. Și, totuși, în această liniște încremenită, se simțea un fel de agitație — un fior misterios, cu pulsații ascunse. Auzeam rîndunelele. În fiecare seară, înainte de culcare, țiuiau îndelung în cuiburile lor ; acum însă, erau speriate și sporovăiau zgomotos. De undeva, de aproape de tot, se auzi mugetul gros și răgușit al unui elan ce păștea în arinișteа de pe malul opus al apei susurătoare a Davșinkăi. Prin curțile vecinilor cîinii izbucniră brusc într-un lătrat asurzitor. Se neliniștiră și renii vecinului Taras — altă dată pășteau în voie pe pajiștea de pe malul lacului și tot acolo înnoptau ; la vremea asta însă, cînd ursii își făceau apariția pînă în preajma așezărilor gospodărești, vecinul îi mîna spre seară acasă și-i ținea închiși în țarcul din spatele curții. Acum se înghesuiau unii în alții, adulmecînd aerul cu nările lor fremătătoare și, cînd te uitai, rîcîiau cu copitele pămîntul bătătorit.

Taras mai zăbovea aplecat asupra scîndurii, dar parcă între timp înlemnise și el. Deodată își descleștă palma și lăsă să-i cadă rindeaua, stînjenit parcă de o durere cumplită în umăr. Părea sleit de puteri. Își ridică anevoie capul, privi cîteva clipe năuc spre bolta cerului, după care, uitînd de rindea și de munca lui, cufundat în ceva ce se putea numi oricum, numai stare de trezie nu, porni bîjbîind, cu ochi care nu vedeau, spre căsuța lui...

— Iar îl apucă... spuse mama cu tristețe în glas. S-a dus, probabil, să bea. O jumătate de an nu se atinge de un strop de băutură și pe urmă o ia razna... Să mergem, Helka, s-a făcut răcoare.

Începuse să tremure și își strînse șalul mai tare în jurul umerilor. Simțeam în obraji suflarea rece a Baikalului. Oglinda lui era acum eliberată aproape în întregime din încătușarea apăsătoare a gheții — prin golf mai pluteau doar cîteva sloiuri însingurate — și, totuși, seara mai răzbătea din largul lui frigul înfiorător al iernii.

m-am răsucit în loc, pregătindu-mă să intru în casă, cînd deodată, l-am văzut pe Lișiță apărînd ca din pămînt. Uitasem cu desăvîrșire că, în tot acest timp, lipsise de lîngă noi.

— Pe unde ai umblat, vagabondule ? l-am întrebat aplecîndu-mă spre el.

Se năpusti asupra mea, îmi linse la iuțeală obrajii apoi sări, ca ars, într-o parte. Se vedea limpede că era și el tulburat de ceva. L-am prins și l-am strîns în brațe. Avea lăbuțele ude și murdare, părul năclăit și plin de nisip, iar boticul numai praf și pene mici de rață sălbatică. De bună seamă descoperise pe undeva o rățușcă clocind și dăduse iama în cuibul ei.

— Ce-ai făcut ? Tîlharule !

Se încordă și, dintr-o zvîcnitură, scăpă din mîinile mele. Făcu un salt, apoi se opri și rămase cîteva clipe încremenit, ca o statuie, cu buzele desfăcute. Zîmbea. Pe urmă — parcă ar fi dat strechea în el — țîșni ca o săgeată și începu să alerge nebunește în jurul curții. Ceva îl îndemna să zburde, să-și facă de cap. Se strecură glonț printr-un gol ce se căsca între ostrețele gardului, dădu buzna în curtea vecinului și, de acolo, țuști în țarcul renilor, pe care se apucă să-i mîne și să-i hăituiască, clămpănind din dinți și lătrînd ca un bezmetic.

— Lișiță ! am strigat, plină de îngrijorare. Vino acasă !

Nu m-a auzit. Socotind de bună seamă isprava lui o joacă, țopăia și se zbenguia ca un puști pornit pe fapte mari, dornic să arate tot ce știe și ce e în stare să facă. Renii, speriați, alergau nebunește scoțînd din gîtlej mugete întunecate și izbindu-se la tot pasul de parii țarcului.

— Lișiță ! am strigat din nou.

Văzînd însă că nici acum nu mă ascultă am dat fuga spre portiță. În clipa aceea l-am zărit pe Taras. Cu fața schimonosită, stătea în pragul casei și mișca nervos din fălci, de parcă ar fi zdrobit ceva între dinți. În mînă ținea o pușcă...

— Lișiță ! am țipat îngrozită.

De data asta m-a auzit. Spaima din glasul meu avu darul să-l domolească. Se opri brusc și, întorcîndu-se cu botul spre mine, îmi aruncă o privire fugară, dar atentă. În frîntura aceea de secunde am avut impresia că dă din coadă cu un aer pe jumătate vinovat, pe jumătate șăgalnic.

Și tocmai atunci a răsunat împușcătura.

Lișiță făcu un salt, pregătindu-se parcă să alerge în întîmpinarea mea, dar picioarele i se muiară și căzu ; scoase un urlet de durere și, adunîndu-și ultimele puteri, se ridică răsuflînd din greu, cu limba scoasă. L-am văzut cum rîcîia pămîntul cu labele

din față, stîrnind praful în jurul lui, voia parcă să se tîrîie, să se ascundă undeva departe de ochii lumii...

Stăteam țintuită locului, ca paralizată. Nu pricepeam nimic, absolut nimic. L-am surprins pe Taras lăsînd pușca în jos, cu o mișcare lentă, neforțată — mereu schimonosit la față. Și în aceeași clipă ochii mi-au fugit spre Lișiță. Sîngele îi țîșnea din piept, colorîndu-i blana și praful în care zăcea.

Mai mișca. Își răsuci anevoie capul și se uită la mine cu o privire acuzatoare și totodată plină de nedumerire. Apoi botul i se lăsă în jos, trupul i se cutremură convulsiv și din gîtlej i se strecură un scheunat tînguitor...

Împușcătura îmi stăruia mereu în ureche și totuși nu-mi venea să cred, nu puteam să cred nimic din cele întîmplate sub ochii mei.

M-am repezit spre Lișiță, zăceam lîngă el și-l strîngeam cu putere la pieptul meu. Am încercat să-i ridic capul — din gîtlejul lui se mai auzea un horcăit pe cale să se stingă. Dar capul căzu neputincios, ca un bolovan, de parcă ar fi fost încărcat cu fier sau cu ceva nespus de greu. Mai privea lumea — cel puțin așa mi se părea în clipa aceea — dar ochii lui erau pustii. Pe urmă amuți de tot — își dăduse ultima suflare...

Îl strîngeam cu disperare — trupul lui mi se supunea acum fără nici o împotrivire. Nu mai trăia. Și totuși, degetele mele, cufundate în blana-i mițoasă, mai simțeau un pic din căldura lui... Abia atunci am izbucnit într-un hohot de plîns nestăvilit...

Nu știu cît am stat așa. Știu doar atît că, la un moment dat, cineva s-a apropiat de mine și m-a ridicat. Era mama. Încerca să mă ia de acolo, dar eu nu voiam să-l las pe Lișiță din brațe și continuam să-l strîng cu încrîncenare.

* * *

Cînd, de bine de rău, m-am dezmeticit, ședeam ghemuită și plînsă pe treptele tindei și priveam nătîngă la trupul întepenit al bunului meu prieten, care se răcise de tot. Blana lui, năclăită, căpătase culoarea cenușie a colbului în care zăcuse. Am ridicat capul și, cu ochii secați de lacrimi, am surprins-o pe mama lovind cu pumnii în ușa vecinului Taras. Nu-mi amintesc cît au durat bătăile acelea surde, dar știu că ușa nu s-a deschis.

Pîlcul de oameni ce se adunaseră în grabă la auzul împușcăturii, începea să se destrame. Era tîrziu — începea o noapte cu lună plină. Strălucirea cu reflexe roșcate a clarului-de-lună venea parcă să întregească roșeața densă a cerului...

Mama era iar lîngă mine. Vocea ei mi se părea voalată, de parcă venea de departe, ca un ecou filtrat printr-o ceață groasă :

— Hai să-l îngropăm... Unde vrei să-i săpăm mormîntul ? mă întrebă. Aici lîngă gard, nu-i așa ?... În locul ăsta nu-l desgroapă nici o fiară, și o să fie mereu în preajma oamenilor cărora le-a aparținut și de care era legat... Hai, ia lopata și vino...

Ținea să fac ceva, ca să mă scoată un pic din gîndurile mele sumbre. Știa ea un lucru care la vremea aceea eu n-aveam cum să-l știu, ci puteam, cel mult, să-l presimt, să-l intuiesc. Știa că omul trebuie să se trezească și să-și revină din orice durere, pentru că nici o durere, oricît de mare ar fi, nu curmă firul vieții. Atîta timp cît o simte, omul trăiește.

Eu însă tot nu eram în stare să pricep nimic din cele întîmplate. Nu-mi venea să cred că Lișiță nu mai e, că s-a dus pentru totdeauna. Cu ochi nătîngi și pustii, priveam în gol, undeva înaintea mea. În jurul nostru se așternuse o liniște desăvîrșită...

L-am înmormîntat sub zîmbrul de lîngă poartă, în locul unde obișnuia să ne întîmpine și de unde țîșnea după noi ori de cîte ori porneam spre malul Baikalului sau spre adîncul taigalei pentru care se născuse.

În noaptea aceea m-am întins iar lîngă mama. Lișiță era tot timpul în fața mea. Toată viața lui, începînd din clipa în care-l cunoscusem, se perinda pe dinaintea ochilor mei. Era, în fond, și o parte din viața mea.

Dar de ce mi-a fost dat să-l văd acum pentru ultima oară ? De ce această întîmplare nefericită ? De ce a trebuit Taras să-l împuște și să-l gonească pentru totdeauna din viața mea ? De ce ?

Plîngeam cu sughițuri.

— Hai, gata, nu mai plînge, îmi șopti mama cu duioșie în glas.

Îmi înțelegea durerea și o simțea și ea. Și, de bună seamă, o lega de altele prin care mai trecuse.

— Acum cîteva clipe mai zburda pe-aici, am scîncit cu o voce jalnică.

Mama mă cuprinse în brațe și mă trase la pieptul ei.

— Omul nu știe niciodată ce-i poate aduce ziua de mîine... Înțeleg, te doare, și știu cît e de greu să te desparți de cineva care ți-a fost atît de apropiat... Dar, cum să-ți spun... Ar fi bine să n-ai parte în viață de necazuri mult mai mari. În viață se întîmplă și alte nenorociri. Ești încă tînără și n-ai cum să le știi...

Și, oftînd, adăugă :

— Trebuie să înveți să fii tare, pricepi ? Și-acum, dormi. Uite, arzi toată, trebuie să te odihnești.

Am simțit apoi atingerea buzelor ei printre firele de păr căzute pe pielea încinsă din spatele urechii, după care s-a întors și a rămas nemișcată.

Credeam că adormise. Cînd însă, mai tîrziu, i-am atins fără voia mea obrajii, se prelingeau pe ei șiroaie mute de lacrimi fierbinți. Ținea ochii deschiși, obsedați, desigur, de niște imagini triste din viața ei. Cine știe, poate că tocmai atunci își adusese aminte de moartea mamei ei, bunica mea, alături de care mă mai aflam încă în anul de dinainte... Și, deodată, îmi răsări în față chipul ei blajin, grijuliu și plin de riduri, cu părul cărunt pe cale să se rărească. Ce bine mă simțeam în preajma ei !... Cu gîndul ăsta am adormit.

Și eram iar acasă — bunica cosea iarba în grădină. Lișiță se tăvălea zglobiu prin ea și se scutura mereu de firele verzi ce se agățau de blana lui flocoasă. Bunica îl plesnea, cu blîndețe, dar neastîmpăratul nu ținea seama de „admonestarea" ei. Pe urmă, cînd am început să mă răstesc la el și să-l dojenesc, strengarul și-a înfipt colții în pantalonii mei și, ridicîndu-și boticul, mi-a zîmbit !... După care a rupt-o la fugă ca un zănatic. Nici un gard nu mai stătea acum în calea lui — și el gonea, gonea mereu, în timp ce eu strigam energic în urma lui : Lișiță ! Lișiță !...

Nu se crăpase bine de ziuă cînd stăteam în dreptul gardului, aplecată deasupra micuței fîșii de pămînt proaspăt răsturnat. Zîmbrul împrăștia un miros înviorător de rășină, în aer plutea o boare rece, iar firele de iarbă se înclinau înfiorîndu-se sub povara stropilor de rouă.

Pe pămîntul reavăn, întunecat de umezeală, țopăia un sturz, cercetînd cu grijă sursa de hrană neașteptată. Scutura vinișoarele de rădăcini răvășite, își cufunda ciocul în humusul afînat și rostuia de zor, adunînd cu rîvnă larve, gîndăcei și viermișori și, din cînd în cînd, mai scotea și cîte o rîmă. Apariția mea nu prea avu darul să-l stînjenească. Zbură doar un pic mai încolo, își șterse ciocul în iarbă și, înfoindu-și penajul, făcu să-i răsară sub olivul-cenușiu de pe spinare un colorit mai deschis, bejuliu, presărat cu puncte mici, cafenii... Și se apucă iar, nestingherit, să se ospăteze în legea lui. Undeva, pe aproape, o altă pasăre cînta, salutînd cu viersul ei melodios ziua limpede ce se năștea. Printre ostrețele gardului se ivi o veveriță-de-pămînt ; se uita țintă la pămîntul răscolit, căutînd să vadă dacă nu cumva căzuse pe el vreun miez din conurile zîmbrului ce străjuia mormîntul lui Lișiță. Pe mine privelișteа lutului jilav, proaspăt afînat, mă deprima, mă sufoca... Și viața își vedea mai departe de drumul ei, ca și cînd nimic nu s-ar fi întîmplat...

Deodată, în dreptul gardului își făcu apariția Sașa.

Nici măcar nu-l auzisem venind. Ţinea în mînă varga lui de pescar, dar sînt sigură că aştepta mai de mult pe undeva, pe aproape ; ştia că o să ies.

Tăcea mîlc. Dar ochii lui negri şi lucioşi ca smoala mă cercetau stăruitor. Se vedea că nu-i în apele lui. Simţeam acest lucru. Se codea să-mi vorbească, de parcă ceva l-ar fi împiedicat să-mi aducă aminte de cele întîmplate cu o seară înainte, şi de ce stau acum aici, aplecată deasupra acestui petic de pămînt reavăn. Zăbovi aşa un timp, dar pînă la urmă nu se putu stăpîni :

— Cum a fost ? mă întrebă. Aseară nu eram, am auzit numai de la oameni...

Numele lui Lişiţă nici nu-l pomeni.

Mă asculta. Acum vorbeam mai potolit — chiar dacă vocea îndurerată mi se mai îneca de plîns. În faţa lui Saşa nu mă ruşinam nici de lacrimile ce mi se rostogoleau năvalnic pe obraji.

— Asta a făcut Taras ?! izbucni el după cîteva clipe de tăcere. Asta ?!

Saşa ştia mai bine ca oricare altul ce înseamnă cîinele pentru vînător, pentru pădurar şi, în general, pentru toţi cei ce trăiesc şi muncesc pe meleagurile taigalei. Cîinele — ajutor şi prietenul cel mai apropiat al omului. Şi, în plus — pe chestia asta aş fi fost în stare să pun mîna în foc — Saşa nu putea să-i ierte lui Taras fapta-i necugetată, pentru simplul motiv că Lişiţă era cîinele meu pe care el mi-l dăruise.

Stăteam cu capul plecat şi-mi ştergeam obrajii cu dosul palmelor.

— Poţi să-mi spui ce mi-oi spune, dar, după mine, cel ce împuşcă un cîine în taiga, aşa, nitam-nisam, e un om rău, un ticălos. Şi-aşa pierdem destui cîini care-şi dau viaţa pentru noi. Nu, asta nu pot să i-o iert ! spuse cu o voce ameninţătoare, grăbindu-se să adauge : Nici o grijă, cumva i-o coacem noi !...

Habar n-aveam ce-am fi putut să-i coacem şi ce anume îi trecuse lui Saşa prin gînd rostind aceste cuvinte, dar ştiu că în clipa aceea m-a uns la inimă să le aud. Plini de o ură înverşunată, ne-am uitat amîndoi în curtea vecinului. Era pustie. Nimic nu se mişca în ea la ora aceea. Pînă şi renii se mai aflau în ţarcul lor.

Saşa smiorcăia din nas şi, fără să mai scoată o vorbă, privea concentrat înaintea lui. Nu ştiu cît am stat aşa împreună. Ştiu însă că atunci cînd mi-am rotit din nou privirea în jur, mi-am dat seama că dimineaţa se trezise scăldîndu-se într-o baie de lumină. Pretutindeni, pe ramuri, pe acele zîmbrului, pe fiecare firicel de iarbă, şi chiar pe ostreţele uscate ale gardului sclipeau,

pîlpîitor, picuri de rouă cristalină. Pămîntul emana o umezeală răcoroasă, dătătoare de viaţă.

Sturzul care între timp benchetuise pe cinste se aşezase pe o ramură a zîmbrului şi, mulţumit, se pornise să îngîne zgomotos o melodie ce începuse să se audă de undeva de aproape. Se părea că, de fapt, îşi bătea joc de un coleg — un sturz siberian negru-cenuşiu cu dungi albe deasupra ochilor, ce abia acum se lăsase din zbor, poposind pe mica fîşie de pămînt întunecat, pe care nu mai rămăsese nimic de ciugulit.

Totul în jur era numai murmur, susur, clipocit şi triluri. Dinspre ţărm răsunau ţipetele stridente ale pescăruşilor, gălăgioasele rîndunele ţeseau cerul cu zborul lor impetuos, făcînd să tresară văzduhul. De undeva, de pe malul Baikalului, al cărui golf era inundat de lumină, răsuna puternic motorul unei bărci ce tocmai se pregătea să pornească în larg. Aerul mirosea a fum... Da, aşa e viaţa, nu stă în loc, mi-a venit în minte. Ştiam că pe Lişiţă n-o să-l uit niciodată şi, totuşi, abia acum îmi luam rămas bun de la el, cu adevărat.

În clipa aceea uitasem de Saşa, cu desăvîrşire. Noroc că s-a făcut auzit :

— Şterge-ţi lacrimile, spuse repede, cu o voce blajină. Nu-mi plac lacrimile pe obrajii tăi.

Se desprinse de gard, se mai uită o dată la mine — în ochii lui luceau acum picături de smoală topită — şi se îndepărtă. Abia mai tîrziu mi-am dat seama că n-o cotise în jos, spre gurile Davşinkăi ci, cu undiţa în mînă, o luase înapoi de-a curmezişul satului.

— Hai, vino să mănînci, am auzit-o deodată pe mama în spatele meu. N-ai dormit aproape deloc şi de aseară n-ai pus nimic în gură.

Nu mi-era foame ; în schimb tremuram un pic, scuturată de răcoarea dimineţii.

— A fost Saşa pe aici, nu-i aşa ? Ce-a vrut ?

— Nimic. Era în treacăt şi s-a oprit să mă vadă, atîta tot, i-am răspuns întorcîndu-mă cu faţa spre ea.

Nu-mi ardea să vorbesc. De altfel nici n-aveam despre ce, totul mi se părea acum în zadar. Nici măcar în curtea lui Taras nu mă mai uitam.

— Hai, vino, insistă mama, grăbindu-se să mă întrebe : Ce ai de gînd să faci astăzi ?

Şi, cercetîndu-mă cu atenţie, adăugă :

— Dacă vrei şi ai chef, poţi să mergi cu mine.

* * *

Spre seară ne-am întors acasă cu mapa burdușită cu tot soiul de mostre de mușchi și plante erbacee, pe care le culesesem împreună în taiga. Mama s-a apucat numaidecît să pregătească cina, iar eu m-am repezit pînă afară să aduc lemne. Mă întorceam cu brațele încărcate cînd, deodată, l-am zărit pe Saşa.

Stătea pe malul Davșinkăi, desculț, cu cizmulițele într-o mînă, iar cu cealaltă îmi făcea niște semne disperate. Am dat doar din cap, aprobator și, intrînd repede în bucătărie, am trîntit lemnele în fața sobei, de-a duduit toată casa, și în cîteva clipe eram lîngă el. Mă aștepta, ca de obicei, în dreptul pietroiului pe care mă așezasem adeseori în primele zile ale primăverii, ca să mă bată soarele.

— Ce s-a întîmplat ?

— Șezi, îmi spuse cu o voce misterioasă, uitîndu-se atent în jurul lui.

Malul, în preajma noastră, era pustiu, iar mai jos începea să se întindă umbra înserării. Soarele tocmai asfințea. Doar verdele intens al zonei mlăștinoase, brăzdată de canale împînzite cu tufe de calce, mai continua să strălucească în roșeața palidă a amurgului.

— Am reușit ! izbucni Saşa.

Abia atunci mi-am dat seama cît era de răvășit. Cămașa, cu doi nasturi lipsă și cu cîteva pete galbene în față, îi ieșea din pantaloni. Mîinile mînjite îi erau pline de zgîrieturi, în păr îi atîrnau firicele de iarbă uscată, iar pantalonii erau uzi leoarcă pînă aproape de genunchi.

— Ce-ai reușit ?

— Ai să vezi.

În ochii lui întunecați scăpărau scînteile unei bucurii aproape trufașe.

— Hai vorbește. Ce trebuia să reușești ?

— Am găsit ceva pentru tine...

Se pregătea să vorbească, dar amuți ca din senin. Căci, tocmai atunci, dinspre clădirea administrației, în curtea căreia se foiau în țarc doi cai și un mînz, cobora spre rîu vizitiul cu gălețile goale. După ce le umplu și se îndreptă din șale, băgă de seamă că Saşa era desculț. O cizmuliță zăcea întinsă pe jos, iar cealaltă se sprijinea de ea.

— Ce-i cu tine ? Ai luat apă la papuci ? întrebă vizitiul rîzînd. Ori poate ai fugărit vreun taimen și-acum îl ții ascuns în ciubota cu care l-ai prins ? continuă el pe un ton șugubăț.

— Ce taimen, o rață rănită, aruncă Saşa nepăsător.

Și, prefăcîndu-se că scutură apa din cizmuliță, se grăbi să adauge :

— Am intrat ca prostul într-un ochi de apă.

— Uneori se mai abate pe aici și cîte un cotoi de samur și tot în căutare de rațe sălbatice, spuse șăgalnic vizitiul, ridicînd gălețile pline.

L-am urmărit amîndoi cum urcă agale pe poteca îngustă ce șerpuia în susul povîrnișului.

Am rămas din nou singuri.

— Uite, îmi spuse Sașa, răsuflînd agitat.

Și, înșfăcînd la iuțeală cealaltă cizmă pe jumătate suflecată, de parcă ar fi pus-o la soare să i se zvînte un pic căptușeala, mi-o întinse cu vizibilă emoție.

Am șovăit un pic, dar pînă la urmă am apucat-o.

— Un cățel ? am întrebat, cu mirare. De unde-l ai ?

— L-am găsit.

— Spune drept, Sașa, l-ai luat de undeva fără știrea stăpînului ? am întrebat, din nou, bănuitoare.

Dar sîngele începuse să-mi dea năvală în cap, făcînd să-mi zvîcnească tîmplele.

— Luat ? rosti el lungind cuvîntul. L-am scos, pricepi ? În bîrlog erau patru.

Abia atunci m-am dumerit și mi-am dat seama pe loc că puișorul ascuns în cizmă avea boticul bont și ochișorii ușor oblici. Mai mult nu se vedea din el. Stătea ghemuit și tremura ca varga, făcînd să tresară un pic cauciucul cizmei.

— Pui de lup ?!

— Vezi bine.

Mă uitam, îl vedeam și tot nu-mi venea a crede că-l am în fața mea. În sfîrșit — după ce se mai uită o dată în jurul lui — Sașa cotrobăi prin cizmă și, scoțînd la iveală un ghemuleț ușor ca fulgul, mi-l așeză în poală. De atîta tremurat se zbîrlise.

— E domnișoară — și peste două-trei zile domnișoara asta va fi a ta. Deocamdată o iau la mine. E mai bine așa.

Căscam gura ca vrăjită. Cocoloșul acela viu și fremătător, pe care-l țineam în poale, îmi încălzea sufletul cu puținul căldurii lui. Și, deodată, am început să simt că mă înviorez.

— Și... și... cum ai ajuns la el ?

— Ți-am spus doar...

Și după o scurtă pauză reluă :

— Știam mai de mult de existența lor — dădusem tîrcoale bîrlogului în repetate rînduri — lupi nu prea sînt prin preajma locului. Chiar ieri am fost să-i mai văd o dată — credeam c-o

să mergem să-i vedem împreună... La miază-noapte, acolo unde m-am născut, am avut de-a face cu destui lupi.

Nici măcar nu mi-a dat prin minte să-i reproșez lui Sașa faptul că nu-mi pomenise niciodată de bîrlogul lupilor. Și nici de primejdia ce-l pîndise în timpul acestei aventuri nu l-am mai întrebat. Atît eram de tulburată și preocupată de gîndul că puișorul acela de lup avea să fie al meu.

— Și tu... l-ai adus tot timpul în cizmă ?

Altceva n-am fost în stare să-l întreb.

— În cizmă ?! se minună Sașa, căscînd ochii cît cepele. Nici vorbă de așa ceva ? În cizmă de abia acum o să-l duc, pricepi ? Ca să nu simtă nici un cîine mirosul de lup. Deocamdată nu există nici un lup, înțelegi ? — povestea asta rămîne între noi o zi sau două, așa cum am spus. Pe urmă ți-l aduc și e numai al tău. În regulă ?

Am dat din cap aprobator.

— Și unde o să-l ții ? am întrebat, manifestîndu-mi de pe acum grija pentru puișorul de lup.

— Deocamdată o să-l ascund într-un loc unde să nu-l poată dibui Fulg-de-nea. Și știu și unde...

Și iar tăcu, uitîndu-se în sfîrșit la mine, ce-i drept numai cu coada ochiului, dar foarte atent.

— Îți place ?

Am încuviințat, dînd din cap cu înflăcărare. Pe urmă l-am rugat de cîteva ori să-mi spună cum a ajuns la puiul de lup, dar strădania mea a fost zadarnică. Nu s-a lăsat înduplecat nici în ruptul capului. Apoi, pe neașteptate, începu să se agite nervos — se grăbea.

— Acum trebuie să plec. Ia-o tu înainte... Te aștept mîine dimineață, să-l hrănim împreună. Dar, bagă de seamă, nimeni nu trebuie să știe nimic despre povestea asta...

În seara aceea aveam la ce să mă gîndesc și cu ce să-mi frămînt creierii. În cap ideile se perindau învălmășindu-se unele peste altele. Conștiința că Sașa se expusese pentru mine unei asemenea primejdii îmi încălzea sufletul. S-a furișat pentru mine în bîrlogul lupilor ! Și a făcut asta ca să mi-l înlocuiască pe Lișiță! În același timp îmi spuneam în șoaptă, cu toată convingerea, că pe Lișiță n-o să mi-l înlocuiască nimeni, niciodată, și că n-o să-l uit toată viața. Pe urmă mi-au răsărit din nou în fața ochilor Sașa și puiul de lup și în minte mi-a încolțit întrebarea de ce n-am putut să iau puiul acasă, de vreme ce Sașa mi-l dăruise. Gîndul ăsta mă cam neliniștea, dar eram încredințată că existau niște motive serioase căci, pînă într-atîta, ajunsesem totuși să-l cunosc pe Sașa.

Cînd, în sfîrșit, era gata să mă fure somnul, a început să mă chinuie întrebarea dacă voi putea păstra puiul de lup, ținînd seama de faptul că, foarte curînd, urma să părăsesc Davșa, și să mă întorc la Praga împreună cu părinții mei. Și pentru nimic în lume nu mi-aș fi închipuit că în noaptea aceea chiar, aveam să întrezăresc răspunsul la misterioasa comportare a lui Sașa, la prudența lui atît de ciudată.

* * *

Cînd mi-era somnul mai dulce — nu știu cît apucasem să dorm — m-a trezit brusc un vacarm de nedescris, ce se stîrni, ca din senin, în imediata apropiere a căsuței noastre.

Se auzea un mîrîit sălbatic și un tropot precipitat ce se însoțea cu mugetele tînguitoare ale unor animale înspăimîntate. Mi-au trebuit cîteva clipe bune pînă să mă desmeticesc și să-mi dau seama că animalele ce se agitau atît de zgomotos, scoțînd urletele acelea sfîșietoare, erau renii vecinului Taras. Nu înțelegeam de ce această zarvă se împletea cu lătratul furios al cîinilor din mai toate curțile.

În primul șoc, al spaimei — după ce mă deșteptasem — întreaga poveste mi-a amintit de clipa în care l-am pierdut pe Lișiță ; ba, mai mult, am avut senzația că-l strig, că-i rostesc numele. De data asta însă nu s-a auzit nici o împușcătură...

Am văzut-o pe mama cum se dă jos din pat. Am sărit și eu în picioare și în aceeași clipă stăteam amîndouă, lipite una de alta, în fața ferestrei deschise și mă uitam la haosul din curtea vecinului. Pe urmă mi s-a părut că, totuși, împușcătura a răsunat. Dar n-a fost împușcătură. Trosnise doar lemnul țarcului și, în praful ce începuse să se ridice, răsări deodată o umbră cu coarne, de al cărui grumaz atîrna o spinare întunecată. Trebuie că era puternică și grea, căci zadarnic se zmucea capul încoronat în strădania de a se descotorosi de ea. La un moment trupul renului — acum îl deslușeam cît se poate de bine — încercă să se arcuiască, depunînd vizibil toate eforturile de a se lansa într-un salt salvator. Pieptul i se umflă, dar pînă la urmă animalul își pierdu echilibrul și căzu la pămînt.

Între timp fulgeră prin curte o altă umbră de cîine — căci nu putea fi altceva — și umbra aceasta mlădioasă și unduitoare se năpusti asupra altui fugar, atacîndu-l din flanc. Renul avea, de bună seamă, un picior zdrobit de o mușcătură feroce, căci șchiopăta ; la un moment dat se poticni și căzu. Se ridică, scutură din cap, dar cîinele nemilos îl doborî din nou, fără prea multă osteneală. Un timp, picioarele renului se zbătură sălbatic...

Acum desluşeam cu toată claritatea zornăitul lanţurilor de care trăgeau cîinii legaţi în curţile oamenilor. În acelaşi timp cineva striga în gura mare şi se auzea apropiindu-se un tropot de paşi grăbiţi. Sosiră în fugă trei sau patru bărbaţi, înjurînd de mama focului, dar din toată hărmălaia aceea infernală mie îmi stăruia în urechi doar horcăitul animalului ce se stingea. Cînd glasurile bărbaţilor răsunară aproape de tot, am surprins un cîine mai mare ţîşnind din nou fulgerător de-a curmezişul curţii, apoi săltîndu-se uşor peste gard. Într-o alunecare lină, plutind parcă printr-un spaţiu fără oprelişti, se lăsă pe cărarea ce trecea chiar prin faţa casei noastre şi, continuîndu-şi fără întrerupere mişcarea unduitoare, se răsuci brusc şi zbură ca o săgeată pe pajiştea de pe malul lacului, de unde se făcu nevăzut. Un altul îl urmă la o diferenţă de cîteva secunde. Şi din nou acel salt sprinten şi suplu, cum nu mai văzusem pînă atunci la nici un cîine. În cădere spinarea i se arcui atît de mlădios, încît mi-am zis în sinea mea acest cîine robust — cu coamă deasă în jurul gîtului şi cu coadă stufoasă — trebuie să aibă şira spinării neobişnuit de flexibilă. Pentru o clipă i-am surprins capul mare şi impunător, cu urechile ascuţite lăsate pe ceafă ; la lumina lunii mi s-a părut că avea părul mai deschis decît cel ce i-o luase înainte ; culoarea lui mi-a amintit un pic de Fulg-de-nea, cînd se întorcea acasă cu blana pudrată de pulberea cafenie a cîmpului... (Mai tîrziu, ori de cîte ori îmi aduceam aminte de el, în ochi îmi apărea culoarea îngheţatei de cafea, cu frişcă. Dar nu, nu era Fulg-de-nea. Ăsta era mult mai mare, mai viguros şi mai flexibil.

— Dumnezeule, al cui o fi cîinele ăsta ? Şi cum a ajuns el aici ? am întrebat aproape involuntar.

Mai priveam încă uluită în faţa mea, cînd mi-a ajuns la ureche răspunsul mamei :

— Cîine ?! Te înşeli Hela, ăştia nu erau cîini, ci lupi în toată legea... Dar de unde lupi aici ?... Şi mai cu seamă la vremea asta !?!

Simţeam că-mi plesneşte capul de atîta tulburare.

În clipa aceea cineva începu să bată cu atîta putere în fereastra lui Taras, de făcu să zbîrnîie ochiurile geamului.

— Ei drăcia-dracului ! Ce-i cu tine de nu răspunzi, afurisitule ?! Ai asurzit de-a binelea sau ce naiba ?! Hai ! Ieşi odată cu pocnitoarea, auzi ? ! strigă de zor o voce supărată.

Şi numaidecît îşi făcu apariţia un alt bărbat — l-am recunoscut, era ornitologul Pipkin. Izbea cu pumnul în uşă şi nu se lăsă pînă cînd în prag nu se ivi Taras cu lampa aprinsă în mînă. Stătea acolo gîrbov şi parcă lipsit de viaţă ; se uita nătîng, cu o

privire tulbure — era limpede că nu-şi dădea seama ce se petrece în jurul lui.

— Cîinele l-ai împuşcat, nărodule! În schimb laşi lupii să-ţi gîtuie renii. Fir-ar să fie de treabă! Ce-i cu tine? Ţi-ai pierdut mînţile? Unde ţi-e puşca?! se răsti la el Pipkin şi, înşfăcîndu-l de umeri, începu să-l zgîlţîie cu atîta putere, de scăpă sărmanul din mînă lampa care mai pîlpîi de cîteva ori şi se stinse.

— Lasă-l în plata Domnului! strigă, din întuneric o altă voce supărată. Nu vezi că nu mai ştie de el! E beat criţă. Cînd s-o trezi din beţie, o să facă ochii cît sarmaua...

— Hei, faceţi odată lumină! Ce naiba!

Vocile se învălmăşeau unele peste altele, dar eu nu le mai sesizam. În urechile mele începuseră iar să răsune horcăitul şi gemetele surde ale renului rănit de moarte — căci, pînă s-o ia la fugă, cumplita fiară mai apucase să se repeadă dintr-un salt asupra animalului în cădere şi, înfigîndu-şi colţii puternici în grumazul lui, i-l sfîşiase fără milă.

În ogrăzile vecine cîinii lătrau şi urlau de parcă şi-ar fi pierdut mînţile. Unul din ei, furios la culme, care de bună seamă izbutise să se smulgă din lanţ, sări acum ca un bolid în curtea lui Taras...

— A mai venit unul! izbucni deodată din întuneric o voce prevenitoare. Daţi în el! Ucideţi-l!

În fine, lampa se aprinse şi în lumina ei pîlpîitoare l-am zărit din nou pe Taras. Stătea tot în pragul uşii, absent la tot ceea ce se petrecea în jurul lui. Părea un om sfîrşit. Un sătean care se lăsase în genunchi şi se străduia din răsputeri să ridice capul unuia dintre încornoraţii răpuşi, drăcuia de mama focului.

— Dumnezeii mă-si! Asta trebuie lichidat. Bestia i-a sfîşiat beregata şi i-a rupt amîndouă picioarele din spate, spuse cu mîhnire în glas; apoi, uitîndu-se la Taras, se grăbi să adauge: Cum văd, treaba asta va trebui s-o facem noi pentru el.

Şi, scuipînd în silă, se ridică.

Aproape surdă, priveam năucă în faţa mea.

— Tu rămîi aici, am auzit ca prin vată vocea mamei sau nu, mai bine du-te şi te întinde. Eu mă reped să văd dacă nu-i nevoit de o mînă de ajutor.

Aprinse lampa şi trăgîndu-şi şalul pe spate, ieşi afară. Dar nu mai era nevoie. Povestea se sfîrşise. Oamenii făcuseră ce era de făcut cu o repeziciune uimitoare. În clipa aceea mi-am dat seama că horcăitul animalului ce trăgea să moară încetase. Apoi am auzit iar vocea mamei:

— Hai să ne culcăm, Hela. Nu mai e nimic de făcut. Animalele moarte le-au dus oamenii în şopron. Taras şi-a tras mai

de mult acolo niște blocuri de gheață pe care le-a vîrît sub dușumea.

Tăcu un timp, după care reluă :

— Eu, una, nu-s în stare să pricep nici în ruptul capului cum au putut să se abată lupii pînă aici. Urșii, mă rog, aș mai înțelege... Dar lupii ?!! La vremea asta ?

Glasul ei trăda, deopotrivă, îngrijorarea și oboseala.

Iar eu nu puteam să adorm. De data asta mi se perindau pe dinaintea ochilor, într-o înșiruire amețitoare, toate scenele acelea sălbatice și, totodată, jalnice și întristătoare. Cu tot mai multă claritate îmi răsăreau în minte cei doi lupi. Acum aveam senzația că, de fapt, îi recunoscusem de la bun început. Căci semănau ca două picături de apă cu fiarele pe care, în copilărie, mă duceam să le văd la grădina zoologică.

Și, deodată, mi-a fulgerat prin minte un gînd cutremurător și m-am pomenit punîndu-mi întrebarea dacă cele întîmplate cu cîteva clipe în urmă în curtea vecinului și la care fusesem martoră, fără voia mea, nu erau cumva legate de apariția puiului de lup, care acum îmi aparținea dar, deocamdată, se mai afla în grija lui Saşa.

Am simțit cum mă trec toate năduşelile. Să aibă într-adevăr ceva comun aceste întîmplări uluitoare ? Cu această cumplită întrebare am căscat multă vreme ochii în beznă. Mă frămîntam și nu-mi venea a crede. În cele din urmă am respins această bănuială fără temei. În definitiv, ce legătură putea să fie între atacul lupilor asupra renilor lui Taras și puișorul de lup pe care, în urmă cu cîteva ceasuri, îl strînsesem în brațe și-l mîngîiasem pe malul Davșinkăi, și pe care Saşa l-a dus apoi, ascuns în cizmă, tocmai în celălalt capăt al satului ?...

Nu, toate astea nu se închegau în mintea mea. Aşteptam cu nerăbdare să se crape de ziuă, să-l văd pe Saşa și să-mi spună ce crede el despre povestea asta misterioasă.

Pînă la urmă m-a furat somnul. Cînd m-am trezit, mama era plecată la lucru și soarele răsărise de mult. Buimacă, îmi frecam ochii și mă întrebam dacă întîmplarea din timpul nopții nu fusese cumva un vis. Am sărit repede din pat și, apropiindu-mă de fereastră, m-am uitat în curtea lui Taras.

Domnea acolo o harababură nemaipomenită — căpriorii de lemn și scîndurile zăceau împrăștiate pe pămîntul răscolit, amestecat cu talaș și cu baligă de ren, călcate și bătătorite de copitele animalelor. O parte din țarc și o bucată din gardul ce împrejmuia curtea erau răsturnate. Pe acolo fugiseră, probabil, cei doi reni rămași în viață, care acum păşteau în tihnă, ca de obicei,

pe pajiștea de pe malul lacului. În spatele lor oglinda Baikalului sclipea scînteietor.

Deodată mi-am adus aminte de Sașa — cu siguranță mă aștepta de mult. Fără să mai zăbovesc cu gustarea de dimineață — pîinea cu unt și mierea am mîncat-o din mers — am pornit grăbită spre celălalt capăt al satului. Am avut noroc. Pe Kolodina am zărit-o chiar atunci, în dosul băii comunale, aplecîndu-se asupra unui lighean de tablă în care curgea zgomotos apa fierbinte din izvorul termal. Se pregătea să spele niște rufe, în timp ce Petia — singurul care ar fi putut să ne stînjenească — stătea ceva mai încolo așezat pe vine și scormonea cu interes pămîntul îmbibat cu apă.

— Pe unde umbli ? mă luă repede Sașa, de îndată ce mă zări. Spărgea lemne, dar era limpede că făcea treaba asta numai așa, de florile mărului, ca să mai rămînă pe-acasă.

— Eu...

— Vino iute după mine ; îmi curmă el vorba. Pe chipul lui se citea încordare.

Tăcuți, cu spinarea încovoiată, am ocolit magazia de lemne și am dispărut în spatele unui hambar înalt, sub a cărui streașină se căsca o ușiță. Sașa înălță o scară și o rezemă în dreptul ei apoi, uitîndu-se cu atenție în jurul lui, îmi spuse încet :

— Urcă și trage repede ușița după tine. Într-o clipă sînt și eu acolo. Hai, du-te.

Vocea lui stăruitoare mă îndemna să mă zoresc.

Sașa se întoarse și dispăru.

În timp ce deschideam ușița ce scîrțîia din balamale, l-am auzit făcînd tărăboi — probabil mișca ceva din loc — și mormăind ceva neînțeles. Am avut impresia că îngînă o melodie oarecare... Pe urmă m-am trezit într-un pod de scîndură, unde, prin crăpăturile pereților laterali, pătrundeau, ca niște sulițe, razele subțiri, dar de o violență orbitoare, ale soarelui de dimineață.

Pretutindeni, încotro îmi aruncam privirea, zăceau alandala tot felul de troace, și un miros puternic de praf stătut îmi înțepa nările.

Mă uitam cu grijă în jurul meu, într-o totală nemișcare, de teamă să nu stîrnesc vreun zgomot sau, Doamne ferește, să nu calc peste puiul meu de lup. Pe urmă, după ce am început să mă deprind cu lumina aceea difuză, m-am apropiat, bîjbîind, de un loc împrejmuit cu scîndură, un mic țarc așternut cu fîn și cu o țoală veche — o zdreanță pufoasă ruptă, de bună seamă, din niște pantaloni pe care Sașa nu-i mai purta. Și, deodată, l-am văzut și m-a văzut.

Priveam o pereche de ochi speriați — două flăcărui pîlpîitoare de culoarea gălbuie a ghindei. Tresăream, căci făptura aceea micuță, cu părul zbîrlit, ghemuită toată într-un colțișor al „țarcului", tremura ca varga de parcă ar fi fost cuprinsă de friguri.

M-am lăsat în genunchi și, aplecîndu-mă, i-am mîngîiat blănița catifelată. Lupușorul și-a cocoșat spinarea și, cîteva clipe, a rămas încremenit. Numai pleoapele îi zvîcneau, încreținduse și descreținduse cu o viteză uluitoare. A urmat un scîncet, înăbușit, de frică, ce suna totodată a reclamație.

Cînd l-am luat în brațe, am simțit în palmă ceva umed — cîteva picături... De spaimă, sărăcuțul, făcuse pipi pe el.

Îi șopteam la ureche vorbe liniștitoare și-l mîngîiam. Așa se explică de ce nu l-am auzit pe Sașa apropiindu-se ; nu sesizasem nici măcar șuvoiul de lumină ce invadase pentru o clipă podul odată cu intrarea lui. Și iată-l, pe neașteptate, aplecat în fața mea.

— Să-i dăm să mănînce, că trebuie să fie lihnit de foame. Pînă acum nu prea s-a înfipt dumneaei la mîncare... spuse el, după care se grăbi să adauge, la obiect : Deocamdată totul e în regulă...

Ținea în mînă o cană de tinichea, plină cu apă caldă, în care aruncă un pic de lapte praf și-l amestecă repede cu o linguriță. Apoi se aplecă, lăsă cana lîngă mine și din spatele unei scînduri pescui la iuțeală o strachină de tablă turtită, o clăti un pic și, scoțînd repede din buzunar un ou de găină, mi-l întinse odată cu strachina și-mi spuse :

— Gălbenușul i-l pui tu. Oul e proaspăt, chiar acum l-am scos din poiată.

Nu l-am întrebat nimic. Știam prea bine ce am de făcut. Am turnat laptele în strachină, am bătut repede în el gălbenușul și am împins strachina sub nasul puiului de lup. Era limpede că Sașa dorea ca treaba asta s-o fac numai eu. Credeam c-o să meargă ușor, dar, din păcate, n-a fost așa ; am avut destul de furcă pînă să reușesc.

Mă așteptam ca puiul de lup să se repeadă în mîncare „ca un lup", dar s-a întîmplat tocmai pe dos ; în loc să se repeadă s-a dat înapoi și, cu o mișcare stîngace, a sărit într-o parte, ca un pisoi speriat, și era cît pe ce să răsoarne strachina cu lapte. Așa stînd lucrurile, am încercat să-i vîr în botic un pic de lapte — cu linguriță — ca să-l ispitesc și, în felul ăsta, să-l fac să-și dea seama ce are de pierdut. Degeaba.

Abia după o nouă tentativă nereușită, cînd am scăpat linguriță pe jos și am ridicat-o cu cealaltă mînă, experiența a reușit. Pe moment n-am înțeles de ce, dar pînă la urmă m-am lămurit.

îl țineam de botic cu degetele pe care mi le umezise de bun venit, iar eu, de emoție, întinsesem „salutul" lui pe toată mîna. De bună seamă, mîna asta îi inspira mai multă încredere părîndu-i, cum era și firesc, mai familiară.

Pe urmă, bălăbănindu-se, mototolul intră cu un picioruș în lapte. Îl trase repede afară, se dădu un pic înapoi, și, după ce își linse bine lăbuța, se întoarse de bună voie la strachina cu lapte. Gustă un pic, strănută de cîteva ori, apoi se apucă să hălpăie cu poftă și nu se mai opri pînă nu dădu gata tot laptele. După care linse strachina în lege, de-o făcu să strălucească lună, și nu se lăsă pînă n-o întoarse cu fundul în sus.

Partida e cîștigată, jubilam în sinea mea, dar în aceeași clipă am întrebat cu îngrijorare :

— Și pe urmă ?

— Cum adică pe urmă ?

Nu mi-am dat seama că în tot acest timp — cît am încercat să hrănesc puiul de lup și am stat amîndoi aplecați asupra lui — frunțile noastre erau atît de apropiate una de alta, încît n-ar fi lipsit mult să se ciocnească.

— Cu ce-o să-l hrănim ? Laptele...

— Ai dreptate, încuviință Sașa. Cu lapte nu... Dar de-acum încolo domnișoara poate mînca și carne, altfel n-o scoteam eu din bîrlog. Lupoaica-mamă o mai alăpta așa cîte puțin, ca înainte de înțărcare. Începuseră mai de mult să mănînce toți patru carne, pe care lupul-tată le-o aducea în pîntecul lui și o voma, nedigerată, chiar sub nasul lor.

Nedigerată ! Simțeam că mi se întoarce stomacul pe dos, și-mi venea să țip de disperare. Deși eram în cunoștință de cauză, căci citisem despre asta de mai multe ori.

— Bine, bine, dar cum o să facem noi ? am întrebat cu o voce aproape șoptită.

— Nici o grijă, ne descurcăm, mă liniști Sașa. O să prindem lemingi și șoareci-de-cîmp, că, slavă Domnului, din ăștia sînt acum peste tot, cu duiumul. Îi tocăm frumușel cu satîrul, îi facem tăiței mărunți-mărunți, și să te ții ce-o să se mai înfrupte domnișoara din ei. De hrană nu trebuie să ne fie teamă... Acum însă ar trebui să faci ceva.

— Ce anume ?

— Uite-te și tu la el, parc-ar sta să se destrame de atîta tremurat. Nu e încă în apele lui. Vîră-l sub cămașă și întinde-te un pic. Trebuie să se învețe cu căldura și cu mirosul trupului tău. Să vezi pe urmă cum se liniștește și ce frumos o să doarmă... Așa se face întotdeauna.

N-am stat să preget și am procedat întocmai.

La început ne-am codit amîndoi, — şi eu, şi domnişoara. Era, într-adevăr, un simţămînt nespus de ciudat să ţii pe pieptul gol un puişor de lup ce nu mai contenea să se sucească şi să tremure ca varga ; de cîteva ori m-a şi zgîriat cu gheruţele lui plăpînde, dar, în cele din urmă, s-a liniştit şi s-a făcut covrig pe burta mea. Iar eu îi simţeam boticul umed şi inimioara bătînd, încă speriată, sub blăniţa-i călduţă. Mi se părea atît de firav şi atît de neputincios încît, pur şi simplu, m-a înduioşat. După un timp m-am ridicat în capul oaselor şi, rezemîndu-mi spinarea de grinda din spatele meu, am rămas aşa, într-o totală nemişcare. Devenisem mamă.

— Va să zică am făcut-o şi pe asta, spuse Saşa, spărgînd tăcerea ce se aşternuse. Ce-a fost să-i facem lui Taras, ca să-i plătim uciderea lui Lişiţă, s-a făcut, aşa că totul e în regulă.

Am rămas înmărmurită deşi, din toată purtarea lui ar fi trebuit, totuşi, să presimt ceva.

— Vrei să spui... de cei doi reni ?! am întrebat cu o voce sfielnică.

— Întocmai, răspunse Saşa, răsuflînd uşurat. Ţie ţi-am adus în schimbul lui Lişiţă puiul de lup, iar lui Taras lupii în ogradă. Tu poate n-ai fi făcut o asemenea faptă, dar eu socot că aşa i se cuvine. Ţarul ne-a învăţat minte, îl învăţăm şi noi pe el... (Aş fi fost în stare să pariez că habar n-avea de cînd datează această zicală).

— Şi... cum ai făcut ?

— Ţie îţi spun, hotărî el fără şovăială.

Îl ascultam. Vorbea, ca de obicei, cît se poate de simplu, fără să aleagă cuvintele, dar din glasul lui se desluşea o anumită tulburare, ori poate mai curînd un fel de satisfacţie ascunsă. Nimic însă din ceea ce ar fi putut aduce a lăudăroşenie ; după mine nu era decît sentimentul actului de dreptate îndeplinit, aşa cum îl înţelegea el şi cum îl împărtăşeam şi eu în clipa aceea.

Şedea ceva mai încolo, sprijinit şi el de o grindă a podului întunecat şi, pe măsură ce povestea, aflam cu uimire cît de bine cunoştea viaţa şi obiceiurile lupilor.

Acum a fost momentul cel mai potrivit să scoată puiul din bîrlog, chiar dacă, înainte, nici prin gînd nu-i trecuse să facă o asemenea ispravă. Abia după ce Taras l-a împuşcat pe Lişiţă i-a venit în minte ideea asta. Cum urmărise bîrlogul în diferite perioade, ştia că, atîta timp cît alăptează, lupoaica nu-şi părăseşte decît rareori puii şi nici atunci nu se îndepărtează prea mult de cuibul lor. În schimb, la vremea asta, cînd masculul începe să le aducă puilor carnea cu care el însuşi îi hrăneşte, lupoaica-mamă, sătulă de atîta zăcut şi de atîta aşteptare în bîrlog, obişnuieşte

să-și însoțească bărbatul o bucată de drum, atunci cînd acesta pornește la vînătoare. Așa s-a întîmplat și acum. Numai că, de data asta, Saşa s-a nimerit pe-acolo tocmai cînd lupoaica se întorcea de la plimbare. Dar, spre norocul lui, o veveriță-de-pămînt i-a tăiat calea și lupoaica, mînată parcă de un surplus de energie ori poate de dorința de a le mai îndulci viața puilor săi, a pornit glonț după ea. Și cînd adulmecă gaura în care dispăruse veverița și simți în ea miros de pui, se apucă să scormonească și să sape cu înflăcărare. În clipa aceea, Saşa, care, dintr-un loc bine adăpostit, urmărise „activitatea" lupilor din primele ceasuri ale dimineții, s-a repezit spre bîrlog și, înșfăcînd primul pui ce-i căzu în mînă, îl trase afară și-l vîrî iute sub cămașă. Lupoaica, de bună seamă, presimțise ceva, căci Saşa abia apucase s-o ia pe scurtătură, ca să ajungă cît mai repede în sat, cînd auzi în spatele lui un urlet de jale sfîșietor. Apoi a zărit-o. Îl urmărea, chemîndu-și puiul, iar acesta, la rîndul lui, îi răspundea chelălăind și scîncind tînguitor.

— Și... și nu ți-a fost frică? l-am întrebat cu vocea sugrumată de emoție.

A stat puțin să chibzuiască.

— De obicei lupii nu atacă oamenii. Fac într-adevăr orice ca să-și salveze puii — se bat, de pildă, pe viață și pe moarte, cu ursul sau cu rîsul, dar la om nu se dau niciodată... Doar atunci cînd turbează...

— Și, totuși... am încercat eu să-l contrazic, dar Saşa nu m-a luat în seamă.

Citisem, ce-i drept, că din îndelungatul lor contact cu oamenii, lupii cîștigaseră un dezvoltat instinct de conservare a speciei, dar mie tot nu-mi venea să cred...

Saşa spunea că, la un moment dat, lupoaica s-a oprit și a stat cîteva clipe descumpănită. Pesemne își dăduse seama că se îndepărtase prea mult de bîrlog și i se făcuse teamă pentru ceilalți pui. Dar, înainte de a se întoarce, și-a îndreptat privirea în direcția în care plecase masculul după vînat și, dînd capul pe spate, a scos un urlet prelung. Îl chema înapoi. Iar urletul acesta a mai răsunat de două ori în timp ce lupoaica se ducea spre bîrlogul ei; și zicea Saşa că a mai auzit, de departe, un sunet slab, fremătător, ce putea fi răspunsul masculului.

Îmi amintesc cît de tulburată eram în timp ce-l ascultam. Iar fantezia mea lucra cu atîta febrilitate încît la un moment dat, nu mai era Saşa cel ce se strecura prin hățișurile pădurii cu puiul de lup ascuns sub cămașe, ci eu (căci îl țineam acum la pieptul meu, îl simțeam cum respiră, și-i auzeam bătăile inimii).

Acum, eu eram cea care mă opream la tot pasul, — nu ca să-mi trag sufletul, ci să scot de sub cămașă puiul de lup ce tremura ca varga și, de frică, făcea mereu pipi pe el. Și-l lăsam o clipă jos, pe iarbă sau pe țărîna goală, pentru ca locul acela să prindă miros de lup și, în felul acesta, puiul să lase în drumul lui o urmă vie. În fine, m-am furișat printre tufișuri și pîlcuri de arbuști pînă în preajma satului, pe care l-am ocolit de la distanță, (asta ca să evit toate curțile cu cîini) și, cu un aer de totală indiferență, am pornit direct spre căsuța lui Taras ; ajunsă acolo mi-am șters cizmele cu un smoc de iarbă și, în acest timp, am frecat ușor blănița puiului de ostrețele gardului ; după care, am aruncat în curte cîteva fire de iarbă mirosind a urină de lup. (Toate astea Saşa le-a făcut cu adevărat). Pe urmă, aparent nepăsătoare — și tot cu un ocol — am făcut calea întoarsă și am intrat cu cizmele în Davșinka, croindu-mi drum prin albia ei ca să fac să dispară orice urmă. Abia în dreptul casei noastre am ieșit din apă și, așezîndu-mă pe mal, m-am descălțat și am ascuns puiul de lup în cizmă...

Astfel s-au petrecut lucrurile pînă noaptea cînd — așa cum a spus Saşa — socotelile au fost încheiate. Iar eu priveam acum uluită în fața mea. Ședeam și priveam, dar cu gîndul eram în altă parte, iar în urechi îmi stăruiau urletele tremurătoare și deopotrivă înfricoșătoare ale lupilor, și mă mai însoțea și acum în adîncul taigalei umbra lupoaicei-mamă, care apoi, în toiul nopții, a pornit cu masculul ei în căutarea puiului pierdut. Trăiam toate astea și în același timp eram cuprinsă de un sentiment plin de admirație față de prietenul meu Saşa. Și nu numai de admirație, ci și de o profundă recunoștință.

Ședea iar lîngă mine, îi auzeam răsuflarea și în adîncul sufletului meu simțeam că nu era nevoie să-l întreb pentru ce făcuse toate astea... Aflasem doar de mult că era un băiat curajos, dîrz și tenace. Știam că pentru el nu contează oboseala ; viața în sălbăticie și sîngele străbunilor îl înzestraseră cu darul de a se descurca, în anumite împrejurări, fără somn și fără hrană. Mi-am adus aminte că, o dată — nu e mult de atunci — lipsise de la școală două zile, motivîndu-și apoi absența într-un fel anume. Cînd l-am tras de limbă, ca să-mi spună unde a fost, mi-a răspuns că a stat în taiga, într-un loc ascuns, de unde a urmărit două zile și o noapte un animal interesant, și n-a putut să iasă din adăpostul lui de teamă să nu stîrnească fiara din culcușul ei (să nu fi fost, oare, tocmai bîrlogul cu pricina ? mi-a trecut prin minte). În ziua aceea avea fața palidă și suptă și cînd l-am întrebat cu ce s-a hrănit în tot acest timp mi-a răspuns că o singură dată a avut răgazul să se tîrîie pînă în dreptul unui cuib

de gîşte sălbatice unde a băut cinci ouă crude — în rest, a mestecat lăstari tineri de zadă, proaspăt înmuguriţi.

Acum tăceam amîndoi, fără măcar să ne privim, iar eu simţeam că mă sufoc. Deodată, de jos, de la poalele hambarului, a izbucnit un lătrat furios. Era Fulg-de-nea.

— Ai grijă de pui ! îmi şopti Saşa. Iar a venit afurisitul... L-am mai prins de două ori dînd tîrcoale pe aici, cu botul în sus. Cred că ar fi mai bine să-l leg de gard, în celălalt capăt al curţii.

Se ridică, şi, într-o clipită, dispăru.

Am rămas iar singură. De jos se auzea glasul lui Saşa care se străduia să calmeze cîinele întărîtat. Stăteam mereu nemişcată cu ochii aţintiţi în clar-obscurul podului. Privirea mi-era atrasă de dungile înguste ale tăioasei lumini solare, ce se furişau în pod prin toate crăpăturile. În bătaia lor vedeam, cu claritate, ţesătura fină a pînzelor de păianjen, rugina aşezată pe un maldăr de capcane, cîteva perechi de rachete pentru zăpadă, aruncate claie peste grămadă, şi nişte schiuri sprijinite într-un par (Îmi amintesc şi azi că una dintre rachete avea pielea zdrelită). În pîrîiaşul acela de lumină se vedeau plutind uşor firicele de praf, dar eu mai trăgeam şi acum în piept aerul curat al taigalei.

— E în ordine, spuse Saşa, de îndată ce reveni. Trebuia să-l pun mai de mult în lanţ. Dar e bine şi-aşa...

Şi iar se aşeză lîngă mine.

Nu ştiu de ce, de data asta mi-era teamă de atingerea lui, deşi, pînă atunci, ne atinseserăm adeseori unul de celălalt, la modul cel mai firesc. Mi-era teamă, pentru că acum eram zăpăcită şi cuprinsă toată de o tulburare neobişnuită. Noduleţul acela adormit, puişorul de lup ce răsufla uşor la pieptul meu — o dată m-a tras, din somn, cu dinţii de cămaşe — avea darul să-mi încălzească trupul dar, în acelaşi timp, eu mai simţeam revărsîndu-se în lăuntrul meu o altfel de căldură. Voiam şi mă străduiam să birui în mine sentimentul acela haotic care mă copleşise.

— Şi... cînd crezi că o să pot... să-l iau... acasă ? am murmurat cu buzele încleştate de emoţie.

— Mîine, spuse Saşa, după cîteva clipe de tăcere. Da, va fi, de altfel, momentul cel mai nimerit, nu de alta, dar mîine urmează să sosească acasă Silka şi Nondo, şi cu ăştia treaba s-ar încurca rău de tot...

Şi, rostind aceste cuvinte, îşi întoarse privirea spre mine.

— Da, foarte bine, acum însă eu... trebuie să plec. Am uitat că...

Am vîrît repede mîna sub cămaşă şi, scoţînd la iuţeală puiul de lup, l-am aşezat încet, cu o mişcare stîngace, pe zdreanţa boţită, ruptă din pantalonii lui Saşa.

— Ce-ai uitat ?

Nu i-am răspuns.

În sfîrșit, m-am văzut afară și, abia acolo, am simțit cum încep să mă liniștesc. Și eram fericită.

*

* *

Spre seară, stăteam amîndoi în apropierea mlaștinei și urmăream, în vălmășagul acela de iarbă culcată, mușchi și licheni, brăzdat de o sumedenie de șănțulețe scurmate și bătătorite, capcanele pe care Sașa le întinsese lemingilor. Pămîntul pur și simplu se mișca de forfota acestor micuțe și harnice rozătoare. Sașa avusese dreptate — în privința aprovizionării cu carne pentru „domnișoara noastră lupoaică", nu trebuia să ne facem nici o grijă. Eram asigurați.

Mă apuca rîsul ori de cîte ori îmi venea în minte acest apelativ. Și de fiecare dată îmi răsărea în față chipul lui Sașa — părul său negru ca smoala, tuns scurt, și mai cu seamă ochii săi asiatici, vii și scînteietori, la fel de oblici ca ai domnișoarei noastre lupoaice...

Zîmbeam și-acum, în timp ce Sașa se spetea muncind cu capcanele lui. Afară, totul între noi era cît se poate de simplu și firesc. În mine începuse să încolțească o nouă bucurie, înviorătoare și plină de prospețime, născută parcă din ceva luminos și deopotrivă tulburător, ca atunci cînd te plimbi în viteză cu barca pe lac, într-o zi însorită de primăvară... Și mă vedeam iar în urmă cu multe luni, cînd Sașa mi-l adusese pe Lișiță și eu mă îngrijisem de el, cînd, de fapt, trăiam într-o veșnică îngrijorare pentru soarta lui. Acum însă, mă străduiam să izgonesc din mintea mea aceste gînduri, nu de alta, dar, așa cum se vedea, cu puiul de lup ne așteptau mult mai multe griji.

După un timp mi-am aruncat, fără voia mea, privirea spre golf. Se auzea dintr-acolo un zgomot de luntre cu motor. Și, deodată, am înghețat.

În luntre se aflau tata și Malgaci.

— Sa;a ! am izbucnit speriată.

Văzuse și el luntrea, dar el se uita mai speriat — de asta eram sigură — la cei doi cîini, decît la tata și Malgaci.

— Fir-ar să fie de treabă ! spuse, și fața i se alungi brusc.

— Pe cîte știu, trebuiau să sosească abia mîine...

— Da, trebuiau, mormăi Sașa. Acum însă trebuie să zbor eu ca să ajung acasă înaintea cîinilor și să apuc să-i leg înainte de a

începe dumnealor să cotrobăiască prin curte. Nu-ți fie teamă, Lena, tocătura ceea pentru domnișoara noastră o fac eu singur. Pe mîine...

Și, înfășcînd la repezeală cîțiva lemingi, o rupse la fugă.

Deși eram mai aproape de casă, am luat-o și eu la sănătoasa. Peste cîteva clipe stăteam în dreptul gardului, lipită de mama; tocmai se apucase să prepare cina, dar auzind zgomotul motorului, ieșise afară și acum ne uitam împreună la tata care se apropia, ca întotdeauna, pășind energic, cu ranița în spinare. Se vedea însă pe chipul lui că drumul îl obosise, în ciuda faptului că zîmbea mulțumit.

Era ars de soare și de vînt, de atîta mers cu luntrea și, ca de obicei după o asemenea călătorie, îmbrăcămintea de pe el era murdară și mototolită într-un hal fără de hal. Și sînt sigură că iar mirosea a fum și a sudoare... Din clipa în care așteptam această revedere, mă pregăteam să mă reped spre el și, înainte de toate, să-i povestesc ce s-a întîmplat în lipsa lui cu Lișiță și, pe urmă, să-i vorbesc și despre puiul de lup. Dar cele destăinuite de Saşa avură darul să-mi lege limba și iată-mă acum încurcată și descumpănită, neștiind singură ce să fac.

I-am ieșit amîndouă în întîmpinare.

— Nu v-ați așteptat să sosesc atît de repede, nu-i așa? spuse el și, din mers, ne cuprinse pe amîndouă de mijloc și ne strînse cu putere. Băieții s-au întrecut pe ei. Cînd am ajuns acolo, totul era pregătit...

Mie îmi aruncă o privire fugară, în schimb la mama se uită îndelung, de parcă ar fi așteptat de la ea răspunsul la întrebarea pe care abia acum avea s-o rostească:

— Ce-i cu voi? S-a întîmplat ceva?

Vocea lui deveni deodată gravă.

Tăceam — nici nu mă simțeam în stare să vorbesc. Iar mama stătea și ea mută, de parcă i-ar fi luat cineva piuitul. În sfîrșit, își răsuci încet capul spre locul unde-l îngropaserăm pe Lișiță și începu:

— Știi, Vojta, Lișiță...

Mai mult n-a spus, ori poate eu n-am mai auzit nimic, căci în clipa aceea am izbucnit într-un hohot de plîns cu sughițuri. Am apucat doar să-l mai văd pe tata uitîndu-se înmărmurit spre mormîntul lui Lișiță. De bună seamă, privirea mamei îi îndreptase ochii într-acolo.

Acum aveam toți trei în fața noastră movilița aceea scundă de pămînt răscolit. Între timp țărîna se zbicise și, în ciuda faptului că netezisem și curățisem un pic mormîntul, mai apăreau pe el rădăcini de iarbă uscată și solzi căzuți din conurile ciugulite de pă-

sări. Sub acest peticuț de pămînt, pentru prima oară îmi dădeam seama cît era de mic (se întindea doar între patru ostrețe de gard), sub această bucățică de pămînt zăcea de trei zile trupul neînsuflețit al prietenului meu patruped...

— Cum s-a întîmplat ? întrebă tata cu vocea sugrumată de emoție

Și mama s-a apucat să-i povestească totul de-a fir a păr, înainte să intrăm în casă. Tata a ascultat-o tăcut, fără să clintească. Pe urmă s-a uitat la mine, de parcă ar fi vrut să mă întrebe : Într-adevăr așa a fost ? ! Dar nu m-a întrebat nimic. A făcut doar o mișcare scurtă și eu am simțit apăsarea degetelor sale puternice cu care mă strîngea la pieptul lui.

— Mă duc la el, spuse pe un ton hotărît.

— Nu știu dacă e bine, îl preveni mama. De atunci n-a mai ieșit din casă și n-a mai dat ochii cu nimeni. Stă închis și se pare că bea întruna. N-a vrut să se arate nici măcar în noaptea în care lupii i-au sfîșiat doi reni. Oamenii au trebuit să-l scoată cu sila pînă în prag ca să vadă cel puțin ce se întîmplă... Dar el...

— Lupi ? ! o întrerupse tata, minunîndu-se. Aici, la vremea asta ? ! Nu se poate. Or fi fost niște cîini sălbăticiți — asta aș mai crede, dar lupi ? !

— Lupi au fost, am reușit, în fine, să spun și eu ceva. Toată lumea i-a văzut și i-a recunoscut. Iar povestea asta e adevărată, precum adevărat e că Taras l-a împușcat pe Lișiță ! am răbufnit, fără să vreau.

Mă măsură un timp, cu ochii plini de mirare.

— A, da, Lișiță..., tărăgănă tata cuvintele, de parcă atunci s-ar fi dezmeticit.

Și, deodată, chipul i se înăspri. Își încleștă buzele și în ochi i se aprinseră flăcările unei indignări înverșunate. Pe frunte i se umflă o vinișoară ce se întindea zvîcnind spre sprînceana din dreapta.

Iar pe obrajii mei se rostogoleau lacrimi grele, stîrnite de durerea ce se trezise iar în sufletul meu și, poate, și de sentimentul vinovăției că-l trădam pe Lișiță, amintindu-mi în clipa aceea, fără voia mea, de puiul de lup ascuns în podul hambarului, unde se afla în primejdie, dacă Saşa n-a apucat să lege cîinii înainte ca aceștia să dea de urma lui.

Tata îi întinse mamei raniță și, răsucindu-se pe călcîie, aproape milităreşte, ieși din casă.

— Te rog să ai grijă de tine, Vojta, îl avertiză mama cu o voce scăzută, din care nu se desprindea totuși intenția de-al face să renunțe la hotărîrea sa.

Îl îndemna doar la prudență.

— Pînă acum n-a deschis ușa nimănui. Nici măcar directorului, se grăbi să adauge. Se spune că stă tot timpul la masă, cu o sticlă goală în fața lui și că ar fi de nerecunoscut...

— Stai liniștită, nu te speria. O să-i spun doar cîteva cuvinte ca să știe ce gîndesc eu despre el, atîta tot, o asigură tata, biruindu-și cu greu mînia.

Trecu peste drum, cu pasu-i energic, și nu se opri decît pe prispa vecinului. Stăteam amîndouă pe treptele tindei și nu-l scăpam o clipă din ochi. Tata apucă de clanță și apăsă, dar ușa era închisă. Pe urmă l-am văzut apropiindu-se de fereastră, în spatele căreia se zăreau răsadurile de pătlăgele roșii ce trebuia de mult să fie plantate în pămînt. Își lipi fruntea de sticlă și privi indelung în odaie. Apoi, fără jenă, se apucă să bată în cerceveaua ferestrei atît de vîrtos, încît se auzea zăngănitul geamurilor. Și nu se lăsa, bătea întruna, de parcă ar fi vrut să deștepte pe cineva dintr-un somn adînc. În fine, după un timp, ușa se crăpă ușor, dar Taras nu se arătă în prag. Tata împinse cu umărul ușa rămasă întredeschisă și intră.

În momentul acela mi s-a părut că l-am surprins pe Taras, așa, ca într-o fulgerare, dar ușa s-a închis repede la loc. În fracțiunea aceea de secundă nu s-a auzit nici un schimb de cuvinte.

Stăteam strîns lipite una de alta, cu inima cît un purice. Abia mai respiram. Stăteam și așteptam cu sufletul la gură, momentul în care avea să izbucnească scandalul.

— Ai văzut ? Pe el l-a lăsat să intre, am reușit să murmur și în clipa aceea am simțit cum mă trec fiori de gheață pe șira spinării.

Mama nu mi-a răspuns — stătea tot timpul cu ochii ațintiți spre casa vecinului.

...Trecuseră mai bine de două ceasuri de cînd tot așteptam, și nu se auzea nimic. Înserarea începuse să se lase cu repeziciune — amurgul se îngroșa văzînd cu ochii, dar fereastra căsuței lui Taras rămînea oarbă. Am ieșit de două ori pînă la poartă ; ba, o dată, m-am furișat chiar pînă la ușa lui Taras și am încercat să trag cu urechea. Nu se auzea nici un glas. Căsuța părea pustie, ca și cînd n-ar fi fost în ea nici un suflet de om. Și, totuși, în clipa aceea a țîșnit pe horn un fuior de fum proaspăt, împletit cu scîntei sfîrîietoare, înălțîndu-se încet spre bolta cerească pe care, între timp, răsăriseră și tresăreau primele stele.

M-am întors acasă ; mama mă aștepta îngîndurată, sprijinindu-se cu mîna de canatul ușii.

— Ce-or fi făcînd acolo atîta vreme ? am întrebat-o, plină de îngrijorare. Ce zici, n-ar fi cazul să mă duc să bat la ușă ?

— Nu, mi-a răspuns mama, de data asta cu o voce mai liniștită, uitîndu-se și ea la fuiorul de fum ce se ridica din coșul vecinului. Pe cît se vede, au multe să-și spună. Iar eu aș propune ca noi să ne așezăm la masă și să mîncăm.

Așa se face că ne-a scăpat momentul în care tata a părăsit căsuța lui Taras, și l-am simțit venind abia cînd i-am auzit pașii în tindă. Ni se părea acum mai epuizat ca în clipa în care sosise ostenit și flămînd, după trei zile de trudă în taigaua îndepărtată. Mulțumirea ce-i luminase fața cînd ne văzuse pe amîndouă așteptîndu-l în curte se preschimbase într-o neliniște apăsătoare.

Mama, care tocmai se pregătea să ia mîncarea de pe plită, înmărmuri și mîinile îi alunecară neputincioase de-a lungul trupului. Cercetă în trecere chipul tatii și, spre marea mea uimire, cînd izbuti să deschidă gura nu-l întrebă de ce-l împușcase Taras pe Lișiță, ci se interesă, plină de îngrijorare, de soarta vecinului.

— Ce-i cu el ? ! I s-a întîmplat ceva ? !

N-am înțeles-o. Gîndul meu era la Lișiță, pentru el se dusese totuși tata să stea de vorbă cu Taras. Eram prea răscolită de durere și nu puteam să bănuiesc tot ceea ce mama observase, probabil, în comportarea lui Taras din clipa nefericitei întîmplări și ce mai citise acum pe chipul mohorît al tatii.

Tata se așeză la masă și, fără să sufle o vorbă, împinse într-o parte farfuria pe care mama i-o pusese în față, gest cu care, de obicei, dădea de înțeles că nu mai poate, că s-a săturat. În încăpere se așternu o liniște apăsătoare. Mama stătea nemișcată în dreptul mașinii de gătit.

— Ei, hai, așezați-vă, spuse tata.

Rostise cuvintele cu o voce domoală și totuși stăruitoare ; chipul lui era la fel de grav și de posomorît ca în clipa în care revenise și, în ciuda faptului că ne privea, un timp am avut impresia că e departe de noi.

— Omul ăsta e la pămînt, reluă în cele din urmă. De cînd l-am cunoscut, mi-am dat seama că-l frămîntă ceva, că e un nefericit ce poartă în el o mare amărăciune, dar niciodată nu mi-ar fi trecut prin minte — și probabil nici vouă — că e atît de nenorocit...

Deodată amuți, de parcă ar fi stat să chibzuiască, punîndu-și poate întrebarea dacă sîntem în stare să-l înțelegem, dacă n-ar fi mai bine să aleagă alte cuvinte menite să ne influențeze, mai ușor și fără opreliști, mintea și inima.

— Trei zile n-a lăsat pe nimeni să-i treacă pragul. Mă aștepta numai pe mine, ca să-mi spună de ce și cum s-a întîmplat întreaga poveste și pe urmă să-și ia catrafusele și să părăsească pentru

totdeauna aceste meleaguri. Cred că am reușit să-i scot din cap această idee...

— Ce să facă ? ! izbucni mama, și se așează pe scaun.

— Da, i s-a năzărit să plece. După cele întîmplate nu mai vrea să mai rămînă în Davșa. E un om foarte sensibil și... foarte nefericit — asta e...

Am tras aer în piept ca să prind curaj și, indignată la culme, mă pregăteam să strig : Taras sensibil ? ! Taras care a fost în stare să-l împuște pe Lișiță ? ! — dar tocmai în clipa aceea tata s-a întors spre mine și mi-a spus :

— Îi pare rău, voia să vină să-ți ceară și ție iertare, i-am zis însă că nu mai e cazul, că totul e în ordine.

— În ordine ! ? ! am răbufnit, nemaiputîndu-mă stăpîni. În ordine numești tu faptul că l-a ucis pe Lișiță ? !...

Mă uitam la el uluită cînd, deodată, am simțit mîna mamei strîngîndu-mă de braț, cu insistență.

— Helka !

Glasul ei răsunase iar de parcă mi-ar fi vorbit de undeva de departe, și mie mi se părea că strînsoarea aceea puternică și stăruitoare n-avea nimic comun cu vocea ei caldă și catifelată.

— Tare aș vrea să știu ce scuze poate avea un om care împușcă așa nitam-nisam, cîinele altuia ? am întrebat supărată foc.

Îmi venea să țip, dar tata mă întrerupse, cu blîndețe.

— Ai răbdare ! Apoi, întorcîndu-se spre mama, îi spuse : N-ai vrea să umpli un pahar cu votcă. Simt nevoia să-mi clătesc puțin sufletul...

Mama se codi un pic, dar pînă la urmă se ridică și, ieșind în tindă, se întoarse de acolo cu o sticlă de votcă golită pe jumătate și cu un păhărel, pe care le așeză pe masă în fața tatii. Apoi mai aruncă un lemn în sobă și se așeză la loc pe scaunul ei. Iar eu am simțit, din nou, de data asta în încheietura mîinii, brățara degetelor ei puternice.

— Hai, începe, i se adresă tatii.

De sticla lămpii, se izbea, bîzîind furios, o muscă mare, de culoare neagră. Tata trase o dușcă zdravănă și după ce își șterse pe îndelete buzele cu podul palmei, se apucă să ne povestească totul de-a fir a păr.

Rădăcina răului se trăgea din anii războiului. Într-o zi, nemții au năvălit pe neașteptate în satul în care se născuse Taras și i-au dat foc. Sărmanul n-avea încă nouă ani, mama lui, două surori și fratele mai mare au ars de vii în șura de fîn, unde-i mînaseră nemții cu ajutorul cîinilor. S-a salvat pitindu-se într-o pivnicioară săpată în grădină sub stratul de sfeclă. De-acolo a auzit tropăitul cizmelor și zbieretele sălbatice ale invadatorilor, focurile de armă,

gemetele tînguitoare ale oamenilor și lătratul asurzitor al cîinilor. De-acolo a văzut vîlvătîile focului ce colorau cerul și pămîntul. După nenorocirea asta, Taras a rămas singur căci, cu puțin timp înainte, tatăl lui căzuse pe front.

A pribegit multă vreme, pripășindu-se pe unde a putut. După terminarea războiului a învățat meseria de tîmplar, făcînd aceeași muncă deprinsă de la tatăl său în anii copilăriei. Pe urmă și-a găsit o nevastă și a avut cu ea doi copii. Dar n-a fost o căsnicie fericită. În timp ce el pleca în căutare de lucru, soția lui, însemnată și ea de urgia războiului, de haosul și de foametea din primii ani de reconstrucție, se ținea de băutură și de aventuri amoroase întîmplătoare. Au divorțat. Apoi i-a murit fetița de care era legat cel mai mult și cu care se înțelegea foarte bine. A călcat-o un bețiv cu mașina și n-a mai putut fi salvată. Atunci a plecat din satul său natal și a trăit un timp în Nordul Îndepărtat, dar nu s-a mai căsătorit. Viața pe șantierul barajului unui lac de acumulare nu i-a plăcut. Nu din pricina gerului sau a muncii grele, ci din pricina acelui permanent du-te-vino ce domnea în dormitoarele comune ale șantierului; strigătele și certurile ce se țineau lanț acolo îi sugerau un loc neplăcut, undeva pe linia frontului. Tînjea după liniște și singurătate. De aceea a părăsit șantierul și s-a stabilit aici, în Davșa, unde a început să lucreze, făcînd ceea ce făcuse odinioară și tatăl său — construia și repara căsuțele sătenilor, amenaja laboratoarele oamenilor de știință, făcea mese, dulapuri, iar pe bucățica de pămînt din jurul casei, pe care singur și-o clădise, gospodărea așa cum văzuse de mic în satul lui de baștină. Poate pentru a reînvia, măcar în aparență, propria lui imagine. În fundul curții cultivase cîteva răsaduri de cartofi, varză și mărar; iar sub folia solarului i se coceau pătlăgele roșii și castraveți. Vara, în răzorul de sub fereastră îi înfloreau macii de grădină și mai strălucea două-trei discuri de floarea-soarelui. Creștea pe bătătură cîteva găini și în loc de vacă ținea reni care, în condițiile de aici, se hrăneau singuri și n-avea cu ei nici o bătaie de cap. Credea că, în sfîrșit, găsise ceea ce căuta. Singura ființă căreia i-a transmis — o dată cu o mică sumă de bani — locul unde se statornicise, a fost fiul lui, care la vremea respectivă își făcea stagiul militar. N-a primit de la el nici un răspuns.

La doi ani după aceea, fiul, despre care nu mai știa aproape nimic și pe care, de fapt, nici nu-l mai cunoștea, și-a făcut într-o zi apariția pe nepusă masă. I-a adus un mic dar și i-a făgăduit să rămînă cu el, spunîndu-i că și lui îi place pădurea și singurătatea. Taras s-a bucurat din adîncul sufletului, nutrind speranța că fiul său — ultimul sînge din sîngele lui — avea să se statornicească aici, acesta fiind de altfel, visul lui de-o viață. Numai

că, într-o bună zi, a apărut în sat miliția și i-a ridicat feciorul. Cu acest prilej a ieșit la iveală că flăcăul făcuse parte dintr-o bandă de tîlhari care jefuiau casele oamenilor și le pîngăreau femeile, iar dumnealui după o „acțiune" neizbutită venise să se ascundă la taică-său spre a scăpa de urmărire și de rigorile legii. Așa se face că Taras a rămas iarăși singur, de data asta însă fără nici o speranță de a mai găsi un suflet apropiat. Și astfel s-a înăcrit și mai mult și singurul lucru ce-l mai atrăgea și-l mai ținea pe lumea asta era munca.

— Cam asta ar fi povestea lui, spuse tata.

Vorbise tot timpul cu o voce tremurătoare, sugrumată parcă de emoție și chipul lui, altă dată senin și atît de expresiv, era grav și mohorît ; iar mie mi s-a părut că, de fapt, nici nu vorbise pentru noi, ci pentru el însuși.

— După mine, reluă el, puțini sînt cei ce pot înțelege suferințele acestui om. Vă spun drept, eu unul nu știu ce m-aș fi făcut în locul lui. Cred că de mult mi se făcea lehamite de toate și-mi luam cîmpii...

— Niciodată n-a pomenit de necazurile lui, îl întrerupse mama.

— Păi, tocmai ăsta-i păcatul lui — e o fire nenorocită. S-a închis în el și își duce crucea de unul singur. N-are pe nimeni la care să țină, pe nimeni căruia să-i pese cum trăiește și ce necazuri îl apasă. Războiul l-a păgubit de toate. Taras privește acum lumea prin mormintele celor ce i-au fost apropiați. N-a mai rămas în el decît o adîncă amărăciune. Și tocmai în seara cu pricina, cînd părea că pămîntul și cerul se mistuia în flăcări și se îneacă în sînge, sărmanului i-a venit în minte noaptea aceea cumplită în care satul lor a fost ars și pîrjolit de nemți. Și, fără voia lui, a căzut pradă amintirilor și s-a cufundat în ele, întorcîndu-se pe firul lor pînă la clipa în care au început suferințele lui. A văzut mai întîi strălucirea aceea roșie ca focul, după care a auzit lătratul cîinelui și, deodată, n-a mai putut să suporte acest spectacol. Mi-a spus că nu mai știa ce se petrece cu el — simțea, pur și simplu, că-și pierde mințile și pe urmă, știm bine ce s-a întîmplat... Din clipa în care și-a dat seama de fapta sa necugetată, n-a mai ieșit afară, n-a mai vrut să-i intre nimeni în casă și m-a așteptat pe mine. În tot acest timp n-a pus nimic în gură, nici măcar nu s-a bărbierit și a dormit așezat la masă, cu capul sprijinit în palme. În noaptea următoare, cînd i-au năvălit lupii în ogradă, n-a mai pus mîna pe pușcă... Mi-a povestit toate astea încet, cu o voce ușor descumpănită, fără să-și ridice măcar o dată privirea. A stat tot timpul cu capul în jos, de parcă i-ar fi fost teamă să se uite în ochii mei ; cred că se rușina față de mine și față de el însuși,

A simțit însă nevoia să-și descarce sufletul, să se răfuiască, într-un fel, cu propria sa conștiință. A scăpat astfel de un vis urît care-l apăsa și-l chinuia de moarte. Își dă seama că povestea asta nu poate fi uitată, că după cele întîmplate acum, și atunci cu fiul lui, n-ar mai putea să se uite în ochii celor din jur, și, de aceea, așa cum v-am spus, se pregătea să plece.

— Nu se poate, de ce să plece, izbucni mama, de data asta cu mîna la pieptul ei.

Privea drept înainte, ca și cînd ar fi văzut ceva ce eu nu eram în stare să văd. Se gîndea, cu siguranță, la urmările războiului, la felul în care acesta poate însemna un om pe toată viața, făcîndu-l să poarte în sufletul lui toate durerile și suferințele acestui flagel, chiar dacă febra războiului s-a stins de atîta vreme...

— Mîine dimineață mă duc să vorbesc cu directorul, spuse tata. Cred că, un pic, am reușit să-i scot din cap ideea cu plecatul. După ce s-a destăinuit, parcă i s-a luat o piatră de pe inimă. Era și firesc. Nici un om pe lumea asta n-ar putea să îndure singur o asemenea durere.

I-am ascultat — și, deodată, am înțeles, sau cel puțin așa mi s-a părut, că dintre toți numai eu nu-l uitasem pe Lișiță. Nu, nu puteam să-l uit, și nici să mă împac cu gîndul că-l lovise pe nedrept o asemenea nenorocire. Și iar mă podidiră lacrimile. Mă gîndeam la Lișiță și mă simțeam ca un bolnav căruia i se dă să bea o licoare amară sau o lingură cu untură de pește, și trebuie să înghită această porcărie, în ciuda faptului că stomacul său se împotrivește s-o primească dintr-o dată, și nu poate s-o asimileze decît încet, picătură cu picătură.

Tata se ridică în picioare — de mai bine de două minute mă cercetase cu o privire concentrată — și, apropiindu-se de mine, își sprijini mîinile pe umerii mei și-mi spuse cu o voce blajină:

— Nu vreau și nici nu-ți pot pretinde să înțelegi totul imediat... Ți-e greu, îmi dau seama... Dar să știi că, uneori, faptele sînt înșelătoare. Acum, după cele ce ai auzit, încearcă măcar să înțelegi de ce ne-a fost dat să-l pierdem pe Lișiță... Omul ar trebui să știe, întotdeauna, de ce pierde sau cîștigă ceva.

În timp ce-mi vorbea se uita la mine cu o privire sfredelitoare, cum n-o mai cunoscusem la el pînă atunci.

Și eu l-am privit cîteva clipe drept în ochi, pe urmă însă n-am mai putut rezista și am lăsat capul în jos.

Mîinile tatii mai zăboveau pe umerii mei — mîini aspre, grele și puternice, de parcă acolo ar fi fost locul lor de cînd lumea, făcute parcă anume să crească direct din mîinile mele. Și, totuși, am simțit deodată cum se prăvălește peste mine o povară grea, neînduplecată, pe care ar fi trebuit să învăț și să știu s-o port,

numai că toate prin cîte trecusem pînă atunci se adunaseră în fața mea ca o opreliște și nu-mi îngăduiau să înțeleg acest lucru.

* * *

Gustarea de dimineață am luat-o devreme de tot. Tata se grăbea să ajungă la director înaintea orelor de lucru. În schimb mie mi se părea că timpul înaintează tîrîndu-se ca melcul. Nu mai aveam răbdare. Abia așteptam să ajung la Sașa, să-mi revăd cît mai repede puiul de lup. În plus, știam că ázi îl voi putea aduce acasă. Eram încredințată că altfel se vor petrece lucrurile cu el, că-mi va fi îngăduit să-l iau cu mine la Praga și chiar dacă, mai tîrziu, va trebui să-l dăm la grădina zoologică, tot al meu va fi, căci voi putea oricînd să mă duc să-l văd. Așa își închipuia și Sașa — de altfel mi-a și spus acest lucru cu o zi înainte, în timp ce întindeam capcanele pentru lemingi.

În fine, am izbutit s-o șterg de acasă. Sașa mă aștepta afară.

Mi-a fost deajuns să-i arunc o privire, ca să-mi dau seama că se întîmplase ceva neplăcut.

— Bine că ai venit, spuse precipitat. E de rău. Cîinii au făcut toată noaptea tărăboi, au alergat prin curte și au lătrat ca bezmeticii și nimeni n-a putut să-i liniștească. Abia acum am reușit să hrănesc puiul de lup și asta cu mare greutate. N-aveam multă vreme, trebuie să facem ceva, cît mai repede.

— Și ce-ai vrea să facem? l-am întrebat.

Înainte însă de a-l lăsa să-mi răspundă i-am povestit tot ce s-a întîmplat ieri seara la noi acasă. M-a ascultat, dar spusele mele nu prea au avut darul să-l impresioneze.

— Știu la ce te gîndești, Lena, îmi spuse pe un ton cît se poate de calm. Dar să știi că Taras ar fi tăiat oricum cei doi reni, iar acum a căpătat o lecție binemeritată pentru uciderea lui Lișiță. Sper că așa gîndești și tu.

Și-a dat seama după vocea mea că eram ușor descumpănită, că bucuria mea din ajun se răcise un pic.

— Bineînțeles, am încuviințat cu mai multă înflăcărare decît mă așteptam. Și-acum ce trebuie să facem?

— Înainte de toate să găsim puiul de lup, îmi răspunse.

— Să-l găsim?! am izbucnit nedumerită.

— Da, mergem împreună să-l găsim; oricum voiai să vezi și tu bîrlogul, nu-i așa? Lupii nu mai sînt acolo, de asta te asigur, iar tu o să poți să povestești acasă cum arată un asemenea bîrlog. Ca să nu mai spun că în jurul bîrlogului e plin cu grămăjoare de fecale... O să adunăm cîteva... Știu că pe tatăl tău îl interesează și o să se bucure cînd o să i le aducem... Dar dacă

ți-e greu, găsesc eu și singur puiul de lup. La amiază, cel mai tîrziu, îl ai acasă și...

— Nu, l-am întrerupt cu hotărîre. Merg și eu și-o să-l căutăm împreună... Nu de alta, dar trebuie să știu și eu cum arată un bîrlog de lup, nu crezi ?

— Bine. Pe Fulg-de-nea îl luăm cu noi. Acolo ne-ar putea fi de folos, pe cînd în curte ar putea să facă cine știe ce năzbîtie... Nondo și Silka sînt legați...

Abia atunci l-am observat pe Fulg-de-nea. Alerga de colo-colo pe pajiște și mirosea găurile șoarecilor de cîmp.

Am rupt-o toți trei la fugă spre Colina Arsă, spre locul unde, în urmă cu două zile, mă plimbasem cu mama și contemplaserăm împreună vegetația ce abia prinsese să înmugurească. De data asta ne zoream, căci timpul necruțător ne gonea fără milă.

Zburam amîndoi de ne sfîrîiau călcîiele — cînd, deodată, eu m-am oprit și am rămas ca împietrită. Îmi venise în minte promisiunea făcută tatii și, în loc să mă țin de cuvînt, fugeam acum cu Saşa în taiga. Inima mi-a luat-o razna și aveam senzația că mă sufoc. Da, așa e, i-am promis, numai că atunci nu puteam să știu ce avea să se întîmple, că drumul acesta va trebui să-l facem ca să salvăm un pui de lup părăsit, pe care doream atît de mult să-l am și, firește, ca să-i aducem și tatii niște fecale de lup, mi-am zis în sinea mea... Și, totuși, sufletul mi-era răscolit de tristețe...

— Ce-i cu tine, Lena ? De ce te-ai oprit, mă întrebă Saşa ; apoi, citind, desigur, neliniștea trădată de expresia feții mele, mă întrebă din nou, plin de îngrijorare : Ți s-a întîmplat ceva ?

— Piciorul, am minţit fără să clipesc. M-am lovit și m-a durut un pic glezna, dar acum mi-a trecut. Să mergem.

— Să știi că nu e departe, ținu el să mă asigure. Îndată sîntem acolo. Prin partea asta lupii n-au vînat niciodată de aceea nu știe nimeni de existența lor. La bîrlogul ăsta am nimerit cu totul întîmplător, cînd au început să se împerecheze cocoșii-de-munte...

Curînd taigaua ne-a înghițit și am început să pătrundem într-o împletitură adîncă de ierburi vechi și arbuști tîrîtori, ce se îngrămădeau aici ca un covor gros, în timp ce peste tufișuri se înălțau siluetele scunde ale brazilor și pinilor riverani, amestecați cu pîlcuri de zadă și zîmbri, printre care mai sclipea, ici-colo, cîte o scoarță albă de mesteacăn.

Mai tot drumul ne-am strecurat prin hățișuri ; abia după două ceasuri de mers s-a deschis în fața noastră o rîpă pietroasă, nu prea adîncă, spre care șerpuia o potecă aproape invizibilă. În locul acela țîșnea din pămînt un fir de apă, atît de subțire, încît

din fîntîna nămolită ce se înjgheba în jurul lui, apa se prelingea încet, alimentînd doar o mică mlaştină lunguiaţă. Pe marginile ei presărate din belşug cu ceapă sălbatică, pămîntul apuca să sugă toată apa şi firul izvorului nu mai avea putere să curgă mai departe.

Saşa se opri şi astfel am avut răgazul să observ că ochiul mocirlos din preajma izvorului era plin de urme de lup — mici şi mari.

Un şir întreg de amprente — lăbuţe şi labe în toată legea — pornea de aici, suind pe panta glodoasă şi nisipoasă a rîpei ; mai sus, lupii frămîntaseră o cărare aproape dreaptă, chiar dacă nu la fel de lată, ce înainta pe un covor de muşchi străjuit de tufe de merişori. Cărarea aceasta se prelungea pe malul superior al rîpei, ducînd spre trunchiul unui arbore putregăit, sub ale cărui rădăcini săltate şi împrejmuite de pietroaie se căsca gura bîrlogului.

Urme se vedeau şi aici, cu duiumul.

Pe o pantă lină, Saşa îmi arătă un loc golaş unde familia lupilor îşi petrecea zilnic cîteva ceasuri, odihnindu-se şi încălzindu-se la soare. Pe pămîntul argilos şi printre smocurile rare de iarbă bătătorită, zăceau numeroase fire de păr, unele mai deschise, altele mai închise. Am adunat cîteva, uitîndu-mă în acest timp cu mare atenţie în toate părţile. Mă transformasem deodată într-o ureche uriaşă ce recepta orice sunet, orice piuit de pasăre sau trosnet de vreasc...

— Au dispărut, mă linişti Saşa. Ştiam că se vor muta. De îndată ce s-au întors din ograda lui Taras şi-au luat tălpăşiţa şi s-au retras într-un loc mai ferit. Cît au lipsit, bîrlogul a rămas în paza unui alt lup. De asta sînt sigur. După cele întîmplate, n-ar fi părăsit amîndoi cuibul pentru o vreme atît de îndelungată. De altfel, i-am văzut o dată întovărăşiţi de o lupoaică tînără, de toată frumuseţea.

Şi, schimonosindu-şi faţa cu un zîmbet triumfător, se grăbi să adauge :

— Şi-au luat tălpăşiţa, dar un pui tot a rămas în mîinile noastre, şi ăsta-i al tău.

— Da, am murmurat încet de tot.

N-aş putea să spun de ce, dar în clipa aceea am simţit nevoia să vorbesc în şoaptă. Eram copleşită de o adîncă părere de rău... Va să zică aici s-a născut „domnişoara" noastră, şi noi... Dar tulburarea stîrnită de descoperirea unui bîrlog de lupi, proaspăt părăsit — şi asta din pricina mea — se arătă a fi, totuşi, mai puternică decît părerea de rău.

M-am întors la gura bîrlogului pe care Fulg-de-nea se apucasc de mult să-l inspecteze cu înfrigurare. De cînd am început să ne apropiem de rîpă, ne-o lua mereu înainte și alerga încolo și încoace într-o permanentă agitație haotică. Clămpănea din dinți și din gîtlejul lui se auzea tot timpul un mîrîit prelung. Din cînd în cînd scotea cîte un lătrat, nicidecum zgomotos — era, mai curînd, un semn de nervozitate, ca atunci cînd descoperă cîinele o urmă, care e și nu e urmă, și rămîne descumpănit neștiind cum să se descurce cu ea.

În schimb bîrlogul avu darul să-l scoată din minți. Îl mirosi un timp apoi îi dădu tîrcoale și iar îl mirosi. În fine, se întinse pe burtă și, mîrîind furios, se strecură tîrîș înăuntru; bătu însă repede în retragere și se apucă să scormonească sălbatic pămîntul, ca și cînd ar fi avut nevoie să lărgească gura vizuinei, spre a putea pătrunde în ea.

Am îngenuncheat lîngă el și, împingîndu-l într-o parte, mi-am vîrît capul cît mai adînc în „gîtul" bîrlogului. Deodată, m-a izbit un miros de amoniac, atît de înțepător, încît au început să-mi lăcrimeze ochii. M-am dat repede înapoi și, așezîndu-mă în capul oaselor, am strănutat vîrtos, de cîteva ori. Pe urmă m-am ridicat în picioare.

Între timp Fulg-de-nea își croise drum înăuntru, dispărînd de-a binelea. Cînd reveni, tîrîndu-se de-a-ndoaselea, se comportă de parcă s-ar fi străduit să mă imite. Strănuta, clătina din cap și se scutura de parcă ar fi vrut să dea jos de pe el niște picături de apă.

În clipa aceea mi-am adus aminte de Lișiță. Oare cum s-ar fi manifestat el într-o asemenea situație? Ce trăsnăi ar fi făcut? Nu apucase să cunoască mirosul rubedeniilor sale sălbatice, al dușmanilor săi de moarte, în ciuda faptului că străvechii lor înaintași, fuseseră de bună seamă, aceiași. Mi-am zis însă repede, în sinea mea, că gîndul acesta n-avea nici un temei. Dacă Lișiță ar fi trăit, n-aș fi avut niciodată prilejul să stau cu Sașa la gura unui bîrlog de lupi.

Și în timp ce Sașa se foia de colo-colo, adunînd cu grijă grămăjoare de fecale într-o batistă pe care întîmplător o avea asupra lui, eu contemplam liniștea aceea străluminată de soare și, fără să-mi fi dat prea bine seama, mintea mi-era în clipele acelea nespus de receptivă, în pofida sufletului atît de răscolit. Și azi îmi stăruie în fața ochilor șiragul urmelor de lupi ce începea să se ramifice nu departe de bîrlog. Un fir se răsucea în sus, spre răsărit, pătrunzînd tot mai adînc în „măruntaiele" taigalei, probabil spre pajiștile alpine de la poalele lanțului muntos al Barguzinului, în timp ce celălalt înainta spre apus, pe drumul cel

mai scurt ce ducea spre țărmul primăvăratic al Baikalului. (Și-mi mai aduc aminte că, mai tîrziu, tata a descoperit în fecalele aduse de Saşa, resturi de peşte, cu siguranță de obleți, care tocmai se împerecheau aproape de mal și din care vînase și Lișiță în acea ultimă după-amiază din viața lui).

*
* *

Cam pe la două eram înapoi în sat. Eu am rămas la marginea desișului riveran ce străjuia pădurea în spatele căsuței lui Malgaci, și-l așteptam pe Saşa care între timp dispăruse dincolo de gard. Nu dură mult și în curte se stîrni un lătrat asurzitor. Știam că în clipa aceea Saşa coborîse din pod și, cu puiul de lup ascuns sub cămașe, trecuse anume prin fața celor doi cîini — Silko și Nondo.

Ca la un semnal, am zbughit-o din tufiș cu bocceluța plină cu fecale de lup în mînă, și am rupt-o la fugă pe urmele lui Saşa. Și iar alergam împreună, acum însă de-a lungul gardurilor ce împrejmuiau ogrăzile oamenilor; și în timp ce Fulg-de-nea — ținîndu-se scai după noi — se năpustea mereu asupra lui Saşa, în jurul nostru se revărsa de pretutindeni lătratul sălbatic al cîinilor și hărmălaia asta ne-a însoțit pînă în clipa în care am pătruns pe coridorul ce dădea în clădirea administrației. Ajunși acolo, am făcut la repezeală schimbul de pradă și, astfel, eu cu puiul de lup ce tremura ca varga și Saşa cu „darul" înfășurat în batistă, am dat buzna în camera de lucru a tatii. Cînd Saşa a deschis ușa (s-ar cuveni să spun: cînd a dat-o vijelios de perete), tata se afla la biroul lui, aplecat asupra unui vraf de hîrtii; nici nu trecusem bine pragul și m-am oprit cu ochii ațintiți asupra lui.

— Uite ce am aici! Un pui de lup! L-am găsit împreună cu Saşa! am izbucnit, rostind totul dintr-o răsuflare.

— Ce-ai spus că ai? întrebă tata, măsurîndu-mă cîteva clipe cu o privire ce trăda neîncrederea și uimirea, deopotrivă.

Abia după aceea începu să se ridice de pe scaun, cu o mișcare lentă; între timp Saşa se și proțăpise în dreptul mesei și, cu aerul mîndru al triumfătorului, îi întîndea bocceluța cu fecale, de parcă i-ar fi oferit o comoară furată, pe care după multe peripeții reușise s-o descopere și-acum i-o restituia ceremonios.

— Uitați-vă, spuse și, desfăcînd la iuțeală nodurile batistei, desfășură prada pe tăblia mesei, lîngă hîrtiile tatii. Mai sînt pe-acolo o mulțime — reluă el — dacă vreți vă putem conduce la fața locului. Nu e departe... bîrlogul l-am dibuit chiar acum... împreună cu Lena...

Tata însă nu-şi pierdu vremea cu el — îi aruncă doar o privire fulgerătoare, şi se apropie de mine. Mă aşteptam să mă ia la rost, să mă bestelească, dar în loc de asta l-am auzit exclamînd :

— Ia să-l văd !

Şi luînd puiul de lup din braţele mele, îl cercetă cu atenţie şi întrebă :

— Unde spuneaţi că l-aţi găsit ? !

— În bîrlog, răspunse Saşa, fără să-i tremure vocea. Era singur şi...

— În bîrlog ? îl întrerupse tata, tărăgănînd silabele. De fapt, judecînd după urmele descoperite astă iarnă, ştiam că mişună nişte lupi pe undeva prin preajma locului... Apoi a mai venit şi povestea cu renii sugrumaţi... Dar să-şi părăsească puiul o familie de lupi... aşa ceva nu s-a mai pomenit...

— După cîte se pare, tocmai se mutau într-un loc mai ferit, interveni Saşa. De obicei aşa fac atunci cînd lupoaica începe să-şi înţarce puii, iar acum e pentru ei momentul cel mai potrivit.

Tata nu-i răspunse. În schimb, se întoarse cu faţa spre el şi se uită îndelung în ochii lui.

— Ori, cine ştie, poate li s-a întîmplat ceva ce a băgat spaima în ei, se grăbi să adauge Saşa. Cum v-am spus : dacă vreţi, mîine dimineaţă ne putem repezi pînă acolo să cercetaţi şi dumneavoastră bîrlogul şi să mai adunăm nişte fecale că, slavă Domnului, e de unde...

— Ca să vezi, spuse tata îngîndurat.

Şi după cîteva clipe de tăcere reluă :

— Dacă ar fi fost invers, m-aş fi mirat mai puţin... În plină primăvară, cînd în jurul lor e atîta hrană, o pereche de lupi dă buzna în sat ca să gîtuie doi reni şi-apoi să-i lase baltă, în timp ce iarna, cînd sînt lihniţi de foame şi vînează în haită, nu se încumetă să se apropie de sat. N-am auzit niciodată să fie lupii atît de agresivi... Mă rog, dacă ar fi fost invers... dacă se întîmpla mai întîi povestea cu puiul... Dar dacă voi spuneţi că aşa stau lucrurile... eu ce pot să fac...

Bănuieşte ceva — ştie ceva, îmi repetam cu înfrigurare în sinea mea. Şi chiar atunci se întoarse din nou spre mine, cu puiul de lup în mînă.

— Va să zică ai fost şi tu acolo... spuse, fixîndu-mă cu o privire sfredelitoare.

— Credeţi-ne, acum am venit de-acolo, izbucni Saşa, înainte ca eu să-mi revin şi să apuc să suflu o vorbă. Iar probele de fecale — mereu pomenea de ele — probele astea de fecale pe care

vi le-am pus pe masă erau umezite de roua dimineții... Uitați-vă, batista s-a mînjit toată din pricina umezelii...

Tăceam mîlc. Tot ce spusese Saşa acum era adevărul-adevărat şi, totuşi, mie îmi ardeau urechile de emoţie. Iar tata aştepta să mă audă vorbind.

Cu chiu, cu vai, limba mi s-a descleştat.

— Da, aşa e, am fost acolo, am izbutit să bîigui, dînd din cap aprobator.

Şi în clipa aceea m-am zăpăcit de tot, căci mi-am adus aminte de promisiunea pe care i-o făcusem. Mă încerca un sentiment stînjenitor, aşa cum mi se mai întîmplase o dată, cînd ne aflam la bunica. Mă jucam atunci într-o carieră de nisip şi, pe neaşteptate, s-a rupt o bucată de mal şi nisipul venea peste mine ca o lavină, gata să mă îngroape de vie...

Şi fiindcă tata continua să tacă, m-am grăbit să adaug :

— Crede-mă, uitasem de jurămînt... Adică... nu... de fapt, n-am uitat... dar mi-am adus aminte de el cînd era prea tîrziu... Cînd ne duceam spre bîrlog...

Tot ce spusesem era adevărat şi sînt sigură că tata şi-a dat seama de acest lucru. A mai tăcut cîteva clipe, pe urmă l-am văzut cum deschide gura, gata să mă ia la rost, dar deodată s-a răzgîndit.

— Va să zică ai fost şi tu acolo şi...

Nu şi-a rostit gîndul pînă la capăt, iar eu am surprins înfiripîndu-se pe chipul lui un zîmbet abia perceptibil.

Mă uitam la zîmbetul acela şi mă simţeam ca după o chelfăneală zdravănă căci, în ciuda faptului că-i spusesem adevărul, ştiam că în acelaşi timp îl şi mințisem.

— Na, ţine-l, îmi spuse, şi-mi întinse puiul de lup... Iar acum, căraţi-vă...

În clipa aceea intră mama şi imediat în urma ei îşi făcură apariţia doi laboranţi. Dădură buzna în birou vociferînd, de nu se înţelegea nimic din ce spuneau, în timp ce eu strîngeam în braţe puiul de lup şi n-aveam ochi decît pentru mama. Nu scotea o vorbă. Se uita la mine şi tăcea. Văzîndu-mă vie şi nevătămată îşi trecu privirea spre puiul de lup şi-l cercetă cu atenţie.

Am stat apoi un timp înghesuită în micul cerc al curioşilor, după care tata se întoarse spre mine şi-mi spuse :

— Gata, ajunge. Voi doi luaţi-o din loc şi duceţi-vă la noi acasă. Şi daţi-i ceva să mănînce — cel mai bine ar fi un pic de lapte călduţ, amestecat cu un gălbenuş de ou... Dacă mănîncă, partida e cîştigată...

— Asta... începu Saşa, în timp ce eu jubilam în sinea mea.

Dar amuţi brusc, de parcă i-ar fi pus cineva un căluş în gură.

De data asta era cît pe ce să-l ia gura pe dinainte. De bună seamă voise să spună că asta nu-i nimic nou pentru noi, dar a știut să se oprească la timp ca să nu se dea de gol. Se uită la mine, după care reluă fără să clipească :

— Da, desigur, asta ar fi cel mai nimerit. Căci, vorba ceea, e destul de măricel...

— Hai, duceți-vă, și aveți grijă de el, dacă tot l-ați adus... Pe urmă ne sfătuim și vedem noi ce-i de făcut mai departe... Dar, pînă una alta, ați putea să prindeți și cîțiva pești, un pic de lapți sau icre nu i-ar strica deloc...

Ultimele cuvinte le-am auzit de pe coridor. Fulg-de-nea ni se alăturase iar lătrînd ca ieșit din minți — și, cum ne-am văzut afară, m-am întors spre Saşa și l-am întrebat :

— Ascultă, nu crezi că ai mințit un pic prea mult ?

— Nu mai mult decît a fost nevoie, îmi replică el cu promptitudine. De altfel, și tu ai mințit.

— Da, dar eu mai puțin.

— Asta nu mai contează. Minciuna e minciună. Principalul e că te-ai ales cu puiul de lup. Acum e definitiv al tău și știu și cum o să-l cheme.

— Cum ? Dacă mi-e îngăduit să știu...

— Lena.

— Zău ! ? am exclamat, înecîndu-mă într-un hohot de rîs.

Goneam prin dreptul căsuței vecinului cînd, deodată, l-am zărit pe Taras și am rămas țintuită locului. Saşa s-a oprit și el, uitîndu-se la mine plin de nedumerire. În primul moment nu și-a dat seama ce se întîmplă.

Ca de obicei, Taras stătea în curte cu rindeaua în mînă, aplecat deasupra unei scînduri întinse între cei doi căpriori ; la picioarele lui zăcea o grămadă de talaș proaspăt. În curte domnea acum o ordine desăvîrșită. Bucățile de gard răsturnate erau iar la locul lor. Sub acoperișul bucătărioarei de vară ardea focul și pe plita încinsă fierbea o oală cu carne. Cum nu pusesem nimic în gură de la gustarea de dimineață, mirosul ei ne-a tulburat pe amîndoi dintr-o dată.

Taras își ridică ușor capul — numai capul — și, peste cîteva secunde, se îndreptă cu greu din șale. Și întocmai ca în seara cu pricina — cînd l-am văzut lăsînd munca neterminată — brațele îi înțepeniră brusc, iar mîna în care ținea rindeaua îi alunecă apoi neputincioasă de-a lungul piciorului. Avea fața suptă și ochii congestionați. Se uita la mine, numai la mine — aș fi fost în stare să jur că pe Saşa nu-l vedea — și pe chipul lui se citea expresia omului trudit căruia, după zeci de ore de muncă istovitoare, i s-a

făcut gura iască și acum aștepta, descumpănit și lipsit de vlagă, să-i dea cineva o înghițitură de apă... La un moment dat mi s-a părut că buzele i s-au mișcat fără voia lui, dar nu s-a auzit înfiripîndu-se pe ele nici măcar un murmur. Voia parcă să spună ceva, dar o forță străină îl împiedica s-o facă. Părea că se pregătește să păsească, dar picioarele îi erau grele ca plumbul... Sta încătușat ca un prizonier, mi-a trecut prin minte și, pentru o clipă, am uitat și de mine și de puiul de lup, cu toate că acesta nu înceta să tremure în brațele mele. Poate fiindcă acum știam ceea ce știam despre Taras din cele povestite de tata.

— Cum văd, tu tot te mai gîndești la povestea asta, începu Saşa ; la toate vorbele menite să-i aducă o scuză pentru fapta lui nesăbuită. Dar spune și tu, unde am ajunge dacă treaba asta ar face-o toți cei pe care i-a lovit vreo nenorocire și-i mai dor rănile rămase de pe urma ei. După mine, n-au dreptul să se răzbune pe cei nevinovați de nenorocirea lor, pe niște ființe care nu le-au făcut nici un rău.

Clocotea de atîta energie, iar la Taras se uita cu o privire de-a dreptul dușmănoasă. Eu însă nu eram în stare să mă clintesc din loc. Încercam, dar nu izbuteam. Ochii lui Taras erau veșnic ațintiți asupra mea, e drept, cu pasivitate, dar în același timp ca un îndemn.

Și iată că, deodată, aproape împotriva voinței mele — atît de puternică era povestea pe care pînă atunci nu fusesem capabilă s-o înțeleg în toate implicațiile ei — m-am trezit dînd din cap, fără însă să suflu o vorbă. A fost o mișcare atît de slabă și atît de sfielnică, încît Saşa nici n-a observat-o.

În schimb, Taras a surprins-o. De bună seamă o aștepta, căci în aceeași clipă fața i s-a destins și în ochii lui se citea un sentiment de adîncă ușurare, pe care el, bărbat în toată firea, o aștepta de la mine, un copil de paisprezece ani.

— Să mergem, am strigat.

Ne aflam în poarta grădinii noastre, cînd am auzit scrîșnetul scîndurii ce se încovoia ușor sub rindeaua mînuită de Taras. Pe urmă, sunetul acesta se contopi cu sfîrîitul fierturii ce dădea în clocot și mie mi-a venit în minte un gînd de-a dreptul prostesc : Acum ar trebui să mă duc să iau oala cu carne de pe foc și s-o trag la marginea plitei, căci altfel se va scurge din ea toată grăsimea...

Cu puiul de lup în brațe, m-am dus să deschid ușa — cînd, în spatele meu, am auzit vocea lui Saşa.

— Dumnealui s-a apucat iar de lucru și a uitat de mîncare. Și ce-aș mai înfuleca o bucată de carne fiartă, că, vorba ceea, mi-e o foame de-aș fi în stare să înghit și cuie.

Iar eu mi-am dat seama în clipa aceea că nici în ruptul capului nu m-aș fi atins de carnea celor doi reni gîtuiți de lupi...

X

DESPĂRȚIREA

Puiul de lup sălășluia printre noi de două săptămîni. Îl îngrijeam împreună cu Sașa, deși acum era numai al lui. Tata hotărîse să nu-l luăm la Praga și de aceea, spunea el, trebuia să se obișnuiască de la început cu un singur stăpîn. Nimic nu ne putea lovi mai rău ca această hotărîre neașteptată, chiar dacă pe fiecare în felul lui, și din motive diferite. Cel puțin așa am gîndit amîndoi în primele zile și cu sentimentul acesta am și trăit. Și, totuși, judecata tatei nu fusese lipsită de temei. Malgaci apucase să spună că se gîndise cîndva să crească un pui de lup pe care să-l împerecheze cu unul din cîinii săi. De aceea l-a și ajutat pe Sașa să clădească în spatele magaziei de lemne un țarc în care își ducea viața acum „domnișoara noastră lupoaică", în timp ce cîinii erau legați în celălalt capăt al curții, urmînd ca încetul cu încetul să învețe să conviețuiască laolaltă.

N-am avut încotro. A trebuit să ne supunem, și să ne împăcăm cu noua soartă ce-i fusese hărăzită micuței Lena. După un timp, fără să pomenim vreodată de acest lucru, cred că am ajuns să împărtășim amîndoi părerea că hotărîrea tatei, care la început avusese darul să ne mîhnească atît de mult, va fi spre binele puiului de lup ; cînd va crește, se va bucura de o viață mai liberă și mai firească pe meleagurile unde s-a născut, decît în captivitatea grădinii zoologice din Praga. Acesta a fost, de altfel, principalul argument cu care tata și-a susținut judecata lui.

Plecarea noastră se apropia cu repeziciune ; îmbrăcămintea de iarnă și o parte din lucruri ca de pildă cărțile pe care nici mama, nici tata nu voiau să le lase aici, se și aflau în drum spre Praga.

Pe lîngă învățătură, mă mai îngrijeam zilnic de Lena, ajutîndu-l în felul ăsta pe Sașa. Prindeam împreună șoareci de cîmp și pescuiam, ca să-i asigurăm, o dată cu laptele, o hrană mai bună mai consistentă și cît mai firească... În zilele acelea ne-a mai picat și o altă îndatorire. Tata obținuse pentru noi permisiunea de a călări în fiecare seară, așa cîte puțin, cei doi cai ai administrației, cu condiția de a da o mînă de ajutor la curățatul grajdului, la hrănirea și țesălatul animalelor. („Noroc că a început

iar să funcţioneze conducta de apă" a ţinut să spună Saşa). Dar munca asta o făceam amîndoi cu tragere de inimă.

Sînt încredinţată că tata nu ne aranjase aceste „ore de călărie" cu gîndul de a-mi satisface o veche dorinţă, ci cu intenţia de a ne lega de Davşa în asemenea măsură, încît să nu ne mai rămînă timp să ne gîndim măcar la noi aventuri cum au fost expediţia pe urmele focilor, ieşirea la gurile Bolşaiei sau la bîrlogul lupilor. Acesta a fost fără doar şi poate principalul motiv, căci îi mai spusesem pînă atunci în repetate rînduri că aş fi tare bucuroasă să mă plimb măcar o dată călare înainte de a părăsi Davşa şi, în ciuda faptului că mă surprinsese de atîtea ori pe pajişte învîrtindu-mă în jurul cailor şi dîndu-le cîte o bucăţică de zahăr, nu se arătase niciodată dispus să mă ajute cîtuşi de puţin în această privinţă. Dar important pentru noi era faptul că aveam toate zilele ocupate, făcînd o muncă de nu ne displăcea, ci dimpotrivă, şi aşteptam mereu să ni se mai dea şi alte sarcini.

...Într-o seară am aflat cu bucurie că înainte de a ne despărţi de Davşa şi de a ne lua zborul spre ţară, urma să facem o ultimă excursie de adio în taiga. (Firește, de agrement, nu de lucru — cel puţin aşa a ţinut să precizeze mama). Iniţial tata şi mama se gîndiseră să repete cu mine prima lor „incursiune" de studiu pe care au început-o pe aceste meleaguri în urmă cu doi ani. Kostia i-a debarcat atunci undeva la poalele masivului Zarod şi de-acolo au pornit cu o barcă pneumatică pe cursul mijlociu şi inferior al Bolşaiei, coborînd spre Baikal unde, după paisprezece zile, i-a aşteptat Malgaci cu luntrea lui cu motor. Mă gîndeam cu bucurie la această „expediţie", cu toate că mama îmi povestise o dată cît de anevoioasă şi de obositoare a fost această călătorie, plină la tot pasul de oprelişti neaşteptate: roci surpate, apă cu adîncime redusă, arbori răsturnaţi de-a curmezişul rîului şi numeroase depuneri de mîl... Şi, oricît de mult s-au străduit, la gurile Bolşaiei au ajuns cu o întîrziere de o zi. Dar, în ciuda tuturor neajunsurilor — spunea mama — a fost o expediţie atît de frumoasă şi atît de instructivă, încît nu va putea s-o uite niciodată. S-au oprit şi au zăbovit unde le-a făcut plăcere şi unde au descoperit cîte ceva interesant pentru preocupările lor. Şi pe tot parcursul, timp de cincisprezece zile, s-au hrănit aproape în exclusivitate cu peşte proaspăt, cu ciuperci şi cu merişoare de mlaştină. Iar Malgaci nici gînd să se supere pentru faptul că a trebuit să-i aştepte douăzeci şi patru de ore pe malul Baikalului. S-au instalat frumos la marginea lacului şi a pescuit în voie...

Dar iată că proiectata noastră excursie a căzut baltă. Deşi trăiam în taiga, tata şi mama erau veşnic mînaţi de timp. Poate fiindcă nu le era hărăzit să se stabilească aici pentru totdeauna. Aşa se face

că într-o dimineață — la numai cinci zile înainte de plecare — Kostia ne-a debarcat, cu sacii de dormit și cu raniţele încărcate de provizii, pe o pajiște subalpină, undeva în imediata apropiere a Davșinkăi, urmînd ca peste trei zile să vină să ne ia. Tata presupunea că pe pajiștele și povîrnișurile ierboase, ascunse printre codrii deși de zîmbri și pini, puteau fi surprinse acum animalele care, în această perioadă a anului, pornesc de sus spre pajiștile alpine. Locul unde am aterizat îl cunoșteau amîndoi foarte bine căci aici înnoptaseră în urmă cu un an, pe cînd se înapoiau din creierul munților după un marș de trei zile, în timpul căruia au cercetat cu interes peisajul înconjurător. Din elicopter am observat că granița superioară a pădurii se termina în aceste locuri după cîțiva kilometri de teren foarte variat ce se înalța necontenit. În spatele ei începeau să se ivească limbi de pietroaie surpate, năpădite de jepi, iar mai sus se ridicau, semețe, piscurile înzăpezite ale munților.

Ne-am instalat așadar în locul unde ne debarcase Kostia, pe pajiștea aceea verde, împrejmuită din trei părți de o pădure înaltă și deasă. Spre miază-zi „golful" de iarbă se prelungea în pantă lină, preschimbîndu-se încet încet într-un desiș de arbuști. Chiar și pe pajiște răsăreau, din loc în loc, cîte un copăcel și, mai ales, grămezi de piatră. De-a lungul laturii nordice, chiar pe liziera pădurii, clipocea un pîrîiaș lat de cel mult o jumătate de metru, cu apa de o puritate străvezie. Un loc de tabără mai potrivit nici că ne puteam dori.

De îndată ce am rămas singuri, ne-am apucat de treabă. Tata și cu mine am adus lemne de foc și am încropit vatra, iar mama a pregătit merindele pentru prima zi de marș. Carnea proaspătă de berbec, pe care o cumpărase în ajunul plecării de la magazinul sătesc, a împachetat-o într-o pungă de celofan și a pus-o în „frigider", adică în apa rece a pîrîiașului de munte, și peste pungă a așezat o piatră grea ca să n-o ia curentul. Tata a atîrnat sacii de dormit și raniţele îndesate cu restul de provizii și cu tot ceea ce nu ne trebuia pentru moment, de craca unui zîmbru ce se înălța chiar lîngă vatra în jurul căreia urma să înnoptăm, după care, îmbrăcați lejer și cu o singură raniță mai mică, purtată de tata, am pornit la drum.

Era o zi călduroasă, cu cerul acoperit, dar în clipele în care soarele se arăta printre nori peisajul se aprindea de prospețimea verdeții. Am mers toată ziua înaintînd mereu spre miază-zi, apoi făcînd un mic ocol în semicerc ne-am întors urcînd ușor în direcția munților. Mai bine de două ore ne-am strecurat prin hățișuri, mergînd pe o cărare croită și bătătorită de-a lungul veacurilor de turmele de elani, de reni și cerbi, dar și de urși, suind an de an spre pajiștele alpine, o dată cu venirea primăverii și coborînd înapoi la

ses înainte de sosirea iernii. Pretutindeni în jurul nostru nu se simțea nici o mișcare — peisajul era pustiu și lipsit de viață. O singură dată am auzit un tropot de animal ce fugea din calea noastră. După amprentele copitelor întipărite pe covorul de mușchi ne-am dat seama că fusese un cerb siberian. Pe urmă am mai stîrnit din cuib două cîrduri de ierunci tineri, încă nezburătoare, ce goneau speriate printre tufele de merișori.

Și, din nou, pustietate. Cu prilejul ăsta mi-am dat seama ce înseamnă să străbați taigaua însoțit de cîini sau fără cîini. Căci nu trebuie uitat faptul că aceste locuri erau, în fond, adevărata patrie a samurilor!

La un moment dat, după ce urcaserăm pe o colină și ne odihneam un pic, am surprins în vale, plutind ca un planor peste coroanele copacilor, o barză neagră. Nu de mult mai văzusem una de aproape de tot, în timp ce pescuiam cu Saşa pe malul Davşinkăi. Se rotea în aer chiar deasupra noastră, iar eu îmi desfătam privirea admirîndu-i zborul planat de o neasemuită eleganță și frumusețe. Cu gîtul întins, tăcută și învesmîntată în „fracul" ei negru, îmi amintea de un cioclu sau de un ospătar cu maniere elegante. Pînă și gîtul îl avea negru ca ardezia — numai pieptul era alb, aducînd cu un plastron imaculat. Saşa mi-a spus că barza neagră e o pasăre foarte sfioasă, care trăiește însingurată în pădurile de munte, în preajma lacurilor cu adîncime redusă și a ochiurilor mlăștinoase. Cuibul și-l împletește din bețe și nuiele numai în locuri uscate, pe stînci sau în coroanele copacilor. „Iar de hrănit se hrănește numai cu pește" mi-a mai spus atunci Saşa, strîmbînd din nas. „Noroc că pe aici nu se cuibăresc prea multe".

Aducîndu-mi aminte de Saşa, m-a cuprins deodată regretul că nu mă aflam lîngă el, cu undița în mînă, pe digul spărgător de valuri de la gurile Davşinkăi. Ce bine și frumos ar fi fost...

...Și iar mergeam prin pustietatea aceea lipsită de viață. Pînă la amiază, în afară de păsări, n-am întîlnit nici o altă vietate. Înainte de amurg ne-am îndreptat spre tabăra noastră. Era tocmai clipa în care pătrundeam în capătul de sus al pajiștei, cînd soarele a ieșit din nori și eu am avut senzația că prin apropierea mea a trecut o umbră. În același timp a răsunat în aer o chemare puternică, prelungă, aducînd cu lătratul pătrunzător al cîinelui.

Deasupra noastră zbura un vultur-guşat, cu o deschidere a aripilor de aproape un metru optzeci. Tata mă învățase mai de mult cum să-l deosebesc la prima vedere de pajură, o specie foarte apropiată. Era destul să-i numeri „degetele", adică penele lungi ieșite mult din capetele aripilor, și vizibile de la distanță. Pajura are cinci, vulturul-guşat șapte. Înainte de a-l fi stîrnit, stătuse pe creanga unui copac din apropiere.

În tăcerea mormîntală în care ne mișcam, chemarea lui aspră și prelungă — „chiif, chiif" — avu darul să mă înfioare...

Ne apropiam de tabără. După o zi de hoinăreală obositoare, mă gîndeam cu jind la clipa în care aveam să mă tolănesc în preajma focului. În plus, digerasem cum scrie la carte și aveam o poftă de mîncare de zile mari. Abia așteptam să mă înfrupt din saștlicul promis de mama pentru masa de seară... Deodată, tata deveni atent și grăbi pasul, apoi l-am auzit strigînd :

— Ia uitați-vă. Cineva ne-a împrăștiat lemnele !

Grămada de vreascuri și crengi uscate mai groase, pe care le spărsese tata — din pricina răcoarei focul trebuia întreținut toată noaptea — era răvășită, și lemnele împrăștiate în toate părțile. Am iuțit și noi pasul. Tata, care ne-o luase înainte, izbucni acum din dreptul vetrei :

— Am avut un musafir ! Un urs ! Uitați-vă ce frumos a gospodărit în lipsa noastră.

Își întoarse privirea spre zîmbrul în care atîrnau sacii de dormit și ranițele cu provizii și, văzînd că acolo totul era în ordine, spuse cu inima ușurată și totodată cu un sentiment de vădită satisfacție :

— Ce bine că am adăpostit toate lucrurile în copac.

Stăteam acum unul lîngă altul și cercetam împreună urmele mițosului.

— N-a fost unul, ci trei, spuse tata. O ursoaică și doi ursuleți.

— Carnea ! A dispărut carnea, se auzi aproape în aceeași clipă dinspre malul pîrîiașului, vocea plină de indignare a mamei.

Am alergat amîndoi într-acolo. Într-adevăr, pachetul cu carne, ia-l de unde nu-i, iar pietrele din apropierea locului în care mama îl depusese erau răsturnate sau azvîrlite pe malul răscolit. În iarba deasă zăcea, printre pietroaie o fîșie mică de celofan.

— Au înghițit-o cu celofan cu tot ! strigă mama disperată. Tăiasem carnea felii, gata pentru saștlîc ! Și mai aveam în pungă niște slănină și cîțiva cîrnați ! Ce ne facem acum ! Cu ce vă hrănesc eu în seara asta ?

Pe tata l-a pufnit rîsul, dar eu stăteam ca opărită. Nu din pricina saștlîcului, care se dusese pe apa sîmbetei. Gîndul meu era la ursoaică și mă frămîntam întrebîndu-mă ce ne facem dacă afurisita se întoarce peste noapte. După pățaniile de la gurile Bolșaiei, perspectiva aceasta nu era de natură să mă înveselească. Mă uitam cu îngrijorare la dîrele adînci rămase în lutul și nisipul de pe mal, printre pietroaie și în iarba sfîșiată.

— Ce ne facem ? am întrebat. Ce ne facem dacă...

Tata mă măsură îndelung, din creștet pînă în tălpi.

— Înainte de toate să strîngem lemnele, spuse apoi zîmbind.

Din fericire, pîinea și conservele sînt în raniță. Mîncăm să ne potolim foamea, pe urmă ne întindem și dormim, ca mîine dimineață să putem porni cît mai devreme.

— Crezi că nu mai vine ?

— Fii liniștită, începu el, cuprinzîndu-mă cu brațul pe după umeri. Chiar dacă s-ar întoarce împinsă de curiozitate sau de ideea că ne-am apucat să încropim pentru ea, aici printre pietroaie, o hrănitoare în care să mai găsească din cînd în cînd cîte o bucată de carne, tot nu se întîmplă nimic. În fața focului se oprește și pleacă așa cum a venit... De chestia asta nu trebuie să-ți fie teamă... Și-acum să mergem să dăm jos lucrurile din copac și să încingem focul...

Lemnele trosneau în îmbrățișarea flăcărilor. Stăteam așezați în jurul focului, mîncam pîine unsă cu pastă de ficat și stropeam dumicatul cu cîte o dușcă de ceai fierbinte.

Se lăsase înserarea ; din desișurile pădurii se furișau spre noi umbre întunecate. Stăteam cuminte, fără să suflu o vorbă, cu urechile ciulite și cu ochii în patru. Priveam o clipă focul și iar îmi întorceam capul încolo și încoace, să văd ce se petrece în jurul nostru.

Pe măsură ce întunericul se întețea, arbuștii răspîndiți pe întinsul pajiștei începeau să se estompeze, schimbîndu-și înfățișarea. Hățișurile pădurii se apropiau de noi tîrîș și, în tăcerea ce ne împresura, simțeam cum mă cuprinde iar îngrijorarea aceea apăsătoare. La un moment dat am tresărit speriată. De undeva, de departe, răsună un mormăit prelung.

Ea e, ursoaica ! mi-am spus în sinea mea. Se întoarce cu puii ei... Sunetul devenea din ce în ce mai puternic și mai deslușit. Sus de tot, deasupra noastră, zbura un avion. În clipa aceea am simțit cum mi se ia o piatră de pe inimă și m-am liniștit.

— Aflați că nu sîntem singuri, spuse deodată tata. Uitați-vă în jurul vostru — avem musafiri.

Abia atunci am observat (Mama, la căldura focului, începuse să moțăie.) Pe pietrele din imediata noastră apropiere, ce se vedeau în reflexele flăcărilor, stăteau niște iepuri șuierători. Le mai auzisem cîndva șuieratul, chiar de mai multe ori, și știam bine să-i deslușesc, dar de data asta nici măcar nu l-am sesizat. Acum așteptam să aud altfel de sunete. Cu totul altfel. Mă uitam la aceste micuțe viețuitoare și mai-mai să nu le recunosc. De foc, nici că le păsa ! De ce oare ? Tata mai aruncă un lemn în vatră și cu acest prilej ridică un băț aprins, ca să-i vadă mai bine. Șuierătorii se făcură nevăzuți într-o clipită, dar nu trecură nici cîteva secunde și erau iar aici. Își dădeau mereu curaj, apropiindu-se din ce în ce mai

mult de foc. Acum, la lumina flăcărilor, îi vedeam cît se poate de bine.

Îi priveam, îi cercetam, dar ochii îmi fugeau, fără voia mea, rătăcind în bezna ce ne înconjura. Mamă s-a ridicat în picioare și ne-am pregătit toți trei de culcare. Eu m-am furișat prima în sacul de dormit și de-acolo mă uitam la tata cum pune pe foc doi butuci groși de zadă. Știam că lemnul de zadă arde mult și totuși tremuram de pe acum gîndindu-mă la răcoarea din timpul nopții...

M-am răsucit și mi-am îndreptat privirile spre pădure. Nu mai țineam minte dacă la marginea ei, în locul pe care-l urmăream, creștea un arbust. Acum vedeam acolo o umbră întunecată. Am fixat-o îndelung și, în acest timp, simțeam cum mă trec fiori de gheață pe șira spinării.

În cele din urmă mi-am luat inima în dinți și, adunîndu-mi puterile, m-am strecurat din sacul de dormit. Apoi mi-am tras la iuțeală cizmele în picioare și, cu lanterna aprinsă, m-am dus să văd despre ce-i vorba. Era un mesteacăn tînăr.

Abia după aceea am reușit să adorm, dar peste puțin timp eram iar trează... Și din nou am adormit.

Pe la trei — m-am uitat la ceas — era încă beznă, dar focul continua să ardă (de bună seamă, mă furase bine somnul și nu-l mai simțisem pe tata alimentînd focul cu lemne), am auzit un foșnet slab, stîrnit parcă de o ploaie mărunță, însoțită de un țiuit subțire...

Iepurașii-șuierători își făcuseră din nou apariția...

A doua zi în zori am pornit iar la drum, îndreptîndu-ne spre miază-noapte, fără însă să urcăm, ci dimpotrivă. Iar după-amiază făceam calea întoarsă străbătînd un peisaj ce se desfășura chiar sub pajiștea unde se afla instalată tabăra noastră. Singurul punct de reper era pentru noi spinarea stîncoasă a unei coline ce se înalța nu departe de locul pe unde coborîserăm dimineața spre firul văii. În creștetul ei răsăreau, pe fundalul înzăpezit al masivului muntos, trei zîmbri viguroși, vitregiți de urgia vînturilor, însemnați pe alocuri cu cîte o cracă arsă de trăsnet. Îi cercetasem bine, cu binoclul, înainte de a părăsi tabăra...

Și iar am umblat prin văiugi, năpădite de o vegetație deasă sau de pietroaie golașe — locuri ce făgăduiau, mai bine zis ne dădeau speranța de a vedea sau cel puțin de a sperja vreun animal și, în felul ăsta, să descoperim măcar niște urme vii. Rezultatul a fost însă același ca în ziua precedentă. Tot ce-am izbutit să dibuim într-o zi întreagă de hoinăreală a fost o cărare bătătorită de copitele mărunte ale unui rumegător. Alergase cu siguranță pe-acolo mai multă vreme, dar noi n-am avut norocul să-l surprindem. Tăta era din ce în ce mai necăjit.

Tîrziu după masa de prînz, sexul slab s-a răzvrătit. Am căutat amîndouă un loc pe un povîrniș scăldat de soare și ne-am așezat să ne odihnim, în timp ce tata colinda desișurile pădurii învecinate. Știam că are în raniță pungile gata pregătite și că de două zile trăgea nădejdea să găsească niște urme de samur. Asta era de fapt excursia lui „de dragul excursiei". Parcă mama era altfel — numai că de data asta ea avea o situație mai avantajoasă față de tata lipsit de ajutorul cîinilor. În cele două zile n-a stat o clipă liniștită — mereu s-a oprit aplecîndu-se să cerceteze ba o floare, ba un arbust.

Locul unde ne aflam era într-adevăr fermecător. Stăteam așezate pe un covor de mușchi moale și călduț, acoperit de iarbă. Sub noi se unduia, pînă hăt departe, sclipind în bătaia soarelui, verdele cîrlionțat al codrilor de zîmbri, zade, pini și tot soiul de arbuști și tufișuri. În spatele nostru se întindeau pajiștile alpine, golașe, pline de pietroaie împrăștiate care încotro, iar mai sus începeau să se înalțe piscurile stîncoase ale munților, îmbrăcate încă în haină de nea. Locul de unde priveam nu se afla la mai mult de o mie de metri deasupra nivelului mării, ceea ce însemna că țărmul Baikalului se desfășura la cinci sute de metri mai jos.

În umbra ce se întindea la marginea pădurii mai înfloreau și acum oițe alpine și tufe de viorele, mai jos, în zonele însorite, tresăreau petalele galbene ale macilor siberieni, iar în locurile în care razele soarelui se sprijineau cu putere străluceau peste verdele proaspăt al ierbii, bulbucii-de-munte asiatici.

Îmi plăceau nespus de mult bulbucii, dar ăștia erau cei mai frumoși din cîți văzusem pînă atunci. Florile închise, în formă de glob, sclipeau cu portocaliul lor intens și, înfipte în tijele lor drepte și netede, aduceau cu niște lumînări aprinse. Tufele acestor simple și totuși neasemuit de grațioase frumuseți aminteau de o vatră plină de cărbuni încinși pînă la incandescență. Nu întîmplător în Siberia li se spune pretutindeni acestor flori „jarki" (Fierbințele).

De îndată ce le-am zărit am rupt-o la fugă într-acolo și m-am aplecat asupra lor. Bulbucii începuseră să înflorească și la noi, în Davșa, dar aici erau mai robuști, mai falnici și mai luminoși.

Mama se și afla lîngă mine.

— Păcat că nu înfloresc din astea mai aproape de casă... Aș fi rupt cîteva fire să le pun în vază, i-am spus.

— Oricum n-ar ține.

— De ce ? Se ofilesc atît de repede ?

Părea copleșită de o duioșie nețărmurită și pe fața ei se înfiripă un zîmbet plin de gingășie.

— Se spune despre aceste flori că sînt ca iubirea, începu ea.

Atîta timp cît sînt legate de rădăcină, de pămîntul din care își trag seva și puterea, florile lor rezistă și strălucesc multă vreme. De îndată ce le rupi, ca să-ți faci doar o plăcere, se ofilesc văzînd cu ochii. Pînă să ajungi cu ele acasă se pleoștesc și își lasă capul în jos.

M-am uitat la ea și am înțeles-o. (De vorbele astea și de tot ce cîștigasem în timpul șederii mele în Davșa, mi-am adus aminte și mai tîrziu, în anii ce s-au scurs după întoarcerea în țară, cînd terminasem studiile universitare și începusem să lucrez, pentru prima oară, ca tînăr biolog). Iar florile acestea le-am îndrăgit o dată pentru totdeauna.

— Superbă zi, nu-i așa? spuse mama, după ce ne-am așezat din nou.

Tăceam amîndouă, iar eu, nu știu de ce, aveam ochii umeziți de lacrimi. Priveam în jurul meu și mi se părea că tot ce vedeam trăia aevea în mine. Sorbeam cu nesaț frumusețea întregului peisaj, forța lui nesupusă și, o dată cu el, pătrundea în sufletul meu o seninătate ciudată; aerul încărcat de miresme, îmi umplea plămînii pînă le saturație...

Privirea îmi căzu pe o tufă de jaleș în care se cuibărise o pereche de presuri. Zburau neîncetat de colo-colo, dar de cîntat nici gînd să cînte — n-aveau timp de așa ceva. În schimb, din cuibul lor se auzea un piuit strident, țîșnind din gîtlejurile puișorilor înfometați. După un timp, împinsă de curiozitate, m-am ridicat și m-am dus mai aproape. Grijuliii părinți nu prea se sinchiseau de prezența mea. Cînd unul, cînd altul, coborau nestingheriți, zăboveau o clipă la cuibul lor și iar își luau zborul agitat.

Pentru prima oară mi-am dat seama cît de frumoase sînt aceste păsărele. Capul și partea inferioară a trupului de un galben auriu, pieptul și laturile împodobite cu dungi roșii și cafenii, iar coada cafenie roșiatică. Toate astea se vedeau cu deosebire în timp ce zburau, momente în care aveam pur și simplu senzația că le ardeau codițele. Iar zborul lor era zvîcnit și întretăiat de parcă-i frigeau flăcările pe care le purtau în spinare. Cînd coborau pentru o clipă, țopăiau de zor, de parcă nu-și găseau locul și codițele lor tresăreau.

Mi-am adus aminte de povestea pasării care a zburat pînă la soare după foc, pe vremea cînd pămîntul era bîntuit de un frig năpraznic ce nu mai contenea. Și mi-am zis că pasărea aceea trebuie să fi fost, fără doar și poate, această presură neastîmpărată.

Nu-mi mai venea să plec din locul acela încîntător. Și cînd mă gîndesc că în urmă cu cîteva ceasuri, în timpul marșului istovitor, îmi spuneam în sinea mea că am irosit ziua de pomană, fără să vedem niște animale sălbatice mai mari, care să fi meritat oboseala hoinărelii noastre. Dar astăzi, cînd scriu aceste rînduri, știu că

„mărunțișurile" aparent banale și lipsite de semnificație, prin preajma cărora omul trece uneori nepăsător, alcătuiesc o legătură intimă ce umple inima de semințele bucuriei.

Tata își făcu apariția din desiș. Văzuse pe-acolo doar un cîrd de cocoși-de-pădure. Atîta tot. Nici un animal nu-i ieșise în cale.

Ne-am întors în tabără unde am găsit totul în bună ordine. Urșii nu mai dăduseră pe aici.

— Cred că ne-au vizitat doar așa, în treacăt. Au făcut o mică plimbare, ca să-și dezmorțească oasele și ursoaica-mamă a simțit mirosul de carne, spuse tata, de data asta cu vădită dezamăgire. Acum hoinăresc, cu siguranță, pe undeva pe sus, prin preajma vreunei colonii de marmote, iar ursoaica așteaptă să-i iasă în cale vreun ren sau vreo căprioară rătăcită.

Faptul că familia urșilor nu se arătase avu darul să mă liniștească și să-mi sporească buna dispoziție.

Seara, la focul ce ardea peste colinele taigalei baikale am degustat cum se cuvine ziua aceea splendidă în care aerul mirosea a primăvară tîrzie, dar soarele începuse să mîngîie și să răsfețe pămîntul cu dogoarea-i estivală. În ciuda faptului că eram nespus de obosită și în noaptea precedentă nu dormisem aproape deloc, am stat multă vreme în fața vetrei și am ascultat trosnetul vesel al butucului de pin în îmbrățișarea fierbinte a focului. Dansa pe el o flăcăruie limpede și neastîmpărată, izvorîtă din rășina topită cu strălucire de chihlimbar ce se prelingea scurgîndu-se în crestăturile mai adînci ale lemnului. (Aceeași culoare avea și părul mamei pentru care uneori o invidiam; eu aveam o coamă deasă și nesupusă, de nuanță castanie). Cînd în sfîrșit, mă aflam lungită în sacul de dormit și tata, înainte de culcare, mai punea cîteva lemne să întrețină focul, am auzit zburînd din vatră încinsă jerbe de cărbuni sfîrîitori. Eram cu ochii îndreptați spre cer și zăream cărbunii aprinși amestecîndu-se cu licărul stelelor. Bolta era toată o orgie de stele scăpărătoare și, în lumina lor, gîndurile mele se agățară ca într-o plasă.

De jur împrejur domnea o liniște adîncă, nici măcar iepurii-șuierători nu mai dădeau semnale sonore, stăteau cuminți pe pietrele lor și tăceau mîlc, de teamă parcă să nu ne tulbure somnul. (Iar eu abia acum simțeam mirosul amărui al crenguțelor de pin și zîmbru, pe care le așternuserăm cu o zi înainte sub sacii de dormit — ca și cînd această constatare ar fi depins de liniștea ce se revărsase peste întregul peisaj). Apoi, ca din senin, mi-a apărut în fața ochilor Sașa, și m-am bucurat nespus că a doua zi aveam să-l revăd. Și m-am gîndit și la revederea cu „domnișoara noastră lupoaică" și, firește, la posibilitatea de a mai călări un pic, spre seară, dacă timpul ne va mai permite. Cu gîndul la Lena — în sinea mea așa-i

spunem — închipuirile mele se luară la întrecere cu vremea. O vedeam lupoaică în toată firea, puternică și mlădioasă cu părul de un cafeniu deschis — așa cum o văzusem pe cealaltă săltîndu-se peste gardul lui Taras — cu o coamă deasă în jurul grumazului, cu ochii obligi, distanțați de-a latul feții și cu coada lungă și stufoasă. Și, lîngă ea, îl vedeam pe Lișiță și, din nou, pe Sașa.

Multă vreme n-am fost în stare să mă desprind din plasa aceea încîlcită ; pe urmă scînteile de pe boltă au început încet-încet să se risipească și să dispară. Am adormit...

Cînd m-am deșteptat, zorile se revărsaseră de mult. Focul din vatră trosnea, în ceaun apa dădea în clocot și totul în jur era pătruns de roua răcoroasă a dimineții. Toate frunzele, frunzulițele, acele coniferelor și scoarța copacilor erau acoperite cu broboane de rouă. De undeva, de aproape, se auzeau bătăile ritmate ale unei harnice ciocănitoare, iar de departe răzbea țipătul strident al unui stol de alunari.

După micul dejun, destul de sărac, căci proviziile se împuținaseră — mama și-a adus aminte că în urmă cu un an, cam pe vremea asta, pe cînd se întorcea cu tata din munți, descoperise la doi-trei kilometri mai jos, în drum spre Davșa, o rîpă adîncă neînsorită. Vegetația în această rîpă era foarte întîrziată, în schimb în creștetul malului orientat spre miază-zi, blagoslovit un pic de razele soarelui, înfloreau una lîngă alta două tufe mari de bujori sălbatici, roșii ca focul, colorați parcă de sîngele clocotitor al pămîntului. Pe atunci mama nu bănuia că pe aceste meleaguri bujorii pot fi întîlniți în mod cu totul excepțional. În schimb înfloresc din belșug pe crestele stîncoase ce străjuiesc văile afluenților din miază-zi ai Baikalului. Împinsă de curiozitate, și-a mărturisit dorința de a mai vedea o dată rîpa cu pricina (Iar eu mi-am spus în sinea mea că tot timpul cît am stat aici mama a fost cu gîndul numai la acești bujori).

Tata s-a uitat la ea cu ochi cercetători, apoi și-a întors privirea spre mine.

— Mă duc și eu, i-am spus fără ezitare.

Povestea asta avu darul să-l cam descumpănească ; părea că se socotește tras pe sfoară.

— Bine, duceți-vă, încuviință în cele din urmă. Între timp eu mă mai uit un pic, prin hățișurile din jur să văd unde a putut să dispară mițoasa cu puii ei. Sînt curios să aflu cu ce se hrănește ursoaica acum, în aceste locuri. Am impresia că s-a cam grăbit. Noi, cel puțin, n-am văzut pe aici nici un animal mai mare și nici urme proaspete, în afara urmelor de căprioară...

Apoi, ca și cînd și-ar fi adus aminte de ceva important, reluă adresîndu-se mamei :

— Sper că fluierul îl ai asupra ta, Jana.

Mama dădu afirmativ din cap.

În clipa aceea mi-a dat prin minte că tatei îi convenea de minune decizia noastră și că o acceptase chiar cu un sentiment de ușurare. Nu-i exclus ca judecata mea să fi fost eronată, dar am avut impresia că el — pe atunci avea patruzeci și doi de ani, iar mama treizeci și șapte — nu se putea gîndi la nimic altceva decît la munca pe care o făcea, că această muncă devenise, de fapt, modul lui de viață și rațiunea de a trăi.

— În două-trei ore sîntem înapoi, îl asigură buna și înțelegătoarea sa soție.

Mama știa să se miște prin pădure ca la ea acasă, iar rîpa amintită nu se întindea prea departe. Codrul de zîmbri și pini ce ne-a înconjurat în primele clipe i-am străbătut cu destulă ușurință, doar pe alocuri trecerea a fost mai anevoioasă din pricina arborilor căzuți de-a curmezișul și a desișurilor de arbuști. Mai tîrziu însă, a trebuit să ne croim drum pe o pantă năpădită de un stufăriș aproape de nepătruns, umezit de rouă. Soarele ne-a însoțit mai tot timpul, chiar dacă de multe ori îl presimțeam doar deasupra noastră. La fel ne însoțise prin codrul de zîmbri strigătul aproape neîntrerupt al alunarilor și toc-toc-ul cadențat al vrednicei ciocănitoare.

Aveam amîndouă cizme de cauciuc și bluze-de-vînt impermeabile, așa că umezeala nu ne stînjenea prea mult.

Pe marginea văgăunii am înaintat într-o liniște desăvîrșită — pe pămîntul jilav nici un vreasc nu s-a auzit trosnind sub tălpile noastre. Am cercetat cu grijă toată zona însorită și locul în care înfloriseră bujorii anul trecut — o îngrămădire de pietre și pietroaie în imediata apropiere a unui pin gîrbov, stingher. Am bătut tot malul, am controlat orice ungher, dar bujorii nu i-am mai găsit. În grămăjoarele de pămînt dintre pietroaie creșteau doar petice de iarbă și mușchi-de-pădure.

Bujorii, de bună seamă, pieriseră răpuși de urgia iernii. Se prinseseră probabil aici, pentru scurtă vreme, printr-un fericit concurs de împrejurări, după ce o pasăre rătăcitoare adusese încoace sămînța lor ce apucase să încolțească la momentul potrivit. Pesemne că tot așa a prins în preajma Izvoarelor Fierbinți superba orhidee Calipso borealis, una dintre cele mai frumoase flori din lume; suflarea izvoarelor termale a ferit-o de intemperii și astfel a înflorit pe acest crîmpei de pămînt siberian, înghețat de geruri necruțătoare și ars de vînturi năprasnice, această gingașe floare exotică. Pe bună dreptate se mîndrește mama cu fotografia acestei flori unice care, potrivit mitologiei antice grecești, se aseamănă cu pantofiorul roșu al zeiței. Și eu o socoteam drept cea mai prețioasă, firește alături de

fotografia tatii cu sobolul ce iese din vizuina lui aflată în scorbura unui copac retezat de furtună, dar care mai stă și azi în picioare.

Am mers mai departe — căci mama nu se dădea bătută. Am cercetat bucățică cu bucățică toată marginea rîpei al cărui perete umbrit cobora abrupt pînă în fundul văgăunii. Mi-am rotit privirea în toate părțile, nutrind mereu speranța că undeva, în zona însorită, voi vedea arzînd printre pietroaie sau printre tufele de roiniță și coacăz, floarea aceea mare pe care o cunoșteam numai din atlas.

Deodată ne-am oprit și ne-am uitat una la alta înmărmurite. Undeva pe aproape se auzea un mormăit de urs.

Picioarele mi-au înlemnit. Se trezise iar în mine amintirea ursoaicei care mă înspăimîntase la gurile Bolșaiei.

Mama făcea și ea fețe-fețe, speriată de cumplitul eveniment petrecut cu puțin timp în urmă.

La un moment dat ne-a ajuns la ureche un scîncet mîrîitor de ursuleț. Va să zică iar o ursoaică! mi-am spus cu groază în sinea mea. Judecînd după zgomot, nu se aflau prea departe.

Stăteam amîndouă neclintite. Mama ceva mai sus, chiar pe marginea rîpei de unde se uita atentă în jurul ei. Orizontul meu era închis de tufișuri, așa că nu-mi rămînea decît să urmăresc fața mamei, ca să-mi pot da seama, de bine, de rău, ce se întîmplă. Peste puțin timp am surprins pe chipul ei o expresie ce trăda sentimentul relaxării însoțit de o vizibilă emoție.

Îmi făcu un semn cu capul, arătînd spre celălalt mal al rîpei, și lăsă să-i cadă fluierul pe care îl și dusese la gură. Apoi, ghemuindu-se cu grijă, se întinse la adăpostul pietroaielor.

M-am strecurat și eu repede după ea.

Din direcția contrarie celei din care veniserăm, înaintau agale, chiar pe marginea malului abrupt al văgăunii, o ursoaică și doi ursuleți. Era de ajuns să stăm nemișcate ca mica familie să se apropie de noi pas cu pas. În linie aeriană ne despărțeau de malul opus cel mult șaizeci de metri, dar între noi și urși se căsca o prăpastie adîncă. Nu ne pîndea, deci, nici o primejdie, ne aflam în deplină siguranță.

Am dus binoclul la ochi. În aerul curat și limpede al dimineții ursoaica mi se părea atît de aproape, încît aveam senzația că nu-mi rămînea decît să întind mîna ca s-o ating. Nu era de aceleași proporții cu ursoaica înfuriată de la gurile Bolșavei; era, de bună seamă, o mamă tînără. Blana ei, cu ușoare reflexe roșcate, deși umezită de rouă, mi se părea mai deschisă. Dar impresia aceasta se putea datora luminii soarelui matinal și sentimentului siguranței absolute în care mă aflam.

Ursoaica mamă mormăia la tot pasul, supărată de puișorii ei neastîmpărați. O necăjea îndeosebi unul care i se învîrtea mereu printre picioarele din spate, încercînd să-și strecoare capul spre pîntecul ei. Voia, probabil, să sugă. Din lecturile mele știam că la vremea asta ursoaica își mai alăptează din cînd în cînd puii, oferindu-le în felul ăsta o hrană suplimentară. Ursulețul pomenit era de o insistență de-a dreptul cicălitoare și, aș zice, obsedantă. Celălalt se mai oprea, mirosea totul în jurul lui, apoi o rupea la fugă și se repezea cu boticul în frățiorul lui, trăgîndu-l de coadă sau de picioare. Din locul unde ne cuibăream ni se deschidea o perspectivă ideală. Nici nu ne-am fi putut dori un punct de observație mai bun. Chiar dacă ne-ar fi dat prin minte că în calea noastră avea să se ivească un spectacol atît de captivant.

Micuța familie începea să se îndepărteze. La un moment dat puiul flămînd, ori poate numai pofticios, își asaltă mama atît de stăruitor, încît ursoaica, plictisită, îl îmbrînci cu o mișcare energică și ursulețul se rostogoli într-o mică adîncitură ce se deschidea chiar sub muchea rîpei. Acolo se agăță de o brazdă de iarbă ieșită în afară și începu să se vaiete ca un copil. Ursoaica se opri deasupra lui și, uitîndu-se atent în jos, scoase un mîrîit ce trăda îngrijorarea și totodată un îndemn încurajator.

Puiul se străduí să iasă printr-o parte a adînciturii, dar labele îi alunecară pe malul povîrnit și, după cîțiva pași, micuțul se prăvăli înapoi pe brazda de iarbă. Mama începu să dea semne de nervozitate. Încercă să coboare, dar în clipa aceea se auzi un zgomot de piatră în cădere și tînguitul jalnic al „naufragiatului". Dar pînă la urmă experimentata ursoaică găsi o soluție.

Se trase înapoi pe mal și, ocolind locul cu pricina coborî din nou. De data asta panta nu se mai surpă sub picioarele ei. Și cînd mormăi pentru a doua oară, puiul speriat trecu tîrîș în partea de unde se auzea glasul mamei și peste cîteva clipe se cățără pe o treaptă de piatră superioară, deasupra căreia ursoaica îl aștepta cu gîtul întins. Cînd ajunse în dreptul ei, aceasta îl înhăță cu dinții și-l trase afară.

Puiul, care între timp amuțise de spaimă, începu deodată să se tînguie zgomotos și se apucă din nou să asalteze pîntecele mamei. De data asta, ursoaica scoase un oftat mormăitor și, lăsîndu-se în jos, se întinse într-o rînă și rămase nemișcată.

Celălalt ursuleț, care stătea ceva mai încolo și urmărea atent ce se întîmplă, alergă și el grăbit spre mama lui și se cuibări la sînul ei. Scena aceasta aducea cu o invitație la masă.

Mă uitam la ei uluită. (În clipa aceea nu-mi dădeam seama că, aici, pe meleagurile taigalei, uimirea mă mai silise pînă atunci, de

atîtea ori, să privesc înmărmurită și în același timp să-mi stăvilesc bătăile sălbatice ale inimii.)

În toiul emoției ce mă cotropise mi-am întins repede capul spre mama și genele mele atinseră, pentru o fracțiune de secundă, fața ei încordată. N-a fost decît o clipire. Pe urmă mi-am întors binoclul înapoi spre malul opus.

În spatele ursoaicei, care continua să alăpteze, se mișcase probabil ceva sau poate mițoasa simțise un miros ce o neliniștea căci, deodată, își ridică botul și, așezîndu-se în capul oaselor, începu să se uite fix într-o anumită direcție și să adulmece de zor. Curînd însă se liniști și rămase așa cum era, cu spinarea încovoiată. Privirea îmi alunecă de pe botul ursoaicei spre locul unde cei doi ursuleți stăteau cu capetele parcă înfipte în blana mamei și sugeau mai departe, nestingheriți. Îi vedeam înghițind cu lăcomie și toată povestea mi se părea atît de aproape, încît la un moment am avut senzația că-i aud și cum plescăie.

Pe urmă ursoaica începu să caște. Deschidea larg botul și, în același timp, își scărpina cu laba din față capul lățos. Și respira liniștită și pieptul i se umfla și se lăsa, iar eu deslușeam cu toată claritatea cutele ce se încrețeau pe pielea moale a pîntecului ei. Ședea așa, răbdătoare, și pe chipul ei se citeau mulțumirea, siguranța și un calm desăvîrșit.

De emoție mi s-a pus un nod în gît. Picioarele — înghesuite tot timpul între două pietroaie — îmi înțepeniseră de-a binelea ; un genunchi îl aveam contuzionat și în șolduri simțeam o apăsare dureroasă. Brațele, sprijinite în coate, începuseră să-mi amorțească în lege, dar mie nici prin gînd nu-mi trecea să mă clintesc din loc, de teamă să nu stîrnesc ursoaica și în felul ăsta să fiu păgubită de o trăire excepțională, de care te poți bucura în viață doar o singură dată ! Și, pe deasupra, parfumul acela minunat ce răzbea pînă la noi din ce în ce mai puternic ! (Chiar sub ochii noștri, în văgăuna aceea veșnic văduvită de soare, înflorea, cu întîrziere, un mălin sălbatic.)

După un timp ursoaica începu să se foiască, de parcă nu-și mai găsea locul. Unul dintre pui, căruia de bună seamă îi scăpase sfîrcul mamei din „ventuzele" buzelor, se agita nemulțumit, dar mama se descotorosi de el împingîndu-l cu blîndețe apoi, scoțînd un mormăit gutural, se săltă în patru labe.

Ursuleții se luară iar „la harță". Mai întîi se îmbrînciră, pe urmă se apucară iar să se fugărească. Ursoaica își roti privirea în jur, mai căscă o dată, după care porni mai departe... Cam peste trei-patru minute, familia mițoșilor o coti spre o zonă cu arboret mai înalt și se pierdu în adîncul lui...

Nu se mai vedeau și totuși continuam să privim drumul pe care-l străbătuseră pînă să se facă nevăzuți. Între timp apucasem să-mi întind oasele și să mă eliberez din starea aceea de amorțeală. Îmi desfătam ochii contemplînd liniștea și pacea binecuvîntată de lumina soarelui și simțeam trezindu-se în mine o poftă nețărmurită de a trăi.

— Nu, așa ceva n-aș fi crezut... Și totuși am văzut cu ochii noștri, sparse mama tăcerea, cu o voce plină de uimire, încercînd parcă în același timp să se convingă singură că, într-adevăr, așa se petrecuseră lucrurile în realitate.

Ne uitam una în ochii celeilalte. Eu tăceam mîlc, nefiind încă în stare să-mi revin din starea de euforie ce mă cuprinsese.

— Spectacolul ăsta trebuia să-l vadă tata ! reluă mama.

Obrajii îi ardeau întunecat, dar pe chipul ei se înfiripa, totodată, ceva luminos, ca o zi frumoasă de vară.

— O să-i povestim și-o să caște ochii cît sarmaua ! am izbucnit entuziasmată.

— Eu una, sînt sigură că ăștia sînt șmecherii care ne-au „aranjat" alaltăieri masa de seară, spuse mama rîzînd. Acum, cel puțin, știm cine ne-a făcut figura.

Parcă ar fi intonat o melodie, atît de frumos sunase vocea ei cristalină.

— Ai văzut cum îi lucea blana ? Te pomenești că asta i se trage de la slănina noastră, m-am grăbit să adaug pe un ton vesel, ca să-i țin isonul.

Ne simțeam nespus de bine. Clipele acelea atît de minunate, deși se risipiseră, mai stăruiau în noi ca un dar menit să ne îmbogățească bucuriile curate ale vieții...

— Eu am văzut-o ca pe o mamă-mamă, ce-i drept un pic cam corpolentă care-și alăptează copilul, ținu să precizeze mama.

Apoi, privindu-mă cu duioșie, se grăbi să adauge :

— Pe mine mă încîntă cel mai mult faptul că ai văzut-o tu, pricepi ? După necazurile de la gurile Bolșaiei...

Nu-și rosti gîndul pînă la capăt... Mă apucă repede de braț și spuse pe un ton glumeț :

— Și-acum să mergem, nătăfleațo ! (În gura ei cuvîntul acesta suna ca o manifestare de caldă familiaritate). Trebuie să ne grăbim, să nu-l lăsăm pe tata să ne aștepte prea mult...

Am pornit deci înapoi spre tabăra noastră. De bujorii sălbatici uitaserăm cu desăvîrșire, mama n-a mai irosit o vorbă în privința lor, și asta însemna foarte mult. Iar eu m-am surprins pe neașteptate cu gîndul la Saşa și mă încerca părerea de rău că nu fusese și el cu noi să vadă acest spectacol — atît de rar...

Kostia și-a făcut apariția pe la trei și jumătate. A trebuit să-l aștept̆ăm. Înainte de șase — bine hrănită și înviorată — mă grăbeam spre țărmul Baikalului.

Saşa auziase zgomotul elicopterului și era sigur c-o să vin cît mai repede să-l văd. Ședea ca de obicei la marginea pajiștei, cu picioarele lăsate pe malul abrupt mîncat de valuri, la poalele căruia se întindea o plajă presărată cu pietricele netede.

Dar înainte de a-l zări pe Saşa am surprins caii „noștri" care păşteau liniștiți în apropierea locului unde izvorul cald de lîngă vechea baie înnegrită de vreme începea să se întindă, irigînd pajiștea care-i înghițea apa ca o uriașă hîrtie sugativă. Părul de un cafeniu deschis al cailor lucea în bătaia caldă a soarelui, iar cozile lor întunecate goneau muștele cicălitoare care li se așezau pe pîntec. A fost suficient să-i văd ca să-mi dau seama unde-l pot găsi pe Saşa.

— Saşa.., Saşenka !

Cînd am ajuns în dreptul lui, abia îmi mai trăgeam răsuflarea. În clipa aceea nu bănuiam nimic și nici n-aveam cum să bănuiesc ceva. Eram prizoniera emoției mele, a dorinței nețărmurite de a-i împărtăși pînă la ultimul amănunt, tot ce văzusem.

Nici măcar nu m-a auzit venind ; faptul în sine ar fi trebuit să-mi sugereze că ceva nu era în ordine...

Se ridică în picioare și, văzîndu-mă atît de înflăcărată și atît de dornică să-i vorbesc, începu să zîmbească, iar eu, înainte ca el să apuce să deschidă gura ca să-mi spună măcar un cuvînt de bun sosit, am început să-i povestesc în mare grabă, de-a fir a păr, despre ursoaică și puii ei. În clipele acelea nu mă gîndeam la nimic altceva, decît la faptul că, în sfîrșit, puteam să împart cu Saşa bucuria ce mă copleșise.

— Ce zici de toate astea ? l-am întrebat cu sufletul la gură, după ce mi-am terminat istorisirea.

S-a uitat la mine oarecum nedumerit. În momentul acela gîndul lui era în altă parte, și-l frămîntau cu totul alte griji.

— Ai văzut tu toate astea ? întrebă el într-un tîrziu. Ai avut mare noroc — nu oricine are norocul ăsta, adăugă apoi, de data asta însă, fără să zîmbească.

— Nici nu știi ce mult mi-aș fi dorit să fii și tu acolo...

Ochii lui scăpărau scîntei. Părea zăpăcit de-a binelea. Aveam impresia că nu era în apele lui, că i se întîmplase ceva neplăcut. Lăsă capul în jos. Apoi, deodată, ca și cînd și-ar fi adus aminte de ceva ce uitase să-mi spună, mă întrebă cu o voce oarecum înviorată :

— N-ai vrea să călărim un pic ? Caii sînt gata țesălați...

— Auzi întrebare ? ! am exclamat, plină de însuflețire.

Și am și rupt-o amîndoi la fugă spre caii „noștri". Ne îngrijeam de ei împreună — Saşa de armăsar, eu de iapă. Localnicii îi spu-

neau Mariana. Am bătut-o prietenește pe bot și am mîngîiat-o, pe urmă m-am prins cu mîinile de ceafa ei și m-am săltat pe spinarea-i neînșeuată.

Între timp Sașa încălecase armăsarul și-acum îl îmboldea dîndu-i „pinteni" cu călcîiele.

Mergeam în trap de-a lungul marginii inferioare a pajiștei, chiar deasupra malului. Creștea pe acolo o iarbă scundă, sărăcăcioasă, din care răsăreau, ici-colo, mănunchiuri de fire mai înalte ; pe alocuri se mai ridicau capete micuțe de maci sălbatici în floare, se întindea cîte o tufă de măceș tîrîtor sau cîte o pată mai închisă de ienupăr pitic. Ca de obicei, plimbatul călare îmi făcea o nespusă plăcere ; de data asta parcă mai mult ca oricînd. Am străbătut pajiștea de două ori înainte și înapoi, după care eu am îndemnat iapa s-o ia direct pe malul lacului. Sașa m-a urmat. Ajunși acolo am domolit elanul cailor sub ale căror copite răsuna acum scrîșnetul scîrțîitor al pietricelelor, în ciuda faptului că la picioarele lor se auzea, totodată, clipocitul stăruitor al unor valuri firave ce asaltau plaja într-o unduire fără răgaz.

Sașa nu mă pierdea o clipă din ochi, dar ori de cîte ori îi întîlnea pe ai mei, lăsa privirea în jos. La un moment dat Mariana se opri și, plecîndu-și capul, scoase un forăit prelung și începu să bea.

Sașa stătea lîngă mine. M-am uitat bine la fața lui și mi s-a părut că în cele trei zile de cînd nu-l văzusem slăbise îngrozitor, chinuit parcă de niște griji cumplite despre care habar n-aveam.

Acum mă privea drept în față, ceea ce mă îndreptățea să cred că voia să-mi spună ceva sau, cel puțin, își dădea curaj s-o facă. În același timp însă, își încleșta buzele și dinții, de parcă înghițea cuvintele ce i se rostogoleau pe limbă.

Presimțeam că în lipsa mea se întîmplase ceva, un lucru neplăcut ce avusese darul să-l tulbure și să-l dea peste cap în asemenea hal. Nu bănuiam însă ce anume... Deodată mi-am adus aminte că de atîta emoție și agitație, din pricina ursoaicei, n-apucasem încă să-l întreb ce face „domnișoara noastră lupoaică".

— Ca să vezi, am început, vrînd să-mi repar această greșeală. Am uitat să-ți spun că în tot timpul ăsta m-am gîndit și la micuța noastră Lena. E bine, sănătoasă ? Hai s-o vedem... Mîine dimineață o s-o hrănim iar împreună...

Am îmboldit iapa să pornească, dar Sașa s-a împotrivit, aruncîndu-mi o privire hotărîtă, aproape tăioasă.

— Nu. Nu ne ducem nicăieri. Coborî ! E mai bine să stăm aici... spuse cu o voce domoală din care răzbea însă aceeași hotărîre înverșunată, ca din privirea lui.

— Sașa, am izbucnit, fără voia mea

În clipa aceea, nu mai era nevoie să-mi spună nimic. După expresia lui, am înțeles că Lenei i se întîmplase ceva. Am descălecat...

Ședeam, deodată, lipiți unul de altul pe malul acoperit de iarbă (Caii, după ce s-au adăpat, și-au întors privirea spre noi și, văzînd că nu se întîmplă nimic, s-au apucat din nou să pască).

— Ce e ? Ce s-a întîmplat ? Hai, vorbește o dată ! îl îndemnam, cu ochii țintă la buzele lui.

A mai tăcut un timp, continuînd să-și dea curaj.

— Da... rosti în cele din urmă.

Deși eram sigură, cuvîntul lui avu asupra mea efectul unei lovituri neașteptate : Un val de durere, de jale și amărăciune îmi sugruma gîtlejul.

— Cum s-a întîmplat ?

În clipa aceea îmi dădeam seama că nu mai avea nici un rost să-mi formulez altfel întrebarea.

— Silka și Nondo... Au dat buzna peste ea și...

Cînd ? îmi stătea pe limbă să-l întreb, cu toate că, faptul în sine, nu mai avea acum nici o importanță. Nu l-am întrebat — de altfel, nici vocea nu-mi dădea ghes s-o fac...

Sașa parcă îmi citise gîndul :

— Azi dimineață, începu el după o tăcere mai îndelungată. De atunci stau și te aștept... Malgaci plecase cu ei, dar s-au întors în lipsa mea... Nu eram acasă...

Și din nou m-a fulgerat cu privirea aceea tăioasă, violentă, de data asta poate și un pic iscoditoare : Se temea, probabil, să nu arunc vina pe el. De fapt, îi părea rău de povestea asta mai mult pentru mine, pe el nu putea să-l afecteze prea mult, căci moartea, pe meleagurile misterioasei taigale, era un fenomen foarte frecvent.

Mă podideau lacrimile, dar nu plîngeam...

Așadar, nenorocirea s-a întîmplat cam atunci cînd urmăream cu mama ursoaica ce-și alăpta puii, îngrijindu-se astfel de urmașii ei, de o viață nouă. Dar și aceasta, la rîndul ei, va cere moartea altor vietăți, care vor deveni prada acestor urmași. Acesta e cursul firesc al vieții și al morții în sălbăticie. Nu e doar o deprindere, ci o necesitate. Numai că moartea Lenei... (Nu, atunci nu simțeam încă așa).

Nu plîngeam. Încă nu plîngeam. Simțeam doar un gol. (Poate învățasem să fiu mai tare ca înainte, dar în același timp îmi dădeam seama că Sașa știa să îndure mai mult, mult mai mult decît mine, că n-aveam să am, probabil, niciodată tăria lui.)

Da, asta simțeam, un gol adînc.

— Va să zică ăsta i-a fost sfîrșitul, am bolborosit după un timp, încet, ca pentru sine. Nu-mi vine să te întreb... Și nici n-aș vrea

să văd... Dar dacă a mai rămas ceva din ea... atunci știi... așa cum l-am înmormîntat pe Lișiță... Faci asta pentru mine ?...

— Am și făcut... Știam că așa ai fi dorit...

— Da, am încuviințat suspinînd.

Golul din mine mi se părea acum și mai adînc.

Am stat așa multă vreme, fără să scoatem o vorbă. Eu nu mai percepeam nimic decît durerea mea. Abia mai tîrziu, mult mai tîrziu, am sesizat, nu știu cum, zgomotul unei bărci cu motor ce se întorcea de undeva din larg. Mi-am ridicat privirea. Barca trecea chiar prin fața noastră, dar în ochii mei stăruiau reflexele luminii solare ce se ciocneau și se sfărîmau în oglinda agitată a lacului. Baikalul respira și razele soarelui se legănau și se frîngeau pe valurile lui înspumate.

Și deodată am început să-mi dau seama că aud și hîrșîitul pietricelelor rostogolite pe mal și să simt mirosul apei. Iar golul acela adînc prinse încet-încet să se umple de viață, și starea de apatie ce mă cotropise începu să se risipească.

Vedeam și auzeam pescărușii zburînd deasupra apei ; de undeva, din apropiere, răsunau strigăte de copii. O droaie de pușți se jucau la gurile Davșinkăi, asaltînd din toate părțile digurile spărgătoare de valuri ; cîțiva dintre ei, mai temerari, săreau în apa rece ca gheața a Baikalului. Auzeam ciripitul gureș al neobositelor rîndunele ce-și făceau zborul de seară de-a lungul țărmului. Mai tîrziu, peste ciripitul lor se așternu zgomotul îndepărtat al unui joagăr cu motor ; apoi în spatele nostru o femeie își umplu ciubărul cu apă și în clipa următoare se auzi un pleoscăit de rufe puse la muiat. Și cînd mi-am plimbat privirea peste peisajul înconjurător am revăzut taigaua samurilor ce se desfășura pînă hăt-departe, înecată în lumina soarelui coborînd în asfințit. Și deodată începură să mi se perinde în minte toate momentele dramatice prin care trecusem în decursul acestui an de cînd mă aflam în Davșa ; tot ce trăisem, tot ce cunoscusem și învățasem își lăsase în sufletul meu o amprentă adîncă, fără voia mea, fără strădania mea.

Primul marș pe urmele samurilor, cînd, doborîtă de arșița acelei zile de vară, mă întorceam spre casă obosită de moarte, întîlnirea neașteptată cu ursul de doi ani cuibărit în stogul de fîn și spaima cumplită pe care mi-o stîrnise ursoaica înfuriată. Și tristețea aceea apăsătoare ce mă cuprinsese atunci, în toiul iernii, cînd gheața crăpată a Baikalului ne tăiase drumul spre casă ; și întoarcerea din aventura noastră cînd Sașa, cuibărit în atașul înghețat al motocicletei, îmi încălzea la pieptu-i dezgolit, picioarele ușor degerate. Și-mi stăruia în minte chipul lui Lișiță, salvatorul nostru — și moartea lui stupidă, fără nici un rost, și puiul de lup adus de Sașa, spre a mă face să uit mai ușor durerea pe care mi-o

pricinuise Taras împușcîndu-l pe Lișiță. Și primul meu lenok ce ardea ca para focului, scos parcă acum din forja încinsă a mărun-taielor pămîntului ; și rîndunelele „mele", și bucuria mută a ma-mei, ținînd în mînă mănunchiul de mușchi, acea raritate pe care o descoperise la poalele peretelui stîncos al masivului Barguzin : și emoția ce se citea pe chipul tatei în timp ce ne prezenta, din memorie, tabelul statistic cu „listele de bucate" diferențiate ale samurilor și samurițelor la sfîrșitul iernii și începutul primăverii. Și toate astea se contopeau în mintea mea cu gîndul la cei ce au muncit din greu vreme îndelungată, cu sudoarea frunții, dîndu-și uneori și viața pentru salvarea de la pieire a acestui colț al tai-galei milenare, redînd lumii samurul, acest animal atît de pre-țios, amenințat să dispară. Și în clipa aceea am înțeles că aceste trăiri nu vor rămîne în mine doar o amintire, că sînt de fapt o părticică din viața mea, din inima și creierul meu. Și așa cum n-o voi uita niciodată pe bunica, chiar dacă aș vrea, nu voi uita nici experiența mea siberiană, care va stărui în mine ca o parte com-ponentă a viitorului meu...

Mai auzeam ciripitul țiuitor al rîndunelelor — acum parcă mai puternic decît în primele clipe. La un moment dat, fără să scoată o vorbă, Saşa se ridică de lîngă mine și, apropiindu-se de mal, se aplecă și își umplu căușul palmelor cu apă. După ce-și stinse se-tea, își stropi un pic obrajii ; apoi își înălță privirea și, uitîndu-se fix în ochii mei, mă întrebă :

— Ce zici, n-ai vrea să mai călărim nițel ?

Iar capul acesta rotund, cu părul scurt și țepos de culoarea catranului, capul acesta robust, așezat pe trunchiul subțire, suplu și puternic al acestui admirabil băiat, fața lui cu ochii pieziși și negri ca tăciunele stins, cu nările ușor dilatate, cu buzele frumos croite (acum încleștate), ascunzînd sub ele un șirag de dinți tari ca piatra, de un alb imaculat — chipul energic al acestui prieten ne-înfricat îl voi vedea curînd pentru ultima oară, mi-am spus în si-nea mea.

În clipa aceea Saşa avea ochii ușor congestionați — părea ne-fericit, la capătul puterilor, de parcă s-ar fi străcurat toată ziua prin desișul mlăștinos al taigalei, înțesate de roiuri de țînțari.

— Nu, i-am răspuns ca din vis. Vino și așează-te. Peste două zile nu voi mai fi aici... Și... pe urmă... niciodată...

— Știu... Știu prea bine.

M-a privit cîteva clipe și iar s-a aplecat.

De data asta n-a mai băut ; și-a limpezit doar ochii, apoi s-a întors și s-a așezat lîngă mine. Pe urmă l-a strigat cineva, dar el n-a auzit sau n-a vrut să audă.

Și, deodată, am simțit că se apropie momentul culminant al despărțirii noastre ce avea să încheie, în același timp, un episod frumos al vieții mele. Și din nou m-am împotrivit lacrimilor. Voiam să-i spun ceva, dar nu i-am spus nimic. I-am rostit doar numele.

— Sașenka...

Apoi, mai încet, mult mai încet :

— Corbule ! Corbule !

Într-o fracțiune de secundă se așternu în jurul nostru o tăcere mormîntală. I-am apucat mîna — frigea ! Pentru o clipă degetele noastre s-au împletit... Pe urmă l-am îmbrățișat — da, l-am îmbrățișat și mi-am lipit buzele de buzele lui. Și numaidecît am simțit strînsoarea puternică a brațelor sale... Și cînd mi-am ridicat privirea i-am văzut ochii sclipitori, arzînd iar ca două crîmpeie de smoală încinsă...

Am sărit în picioare și am rupt-o la fugă fără să mă mai uit înapoi. Fugeam de durerea mea, de tristețea mea, dar și de o bucurie confuză ce se înfiripase în trupul și în sufletul meu.

Abia acasă, după ce m-am așezat și capul mi-a căzut pe masă, am izbucnit într-un hohot de plîns nestăvilit. Acum nu mai simțeam nevoia să mă stăpînesc. Pe mama n-o auzeam. (Îmi amintesc că, în timp ce străbăteam curtea, am zărit-o trăbăluind prin bucătăria de vară ; iar tata era plecat.)

După un timp mama stătea în spatele meu, sprijinindu-și palma ușor de ceafa mea. A rămas așa multă vreme fără să se clintească ; pe urmă a început să-și plimbe mîna pe părul meu, cu o mișcare lentă. Era o mîngîiere calmă, firească, plină de înțelegere pentru starea în care mă aflam.

— Ce-i cu tine, Helka ? Ce s-a întîmplat ?

Și mîna i se opri din nou, zăbovind pe ceafa mea.

Am mai plîns, pînă m-am liniștit un pic.

— Lena... i-am spus în cele din urmă. Lena nu mai e... (În clipa aceea nu eram conștientă de semnificația deplină a acestui cuvînt). Știam doar atît că în plînsul meu, în lacrimile mele era mult mai mult.

De atunci nu l-am mai văzut pe Saşa niciodată. Pînă la plecarea noastră din Davșa nu s-a mai arătat prin sat. Dispăruse în adîncul taigalei.

În dimineața în care ne pregăteam să mergem la aeroport — bagajele noastre se aflau de mult acolo — mama, care ieșise pentru o clipă afară, s-a întors și, oprindu-se în pragul odăii, s-a uitat la mine îndelung și mi-a spus :

— A fost aici.

N-a rostit nici un nume, nici nu era nevoie, căci eu știam, eram sigură că fusese el.

— Uite, a lăsat pe scară un dar pentru tine.

După care mi-a întins o cutiuță îmbrăcată în scoarță de mesteacăn. Simplă, fără nici un fel de podoabă și, totuși, nespus de frumoasă. Cînd am deschis-o am zărit în ea cîteva pietricele de cele mai diferite culori, rotunjite și netezite de apa Baikalului, pietricele cu care mă jucam adeseori, fără să-mi dau seama, cînd mă plimbam sau mă odihneam pe malul lacului. N-aveau un colorit strălucitor — păreau că ascund în ele gravitatea, sinceritatea și asprimea ce țîșneau din calmul și forța nemaipomenită a ținutului pe care-l părăseam.

(1981—1984)

CUPRINS

I	TAIGAUA SAMURILOR	5
II	ÎN MUNȚII BARGUZIN	41
III	LIȘIȚA	82
IV	LEGEA SĂLBATICIEI	108
V	PERIPEȚII PE BAIKALUL ÎNGHEȚAT	136
VI	PRIMĂVARA PE MELEAGURILE BAIKALE	175
VII	CALEA URȘILOR	195
VIII	MAREA AVENTURĂ	211
IX	PUIUL DE LUP	237
X	DESPĂRȚIREA	288

Lector : ALFRED NEAGU
Tehnoredactor : LILIANA RĂDUȚA

Bun de tipar : 8. X 1989 Apărut 1989
Comanda nr. 2912
Coli de tipar : 19,5

Tiparul executat sub comanda nr. 101 la
Întreprinderea Poligrafică Galați
B-dul : George Coșbuc nr. 223 A
REPUBLICA SOCIALISTĂ ROMÂNIA

Cea de-a treia carte apărută în limba română, aparținînd scriitorului ceh contemporan Jan Kozák (după MARIANA și VÎNĂTOR ÎN TAIGA) dovedește încă o dată dragostea sa deosebită față de întinderile nesfîrșite ale taigalei sălbatice.

Autorul ne dezvăluie frumusețile unice ale naturii îndepărtatului Baikal prin ochii inocenți a doi copii ce descoperă dramele și momentele sublime ale pădurii și locuitorilor ei.

Taigaua, clocotind de viață și culoare, devine arena unor insolite întîlniri și peripeții menite a reliefa nebănuitele aspecte ale acestui colț de lume.

ISBN 973-24-0011-0

Lei 20,50